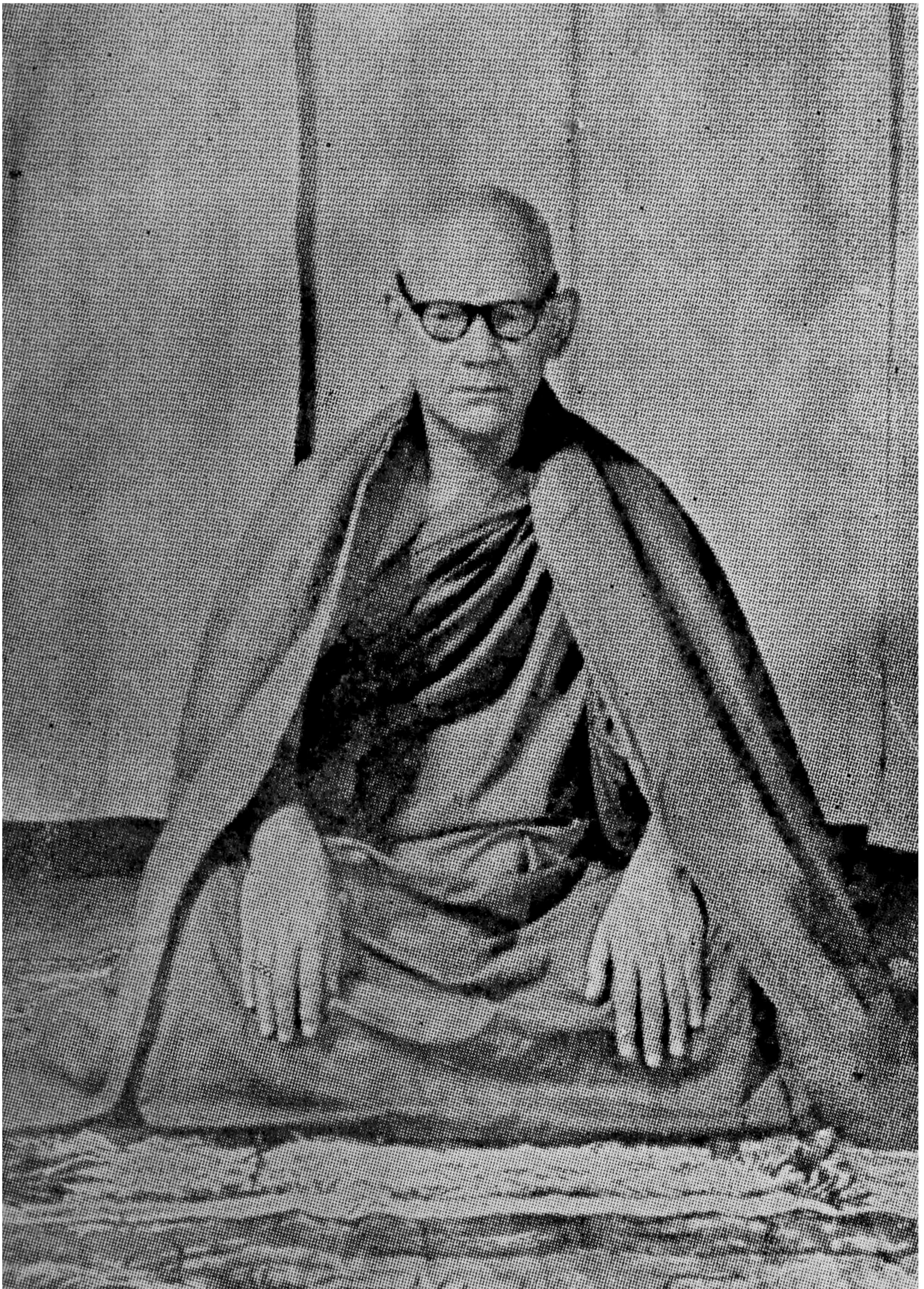

1890-1891

1890-1891

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်

၂၀၆၆

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ကျေးဇူးတော်ရှိစို့

မဟာဓဉ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟောကြားတော်မူသော

ဓမ္မကြာတရားတော်ကြီး

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်၌
ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၁၉

ကောဇာ ၁၃၃၇

အောက်တိုဘာ ၁၉၇၅

ထုတ်ဝေသူ။ ။ဦးညိုမောင်၊ မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၁၆၇၀)၊ တွဲဘက်
အကျိုးဆောင် အတွင်းရေးမှူး ဗုဒ္ဓသာသနာ့နဂ္ဂဟ
အဖွဲ့ချုပ်၊ အမှတ် ၁၆၊ သာသနာ့ရိပ်သာ ဟာမစ်တစ်
လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပဌမနှိပ်ခြင်း အုပ်ရေ (၂၀၀၀)

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၀၁၆၇၀)

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးလှမောင် M.A., M.S., B.L.
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၈၇၉) က ပုံနှိပ်သည်။

တရားစကြာနိဒါန်း

အတူလိုက်ပါကြယင်

စကြာရတနာကြီး လည်လာနေပြီ။ ကြိုဆိုလက်ခံ၍ လိုက်
ပါရန် အသင့်ရှိနေကြပါ သူတော်ကောင်းတို့၊ ယင်း တရား
စကြာရတနာကြီးနှင့် အတူလိုက်ပါကြယင် ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်း
ရာသို့ ကေနိပင် ရောက်ကြပါလိမ့်မည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း
၂၅၀၀- ကျော်ကာလက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် တရားစကြာ
ကို စ၍လည်စေတော်မူခဲ့ပေသည်။ ထိုစဉ်အခါမှစ၍ ဤတရား
စကြာရတနာကြီးသည် လည်လျက်ရှိပေသည်။ ပဌမ စ၍လည်
စဉ်က လိုက်ပါကြသော အရှင်ကောဏ္ဍညနှင့် တကွ အတိုင်း
မသိ များစွာသောနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရာ
နိဗ္ဗာန်သို့ထူးခြားသော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် သိမြင်ဆိုက်ရောက်ကြ
လေသည်။ နောက်နောက်ကာလများ၌လည်း ဤတရားစကြာ
ရတနာကြီးနှင့် အတူလိုက်ပါကြသဖြင့် ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်း
ရာသို့ ရောက်ကြသူပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြား
စွာ ရှိခဲ့လေပြီ။

သို့သော်လည်း ယင်းတရားစကြာ ရတနာကြီးအကြောင်း
ကို ကောင်းကောင်း မသိကြသေးသောကြောင့် အတူမလိုက်ပါ
နိုင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ငြိမ်းချမ်းလိုကြပါသော်လည်း မငြိမ်း

ချမ်းပဲ ဆင်းရဲမျိုးစုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံခံစား နေကြရချေသည်။
 ယင်းသို့ ငြိမ်းချမ်းလုံကြသော သူတော်ကောင်း တို့အား
 ဤ စကြာရတနာကြီး အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းနား
 လည်ကြပြီးလျှင် အသင့်လိုက်ပါနိုင်ကြစေရန် ရည်ရွယ်မြော်
 လင့်ချက်ဖြင့် ကျေးဇူးရှင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည် ဆရာ
 တော်ဘုရားကြီးသည် ယင်း တရားစကြာ ရတနာကြီးကို
 အမျိုးမျိုးသောနည်းတို့ဖြင့် ဆင်ယင်ဖွင့်ပြလျက် ၁၃၂၄-ခုနှစ်
 တော်သလင်းလကွယ်နေ့မှ စ၍ အခွင့်သင့်သော သီတင်းနေ့
 တိုင်း ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာ ဖလံယဉ်ဓမ္မာရုံကြီး၌
 ရှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပေသည်။ ယင်း ခုနှစ်
 တန်ခူးလပြည့်နေ့၌ အပြီးသတ်ခဲ့သည်။

မဟာစည်ဓမ္မစကြာ မြော်နေကြသည်

ထိုစဉ်အခါက ကြားနာကြရသော ဤစာရေးသူနှင့်တကွ
 တရားနာ ပရိသတ်များသည် ယင်းတရားတော် စာအုပ်အဖြစ်
 ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာမည်ကို မြော်လင့်တောင့်တလျက် ရှိနေကြ
 ပေသည်။ ယင်း တရားတော်ကို တိုက်ရိုက် မကြား မနာကြရ
 သော်လည်း ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တရား
 စာအုပ်များ ကြည့်ရှုကြရသော သူတော်ကောင်း တို့ကလည်း
 ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ဦးတရားတော်ဖြစ်သော ဓမ္မစကြာ
 သုတ်တရားတော်ကို ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား
 ကြီး ဖွင့်ပြရေးသား၍ စာအုပ်အဖြစ် ဖြန့်ချိထုတ်ဝေပါမူ အလွန်
 ပင် ကျေးဇူးများပေလိမ့်မည်ဟု မြော်လင့် တောင့်တလျက်
 ရှိနေကြပေသည်။

ထိုသို့ အများက မြော်လင့်နေကြစဉ် ဗုဒ္ဓသာသနာနဂ္ဂဟ အဖွဲ့ကြီး၏ ယခုလက်ရှိ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သော တရားသူကြီး ဟောင်း ဦးသိန်းဟန်က ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ လက်တော်သို့ လက်နှိပ်စက်စာမျက်နှာ ၃၀၀- ကျော်ရှိသော ဓမ္မစကြာ တရားစာမူ စာအုပ်ကြီးကို ဆက်ကပ် လိုက်လေသည်။ ယင်းစာအုပ်ကြီးမှာ ၁၃၂၄-ခုနှစ် တော် သလင်းလကွယ်နေ့မှ တန်ခူးလပြည့်နေ့အထိ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဟောတော် မူစဉ်က အသံဖမ်းယူထားသည့် တိပ်ခွေမှ ကူးယူထားသော စာအုပ်ကြီးဖြစ်ပေသည်။ အားလပ်သော အချိန်မှာ တရား စာမူချောအဖြစ် ပြုစုချီးမြှင့်စေလိုကြောင်းကိုလည်း ဦးသိန်း ဟန်က လျှောက်ထား တောင်းပန်ခဲ့လေသည်။ ယင်းစာမူ ကြမ်းကို ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် အားလပ်သော အချိန် များ၌ကြည့်ရှုပြုပြင်၍ တလခွဲအတွင်း၌ လက်နှိပ်စက်စာမူချော အဖြစ်သို့ ရောက်စေလျက် ချီးမြှင့်တော်မူခဲ့ပေသည်။

ဓမ္မစကြာကို အလွန်အလေးပြုကြသည်

ဤဓမ္မစကြာ တရားတော်သည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား လက်ဦးစ၍ ဟောတော်မူသည့် တရားတော် ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မစကြာဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းလိုလိုပင် ကြား ဘူးပြီး သိဘူးပြီး ဖြစ်နေပေသည်။ အလွန်လည်း အလေး အမြတ်ပြုကြသည့် တရားတော်ဖြစ်ပေသည်။ အလွန် အလေး အမြတ် ပြုကြသောကြောင့် ရှေးရှေး ဆရာ့ ဆရာများသည် ဓမ္မစကြာသုတ် ပါဠိနိဿယ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ ဓမ္မစကြာ အမေး အဖြေ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ ဓမ္မစကြာ ဘာသာပြန် အကျယ်ဖွင့်

စသည်ဖြင့်၎င်း အမျိုးမျိုး များစွာပင် ရေးသားဖွင့်ပြတော်မူခဲ့ကြပေသည်။ ထိုအထဲတွင် ဓမ္မစကြာ မဟာဋီကာသစ်ကျမ်းကြီးသည် စာမျက်နှာ ၉၃၀-ကျော်ရှိ၍ အကြီးအကျယ်ဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ အဖွင့် ကျမ်းပေါင်းများစွာ ရှိခဲ့သော်လည်း ဓမ္မစကြာသုတ်မှ ကျင့်သုံးပွားများပုံကို ကိုယ်တွေ့ ဉာဏ်တွေ့ အားဖြင့် တိတိကျကျ ပြဆိုထားသည်မှာ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက လုပ်ငန်းစဉ်ပါတဲ့ ဓမ္မစကြာတရားကို ရှာနေသော ဆရာတော် တပါးအကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ထည့်သွင်း၍ ပြသွားတော်မူပေသည်။ (နာ ၂)

ဤကျမ်း၌ လုပ်ငန်းစဉ်ပါ ပြည့်စုံသည့်ပြင်

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြား ရေးသားတော်မူတဲ့ ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကြီးမှာတော့ ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်တွေ့ ဘာဝနာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အရာအားလျော်စွာဖော်ပြ ထားသည့်ပြင် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် အခြားကျမ်းများမှာ ပြဆိုမထားဘူးသေးတဲ့ မှတ်သားဖွယ်များကိုလည်း အရာအားလျော်စွာ ဖော်ပြထားပေသည်။ အချို့ကို ဖော်ပြရလျှင် အာဠာရ၊ ဥဒကရသေ့တို့၏ နေရာဌာနနှင့် သူတို့၏ တပည့် ပရိသတ်များကို ထေရဝါဒကျမ်းတို့၌ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ထိုအချက်များကိုလည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဗဟုသုတ အဖြစ် မှတ်သားရန် ဖော်ပြထားပေသည်။ (နာ ၁၅-နှင့် ၂၂)

ထို့ပြင် ဥပကကြီးဆိုတာ မည်သို့သော ရသေ့ ရဟန်းဟု မသိကြသူသာ များသည်။ ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဥပကကြီးဟာ နိဂဏ္ဌ နာဠပုတ္တ ဆရာကြီး၏ တပည့်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဝတ်မဆည်းပဲ ကျင့်သည့် တက္ကတုန်းဖြစ်ကြောင်း စသည်များကို ဗဟုသုတအဖြစ် မှတ်သားရန် ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ဥပကကြီးသည် မိစ္ဆာအယူဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်နေသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဝန်ခံချက်စကားများကို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် မယုံကြည်နိုင်ကြောင်းကို သာဓက အဖြစ်ပြု၍ ယခုခေတ်၌လည်း အလွဲအမှားကို ယုံကြည်စွဲလမ်းနေလျှင် ဘုရားအလိုတော်ကျတရားမှန်ကို မယုံကြည်နိုင်ပဲ ရှိတတ်ကြောင်း၊ တရားနည်းလမ်းမှန်ကို ဟောပြော ကျင့်သုံးနေသူတို့ကိုလည်း အထင်သေးပြီး ပြစ်မှားတတ်ကြောင်းများကို ကရုဏာရွှေထားလျက် သတိပေးထားတော်မူပေသည်။ (နာ ၅၆-၆၁)

ကမသုခနှင့် အတ္တကိလမထရှင်းပြပုံ

ကမသုခလ္လိကာနုယောဂနှင့် ပတ်သက်၍ တပုဒ်ချင်းရှင်းပြထားသည်မှာ အလွန်ပင်ရှင်းလင်းပြတ်သား၍ မှတ်သားဖွယ် ကျင့်သုံးဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည် (နာ ၇၀-၈၈)။ အတ္တကိလမထာနုယောဂနှင့်စပ်၍ မှားယွင်းစွာ ယူဆချက်များကို ထုတ်ပြပြီး ကရုဏာရွှေသွားလျက် ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့ဖြင့်၎င်း၊ လက်တွေ့အားဖြင့်၎င်း ဖြေရှင်းပြကာ သတိပေးသွားသည်မှာလည်း အလွန်ပင် မှတ်သားဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။ (နာ ၉၁-၁၀၂)

သုဂတဂုဏ်တော်အဖွင့်နှင့်စပ်၍ ရှင်းပြချက်

သုဂတဂုဏ်တော် အဖွင့်၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကာမသုခနှင့် အတ္တကိလမထ အဖို့အစွန်း ၂-ပါးသို့ မကပ်ရောက်ပဲ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဖြင့်သာ ကောင်းစွာ ကြံသွားတော်မူသည် ဆိုရာ၌ ယင်း အဖို့အစွန်း ၂-ပါးအရက်ိုင်း၊ ယင်းအဖို့အစွန်းများသို့ မကပ်ရောက်ပုံကို၎င်း မှတ်ချက်ဖြင့် အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြထားသည်မှာလည်း မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလှပါပေသည်။ (နှာ ၁၀၉-မှတ်ချက်)

ပညာမျက်စိပွင့်ကြောင်း

ဓမ္မစကြာသုတ်၌ ဟောထားသည့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်က ပညာမျက်စိ ပွင့်စေပုံကို ယခုခေတ်ယောဂီတို့၏ ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှားကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

“သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ဆဲ ချပ်နာမ်ကို မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး သိသိနေတဲ့ ယောဂီတွေမှာ “စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ” ဆိုတဲ့ ဒီဒေသနာတော်အရ ရှုမှတ်ပြီး ပွားစေရတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်လမ်းက ပညာမျက်စိကို ပွင့်စေတယ် အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတယ်ဆိုတာ ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှား နေပါတယ်။” (နှာ ၁၂၂)

သညာသိမျှဖြင့် ထူးခြားတဲ့အသိ မဖြစ်နိုင်

ဖြစ်ခိုက်ချပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်ပြီး တကယ်သိတဲ့ ပညာသိဖြင့်သာ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း၊ ကျက်

မှတ်ပြီးသိတဲ့ သညာသိမျှဖြင့် အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်နေပေမယ်လို့ ထူးခြားသော အသိဉာဏ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ကြောင်းကိုလည်း လက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်ရန် အောက်ပါအတိုင်း ပြဆိုထားပါသည်။

“အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များက ပြထားတဲ့အတိုင်း သရုပ်ခွဲပုံကို ကျက်မှတ်ပြီး ဆင်ခြင်နေရုံမျှဖြင့် ဒီလိုထူးခြားတဲ့ ဉာဏ်အမြင် ဖြစ်ပါမည်လား၊ မူလက ကျက်မှတ် ထားပြီးထက် ထူးခြားတဲ့အသိအမြင် ဖြစ်ပါမည်လား၊ မစဉ်းစား မဆင်ခြင်ပဲ ပစ်ထားယင် ကျက်မှတ်ပြီးသားတွေတောင် မေ့ပျောက်မသွား ပေဘူးလား၊ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်၊ ကိုယ်တိုင် တွေ့ပြီး သိတဲ့ ပညာသိမဟုတ်ပဲ ကျက်မှတ်ထားတဲ့ သညာသိမျှ ဖြစ်လို့ပဲ ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။” (နာ ၁၂၂-ပင်)

သညာသိကို ပညာသိလို့ ထင်ခဲ့ပုံ

ဤနိဒါန်းရေးသူ ဘုန်းကြီးရဲ့ ကိုယ်တိုင်တွေ့ကို ဒီနေရာမှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြချင်ပါတယ်။ ၁၃၀၉-ခုနှစ် နတ်တော်လထဲက ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနတခုမှာ ဝင်ရောက်ပြီး ဘုန်းကြီး အားထုတ်ခဲ့ ပါတယ်။ ပဌမ ၂-ရက်မှာ လေယာဉ် အတက်အဆင်းသံတွေ ကြောင့် စိတ်မငြိမ်မသက် သမာဓိ မဖြစ်ခဲ့ပါ။ ၃-ရက်မြောက် ရောက်တော့ လေယာဉ်သံတွေကိုပဲ ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း စိတ်ဟာ ငြိမ်ကျသွားတယ်။ စိတ်ငြိမ်ယင်ပဲ အသံကလေးတွေဟာ တခုစီတခုစီ အမှုန် အမှုားကလေးတွေ လာနေသလိုပဲ ဖွားဖွား ဖွားဖွားနဲ့ စိတ်ထဲမှာ မြင်လာတယ်။ ဒါနဲ့ သဘောကျပြီးတော့ ထိုင်ရာမှ ထပြီး ဗယ်လှမ်းတယ်

ညာလှမ်းတယ်လို့ မှတ်လျက် လမ်းလျှောက်တယ်။ လမ်းလျှောက်ရာမှာလဲ ခြေထောက် ရွှေတိုင်း ရိပ်ရိပ် ရိပ်ရိပ်နဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ တွေ့နေရတယ်။ လက်ခြေတို့ကို ကွေးရာမှာလဲ နည်းတူပဲ တွေ့နေရတယ်။

နောက်တနေ့ကျတော့ တရားပြတဲ့ ဆရာတော်က ဦးဟဝါကော ဘာများ ထူးထူးခြားခြား တွေ့ရသလဲလို့ မေးပါတယ်။ ဒီတော့ ဘုန်းကြီးက (ဉာဏ်စဉ်တွေကို ကျမ်းဂန်သုတအားဖြင့် သိထားပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်း) တပည့်တော် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်နေပြီလို့ လျှောက်လိုက်ပါတယ်။ ဘယ်လိုတွေ့တာလဲလို့ ဆရာတော်က ဆစ်ပြီးမေးတယ်။ ဘုန်းကြီးကလဲ တွေ့ပုံကို အကျယ်ပဲ ပြန်လျှောက်လိုက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဆရာတော်ကလဲ အတော်သဘောကျသွားတယ်။ အဲဒီဌာနမှာ (၇) ရက်ပဲ အားထုတ်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီကနောက် အခြားကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနတခုမှာ သွားရောက်ပြီးတော့ ကနီနည်းဖြင့် ပဌမရက်မှာ ရေတွက်တဲ့ဂဏနာနည်း၊ ဒုတိယရက်မှာ ထွက်လေဝင်လေရဲ့ ရှည်တိုကို ရှုတဲ့ ဒီသရဿနည်း၊ တတိယရက်မှာ ထွက်ဝင်လေရဲ့ စ-လယ်-ဆုံးသိတဲ့ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီနည်း၊ စတုတ္ထရက်မှာ ထွက် ဝင်လေငြိမ်းတဲ့ ပဿမ္ဘယနည်းတို့အရ အားထုတ်ပြီးတော့ ပဉ္စမရက်မှာ ဝိပဿနာဘက်ကူးပြီး ရှုရတယ်။ အဲဒီလို ရှုတော့ တကိုယ်လုံးဟာ တဖွားဖွားနဲ့ ဖြစ်နေတာကို တွေ့တယ်။ တကိုယ်လုံး ကြည်နေတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ (အဲဒါဟာ သမာဓိကောင်းလို့ တွေ့ရတာ ဖြစ်ကြောင်း နောက်ကာလကျမှ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ဆုံးဖြတ်နိုင်တယ်) အဲဒီ တွေ့ပုံကို

ကမ္မဋ္ဌာန်း ပြတ် ဆရာတော်အား လျှောက်တယ်၊ ဝိပဿနာ ရှုရာမှာတော့ ကြာတတ်တယ်၊ ကိုယ့်နေရာကို ပြန်ပြီး ရှုပေ တော့လို့ ဆိုတာနဲ့ ပြန်လာခဲ့ရတယ်။

အဲဒီက ထွက်ခွါလာခဲ့ပြီးနောက် တဆက်တည်းပဲ ကျေးဇူး ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးရှိရာ ဆိပ်ခွန်ရွာ မူလ မဟာစည်ကျောင်းသို့ သွားပါတယ်။ ရက်ကတော့ ၁၃၁၀ ခုနှစ် နယုန်လထဲမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီရောက်တော့ မဟာစည် ဆရာ တော်ဘုရားက ဘယ်ကလာသလဲ စသည်ဖြင့် မေးပါတယ်။ အဲဒီအခါ ဘုန်းကြီးက နည်းချင်းမတူတဲ့ ကနီနည်းနဲ့ အား ထုတ်ခဲ့တာကို မလျှောက်ပဲ နည်းချင်းတူတဲ့ အင်းစိန်ဌာနမှာ အားထုတ်ခဲ့လို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ခဲ့ပုံ များပါ လျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဆရာတော် ဘုရားက ပြုံးတော်မူပါတယ်။ ပြုံးပြီးတော့ ယခု ကိုယ်တော် ဟာ ရွှေဘိုမြို့ ပုသိမ်ကျောင်းက လာတာ မဟုတ်လားလို့ ဆက်မေးပါတယ်။ အဲဒီအခါ ဘုန်းကြီးက မလျှောက်ပါပဲ ပုသိမ်ကျောင်းက လာခဲ့တဲ့အကြောင်း ဆရာတော်က သိနဲ့ နေတဲ့အတွက် ဘုန်းကြီးမှာ အတော် အံ့အားသင့်သွားတယ်။ အထူးလဲ ဝမ်းမြောက်သွားပါတယ်။

အဲဒီကနောက် မေးသင့်တာများကို မေးပြီးတော့ ဒီ အတိုင်းဆိုယင် ၁၅-ရက်လောက် အားထုတ်လိုက်ရုံနဲ့ ပြည့်စုံ နိုင်ပါတယ်လို့ အားပေးပြီး ရှုမှတ်အားထုတ်ပုံကို ပြောကြား ပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ ဘုန်းကြီးမှာ အမှတ်တွေက အလွတ်များ နေတဲ့အတွက် ၁၅-ရက်နဲ့ မပြည့်စုံပဲ နောက်ထပ် ၁၅ ရက်လဲ ဆက်ပြီး အားထုတ်ရပါတယ်။ နောက်ဆုံး ဆရာတော်ဘုရား

က ဉာဏ်စဉ်တွေ ရှင်းပြတဲ့အခါမှာ ဟိုတုန်းက ဦးသုဇာတ ပြောတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဆိုတာဟာ ဒီမှာတော့ နာမရူပ-ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပဲ ရှိသေးတယ်လို့ ထုတ်ဖော်ပြီး အမိန့်ရှိပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ဟိုတုန်းက ထင်ခဲ့တဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟာ သညာသိပဲလို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ ဟုတ်တယ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစစ်ဖြစ်တဲ့အခါ တွေ့ရတဲ့ သြဘာသ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ အစရှိတဲ့ ဥပက္ခိလေသတွေဟာ မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားထံမှာ အားထုတ်တဲ့အခါကျမှ စာတွေ့ရော ဉာဏ်တွေ့ပါ ကိုက်ညီနေတာကို မိမိကိုယ်တိုင်ပင် သိရပေတယ်။ ဒီလို ကိုယ်တိုင် ထိထိရောက်ရောက် တကယ် အားထုတ်ပါမှ သညာသိနဲ့ ပညာသိကို ကွဲပြားခြားနားစွာ ကိုယ်တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါတယ်။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မျှဖြစ်တာကိုပင် တရိပ်ရိပ် တဖွားဖွား တွေ့မြင်တာနဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်တယ်လို့ သုတမယဉာဏ်နဲ့စပ်ပြီး မိမိကိုယ်တိုင် အထင်မှားခဲ့ဘူးတဲ့ သညာသိ ဖြစ်ပုံပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီနေရာမှာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက စိစစ်ပြထားတဲ့အတိုင်း သုတမယအသိနဲ့ ဆင်ခြင်နေရုံမျှဖြင့် ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ် ဖြစ်-မဖြစ်ကို ဖြောင့်မန်စွာ စိစစ်ကြည့်ရန် အကွက်တခု ဖြစ်ပါပေသည်။

ရှေးကမပွင့်ပြဘူး၍ ထူးခြားပြည့်စုံလှပေစွ

မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဖွင့်ပြဟောကြားရာတွင် အခြားသုတ်ပါဠိများနှင့် အဖွင့်အဋ္ဌကထာ ဋီကာများပါ ဆောင်ပြသည့်ပြင် လက်တွေ့ရှုမှတ်လျက် ပျိုးစေ့ပုံများပါ ပြဆိုထားသဖြင့် ဓမ္မစကြာအဖွင့် ကျမ်းဟောင်းများနှင့် မနှိုင်းသာ

အောင် ထူးခြားကောင်းမွန်၍ အလွန်ပင်အနှစ်သာရ ပြည့်စုံလှပါပေသည်။ ယင်းသို့သော ထူးခြားကောင်းမွန်ပုံ အနှစ်သာရ ပြည့်စုံပုံများသည် ဖွင့်ပြဟောပြောတော်မူသော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပရိယတ် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓဂုဏ်ကို ဖော်ပြသကဲ့သို့ပင် ရှိနေကြောင်း တရားနာသူ စာကြည့်သူ အပေါင်းအား ထင်ရှားပေါ် နေမည်မှာ ယုံမှားဖွယ် မရှိ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် သမုဒယကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ပုံကို သဘောပေါက်စေရန် ဝတ္ထုသဘာဓကများကို ထုတ်ပြခြင်း၊ အသိခက်သောပုဒ်ဝါကျများကို သိလွယ်အောင် ရှင်းပြခြင်း၊ နက်နဲသောအချက်များကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြလျက် ခိုင်လုံစွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားထားသည်မှာ စာပေကျမ်းဂန်တတ် ပညာရှိများပင် အံ့ဩလောက်အောင် ပြည့်စုံကောင်းမွန်လှပါပေသည်။

သာသနာ့အန္တရာယ်ကိုလည်း ပယ်ရှားလေ့ ရှိပေသည်

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ပြောသင့်ရာအကွက်၌ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ကို အားပေးရုံမျှ မကပဲ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဘေးရန်အန္တရာယ်များကိုလည်း ခိုင်လုံသော သာဓကများဖြင့် ပယ်ရှားလေ့ရှိပေသည်။ ပယ်ရှားပုံကို ထုတ်ပြရမည်ဆိုလျှင် စာမျက်နှာ ၃၄၈-၌။ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ ဟူသောစကားရပ်ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ဟောကြောင်း၊ တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ- ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို ဟောကြောင်း။ပ။” (ဒီအကြောင်းအကျိုးတရားကို ကြားနာပြီးသိရ၍ အရှင်သာရိ

ပုတ္တရာ သောတာပန် ဖြစ်သွားပါသည်) ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာနဲ့ သမုဒယသစ္စာကို အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့် နာကြားပြီး သိလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိတဲ့ သုတမယဉာဏ်ပြည့်စုံကြောင်း အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို စက်ဝိုင်းဇယားပုံကြီးနဲ့ တကွ အကျယ်မသိယင် တရား အားမထုတ်ကောင်းကြောင်း ဟောနေကြတဲ့ စကားဟာ ဒီ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ ပဋိပတ် သာသနာဖျက်စကားလို့ မှတ်ထားကြရမယ်” လို့ သတိပေးထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သင်ဘူးမှ နားလည်မှု သိပြီးမှ တရား အားထုတ်ရမယ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မသိပဲ မသင်ဘူးပဲနဲ့ အားထုတ်ယင် မတရား အားထုတ်တာပဲ” လို့ ပရိယတ် ပဋိပတ်အရာ၌ မကျွမ်းကျင်ပဲ အရမ်းဟောပြော နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ဆရာတော်ဘုရားက ကရုဏာ ရှေ့ထား၍ ပြောကြားတဲ့ သတိပေးစကားပါပဲ။ အဲဒီစကားကို ကြားသိရလျှင် သာသနာဖျက်ကြောင်း စကားကို မပြောမိအောင် ကြည်ရှောင်ခြင်းဖြင့် ပဋိပတ္တိသာသနာတော်မှာ ဘေးရန်ကင်းကြောင်းလည်း ဖြစ်ပါပေသည်။

ထို့ပြင် စာမျက်နှာ ၃၆၄-၌ “ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဒုက္ခတရားတွေကို ရှုနေယင် ဒုက္ခတွေချည်း တွေ့နေမှာပဲ။ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမှ ချမ်းသာကို တွေ့ရမယ် စသည်ဖြင့် ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ပြီး ပြောဟောနေတဲ့ သာသနာဖျက် တရားတွေက ရှိနေလို့ နည်းလမ်းမှန်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သဘောပေါက်အောင် အထပ်ထပ် ပြောနေရတာပါပဲ” လို့ မိန့်ဆိုထားပြန်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ယခုခေတ်မှာ ပရိယတ်လဲ မတတ်မသိ၊ ပဋိပတ်လဲ

လမ်းမှန်အတိုင်း အားမထုတ်ဘူး မကျင့်ဘူးပဲနဲ့ စာလွတ် ပေလွတ် ကိုယ်ထင်ရာ ယူချင်သလို ယူဆပြီးတော့ “လုပ်သမျှ ဒုက္ခချည်းပဲ ဒုက္ခသစ္စာကို မရှုရဘူး၊ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ရှုရမယ်” စသည်ဖြင့် ပရိယတ် ပဋိပတ်အလွတ် အရမ်းပြော ဟောနေကြတဲ့ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသဝါဒီများအား သတိပေးတဲ့ သြဝါဒစကားပါပဲ။ သူတော်ကောင်း စိတ်ရှိသူ ဆိုယင်တော့ ကိုယ့်ဝါဒကို ပြန်လည် စိစစ်ပြီး လမ်းမှန်ရောက်အောင် ပြုပြင် သွားဖို့ရန် အလွန်အဖိုးတန်တဲ့ စကားတော်ပါပဲ။

သီလဗ္ဗတပရာမာသ

သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ခွေးလို နွားလို ကျင့်တဲ့ အကျင့်မျှသာ မဟုတ်ဘူး၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများမှာ မပါတဲ့ အလေ့အကျင့်ဟူသမျှကို ယုံကြည်စွဲလမ်းတာတွေဟာ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ ဒိဋ္ဌိချည်းပဲ၊ စာမျက်နှာ ၁၃၀-၌ “သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာမြဲမည်၊ ယုံကြည် ဆုံးဖြတ်၊ ယူဆမှတ်၊ သီလဗ္ဗတပင်” လို့ ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် ပြခဲ့တဲ့ အတိုင်း သစ္စာ ၄-ပါးကို သိအောင် ရှုတာလဲ မဟုတ်ပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်အောင် ကျင့်တာလဲ မဟုတ်ပါပဲ အခြားအကျင့် ဟူသမျှတွေဟာ သီလဗ္ဗတချည်းပဲ၊ အဲဒီလိုအကျင့်ကို ယုံကြည် စွဲလမ်းမှု ဟူသမျှတွေဟာလဲ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ချည်းပဲ။ ဒါကြောင့်—

“စိတ် စိတ်အတိုင်းနေတာက အေးချမ်း နေပါကလား၊
ငြိမ်းချမ်းနေပါကလား၊ အေးရာ ငြိမ်းရာ ချုပ်ရာပါကလား၊
နိဗ္ဗာန်ပါကလား၊ ဤလိုမှတစ်ပါး ဘာမှ မတိုးရပါကလား၊

ဒီထက်များ တိုးလုပ်လိုက်ယင်တော့ သင်္ခါရမျိုးတွေချည်းပဲ ဖြစ်ကုန်မှာ၊ ဒီအတိုင်းတိုင်း အေးရာမှ တိုးလိုက်ယင်တော့ ဒုက္ခဖြစ်မဲ့ သဘောတွေ ဖြစ်ပြီး ပျောက်ပျက်ကုန်မဲ့ သဘောတွေ ဖြစ်တော့မယ်လို့ ကေန်သိသွားတာ ခြားခြားနားနား သိသွားတာကို ပိုင်းခြားသိတယ်လို့ ဟောတာ ဤကား ဒုက္ခ၊ ပ။ ဤကား မဂ္ဂရယ်လို့ ပိုင်းခြားပြီး သိတာ ဒီထက်မတိုးရဘူးလို့ သိတော့ ဆုံးနေတယ်ပေါ့၊ ဓမ္မခန်း ဆုံးအောင် သိတဲ့အသိ ဒဿနကိစ္စ လောကုတ္တရာ ဆိုတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၊ ဒါမှ သောတာပန် ဖြစ်တာ နိဗ္ဗာန်မြင်တာပဲ” ဟူ၍၎င်း၊

“နိဗ္ဗာန်မြင်အောင်က ဘယ်လိုမှ မလုပ်ရဘူး၊ မလုပ်ရလို့ နိဗ္ဗာန်လို့ပြောတာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာက ဘယ်နှယ်မှ မလုပ်ရပဲ အလိုလိုရှိပြီးသား၊ မလုပ်ရလို့လဲ ချမ်းသာတာ” စသည်ဖြင့်၎င်း ဤသို့သော ဟောပြောခြင်း ယူဆတွေးခေါ်ခြင်း ယုံကြည်စွဲလမ်းခြင်းတွေလဲ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ဒိဋ္ဌိချည်းပဲ။

ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် ဤ ဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်အစရှိတဲ့ ဘုရားဟော တရားတော်တွေမှာ “ဒုက္ခကို ရှုပြီး ပိုင်းခြားသိရမယ်၊ သမုဒယကို ပယ်ရမယ်၊ မဂ္ဂသစ္စာခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေရမယ်၊ (အဲဒီအထဲမှာ သမ္မာဝါယာမ-အရ အားထုတ်ရမယ်၊ သမ္မာသတိ-အရ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ပွားစေရမယ်၊ သမ္မာသမာဓိ -အရ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိကို ဖြစ်စေရမယ်) နိရောဓသစ္စာကို အရိယ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်သိမြင်ရမယ်” လို့ ဒီလို အတိအလင်း ပြဆိုထားတယ်၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် ယခုထုတ်ပြခဲ့တဲ့ အရမ်းဟောပြောချက်

မှတော့ “ဒုက္ခကိုလဲ မရှုပဲ ပိုင်းခြားမသိပဲ၊ သမုဒယကိုလဲ မပယ်ပဲ၊ မဂ္ဂသစ္စာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကိုလဲ မပွားစေပဲနဲ့ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို လူသမာန်၏ ပကတိစိတ်ဖြင့်ပင် အငြိမ်းထားပြီးသိရမယ် မျက်မှောက်ပြုရမယ်”တဲ့။ “အားထုတ် နေစရာမလိုဘူး အားထုတ်နေတာဟာ ဒုက္ခပဲ”တဲ့။ အဲဒီလို ဘုရားဟောတရားတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် တွေးခေါ်ယူဆ ထင်မြင်နေသောကြောင့်ပါပဲ။

အနည်းငယ် ထပ်ပြီး ရှင်းပြလိုပါသေးသည်။ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် ဆိုတဲ့ အတွင်းအာယတန ၆-ပါး၊ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ သဘော ဆိုတဲ့ အပြင်အာယတန ၆-ပါး၊ မြင်သိ ကြားသိ နံသိ စားသိ ထိသိ ကြံသိ ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ မြင်တွေ့ ကြားတွေ့ အစရှိတဲ့ အတွေ့ ၆-ပါး၊ မြင်ခံစား ကြားခံစား အစရှိတဲ့ ခံစားမှု ၆-ပါး၊ ဤ ၆-ပါး ၅-လီ သုံးဆယ်သော တရားတို့ဟာ ဒုက္ခသစ္စာချည်းပဲ၊ ပကတိ လူတွေဟာ ဒီ ဒုက္ခသစ္စာတွေကိုသာ နေ့ရောညဉ့်ပါ မပြတ် တွေ့နေရတယ်။ ဒီ ဒုက္ခသစ္စာမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန် ကိုတော့ ပုထုဇဉ်၏စိတ်ဖြင့် ဘယ်သူမျှ ဘယ်အခါမှာမျှ မတွေ့မမြင်နိုင်ဘူး၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် တွေ့နေရတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ ကိုတော့ မရှုပဲ မတွေ့မမြင်ရ မသိရသေးတဲ့ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုရမယ် ဆိုတာဟာ ဘယ်စိတ်နဲ့ ရှုရမှာလဲ၊ ပကတိ သိနေကျ ဖြစ်နေကျစိတ်နဲ့ ရှုရမှာလား၊ အဲဒီလို ပကတိစိတ်နဲ့ ရှုရမယ်ဆိုယင် ပုထုဇဉ်၏ စိတ်ဟာ နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို အာရုံ မပြုနိုင် မသိနိုင်တဲ့အတွက် မှန်းဆ သိတာလောက်ပဲ ရှိမှာပဲ၊ ဒီလို မှန်းသိ ရမ်းသိကို ကေနသိ အမှန်သိလို့ ထင်မြင်ယူဆ

တာဟာ အလွဲအမှားသိတာပဲ၊ အလွဲအမှား သိမြင်တာကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ခေါ်တာပဲ။

ဒါကြောင့် အဲဒီလို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်သေးတဲ့သူများ ဖြစ်ခါစ မခိုင်မြဲသေးတဲ့သူများအား နည်းမှန်လမ်းမှန်ကို သိပြီး အကျင့်မှန်ကို ကျင့်နိုင်အောင် ခိုင်လုံတဲ့ ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို ထုတ်ပြုလျက် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သနားကရုဏာဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူပေသည်။

နိဂုံးချုပ်

ဤ ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကြီးမှ ချီးကျူးဖွယ်များကို ထုတ်ဆောင်၍ ချီးကျူး ဖော်ပြနေမည်ဆိုလျှင် ဤတရားတော်ကြီးထက် ဆယ်ဆမက ကျယ်ပြန့် သွားသော်လည်း ကုန်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ဤမျှဖြင့်ပင် ရပ်တန့်၍ အချုပ်မျှကို ပြဆိုရလျှင်—

- (၁) ဤတရားစာအုပ်၌ ပါဠိအနက် တိကျခြင်း၊
- (၂) ပေါ်လွင်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိခြင်း၊
- (၃) ကာမသုခ၊ အတ္တကိလမထ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ တို့ကို ပေါ်လွင်အောင် ရှင်းလင်းပြခြင်း၊
- (၄) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားစေပုံကို ကိုယ်တွေ့ ဘာဝနာလုပ်ငန်းဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြခြင်း၊
- (၅) သစ္စာလေးပါး သိပုံကို ရှင်းလင်းစွာ ပြခြင်း၊

- (၆) သစ္စဉာဏ် ကစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ်တို့ကို ဖြစ်ရာကာလ နှင့်တကွ ဖော်ပြခြင်း၊
- (၇) ဒိဋ္ဌဓမ္မစသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အလေးအနက် ဖွင့် ပြခြင်း-စသည်တို့ကြောင့်-

ရှေးက မပေါ်ခဲ့ဘူးသေးသော တရားတော်ထူးကြီး ဖြစ်ပါ ပေသည်။

ဤတရားတော် စာအုပ်ကြီး ထွက်ပေါ် လာခြင်းဖြင့် တရားနည်းလမ်း အစစ်အမှန်ကို ကျင့်လိုသော သူတော် ကောင်းတို့အတွက် တရားစကြာရတနာကြီး မိမိတို့ထံသို့ အ သစ်တဖန် လည်လာသကဲ့သို့ ထင်မြင်ယူဆလျက် အားရဝမ်း မြောက်ကြဖွယ်လည်း ရှိပါပေသည်။

ဤတရားတော်ကြီးကို အကြိမ်ကြိမ် ဖတ်ရှုလျက် သုံးသပ် ဆင်ခြင်ပြီးသောအခါ ဤတရားစကြာရတနာကြီးနှင့် အတူ လိုက်ပါကြ၍ ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်းရာ အစစ်အမှန် နိဗ္ဗာန်တရား တော်မြတ်ကို အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် အလျင်အမြန် ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြလိမ့်မည် ဟူ၍လည်း ယုံကြည် မြော်လင့်ရပါပေသည်။

ဤယုံကြည် မြော်လင့်ချက်အတိုင်းပင် ပြီးမြောက်ကြပါ စေသောငှာ။

<p>၁၃၃၇ - ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆုတ် ၉ - ရက်၊ ၃၁-၇-၇၅</p>	<p>အရှင်သုဇာတ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ သာသနာ့ရိပ်သာ ရန်ကုန်မြို့။</p>
--	--

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	ပဌမပိုင်း	စာမျက်နှာ ၁ မှ ၇၅
တရားပလ္လင်ခံ	၁
သုတ်၏ နိဒါန်း	၄
ဟောရာ ခုနစ်ကာလ	၅
နိဒါန်း သုံးမျိုး	၇
ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် လူ့စည်းစိမ်	၈
ယုတ်ညံ့သော ရှာမှီးခြင်း	၉
မြင့်မြတ်သော ရှာမှီးခြင်း	၁၀
ဘုရားအလောင်း တောထွက်တော်မူခြင်း	၁၂
အာဠာရ ရသေ့ကြီးထံ သွားရောက်ခြင်း	၁၄
အာဠာရရသေ့ကြီးထံ နည်းခံခြင်း	၁၅
အားရကျေနပ်ဖွယ် ကောင်းတဲ့စကား....	၁၇
ကိုယ်မစားဝံ့တဲ့ဆေး သူတပါးအား မကျွေးသင့်	၁၇
သဘာဝကျတဲ့ ဆင်ခြင်ပုံ	၁၈
ချီးမြှောက်သင့်ရာ ချီးမြှောက်တာ ဆရာတာဝန်	၁၉
ဥဒကရသေ့ကြီးထံ သွားရောက်ခြင်း	၂၀
ဥရုဝေလတော၌ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်ပုံ	၂၄

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဥပမာ သုံးခု	၂၅
စိတ်ကို စိတ်ဖြင့် နှိပ်တဲ့ ဒုက္ခရစရိယာ....	၂၆
ရှုရှိုက်လေကို ထိန်းချုပ်၍ အပ္ပါဏကဈာန်ဝင်ခြင်း	၂၉
အစာမစားတဲ့ ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်	၃၀
မာရ်နတ်က ဖြားယောင်းပြောဆိုခြင်း....	၃၂
မှန်ကန်သော ဆင်ခြင်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်	၃၇
သူငယ်ဘဝက ဈာန်ရခဲ့ပုံ	၃၉
အစာအာဟာရကို ပြန်လည် သုံးဆောင်ခြင်း	၄၁
ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ ထွက်ခွာသွားကြခြင်း	၄၁
ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်း	၄၃
ဒုက္ခရစရိယာသည် အတ္တကိလမထ၌ ဝင်ကြောင်း....	၄၈
တရားဦးဟောရန် ဆင်ခြင်တော်မူခြင်း	၅၀
(၇) ရက်အသေစော၍ မဂ်ဖိုလ်မှ ဆုံးရှုံးရရှာသည်	၅၂
တညဉ့်မျှအသေစော၍ ဆုံးရှုံးရရှာသည်	၅၄
တရားဦးဟောရန် ကြံချီတော်မူခြင်း	၅၅
ဥပကတက္ကတွန်းနှင့် တွေ့ခြင်း	၅၆
အမှားကိုစွဲယူထားယင် အမှန်ကို မယုံ	၆၁
ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ နေရာသို့ ရောက်တော်မူခြင်း	၆၂
တရားနာရန် ဖိတ်မန်တိုက်တွန်းတော်မူခြင်း	၆၃
ဓမ္မစကြာသုတ် ဒေသနာတော်	၆၈
(အဖို့အစွန်း ၂-ပါး ရဟန်းများ မမှီဝဲသင့်)	

အကြောင်းအရာ

ဒုတိယပိုင်း

စာမျက်နှာ
၇၆ မှ ၁၄၂

တရားအနုသန္ဓေ	၇၆
အဖို့အစွန်း ၂-ပါး ရဟန်းများ မမှီဝဲအပ်	၇၆
အဖို့အစွန်း ၂-ပါး	၇၈
ကာမဂုဏ်ခံစားတာ ယုတ်ညံ့တယ်	၈၀
ကာမဂုဏ်ခံစားတာ ရွာနေလူတို့၏ အကျင့်	၈၁
ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်ဝါဒ	၈၂
ကာမဂုဏ်ခံစားတာ လူများစုအကျင့်	၈၄
အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်	၈၅
အကျိုးစီးပွားအစစ်နဲ့လဲ မဆိုင်	၈၆
လူများတော့ မှီဝဲသင့်ပါသလား	၈၉
သုခလ္လိကာနုယောဂ ၄-မျိုး	၉၀
ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုတဲ့အကျင့်	၉၁
ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုကျင့်ပုံ	၉၂
နိဂဏ္ဌကျမ်းအဆို	၉၄
ဆင်းရဲရံမျှပဲ	၉၆
အကျိုးမဲ့နဲ့သာ ဆိုင်တယ်	၉၇
အတ္တကိလမထ အရ ယူပုံမှားခြင်း	၉၉
သုခ ဒုက္ခ မရှုကောင်းဘူးလို့တောင်			
အယူလွဲသေးတယ်	၁၀၂
ဆရာတယောက်၏ အယူအဆ	၁၀၃
ခန္တိသံဝရ မှတ်ဖွယ်(အောက်ခြေ မှတ်ချက်)	၁၀၃

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်း အကျင့်နှင့် အကျိုး	၁၀၈
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အနက်ရှင်းလင်းချက် (အောက်ခြေ မှတ်ချက်)	၁၀၉
အစွန်း ၂-ဖက်မှ လွတ်အောင် ကျင့်ပုံ	၁၁၇
အစာမှား အစာကြဆေး စားတာနဲ့ တူတယ်....	၁၁၇
ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ် ဖြစ်စေပုံ	၁၁၉
ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ်အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၂၀
နောက်နောက်ကာလ၌ အသိထူးပုံ	၁၂၃
အဋ္ဌကထာဖွင့်ပြပုံ	၁၂၄
သရုပ်ခွဲပုံ ကျက်မှတ်ပြီးရှုယင် စချင်ရာက စပြီး ရှုနိုင်တယ်	၁၂၆
ကိလေသာကို ငြိမ်းစေတယ်	၁၂၇
အကျင့်မှားကို အကျင့်မှန်ထင်ယင် သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တယ်....	၁၂၉
တဒင်္ဂအားဖြင့် ငြိမ်းစေပုံ....	၁၃၁
ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိပုံ	၁၃၂
ထိုးထွင်း၍ သိပုံ	၁၃၄
နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ	၁၃၆
အလယ်လမ်း အကျင့်၏ သရုပ်	၁၃၈
အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး	၁၄၁
တတိယပိုင်း	၁၄၃ မှ ၁၉၇
တရားအနုသန္ဓေ	၁၄၃
ပဝါရဏာအကြောင်း	၁၄၃

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ်	၁၄၆
သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်	၁၄၇
သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်	၁၅၀
သမ္မအာဇီဝမဂ္ဂင်	၁၅၁
သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်	၁၅၅
သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်	၁၆၀
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ်ဟော,မဟော ဝေဘန်ချက်....			၁၆၁
ဝိပဿနာသတိ ဖြစ်စေချင်ယင်	၁၆၅
ဝိပဿနာခဏိက သမာဓိ ရှင်းပြချက်....		၁၆၅
ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်ကို ရှုမှ ဉာဏ်ပညာအစစ်ဖြစ်သည်....			၁၆၈
သတိပဋ္ဌာန်မပါလျှင် ပညာမဖြစ်	၁၆၉
သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်	၁၇၁
ဈာန်မရပဲ ဝိပဿနာ မရှုကောင်းဘူး-တဲ့		၁၇၂
သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်	၁၇၆
သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၆)မျိုး	၁၇၈
ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ	၁၇၈
ပွားစေရမည့် မဂ္ဂင်သုံးဆင့်	၁၈၃
ဈာန်ရသူ ဝိပဿနာ ရှုပုံ	၁၈၆
ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရ ရှုပုံ	၁၈၈
ဝိပဿနာမဂ္ဂင် စ၍ဖြစ်ပုံ	၁၉၁
ဝိပဿနာ သမာဓိ မဂ္ဂင်များဖြစ်ပုံ	၁၉၂
ဝိပဿနာ ပညာ မဂ္ဂင်များဖြစ်ပုံ	၁၉၂
သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်	၁၉၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

စတုတ္ထပိုင်း

....

၁၉၈ မှ ၂၅၄

တရားအနုသန္ဓေ

....

....

....

၁၉၈

ဒုက္ခသစ္စာ

....

....

....

၁၉၉

ပါဠိစိစစ်ချက်

....

....

....

၁၉၉

ဒုက္ခသစ္စာသရုပ်ပြ မူမှန်ပါဠိ

....

....

၂၀၃

အရိယသစ္စာ လေးပါး

....

....

....

၂၀၄

ဒုက္ခသစ္စာ ဆောင်ပုဒ်များ

....

....

၂၀၇

(၁) ဇာတိဒုက္ခ-ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်းဆင်းရဲ

....

၂၀၇

ဒုက္ခ (၇) မျိုး

....

....

....

၂၀၉

(၁) ဒုက္ခဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၀

(၂) ဝိပရိဏာမဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၁

(၃) သင်္ခါရဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၂

(၄) ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၂

(၅) အပ္ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၃

(၆) ပရိယာယဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၃

(၇) နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ

....

....

....

၂၁၃

အမိဝမ်းတိုင်း၌ ဆင်းရဲပုံ

....

....

၂၁၄

ဖွားမြင်တဲ့အခါ ဆင်းရဲပုံ

....

....

၂၁၆

တဘဝလုံး ဆင်းရဲပုံ

....

....

....

၂၁၇

(၂) ဇရာဒုက္ခ-အိုခြင်းဆင်းရဲ

....

....

၂၁၈

(၃) မရဏဒုက္ခ-သေခြင်းဆင်းရဲ

....

....

၂၂၀

(၄) သောကဒုက္ခ-စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ဆင်းရဲ

....

....

၂၂၁

(၅) ပရိဒေဝဒုက္ခ-ငိုကြွေးခြင်း ဆင်းရဲ

....

....

၂၂၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၆) ဒုက္ခဆိုတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ	၂၂၃
(၇) ဒေါမနဿဆိုတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲ	၂၂၄
(၈) ဥပါယာသဒုက္ခ-ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း ဆင်းရဲ			၂၂၅
(၉) မုန်းစရာတွေနဲ့ ယှဉ်တွဲရတဲ့ဆင်းရဲ		၂၂၆
(၁၀) ချစ်စရာတွေနဲ့ ကွဲကွာရတဲ့ ဆင်းရဲ		၂၂၇
(၁၁) ဣစ္ဆိတာလာဘ-လိုတာမရတဲ့ဆင်းရဲ		၂၂၈
(၁၂) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဆင်းရဲ		၂၂၉
မြင်ဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၀
ဝိပဿနာရှုနည်း မူသေစည်း	၂၃၃
ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၃
နံဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၅
စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၆
ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၇
ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၄၁
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ရှိနေလို့ ဆင်းရဲရသည်		၂၄၆
ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ	၂၄၉

ပဉ္စမပိုင်း

၂၅၅ မှ ၃၂၈

တရားအနုသန္ဓေ	၂၅၆
သမုဒယသစ္စာ	၂၅၆
ဒုက္ခသမုဒယော အဆုံးအဖြတ် (မှတ်ချက်)		၂၅၆
ပေါ်နောဘဝိကာ အဆုံးအဖြတ် (မှတ်ချက်)		၂၅၆
စမ္ပေယျ နဂါးမင်းဝတ္ထု	၂၅၉
ဥပရိ မိဖုရားဝတ္ထု	၂၆၁

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
တဖန် ဘဝသစ် ဖြစ်ပေါ်ပုံ	၂၇၂
ဝိညာဏ် ဗီဇ် အဆုံးအဖြတ် (မှတ်ချက်)		၂၇၃
ဗြဟ္မာဖြစ်လို့ တဝင်းဝင်း ဝက်စာကျင်းမှာ တမြို့ မြို့	၂၇၇
သမဏ နတ်သားဝတ္ထု	၂၈၆
မယားချစ်လို့ မြေ၊ ချေး၊ နွားဖြစ်	၃၀၁
ဓမ္မကထိက ဆရာတော်ကြီးတပါး	၃၀၅
ငွေလေးဆယ် အတွက် ကျဲဖြစ်သလား		၃၀၇
ငြိမ်းရုံ ဆန်တစလယ်	၃၀၉
သရဲဖြစ်ရ နွားဖြစ်ရတာ ကြောက်စရာ		၃၁၂
နွား ချေးဖြစ်ပြီးမှ လူပြန်ဖြစ်	၃၁၄
တောက်တဲ့တောင် ဖြစ်ရသေးသတဲ့	၃၁၅
ကာမတဏှာ	၃၁၇
ဘဝတဏှာ	၃၁၉
ဝိဘဝတဏှာ	၃၂၂
	ဆဋ္ဌမပိုင်း	၃၂၉ မှ ၃၇၂
တရားအနုသန္ဓေ	၃၂၉
နိရောဓသစ္စာ	၃၃၀
မဂ္ဂသစ္စာ	၃၃၉
သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်အဖွင့်	၃၄၂
စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း	၃၄၃
လိုအပ်သော သုတမယဉာဏ်		၃၄၇
ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေပုံ		၃၅၃

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
နာမ်ရုပ်ကွဲပုံ ဘုရားဟော ဥပမာ	၃၅၄
မဟာသဠာယတနိကသုတ်မှ မြင်မှုဆိုင်ရာ အတိုချုပ်	
မြန်မာပြန်	၃၆၀
ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ ဝိရတိကိစ္စပြီးပုံ	၃၆၂
ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိပုံ	၃၆၅
အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက်	
သိမြင်ပုံ	၃၆၇
ဝိပဿနာလဲ နိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါထဲ ပါဝင်တယ်....	၃၇၀

သတ္တမပိုင်း ၃၇၃ မှ ၄၂၄

တရားအနုသန္ဓေ	၃၇၃
ဒုက္ခသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်	၃၇၃
ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်	၃၈၄
ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်	၃၈၈
သမုဒယသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်....	၃၉၄
သမုဒယသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်	၃၉၉
အနုသယ ကိလေသာရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်....	၄၀၄
သမုဒယသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်	၄၀၆
နိရောဓသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်	၄၀၈
နိရောဓသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်	၄၀၉
နိရောဓသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်	၄၁၁
မဂ္ဂသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်	၄၁၂
မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်	၄၁၅
မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်	၄၂၀

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အရိယမဂ်ခဏ၌ သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက်

သိပုံ

....

....

....

...

၄၂၃

အဋ္ဌမပိုင်း

၄၂၅ မှ ၄၈၄

တရားအနုသန္ဓေ

....

....

....

၄၂၅

ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံတော်မူခဲ့သေးပုံ

....

....

၄၂၅

ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံတော်မူပုံ

....

....

၄၃၀

နိဂုံးချုပ် စကားတော်

....

....

....

၄၃၃

စဉ်းစားဘွယ်ရှိတယ်

....

....

....

၄၃၆

တရားနာသူတို့ တရားထူးရနိုင်ပုံ

....

....

၄၃၆

သံဂါယနာမှတ်တမ်း

....

....

၄၄၁

တရားနာယင်း အရှင်ကောဏ္ဍည တရားထူးရပုံ....

၄၄၃

မဂ်ဉာဏ်၌ မြူအညစ်အကြေးကင်းပုံ

....

....

၄၄၅

ဝိပဿနာဖြင့် အစွမ်းကုန်ပယ်ပြီးမှ မဂ်ဉာဏ်က

ပယ်သည်

....

....

....

....

၄၄၇

ဝိပဿနာဉာဏ်ကပဲ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်လာတယ်

....

၄၄၇

မဂ်ဉာဏ်၏ အာရုံ နိဗ္ဗာန်မှာ ရုပ်နာမ်အားလုံးချုပ်

ကြောင်း

....

....

....

....

၄၄၉

ဟောတဲ့တရားကို သဘောကျရုံနဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်တာ

မဟုတ်ပါလား

....

....

....

၄၅၂

နတ်ဗြဟ္မာတို့ ကောင်းချီးပေးပုံ

....

....

၄၅၃

တေန လယေန ပဋိသံ-အဋ္ဌကထာ၌ မရှိ

....

၄၅၆

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

မြေလျင်လှုပ်ခြင်းနှင့် အရောင်အလင်း ဖြစ်ပေါ်

လာပုံ ၄၅၇

မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်းကျူးတော်မူပုံ.... ၄၅၇

အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည ရဟန်းအဖြစ် လျှောက်

တောင်းပုံ ၄၅၉

မိရိုးဖလာဘာသာကို စွန့်ရန်မလွယ် ၄၆၀

ဒိဋ္ဌဓမ္မစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပုံ ၄၆၀

စိတ္တသုကြယ်နှင့် နာဇ္ဈပုတ္တ ၄၆၅

အင်မတန် ကြည်ညိုစရာ ကောင်းတယ် ၄၆၇

ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ပုံ ၄၆၉

တရားဦးနာရ၍ တရားထူးရသူများ ၄၇၀

အားထုတ်ပြီးမှ တရားထူးရကြပုံ ၄၇၁

သာသနာ အဦးအစက အချိုးတကျ အားထုတ်

ပုံနှင့် စောင့်ရှောက်ပုံ ၄၇၂

နာရုံနဲ့မဖြစ် အားထုတ်မှဖြစ်သည် ၄၇၈

အရှင်ဝပ္ပ စသည်တို့ အားထုတ်ပုံ ၄၈၀

ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ရဟန္တာမြတ် ၆-ပါး ၄၈၂

မဟာနိဂုံးချုပ် တရားသိမ်း ပတ္ထနာ.... ၄၈၃

ဓမ္မစကြာသုတ် ပါဠိတော်.... ၄၈၅

ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကြီး စာအုပ်၌ ပြင်ဖတ်ရန်

မျက်နှာ	စာကြောင်း	ရှိုရင်း	ပြင်ဖတ်ရန်
၁၄၃	၂၁	သွားနိုင်ပြီး	သွားနိုင်ပြီ။
၂၁၈	၅	ဆင်းရဲတာ	ဆင်းရဲဟာ
၂၂၃	၉	ပြောဆိုတဲ့	ပြောဆိုတဲ့
၂၄၀	၂၀	နာတာကလေး	နာတာကလေး
၂၄၆	၁၁	အကောင်းကြီး	အကောင်ကြီး
၃၁၀	၂၁	အဲဒီကလေးက	အဲဒီကလေးက
၃၁၆	၁၇	နန္ဒီရာဂ	နန္ဒီရာဂ
၃၂၉	၁၀	တန်ဆောင်းမုန်း	တန်ဆောင်မုန်း
၃၇၀	၂	“သင်္ခါရဒုက္ခ	သင်္ခါရဒုက္ခ
၃၇၀	၃	(ဒုက္ခနိရောဓ	“(ဒုက္ခနိရောဓ
၃၇၈	၂	ဉာဏဝေဝစနမေဝ	ဉာဏဝေဝစနာနေဝ
၄၅၅	၁၂	တပြိုင်တည်း	တပြိုင်နက်

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

ပဌမပိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် တော်သလင်းလကွယ်နေ့ ဖွင့်ပြ ဟောကြားသည်။)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တရားပလ္လင်ခံ

ဒီကနေ့ ၁၃၂၄-ခုနှစ် တော်သလင်း လကွယ်နေ့ဖြစ်တယ်။
ဒီကနေ့က စပြီး မြတ်စွာဘုရား အစအဦးဆုံး ဟောတော်မူခဲ့
တဲ့ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနုသုတ္တန်ခေါ်တဲ့ ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကြီး
ကို ဟောရမယ်။

ဒီ တရားတော်ကတော့ ဒီဘုရားသာသနာတော်မှာ ပဌမ
အစဆုံး ဟောတော်မူတဲ့ တရားတော် ဖြစ်တဲ့အတွက် ရှေး
အကျဆုံး အရိုးဆုံး တရားတော်ပါပဲ။ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ဖြစ်
တဲ့ ဗမာပြည်ထောင်စု လူတွေထဲကဆိုယင် ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်
တရားကို မကြားဘူးတဲ့သူ မရှိသလောက်ပဲ ရှားပါလိမ့်မယ်။
ဒီ သုတ်ကို နှုတ်တက်ရအောင် ကျက်ပြီး ဆောင်ထားတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ များစွာရှိကြတယ်။ ဓမ္မစကြာဝတ်အသင်း ဆို
တဲ့ အမည်နဲ့ အသင်းဖွဲ့ပြီး ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် နေကြတာလဲ
မြို့တိုင်း အရပ်တိုင်းလို့လို့ ရှိတတ်ကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရား

ရှေးဦးဟောထားတဲ့ တရားဆိုပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အလွန်အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ တရားတော်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသုတ်ပါဠိကို နိဿယနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ မြန်မာပြန်ပြီး ဖွင့်ပြထားတဲ့ စာအုပ် စာတမ်းတွေလဲ တော်တော်များများ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မင်ရောက်ဖိုလ်ရောက် ဘာဝနာ အလုပ်ကို တကယ် အားထုတ်လိုတဲ့ သူတွေအတွက် ဒီသုတ်ထဲမှ ဘယ်လိုနည်းယူပြီး ဘယ်လို အားထုတ်ရမယ်လို့ တိတိကျကျ ပြဆိုထားတဲ့ တရားစာအုပ် ဆိုတာကတော့ မရှိသလောက်ပဲ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဘုန်းကြီးကိုယ်တိုင်ကတော့ ဒီသုတ်ကို လက်တွေ့ ဘာဝနာအလုပ် အားထုတ်ပုံနှင့်တကွ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဟောဘူးပါပြီ။ ဒီ (ရန်ကုန်) သာသနာ့ရိပ်သာကို ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနအဖြစ် စ၍ ဖွင့်စဉ်ကလဲ ဒီဓမ္မစကြာသုတ်ကို ဟောပြီး ဖွင့်လှစ်ခဲ့တယ်။ နောက်လဲ ဒီရိပ်သာမှာ ဒီဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်ကို ထပ်ပြီး ဟောခဲ့ဘူးတယ်။ အခြားမြို့ရွာ အရပ်ဒေသတွေမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန ဖွင့်တိုင်းလဲ ဒီဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်ကိုပဲ ဟောပြီး ဖွင့်လှစ်ခဲ့တယ်။ အကြိမ်ပေါင်း တော်တော်များပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အကျယ်ဟောထားတဲ့ တရားတွေကိုတော့ စာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် မရိုက်ရ မဖြန့်ချိရသေးဘူး။ အသံလွှင့်ရုံကနေပြီး ဟောထားတဲ့ အကျဉ်းချုပ် ဓမ္မစကြာတရားတော်လောက်သာ စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ပြီး ဖြန့်ချိရသေးတယ်။ ဒါကြောင့် လုပ်ငန်းစဉ်ပါတဲ့ ဓမ္မစကြာတရားကို ရှာနေတဲ့ ဆရာတော်တပါးအား အဲဒီ အကျဉ်းချုပ် စာအုပ်ကိုသာ ညွှန်ကြားခဲ့ရတယ်။

အဲဒီ ဆရာတော်က သူဟာ ဓမ္မစကြာတရား စာအုပ် ပေါင်း များစွာကို ကြည့်ဘူးပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဘာဝနာအလုပ် နဲ့ စပ်ဟပ်ပြီးပြတ်စာအုပ်ကို မတွေ့ရသေးဘူးတဲ့။ ကျမ်းဂန် အနေနဲ့ ရေးသားထားကြတာကိုသာ တွေ့ရလို့ သူက အား မရပဲ ရှိနေပါတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက အဲဒီ အ ကျဉ်းချုပ် အသံလွှင့် တရားစာအုပ်ကိုပဲ ကြည့်စမ်းပါဦးလို့ ပြောပြီး ညွှန်ကြားလိုက်ရတယ်။ အဲဒီ ဆရာတော်ဟာ ဘုန်းကြီးဟောထားတဲ့ အဲဒီ အသံလွှင့် အကျဉ်းချုပ်တရားကို ကြည့်ရတော့မှ ဓမ္မစကြာသုတ်နဲ့ ဘာဝနာအလုပ်ကို ဆက် စပ်ပြီး သဘောကျသွားပါသတဲ့။

ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ဟာ သုတ္တန် ဝိနည်း အဘိ-ဓမ္မာ ဆိုတဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံရှိရာတွင် သုတ္တန်ပိဋကတ်က ဖြစ်တယ်။ ဒီသနိကာယ် မဇ္ဈိမနိကာယ် သံယုတ္တနိကာယ် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ခုဒ္ဒကနိကာယ် ဆိုတဲ့ နိကာယ် ငါးရပ်ထဲမှာ သံယုတ္တနိကာယ် ထဲက ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနိကာယ်မှာလဲ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်လို့ ငါးမျိုးရှိရာမှာ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ထဲက ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်မှာလဲ မဂ္ဂသံယုတ် ဗောဇ္ဈင်္ဂ သံယုတ် သတိပဋ္ဌာနသံယုတ် စသည်ဖြင့် ၁၂-ပါးရှိရာမှာ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သစ္စသံယုတ်ထဲက ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သစ္စ-သံယုတ်မှာ ဒုတိယဝဂ် ပဌမသုတ်အဖြစ်ဖြင့် သံဂါယနာတင် ထားတယ်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာမှ စာအုပ်အနေအားဖြင့်တော့ သံယုတ်ပါဠိတော် တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၃၆၈-၃၇၁ တို့မှာ ရှိတယ်။ အဲဒီမှာ နိဒါန်းကို ဒီလို ပြထားပါတယ်။

ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညနေချမ်း ညဉ့်ဦးယာမ်အချိန်မှာ ဒီဓမ္မစကြာသုတ်တရားကို ဟောကြားတော်မူခဲ့တယ်။ ယခု ၁၃၂၄ ခုနှစ်မှ ပြန်ပြီး ရေတွက်ကြည့်ယင် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီး နောက် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၆-နှစ်ရှိခဲ့ပြီ။ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ၄၅-နှစ်ပေါင်းထည့်လိုက်လျှင် ၂၅၅၁-ရတယ်။ ဒါကြောင့် လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၂၅၅၁-နှစ်က ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညနေချမ်း ညဉ့်ဦးယာမ်အချိန်မှာ ဟောတော်မူတယ်လို့ တိတိကျကျ မှတ်ယူရပါတယ်။ ဒါကလဲ အရှေ့တိုင်းက ယူဆချက်အရပဲ။ အနောက်တိုင်း ပညာရှိတွေရဲ့ ယူဆချက်အရ ဆိုယင်တော့ အနှစ် ၆၀ လျော့ပြီး ယူရမယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့၏ ယူဆချက်အရ ဆိုယင်တော့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၂၄၉၁-နှစ်က ဟောတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။

ဒါပေမဲ့ အရှေ့တိုင်းမှာ ဟောတဲ့ တရားဆိုတော့ အရှေ့တိုင်း အယူအဆအတိုင်းပင် လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၅၅၁-နှစ်က ဟောတယ်လို့ ပြောရမှာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ မိဂဒါယ-သားတို့ အား ဘေးမဲ့ပေးထားရာ မိဂဒါဝုန်တော ဆိုတာကလဲ ဟိုတုန်းကတော့ သားသမင်တွေ ရှိနေတဲ့ တကယ့်တောအရပ်ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ယခုတော့ အဲဒီအရပ်ဟာ တောသစ်ပင်တွေ လဲ မရှိတော့ပါဘူး။ ကွင်းပြင်ကြီးဖြစ်နေပါပြီ။ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်က ယာခင်းတွေနဲ့ လူနေအရပ် ဖြစ်နေပါပြီ။ ရှေးတုန်းကတော့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တွေဟာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ တန်းခိုးဖြင့် ကောင်းကင်က ကြွလာပြီးတော့ အဲဒီ လူသူကင်း ဆိတ်ရာတောအရပ်မှာ ဆင်းသက်ကြတယ်။ ရှေးရှေးက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားများလဲ တရားဦးဟောဘို့ ကြွလာတဲ့အခါ

ကောင်းကင်မှ အဲဒီအရပ်မှာပဲ ဆင်းသက်တော်မူကြတယ်၊
ဒါကြောင့် ဣသိပတနလို့ ခေါ်ပါတယ်တဲ့။

ဒီသုတ်မှာ ရှိတဲ့ နိဒါန်းအလိုအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားဟာ
ဗာရာဏသီမြို့နယ် မိဂဒါဝုန် တောအရပ်မှာ သီတင်းသုံးနေ
တော်မူစဉ် ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတော်တို့အား ဒီဓမ္မစကြာသုတ်တရား
ကို ဟောတော်မူတယ်လို့ ဒါလောက်ပဲ ထင်ရှားသိရတယ်။
သို့ပေမဲ့ ဒါလောက်နဲ့တော့ မပြည့်စုံသေးဘူး၊ ဒါကြောင့်
အခြားသုတ်များမှာ ပြဆိုထားတဲ့ အကြောင်းအရာများကိုပါ
ထုတ်ဖော်ပြီး ဒီသုတ်၏ နိဒါန်းကို ချဲ့ပြောဖို့ လိုပါတယ်၊
ဒါကြောင့် အတော်အသင့်လောက် ချဲ့ပြီး ပြောရဦးမယ်။

နိဒါန်းသုံးမျိုး

နိဒါန်းဆိုတာ သုတ်တရားတော်ကို ဟောခြင်း၏ အခြေခံ
အကြောင်းအရာပါပဲ၊ အဲဒီ နိဒါန်းက ဒုရေနိဒါန်း၊ အဝိဒုရေ
နိဒါန်း၊ သန္တကေနိဒါန်း-လို့ သုံးမျိုးရှိတယ်။ သုတ်တရားကို
ဟောခြင်းနှင့် ဝေးကွာသောအကြောင်းအရာကို ဒုရေနိဒါန်း
လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှာ
နိယတဗျာဒိတ်ကို ခံယူတော်မူခဲ့သည်မှ စပြီးတော့ တုသိတာ
နတ်ပြည်ရောက်ပြီး သေတကေတုမည်သော နတ်မင်းအဖြစ်
တိုင်အောင် ဘုရားအလောင်းတော်၏ ပါရမီတော်များ
ဖြည့်ကျင့်ခဲ့ပုံ အကြောင်းအရာတွေပါပဲ၊ အဲဒီ ဒုရေနိဒါန်း
ကိုတော့ ဒီထက်ပိုပြီး ပြောဖို့ မလိုပါဘူး၊ ပြောဖို့
အချိန်လဲမရှိဘူး။ အဝိဒုရေနိဒါန်း ဆိုတာကတော့ သုတ်တရား
ကို ဟောခြင်း၏ မနီးမဝေးသော အကြောင်းအရာ များပါပဲ၊

အဲဒါကတော့ တုသိတာနတ်ပြည်မှ ဗောဓိမဏ္ဍိုင် အထိ အကြောင်းအရာများပင် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာ များကိုတော့ ပြောသင့်သမျှ ပြောရမယ်။ သန္တိကေ နိဒါန်း ဆိုတာကတော့ ဒီ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောခါနီး အကြောင်း အရာများပါပဲ။ အဲဒါကတော့ ယခုတင်ကပြောခဲ့တဲ့ ဧဝံ မေ သုတံ - အစရှိတဲ့ နိဒါန်းစကား အတိုင်းပါပဲ။ အဲဒီ နိဒါန်း သုံးမျိုးထဲတွင် ယခု အဝိဒ္ဓုရေ နိဒါန်းထဲက ပြောသင့်သမျှကို ထုတ်ဖော်ပြီး ပြောရမယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာတွေက ဘယ် မှာရှိသလဲ ဆိုတော့ အင်္ဂုတ္တရ တိကနိပါတ် သုခုမာလသုတ်၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိ ပါသရာသိခေါ် အရိယပရိယေသနသုတ်၊ မဟာသစ္စကသုတ်၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ ဗောဓိရာဇကုမာရ သုတ်၊ သင်္ဂါရဝသုတ်၊ သုတ္တနိပါတ် ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ်၊ ပဓာနသုတ် အစရှိတဲ့ သုတ်ပေါင်းများစွာတို့မှာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီသုတ်တွေ က တချို့ကိုယူပြီး ဟောရမှာပဲ။

ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် လူ့စည်းစိမ်

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေခဲ ပြီးတော့ ကပိလဝတ်ပြည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းမြတ်၏ မိဖုရားကြီး ဖြစ်တဲ့ မဟာမာယာဒေဝီ၏ ဝမ်းတိုက်မှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေ တော်မူခဲ့တယ်။ မဟာသက္ကရာဇ် (၆၈) ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့မှာ လုမ္ဗိနီမည်သော အင်ကြင်းဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားမြင်တော် မူခဲ့တယ်။ သိဒ္ဓတ္ထ-လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ အဲဒီသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဟာ (၁၆) နှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ ဒေဝဒဟပြည့်ရှင် သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်း၏ သမီးတော် ယသောဓရာဒေဝီ နှင့် လက်ထပ်ပြီးလျှင် မင်းသမီးပေါင်း လေးသောင်းအခြွေ

အရံများနှင့်တကွ ကြီးကျယ်သော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားနေ
တော်မူခဲ့တယ်။

အဲဒီလို ကာမဂုဏ်အာရုံများဖြင့် ပျော်မွေ့နေစဉ် တနေ့
သောအခါ ဥယျာဉ်တော်သို့ အခြွေအရံများနှင့်တကွ ပျော်ပွဲ
စားထွက်တော်မူတယ်။ အဲဒီအခါ လမ်းခုလတ်မှာ သူအိုကို
တွေ့မြင်ရတာနဲ့ သံဝေဂဖြစ်ပြီး အဲဒီအရပ်မှပဲ ပြန်လှည့်လာခဲ့
တယ်။ နောက်တကြိမ် ထွက်တဲ့အခါလဲ သူနာကို တွေ့မြင်ရ
တယ်။ နောက်တကြိမ်မှာ သူသေကို တွေ့မြင်ရတယ်။ အဲဒီ
လို တွေ့မြင်ရတဲ့အခါများမှာလဲ သံဝေဂဖြစ်ပြီး အဲဒီအရပ်မှပဲ
ပြန်လှည့်လာခဲ့တယ်။ သံဝေဂဖြစ်ပုံများကို အရိယပရိယေသန
သုတ်မှာ ပြထားပုံကတော့—

ယုတ်ညံ့သော ရှာမှီးခြင်း

မိမိကိုယ်တိုင်က အိုတတ်သော သဘော ရှိနေပါလျက်
အိုတတ်သော သဘောရှိတာတွေကို ရှာကြံသိမ်းပိုက်နေတာ
မတော်ဘူး၊ အိုတတ်တဲ့ဟာတွေက ဘာတွေလဲဆိုယင် သား
မယား ကျေးကျွန် ဆိတ်သိုး ကြက်ဝက် ဆင်မြင်း ကျွဲနွား
ရွှေငွေအစရှိတဲ့ သက်ရှိ သက်မဲ့ ကာမဂုဏ်တွေပါပဲ။ မိမိကိုယ်
တိုင်က အိုတတ်ပါလျက် အဲဒီအိုတတ်တဲ့ ကာမဂုဏ်တွေကို အ
မြတ်တနိုး လုပ်ပြီး ရှာကြံသိမ်းပိုက်နေတာ မတော်ဘူးလို့လဲ
ဆင်ခြင်မိပါသတဲ့။

ထို့အတူပင် မိမိကိုယ်တိုင်က နာတတ်ပါလျက် သေတတ်
ပါလျက် နာတတ် သေတတ်တဲ့ ကာမဂုဏ်တွေကို ရှာကြံသိမ်း
ပိုက်နေတာ မတော်ဘူးလို့လဲ ဆင်ခြင်မိပါသတဲ့။ အဲဒီလို မရှာ

သင့်တာတွေကို ရှာကြံနေတာဟာ (အနရိယပရိယေသနာ) ယုတ်ညံ့တဲ့ ရှာကြံခြင်းမည်ပါသတဲ့။

မြင့်မြတ်သော ရှာမှီးခြင်း

မိမိ ကိုယ်တိုင်က အိုတတ်၊ နာတတ်၊ သေတတ်သော သဘောရှိတဲ့ အတွက် မအို၊ မနာ၊ မသေ မပျက်တတ်တဲ့ တရားကို ရှာကြံတာကတော့ (အရိယပရိယေသနာ) မြင့်မြတ်သော ရှာကြံခြင်း မည်ပါတယ်တဲ့။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ မူလက ယုတ်ညံ့သော ရှာကြံခြင်းမျိုးဖြင့် ရှာကြံနေခဲ့တဲ့ အကြောင်းကို အဲဒီသုတ်မှာ—

ဘိက္ခုဝေ— ရဟန်းတို့၊ အဟမ္ဘိ— ငါသည်လည်း၊ ပုဗ္ဗေဝသမ္မောဓာ— သစ္စာလေးပါးကို မသိရသေးမီ ရှေးအဖို့ကပင်၊ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ— သစ္စာလေးပါးကို မသိသေးသော၊ ဝါ— ဘုရားမဖြစ်သေးသော၊ ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော— ဘုရားအလောင်းသာလျှင် ဖြစ်စဉ်က၊ အတ္တနာ ဇာတိဓမ္မော သမာနော— မိမိကိုယ်တိုင်က ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း သဘော ရှိပါလျက်၊ ဇာတိဓမ္မံ ယေဝ ပရိယေသာမိ— ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိတာကိုသာ ရှာမှီး သိမ်းပိုက်နေခဲ့၏၊ အတ္တနာ ဇရာဓမ္မော သမာနော— မိမိကိုယ်တိုင်က အိုခြင်း သဘောရှိနေပါလျက်၊ ဇရာဓမ္မံယေဝ ပရိယေသာမိ— အိုခြင်းသဘော ရှိတာကိုသာ ရှာမှီး သိမ်းပိုက်နေခဲ့၏-စသည်ဖြင့် ပြဆိုထားပါတယ်။

အဲဒါဟာ ယသောဓရာဒေဝီ အမှူးရှိသော မင်းသမီး အခြွေအရံတွေနဲ့ ပျော်မွေ့နေပုံကို ရှုတ်ချပြီး ဖော်ပြတာပါပဲ။ အဲဒီလို ပြပြီးတဲ့နောက် ဖြစ်ခြင်း၊ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊

သေခြင်း စသည် ကင်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်တရားကို ရှာမှီးတော့မယ်လို့ အကြံ ဖြစ်ပုံကိုလဲ ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

အတ္တနာ ဇာတိဓမ္မော သမာနော-မိမိ ကိုယ်တိုင်က ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့်၊ ဇာတိဓမ္မ အာဒိနဝံ ဝိဒိတွာ-ဖြစ်ခြင်းသဘော၌ အပြစ်ကို မြင်ပြီး၍၊ အဇာတံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ- ဖြစ်ခြင်း မရှိတဲ့ ယောဂ ကုန်ရာ အမြတ်ဆုံး အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရိယေသေယျ-ရှာမှီးရပါမူ၊ ယံ နှုန-ကောင်းမှာပဲ၊ အတ္တနာ ဇရာဓမ္မော သမာနော-မိမိကိုယ်တိုင်က အိုခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့်၊ ဇရာဓမ္မ အာဒိနဝံ ဝိဒိတွာ-အိုခြင်းသဘော၌ အပြစ်ကို မြင်ပြီး၍၊ အဇရံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ- အိုခြင်း မရှိတဲ့ ယောဂ ကုန်ရာ အမြတ်ဆုံး အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရိယေသေယျ-ရှာမှီးရပါမူ၊ ယံ နှုန-ကောင်းမှာပဲ။

ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း ကင်းရာ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်ကို ရှာဖွေရာ ကြံစည်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါဟာ အလွန် ကောင်းမြတ်တဲ့ အကြံအစည်ပဲ၊ ကောင်းမြတ်ပုံ ပေါ်လွင် ထင်ရှားအောင် နံနဲထပ်ပြီး စဉ်းစားကြဦးစို့။

ကိုယ်က အိုမင်း မစွမ်း ဖြစ်နေပြီ ဆိုပါတော့၊ အဲဒီလို လူဟာ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်နေတဲ့ မိန်းမ ယောက်ျား လူအိုကြီး တယောက်ကို အတူနေဖို့ ခေါ်လာယင် သင့်ပါ့မလား၊ ယခု မအိုသေးပေမဲ့ မကြာမီပင် အိုမည့်သူ တယောက်ကို အဖော် ရှာလာယင် သင့်ပါ့မလား၊ မသင့်ဘူး။ အဲဒါထက် မကျန်းမမာ အတိဒုက္ခ ရောက်နေတဲ့သူဟာ မကျန်းမမာ ဒုက္ခဝေဒနာ

အပြင်းအထန် အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့သူကို အဖော် ရှာလာယင် သာပြီး မသင့်တော်တာဘဲ။ ယခု ကျန်းမာနေပေမဲ့ မကြာမီ အတွင်း ရောဂါနှိပ်စက်လို့ အတိဒုက္ခ ရောက်မည့်သူကို ရှာလာ ယင် အဲဒါလဲ မသင့်တော်ဘူး။ တချို့မှာဆိုယင် တသက်ပတ်လုံး အတူတူ ပျော်ပျော်ကြီးနေရလိမ့်မယ်ထင်ပြီး အိမ်ထောင်ပြုကြ တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကံမကောင်း အကြောင်းက မညီညွတ်တော့ တယောက်ယောက်က မကြာခင်ပဲ လူမမာကြီး ဖြစ်သွားလို့ အဲဒီလူမမာကို ပြုစုပြီး ဒုက္ခရောက်နေရရှာတယ်။ တချို့မှာ တော့လဲ အိမ်ထောင်ဖက်ဖြစ်သူက မကြာခင်ပဲ သေဆုံးသွား လို့ ဝမ်းနည်းပက်လက်နဲ့ အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်ရ ရှာတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်တောင်မှ နောက်ဆုံးတချိန်ကျတော့ နှစ်ဦးလုံးပင် သူအို သူနာ သူသေဘဝ ရောက်ပြီး ဒုက္ခရောက် ကြရတာချည်းပဲ။ ဒါကြောင့် အိုတတ် နာတတ် သေတတ်တဲ့ ကာမဂုဏ်တွေကို ရှာမှီးနေတာကတော့ မသင့်တာ မကောင်း တာချည်းပါပဲ။ မအို မနာ မသေတဲ့ တရားကို ရှာတာကမှ ကောင်းတယ်။ အဲဒီလို ရှာတာဟာ အကောင်းဆုံးပဲ။ ယခု ဒီ သာသနာ့ရိပ်သာမှာ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ရဟန်း ရှင် လူ ယောဂီတွေဟာ အဲဒီ အကောင်းဆုံး ရှာခြင်းဖြင့် ရှာမှီး နေကြရတာပဲ။ အင်မတန် ဝမ်းသာစရာ ကောင်းပါတယ်။

ဘုရားအလောင်း တောထွက်တော်မူခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ စတုတ္ထအကြိမ် ဥယျာဉ်တော် သို့ ထွက်တဲ့အခါမှာ ရဟန်းကို တွေ့မြင်ရတယ်။ အဲဒီ ရဟန်း ထံမှ ရဟန်းပြုပြီး ကုသိုလ်တရားရှာနေတဲ့အကြောင်းကို ကြား ရတဲ့အခါမှာ လူ့ဘောင်မှထွက်၍ ရဟန်းပြုပြီးတော့ အံ့ခြင်း

နာခြင်း သေခြင်းကင်းတဲ့ တရားကိုရှာဘို့ ကောင်းမြတ်တဲ့ အကြံအစည် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ မအို မနာ မသေတဲ့ တရား ကို မိမိကိုယ်တိုင် ရအောင်ရှာပြီးတော့ သတ္တဝါအများအားလဲ အဲဒီ မအို မနာ မသေတဲ့တရားကို ရအောင် ဟောကြားညွှန်ပြ ဘို့ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကြံအစည်ပါပဲ။ အလွန် မြင့်မြတ်တဲ့ အကြံအစည်ပါပဲ။ အဲဒီနေ့ အဲဒီအချိန် လောက်မှာပဲ ဘုရားအလောင်းတော်၏ ကြင်ရာတော် ဖြစ်တဲ့ ယသောဓရာဒေဝီက သားတော်ကို ဖွားမြင်တယ်။ အဲဒီ အကြောင်းကို ကြားရတော့ “လ ကို ဖုံးကွယ်တဲ့ ရာဟုသဖွယ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အနှောင်အဖွဲ့ဖြစ်ပေါ်လာတယ်” လို့ ဘုရား အလောင်းတော်က ညည်းညူ ပြောဆိုမိတယ်။ အဲဒီ စကားကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးက ဘုရားအလောင်းတော်အား တော မထွက်နိုင်အောင် ရာဟု ကဲ့သို့ပင် ဖမ်းယူထားတဲ့ သားတော်ကလေး ဖြစ်ပါစေ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ အဲဒီ သားတော်ကလေးအား ရာဟုလို့ အမည်ပေးလိုက်ပါသတဲ့။

ဒါပေမဲ့ ဘုရားအလောင်းတော်က လောကထဲ မပျော် မမေ့ ငြီးငွေ့တာနဲ့ အဲဒီညဉ့်မှာ တီးမှုတ် က-ခုန်ပြီး ဖျော်ဖြေ နေကြတဲ့ ကချေသည်မ တွေကိုတောင် မရှုစားတော့ပဲ ညဉ့်ဦး စောစောကပင် စက်တော်ခေါ်၍ အိပ်ပျော်သွားတယ်။ အဲဒီ အခါမှာ တီးမှုတ် က-ခုန်ပြီး ဖျော်ဖြေနေကြတဲ့ ကချေသည်မ တွေကလဲ အဲဒီနေရာမှာပဲ အိပ်လိုက်ကြတယ်။ ဘုရားအလောင်း တော်က အိပ်ရာမှ နိုးလာလို့ ကြည့်ရှုလိုက်တဲ့အခါမှာ အတုံး အရုံးနဲ့ အိပ်ပျော်နေကြတဲ့ ကချေသည်မတွေကို မြင်ရတော့

သုဿကောင်တွေလို ထင်မြင်တဲ့ အသုဘသညာ ဖြစ်ပေါ်လာ ပြီးတော့ သန်ကောင်ယာမအချိန်မှာ ကဏ္ဍက ဆိုတဲ့ မင်္ဂလာ မြင်းတော်ကိုစီးပြီး နောက်တော်ပါ ဆန္ဒအမတ်နှင့်တကွ တော ထွက်တော်မူခဲ့တယ်။ အနော်မာမြစ် ရောက်တဲ့အခါ အဲဒီမြစ်၏ သံသောင်ပြင်ပေါ်မှာ ဆံမုတ်ဆိတ်တော်များကို ပယ်ပြီးတော့ ဃဋီကာရ ဗြဟ္မာက ကပ်လှူတဲ့ သင်္ကန်းများကို ဝတ်ရုံပြီး ရဟန်းပြုတော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းက ဘုရားအလောင်းတော် ဟာ အရွယ်အားဖြင့် ၂၉-နှစ်သာ ရှိသေးတယ်။ ပျော်မွေ့ ဘွယ် အကောင်းဆုံး အရွယ်ပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို အရွယ် ကောင်းတုန်းမှာ ထီးနန်း စည်းစိမ်တွေနဲ့ ယသောဓရာ အစ ရှိသော မိဖုရား အခြွေအရံတွေကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိပဲ စွန့်လွှတ် ပြီးတော့ တောထွက် ရဟန်းပြုတော် မူတာဟာ အလွန်ပဲ အံ့ဩစရာ ကောင်းပါပေတယ်။

အာဠာရရသေ့ကြီးထံ သွားရောက်ခြင်း

ဒါပေမဲ့အဲဒီအခါတုန်းက ဘုရားအလောင်းတော်မှာ တရား အကျင့် နည်းလမ်းကတော့ မရှိသေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အခါတုန်းက ထင်ရှားကျော်ကြားနေတဲ့ အာဠာရဆိုတဲ့ ရသေ့ ကြီးထံ နည်းခံဘို့သွားတယ်။ အဲဒီရသေ့ကြီးက သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဘူး၊ လောကီဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးရှိရာမှာ အာကိဉ္ဇ ညာယတနဈာန်အထိ သမာပတ်(၇)ပါးကို ကိုယ်တိုင်ရရှိပြီး တော့ တပည့်များအား လက်တွေ့ညွှန်ကြားပြသနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ထူးကြီး ဖြစ်တယ်။ ဘုရားမပွင့်မီက ဆိုယင် ဈာန်သမာပတ် တွေကို ကိုယ်တိုင်ရပြီး ဒီလို လက်တွေ့ သင်ကြား ညွှန်ပြ ပေး နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ တကယ်ကို အားကိုးလောက်တဲ့ ဆရာကြီး

ပေပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီအခါတုန်းက ဘုရားတဆူကဲ့သို့ပင် ထင်ရှားကျော်ကြားနေတဲ့ ဆရာကြီးဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဆရာကြီးက ဘယ်အရပ်မှာ နေသလဲ၊ တပည့် ပရိသတ်တွေ ဘယ်လောက်ရှိသလဲလို့ ဆိုတော့ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်စာပေ ထဲမှာ အဲဒီ နေရာဌာနနဲ့ ပရိသတ်အကြောင်းကို ပြဆိုထားတာ မရှိဘူး။ မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓစာပေလို့ ဆိုရတဲ့ လလိတ ဝိတ္ထာရ(ဗုဒ္ဓဝင်)ကျမ်းမှာတော့ အဲဒီ အာဠာရ ရသေ့ကြီးဟာ ဝေသာလီပြည်နယ်ထဲမှာ နေတယ်၊ သူထံမှာ နည်းခံယူပြီး ကျင့်နေကြတဲ့ တပည့် ပရိသတ်တွေက ၃၀၀-ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ အဲဒါဟာ ထေရဝါဒစာပေထဲက မဟုတ်ပေမဲ့ မှတ်သင့်မှတ်ထိုက်တဲ့ စကားပါပဲ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် “သူ နေရာကို မသိဘူး”လို့ ပြောရတာထက် နေရာကို ဖော်ပြနိုင်တာက ပိုပြီးကောင်းတယ်၊ တပည့် ပရိသတ်ကို မပြနိုင်တာထက်လဲ ပြနိုင်တာက ပိုပြီးကောင်းတယ်၊ ဒါကြောင့်ပါပဲ။

အာဠာရ ရသေ့ကြီးထံ၌ နည်းခံခြင်း

အာဠာရ ရသေ့ကြီးထံ သွားရောက်ပြီး နည်းခံပုံကို ဒီလို ပြထားပါတယ်။

သော အဟံ- ဘုရားအလောင်းတော်ဖြစ်သော ထို ငါသည်၊ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော- တောထွက်၍ ရဟန်းပြုပြီး နောက်၊ ကိံ ကုသလာနုဿီ- ကုသိုလ်ကား အဘယ်နည်းဟု ရှာကြံလျက်၊ အနုတ္တရံ သန္တိဝရပဒံ- သူထက်မြတ်မရှိသော အငြိမ်းဓာတ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရိယေသမာနော- ရှာမှီးနေစဉ်၊ ယေန အာဠာရော ကာလာမော တေနုပသကမိံ -

ကာလာမအနွယ် အာဠာရ ရသေ့ကြီးရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်ခဲ့ပြီ။ ဥပသင်္ကမိတော— ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ အာဝုသော ကာလာမ— ငါ့ရှင် ကာလာမ၊ (အနွယ်ကိုပင် အမည်ပြု၍ ပြောဆိုသည်။ ရှိသေထိုက်သောသူအား အမည်ရင်းဖြင့် မပြောပဲ ဤသို့ အနွယ်စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုခြင်းသည် ပညာရှိ တို့၏ သုံးစွဲရိုးအလေ့ပင် ဖြစ်သည်) အာဝုသော ကာလာမ— ငါ့ရှင် ကာလာမ၊ ဣမသ္မိ ဓမ္မဝိနယေ— ငါ့ရှင် ဟောကြား ညွှန်ပြနေသော ဤတရားဝိနည်း၌၊ ဝါ—ငါ့ရှင်၏ အဆုံးအမ သာသနာ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတုံ—အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်ရန်၊ အဟံ ဣစ္ဆာမိတံ—ငါ အလိုရှိပါသည်ဟူ၍၊ တေ—ဤတောင်း ပန်စကားကို၊ အာဠာရံ ကာလာမံ— ကာလာမ အနွယ် အာဠာရအား၊ (မြန်မာစကား ချောစေရန် ကံကို သမ္ပဒါန် အနက်ပြန်သည်) အဝေါစံ—ပြောဆိုခဲ့ပြီ—တဲ့။

အတိုချုပ်အားဖြင့် အာဠာရ ရသေ့ကြီးထံ သွားရောက် ပြီးတော့ “ငါ့ရှင် ကာလာမ၊ သင်ဟောကြား ညွှန်ပြနေတဲ့ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်လိုပါတယ်” လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ အဲဒီတော့ အာဠာရ ရသေ့ကြီးက—

အာယသ္မာ—ဂေါတမနွယ်ဝင် အရှင်ရဟန်းသည်၊ ဝိဟရတု— ဤဌာန ဤသာသနာ၌ နေလှည့်ပါ ကျင့်လှည့်ပါ၊ အယံ ဓမ္မော—ကျွန်ုပ် ဟောပြောနေသော ဤအကျင့်လုပ်ငန်း တရား သည်၊ တာဒိသော— ထိုသို့သဘောရှိပါ၏၊ ဝါ— ယခု ပြော ပြမည့် အခြင်းအရာသဘော ရှိပါ၏၊ ယတ္ထ— ယင်း အကျင့် လုပ်ငန်းတရား၌၊ ဝိညှု ပုရိသော— ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န စိရသေဝ— မကြာမီပင်လျှင်၊ သကံ အာစရိယကံ— မိမိ

ပိုင်း] ကိုယ်မစားဝံ့တဲ့ဆေး သူတပါးအား မကျွေးသင့် ၁၇

ဆရာ တွေသိထားသော တရားထူးကို၊ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတော-ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုလျက်၊ ဥပ-သမ္ပန္တ ဝိဟရေယျ-ရောက်၍ ရ၍ နေနိုင်ပါသည် - လို့ အားပေး စကားပြောပြီး အားထုတ်ပုံကို ပြောကြားပါတယ်။

အားရကျေနပ်ဖွယ် ကောင်းတဲ့စကား

အဲဒီ အာဠာရ ရသေ့ ကြီး ပြောကြားပုံထဲမှာ “သူ ဟော တဲ့အတိုင်း ကျင့်တဲ့သူဟာ ဆရာသိတဲ့တရားထူးကို မကြာခင်ပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိပြီးနေနိုင်ပါတယ်” ဆိုတဲ့ စကားဟာ အင်မတန် အားကိုးစရာ ယုံကြည်စရာကောင်းတဲ့ စကားပဲ။ လက်တွေ့ တရားဆိုယင် ဒီလို ကိုယ်တိုင်တွေ့နိုင်မှပဲ အားရကျေနပ်ဖွယ်ခံကောင်းတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မကြာခင်ပဲ ကိုယ်တိုင် တွေ့သိနိုင်တယ် ဆိုတာလဲ အားရစရာပဲ။ မကြာခင် မြန်မြန် တွေ့မှပဲ အားတက်ဖွယ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာဠာရ ရသေ့ကြီး၏ အဲဒီလို စကားကို ကြားရတဲ့အတွက် ဘုရား အလောင်းတော်က သဘောကျပြီး ဒီလို ဆင်ခြင်မိပါတယ်။

ကိုယ်မစားဝံ့တဲ့ဆေး သူတပါးအား မကျွေးသင့်

အာဠာရဟာ ဒီတရားကို ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားမျှဖြင့် ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ စင်စစ်မှာတော့ သူ့ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင် သိရှိပြီး ပြောဟောနေတာပဲ - လို့ ဆင်ခြင်မိပါတယ်။ ဟုတ်တယ် အာဠာရပြောတဲ့ စကားထဲမှာ “ကျမ်းဂန်က ဘယ်လို ဆိုတယ်” လို့ ဒီလို ကျမ်းဂန်ကို အားကိုးပြီး ပြောတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ “ဒီလို သိရသတဲ့” စသည်ဖြင့် တဆင့်ကြားအနေနဲ့ ပြောတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ “ဆရာသိတဲ့ တရားထူးကို ကိုယ်တိုင်

ပင် သိရပါတယ်”လို့ ဒီလို ကိုယ်တွေ့အနေနဲ့ ပြောတဲ့စကား သာ ဖြစ်တယ်။ ဘာဝနာလုပ်ငန်းကို ညွှန်ပြတဲ့ဆရာဆိုယင် ဒီလို ရဲရဲတင်းတင်း ပြောနိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်က အားမထုတ်ဘူးပဲ၊ ကိုယ်တိုင်က ဘာမျှ မတွေ့မသိဘူးပဲ ကျမ်း ဂန်တွေ့မျှနဲ့ ဆရာလုပ်နေကြတာတွေ၊ ဘာဝနာလုပ်ငန်းတရား ဟောကြားနေကြတာတွေ၊ ဘာဝနာအလုပ် ကျမ်းစာအုပ် ရေးထုတ်နေကြတာတွေကတော့ သိပ်နေရာမကျဘူး။ ကိုယ် တိုင်မစားဘူး မသုံးဘူးတဲ့ဆေး၊ ကိုယ်တိုင်မစားဝံ့တဲ့ဆေးကို သူတပါးအား တိုက်ကျွေးနေတာနဲ့ ခပ်တူတူ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီလို ဟောပြောချက်မျိုး၊ ကျမ်းစာအုပ်မျိုးကတော့ ယုံကြည်အားကိုးစရာ အားတက်စရာ သိပ်မကောင်းဘူး။

သဘာဝကျတဲ့ ဆင်ခြင်ပုံ

ယခု အာဠာရ ရသေ့ကြီး ပြောဟောညွှန်ကြားတာ ကတော့ ကိုယ်တွေ့အနေနဲ့ ရဲရဲတင်းတင်း ဟောကြားညွှန်ပြ တာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဘုရားအလောင်းတော်က တထစ်ချ ယုံကြည်အားတက်သွားတယ်။ အာဠာရမှာသာ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါ ရှိတာမဟုတ်၊ ငါ့မှာလဲ ရှိတာပဲ၊ အာဠာရမှာသာ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ရှိတာ မဟုတ်၊ ငါ့မှာလဲ ရှိတာပဲ - လို့ ဒီလိုဆင်ခြင်ပြီး အာဠာရ ရသေ့ကြီး ရထားတဲ့ တရားကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရအောင် အားထုတ်ပါတယ်။ အားထုတ်တော့ မကြာခင်ပဲ အဲဒီ အာကိဉ္ဇညာယတန စျာန်သမာပတ်တရား ကို ရသွားပါတယ်။ အဲဒီအခါ ဘုရားအလောင်းတော်က အာဠာရ ရသေ့ကြီးထံ သွားပြီးတော့ “ဆရာကြီးကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်တွေ့ပြီး ရောက်နေတယ် ဆိုတဲ့ အာကိဉ္ဇ

ပိုင်း] ချီးမြှောက်သင့်ရာ ချီးမြှောက်တာ ဆရာတာဝန် ၁၉

ညာယတနုဗျာန်တရားဟာ ကျွန်ုပ် ယခုတွေ့ထားတဲ့ ဒီတရား အတိုင်းပဲ ဟုတ်ပါရဲ့လား”လို့ မေးမြန်းကြည့်ပါတယ်။

ချီးမြှောက်သင့်ရာ ချီးမြှောက်တာ ဆရာတာဝန်

အဲဒီတော့ အာဠာရ ရသေ့ကြီးက “ဟုတ်ပါတယ်၊ ကျွန်ုပ် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ပြီး ရောက်နေတယ်ဆိုတဲ့ တရားဟာ ငါ့ရှင် ဂေါတမ တွေ့လာတဲ့ တရားအတိုင်းပါပဲ။ ကျွန်ုပ်လဲ ဒါလောက် တွေ့တာပါပဲ”လို့ ဖြေကြား ပြောဆိုပြီးတော့ ဒီလိုလဲ ချီးကျူးစကားကို ပြောကြားပါတယ်။ အရှင် ဂေါတမဟာ အလွန်ထူးခြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ ဒီ အာကိဉ္ဇ ညာယတနုဗျာန်ဆိုတာ လွယ်လွယ်နဲ့ ရတဲ့ တရားမဟုတ်ဘူး။ ငါ့ရှင် ဂေါတမဟာ မကြာမီအတွင်းမှာပဲ ဒီ တရားကို ရလာတယ်။ သိပ်ထူးတာပဲ။ ဒီလိုထူးခြားတဲ့ သီတင်းသုံးဘော်ကို ရတဲ့အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ဟာ အင်မတန် အရတော်ကြတာပဲ။ အင်မတန် ကံကောင်းကြတာပဲ။ ကျွန်ုပ် မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိပါတယ် ဆိုတဲ့ တရားကို အရှင်ဂေါတမ သိလာတယ်။ အရှင်ဂေါတမ သိလာတဲ့ တရားလောက်ကိုပဲ ကျွန်ုပ်လဲ သိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရှင် ဂေါတမဟာ ကျွန်ုပ်နဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်း တန်းတူ ဖြစ်နေပါပြီ။ အရှင်ဂေါတမဟာ ဒီဌာနမှာပဲ နေပါ။ ဒီဂိုဏ်းဂဏမှာ တပည့် ပရိသတ်တွေများ ပါတယ်။ အရှင်ဂေါတမနှင့် ကျွန်ုပ်တို့ တန်းတူဆရာကြီးများ အဖြစ်နဲ့ ညွှန်ကြား စောင့်ရှောက်သွားကြပါစို့-လို့ ပြောပြီး တော့ တပည့်တဝက်ကို ဘုရားအလောင်းတော်အား ညွှန်ကြား ပြသဖို့ ခွဲပေးလိုက်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ ရှေ့နားက ပြောခဲ့တဲ့ တပည့် ၃၀၀-ထဲက တပည့် တရာ့ငါးဆယ်ကို ခွဲပေးတာ

ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ချီးမြှောက်တာဟာ ဆရာက တပည့်
ကို သူနဲ့တန်းတူထားပြီး ချီးမြှောက်လိုက်တာပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီဌာနမှာ အချိန်
ကာလ အနည်းငယ်မျှသာ နေပါတယ်။ အဲဒီလိုနေယင်း စဉ်းစား
ဆင်ခြင်မိပါတယ်။ “ဒီအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ဟာ ငြီးငွေ့တဲ့
ဉာဏ်ဖြစ်ဖို့ရာ တပ်မက်မှုကင်းဘို့ရာ ချုပ်ဖို့ရာလဲ မဖြစ်ဘူး၊
ကိလေသာငြိမ်းဘို့ ဉာဏ်ထူးဖြစ်ဖို့ ထိုးထွင်းသိဘို့ ဆင်းရဲအား
လုံး ငြိမ်းဘို့ရာလဲ မဖြစ်ဘူး၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံသို့ ရောက်ဖို့
ရာလောက်သာဖြစ်တယ်။ အဲဒီဘုံမှာရောက်ပြီး ကမ္ဘာပေါင်း
ခြောက်သောင်းမျှ အသက်ရှည်ဘို့ရာလောက်ပဲ။ အဲဒီဘဝက
စုတေတဲ့အခါ ကာမဘဝတွေမှာ ဖြစ်မြဲဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခ
တွေနဲ့ တွေ့မြဲတွေ့နေရဦးမှာပဲ။ ငါအလိုရှိတဲ့ သေခြင်းကင်းရာ
တရားမဟုတ်သေးဘူး”လို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်ပြီးတော့ အဲဒီ
အာကိဉ္ဇညာဈာန်တရားကို အလေးမပြုပဲ စွန့်လိုက်တယ်။ အဲဒီ
အာဠာရကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကလဲ ထွက်ခွါသွားခဲ့တယ်။

ဥဒကရသေ့ကြီးထံ သွားရောက်ခြင်း

အဲဒီက ထွက်ခွါခဲ့ပြီးတော့ အနုတ္တရ (သူထက် အလွန်
အမြတ်မရှိတဲ့) သန္တိဝရပဒ (အငြိမ်းဓာတ် အမြတ်နိဗ္ဗာန်)ဆိုတဲ့
သေခြင်းကင်းရာတရားကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ရှာကြံနေခဲ့
ပြန်တယ်။ အဲဒီလို ရှာကြံနေယင်း ရာမပုတ္တ(ရာမ၏သား-ရာမ
ဆရာကြီး၏တပည့်)ခေါ်တဲ့ ဥဒကရသေ့ကြီး၏ ဂုဏ်သတင်းကို
ကြားရတာနဲ့ အဲဒီ ဥဒကရသေ့ထံ သွားရောက်ပြီးတော့ ရာမ
ဆရာကြီး၏ တရားကျင့်နည်းကို မေးမြန်းခံယူ ပြန်ပါတယ်။

အဲဒီမှာလဲ ဘုရားအလောင်းတော်က နည်းခံပုံ၊ ဥဒကရသေ့ကြီးက ပြောပြပုံ၊ ဘုရားအလောင်းတော်က သဘောကျပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားပုံ၊ အားထုတ်၍ မကြာခင်ပဲ ဆရာကြီးပြောတဲ့ တရားကို ရပြီး ဥဒကရသေ့ကြီးထံ မိမိရလာတဲ့တရားကို ပြောကြားပုံ စသည်တွေဟာ စကားလုံးချင်း ထပ်တူလိုလိုပါပဲ။

ထူးတာကတော့ ဥဒကရသေ့ကြီးဆိုတာက ရာမပုတ္တ-လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း ရာမဆရာကြီး၏သား၊ သို့မဟုတ် တပည့်ဖြစ်တယ်။ ရာမဆရာကြီးက နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်အထိ သမာပတ်ရှစ်ပါးလုံးကို ရတယ်။ သို့ပေမဲ့ ဘုရားအလောင်း ရောက်သွားတဲ့အခါမှာ ရာမဆရာကြီးက မရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် “ရာမဟာ အဘယ်မျှအထိ မျက်မှောက်တွေ့ပြီးသိနေတယ်လို့ ပြောကြားခဲ့ဘူးပါသလဲ” လို့ ဘုရားအလောင်းက ဥဒကကို မေးတယ်။ အဲဒီ မေးပုံထဲမှာ “(ပဝေဒေသိ) ပြောကြားခဲ့ဘူးပါသလဲ” လို့ အတိတ်ကာလက အဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာ အနေနဲ့ မေးတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ “ရာမမှာသာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ရှိခဲ့သည်မဟုတ်၊ ငါ့မှာလဲရှိတယ်” လို့ ဆင်ခြင်ပုံကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ “ရာမ သိခဲ့တဲ့တရားကို သင်သိတယ်၊ သင်သိတဲ့တရားကို ရာမ သိခဲ့တယ်၊ ဒါကြောင့် ရာမနှင့် သင်ဟာ တန်းတူ ဖြစ်နေတယ်။ အသင်ဂေါတမဟာ ဒီဂိုဏ်းကို ဆရာကြီးအဖြစ်နှင့် သွန်သင်ဆောင်ရွက်ပါ” လို့ ဥဒကရသေ့က ဆရာအဖြစ်နဲ့ အပ်နှင်းတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ “ဥဒကဟာ ရာမ၏တပည့်အဖြစ်ဖြင့် ငါနှင့်အတူ ကျင့်ဘက် သီတင်းသုံးဘော် ဖြစ်ပါလျှင် ငါ့ကို ဆရာအဖြစ်

ဖြင့် ဆရာ့အရာ၌ တင်ထားတယ်” လို့ ဘုရားအလောင်းဆင်ခြင် ပုံကိုလဲ တွေ့ရတယ်။

ဒါကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ရာမဆရာကြီးနဲ့ တော့ မတွေ့ရဘူး၊ သူ့တပည့် ဥဒကရသေ့နဲ့သာ တွေ့ရတယ်။ ဥဒကရသေ့က ရာမဆရာကြီး၏ တရားအားထုတ်နည်းကို ဘုရားအလောင်းအား ပြောပြတယ်။ အဲဒီ ပြောပြတဲ့အတိုင်း အားထုတ်တဲ့အတွက် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ရာမဆရာ ကြီး ကိုယ်တိုင်တွေ့ရသိထားတဲ့ နေဝသညာနာသညာယတန စ്ချာန်အထိ မကြာခင်ပဲ ကိုယ်တိုင်တွေ့ ရသိတော်မူတယ်။ ရာမဆရာကြီးလိုပင် နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကို ရတဲ့ အတွက် ဥဒကရသေ့က ဘုရားအလောင်းတော်ကို ဂိုဏ်း ဆရာကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်တယ်- ဆိုတာတွေကို အထူး မှတ်သားသွားပါ။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ဥဒကရသေ့ကြီး၏ တည်ရာဌာနက ဘယ်မှာလဲ၊ တပည့်ပရိသတ်က ဘယ်လောက် ရှိသလဲဆိုယင် ထေရဝါဒစာပေထဲမှာတော့ အဲဒါတွေကို ပြဆိုထားချက်မရှိ ဘူး။ မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓစာပေလို့ဆိုတဲ့ လလိတဝိတ္ထာရခေါ် ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းထဲမှာတော့ ဥဒကရသေ့ကြီး၏ တည်ရာကမ္မဌာန ဌာနက ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နယ်ထဲမှာ ဖြစ်ကြောင်း၊ တပည့် ပရိသတ်တွေက ၇၀၀-ရှိကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒါလဲ မှတ်သားသွားပါ။

နောက်ပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် တွေ့စဉ် အ ခါတုန်းက ဥဒကရသေ့ဟာ နေဝသညာ နာသညာယတန စျာန်အထိ မရသေးဘူး။ ဒါကြောင့် ဆရာကြီးရာမ ရတဲ့

တရား အနေနဲ့သာ ပြောကြား ခဲ့တယ်။ နောက်ပြီးတော့ နေဝသညာနာသညာယတနုဇ္ဈာန်အထိ ရတဲ့အတွက် မိမိထက် သာလို့ ဘုရားအလောင်းတော်ကို ဆရာကြီးအဖြစ် တင် မြှောက်တယ်။ “နောက်အခါ ကာလကျမှ ဥဒကရသေ့လဲ ဘုရားအလောင်းတော်ကို အားကျပြီး အားထုတ်လို့ နေဝသညာနာသညာယတနုဇ္ဈာန်ကို ရသွားတယ်” (အဲဒါကဋီကာ မှာ ပြဆိုချက်ပါပဲ)။ အဲဒီအချက်တွေကိုလဲ အထူးမှတ်သား ဘို့ပါတဲ့။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနမှာ အချိန် ကာလ အနည်းငယ်မျှ ဆရာကြီးအဖြစ်နဲ့ ညွှန်ကြားပြသနေခဲ့ ပါတယ်။ အဲဒီလိုနေယင်း ဘုရားအလောင်းတော်က စဉ်းစား ဆင်ခြင်မိပြန်တယ်။ ဆင်ခြင်ပုံကတော့ “ဒီ နေဝသညာနာသညာယတနုဇ္ဈာန်ဟာလဲ ငြီးငွေ့တဲ့ ဉာဏ်ဖြစ်ဖို့ရာ တပ် မက်မှုကင်းဘို့ရာ ချုပ်ဖို့ရာလဲမဖြစ်ဘူး၊ ကိလေသာငြိမ်းဘို့ ဉာဏ်ထူးဖြစ်ဖို့ ထိုးထွင်းသိဘို့ ဆင်းရဲအားလုံး ငြိမ်းဘို့ရာလဲ မဖြစ်ဘူး၊ နေဝသညာ နာသညာယတနုဘုံသို့ ရောက်ဖို့ရာ လောက်သာဖြစ်တယ်။ အဲဒီဘုံမှာ ရောက်ပြီး ကမ္ဘာပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင် အသက်ရှည်ဘို့ရာလောက်ပဲ။ အဲဒီ ဘဝက စုတေတဲ့အခါ ကာမဘဝတွေမှာ ဖြစ်မြဲဖြစ်ပြီးတော့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေနဲ့ တွေ့မြဲတွေ့နေရဦးမှာပဲ။ ငါ အလိုရှိတဲ့ သေ ခြင်းကင်းရာ တရားမဟုတ်သေးဘူး” လို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် ပြီးတော့ အဲဒီနေဝသညာနာသညာယတနု ဇ္ဈာန်တရားကိုလဲ အလေးမပြုတော့ ပဲ စွန့်လိုက်တယ်။ အဲဒီဥဒကရ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနကလဲ ထွက်ခွာသွားခဲ့တယ်။

ဥရုဝေလတော၌ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်ပုံ

အဲဒီက ထွက်ခွါခဲ့ပြီးတော့ အနုတ္တရ သန္တိဝရပဒ ဆိုတဲ့ သေခြင်းကင်းရာတရားကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ရှာကြံနေ ယင်း မဂဓတိုင်းထဲမှာ လှည့်လည်နေခဲ့တယ်။ အဲဒီလို လှည့် လည်နေယင်း သေနာနိဂုံးရှာကြီးအနီး ဥရုဝေလတောသို့ ရောက်သွားတယ်။ အဲဒီတောအရပ်မှာ နေရဉ္စရာမြစ်ကလဲ ကြည်လင်တဲ့ရေတွေ စီးသွားနေတာ တွေ့ရပါသတဲ့။ နေရဉ္စရာ မြစ်ဆိုတာ ယခုနေအခါတွေ့ရတာကတော့ တပို့တဲ့လဆီမှာ ဆိုယင် ရေစီးနေတာကို မတွေ့ရတော့ဘူး။ သဲသောင်ပြင် ကြီးကိုသာ တွေ့ရတော့တယ်။ မိုးတိုင်းနဲ့ ဆောင်းလယ်လောက် မှာသာ ရေရှိမည့်လက္ခဏာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဟိုနှစ်ပေါင်း နှစ် ထောင်ကျော် ကာလကတော့ ၁၂-ရာသီပတ်လုံး ရေစီးနေ တာလဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမြစ်မှာ ကြည်လင်တဲ့ ရေစီးသွားနေတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ အနီးအပါးမှာ သေနာနိဂုံး ဆိုတဲ့ ဆွမ်းခံဘို့ ရှာကြီးကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ အဲဒီလို မြေ ကောင်း တောကောင်း ရေကောင်းများနဲ့ ဆွမ်းခံရွာကို တွေ့ ရတဲ့အတွက် “ဒီအရပ်ဟာ တရားအားထုတ်လိုတဲ့သူမှာ တရား အားထုတ်ရန် သင့်လျော်တဲ့အရပ်ပဲ”လို့ ဆင်ခြင်ပြီး အဲဒီ ဥရုဝေလတောအုပ်မှာပဲ နေခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီတုန်းက ဘုရားအလောင်းတော်မှာ တရားအားထုတ် ဖို့ရာ တိကျမှန်ကန်တဲ့နည်းက မရှိသေးဘူး။ ကိုယ်အပင်ပန်းခံပြီး အားထုတ်တဲ့အကျင့်ကတော့ အဲဒီတုန်းက အိန္ဒိယနယ်ပယ် တဝိုက်မှာ ခေတ်စားပြီး ပေါ်လွင်ထင်ရှား နေခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီကျင့်ပုံကျင့်နည်းတွေကိုမှီပြီး ဘုရားအလောင်း၊
တော်မှာ ဥပမာ သုံးခု ပေါ်လာပါသတဲ့။

ဥပမာသုံးခု

ပဌမဥပမာက - သဖန်းသားက အပင်မှ ခုတ်ဖြတ်ပြီးကာစ
အစိုလဲဖြစ်နေမယ်၊ ရေလဲစိမ်ထားမယ်ဆိုယင် အဲဒီလို သစ်
သားအစိုကို အချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ အခြားသစ်သားနဲ့ဖြစ်စေ
ပွတ်ပေမယ်လို့ မီးမပွင့်ဘူး၊ မီးမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါလိုပဲ သား
မယားစသော ကာမဂုဏ်အာရုံဝတ္ထုတွေကလဲ ရှိနေမယ်၊
နှစ်သက်သာယာတဲ့ ကိလေသာ ကာမတွေကလဲ ဖြစ်နေမယ်
ဆိုယင် ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ဘယ်လိုပဲ အားထုတ်ပေမယ်လို့
လောကုတ္တရာ ဉာဏ်အမြင် တရားထူးကို မရနိုင်ဘူး-တဲ့၊ ဒါက
ပဌမဥပမာပဲ။

ဒုတိယဥပမာကတော့ - သဖန်းသားက ရေစိုစွတ်ခြင်း
တော့ မရှိဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အပင်မှ ခုတ်ဖြတ်ပြီးကာစ စိမ်းစိုနေ
သေးယင် အဲဒီသစ်သားစိုကို မီးပွတ်လို့ မီးမပွင့်ဘူး၊ မီးမဖြစ်
နိုင်ဘူး၊ အဲဒါလိုပဲ သားမယားစသော ကာမဂုဏ်အာရုံဝတ္ထု
တွေက အနီးအပါးမှာ သိမ်းပိုက်ထားတာ မရှိပေမယ်လို့ စိတ်
ကူးဖြင့် နှစ်သက်သာယာနေတဲ့ကိလေသာ ကာမတွေက ဖြစ်နေ
မယ်ဆိုယင် ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ဘယ်လိုပဲ အားထုတ်ပေမယ်
လို့ လောကုတ္တရာဉာဏ် အမြင်တရားထူးကို မရနိုင်ဘူး - တဲ့၊
ဒါက ဒုတိယဥပမာပဲ။ ဒီ ဥပမာကတော့ ပြာဟ္မဏဓမ္မကတို့၏
ရသေ့ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထား
ပါတယ်။ အဲဒီ ပြာဟ္မဏဓမ္မကဆိုတဲ့ ပုဏ္ဏားတွေဟာ ငယ်စဉ်မှ

စပြီး အသက် ၄၈-နှစ်အထိ ဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်ကြတယ်။ အဲဒီက နောက်မှာ အမျိုးအနွယ် မပြတ်စေရန်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အကျင့်မှထွက်ပြီး အိမ်ထောင်ပြုကြပါသတဲ့။ ဒီလိုဆိုတော့ သူတို့မှာ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်နေစဉ်ကလဲ ကာမရာဂတွေ ဖြစ်နေမှာပဲ။

တတိယဥပမာကတော့ သဖန်းသားက သွေ့ခြောက်လဲနေမယ်၊ ရေနဲ့လဲ မတွေ့မထိရဘူးဆိုယင် အဲဒီ သစ်သားခြောက်ကို မီးပွတ်ယင် အလွယ်တကူနဲ့ မီးပွင့်လာမယ်၊ အဲဒါလိုပဲ ကာမအာရုံ ဝတ္ထုတွေကိုလဲ စွန့်ပယ်ထားပြီး ဖြစ်မယ်၊ စိတ်ကူးဖြင့် နှစ်သက်သာယာတဲ့ ကိလေသာကာမတွေကိုလဲ အာလယပြတ် ကောင်းကောင်း ပယ်ထားပြီး ဖြစ်မယ်ဆိုယင် ကိုယ်အပင်ပန်းခံပြီး အားထုတ်ယင်လဲ လောကုတ္တရာဉာဏ်အမြင် တရားထူးကို ရနိုင်တယ်၊ ကိုယ်အပင်ပန်းမခံပဲ ချမ်းသာလွယ်ကူတဲ့ အကျင့်ဖြင့်လဲ လောကုတ္တရာဉာဏ်အမြင် တရားထူးကို ရနိုင်တယ်တဲ့၊ ဒါက တတိယ ဥပမာပဲ။

စိတ်ကို စိတ်ဖြင့် နှိပ်တဲ့ ဒုက္ကရစရိယာ

ဒီဥပမာ သုံးခု ပေါ်လာပြီးတဲ့နောက် တတိယ ဥပမာထဲမှာ ၂-နည်းရှိတဲ့အနက်က ပဌမနည်းဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အားထုတ်လိုတဲ့အတွက် ဒီလို အကြံဖြစ်လာပါတယ်တဲ့။

အဟံ-ငါသည်၊ ဒန္တေဘိ- အောက်သွားတို့ဖြင့်၊ ဒန္တိ- အထက်သွားကို၊ အာဓာယ-ပင့်မ ဆောင်ထား၍၊ ဝါ- အံ

သွားကြိတ်၍၊^၁ ဇိဝှိယ-လျှာဖြင့်၊ တာလုံ အာဟစ္စ- လျှာ
၏အထက် အာစောက်အရပ်ကို ထိစပ်၍၊ စေတသ-စိတ်
ဖြင့်၊ စိတ္တံ- အလိုလိုဖြစ်နေသော စိတ်ကို၊ အဘိနိဂ္ဂဏှေယျံ
အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေယျံ အဘိသန္တာပေယျံ- နှိပ်ရ ကြိတ်ရ ပူလောင်
စေရပါမူ၊ ယံ နှုန- ကောင်းလိမ့်မည် ထင်သည်-လို့ အကြံ
အစည် ဖြစ်ပါသတဲ့။

ဒီနေရာမှာ ပြထားတဲ့ ပါဠိအသွားနဲ့ ဝိတက္ကသဏ္ဌာန
သုတ်မှာ ပြထားတဲ့ ပါဠိအသွားဟာ ထပ်တူပဲ ဖြစ်နေပါ
တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိတက္ကသဏ္ဌာနသုတ်မှာ ပြထားတဲ့ စိတ် စိတ်
ချင်း နှိပ်ပုံကတော့ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးမှ ဟောတော်မူတဲ့
ကျင့်နည်းဖြစ်တဲ့အတွက် သူ့အလိုလို ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေ
သာစိတ်ကို သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော် စသည်မှာ ပြထားတဲ့
နည်းအရ ဘာဝနာစိတ်ဖြင့် ရှုသိပြီး ပယ်ဘို့ရာပါပဲ။ ယခု
ဒီမှာပြထားတဲ့ စိတ်ကို နှိပ်ပုံကတော့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အလယ်
လမ်းအကျင့်ကို မသိရသေးမီက ကျင့်ခဲ့တဲ့နည်းဖြစ်တဲ့အတွက်

မှတ်ချက်

၁-အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့အလိုအားဖြင့် ဒန္တေ- အောက်
သွားပေါ်၌၊ အဘိဒန္တံ- အထက်သွားကို၊ အာဓာယ-
ထား၍-ဟု ပြန်ရာ၏။ သို့သော် အထက်သွားမှာ အ
သေဖြစ်၍ ယင်းကို ပြုပြင်ထားရန် မဖြစ်နိုင်၊ အရှင်
ဖြစ်သော အောက်သွားဖြင့်သာ ပင့်မ ထားနိုင်ပေ
သည်။ အံသွားကြိတ်၍ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ လေး
လေး နက်နက် စဉ်းစားသင့်၏။

အဲဒီ သတိပဋ္ဌာန် နည်းလမ်းမှန်တော့ မဟုတ်ပေဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားပုံကတော့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် နှိပ်သည်-လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီအတိုင်းဟုတ်ယင် သတိပဋ္ဌာနသုတ် စသည်မှာ ဟောထားတဲ့နည်းမှန်ပဲ ဖြစ်ပေလိမ့်မယ်။ အဲဒီတုန်းက နည်းမှန်ဖြင့် စိတ်ကို နှိပ်တာ ဟုတ်ယင် အဲဒီနည်းမှန်ဖြင့်ပင် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီနည်းဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့တဲ့ ပြင် ပင်ပန်းရုံမျှ အကျိုးသက်ရောက်သည့်အနေဖြင့် ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒီက နောက်လဲ နည်းမှားတွေ ကျင့်နေပုံတွေကို ဒီနေရာမှာ ဆက်ပြီး ပြထားပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမည်ခံတဲ့ အချို့ ဂိုဏ်းဂဏတွေမှာ ကျင့်နေတဲ့ စိတ်ကိုဖျောက်ဖျက်ပစ်တဲ့ နည်းမျိုး ဖြစ်ဖွယ်ရှိတယ်လို့ တွေးထင်ရပါတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ ဂျပန်ကို သာသနာပြုသွားတုန်းက ကျောင်းတိုက်ကြီးတခုမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နေကြတာကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ သူတို့နည်းက ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ စိတ်ကို ဖျောက်ပစ်ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီလို ဖျောက်ပစ်လို့ ဘာစိတ်မျှ မပေါ်လာတဲ့အခါ သုည (ဘာမျှမရှိတဲ့သဘော)ဆိုတဲ့ တရားလမ်းဆုံး ရောက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူတို့အားထုတ်ပုံ အစီအစဉ်ကတော့-တရား အားထုတ်မည့် မဟာယာန ရဟန်းငယ်တွေက အစဉ်အတိုင်း တင်ပလွှင်ခွေပြီး ထိုင်နေကြတယ်။ ၆-ပါးလောက် ရှိပါတယ်။ ဆရာရဟန်းတပါးက ထိုင်နေတဲ့ ရဟန်းများအား ရိုက်မည့် ဒုတ်ကို လိုက်ပြတယ်။ တော်တော်ကြာတော့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာရဟန်းက ထိုင်နေတဲ့သူတွေရဲ့ကျောကို ဒုတ်နဲ့ တချက်စီ လိုက်

ပိုင်း] ရှုရှိုက်လေကို ထိန်းချုပ်၍ အပ္ပါဏကဗျာန်ဝင်ခြင်း ၂၉

ပြီး ရိုက်တယ်။ အဲဒီလို အရိုက်ခံရခိုက်မှာ စိတ်တွေ အကုန် ပျောက်ပြီး သူည ဆိုက်သွားတာလဲ ရှိတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် လိုက်ပြီး ရိုက်ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ထူးဆန်းတဲ့တရားပဲ။ အဲဒါ ဟာ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ စိတ်တွေကို ဖိနှိပ်ပြီး ဖျောက်ဖျက်ပစ် တဲ့ တရားအားထုတ်နည်းပဲ။ ဘုရားအလောင်းတော် ဟိုတုန်း က စိတ် စိတ်ချင်း လိုက်ပြီး ဖိနှိပ်တဲ့ အားထုတ်ပုံဟာ အဲဒီ အားထုတ်ပုံနဲ့ တူကောင်း တူလိမ့်မယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီအခါတုန်းက အံသွားကြိတ် ပြီးတော့ စိတ် စိတ်ချင်း အတင်းလိုက်ပြီး ဖိနှိပ်နေရတာဟာ အလွန် ပင်ပန်းပါသတဲ့။ ပင်ပန်းလို့ ချိုင်းကြားက ချွေးတွေ တောင် ယိုထွက်လာကြပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ပင်ပန်း အောင် အားထုတ်တဲ့အတွက် ဉာဏ်ထူး တရားထူးကိုတော့ မရခဲ့သေးပါဘူးတဲ့။

ရှုရှိုက်လေကို ထိန်းချုပ်၍ အပ္ပါဏကဗျာန်ဝင်ခြင်း

စိတ် စိတ်ချင်း နှိပ်တဲ့ နည်းဖြင့် ဉာဏ်ထူး တရားကို မရ သေးတဲ့ အတွက် ဘုရားအလောင်းတော်က “ရှုရှိုက်လေကို ထိန်းချုပ်ပြီး ရှုရှိုက်လေကင်းတဲ့ အပ္ပါဏကဗျာန်ကို ဝင်ရ ယင် ကောင်းမှာပဲ”လို့ ကြံစည်မိတယ်။ အဲဒီလို ကြံစည်ပြီး တော့ ပါးစပ်ကရော နှာခေါင်းကရော အသက်ရှူလေ မထွက်နိုင်အောင် အောင်ချုပ်ထားပါသတဲ့။ အဲဒီ အခါ နားပေါက်မှ အတင်း တိုးပြီး ထွက်တဲ့လေတွေရဲ့ အသံဟာ ပန်းပဲဖိုက လေသံလိုပဲ မြည်နေပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် ကိုယ်လဲ အလွန် ပူပန် ပင်ပန်းပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဘုရားအလောင်းတော် က အလျော့မပေးဘူး။ ပါးစပ်ပေါက်နှင့် နှာခေါင်းပေါက်မှ

ရော အဲဒီ နားပေါက်မှရော မထွက်နိုင်အောင် လေတွေကို ပိတ်ပြီး ထိန်းချုပ်ထားလိုက်ပြန်ပါသတဲ့။ အဲဒီ အခါ အလွန် ပြင်းထန်တဲ့ လေတွေက ဦးခေါင်းထိပ်ကို တက်ပြီး တိုးဆောင် ကြတယ်။ ဒါကြောင့် အားကြီးတဲ့လူက လက်ရိုက်ဖြင့် ခေါင်း ကို ရိုက်သလိုပဲ နာကျင်ပါသတဲ့။ နောက်ပြီးတော့ အားကြီး တဲ့ လူက ခေါင်းကို သားရေကြိုးနဲ့ အတင်း ရစ်ပတ်သလိုလဲ နာကျင်ပါသတဲ့။ နောက်ပြီး ဝမ်းဗိုက်ထဲမှာလဲ လေတွေက အတင်းတိုးကြတာဟာ သားလှီးခင်းနဲ့ လှီးသလိုပဲ အလွန် နာကျင်ပါသတဲ့။ နောက်ပြီးတော့ တကိုယ်လုံးမှာ လေတွေ က တိုးဝှေ့တုန်းကန်နေတဲ့အတွက် မီးကျိုးတုန်း မီးကျိုးပုံနဲ့ အကင်ခံရသလိုပဲ တကိုယ်လုံးမှာ အလွန် ပြင်းစွာ ပူလောင် နေပါသတဲ့။ အဲဒီလို ပူလောင် ပင်ပန်းတဲ့ အတွက် ဘုရား အလောင်းတော်ဟာ လဲကျပြီး မလှုပ်မယှက်နိုင်အောင် ဖြစ် နေတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နေပုံကို မြင်ရလို့ အချို့ နတ်တွေက “ရဟန်းဂေါတမ သေသွားပြီ” လို့ ပြောကြသတဲ့။ အချို့နတ် တွေက “မသေသေးဘူး၊ သေလုနီး ဖြစ်နေပြီ” လို့ ပြောကြ သတဲ့။ အချို့ နတ်တွေကတော့ “သေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ သေလုနီး ဖြစ်နေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီလို မလှုပ်မယှက် ဖြစ် နေတာဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ရဲ့ (ဝိဟာရ) နေခြင်းပဲ” လို့ ပြောကြသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို အပင်ပန်းခံပြီး အားထုတ်တဲ့ အတွက် ဉာဏ်ထူး တရားထူးကိုတော့ မရခဲ့သေးဘူး။

အစာမစားတဲ့ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်

ဒါကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်က “အစာအာဟာရ ကို လုံးဝ ဖြတ်ပြီး ကျင့်ယင် ကောင်းမှာပဲ” လို့ ကြံစည်မိတယ်။

အဲဒီ စိတ်အကြံကို သိတဲ့နတ်တွေက “အရှင်ဂေါတမ အစာ အာဟာရကိုတော့ လုံးဝမဖြတ်လိုက်ပါနဲ့၊ ဖြတ်လိုက်ယင် ကျွန်ုပ်တို့က အရှင်၏ကိုယ်မှာ မွေးညှင်းပေါက်များမှ နတ် သြဇာကို ထည့်သွင်းပေးကြရပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒီ နတ်သြဇာဖြင့် အရှင် ဂေါတမဟာ မျှတနေရပါလိမ့်မယ်” လို့ ပြောကြသတဲ့။ အဲဒီတော့ ဘုရားအလောင်းတော်က ဒီလို ဆင်ခြင်မိတယ်။ “ငါက လုံးဝ မစားဘူးလို့လဲ ဝန်ခံနေမယ်၊ နတ်တွေက မွေးညှင်းပေါက်မှ ထည့်ပေးတဲ့ နတ်သြဇာနဲ့လဲ မျှတနေမယ် ဆိုယင် လုံးဝ မစားဘူး ဆိုတဲ့ ငါ့ဝန်ခံချက်ဟာ လိမ်ရာရောက် လိမ့်မယ်” လို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ “နတ်သြဇာထည့်ပေးတာကို အလိုမရှိဘူး” လို့ အဲဒီ နတ်တွေကို မြစ်ပယ်လိုက်ပါတယ်။

အဲဒီလို မြစ်ပယ်လိုက်ပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အစာအာဟာရကို လျော့ပြီး သုံးဆောင်တော်မူပါတယ်။ ဘယ်လောက်အထိ လျော့သလဲ ဆိုယင် ပဲပြုတ်ရည် တလက် ဆွန်းမျှအထိ လျော့ပြီး သုံးဆောင်တော်မူပါတယ်။ လက်နှစ် ဖက်စပ်ပြီး ခံယူတာကို တလက်ခုပ်ခေါ်တယ်။ လက်ဝါးတဖက် တည်း ခံယူတာကိုတော့ တလက်ဆွန်းခေါ်တယ်။ လေး ငါး ခြောက်ဇွန်းစာလောက်ရှိမှာပေါ့၊ တရက် တရက်မှာ အဲဒီ တလက်ဆွန်းစာ ပဲပြုတ်ရည်လောက်နဲ့ မျှတပြီး နေပါသတဲ့။ အဲဒီလို ပဲပြုတ်ရည် တလက်ဆွန်းစာလောက်နဲ့ မျှတနေတော့ ဘုရားအလောင်းတော်၏ ရူပကာယကိုယ်တော်ဟာ အသား အသွေးတွေ လျော့ပါးပြီး ပိန်ချုံးကျသွားတယ်။ အရေ အကြော အရိုးမျှသာ ကျန်တော့တယ်။ ကျောဆစ်ရိုးတွေဟာ နိမ့်လိုက် မြင့်လိုက်နဲ့ အဖုအဆစ် အထစ်အထစ်တွေ ပေါ်နေ

တယ်။ နံရိုးတွေလဲ ကျိုးတိုးကျဲတဲ့နဲ့ မညီမညွတ် ဖြစ်ပြီး ထင်ပေါ်နေတယ်။ ဒုက္ကရစရိယာရုပ်ပုံတော် ပန်းချီစာကို မြင်ဘူးကြမှာပေါ့။ အဲဒီပုံအတိုင်းပါပဲ။ မျက်လုံးများကလဲ ချိုင့်ပြီး ဝင်နေတယ်။ ရေတွင်းထဲက ရေကို တွေ့မြင်ရသလိုပါပဲတဲ့။ ဦးခေါင်းအရေကလဲ ဗူးသီးနုနု ခူးပြီး နေလှန်းထားလို့ တွန့်ကျုံ့နေသလိုပါပဲတဲ့။ ကိုယ်မှာ ပိန်နေပုံကတော့ ဝမ်းဗိုက်ကို လက်နဲ့ စမ်းသပ်ကြည့်ယင် ကျောရိုးကို တွေ့ရပါသတဲ့။ ကျောကို စမ်းသပ်ယင်လဲ ဝမ်းရေကို တွေ့ရပါသတဲ့။ အဲဒီလို အလွန် ပိန်ချုံးကျသွားတာဟာ အစာအာဟာရ နဲ့ပါးခြင်းကြောင့်ပါပဲ။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရန် အားထုတ်တဲ့အခါမှာလဲ အလွန်ပင်ပန်းပြီး မှောက်လျက် လဲကျရပါသတဲ့။

အဲဒီလို အလွန်အလွန် ပိန်ချုံးကျနေတဲ့အတွက် တချို့လူတွေက “အရှင် ဂေါတမဟာ အသားအရောင် မည်းနက်တယ်” လို့ ပြောကြသတဲ့။ တချို့ကတော့ “အသားအရောင် ညိုတယ်” လို့ ပြောကြသတဲ့။ တချို့ကတော့ “ငါးခုအဆင်းလို ညိုပြာရောင်ရှိတယ်” လို့ ပြောကြသတဲ့။ အဲဒါဟာ အစာအာဟာရ နဲ့ပါးတဲ့အတွက် ပကတိက ဝါဝင်းပြီး အလွန်သန့်ရှင်းတဲ့ အရေအဆင်းပါ ပျက်သွားတာပါပဲ။

မာရ်နတ်က ဖြားယောင်းပြောဆိုခြင်း

အဲဒီလို အစာအာဟာရနဲ့ပါးပြီး ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် အလွန်အကျွံ အားထုတ်နေတဲ့အခါမှာ မာရ်နတ်က လာပြီး ဖြားယောင်းပြောဆိုပုံနှင့် ဘုရားအလောင်းတော်က ပြန်ကြားပုံကလေးများကိုလဲ ဒီနေရာမှာ ထည့်သွင်းပြီး ပြောရဦးမယ်။

သနားကရုဏာဖြစ်တဲ့အနေနဲ့ မာရ်နတ်က ဒီလို ပြောကြား
တယ်။

ကံသော တုမသိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော၊ သန္တိကေ မရဏံ တဝ။
သဟဿဘာဂေါ မရဏဿ၊ ဧကံသော တဝ ဇီဝိတံ။
ဇီဝ ဘော ဇီဝိတံ သေယျော၊ ဇီဝံ ပုညာနိ ကာဟသိ-တဲ့

မာရ်သ-အရှင် ဂေါတမ၊ တွံ- သင်သည်၊ ကံသော-
အလွန်ပိန်လျက်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော- ရုပ်ရေအဆင်း ပျက်ပြားလျက်
အမြင်ဆိုးဝါးနေသည်၊ အသိ- ဖြစ်ချေ၏၊ တဝ- သင်၏၊
မရဏံ- သေခြင်းသည်၊ သန္တိကေ- နီးကပ်နေချေပြီ၊
သဟဿဘာဂေါ မရဏဿ- သေဘို့ရာက အပုံတထောင်ရှိနေ
ချေပြီ၊ တဝ- သင်၏၊ ဇီဝိတံ- အသက်ရှင်ရေးသည်၊
ဧကံသော- တပုံသာ ရှိတော့သည်။ (အသက်ရှင်ရန် အပုံ
တထောင်မှ တပုံသာ ရှိတော့တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။) ဘော-
အို အရှင်ဂေါတမ၊ ဇီဝ- အသက်ရှင်အောင် ကြိုးစားပါ၊ ဇီဝိ-
တံ သေယျော- အသက်ရှင်တာက သေတာထက် ကောင်းမြတ်
ပါသည်၊ ဇီဝံ- အသက်ရှင်နေယင်၊ ပုညာနိ- ကုသိုလ်ကောင်းမှု
တို့ကို၊ ကာဟသိ- ပြုရပါလိမ့်မည်- တဲ့။

မာရ်နတ် ရည်ရွယ်ပြီးပြောတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဆိုတာက
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း ဒါန သီလစသော ကောင်းမှု
မျိုးလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ဝိပဿနာကုသိုလ် အရိယမဂ်ကုသိုလ်လဲ
မဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်လိုကောင်းမှုတွေလဲ ဆိုတော့-

စရတော စ တေ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တဉ္စ ဇုဟတော။
ပဟုတံ စိယတေ ပုညံ၊ ကိံ ပဓာနေန ကာဟသိ။

ဗြဟ္မစရိယံ- မေထုန်မှ ကြည်ရှောင်သည့် အကျင့်မြတ်ကို၊
စရတော စ- ကျင့်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ အဂ္ဂိဟုတ္တဉ္စ ဇုဟတော-
ပူဇော်ထိုက်သော မီးကို ပူဇော်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ တေ- သင်
အား၊ ပဟုတံ ပုညံ- များစွာသော ကောင်းမှုကို၊ စိယတေ-
ဆည်းပူးအပ်ပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ပဓာနေန- ပင်ပန်းအောင်
ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံ ကာဟသိ- ဘယ်အကျိုးကို
ပြီးစေနိုင်ပါအံ့နည်း - တဲ့။

မာရ်နတ် ရည်ရွယ်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုက မေထုန်မှ ကြည်
ရှောင်တာနဲ့ မီးပူဇော်တာလောက်သာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ
ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့် ဘဝကောင်း ဘဝမြတ်တွေကို ရပြီး
ချမ်းသာတယ်လို့ အဲဒီခေတ်တုန်းက ယုံကြည် ယူဆကြတယ်။
ဘုရားအလောင်းတော်က အဲဒီလို ဘဝချမ်းသာကို အလိုမရှိ
ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီလို ပြန်ကြားလိုက်ပါတယ်။

အဏုမတ္တောပိ ပုညေန၊ အတ္ထော မယံ န ဝိဇ္ဇတိ။

ယေသဉ္စ အတ္ထော ပုညေန၊ တေ မာရော ဝတ္ထုမရဟတိ။

မယံ-ငါအား၊ ပုညေန-သင်မာရ်နတ်ပြောသော ကောင်း
မှုဖြင့်၊ အတ္ထော- အလိုသည်၊ အဏုမတ္တောပိ- အဏုမြူမျှ
သော်လည်း၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိပေ။ ယေသဉ္စ-အကြင်သူတို့မှာမူ၊
ပုညေန အတ္ထော၊ သင် မာရ်နတ်ပြောသော ကောင်းမှုဖြင့်
အလိုရှိ၏။ တေ-အလိုရှိသော ထိုသူတို့ကို၊ မာရော-မာရ်နတ်
သည်၊ ဝတ္ထု အရဟတိ-ပြောဆိုရန် ထိုက်ပေ၏ - တဲ့။

အဲဒီလို ပြန်ကြားတဲ့ စကားထဲမှာ “ကောင်းမှုဖြင့် အလိုမရှိဘူး” ဆိုတဲ့ ဘုရားအလောင်းတော်၏ စကားကို အမှီပြုပြီး တော့ တချို့က အလွဲအမှားကို ယူဆ ပြောဆိုတတ်ကြတယ်။ “သံသရာက ထွက်မြောက်ချင်ယင် ဘုရားအလောင်းတော်လိုပဲ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုလဲ အလိုမရှိသင့်ဘူး၊ မပြုသင့်ဘူး၊ ပယ်သင့်တယ်” လို့ ဒီလို အလွဲအမှားကို ယူဆ ပြောဆိုတတ်ကြတယ်။ အဲဒီအကြောင်းနဲ့စပ်ပြီး ဘုန်းကြီးထံမှာ လူတယောက်က လာမေးတဲ့အတွက် ဘုန်းကြီးက ဒီလို ဖြေလိုက်ရတယ်။ “နိဗ္ဗာန် ရောက်စေတတ်တဲ့ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်ဆိုတာတွေကို မာရ်နတ်ကလဲ သိမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဘုရားအလောင်းတော်ကလဲ အဲဒီ အခါတုန်းက နိဗ္ဗာန် ရောက်စေတတ်တဲ့ အဲဒီ ကုသိုလ်မြတ်တွေကို တိတိကျကျ သိမှာ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ အဲဒီလို တိတိကျကျ မသိသေးလို့ပဲ အစာငတ်ခံခြင်း အစရှိတဲ့ ဒုက္ခရစရိယာတွေကို အကောင်းအမြတ်ထင်ပြီး ကျင့်နေတာပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက ကောင်းမှုဖြင့် အလိုမရှိဘူးလို့ ဘုရားအလောင်းတော်က ဆိုတာဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဘဝချမ်းသာ ရစေနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆအပ်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုမျိုးကိုသာ ဆိုလိုတာပါ” လို့ ဖြေရှင်း ပြောကြားလိုက်ရတယ်။ အဲဒီ အဖြေဟာ မာရ်နတ်က ပြောတဲ့ ကောင်းမှုနဲ့ ဆက်စပ်ကြည့်ယင် အလွန်ရှင်းနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဋ္ဌကထာမှာလဲ “ပုညေနာတိ-ကောင်းမှုဖြင့် အလိုမရှိဟူသော စကားကို၊ ဝဇ္ဇဂါမိံ မာရေန ဝုတ္တံ ပုညသန္ဓာယ-မာရ်နတ်ကပြောတဲ့ ဝဋ်ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်တဲ့ ကောင်းမှုကိုရည်၍၊ ဘဏတိ-ဘုရားအလောင်းက ဆိုတာပါ”-

တဲ့။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို ပယ်တာ မဟုတ်ဘူးလို့ တထစ်ချ မှတ်ထားကြရမယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီတုန်းက အစာငတ်ခံတဲ့ ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ကို ဉာဏ်ထူး တရားထူး ရစေနိုင်တဲ့ အကျင့်ကောင်းလို့လဲ ယုံကြည်ယူဆနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်—

နဒီနမပိ သောတာနိ၊ အယံ ဝါတော ဝိသောသယေ။
ကိဉ္စ မေ ပဟိတတ္တဿ၊ လောဟိတံ နုပသုဿယေ။

လောဟိတေ သုဿမာနမ္ပိ၊ ပိတ္တံ သေမ္ပဉ္စ သုဿတိ။
မံသေသု ခိယမာနေသု၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသီဒတိ။

ဘိယျော သတိ စ ပညာ စ၊ သမာဓိ မမ တိဋ္ဌတိ-လို့လဲ

ပြောဆိုပါတယ်။

အယံ ဝါတော—တိုက်ခတ်နေသော ဤလေသည်၊ နဒီ-
နမပိ သောတာနိ— မြစ်တို့၏ ရေတွေကိုသော်လည်း၊
ဝိသောသယေ— ခြောက်သွေ့စေနိုင်သေး၏။ ပဟိတတ္တဿ
မေ—ပြင်းစွာ အားထုတ်သည့် စိတ်ရှိသောငါ၏၊ လောဟိတံ—
သွေးကို၊ ကိဉ္စ န ဥပသုဿယေ— အဘယ်ကြောင့် မခြောက်
သွေ့စေနိုင်ပဲ ရှိအံ့နည်း။

လောဟိတေ သုဿမာနမ္ပိ— သွေးခြောက်ခန်းသွားလျှင်၊
ပိတ္တံ သေမ္ပဉ္စ သုဿတိ— သည်းခြေနှင့် သလိပ်လည်း ခြောက်
သွားမည်။ (မံသဉ္စ— အသားလဲ ခြောက်ခန်းသွားမည်)။
မံသေသု ခိယမာနေသု— အသားများ ကုန်ခန်းသွားလျှင်၊

စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဘိယျော ပသီဒတိ- သာ၍ ကြည်ပေမည်။
မမ-ငါအား၊ သတိ စ ပညာ စ သမာဓိ- သတိ ပညာနှင့်
သမာဓိသည်လည်း၊ ဘိယျော တိဋ္ဌတိ- သာ၍ ခိုင်မြဲတည်တံ့
ပေမည်-တဲ့။

အဲဒါဟာ အစာမစားပဲ နေခြင်းဖြင့် အသွေးအသားတွေ
သည်းခြေ သလိပ်တွေ ခြောက်ခန်း သွားမယ်၊ အဲဒီလို
ခြောက်ခန်းသွားတဲ့အခါ စိတ်ကြည်လင်ပြီး သတိ သမာဓိ
ပညာတွေ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး
ဘုရားအလောင်းတော်က မာရ်နတ်ကို ပြန်ကြားလိုက်တဲ့
စကားပဲ၊ မာရ်နတ်ကလဲ အစာမစားပဲ နေခြင်းဖြင့် တရား
ထူး ရသွားလိမ့်မယ်ထင်ပြီးတော့ တရားထူးရသွားမှာ စိုးရိမ်
လို့ လာပြီး ပြားယောင်းပြောဆိုတာပဲ၊ နောက်ပြီးတော့
ပဉ္စဝဂ္ဂီဆိုတဲ့ ရဟန်းငါးပါးကလဲ အစာမစားပဲ ကျင့်ခြင်းဖြင့်
ဉာဏ်ထူး တရားထူးကိုရပြီး ဘုရားဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်
ပြီးတော့ သူတို့က တရားဦး နာယူဘို့ ရည်ရွယ်ပြီး ဘုရား
အလောင်းထံမှာ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုယင်း ငုံ့လင့်နေကြ
တယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကိုပင် အဲဒီတုန်းက
ဘုရားဖြစ်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းလို့ ယုံကြည် ယူဆနေကြ
ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။

မှန်ကန်သော ဆင်ခြင်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်

ဒါပေမဲ့ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်လို့ ခြောက်နှစ်ကြာ
တဲ့အခါကျတော့ ဘုရားအလောင်းတော်မှာ ဒီလို စဉ်းစား
ဆင်ခြင်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ရှေး အတိတ်ကာလက

သမဏ ဗြာဟ္မဏဆိုတဲ့ ရဟန်းသူမြတ်တွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ပင်ပန်းအောင်လုပ်ပြီး အလွန်အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာတွေကို ခံစား ခဲ့ကြတယ်ဆိုတာလဲ ငါယခု ခံစားရသလောက် ရှိမှာပဲ။ နောင်အနာဂတ်ကာလမှာ ရဟန်းသူမြတ်တွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ပင်ပန်းအောင်လုပ်ပြီး အလွန်အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာတွေကို ခံစားကြလိမ့်မယ်ဆိုတာလဲ ငါ ယခု ခံစားရသလောက် ရှိမှာပဲ။ ယခုပစ္စုပ္ပန်ခေတ်၌ သမဏဗြာဟ္မဏဆိုတဲ့ ရဟန်းသူမြတ်တွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ပင်ပန်းအောင်လုပ်ပြီး အလွန်အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာတွေကို ခံစားနေကြတယ်ဆိုတာလဲ ငါ ယခုခံစားရသလောက်ရှိမှာပဲ။ ဒါထက်တော့ မပိုလွန်နိုင်ဘူး။ သို့သော်လဲ ငါဟာ အလွန် အခံခက်တဲ့ ဒုက္ခရကာရိကာခေါ် ဒီ ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ဖြင့် ပကတိလူတို့ ရနိုင်တဲ့ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန် မြင့်မြတ်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်စွမ်းနိုင်သော အရိယဉာဏ်အမြင်ထူးကို မရပါတကား။ (သိယာ နု ခေါ် အညော မဂ္ဂေါ ဗောဓာယ) ကိုယ်ပင်ပန်းအောင်ကျင့်တဲ့ ဒီ ဒုက္ခရစရိယာမှ တပါးသော အကျင့်လမ်းသည်သာလျှင် အမှန်ကိုသိရန် ဖြစ်လေသလော၊ အမှန်ကိုသိရန် အခြားတပါးသော အကျင့်လမ်း ရှိလေသလော-လို့ ဘုရားအလောင်းတော်မှာ အကြံဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

အဲဒီလို အကြံဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတော့ သူငယ်ဘဝတုန်းက ခမည်းတော်သူဒွေဒနမင်းကြီး လယ်ထွန်မင်္ဂလာပြုနေစဉ်အခါမှာ သပြေပင်အောက်၌ ပဌမဈာန်ကို ရပြီး ဝင်စားနေခဲ့ဘူးတာကို ပြန်လည်အမှတ်ရလာတယ်။ (သိယာ

နဲ့ ခေါ် စသော မဂ္ဂေါ ဗောဓာယ) အဲဒီ ပဌမဈာန်အကျင့် လမ်းဟာ အမှန်ကိုသိရန် ဖြစ်လေသလား-လို့လဲ ဆင်ခြင် မိတယ်။

သုဇယံဘဝက ဈာန်ရခဲပုံ

ဘုရားအလောင်းတော်က ကဆုန်လပြည့်နေ့မှာ ဖူးမြင် တော်မူခဲ့ပါတယ်။ နယုန်လ ဝါဆိုလလောက်မှာ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးက လယ်ထွန်မင်္ဂလာပွဲ ကျင်းပဟန်တူပါတယ်။ အဲဒီ လယ်ထွန်မင်္ဂလာပွဲ ကျင်းပနေတုန်းက သပြေပင်ရိပ်မှာ ဘုရားအလောင်းတော် သုဇယံကလေးကို ကောင်းမြတ်တဲ့ အခင်းအကျင်းများဖြင့် သိပ်ထားတယ်။ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်မှ ကန်လန့်ကာများလဲ လုံခြုံစွာ ကာရံထားတယ်။ အထိန်းတော် များကလဲ ရှိရှိသေသေ စောင့်ရှောက်နေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ လယ်ထွန်မင်္ဂလာပွဲက ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ကျင်းပတဲ့ပွဲဆိုတော့ အင်မတန် ခမ်းနားကြီးကျယ်ပြီး အလွန် တင့်တယ်ပေလိမ့် မယ်။ ကြည့်ရှုခွင့်ရှိတဲ့လူတိုင်းက ကြည့်ရှုလိုကြပေလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် အထိန်းတော်များကလဲ မင်းသားကလေး အိပ် ပျော်နေတယ်လို့ ထင်ပြီး ခဏလောက်အနေနဲ့ လယ်ထွန် မင်္ဂလာပွဲကို သွားပြီး ကြည့်ရှုကြတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ ဘုရားအလောင်းတော် မင်းသားသုဇယံ ကလေးက ဟိုဟိုဒီဒီ ကြည့်ပြီး အထိန်းတော်တွေ မရှိကြောင်း သိတာနဲ့ လွဲအိပ်နေရာမှ ထပြီး တင်ပလွင်ခွေ ထိုင်တယ်။ ဘဝ များစွာက ပါရမီအထုံပါလာတဲ့အတွက် နှာခေါင်းမှ ဝင်လေ ထွက်လေကို ရှုနေတယ်။ တခဏကလေးအတွင်းမှာပဲ (အာရုံ

ကြံ့မှု-ဝိတက်၊ အာရုံ သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု-ဝိစာရ၊ နှစ်သိမ့်
ဝမ်းမြောက်မှု-ပီတိ၊ စိတ်ရှင်လန်းချမ်းသာမှု-သုခ၊ စူးစိုက်
တည်ကြည်မှု-သမာဓိ-ဆိုတဲ့) အင်္ဂါငါးပါးရှိတဲ့ ပဌမဈာန်ကို
ရောက်ပြီး နေတယ်။ အထိန်းတော်များဟာ ခဏလောက်
ရည်ရှယ်ပြီးသွားပေမဲ့ ဟိုရောက်တော့ ကြည့်ရှုစရာတွေ စား
သောက်စရာတွေနဲ့ဆိုတော့ အချိန်က ကုန်မှန်းမသိ ကုန်
သွားလို့ အတော်ကြာသွားတယ်။ သစ်ပင်တွေက အရိပ်တွေ
တောင် တခြားဘက် ရောက်ကုန်ပြီတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဘုရား
အလောင်းတော်ရှိရာ သစ်ပင်ရိပ်ကတော့ မရွှေ့မပြောင်းပဲ
တည်မြဲပဲ ရှိနေသတဲ့။ ဘုရားအလောင်းတော် ကလေးလဲ
လှုပ်ရှားခြင်းမရှိပဲ ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေတယ်။ အဲဒါကို တွေ့
မြင်ကြရတော့ အထိန်းတော်များက သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား
ပြောကြားကြတယ်။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကလဲ နေရိပ်မပြောင်း
ရွှေ့ပဲ တည်မြဲ တည်နေတာနဲ့ သားတော်သူငယ်ကလေး ငြိမ်
သက်စွာ ထိုင်နေတာကို မြင်ရတော့ အလွန်အံ့ဩပြီး သား
တော်ကလေးကို ရှိခိုးပါသတဲ့။

အဲဒီ လယ်ထွန်မင်္ဂလာပြုစဉ် သူငယ်ဘဝက ရခဲ့တဲ့ အာ-
နာပါနဈာန်ကို ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ပြန်ပြီး သတိရ
လာတယ်။ အဲဒီလို သတိရပြီးတော့ “အဲဒီ အာနာပါနဈာန်
အကျင့်လမ်းဟာ အမှန်ကိုသိရန် ဖြစ်လေသလား”လို့လဲ ဆင်
ခြင်မိတယ်။ အဲဒီလို ဆင်ခြင်ပြီးတော့ (ဧသေဝ မဂ္ဂေါ ဗော-
ဓာယ)ဧသေဝ-ဤအာနာပါနဈာန် အကျင့်သည်သာလျှင်၊
ဗောဓာယ-သစ္စာလေးတန် တရားမှန်ကို သိရန်အလို့ငှါ၊
မဂ္ဂေါ- လမ်းမှန်ပေတည်း-လို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်တယ်။

အဲဒီတုန်းက ခံစားခဲ့ရတဲ့ စျာန်ချမ်းသာက အလွန်အေးချမ်းတာ ကောင်းတာကိုး၊ ဒါကြောင့် “ကိ” နဲ့ ခေါ် အဟံ တဿ သုဓဿ ဘာယာမိ) ငါဟာ အဲဒီ အာနာပါနစျာန် ချမ်းသာကို ရအောင် အားထုတ်ရမှာ ကြောက်သလား” လို့ သူဟာ သမေးကြည့်တယ်၊ (န ခေါ် အဟံ တဿ သုဓဿ ဘာယာမိ) ငါဟာ အဲဒီ အာနာပါနစျာန်ချမ်းသာကို ရအောင် အားထုတ်ရမှာ မကြောက်ပါဘူး” လို့လဲ စဉ်းစားမိတယ်။

အစာအာဟာရကို ပြန်လည်သုံးဆောင်ခြင်း

အဲဒီလို စဉ်းစားပြီးတော့ “အလွန်ပိန်ချိုး ချိနဲ့ပြီး အားမရှိတဲ့ ဒီကိုယ်မျိုးနဲ့တော့ အဲဒီ အာနာပါနစျာန်ကို ရအောင် အားထုတ်ရန် မစွမ်းနိုင်ဘူး၊ စားသုံးနေကျ ဆွမ်း ဘောဇဉ် အာဟာရကြမ်းကို သုံးဆောင်မှ ကောင်းမှာပဲ၊ အဲဒီလို သုံးဆောင်ပြီး အားအင်ပြည့်တဲ့အခါကျမှ အဲဒီ အာနာပါနစျာန်ကို ရအောင်အားထုတ်နိုင်မယ်” လို့လဲ ဆင်ခြင်မိတယ်။ အဲဒီလို ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ရှေးက သုံးဆောင်နေကျ ဆွမ်း ဘောဇဉ် အာဟာရကို သုံးဆောင်ပါသတဲ့၊ အစာဖြတ်ထားရာက ပြန်ပြီးစားယင် နူးနူးညံ့ညံ့အစာက စပြီး နဲ့နဲ့ချင်း စားရတယ်၊ ဒါမှ အစာအိမ်က လက်ခံနိုင် ကြစေနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နဲ့နဲ့ချင်းက စပြီး သုံးဆောင်တာ ဖြစ်မှာပါပဲ။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ ထွက်ခွါသွားကြခြင်း

အဲဒီလို အစာအာဟာရကြမ်းကို ပြန်ပြီးသုံးဆောင်တော့ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတွေက အထင်အမြင်လွဲသွားကြတယ်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေဆိုတာ တခြားက မဟုတ်ဘူး၊ ဘုရားအလောင်းတော်အား

ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစုနေကြတဲ့ သူတွေပဲ။ သူတို့က ဘုရား အလောင်းတော် မှီးမြင်ပြီးစအချိန်တုန်းက ဘုရားအလောင်း တော်ကလေးကို ဘုရားဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ဗေဒင်ဟောခဲ့ကြတဲ့ မင်းဆရာပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတော်တွေပဲ။

အဲဒီတုန်းက ဗေဒင်ဟော နိမိတ်ဖတ်ကြတဲ့ ပုဏ္ဏားတော် တွေဟာ ရှစ်ယောက်ရှိတယ်။ အဲဒီ ရှစ်ယောက်ထဲမှ ၃-ယောက် က လက် ၂-ချောင်းထောင်ပြီး “စကြာဝတေးမင်းယင်လဲ ဖြစ်မယ်၊ ဘုရားယင်လဲ ဖြစ်မယ်”လို့ ၂-သွယ် ၂-ခွ ဟောကြ တယ်။ ကျန်တဲ့ ငါးယောက်ကတော့ “လက်ညှိုးတချောင်း တည်းထောင်ပြီး ကေန ဘုရားဖြစ်လိမ့်မယ်”လို့ ကိန်းသေ ဟောကြတယ်။ အဲဒီ ကိန်းသေဟောကြတဲ့ ပုဏ္ဏားတော် ငါးယောက်က အိမ်ထောင်သံယောဇဉ် မရှိခင် တောထွက်ပြီး ရဟန်းပြုလာခဲ့ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်တယ်လို့ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (ဒု-၉၂)မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌ- ကထာစသည်မှာတော့ ပုဏ္ဏားတော် (၇)ယောက်က ၂-သွယ် ၂-ခွ ဟောကြတယ်။ အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း အငယ်ဆုံး ပုဏ္ဏားတော်က လက်ညှိုးတချောင်းသာ ထောင်ပြီး ဘုရားဖြစ် လိမ့်မယ်လို့ ကိန်းသေဟောတယ်။ အဲဒီ အရှင်ကောဏ္ဍည-က အခြား ပုဏ္ဏားတော် ၄-ယောက်တို့၏ သား ၄-ယောက်နှင့် ရဟန်းပြုလာကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ငါးဦး ဖြစ်တယ်လို့ ပြဆိုထားပါ တယ်။

အဲဒီလို စောစောက ရဟန်းပြုနှင့်ကြပြီးတော့ ဘုရား အလောင်းတော် တောထွက်ရဟန်းပြုတာကို ငုံ့လင့်နေကြ တယ်။ ဘုရားအလောင်းတော် ဥရုဝေလတောအုပ်မှာ ဒုက္ကရ

စရိယာအကျင့်ကို ကျင့်နေကြောင်း ကြားသိကြရတဲ့အခါမှာ လာရောက်ကြပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းတော်အား ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုစုနေကြတယ်။ “တရားထူးသိမြင်တဲ့အခါ ငါတို့အား ရှေးဦးစွာ ပြောပြလိမ့်မယ်။ ငါတို့ တရားဦးကို နာယူကြမယ်” ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ မြော်လင့်နေကြတယ်။ အဲဒီလို မြော်လင့် နေကြတဲ့အထဲမှာ ဘုရားအလောင်းတော်က ကာယဗလ ပြည့်ဝ ပြီး အာနာပါနဗျာန်ရအောင် ကျင့်နိုင်ဘို့ အစာအာဟာရ ကြမ်းများကို သုံးဆောင်တော်မူတယ်။ အဲဒီတော့ ဝတ်ပြုယင်း မြော်လင့်နေကြတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတွေက အထင်လွဲပြီး စိတ် ပျက်သွားကြတယ်။ ပဲပြုတ်ရည် တလက်ဆွန်းလောက်အထိ အစာအာဟာရကို လျှော့ဖြတ်ပြီး ကျင့်တာတောင် ဉာဏ်ထူး တရားထူးကို မရခဲ့ဘူး။ ယခု အစာကြမ်းတွေကို စားမြဲ စား သုံးနေယင်တော့ ဉာဏ်ထူး တရားထူးကို ရနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တို့ဆရာဟာ အပြင်းအထန် အားထုတ်တဲ့ ပဓာနအလုပ်က ထွက်ပြီ။ ပစ္စည်းပေါများအောင် ဘုန်းကြီးအောင် လုပ်နေပြီ လို့ အထင်လွဲပြီးတော့ အဲဒီ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတွေက ဘုရား အလောင်းတော်ကို စွန့်ပြီး ထွက်ခွာသွားကြတယ်။ ဗာရာဏသီ မြို့နယ် မိဂဒါဝုန်တောအရပ်မှာ သွားပြီးနေကြတယ်။

ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်း

အဲဒီလို ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေ ထွက်သွားကြတာဟာ ဘုရား အလောင်းတော်မှာ ကာယဝိဝေက ရပြီး တရားအားထုတ်ရန် အခွင့်သာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်—

ဗောဓိသတ္တော— ဘုရားအလောင်းတော်သည်၊ တေသု ဂတေသု—ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ ထွက်ခွာသွားကြလတ်သော်၊ အဒ္ဓ-

မာသံ-လခဲ ၁၅-ရက်ပတ်လုံး၊ (သုတို့က တန်ခူးလကွယ်နေ့ လောက်မှာ ထွက်သွားကြဟန်တူပါတယ်) ကာယဝိဝေကံ လဘိတော- အနီးအပါး၌ လူသူမရှိ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းဟူသော ကာယဝိဝေကကို ရ၍၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ- ဗောဓိမဏ္ဍိုင် အပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌၊ နိသီဒိတော-ထိုင်နေ တော်မူ၍၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-အလုံးစုံကို သိနိုင်သော ဉာဏ် တော်ကို၊ ဝါ-ဘုရားဖြစ်ကြောင်း ဉာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဇိ- သိတော်မူ ရတော် မူလေပြီ-လို့ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (ဒု-၁၉၂)မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အသက် ၂၉-နှစ်အရွယ်မှာ တောထွက်လာခဲ့တယ်။ အဲဒီကနောက် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်နေတာက ၆-နှစ်ဆိုတော့ အဲဒီအခါမှာ အသက်တော်က ၃၅-နှစ်သာ ရှိသေးတယ်။ အရွယ်ကလဲ ပျိုတုန်း၊ ပကတိ ကျန်းမာရေးကလဲ အလွန်ကောင်းနေတဲ့အတွက် ၁၅-ရက် လောက်အတွင်းမှာ ဆွမ်းဘောဇဉ်များကို သုံးဆောင်ပြီး မူလကလိုပင် အသားအရေတွေ ပြန်ပြီး ပြည့်ဝလာတယ်။ လက္ခဏာတော် ကြီးငယ်တွေလဲ ထင်ရှား ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို ဆွမ်းဘောဇဉ် အာဟာရကို သုံးဆောင်လို့ အားရှိ လာတဲ့အခါမှာ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အာနာပါနခေါ် တဲ့ ရှုရှိုက်လေကို ရှုပြီးတော့ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ အင်္ဂါငါးပါးရှိတဲ့ ပဌမဈာန်ကိုလဲ ဝင်စား ပြီး ဈာန်ချမ်းသာဖြင့် နေခဲ့တယ်။ ပီတိသုခ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ အင်္ဂါသုံးပါးရှိတဲ့ ဒုတိယဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားပြီး ဈာန် ချမ်းသာဖြင့် နေခဲ့တယ်။ ထို့အတူ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ အင်္ဂါ

၂-ပါးရှိတဲ့ တတိယစုာန်၊ ဥပေက္ခာ ကေဂူတာ ဆိုတဲ့ အင်္ဂါ
၂-ပါးပင်ရှိတဲ့ စတုတ္ထစုာန်တို့ကိုလဲ ဝင်စားပြီး စုာန်ချမ်း
သာဖြင့် နေခဲ့တယ်။

အဲဒီလို စုာန်လေးပါးကို ဝင်စားလျက် စုာန်ချမ်းသာ
ဖြင့် နေခဲ့ပြီးနောက် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ယခု ၁၃၂၄-
ခုနှစ်က ပြန်ပြီး ရေတွက်ယင် ၂၅၅၁-နှစ်က ကဆုန်လပြည့်
နေ့ နံနက်စောစောမှာ သေနာနိဂုံးရွာကြီးအနီး ပညောင်ပင်
ကြီးအောက်မှာ ဆွမ်းခံသွားရန် အချိန်ကို ငုံ့လင့်ယင်း ထိုင်
နေတော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီ အချိန်မှာ သေနာနိဂုံးရွာကြီးထဲက
သေဌေးသမီး သုဇာတာက အဲဒီ ပညောင်ပင်က အရှင်ကြီး
ကို ပူဇော်ပသမယ်လို့ အမျိုးသမီးတယောက်ကို အဲဒီ
ပညောင်ပင်အောက်အရပ် သုတ်သင်ရှင်းလင်းရန် စေခိုင်းလိုက်
တယ်။ အဲဒီ အမျိုးသမီးက ဘုရားအလောင်းတော် ထိုင်နေ
တာကို တွေ့ရတော့ အဲဒီ ပညောင်ပင်က အရှင်ကြီးဟာ အပူ
ဇော်ခံဘို့ ကိုယ်ထင်ရှားပြပြီး ထိုင်နေတယ်လို့ ထင်တယ်။
ဒါကြောင့် သုဇာတာသေဌေးသမီးထံ အမြန်ပြန်ပြီး ပြော
ကြားတယ်။

သုဇာတာကလဲ နံနက်စောစောကပင် ပူဇော်ရန် ကြို
ချက်ထားတဲ့ နို့ဆွမ်းကို တသိန်းတန် ရွှေခွက်၌ ထည့်ပြီး
ရွှေခွက်ဖြင့်ပင် ဖုံးအုပ်ပြီးတော့ ယူလာပြီး တသိန်းတန်ရွှေခွက်
ပါ ဘုရားအလောင်းတော်လက်ထဲ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလိုက်
တယ်။ “အကျွန်ုပ်၏ နှလုံးအလို ပြည့်ဝ ပြီးမြောက်သလို
အသင်အားလဲ ပြည့်ဝပြီးမြောက်ပါစေ”လို့ ဆုမွန်ကောင်းလဲ
တောင်းပြီး ပြန်သွားတယ်။ သူ့အလို ပြည့်တယ်ဆိုတာကတော့

“အမျိုးဇာတ်တူတဲသ္မနဲ့ အိမ်ထောင်ကျပြီး သားဦးရတနာ ဖွားမြင်ရပါစေ၊ အဲဒီဆုပြည့်စုံလျှင် ပူဇော်ပါမယ်”လို့ အဲဒီ ညောင်ပင်မှာ အပျိုစဉ်ဘဝက ဆုတောင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဆုတောင်းပြည့်တဲ့အတွက် အဲဒီညောင်ပင်ကနုတ် အရှင်ကြီး ကို ရည်ရွယ်ပြီး ပူဇော်တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ကာလကျ တော့ “ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး ပြီး ဘုရားဖြစ်တော်မူတယ်”ဆိုတာ သိရတဲ့အတွက် ဝမ်း မြောက်ဝမ်းသာ အာရုံပြုပြီး အမြတ်ဆုံး ဒါနုကုသိုလ် ဖြစ်ပွား ပါသတဲ့။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ နေရာဉာဏ်ဖြစ်သို့ သွားပြီး ရေ ချိုးတော်မူတယ်။ ရေချိုးပြီးတော့ သုဇာတာ လှူလိုက်တဲ့ နို့ဆွမ်းကို ၄၉-လုပ် ဘုဉ်းပေးတော်မူတယ်။ ဘုဉ်းပေးပြီးတော့ “ယနေ့ပင် ငါ ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်မည်ဖြစ်လျှင် ရွှေခွက် ဟာ ရေစီးကြောင်းအထက် ဆန်တက်သွားပါစေ”လို့ အဓိဋ္ဌာန် ပြုပြီး ရွှေခွက်ကို မျှောလိုက်ပါတယ်။ ရွှေခွက်ဟာ ဒလဟော စီးနေတဲ့ ရေစီးကြောင်းကို အတော်ကြာအောင် ဆန်တက် သွားပြီးတော့ ကာလနဂါးမင်း၏ နေရာသို့ နစ်မြုပ်ဝင်ပြီး ရှေးဘုရား ၃-ဆူတို့၏ ရွှေခွက်များအောက်၌ ဝင်ပြီး ဆင့် လျက် တည်နေပါသတဲ့။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီနေ့က တနေ့လုံး အဲဒီ တောအရပ်မှာပဲ နေသန့်စင်ပြီးတော့ ညနေခင်းအချိန်မှာ ဗောဓိညောင်ပင်ကြီးရှိရာအရပ်သို့ ကြွတော်မူတယ်။ အဲဒီလို

ကြွတော်မူရာမှာ သောတ္ထိယဆိုတဲ့ မြက်ရိတ်သမားက မြက် ရှစ်ဆုပ်ကို ကပ်လှူလိုက်တယ်။ မြေပေါ်မှာ ခင်းထိုင်ဘို့ပါပဲ။ အိန္ဒိယမှာ ရသေ့ ရဟန်းတွေဟာ မြက်ကို ခင်းပြီး ထိုင်လေ့ အိပ်လေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခင်းထိုင်ဘို့ လှူလိုက် တာပါပဲ။ ဒီကနောက်တော့ အကျဉ်းချုပ် ပြရမှာပဲ။ အကျယ် ကတော့ သလ္လေခသုတ် တရားတော် စာအုပ်-စသည်မှာ ပြခဲ့ ပါပြီ။ ဗောဓိညောင်ပင်ကြီးအောက် ရောက်တဲ့အခါ အရှေ့ အရပ်မျက်နှာမှာ မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ဖြန့်ပြီး ခင်းလိုက်တယ်။ အဲဒီ လို ခင်းပြီးတော့ ‘ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ဗောဓိဉာဏ်သို့ မရောက် သေးမချင်း ဒီ တင်ပလွင်ခွေ အထိုင်ကို မဖျက်တော့ဘူး’ လို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး အဲဒီ မြက်အခင်းပေါ်မှာ အရှေ့အရပ်သို့ မျက် နှာမူလျက် တင်ပလွင်ခွေပြီး ထိုင်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီအခါ မာရ်နတ်က အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ပြီး ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်အောင် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နေရာပလ္လင်ကို လာပြီး လှဲတယ်။ ဘုရားအလောင်းတော်က ဒါနအစရှိသော ပါရမီ တော်များ၏ အစွမ်းဖြင့် နေမဝင်မီပင် မာရ်နတ်ကို အောင် မြင်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို အောင်မြင်တော်မူပြီးတဲ့နောက် စျာန်ဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ညဉ့်ဦးယာမ်မှာ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ်ကို ရတော်မူတယ်။ သန်ကောင်ယာမ်မှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ကို ရတော်မူတယ်။ မိုးသောက်ယာမ်မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူပြီးနောက် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ် အပျက်ကို ရှုမြင်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပွားစေသဖြင့် အရိယ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကို အစဉ်အတိုင်း ရောက်ပြီး သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပါတယ်။

ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် အဲဒီ ဗောဓိ ပလ္လင်ဌာနနှင့်တကွ (၇)ပါးသော ဌာနတို့၌ (၇)ရက်စီ သီတင်းသုံးလျက် အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ခံစားခြင်း၊ တရားတော်ကို ဆင်ခြင်တော်မူခြင်းတို့ဖြင့် (၄၉)ရက်ကို ကုန်လွန်စေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ သတ္တာဟ (၇)ခုထဲမှ ပဉ္စမ သတ္တာဟမှာ အဇပါလနိဂြောဆို့တဲ့ ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်အောက်၌ (၇)ရက်ပတ်လုံး တထိုင်တည်းဖြင့် သီတင်းသုံး စံနေတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ကရကာရိကာ ခေါ်တဲ့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်တဲ့ အတ္တကိလမထအကျင့်မှ လွတ်မြောက်တော်မူခဲ့တာကို ဆင်ခြင်တော်မူယင်း ဒီလို စိတ်အကြံ ဖြစ်တော်မူပါတယ်။ ဖြစ်ပုံကတော့—

ဒုက္ကရစရိယာသည် အတ္တကိလမထ၌ ဝင်ကြောင်း

တာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ—ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်တဲ့ ထို ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်မှ၊ မုတ္တော—လွတ်မြောက်သည်၊ အမှီ ဝတ—ဖြစ်ပေစွတကား။ အနတ္တသံဟိတာယ—အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်သော၊ တာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ—ထို ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်မှ၊ မုတ္တော—လွတ်မြောက်သည်ဖြစ်၍၊ သာဓု အမှီ ဝတ—ကောင်းပါပေစွတကား။ မုတ္တော - လွတ်မြောက်သည် ဖြစ်၍၊ ဗောဓိ သမဇ္ဈင်—ဗောဓိဉာဏ်ကို ရသည်မှာ၊ သာဓု အမှီ ဝတ—ကောင်းပါပေစွတကား-လို့ ဒီလို စိတ်အကြံ ဖြစ်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီတုန်းက မာရ်နတ်ဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ် နှုတ်စိတ်အမှုအရာတွေကို အမြဲတမ်း စောင့်ကြည့်နေတယ်။ အပြစ်

ပိုင်း] ဒုက္ခရစရိယာသည် အတ္တကိလမထ၌ ဝင်ကြောင်း ၄၉

တွေ့ယင် စွပ်စွဲဘို့ပါပဲ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဲဒီစိတ် အကြံကို သိရတော့ ချေပလိုတဲ့ သဘောနဲ့ မာရ်နတ်က “ကိုယ်ပင်ပန်းအောင်ကျင့်တဲ့ တပေါကမ္မ မှ ဖဲခါ၍ သတ္တဝါ တို့သည် မစင်ကြယ်ကုန်၊ အရှင်ဂေါတမသည် မစင်ကြယ် သေးပဲ စင်ကြယ်ပြီဟု ထင်မှတ်၏၊ စင်ကြယ်တဲ့အကျင့်လမ်း မှ ချွတ်ယွင်း လွဲမှားခဲ့ပြီ”လို့ ဆိုလာတယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလိုပြန်လည်ချေပလိုက်ပါတယ်။

အနတ္တသံဟိတံ ဥတု၊ ယံကိဉ္စိ အမရံ တပံ။
သဗ္ဗံ နတ္တာဝဟံ ဟောတိ၊ ဖိယာရိတ္တံ ဓမ္မနိ။

ယံ ကိဉ္စိ-အလုံးစုံသော၊ အမရံ တပံ-မသေရန်ရည်၍ ပြုအပ်သော အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်သည်၊ အတ္တိ- ရှိ၏၊ သဗ္ဗံ-ယင်းအကျင့် အားလုံးသည်၊ ဓမ္မနိ-ကုန်းမြေ ခေါင်ခေါင် သဲသောင်ပြင်ပေါ်၌၊ ဖိယာရိတ္တံ-လှောင်တက်၊ ပဲ့တက်၊ ထိုးဝါးသည် အကျိုးမမျှားသကဲ့သို့၊ န အတ္တာဝဟံ ဟောတိ-အကျိုးစီးပွားကို မဆောင်နိုင်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အနတ္တသံဟိတံ ဥတု-အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်ကြောင်းကို သိသောကြောင့်၊ (ဝိဿဇ္ဇေသိ-အတ္တကိလမထ အကျင့်ဟူ သမျှကို ငါစွန့်ခဲ့ပေသည်) စသည်ဖြင့် ပြန်လည် ချေပလိုက် ပါတယ်။ အဲဒီ ချေပချက်ထဲမှာ “အမရံ တပံ” ပုဒ်ကို အဋ္ဌ- ကထာ၌ “အမရတပံ-မသေရေးအကျင့်၊ အမရဘာဝတ္ထာယ ကတံ-မသေခြင်းအကျိုးငှါ ရည်၍ပြုအပ်သော၊ လူ့ခတပံ- အစာအဝတ်စသည် ခြိုးခြံသော အကျင့်၊ အတ္တကိလမထာ- နုယောဂေါ-မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်ခြင်း”ဟု

ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခရကာရိကာ ခေါ်တဲ့ ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ကိုလဲ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ထဲမှာ အတွင်းဝင်ကြောင်းမှတ်ထားကြရမယ်။ ဒါမှ ဓမ္မစကြာတရားကျတော့ ကောင်းကောင်း သဘော ပေါက်မယ်။ ဒါကြောင့် မာရသံယုတ်မှ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အကြံဖြစ်တော်မူပုံကို ဒီနေရာမှာ ထည့်သွင်းပြီး ပြလိုက်ရပါတယ်။

တရားဦးဟောရန် ဆင်ခြင်တော်မူခြင်း

(၇) ဌာနမှာ (၇) ရက်စီ ၄၉-ရက် စံတော်မူပြီးတဲ့အခါ ရက် (၅၀) မြောက် (ဝါဆိုလဆန်း ၆-ရက်)နေ့မှာ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ အဇပါလ ညောင်ပင်အောက်သို့ ပြန်ကြွလာတယ်။ အဲဒီမှာထိုင်နေတော်မူယင်း “ဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါမည်လဲ၊ ဘယ်သူဟာ ဒီတရားကို လျင်မြန်စွာသိနိုင်ပါလိမ့်မည်လဲ” လို့ မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောဘို့ ဆင်ခြင်တော် မူတယ်။ အဲဒီလို ဆင်ခြင် လိုက်တဲ့အခါမှာ “ကာလာမအနှယ် အာဠာရ ရသေ့ဟာ ပညာရှိပဲ၊ တတ်သိတယ် ဉာဏ်ထက်တယ် ပညာမျက်စိမှာ ကိလေသာ မြူမှန်နဲ့ ပါးနေတာ ကြာပြီ၊ အဲဒီ အာဠာရအား ရှေးဦးစွာ ဟောရယင် ကောင်းမှာပဲ၊ သူဟာ ဒီတရားကို လျင်မြန်စွာ သိပေလိမ့်မယ်”လို့ ပကတိစိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာပါသတဲ့။

အဲဒီလို ဆင်ခြင်ပုံထဲမှာ မြန်မြန်သိမည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား ရှေးဦးစွာ ဟောဘို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ပါတယ်။ အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ အလွန်ပဲ အရေးကြီးပါတယ်။ ယခုခေတ်မှာ စာသင်တိုက် အသစ်ဖွင့်တယ်ဆိုယင် ဉာဏ်ကောင်းတဲ့ စာသင်သား

များကို ရဘို့အရေးကြီးတယ်။ အဲဒီဉာဏ်ကောင်းတဲ့ စာသင် သားတွေက စာမေးပွဲတွေကို များများအောင်မှ အဲဒီစာသင် တိုက် နာမည်ကောင်းပြီး ကြီးပွားလွယ်မယ်။ ထို့အတူပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန အသစ်ဖွင့်တဲ့အခါလဲ သဒ္ဓါ ဆန္ဒ ဝီရိယ သတိ ပညာ ကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကစပြီး အားထုတ်မှ ဉာဏ်ထူး တရားထူးကို မြန်မြန်တွေ့မယ်။ အဲဒီလိုတွေ့ကြပါမှ အခြားလူတွေကလဲ လိုက်ပြီး အားထုတ် ကြမယ်။ အကယ်၍ စပြီး အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သဒ္ဓါ ဆန္ဒ ဝီရိယ သတိ ပညာ ညံ့နေမယ်။ သို့မဟုတ် အိုမင်းပြီး မစွမ်းမသန် ဖြစ်နေမယ် ဆိုယင် အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သမာဓိ ဉာဏ်အထူးတွေကို ရောက်ဖို့ တွေ့ဖို့ မလွယ်ဘူး။ အဲဒီ အားထုတ်စ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ထူးထူးခြားခြား မတွေ့ယင်၊ ဉာဏ်ထူးများကို မြန်မြန်မတွေ့ယင် အခြားလူတွေက နောက် ကလိုက်ပြီး အားထုတ်ဖို့ရာ စိတ်မပါပဲ မထက်သန်ပဲ ရှိနေ လိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနအသစ်မှာ ဉာဏ်ထူး တရားထူး ပေါက်ရောက်လွယ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်ဘို့ လိုပါတယ်။ ဘုန်းကြီးစပြီး သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြတုန်းက တော့ ကံအားလျော်စွာ အထူးမရွေးချယ်ရတော့ပဲ ထူးခြား တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ဘုန်းကြီးရဲ့ ညီအစ်ကို ဆွေမျိုးထဲကပါပဲ။ သူတို့က အားထုတ်လို့ ၃-ရက်အတွင်းမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်ပြီးတော့ အရောင်အလင်းပီတိ ပဿဒ္ဓိ စသည်ကို တွေ့ပြီး အလွန်ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ဖြစ်နေကြ တယ်။ သူတို့ အားထုတ်ပုံကိုတော့ ဝိပဿနာ အခြေခံတရား

တော် စသည်မှာ ဖော်ပြထားပြီး ရှိနေပါတယ်။ အဲဒီလို ပဌမ စပြီး အားထုတ်တဲ့သူတွေက လျင်လျင်မြန်မြန် ဉာဏ်ထူးများ ကို တွေ့ခဲ့တဲ့အတွက် မဟာစည်သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာလုပ်ငန်း ဟာ ယခုလို ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်ပွားသွားတာပဲ။

ဒီလို လျင်လျင် မြန်မြန် သိမြင်ဘို့ရာ လိုတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက လျင်မြန်စွာ သိမြင်နိုင်မည့် အာဠာရကို တရားဦးဟောရန် ဆင်ခြင်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဆင်ခြင်တာကလဲ ပကတိစိတ်နဲ့ ဆင်ခြင်တာပဲ။ ဉာဏ်ထူးနဲ့ ဆင်ခြင်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီအချိန်မှာ အာဠာရ ရှိ မရှိကိုတော့ ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ရသေးဘူး။ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အကြံကို သိတဲ့ နတ်တယောက်က “အာဠာရ ကွယ်လွန် သွားတာ ခုနစ်ရက် ရှိပါပြီဘုရား” လို့ လျှောက်တယ်။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားကလဲ ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင် ကြည့်တော်မူတယ်။ ဆင်ခြင် ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါမှာ အာဠာရဟာ လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က ကွယ်လွန်သွားပြီး တော့ သူ ရထားတဲ့ စျာန်ကုသိုလ်၏အစွမ်းဖြင့် အာကိဉ္ဇညာယတနဆိုတဲ့ အရူပဘုံ ရောက်နေကြောင်း သိမြင်တော်မူရတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက—

မဟာဇာနိယော ခေါ် အာဠာရော ကာလာမော—လို့ စိတ်ဖြင့် ညည်းညူတော်မူမိပါသတဲ့။

(၇) ရက် အသေစော၍ မဂ်ဖိုလ်မှ ဆုံးရှုံးရရှာသည်

ကာလာမော—ကာလာမ အနွယ်ရှိသော၊ အာဠာရော—အာဠာရသည်၊ မဟာဇာနိယော—အများကြီး ဆုံးရှုံးသွားရှာ

ပိုင်း] (၇) ရက်အသေစော၍ မဂ်ဖိုလ်မှ ဆုံးရှုံးရရှာသည် ၅၃

ပြီ-လို့ ညည်းညူတော် မူပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် အကယ်၍ အာဠာရဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကို နာရမယ် ဆိုယင် တခဏချင်း တရားကို သိမြင်ပြီးတော့ အရဟတ္တမဂ် ဖိုလ်ကို ရပြီး ရဟန္တာအထိ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ထူးခြားတဲ့ အရည်အချင်းရှိနေပါလျက် (၇) ရက်လောက် အသေစော သွားတဲ့အတွက် ဘာ တရားထူးကိုမှ ရ မသွားဘူး၊ သူရောက် နေတဲ့ အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံ ဆိုတာကလဲ ရုပ်မရှိဘူး၊ စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားသာရှိတယ်၊ ရုပ်မရှိတော့ ကြားနာနိုင် တဲ့ နားလဲမရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် သူထံသွားပြီး တရားဟောလို့ လဲ မဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီဘုံမှာ အသက် တမ်းကလဲ ကမ္ဘာပေါင်း ခြောက်သောင်းရှိတယ်၊ အဲဒီအသက်တမ်းကုန်လို့ စုတေလာ တဲ့အခါ လူ့ဘဝကို သူပြန်ရောက်လာမယ်၊ အဲဒီအခါမှာလဲ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို ကြားနာရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် သူ ဟာ ပုထုဇဉ်အဖြစ်နဲ့ပဲ သံသရာထဲမှာ ကံအားလျော်စွာ ကျင်လည်နေရမယ်၊ အပါယ်လေးပါး ရောက်ပြီးတော့လဲ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို အကြိမ် များစွာ ခံစား ရဦးမယ်၊ ဒါ ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အာဠာရဟာ (၇) ရက်အသေ စောသွားတဲ့အတွက် အများကြီး ဆုံးရှုံးသွားရှာပြီ-လို့ စိတ် ဖြင့် ညည်းညူတော်မူတာပါပဲ။

ယခုနေအခါမှာလဲ ဘုန်းကြီးတို့ ဟောကြားတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် လုပ်ငန်းတရားကို မကြားမနာရပဲဖြစ်စေ၊ ကြားနာရသော်လဲ အားမထုတ်ရပဲ ဖြစ်စေ သေသွားကြတဲ့ လူတွေထဲမှာ ဒီလို တရားထူးတွေကို ရသင့် ရထိုက်ပါလျက် ဘာမှမရပဲ ဆုံးရှုံး သွားကြတာတွေ ရှိမှာပဲ။ ဒါကြောင့် ယခု ဒီတရားကို ကြား

နာရတံ သူတော်ကောင်းတွေကတော့ အဲဒီလို မဆုံးရှုံးရ
အောင် အထူးသတိပြုဘို့ပါပဲ။

တညဉ့်မျှ အသေစော၍ ဆုံးရှုံးရရှာသည်

အဲဒီကနောက် ရာမပုတ္တ-ရာမဆရာကြီး၏သား (တပည့်) ဥဒကရသေ့အား တရားဦးဟောဘို့ မြတ်စွာဘုရားက ဆင်ခြင်တော်မူပြန်တယ်။ အဲဒီအခါ နတ်တယောက်က “ဥဒကရသေ့ဟာ ညဉ့်ဦးယာမ်က ကွယ်လွန်သွားတဲ့ အကြောင်း” လျှောက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူတဲ့အခါ “ဥဒကရသေ့ဟာ ညဉ့်ဦးယာမ်က ကွယ်လွန်ပြီး သူရထားတဲ့ နေဝသညာနာသညာယတနုဗျာန်ကုသိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် နေဝသညာနာသညာယတနုဘုံသို့ ရောက်နေကြောင်း” မြင်တော်မူတယ်။ အဲဒီဘုံကလဲ ရုပ်မရှိတဲ့ဘုံပဲ။ အသက်တမ်းက ကမ္ဘာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ရှိတယ်။ ဘုံ ၃၁ ဆိုတဲ့ လောကထဲမှာ အဲဒီဘုံဟာ အမြင့်အမြတ်ဆုံးပဲ။ ဒါကြောင့် ဘဝဂ္ဂ-ဘဝဂ်, အမြင့်အမြတ်ဆုံးဘုံလို့လဲ ခေါ်တယ်။ အဲဒီမှာလဲ တရားကို မနာနိုင် မကြားနိုင်ဘူး။ အဲဒီက စုတေပြီး လူ့ဘုံ ရောက်လာတဲ့အခါလဲ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို နာရဘို့ အခွင့်မရှိဘူး။ မြတ်စွာဘုရား၏တရားကို နာရယင်တော့ တဇာဏကလေး အတွင်းမှာပဲ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်အထိ တရားထူးကို သိမြင်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တညဉ့်မျှ (၁၂-နာရီလောက်) အသေစောသွားလို့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ တရားထူးမှ ဆုံးရှုံးသွားရရှာတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက-

ရာမပုတ္တော-ရာမဆရာကြီး၏ သား (တပည့်) ဖြစ်သော၊ ဥဒကော-ဥဒကရသေ့သည်၊ မဟာဇာနိယော-အများကြီး ဆုံးရှုံးသွားရှာပြီ-လို့ စိတ်ဖြင့် ညည်းညူတော်မူပြန်ပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ဘယ်သူ့ကို တရားဦးဟောရမလဲလို့ ဆင်ခြင် တော်မူပြန်တဲ့အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းငါးပါးအား တရားဦးဟော ဘို့ ပေါ်လာတယ်။ သူတို့၏နေရပ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့် တော်မူတဲ့အခါ ဗာရာဏသီမြို့နယ်ထဲက မိဂဒါဝုန်ဆိုတဲ့ တော အရပ်မှာ နေကြတာကို မြင်တော်မူတယ်။

တရားဦးဟောရန် ကြံချီတော်မူခြင်း

အဲဒီလို မြင်တော်မူတဲ့အခါ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ခရီးကြံချီ တော်မူပါတယ်။ ဘယ်လို ကြံတော်မူသလဲဆိုတော့-အခြား သော ဘုရားရှင်များဟာ တန်ခိုးဖြင့် ကြံချီတော်မူကြတာလဲ ရှိပါတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဂေါတမဗုဒ္ဓဘုရား ရှင်ကတော့ လမ်းခုလတ်မှာ ဥပက တက္ကတန်းနဲ့တွေ့ပြီး မိန့် မြက်စရာ အကြောင်းရှိတဲ့အတွက် ခြေလျင်ပဲ ကြံချီတော်မူ ပါတယ်။ ဘယ်နေ့ဘယ်ရက် ကြံသလဲဆိုတော့-ဝါဆိုလပြည့် နေ့မှာ ကြံတယ်လို့ ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကအဋ္ဌ ကထာများမှာ ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှ ဗာရာဏသီမိဂဒါဝုန်အထိ (၁၈)ယူဇနာ၊ ယခုခေတ်မိုင်အား ဖြင့် (၁၄၂)မိုင် ဝေးကွာနေတဲ့အတွက် ပကတိရိုးရိုး ခြေလျင် သွားမယ်ဆိုယင်တော့ တရက်ထည်းနဲ့ မရောက်နိုင်ပေဘူး၊ တန်ခိုးနဲ့သွားမှပဲ ရောက်နိုင်မယ်။ ဒါကြောင့် ဝါဆိုလဆန်း ၆-ရက်နေ့မှစပြီး ကြံတော်မူတယ်လို့ ယူယင်လဲ သင့်စရာရှိ ပါတယ်။

ဥပကတက္ကတွန်းနှင့် တွေ့ခြင်း

အဲဒီလို ကြံချီတော်မူတဲ့အခါ ဂယာသို့မရောက်မီ လမ်းခုလတ်မှာ ဥပက တက္ကတွန်းကြီးနဲ့ ရင်ဆိုင်တွေ့ရတယ်။ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်နဲ့ ဂယာ-ဟာ ၃-ဂါဝုတ်ဝေးတယ်လို့ အဋ္ဌကထာက ပြဆိုထားပါတယ်။ ယခုခေတ်မိုင်နဲ့ဆိုယင်တော့ ၆-မိုင်ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဂယာမြို့မှ(တောင်အရပ်) ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အထိ ကားလမ်း တလျှောက်မှာ မိုင်တိုင်တွေနဲ့ အတိအကျရှိပါတယ်။ တက္ကတွန်းဆိုတာ အပတ်မဝတ်ပဲ ကျင့်နေတဲ့ ရသေ့တမျိုးပါပဲ။ နာဠပုတ္တ ဆိုတဲ့ ဆရာကြီး၏ ဂိုဏ်းဝင်တပည့်တွေပါပဲ။ အဲဒီ ဥပက တက္ကတွန်းကြီးက မြတ်စွာဘုရားကို မြင်တွေ့ရတော့ “ငါ့ရှင် သင်၏ မျက်စိမျက်နှာစသော ဣန္ဒြေများက တယ်ကြည်လင်ပါကလား၊ အရေအဆင်းကလဲ သန့်ရှင်းဖြူစင်ပါပေတယ်၊ ဘယ်ဆရာကို ရည်ညွှန်းပြီး ရဟန်းပြုခဲ့ပါသလဲ၊ သင့်ဆရာက ဘယ်သူပါလဲ၊ ဘယ်ဆရာ၏ တရားကို သင်နှစ်သက်သဘောကျပါသလဲ” လို့ မေးပါတယ်။ မြင်မြင်ချင်း ကြည်ညိုပြီး မေးတာနဲ့ တူပါတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက—

သဗ္ဗာဘိဘူ သဗ္ဗဝိဒ္ဓဟမသ္မိ၊
 သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တော။
 သဗ္ဗဉ္စဟော တဏှာက္ခယေ ဝိမုတ္တော၊
 သယံ အဘိညာယ ကမုဒ္ဒိသေယျံ။

အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗာဘိဘူ-မျက်စိ အဆင်း စသော တရားအလုံးစုံကို အကုန် လွှမ်းမိုးနိုင်နင်းသူ ဖြစ်သည်။

(ဒီ စကားဖြင့် “မြင်မှု ကြားမှု စသော တရားအလုံးစုံကို အကုန်နိုင်နင်းနေကြောင်း” ဝန်ခံ ဖော်ပြတော်မူတာပါပဲ။ “သတ္တဝါအများဟာ အဲဒီ မြင်မှု ကြားမှု စသည်ကို မနိုင်တဲ့ အတွက် အဲဒီ မြင်မှု ကြားမှု စသည်နောက် လိုက်နေကြရလို့ ဒုက္ခရောက်နေကြရတယ်၊ မျက်စိ မျက်နှာ စသော ဣန္ဒြေတွေ မကြည်လင်ပဲလဲ ဖြစ်နေကြရတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ အဲဒါတွေကို အကုန်လုံး နိုင်နင်းနေလို့ ချမ်းသာပြီးတော့ ဣန္ဒြေတွေလဲ ကြည်လင်နေတယ်” ဆိုတာကိုလဲ သိစေပါတယ်။) သဗ္ဗဝိဒ္ဓ-တရားအလုံးစုံကို အကုန်သိသည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါ သည်၊ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တော-အလုံးစုံသော တရား တို့၌ မငြိကပ် မတွယ်တာသူ ဖြစ်သည်၊ သဗ္ဗဉ္စဟော-အလုံးစုံ ကို စွန့်လွှတ်နိုင်သူ ဖြစ်သည်၊ တဏှာက္ခယေ-တဏှာကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်၌၊ ဝိမုတ္တော-လွတ်မြောက်သူလဲ ဖြစ်သည်၊ သယံ အဘိညာယ-ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိပြီးဖြစ်၍၊ ကံ-အဘယ် သူကို၊ ဥဒ္ဓိသေယံ-ငါ့ဆရာဟု ညွှန်ပြနိုင်ပါအံ့နည်း။ (သူ တပါးထံမှာ နည်းမခံပဲ ကိုယ့်ဟာကိုယ် ကျင့်ပြီး သိနေတဲ့ အတွက် ညွှန်ပြစရာ ဆရာမရှိဘူး-လို့ ဆိုလိုပါတယ်)။

အဲဒီလို မိန့်မြှောက်တော်မူပြီးတော့ သာပြီး ထင်ရှားအောင် ဒီလိုလဲ ထပ်ပြီး မိန့်တော်မူပြန်ပါတယ်။

န မေ အာစရိယော အတ္ထိ၊

သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတိ။

သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ ၊

နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော။

မေ-ငါ့အား၊ အာစရိယော နတ္ထိ-လောကုတ္တရာ တရား
 ထူးသိရန် ညွှန်ပြသော ဆရာမရှိပါ။ (ဒီ စကားဖြင့် လောကီ
 စျာန်ရအောင် ညွှန်ပြတဲ့ အာဠာရ ဥဒကတို့ ရှိခဲ့ပေမဲ့
 လောကုတ္တရာတရားထူးကို ရအောင်ကျင့်ရာမှာတော့ ဆရာ
 မရှိဘူး-လို့ ဆိုလိုပါတယ်) မေ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-ဂုဏ်ရည်
 တူသောသူသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိပါ။ (ဒီ စကားဖြင့် ဂုဏ်ရည်
 တူသူပင် မရှိ၊ သာလွန်သော ဆရာကား အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း-
 ဟု သိစေပါတယ်) သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ -နတ်နှင့်တကွ
 သော လောကထံ၌၊ ဝါ-နတ်လူဗြဟ္မာတို့ထံ၌၊ မေ-ငါနှင့်၊
 ပဋိပုဂ္ဂလော-ရင်ဘောင်တန်း ဖက်ပြိုင်နိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-
 မရှိပေ။

ဒီတော့ အရဟတ် ဆိုတဲ့ ရဟန္တာတော့ ဖြစ်ပါပြီလားလို့
 ဥပက တက္ကတုန်းက မေးပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုလဲ
 မိန့်တော်မူရပြန်ပါတယ်။

အဟံ ဟိ အရဟာ လောကေ၊
 အဟံ သတ္ထာ အနုတ္တရော။
 ဧကောမ္ဘိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊
 သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗူတော။

လောကေ-တလောကလုံး၌၊ အဟံ ဟိ-ငါသည်သာလျှင်၊
 အရဟာ-တပါးတည်းသော ရဟန္တာဖြစ်ပေသည်။ (ဒီစကား
 ဖြင့် ထိုအခါက အရဟတ်-ရဟန္တာလို့ ဝန်ခံနေကြ၊ အသိအမှတ်
 ပြုနေကြတာတွေဟာ အစစ်အမှန်တွေ မဟုတ်ဘူး၊ ငါ တပါး
 တည်းသာလျှင် အရဟတ်-ရဟန္တာ အစစ်အမှန်ဖြစ်တယ်လို့

သိစေပါတယ်။) အဟံ-ငါသည်၊ အနုတ္တရော-အလွန်အကဲ
မရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ သတ္တာ - မကောင်းမြစ်ကာ
ကောင်းရာညွှန်တတ်သည့် ဆရာမြတ်အစစ်ပေတည်း။ အဟံ-
ငါသည်၊ ဧကော-တပါးတည်းသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ကိုယ်
တိုင်ပင် မှန်စွာသိသော ဘုရားသည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပေ၏။
နိဗ္ဗုတော-ကိလေသာမီး ငြိမ်းပြီးသည်ဖြစ်၍၊ သီတိဘူတော-
အေးချမ်းနေသောသူသည်၊ အသ္မိ-ဖြစ်ပေသည်-လို့လဲ မိန့်
တော်မူပြန်ပါတယ်။

ဒါဖြင့် ယခု ဘယ်ကိစ္စအတွက် ဘယ်အရပ် ကြမယ်လို့ပါ
လဲလို့ ဥပကတက္ကတွန်းက မေးပြန်တော့ မြတ်စွာဘုရားက—

ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္ထေတုံ၊ ဂစ္ဆာမိ ကာသိနံ ပုရံ။

အန္ဓိဘူတသ္မိံ လောကသ္မိံ၊ အာဟဉ္စ အမတဒုဒ္ဒုဘိံ။

ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္ထေတုံ-တရားစက်ကို လည်စေရန်အတွက်၊
ကာသိနံ - ကာသိတိုင်းသူတို့၏၊ ပုရံ - ဗာရာဏသီမြို့သို့၊
ဂစ္ဆာမိ-သွားနေပါသည်၊ အန္ဓိဘူတသ္မိံ - ပညာမျက်စိမရှိ၍
အကန်းသဖွယ်ဖြစ်နေသော၊ လောကသ္မိံ - လောကခေါ်
သော လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအများထဲ၌၊ အမတဒုဒ္ဒုဘိံ -
သေခြင်းကင်းကြောင်း အလွန်ကောင်း၍ ငြိမ့်ညောင်းသာစွာ
အမတသမိုက် အမြိုက်တရားစည်ကြီးကို၊ အာဟဉ္စ၊ တီးခေါက်
သည့်အလား ဟောကြားလိုက်ပေအံ့သတည်း-လို့ မိန့်ကြား
တော်မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီတော့ ဥပက တက္ကတွန်းက (ယထာ ခေါ် တုံ အာဝုသော
ပဋိဇာနာသိ) ငါ့ရှင် သင်ဝန်ခံတဲ့အတိုင်းဆိုယင် (အရဟသိ

အနန္တဇီနော) အဆုံးမရှိ အောင်တော်မူတဲ့ အနန္တဇီန ကော
 ဖြစ်ထိုက်ပါရဲ့လား၊ အနန္တဇီနဆိုတဲ့ ဘွဲ့ကို ခံထိုက်ပါရဲ့လား-လို့
 မေးပြန်တယ်။ ဒီလိုမေးတာက ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်၊ သူတို့
 ရဲ့ နိဂဏ္ဌဂိုဏ်းမှာ အကုသိုလ် ကိလေသာအားလုံးကို ပယ်
 ဖျက်အောင်နိုင်တဲ့သူကို အနန္တဇီန ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။
 ဒါကြောင့် သူတို့၏ ဂိုဏ်းဆရာကြီးဖြစ်တဲ့ နာဠပုတ္တကို ဇီန-လို့
 လဲ ခေါ်တယ်။ အိန္ဒိယအသံထွက်နဲ့ဆိုယင် (ဂျီန)လို့ ခေါ်
 တယ်။ အဲဒီ ဇီန (ဂျီန) ဆရာကြီးက ဟောတဲ့တရားနဲ့ သူ
 တပည့်များကို (ဇေန) ဂျိုက်နလို့ ခေါ်တယ်။ ဗမာအသံ
 ထွက်နဲ့တော့ ဂျိန်းဘာသာ၊ ဂျိန်းဘာသာဝင်များလို့ ခေါ်
 တယ်။ အိန္ဒိယမှာ နာဠပုတ္တ၏ တပည့် ဂျိန်းဘာသာဝင်တွေ
 ယခုလဲ တော်တော်များများ ရှိနေတာပဲ။ အဲဒီလို ဥပက
 တက္ကတွန်းက (ဇီန-ဇေန) ဂျိန်းဘာသာဝင်ဖြစ်ပြီး ဇီန-ဆိုတဲ့
 အမည်ကို အလွန်အလေးပြုတဲ့အတွက် ဒီလို မေးပြန်တာပါပဲ။
 အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက—

မာဒိသာ ဝေ ဇီနာ ဟောန္တိ၊ ယေ ပတ္တာ အာသဝက္ခယံ။
 ဇီတာ မေ ပါပကာဓမ္မာ၊ တဿာဟမုပက ဇီနော။

ဥပက-ဥပကတက္ကတွန်း၊ ယေ-ငါကဲ့သို့သော အကြင်
 သူတို့သည်၊ အာသဝက္ခယံ-အာသဝေါကိလေသာ ကုန်ခြင်း
 သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကုန်၏၊ တေ မာဒိသာ-ငါကဲ့သို့သော
 ထိုသူတို့သည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ ဇီနာ ဟောန္တိ-ဇီနမည်ကြ
 ပေ၏။ (ဒီစကားဖြင့် ငါလို ကိလေသာ တကယ်ကုန်တဲ့
 ပုဂ္ဂိုလ်သာလျှင် ဇီနမည်တယ်၊ သင်တို့ဂိုဏ်းထဲက ကိလေသာ
 ကို နိုင်ပြီလို့ အထင်ရောက်ပြီး ဇီနလို့ အမည်ခံနေပေမဲ့

ကိလေသာ တကယ် မကုန်သေးတဲ့အတွက် ဇိနဆိုတဲ့ အမည်ကို မခံထိုက်ဘူးလို့ သိစေပါတယ်။) မေ-ငါသည်၊ ပါပကာ ဓမ္မာ-ယုတ်မာသော အကုသိုလ် ကိလေသာတရား တို့ကို၊ ဇိတာ-အောင်နိုင်အပ်ကုန်ပြီ၊ တဿာ-ထိုသို့ အကုသိုလ် ကိလေသာဟူသမျှတို့ကို အောင်နိုင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဇိနော- ဇိနမည်ပါသည်-လို့ မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

အမှားကိုစွဲယူထားယင် အမှန်ကိုမယုံ

အဲဒီအခါ ဥပက တက္ကတုန်းကြီးက (ဟုပေယျပါဝုသော) အာဝုသော - ငါ့ရှင်၊ ဟုပေယျပိ - သင်ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဟုတ်သော်လည်း ဟုတ်ရာ၏၊ ဟုတ်မယ်ဆိုယင် ဟုတ်လောက် ပါရဲ့လို့ ပြောပြီးတော့ ခေါင်းလဲငြိမ့်ပြီး သွားမြဲ ခြေလျင်လမ်းမှ ဘေးဖွဲ့ကာ မြတ်စွာဘုရားအား လမ်းပေးပြီး သူရည်ရှယ် ထားတဲ့အရပ်ဆီကို သွားပါရော့ - တဲ့။ အဲဒါကို အထူးသတိ ပြုစရာကောင်းတယ်၊ ဥပကဟာ ဘုရားအစစ်နဲ့ တွေ့နေပါလျက် ဘုရားမှန်း သူမသိဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက ဘုရားအစစ် ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှားဝန်ခံပြီး ပြောနေပါလျက် ဘုရားအစစ်ပဲလို့ ကောင်းကောင်း သူမယုံသေးဘူး၊ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် သူက တက္ကတုန်းဂိုဏ်း၏ မိစ္ဆာအယူဝါဒ စွဲနေလို့ပါပဲ။ ယခုနေအခါလဲ နည်းမှားကို စွဲယူထားယင် နည်းမှန်ကို ကြားရပေမဲ့ မယုံကြည်နိုင်ပဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်၊ နည်းမှန်အတိုင်း ပြောဟောကျင့်ကြံနေတဲ့သူတွေကိုလဲ အထင်သေးပြီး မရိုမသေပြုတတ် ပြောတတ်ကြတယ်။ အဲဒီလို မမှားရအောင် အထူးသတိပြုဖို့ပါပဲ။

ဥပကဟာ မြတ်စွာဘုရားကို တထစ်ချ မယုံကြည်ပေမဲ့ အတော်အတန်ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားကိုတော့ ရသွားတယ်။ ဒါကြောင့် သူဟာ နောက်ကာလ၌ မုတ်ဆိုးသမီး စာပါ (ဆာဝါ)နဲ့ အိမ်ထောင်ကျပြီးတော့ သားတယောက်ရတဲ့အခါ ငြီးငွေ့ပြီး ဘုရားထံ လိုက်လာတယ်။ အဲဒီအခါ ဘုရားထံ ရဟန်း ပြုပြီး ကျင့်လို့ အနာဂါမ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက် ကွယ်လွန်တဲ့ အခါ သုဒ္ဓါဝါသ အဝိဟာဘုံရောက်ပြီး မကြာခင် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပေါ်မည့်အကျိုးကို မြော်မြင် တော်မူတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ဥပကနဲ့ တွေ့ရအောင် ခြေလျင်ကြွလာတော်မူပြီးတော့ သူမေးသမျှကိုလဲ ဖြေကြား တော်မူခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ နေရာသို့ ရောက်တော်မူခြင်း

အဲဒီလို ဖြေကြားတော်မူပြီးတဲ့နောက်မှာ မြတ်စွာဘုရားလဲ ခရီးကြမ်း ကြွတော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို ကြွလာတာကို ပဉ္စဝဂ္ဂီ တို့က ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ မြင်ကြရတယ်။ အဲဒီအခါ သူတို့က ကတိကဝတ်ပြုကြတယ်။ ပြုပုံကတော့ “ငါ့ရှင်တို့ ဟိုမှာ ရဟန်းဂေါတမ လာနေတယ်။ သူဟာ အစာအာဟာရဖြတ်တဲ့ ပဓာနအကျင့်မှ ထွက်ပြီး လာဘ်လာဘများအောင် အား ထုတ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို ရှိမခိုးရဘူး၊ ခရီးဦးမကြိုဆိုရ ဘူး၊ သူသပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းမယူရဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူကအမျိုး မြတ်တဲ့အတွက် နေရာတော့ အသင့်ထားပေးရမယ်။ သူ ထိုင် ချင်ယင်လဲ ထိုင်လိမ့်မယ်”လို့ ကတိကဝတ်ကို ပြုကြတယ်။

ဒါပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘုန်းတန်ခိုးတော်ကြောင့် အနီးအပါး ရောက်လာတဲ့အခါကျတော့ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေဟာ သူတို့၏ ကတိကဝတ်မှာ မတည်နိုင်ကြဘူး၊ တပါးက ခရီးဦးကြိုဆိုပြီး သပိတ်ကို လှမ်းယူတယ်၊ တပါးက သင်္ကန်းကို လှမ်းယူတယ်၊ တပါးက နေရာခင်းပေးတယ်၊ တပါးက ခြေဆေးရေကပ်တယ်၊ တပါးက ခြေဆေးခုံ ပြင်ပေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က တန်းတူအနေဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို နေကျအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားကို ဂေါတမ ဆိုတဲ့ အမည်ရင်းဖြင့်လဲ ပြောဆို နေကြတယ်၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဆိုတဲ့ မရိုမသေ ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လဲ ပြောဆိုနေကြသေးတယ်။ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက သူတို့ခင်းပေးတဲ့နေရာမှာ ထိုင်ပြီးတော့ ဒီလို မိန့်မြက်တော်မူပါတယ်။

တရားနာရန် ဖိတ်မန် တိုက်တွန်းတော်မူခြင်း

(ပဉ္စဝဂ္ဂိ)ရဟန်းတို့၊ ရှေးဘုရားတို့နှင့် အလားတူ ဖြစ်သော ငါ့ကို(ဂေါတမဆိုတဲ့)အမည်ဖြင့်လဲ မခေါ်ကြနဲ့၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်လို့လဲ မပြောကြနဲ့၊ ရဟန်းတို့ ငါဟာ (အရဟံ) ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်တဲ့ ဘုရားဖြစ်လာပြီ၊ (တထာဂတော) ရှေးဘုရားတို့နှင့်အလားတူ ဖြစ်လာပြီ၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ) ကိုယ်တိုင် မှန်စွာသိတဲ့ဘုရား ဖြစ်လာပြီ၊ ရဟန်းတို့ နားထောင်ကြ၊ (အမတမခိဂတံ) သေခြင်းကင်းတဲ့ အမြိုက် နိဗ္ဗာန်တရားကို ငါ သိလာပြီ၊ ငါ နည်းပေး ညွှန်ပြမယ်၊ တရားကို ငါ ဟောမယ်၊ ငါ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း သင်တို့ကျင့်ကြလျှင် အမျိုးကောင်းသားတို့ ရဟန်းပြုစဉ်က(သံသာရဝဋ္ဌဒုက္ခတော၊ မောစနတ္ထာယ-စသည်ဖြင့်) ရည်ရွယ်ရင်း အကျိုး ဖြစ်သော အကျင့်မြတ်၏ အဆုံးလဲ ဖြစ်သော အမြတ်ဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်(နိဗ္ဗာန်)ကို

မျက်မှောက်ဘဝ၌ မကြာမီပင် ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုလျက် ရောက်၍ ရ၍ နေကြရပါလိမ့်မယ်-လို့ ရဲရဲတင်းတင်းကြီး ဝန်ခံပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီလို မိန့်တော်မူတဲ့အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းများက ဘုရားစကားကို မယုံကြည်ကြသေးဘူး။ ဒါကြောင့် သူတို့က ဒီလို ချေပပြီး ပြောဆိုကြတယ်။ ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ ဟိုတုန်းက အစာအာဟာရကြမ်းများကို ဖြတ်ပြီး အပင်ပန်းခံ ကျင့်တဲ့ ထိုဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ဖြင့်တော့မှ ပကတိ လူတို့ ရနိုင်တဲ့ သာမန်ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန်မြင့်မြတ်တဲ့ (ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မဆိုတဲ့) ကံလေသာကို ပယ်နိုင်တဲ့ အရိယာဉာဏ်အမြင်ထူးကို သင် မရခဲ့ဘူး မဟုတ်ပါလား။ အဲဒီ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်မှ ထွက်ပြီး ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ပေါများအောင် အားထုတ်နေတဲ့သင်ဟာ ယခုနေအခါ အဲဒီ တရားထူး တရားမြတ်ကို ဘယ်မှာ ရနိုင်ပါမည်လဲ-လို့ ပြန်လည် ချေပ ပြောဆိုကြပါတယ်။

အဲဒါလဲ စဉ်းစားစရာ သိပ်ကောင်းတာပဲ။ ဒီ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတွေဟာ ဘုရားအလောင်း မွေးဖွားပြီးခါစကတည်းက ဘုရားဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ သူတို့ယုံကြည်ချက်နဲ့ နိမိတ်ဖတ် ဟောကြား လာခဲ့ကြတယ်။ အစာကြမ်းတွေကိုဖြတ်ပြီး ကျင့်နေတဲ့ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်မှ ထွက်ပြီး အစာအာဟာရကြမ်းတွေကို ပြန်သုံးဆောင်တာနဲ့ ဘုရား မဖြစ်နိုင်တော့ဘူးလို့ သူတို့ အယူအဆ လွဲလာခဲ့ကြတယ်။ သူတို့မူလက နိမိတ်ဖတ် ဟောပြောချက်ကို မယုံကြည်တော့ပဲ ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။ ယခုမြတ်စွာဘုရားက အမြိုက်တရား သိလာပြီ။ သမ္မာ-

သမ္မုဒ္ဒ ဘုရားအစစ် ဖြစ်လာပြီလို့ အတိအလင်း ဝန်ခံပြောကြားတာတောင်မှ သူတို့က မယုံကြည်ပဲ ဖြစ်နေကြတယ်။ အဲဒါဟာ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် သူတို့က ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို အကျင့်မှန် အကျင့်ကောင်းအနေနဲ့ ယုံကြည်စွဲလမ်းထားကြလို့ပါပဲ။ အဲဒါလိုပဲ ယခုအခါ၌လဲ အလွဲအမှားကို ယုံကြည် စွဲလမ်းထားမိယင် အစစ်အမှန်ကို ဘယ်လိုပြောပြော မယုံကြည်နိုင်ပဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အစစ်အမှန် ပြောတဲ့သူကိုလဲ အထင်သေးပြီး ပြစ်မှား ပြောမိတတ်ကြတယ်။ အဲဒါကို သတိပြုဘို့ အရေးကြီးပါတယ်။

အဲဒီလို ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက ချေပ ခုခံပြီး ပြောကြတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက မဟာကရုဏာတော်ဖြင့် သနားတော်မူပြီး တော့ ဒီလို မိန့်တော်မူပါတယ်။ (ပဉ္စဝဂ္ဂိ) ရဟန်းတို့၊ ရှေးဘုရားတို့နှင့် အလားတူဖြစ်တဲ့ ငါဘုရားဟာ ပစ္စည်း လာဘ် လာဘ ပေါများအောင် အားထုတ်နေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ကိလေသာကို ငြိမ်းစေနိုင်တဲ့ ပဓာန အစစ်အမှန် အကျင့်မှ ထွက်တာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ပစ္စည်းများရေးအတွက် ပြန်လည် ကျတာလဲ မဟုတ်ဘူး-လို့ မိန့်တော်မူပြီးတော့ ပဌမက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း (အရဟံ တထာဂတ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဖြစ်လာပြီ၊ နားထောင်ကြ-စသည်ဖြင့်) ဒုတိယ တကြိမ်လဲ ထပ်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

ဒုတိယ တကြိမ်လဲ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက ပြန်လည်ချေပ ပြောဆိုကြတာပဲ။ မြတ်စွာဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေဟာ မသိကြရှာလို့ မပြောသင့်တာတွေ ပြောဆိုနေကြတာပဲ-လို့ သိတော်မူသဖြင့် သနားတော်မူပြီး တတိယ တကြိမ်လဲ နည်းတူပင် မိန့်တော်မူ

ပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက ပြန်လည်ချေပပြီး ငြင်းဆန်
နေကြတာပဲ။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက “(ပဉ္စဝဂ္ဂိ)ရဟန်းတို့ သင်တို့
စဉ်းစားကြလော့၊ ငါနှင့် သင်တို့ဟာ ယခုမှ တွေ့ကြရတာ
မဟုတ်ဘူး၊ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်နေတုန်းက သင်တို့
ဟာ ၆-နှစ်ပတ်လုံး ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစုပြီး ငါနှင့်အတူ နေ
လာခဲ့ကြတာပဲ၊ အဲဒီ ရှေးအခါ ကာလတုန်းက သင်တို့အား
ငါကယခုပြောတဲ့စကားမျိုး ပြောဘူးတာများ ရှိခဲ့ပါသလား”
လို့ မေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့မှ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက စဉ်း
စား ဆင်ခြင်မိကြတယ်။ ဟိုတုန်းက ဒီလိုစကားမျိုးကို တခါမှ
မပြောဘူးခဲဘူး၊ ဟိုတုန်းက တရားထူးကို မတွေ့ရ၊ မသိရသေး
လို့ မပြောခဲ့တာပဲ၊ ယခု ပြောတာကတော့ တကယ်တွေ့သိလာ
လို့ ပြောတာဖြစ်မှာပဲလို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီး သက်ဝင်ယုံကြည်
လာကြတယ်။ ဒါကြောင့် “ဟို ရှေးတုန်းက ဒီလို မပြောခဲ့ဘူး
ပါဘုရား”လို့ ရိုသေစွာ ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြတယ်။

အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့ ငါဟာ (အရဟံ)
ပူဇော်အထူး ခံထိုက်တဲ့ ဘုရားဖြစ်လာပြီ၊ (တထာဂတော)
ရှေးဘုရားတို့နှင့် အလားတူ ဖြစ်လာပြီ၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ)
ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ အမှန်အတိုင်း သိလာ
ပြီ၊ ရဟန်းတို့ နားထောင်ကြ၊ (အမတမဓိဂတံ) သေခြင်း
ကင်းတဲ့ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားကို ငါသိလာပြီ၊ (အဟမနုဿာ-
ဿမိ) ငါ နည်းပေး ညွှန်ပြမယ်၊ (အဟံ ဓမ္မံ ဒေသေမိ)
တရားကို ငါ ဟောမယ်၊ (ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနာ) ငါ
ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း သင်တို့ကျင့်ကြလျှင် အမျိုးကောင်းသားတို့

ရဟန်းပြုစဉ်က (သံသာရဝဋ္ဌဓုက္ခတော မောစနတ္ထာယ စသည်ဖြင့်) ရည်ရွယ်ရင်း အကျိုးဖြစ်သော အကျင့်မြတ်၏ အဆုံးလဲဖြစ်သော အမြတ်ဆုံး အရဟတ္တဖိုလ် (နိဗ္ဗာန်)ကို မျက်မှောက်ဘဝ၌ မကြာမီပင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုလျက် ရောက်၍ ရ၍ နေကြရပါလိမ့်မယ်”လို့ ထပ်မံပြီး ဝန်ခံ မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

အဲဒီအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတွေဟာ မြတ်စွာဘုရားဟောမည့် တရားကို နာကြားလိုတဲ့စိတ် ထက်သန်စွာနဲ့ ရှိသေစွာ နားထောင်နေကြပါတယ်။ သိနားလည်ဘို့ရာ စိတ်စောနေကြပါတယ်။

ယခု ဒီထိအောင် ပြောလာတဲ့ စကားတွေကတော့ အပိဒ္ဓုရေ နိဒါန်းထဲက သင့်လျော်ရုံ အချို့ကို ထုတ်ဆောင်ပြီး ပြောလာတဲ့ စကားတွေပါပဲ။ (မူလ ဟောစဉ်က စကား အချို့ကို စာမူပြုသောအခါ နှုတ်ပယ်၍ ချုံး၍ ပြလိုက်သည်။)

အဲဒီလို ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့က ရှိသေစွာ နားထောင် နေကြတဲ့အခါ မှာ(ဧဝံ မေ သုတံ-စသည်ဖြင့်) သုတ်၏ နိဒါန်းအစ၌ ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ အနီးကပ် သန္တိကေနိဒါန်း စကားအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားက ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်ကို စတင်ပြီး ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ အချိန်ကတော့ ယခုရောက်ဆဲ ၁၃၂၄-ခုနှစ်မှ ပြန်ရေတွက်ယင် လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၅၅၁-နှစ်က ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညနေချမ်းနေဝင်ခါနီး အချိန် ဖြစ်ပါတယ်။ အနောက် လောကဓာတ်မှာ နေမင်းကြီးက ဝင်လုခါနီး နီနီရဲရဲ အလုံးကြီးအနေနဲ့ ရှိနေတယ်။ လမင်းကြီးက အရှေ့လောကဓာတ်မှ ဝါဝါ ဝင်းဝင်းကြီး ပေါ်ထွက်လာခါစ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီလို နေရော၊ လရော

၂-ခုလုံး ထင်ရှားနေချိန်မှာ ဒီ ဓမ္မစကြာတရားကို စပြီး ဟောတော်မူတယ်လို့ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ (၃၂၇)မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

တရားနာပရိသတ်ကတော့ လူသားထဲကဆိုယင် ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်း ငါးပါးသာ ရှိတယ်၊ ဗြဟ္မာတွေကတော့ ၁၈-ကုဋေ ရှိတယ်၊ နတ်တွေကတော့ ဒီတရားကိုနာပြီး တရားထူးရသွားကြတာ မရေမတွက်နိုင်အောင် များတယ်လို့ မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ ပြဆိုထားတဲ့အတွက် မရေမတွက်နိုင်အောင် များတယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ အဲဒီလို တရားဦးကို နာထိုက်တဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေနှင့် တကွ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတော် ငါးပါးတို့က ရိုသေစွာ နားစွင့်နေကြတဲ့အခါမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက “ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တော ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ” စသည်ဖြင့် ဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်ကို စတင် ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ဓမ္မစကြာသုတ်ဒေသနာတော်
အဖို့အစွန်း ၂-ပါး ရဟန်းများ မမှီဝဲသင့်

ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တော ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ။

ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ (ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတွေကို မြတ်စွာဘုရားက သတိပေးတဲ့အနေနဲ့ ခေါ်တော်မူပါတယ်၊ အဲဒီတုန်းက ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင်းက ရဟန်းတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ ဘုရားအလောင်းတော် တောမထွက်မီက တည်းက သူတို့ဟာသူတို့ ရဟန်းပြုနေနှင့်ကြတဲ့ သာသနာပရဟန်းများသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သူတို့က ဘုရားအလောင်းတော် ဘုရားအဖြစ် ရောက်တဲ့အခါ ဘုရားတပည့်

အဖြစ်နဲ့ကျင့်ဘို့ ရဟန်းပြုလာကြတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားကိုရည်ပြီး သင်္ကန်းဝတ်လာတဲ့ အရှင်မဟာကဿပလို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ ရဟန်းများသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက သာသနာတော်တွင်း ရဟန်းများလို့ပင် ဘိက္ခု-ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရနဲ့ ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့-လို့ မိန့်ခေါ်တော်မူလိုက်ပါတယ်။)

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ပဗ္ဗဇိတေန-ရှင်ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဒွေ အန္တော-ယခုပြောပြမည့် ၂-ပါးသော ဤ အဖို့အစွန်းတို့ကို၊ န သေဝိတဗ္ဗာ-မမှီဝဲအပ်ကုန်၊ မမှီဝဲသင့်ဘူး-လို့ စ-တင်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အန္တ-သဒ္ဓါက ကောဠာသ၊ ဘာဂ ဆိုတဲ့ အဖို့ ဟူသောအနက် ဟောကြောင်း အဋ္ဌကထာများမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်မှာ ဟောလတုံဖြစ်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းအကျင့် ဆိုတာနဲ့ ထောက်ဆကြည့်ယင် အစွန်း ၂-ဖက်ဆိုတဲ့ အနက်လဲ သင့်ပါတယ်။ အဖို့ ဆိုပေမဲ့ ရိုးရိုးအဖို့မဟုတ်ဘူး ဟိုဖက်အစွန်း ဒီဖက်အစွန်းဆိုတဲ့ အဖို့ကို ဆိုတယ်လို့ ယူယင် သာပြီး ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက အဖို့အစွန်းလို့ အနက်ပြန်ပါတယ်။ သီဟိုဠ်မှ ယိုးဒယားမှ အဋ္ဌကထာများမှာတော့ လာမကကောဠာသ-လို့ ရှိတယ်။ ယုတ်သောအဖို့-လို့ အနက်ရတယ်။ အဲဒါဟာ ရှေးကပြန်ကြတဲ့ အယုတ်တရားဆိုတာနဲ့ ခပ်ညီညီ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှင်ရဟန်းဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ယခုပင် သရုပ်ဖော်ပြီးပြမည့် အဖို့အစွန်း အယုတ်တရားတို့ကို မမှီဝဲ

အပ်ဘူး မမှီဝဲသင့်ဘူး မမှီဝဲကောင်းဘူး-လို့ အတိုချုပ် ရှေးဦးစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။

ကတမေ ဒွေ၊ ယော စာယံ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိ-
ကာနုယောဂေါ ဟိနော ဂမ္မော ပေါထုဇ္ဇနိကော အနရိ-
ယော အနတ္တသံဟိတော၊ ယော စာယံ အတ္တကိလမထာ-
နုယောဂေါ ဒုက္ခော အနရိယော အနတ္တသံဟိတော။

ကတမေ ဒွေ-အဘယ် အဖို့အစွန်း ၂-ပါးတို့နည်းဟူမူ၊
ကာမေသု-လိုချင်နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံ ကာမဂုဏ်ဝတ္ထုတို့၌၊
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ-နှစ်သက်သာယာလျက် ချမ်းသာသည့် ကာမသုခကို အားထုတ်ခြင်းဖြစ်စေခြင်း ခံစားခြင်းဟူသော၊ ယော စ အယံ အန္တော-အကြင်အဖို့ အစွန်းသည်လည်း၊ ဟိနော-ယုတ်ညံ့၏၊ ဂမ္မော-ရွာသူ ရွာသား မြို့သူမြို့သားတို့၏ အလေ့အလာ အကျင့်ဥစ္စာဖြစ်၏၊ ပေါထုဇ္ဇနိကော-ပုထုဇဉ်လူများစုတို့၏ အလေ့အလာ အကျင့်ဥစ္စာဖြစ်၏၊ အနရိယော-အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်ပေ၊ ဝါ-မစင်ကြယ် မကောင်းမြတ်ပေ၊ အနတ္တသံဟိတော-မိမိတို့လိုလားအပ်သည့် အကျိုးစီးပွား အစစ်နှင့် မစပ်ဆိုင်ပေ။ သော စ-ထိုကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်သည်လည်း မမှီဝဲသင့်သော အဖို့ အစွန်း တပါးပေတည်း။

လိုချင်နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်တဲ့ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ဆိုတဲ့ အာရုံကောင်းတွေကို ကာမဂုဏ်အာရုံဝတ္ထုတွေလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တွေကို နှစ်သက်သာယာပြီး ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲမှာ ချမ်းသာတာ ကောင်းတာကို ကာမသုခ-ကာမချမ်းသာခေါ်တယ်။ အဲဒီ ကာမချမ်းသာဖြစ်

အောင် ပြုလုပ်အားထုတ်နေတာ၊ ပြုလုပ်အားထုတ်ပြီး အဲဒီ ကာမချမ်းသာ ခံစားနေတာကို ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ ခေါ်တယ်။ အတိုချုပ်အားဖြင့် ပြောရယ် ကာမဂုဏ်အာရုံ တွေကို သာယာတပ်မက် နှစ်သက်ပြီး ခံစားနေတာကို ခေါ် တာပါပဲ။ အဲဒီလို ကာမချမ်းသာတွေ သာယာတပ်မက် နှစ် သက် ခံစားနေတာဟာ ယုတ်ညံ့ပါတယ်-တဲ့၊ ယုတ်ညံ့ပုံကိုတော့ နောက်သီတင်းကျမ္မ ပြောရမယ်။ ဒီကနေတော့ အကျဉ်းချုပ် ခေါင်းစဉ်လောက်ပဲ ပြောနိုင်မယ်။ နိဒါန်းကို ပြောနေရတာနဲ့ အချိန်က အတော်ကုန်သွားပြီ။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ကာမ ချမ်းသာ ခံစားတာဟာ ရွာသူ ရွာသား မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အလေ့အကျင့်ဖြစ်ပါတယ်-တဲ့၊ ပုထုဇဉ်ခေါ်တဲ့ လူများစုတို့ရဲ့ အလေ့အကျင့်လဲ ဖြစ်ပါတယ်-တဲ့၊ အရိယာ သူမြတ်တို့ရဲ့ အကျင့်ကောင်းလဲမဟုတ်၊ စင်ကြယ်လဲ မစင်ကြယ်ပါဘူး-တဲ့၊ မိမိတို့ အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားနဲ့လဲ မစပ်ဆိုင်ပါဘူး-တဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီကာမချမ်းသာကို သာယာတပ်မက် နှစ်သက် ပြီးသုံးဆောင်ခြင်းဆိုတဲ့ အဖို့အစွန်းကိုလဲ ရှင်ရဟန်းများ မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်ဘူး၊ ရှောင်ကြဉ်ရမယ်-တဲ့။ အဲဒါကို တိုတိုနဲ့ ဆောင်မှတ်ထားရအောင် ဘုန်းကြီးက ဒီလို ဆောင်ပုဒ် ကလေး စီထားပါတယ်။ “ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါ ရှောင်ရမည်”တဲ့။ ကဲ ယခု အဲဒီဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြ ရမယ်။

ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါရှောင်ရမည်။

အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ-မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ် ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော၊ ယော စ အယံ အန္တော-

အကြင် အဖို့ အစွန်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲရုံမျှသာ ဖြစ်၍ ဆင်းရဲသာတည်း၊ (ဆင်းရဲရုံမျှပါပဲ၊ ဘာမှ အကျိုး မရှိပါဘူး-တဲ့၊ အဲဒါကိုလဲ နောက်သီတင်းကျမှ အကျယ် ပြောရမယ်) အနုရိယော-အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်၊ ဝါ-စင်ကြယ်ကောင်းမြတ်တဲ့ အကျင့်မဟုတ်ပေ၊ အနတ္တသံ-ဟိတော-မိမိတို့ လိုလားအပ်သည့် အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ် ဆိုင်ပေ။ သော စ-ထို အတ္တကိုလမထာနုယောဂအကျင့်သည် လည်း မမှီဝဲသင့်သော အဖို့အစွန်း တပါးပေတည်း။

အဝတ် အစာမှစပြီး သုံးဆောင်သင့်တာတွေကိုလဲ မသုံး ဆောင်တော့ပဲ မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်တဲ့ အကျင့်ကတော့ ပင်ပန်းဆင်းရဲရုံမျှပဲ၊ ဘာမှ အကျိုးမရှိဘူး၊ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်ကောင်းလဲ မဟုတ်ဘူး၊ စင်ကြယ်မြင့်မြတ်တဲ့ အကျင့်လဲ မဟုတ်ဘူး၊ မိမိတို့ အလိုရှိ အပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားနဲ့လဲ မစပ်ဆိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုလုပ်တဲ့အကျင့်ဆိုတဲ့ အဖို့အစွန်းကိုလဲ ရှင်ရဟန်းများ မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်ဘူး၊ ရှောင်ကြဉ်ရမယ် တဲ့။ အဲဒါကိုလဲ တိုတိုနဲ့ ဆောင်မှတ်ထားရအောင် ဆောင်ပုဒ် ကလေး စီထားပါတယ်၊ “မသုံးဆောင်ပဲ၊ ကိုယ်ညှဉ်းဆဲ၊ ဒါလဲ ရှောင်ရမည်”တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မသုံးဆောင်ပဲ၊ ကိုယ်ညှဉ်းဆဲ၊ ဒါလဲ ရှောင်ရမည်။

သုံးဆောင်သင့်တဲ့ အဝတ်တို့ အစာတို့ နေရာတို့ ဒီလို သုံးဆောင်သင့်တာတွေတောင် မသုံးဆောင်ပဲ မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် ညှဉ်းဆဲတဲ့အကျင့်ကိုလဲ ရှောင်ကြဉ်ရမယ်လို့

ဆိုလိုပါတယ်။ နောက်သီတင်းကျမ္ပ အကျယ်ပြောရမယ်။ အဲဒီ အစွန်း ၂-ပါးကို ကြည့်ပြီး ကျင့်ရတာက မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်လမ်းမှန်ပဲ။ ဒါကြောင့်—

ဧတေ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ-လို့ ဆက်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဧတေ ခေါ ဥဘော အန္တေ-ယခု ပြောပြခဲ့တဲ့ အဖို့ အစွန်း ၂-ပါးတို့ကို၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက် မူ၍၊ တထာဂတေန-သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်၊ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ခဲ့ပေပြီ၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍ သိလာ ခဲ့သော၊ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့် သည်၊ စက္ခုကရဏီ-ပညာမျက်စိကိုလဲ ပြုတတ် ဖြစ်စေတတ် ပေ၏၊ ဉာဏကရဏီ-အသိဉာဏ်ကိုလဲ ပြုတတ် ဖြစ်စေတတ်ပေ ၏၊ ဥပသမာယ သံဝတ္တတိ-ကိလေသာငြိမ်းရန် အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ် ပေ၏၊ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ-ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန် အလို့ ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏။

အဲဒီ အနက်အဓိပ္ပါယ်တွေကိုလဲ တိုတိုနဲ့ ဆောင်မှတ်ထား ရအောင် ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတယ်။ “အစွန်း ၂-သွယ်၊ လမ်းမှားပယ်၊ အလယ်လမ်းမှန် ဖြစ်ပေသည်။ လမ်းမှန်ကို

လျှောက်၊ ဉာဏ်မြင်ပေါက်၊ ဆိုက်ရောက် နိဗ္ဗာန်ပြည်”တဲ့။
အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

အစွန်း ၂-သွယ်၊ လမ်းမှားပယ်၊ အလယ်လမ်းမှန် ဖြစ်
ပေသည်။

ဒီဆောင်ပုဒ်ကတော့ အနက်အဓိပ္ပါယ် ပေါ်လွင်နေပါပြီ။
နောက်တပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

လမ်းမှန်ကို လျှောက်၊ ဉာဏ်မြင်ပေါက်၊ ဆိုက်ရောက်
နိဗ္ဗာန်ပြည်။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်တန် အကျင့်လမ်းမှန်ကို
ကျင့်ယင် စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့
အတိုင်း ပညာမျက်စိလဲ ပွင့်လာမယ်၊ အသိဉာဏ်လဲ ဖြစ်လာ
မယ်၊ ကိလေသာတွေလဲ ငြိမ်းမယ် စသည်ဖြင့် အကျိုးထူး
တွေကို လက်ငင်း ရတော့တာပဲ၊ ပညာမျက်စိပွင့်ပုံ အသိ
ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ ကိလေသာငြိမ်းပုံ စသည်တွေကိုတော့ နောက်
သီတင်းကျမှ ပြောရမယ်၊ အဲဒါတွေကလဲ ပြေးပြေးချင်း
ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောမှ နားလည်လွယ်ကြမှာ၊ ဒီကနေ
တော့ တရားဟောဘို့ အချိန်ကုန်သွားပါပြီ၊ ဒါကြောင့်
ဒီတွင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းရမယ်။

အခြေခံနိဒါန်းများနှင့်တကွ ဤဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး
ကို ရှိသေ့စွာ နာယူမှတ်သားကြရသော ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ကံ
စေတနာတို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာ
ပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည် အစွန်း ၂-သွယ်
ဆိုတဲ့ လမ်းမှားကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပယ်ရှားနိုင်ကြ

ပိုင်း] အဖို့အစွန်း ၂-ပါး ရဟန်းများ မမှီဝဲသင့် ၇၅

၍ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို ပွားများ
အားထုတ်နိုင်ကြသဖြင့် ပညာမျက်စိ အသိဉာဏ်ထူးများ ဖြစ်
ပေါ် လာကြပြီးလျှင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရာ ဖြစ်သော
နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်
မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု၊...သာဓု၊...သာဓု။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး ပဌမပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

ဒုတိယပိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း (၈) ရက်နေ့
ဖွင့်ပြဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

လွန်ခဲ့တဲ့ တော်သလင်း လကွယ်နေ့ကစပြီး ဓမ္မစကြာ
တရားတော်ကို ဟောခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိဒါန်း ဟောနေရတာ
နဲ့ အချိန်ကုန်သွားလို့ ဓမ္မစကြာသုတ် တရားသားကိုတော့
အစပိုင်းကလေး ခေါင်းစဉ်ရုံလောက်ပဲ ဟောခဲ့ရသေးတယ်။
ယခု အဲဒီအစပိုင်းကပဲ စပြီး အကျယ်ဟောရမယ်။

အဖို့အစွန်း ၂-ပါး ရဟန်းများ မမှီဝဲအပ်

ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ပဗ္ဗဇိတေန-ရှင်ရဟန်းဖြစ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဒွေ အန္တာ-ယခုပြောပြမည့် ၂-ပါး
သော ဤ အဖို့အစွန်းတို့ကို၊ န သေဝိတဗ္ဗာ-မမှီဝဲအပ် မမှီဝဲ
သင့်ဘူး-တဲ့။

ဘာကြောင့် မမှီဝဲသင့်သလဲဆိုယင်၊ ပဗ္ဗဇိတ-ရှင်ရဟန်း
ဆိုတာ “ပဗ္ဗာဇယံ အတ္တနော မလံ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုစ္စတိ။
အတ္တနော-မိမိ၏၊ မလံ-ရာဂ ဒေါသ အစရှိသော အညစ်

အကြေးကို၊ ပဗ္ဗာဇယံ-နှင်ထုတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပဗ္ဗ-
ဇိတောတိ-ရှင်ရဟန်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏” ဆိုတဲ့
ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ရာဂ ဒေါသ အစရှိသော ကိလေသာ
အညစ်အကြေးဟူသမျှတွေ ပယ်ထုတ်နိုင်အောင် ကျင့်ရတယ်။
ယခု ပြောပြမည့် အဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို မှီဝဲနေယင် ရာဂ
ဒေါသ အစရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေကို မ
ပယ်ထုတ်နိုင်သည့်ပြင် အဲဒီ အညစ်အကြေးတွေကို ထပ်ပြီး
တော့တောင် ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သေးတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ
အဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို မမှီဝဲသင့်တာပါပဲ။

အဲဒီမှာ အန္တ-ဆိုတာကို အဋ္ဌကထာ၌ ကောဠာသ-အဖို့
လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဖို့ဆိုတာ အရာဝတ္ထု တမျိုးတမျိုး
ကို ခေါ်တာပါပဲ။ ဒါကြောင့် အဖို့ ၂-ပါးဆိုတာ ဒီနေရာမှာ
အကျင့်တရား ၂-မျိုးလို့ပဲ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ အဖို့တွေကလဲ
ရိုးရိုးအဖို့တွေမဟုတ်ဘူး၊ တမျိုးနဲ့ တမျိုး ပြောင်းပြန် ဆန့်
ကျင့်နေတဲ့ အဖို့တွေဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီအဖို့
တပါးပါးဘက်သို့ မလိုက်ပဲ အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ အကျင့်
ကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းအကျင့်လို့ နောက်နားကျတော့
ဟောလိမ့်မယ်။ အဲဒီ အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့် ထောက်ဆ
ကြည့်လျှင် ဒီအဖို့ ၂-ပါးဟာ ဒီဘက်အစွန်းနှင့် ဟိုဘက် အ
စွန်းကျတဲ့ အကျင့်လမ်းတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်း
ကြီးအမြင်နဲ့ ဆိုယင်တော့ အစွန်း ၂-ပါးလို့ဆိုတာက သာပြီး
ပေါ်လွင်ထင်ရှားတယ်လို့ ထင်မြင်ပါတယ်။ အန္တ-သဒ္ဒါကလဲ
အစွန်းဆိုတဲ့အနက်ကိုလဲ ဟောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာ

အဖွင့်လဲ မပျောက်ရအောင် အဖို့အစွန်း ၂-ပါးလို့ ပြန်လိုက် ပါတယ်။

အဖို့အစွန်း ၂-ပါး

ကတမေ ဒွေ၊ ယော စာယံ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိ-
ကာနုယောဂေါ ဟီနော ဂမ္မော ပေါထုဇ္ဇနိကော အန-
ရိယော အနတ္တသံဟိတော၊ ယော စာယံ အတ္တကိလ-
မထာနုယောဂေါ ဒုက္ခော အနရိယော အနတ္တသံဟိတော။

ကတမေ ဒွေ-အဘယ် အဖို့အစွန်း ၂-ပါးတို့နည်းဟူမူ။
(ဒီ အမေးစကားကတော့ နိုင်ငံခြား စာမူတွေမှာ မရှိဘူး၊
မြန်မာအက္ခရာနဲ့ ပိဋကစာမူတွေမှာသာ ရှိတယ်) ကာမေသု-
လိုချင်နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံ ကာမဂုဏ်ဝတ္ထုတို့၌၊ ကာမသုခလ္လိ-
ကာနုယောဂေါ-နှစ်သက်သာယာလျက် ချမ်းသာသည့် ကာမ
သုခကို အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်း ခံစားခြင်းဟူသော၊ ယော
စ အယံ အန္တော-အကြင်အဖို့ အစွန်းသည်လည်း၊ ဟီနော-
ယုတ်ညံ့၏၊ ဂမ္မော-ရွာသူ ရွာသား မြို့သူမြို့သားတို့၏ အလေ့
အလာ အကျင့် ဥစ္စာ ဖြစ်၏၊ ပေါထုဇ္ဇနိကော-ပုထုဇဉ်လူ
များစုတို့၏ အလေ့အလာ အကျင့်ဥစ္စာဖြစ်၏၊ အနရိယော-
အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့် မဟုတ်ပေ၊ နိဝါ-မစင်ကြယ်
မကောင်းမြတ်ပေ၊ အနတ္တသံဟိတော-မိမိတို့ လိုလားအပ်
သည့် အကျိုးစီးပွားအစစ်နှင့် မစပ်ဆိုင်ပေ။ သော စ-ထို
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်သည်လည်း မမှီဝဲသင့်သော
အဖို့အစွန်းတပါးပေတည်း။

ကမာသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ဆိုတာ ဗမာလို့ အတို ချုပ်ပြောရယင် လိုချင်နှစ်သက်စရာ ကာမဂုဏ်တွေကို နှစ်သက် သာယာပြီး ခံစားခြင်းပါပဲ။ အဲဒီ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေမှာ နှစ်သက်သာယာတဲ့ တဏှာနဲ့ယှဉ်ပြီး ချမ်းသာလုံး ကောင်းလုံး ကလေးကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်တာ ခံစားတာပါပဲ။ လိုချင် နှစ်သက်စရာ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေက ငါးမျိုးရှိတယ်။ လိုချင် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အဆင်း အာရုံတွေ၊ အသံအာရုံတွေ၊ အနံ့အာရုံတွေ၊ အရသာအာရုံတွေ၊ အတွေ့အထိအာရုံတွေ- ဒီငါးမျိုးပါပဲ။ လောကအသုံးအဆောင်အနေနဲ့ ပြောမယ်ဆို ယင်တော့ ယခုလူတွေ သုံးစွဲနေတဲ့ သက်ရှိ သက်မဲ့ ဝတ္ထုပစ္စည်း တွေ အကုန်လုံးပါပဲ။

လှပ တင့်တယ် တယ်ထင်ရတဲ့ အဆင်းအာရုံ ဝတ္ထုတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီး ကြည့်ရှုခံစားနေတာဟာ ကမာသုခလ္လိ ကာနုယောဂ အကျင့်ပဲ။ ဒီနေရာမှာ အဆင်းအာရုံဆိုပေမဲ့ မျက်စိနဲ့မြင်ရတဲ့ အဆင်းရူပါရုံသက်သက် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ အဆင်း၏တည်ရာ မိန်းမယောက်ျား စသည်ဖြင့်ခေါ်ရတဲ့အာရုံ ဝတ္ထုတွေပါ အကုန်လုံးကို အဆင်းအာရုံ ကာမဂုဏ်လို့ ဆို တယ်။ အသံအာရုံ အနံ့အာရုံ အတွေ့အထိ အာရုံတွေမှာလဲ ဒီနည်းအတိုင်းပဲ။ အသံ၏တည်ရာ အနံ့၏တည်ရာ အတွေ့အထိ ၏တည်ရာ မိန်းမ ယောက်ျား တူရိယာအစရှိသော အာရုံ ဝတ္ထုတွေ အကုန်လုံးကို အသံအာရုံ အနံ့အာရုံ အတွေ့အထိ အာရုံ ကာမဂုဏ်တွေလို့ဆိုတယ်။ အရသာကျတော့ အရသာ ၏တည်ရာ ထမင်း ဟင်း မှဲ့ သစ်သီး စသည်တွေရော၊ ချက် ပြုတ် ပြုပြင်ပေးတဲ့ မိန်းမ ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်တွေရော အရ

သာအာရုံ ကာမဂုဏ်တွေလို့ ဆိုတယ်။ သာယာတဲ့ အသံက
လေးတွေကို နားထောင်လို့ မွေးတဲ့ အနံ့ကလေးတွေကို နှိမ်ရှုလို့
သာယာခံစား နေတာဟာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်
ပဲ။ အရသာကောင်းတွေကို စားသောက်ပြီး သာယာခံစား
နေတာဟာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ပဲ။ နူးညံ့တဲ့
အိပ်ရာနေရာ မိန်းမယောက်ျားတို့နဲ့ တွေ့ထိပြီး သာယာခံ
စားနေတာဟာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ပဲ။

ကာမဂုဏ်ခံစားတာ ယုတ်ညံ့တယ်

အဲဒီ ကာမချမ်းသာတွေကို သာယာနှစ်သက်ပြီး ခံစားနေ
တာဟာ (ဟီနော)ယုတ်ညံ့ပါတယ်တဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်
အဲဒီ ကာမဂုဏ်တွေကို သုံးဆောင်တဲ့ အခါမှာ ယုတ်ညံ့တဲ့
ကိလေသာတွေ ဖြစ်တယ်။ တပ်မက်တယ်တာ သာယာတဲ့ ကာမ
ရာဂ ကာမတဏှာတွေလဲ ဖြစ်တယ်။ ငါသာ ဒီလို အကောင်း
တွေ ခံစားရတယ်ဆိုတဲ့အနေနဲ့ မာနလဲ ဖြစ်တယ်။ မိမိပိုင်တဲ့
သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဂုဏ်တွေကို သူတပါးနဲ့ မနီးစပ်စေလိုတဲ့ ဝန်
တိုမှု-မစ္ဆရိယလဲ ဖြစ်တယ်။ ကိုယ်လို သူတပါးအား မပြည့်စုံစေ
ချင်တဲ့ မနာလိုမှု ဣဿာလဲ ဖြစ်တယ်။ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူထင်
ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပြစ်မှားတဲ့ ဒေါသလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ အရှက်
အကြောက်ကင်းမဲ့တဲ့ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ဆိုတာတွေလဲ
ဖြစ်တယ်။ ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် အသိမှား
တဲ့ မောဟလဲ ဖြစ်တယ်။ ပုထုဇဉ်မှာ ဆိုယင် အသက်ရှင်နေတဲ့
အတ္တကောင်အနေ ကံ-ကံ၏ အကျိုး မရှိတဲ့အနေ စသည်ဖြင့်
အမြင်မှား အယူမှားတဲ့ ဒိဋ္ဌိလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ အဲဒီလို ယုတ်ညံ့

တဲ့ ကိလေသာတွေကို ဖြစ်ပွားစေတတ်တဲ့အတွက် ကာမသုခ-
လွှဲကာနုယောဂ အကျင့်ဟာ ယုတ်ညံ့ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ကာမ ချမ်းသာကို ယုတ်ညံ့တဲ့
တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ သတ္တဝါတွေကလဲ သုံးဆောင် ခံစားနေကြ
တာပဲ။ အလွန်ယုတ်ညံ့တဲ့ မစင်တုင်းထဲက ပိုးလောက်တွေလဲ
ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သုံးဆောင် ခံစားနေကြတာပဲ။
အဲဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့ သတ္တဝါတွေနဲ့ စပ်ဆိုင်သောကြောင့်လဲ
ယုတ်ညံ့ပါတယ်။ အဲဒီလို ယုတ်ညံ့သောကြောင့် အဲဒီ ကာမ
သုခလွှဲကာနုယောဂ အကျင့်ကို ရှင်ရဟန်းများ မမှီဝဲသင့်ပါ
ဘူး-တဲ့။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ လူတွေက ကိုယ့်အာရုံနဲ့ ကိုယ်
ကောင်းလိုက်တာ ကောင်းလိုက်တာလို့ အထင်ကြီးနေကြ
သလိုပင် ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ပိုးလောက် သတ္တဝါတွေကလဲ သူ
တို့ အာရုံနဲ့ သူတို့ ကောင်းလိုက်တာ ကောင်းလိုက်တာလို့
အထင်ကြီးနေကြမှာပဲ။ အဲဒီတော့ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ပိုး
လောက်တွေရဲ့ ခံစားမှုနှင့် လူတွေရဲ့ ခံစားမှုဟာ တူမနေပေ
ဘူးလား။ အဲဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့သတ္တဝါတွေ၏ ခံစားမှုနှင့် တန်း
တူ ဖြစ်နေသောကြောင့် ယုတ်ညံ့တယ်။ အဲဒီလို ယုတ်ညံ့
သောကြောင့် ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုကို ရှင်ရဟန်းများ
မမှီဝဲသင့်ပါဘူးတဲ့။

ကာမဂုဏ် ခံစားတာ ရွာနေလူတို့၏ အကျင့်

နောက်ပြီးတော့ ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုဟာ လူ့လောက
မှ ထွက်ခွာပြီးနေတဲ့ ရှင်ရဟန်းတို့၏ အလုပ်မဟုတ်ဘူး။ အိမ်ရာ
တည်ထောင် လူ့ဘောင်မှာ နေကြတဲ့ လူဝတ်ကြောင်တို့၏

အလုပ်သာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဂမ္မော-ရွာသူ ရွာသား မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အလေ့အလာ အကျင့် ဥစ္စာ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ဟုတ်တယ် ရှင်ရဟန်း မဟုတ်ကြတဲ့ လူတွေမှာ ဒီ ကာမချမ်းသာ ဟာ အကောင်း အမြတ်ဆုံးသဖွယ် ဖြစ်နေတာပဲ။ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေကို များများ ခံစားနိုင်လေလေ ကောင်းမြတ်လေလေလို့ အများက ထင်မြင်နေကြတာပဲ။ ရှေးခေတ်တုန်းက အာဏာပိုင်မင်းတွေ၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာ ပေါများ ကြွယ်ဝတဲ့ သေဌေးတွေဆိုယင် ကာမဂုဏ်အာရုံ ဝတ္ထုတွေကို ရနိုင်သမျှ ရအောင် ရှာကြံပြီး သုံးဆောင် ခံစားနေကြတာပဲ။ အနိုင် အထက် လွှမ်းမိုး သိမ်းပိုက်ပြီးတော့လဲ သုံးဆောင်ခံစား နေကြတယ်။ ယခု ခေတ်မှာလဲ တချို့ အရပ်ဒေသတွေမှာ အဲဒီ အတိုင်းပါပဲ။ ပစ္စည်းမဲ့ လူတွေကလဲ သူတို့ တတ်စွမ်း နိုင်သလောက် ရှာကြံပြီး သုံးဆောင် ခံစားနေကြတာပဲ။ လူလားမြောက်လို့ အရွယ်ရောက်လာယင် အိမ်ထောင်ပြုပြီး ကာမချမ်းသာ ခံစားဘို့ရာ အကြံပြုနေကြတာပဲ။ ဗုဒ္ဓတရား တော်ကို မတွေ့မသိကြရတဲ့ အိမ်နေလူတွေအနေအားဖြင့် တော့ အဲဒီ ကာမချမ်းသာဟာ အကောင်းဆုံးလို့ အထင်ကြီး စရာလဲ ဖြစ်ပေတယ်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်ဝါဒ

ဒါကြောင့် ဘုရား မပွင့်မီ ရှေးရှေးကပင် ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန် ဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက “ကာမ ချမ်းသာ ခံစားရတာဟာ အကောင်းဆုံးပဲ။ အဲဒီ ကာမချမ်းသာထက် ကောင်းတာရယ် လို့ မရှိတော့ဘူး။ သေပြီးယင် ဘာမျှ မရှိတော့ဘူး။ နောက် ဘဝကျမှ ခံစားရမည့်ချမ်းသာ ဆိုတာ မရှိဘူး။ နောက်ဘဝ

ချမ်းသာရေးအတွက် ယခုဘဝက ကြောင့်ကြ စိုက်နေယင် ချမ်းသာခံစားရမည့်အချိန်တွေ လစ်ဟင်းသွားတာပဲ။ အဲဒီလို မလစ်ဟင်းစေပဲ လောကပြစ်မရှိယင် ဘယ်နည်းနဲ့မဆို ရှာ ကြံပြီး ကာမ အာရုံတွေကို အပြည့်အဝ ခံစားရမယ်။ အဲဒါ ဟာ ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာပဲ” စသည်ဖြင့် ဒီလိုတောင် ဟောပြောနေကြပါသေးသတဲ့။ အဲဒီ ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်ဝါဒ ဆိုတဲ့ အယူကတော့ ဒီဃနိကာယ် သီလက္ခန်ပါဠိတော် ဗြဟ္မဇာလ သုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ထဲက အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ မိစ္ဆာဝါဒ တပါးပါဘဲ။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုဟာ လူ့ လောက မြို့ထဲ ရွာထဲမှာနေကြတဲ့ လူဝတ်ကြောင်တို့နှင့်သာ ဆိုင်တဲ့ အလေ့အကျင့် ဖြစ်သောကြောင့်လဲ ရှင်ရဟန်းများဟာ မမှီဝဲသင့်ပါဘူး - တဲ့။ ဟုတ်တယ် ရှင်ရဟန်းဆိုတာ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေကို အကုန်လုံးစွန့်ပြီး ရှင်ရဟန်းပြုလာကြတာ မဟုတ် ပေဘူးလား။ အဲဒီလို စွန့်ထားပြီး ကာမဂုဏ်တွေကို ပြန်ပြီး သုံးဆောင် ခံစားနေယင် တော်ပါ့မလား။ မြို့ထဲရွာထဲကလူတွေ နဲ့ အတူတူ ဖြစ်မနေပေဘူးလား။ လူတွေကတော့ ရှင်ရဟန်း တွေကို “ပုလမ်းသဘင်၊ ဝိသဘာဂအာရုံ အစရှိတဲ့ ကာမဂုဏ် တွေကို ကြည်ရှောင်ပြီး ကျင့်နေကြပါပေတယ်” လို့ ယုံကြည်ပြီး အမြတ်တနိုး ရှိခိုးပူဇော်နေကြတယ်။ သူတို့ ကိုယ်တိုင်တောင် မစားမသုံးပဲ၊ သူတို့ အလွန်ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ သားမယားတွေ တောင် မပေးပဲ မကျွေးပဲ ဆွမ်း သင်္ကန်း စသည်ကို ရှင်ရဟန်း များအား ပေးလှူကြတယ်။ အဲဒီလို ပေးလှူတဲ့ပစ္စည်းတွေကို သုံးစွဲနေပြီးတော့ လူဝတ်ကြောင်များလိုပဲ ကာမ အာရုံတွေ

ကို မှီဝဲသုံးဆောင်နေယင် သင့်တော်ပါ့မလား၊ မသင့်တော် ဘူးဆိုတာ ထင်ထင်ရှားရှားကြီး အဖြေထွက်လာပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ရှင်ရဟန်းပြုတယ်ဆိုတာ “သံသရာ ဝဋ်-ဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကရဏတ္ထာယ” လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ဖို့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုဖို့ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ပြုရတာပဲ။ အဲဒီလို ကောင်းမြတ်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ရှင်ရဟန်း ပြုလာတဲ့ သူတွေ ဟာ ကာမချမ်းသာကို လူဝတ်ကြောင်တွေလိုပဲ သာယာခံစား နေကြယင် မိမိတို့ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ကြပါ့မလား၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါ့မလား၊ “မလွတ်မြောက်နိုင်ဘူး၊ မျက်မှောက် မပြုနိုင်ဘူး” ဆိုတာ အလွန် ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ရှင်ရဟန်းများဟာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ကို မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်တာပါပဲ။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်၊ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါ ရှောင်ရမည်။

ကာမဂုဏ်ခံစားတာ လူများစုအကျင့်

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့် ဟာ (ပေါထုဇ္ဇနိကော) ပုထုဇဉ်လူများစုတို့၏ အလေ့အကျင့် သာ ဖြစ်ပါတယ်-တဲ့၊ ပုထု-က များသည်-တဲ့၊ ဇန-က လူတို့၏+ဣက-က အလေ့အကျင့်=ပေါထုဇ္ဇနိက-အများ သောလူ-လူများစုတို့၏ အလေ့အကျင့်-တဲ့။ လောကမှာ

လူရယ်လို့ ဖြစ်လာပေမဲ့ တရားသဘော သိတဲ့လူ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်နိုင်တဲ့လူ ဆိုတာက အနဲသားပဲ။ စားဝတ်နေရေး ကာမဂုဏ် ခံစားရေးလောက်သာ သိတဲ့ လူညံ့တွေကသာ များတယ်။ အဲဒီလို လူညံ့တွေ လူများစုတွေရဲ့ အလေ့အကျင့် ဖြစ်တဲ့အတွက်လဲ အဲဒီ ကာမဂုဏ် ခံစားမှုကို ရှင်ရဟန်းများ မမှီဝဲသင့်ပါဘူး - တဲ့။

အရိယာသုမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ကာမသုခလွှဲကာနုယောဂ အကျင့်ဟာ (အနရိယော) အရိယာသုမြတ်တို့၏ အကျင့်လဲ မဟုတ်ပါဘူး - တဲ့။ ဒီလိုဆိုယင် အရိယာဖြစ်ကြတဲ့ ဝိသာခါ အနာထပိဏ်တို့ သိကြားမင်းတို့ဟာ ဘာကြောင့် ကာမချမ်းသာကို ခံစားနေကြပါသလဲ - လို့ မေးစရာရှိတယ်။ ဖြေရာကတော့ - ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုဟာ အရိယာတို့အား ဂုဏ်ထူးကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အကျင့်တော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သောတာပန်များမှာ ကာမရာဂ မကင်းသေးတဲ့အတွက် အဲဒီ ကာမရာဂ၏ ပူလောင် နှိပ်စက်မှုကြောင့် သုခသညာဖြင့် ကောင်းတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ထင်ပြီး ကာမချမ်းသာကို ချဉ်းကပ်ခံစားနေကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ဥပမာ အလွန် အသန့်အပြန့် ကြိုက်တဲ့သူ ဖြစ်ပေမဲ့ မုန့်ယစ်နေတဲ့ ဆင်ကြီးကို ကြောက်တဲ့အတွက် မစင်တွေ ရှိရာအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ရှောင်တိမ်းရသလိုပါပဲ - တဲ့။ (အံ၊ဋ္ဌ၊ပ၊၃၅၃)။ တနည်းအားဖြင့် ကာမချမ်းသာ ခံစားတဲ့ အကျင့်ဟာ (အနရိယော) မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ်တဲ့ အကျင့် ဖြစ်ပါတယ် - တဲ့။ အဲဒီလို အရိယာ သုမြတ်တို့၏ အကျင့်လဲ မဟုတ်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တဲ့ အကျင့်လဲ မဟုတ်

သောကြောင့် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ကို ရှင်ရဟန်း
များ မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်ပါဘူး။ ရှောင်ကြဉ် သင့်ပါတယ်
တဲ့။ ဒါကြောင့် “ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါ
ရှောင်ရမည်”လို့ ဆောင်ပုဒ်ကလဲ ဆိုထားပါတယ်။

အကျိုးစီးပွားအစစ်နဲ့လဲ မဆိုင်

နောက်ပြီးတော့ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ဟာ
(အနတ္တသံဟိတော) မိမိတို့ အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားနှင့်
မစပ်ဆိုင်ဘူးတဲ့။ ဒီနေရာမှာ လောကဘက်ကနေ ကြည့်မယ်
ဆိုယင်တော့ ကာမအာရုံတွေကို ရှာကြံနေတာလဲ အကျိုး
စီးပွားနှင့် စပ်ဆိုင်တယ် - လို့ ထင်စရာရှိပါတယ်။ စားစရာလဲ
ရှိရမယ်၊ ဝတ်စရာလဲ ရှိရမယ်၊ နေထိုင်စရာလဲ ရှိရမယ်၊ အတူ
နေဖော်နေဖက် အပေါင်းအဖော်လဲ ရှိရမယ်၊ အခြွေအရံ
မိတ်သင်္ဂဟလဲ ရှိရမယ်၊ သုံးစွဲစရာ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေလဲ ပြည့်စုံ
ရမယ်၊ အဲဒီ ကာမဂုဏ်ဝတ္ထုတွေ ပြည့်စုံမှ အလိုရှိတိုင်း သုံး
ဆောင်ခံစားပြီး ချမ်းသာမယ်၊ ဒါကြောင့် ကာမအာရုံတွေ
ကို ရှာကြံပြီး သုံးဆောင်တာဟာလဲ မိမိတို့ အလိုရှိအပ်တဲ့
အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်ဆိုင်တာပဲလို့ ထင်စရာရှိပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒါတွေက သတ္တဝါတွေ တကယ်လိုလားအပ်တဲ့
အကျိုးစီးပွားအစစ်တွေ မဟုတ်သေးဘူး၊ တကယ်အလိုရှိအပ်
တဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေက ဘာတွေလဲ ဆိုယင်၊ သတ္တဝါတွေက
မအိုချင်ကြဘူး၊ မနာချင်ကြဘူး၊ မသေချင်ကြဘူး၊ ဆင်းရဲ
ခပ်သိမ်း ငြိမ်းချင်ကြတယ်၊ အဲဒီ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း
ကင်းတာ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတာဟာ သတ္တဝါတွေ တကယ်

အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားပဲ။ အဲဒီ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းခြင်း ဆိုတဲ့ အကျိုးစီးပွားကို သီလ သမာဓိ ပညာ အကျင့်ဖြင့် သာ ရနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတာတွေလဲ တကယ်အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေပဲ။

အဲဒီတော့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို ခံစားနေရုံနဲ့ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း ကင်းတဲ့တရား၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းတဲ့ တရားကို ရနိုင်ပါ့မလား၊ မရနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ခံစားနေရုံနဲ့ သီလ ဖြစ်ပါ့မလား၊ မဖြစ် နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ မသုံးဆောင်သင့်တဲ့ ကာမဂုဏ် တွေကို ခံစားယင် သီလပျက်ဖို့ရာ သာ ရှိတယ်။ လူများမှာ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရသိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်ပြီး ခံစားယင် သီလပျက်တယ်။ ရှင်ရဟန်းများမှာ မမြတ်သော မေထုန်အမှု ကို ပြုပြီး ခံစားမိယင် သီလပျက်တယ်။ လူဖြစ်စေ၊ ရှင်ရဟန်း ဖြစ်စေ သတ်ခြင်း ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်း စသည်ဖြင့် စီးပွားရှာပြီး ကာမဂုဏ်ကို ခံစားယင် သီလပျက်တယ်။ ကာမအာရုံတွေကို လက်တွေ့ မခံစားရစေကာမူ စိတ်ကူးမျှဖြင့် ကြံနေယင်ကို သမာဓိ ပညာတွေကတော့ ပျက်တော့တာပဲ။ အဲဒီ သီလ သမာဓိ ပညာတွေ မပြည့်စုံယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် ကို ရနိုင်ပါ့မလား၊ မရနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

သီလပျက်ယင် အပါယ်လေးပါး ကျရောက်ပြီး ဆင်းရဲ ဒုက္ခတွေကို အကြီးအကျယ် ခံစားသွားရမယ်။ သီလပြည့်စုံပေမဲ့ သမာဓိ ပညာက မပြည့်စုံယင်တော့ သုဂတိဘဝတွေမှာ တဘဝ ပြီး တဘဝ အဖန်ဖန် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး အဖန်ဖန် အိုရမယ်၊ နာရ မယ်၊ သေရမယ်၊ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးတွေကို တွေ့ကြုံခံစားနေရ

မယ်၊ မိမိတို့အလိုရှိတဲ့ ဆင်းရဲငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုတော့ မရောက်နိုင်ဘူး၊ ရှင်ရဟန်းပြုလာတယ် ဆိုတာကလဲ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်ဖို့ရာ ပြုလာတာပဲ၊ သို့ပေမဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို သာယာခံစားနေတာနဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာ မပြည့်စုံသောကြောင့် မိမိတို့ အလိုရှိတဲ့ ဆင်းရဲငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို မရောက်ရဘူးဆိုယင် အကျိုးစီးပွားမှ ဆုံးရှုံးသွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို သာယာပြီး ခံစားနေတဲ့အကျင့်ဟာ မိမိတို့ အလိုရှိအပ်တဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ အကျိုးစီးပွား အစစ်တွေနဲ့ မစပ်ဆိုင်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

ယခု ရှင်းလင်းပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုဟာ ယုတ်ညံ့တဲ့အကျင့်လဲ ဖြစ်တယ်၊ ရွာသူ ရွာသား မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အလေ့အကျင့်လဲဖြစ်တယ်၊ အသိဉာဏ်ထူးမရှိတဲ့ လူများစု၏ အလေ့အကျင့်လဲ ဖြစ်တယ်၊ အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့်လဲမဟုတ်ဘူး၊ တနည်းအားဖြင့် မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ်တဲ့အကျင့်လဲ ဖြစ်တယ်၊ မိမိတို့အလိုရှိတဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ အကျိုးစီးပွားအစစ်၊ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းကင်းရာ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အကျိုးစီးပွား အစစ်တို့နှင့်လဲ မစပ်မဆိုင်ဘူး၊ အဲဒီ အကျိုးစီးပွား အစစ်တွေ ပျက်ကြောင်း ဆုံးရှုံးကြောင်းသာ ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်ကို ရှင်ရဟန်းများ မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်ဘူး ရှောင်ကြဉ်ရမယ်တဲ့။ ကဲ ဆောင်ပုဒ်ကို ထပ်ဆိုကြရဦးမယ်။

ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါရှောင်ရမည်။

လူများတော့ မှီဝဲသင့်ပါသလား

အဲဒီမှာ “ပဗ္ဗဇိတေန-ရှင်ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မမှီဝဲသင့်ဘူး”လို့သာ ဆိုထားတဲ့အတွက် “လူတွေတော့ အလိုရှိတိုင်း အကန့်အသတ်မရှိ မှီဝဲသင့်ပါသလား”လို့ မေးစရာရှိတယ်။ သူတော်ကောင်းတရား ကျင့်သုံးလို့မ မရှိတဲ့လူ ဆိုယင်တော့ သူအလိုအတိုင်း မှီဝဲနိုင်တယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် အဲဒီလိုလူကို မမှီဝဲရဘူးလို့ ညွှန်ကြားပေမဲ့ လိုက်နာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ (ဂမ္မေ) ရွာသူ ရွာသား မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အလေ့အကျင့်လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း သာမန်လူများစုတို့၏ အလေ့အကျင့် ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အဲဒီလို သာမန်လူများစု အတွက် ရှောင်ကြဉ်ရန် မပြောသင့်ပေဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမှာ ပဗ္ဗဇိတေန-ရှင်ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ပြဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတော်ကောင်းတရားကို ကျင့်သုံးလို့မရှိတဲ့လူ ဆိုယင်တော့ သူတော်ကောင်းတရား ကျင့်တဲ့အခါမှာ ကာမဂုဏ်ကို ရှောင်ကြဉ်သင့်သမျှ ရှောင်ကြဉ်ရပါတယ်။ ငါးပါးသီလ ကျင့်သုံးနေတဲ့သူ ဆိုယင်ကို ကာမေသု မိစ္ဆာစာရမှ ရှောင်ကြဉ်ရပါတယ်။ သတ်မှုခိုးမှု လိမ်မှုစသော မတရား စီးပွားရှာမှုဖြင့် ရှာပြီး ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုမှလဲ ရှောင်ကြဉ်ရတယ်။ အဲဒီ သတ်မှုစသည်ဖြင့် စီးပွားရှာပြီး ကာမချမ်းသာ ခံစားတာကိုလဲ ရှောင်ကြဉ်သင့်တဲ့ သုခဗ္ဗိကာနုယောဂ အကျင့်ဖြစ်ကြောင်း ဒီဃနိကာယ် ပါဏိကဝဂ် ပါသဒိကသုတ်(နှာ-၁၀၈)မှာ—

“ဣဓ စုန္ဒ ဧကစ္စော ဗာလော ပါဏေ ဝဓိတှာ ဝဓိ-
တှာ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ၊ အယံ ပဌမော သုခလ္လိ-
ကာနုယောဂေါ” စသည်ဖြင့် ဟောထားပါတယ်။

သုခလ္လိကာနုယောဂ ၄-မျိုး

စုန္ဒ- ချစ်သားစုန္ဒ၊ ဣဓ- ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော
ဗာလော-အချို့သော လူမှိုက်သည်၊ ပါဏေ-ကြက် ဝက်
ကျဲ နွား သား ငါး တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့ကို၊ ဝဓိတှာ
ဝဓိတှာ-သတ်၍ သတ်၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သုခေတိ
ပီဏေတိ-ချမ်းသာစေ ပြည့်ဖြိုးစေ၏။ အယံ-ဤအကျင့်
သည်၊ ပဌမော-ပဌမဖြစ်သော၊ သုခလ္လိကာနုယောဂေါ-
ကာမသုခကို ခံစားသော အကျင့်ပေတည်း။

ခိုးဝှက် လုယက်တိုက်ခိုက်ပြီး ခံစားတာက ဒုတိယ အ
ကျင့်၊ လိမ်လည်လှည့်ဖြားပြီး ခံစားတာက တတိယ အကျင့်၊
အဲဒီ သတ်ခြင်း ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်းတို့မှ အခြားနည်းဖြင့်
ပစ္စည် ရှာ၍ ခံစားတာက စတုတ္ထ အကျင့်လို့ အဲဒီမှာ ပြ
ထားပါတယ်။ အဲဒီ သုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့် ၄-မျိုးမှ
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တပည့်ရဟန်းများ ကင်းရှင်းကြကြောင်းလဲ
အဲဒီမှာ ပြထားပါတယ်။ အဲဒါလဲ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ
မှ ရဟန်းများ ချောင်ကြံသင့်ကြောင်း ပြတဲ့ စကားပါပဲ၊
အဲဒါကိုလဲ အထူးသတိပြုပြီး မှတ်ထားကြရမယ်။

အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ် ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ ဆောက်တည်
ကျင့်သုံးနေတဲ့ လူများဆိုလျှင် အဗြဟ္မစရိယ၊ ဝိကာလဘော-
ဇန၊ နစ္စဂီတ စသော သိက္ခာပုဒ်များနှင့် စပ်ဆိုင်တဲ့ ကာမဂုဏ်

များကိုလဲ ရှောင်ကြဉ်ရတယ်။ သမထ ဝိပဿနာ တရား အားထုတ်နေတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုယင်တော့ မိမိတို့ အား ထုတ်နေခိုက်မှာ ကာမဂုဏ်ဟူသမျှမှ ရဟန်းများလိုပဲ ရှောင် ကြဉ်ရတယ်။ မရှောင်ကြဉ်ယင် သမာဓိပညာတွေ ထက်ထက် သန်သန် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် လူဝတ်ကြောင်ပေမဲ့ သမထ ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်နေဆဲ အချိန်အခါကာလမှာ ကာ မသုခလ္လိကာနုယောဂကို မမှီဝဲ မသုံးဆောင်သင့်ဘူး ရှောင် ကြဉ်ရမယ် ဆိုတာကိုလဲ မှတ်ထားကြရမယ်။ ကာမသုခလ္လိ- ကာနုယောဂ အကြောင်းကိုတော့ ဒီနေရာမှာ ဒါလောက် ဆိုယင် တော်လောက်ပါပြီ။ ရှင်းလင်းပြောစရာ အချို့ကိုတော့ နောက်ကျမှပဲ ပြောပါတော့မယ်။

ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုတဲ့အကျင့်

အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ-မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ် ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော၊ ယော စ အယံ အန္တော- အကြင် အဖို့အစွန်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲရုံမျှသာ ဖြစ်၍ ဆင်းရဲသာတည်း၊ အနရိယော-အရိယာသူမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်၊ ဝါ-စင်ကြယ်ကောင်းမြတ်တဲ့ အကျင့်မဟုတ် ပေ၊ အနတ္ထသံဟိတော- (မိမိတို့ လိုလားအပ်သည့်) အကျိုး စီးပွားနှင့် မစပ်ဆိုင်ပေ၊ ဝါ-အကျိုးမဲ့နှင့်သာ စပ်ဆိုင်ပေ ၏။ သော စ-ထို အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်သည်လည်း မမှီဝဲသင့်သော အဖို့အစွန်း တပါးပေတည်း။

အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ဆိုတာ မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင်ပြုလုပ်တဲ့ အကျင့်ပဲ၊ ဘာကြောင့် ဒီအကျင့်ကို

ကျင့်ကြသလဲဆိုတော့ - မိမိကိုယ်ကို သင့်လျော်တဲ့ ကာမဂုဏ်တွေဖြင့် ကျွေးမွေးပြုစုထားယင် တပ်မက်လိုချင်တဲ့ ကိလေသာတွေ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဝတ် အစာ အစရှိသော ကာမဂုဏ်တွေကို မပေးပဲ ပင်ပန်းဆင်းရဲအောင်ကျင့်မှ တပ်မက်လိုချင်တဲ့ ကိလေသာတွေ ကင်းငြိမ်းမယ်။ အဲဒီ ကိလေသာတွေ ငြိမ်းမှ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း အစရှိသော ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းမယ် စသည်ဖြင့် ဒီလိုလဲ တွေးခေါ် ယူဆပြီးတော့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင်လုပ်တဲ့ အကျင့်ကို ကျင့်ကြတာပဲ။ ကျင့်ကြပုံကတော့—

ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုကျင့်ပုံ

ပူတဲ့အခါ မပူရအောင်၊ အေးတဲ့အခါလဲ မအေးရအောင်၊ ခြင် မှက် စသည် မကိုက်ရအောင်၊ ကိုယ်အင်္ဂါလုံခြုံအောင် အဝတ်သင်္ကန်းကို ရှင်ရဟန်းကောင်းတွေလဲ ဝတ်ရုံကြရတာပဲ။ သို့ပေမဲ့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်တဲ့သူကတော့ အဲဒီလို အဝတ်ကို မဝတ်ပဲ မသုံးပဲ ကိုယ်တုံးလုံး အပင်ပန်းခံတယ်။ အေးတဲ့အခါ ရေအေးထဲမှာငုပ်ပြီး စိမ်နေတယ်။ ပူတဲ့အခါ နေပူထဲမှာနေတယ်။ အရပ်လေးမျက်နှာက မီးပုံကြီးလေးခုနှင့် အပူငါးမျိုးကို ခံစားတယ်။ အဲဒါကို ပဉ္စာတပ=အပူငါးမျိုး အကျင့်ခေါ်တယ်။ အိပ်ရာနေရာကောင်းနဲ့ မနေပဲ မြေပြင်ပေါ်မှာပဲ နေတယ်။ တချို့က ဆူးတွေပေါ်မှာတောင် အခင်းတမျိုးမျိုးခင်းပြီး လျောင်းအိပ်နေတယ်။ ရက်ပေါင်းများစွာ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ပြီး အဆင်းရဲခံနေတာလဲ ရှိတယ်။ မတ်တတ်ရပ်ပြီး အဆင်းရဲခံနေတာလဲ ရှိတယ်။ သစ်ကိုင်းမှာ

ခြေ ၂-ဖက်ဖြင့်ချိတ်ပြီး ဇောက်ထိုးဆွဲနေတာလဲ ရှိတယ်။ ဂျမ်း စိုက်နေတာလဲ ရှိတယ်။

ဆာလောင်မှတ်သိပ်ခြင်းငြိမ်းအောင် သင့်တော်တဲ့ အစာတို့ ရေတို့ဆိုတာကို ရှင်ရဟန်းကောင်းတွေလဲ သုံးဆောင်ကြရတာပဲ။ သို့ပေမဲ့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်တဲ့သူကတော့ အစာတို့ ရေတို့ကို လုံးဝ ဖြတ်ပြီး နေတာလဲ ရှိတယ်။ ၁-ရက်ခြား၊ ၂-ရက်ခြား၊ ၃-ရက်ခြား အစာဖြတ်ပြီး နေတာလဲ ရှိတယ်။ ၄-ရက်၊ ၅-ရက်၊ ၆-ရက်၊ ၇-ရက်ခြား အစာဖြတ်ပြီး နေတာလဲ ရှိတယ်။ ၁၅-ရက်တိုင်အောင် အစာဖြတ်ပြီးနေတာလဲ ရှိတယ်။ ထမင်းတလုပ်အထိ လျှော့စားတာလဲ ရှိတယ်။ ဟင်းရွက်စိမ်းတို့ မြက်တို့ကို စားနေတာလဲ ရှိတယ်။ နွားချေးကို စားနေတာလဲ ရှိတယ်။ (ဇော·ကပ္ပိထက်က ဘုရားအလောင်းတော် ကိုယ်တိုင်ပင် ဒီလို အကျင့်တွေကို ကျင့်ခဲ့ကြောင်း၊ သေခါနီးကျတော့ ငရဲဂတိနိမိတ် ထင်တဲ့အခါကျမှ မှားမှန်းသိပြီး အဲဒီအကျင့်ကို စွန့်လိုက်သဖြင့် နတ်ပြည်သို့ ရောက် ကြောင်းများကို ကေနိပါတ် လောမဟံသဇာတ် (အမှတ် ၉၄) အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မူလပဏ္ဏာသ မဟာသီဟနာဒသုတ် (နာ ၁၁၀-စသည်) မှာလဲ ပြဆိုထားတယ်။ ပဌမပိုင်းတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ထဲမှာလဲ ပဲပြုတ်ရည် တလက်ဆွန်းမျှကိုသာ သုံးဆောင်နေကြောင်း ပြခဲ့ပြီ)။

ဒီလို ကိုယ်ပင်ပန်းအောင်ပြုတဲ့ အကျင့်မျိုးတွေကို အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ခေါ်တယ်။ ဒီ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုတဲ့ အကျင့်မျိုးတွေကို ဘုရားမပွင့်မီ ကတည်းက

နိဂဏ္ဌ နာဠပုတ္တဂိုဏ်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကျင့်ကြတယ်။ ယခု ခေတ်ဂျိန်းဘာသာဝင်တွေ ဆိုတာဟာ အဲဒီ နိဂဏ္ဌ နာဠပုတ္တ ဂိုဏ်းဝင်တွေပဲ။ ဒီ အတ္တကိလမထအကျင့်ကို ဟိုခေတ်တုန်းက အကျင့်ကောင်းအနေနဲ့ အများက ယုံကြည် ယူဆကြတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အဲဒီ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်နေရာမှ အစာအာဟာရ ကြမ်းများကို ပြန်သုံးဆောင်တဲ့အခါ အလွန်ရင်းနှီးတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂတွေကတောင် ဘုရားအလောင်းတော်ကို “ပဓာနဝိဗ္ဘန္တ-ပဓာန အကျင့်မှန် မှထွက်တယ်၊ တရားထူးကို မရနိုင်တော့ဘူး”လို့ အထင်လွဲပြီး စွန့်ပစ်သွားကြသေးတာပဲ။

နိဂဏ္ဌကျမ်းအဆို

ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်ကြတဲ့ နိဂဏ္ဌဝါဒီတို့၏ ကျမ်း များမှာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကျင့် ရန် သံဝရ နှင့် နိဇ္ဇရာ-လို့ ၂-မျိုးရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ အဲဒီ ၂-မျိုး ထဲက သံဝရ ဆိုတာ ပိတ်ဆို့ စောင့်စည်းမှုပါပဲ။ ဘာတွေကို ပိတ်ဆို့စောင့်စည်းရမလဲဆိုတော့ (ကမ္မပုဂ္ဂလ-လို့ သူတို့ကခေါ် တဲ့) ကံ ဖြစ်နိုင်တဲ့ရုပ်တွေကို မိမိတို့ကိုယ်ထဲ မဝင်နိုင်အောင် ပိတ်ဆို့ စောင့်စည်းရမယ်တဲ့။ သူတို့ဆိုလိုတာကတော့ မျက်စိ ထဲ အဆင်းရုပ်ဝင်လာယင် မြင်သိသွားယင် အဲဒီ မြင်ရတဲ့အ ဆင်းနဲ့ အတ္တ ပေါင်းစပ်မိပြီး ကံအသစ်ဖြစ်ပွားတယ်။ ထို့အတူ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်အကြည် တွေထဲမှာလဲ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ဆိုတဲ့ ရုပ်တွေ ဝင်လာယင် အဲဒီရုပ် တွေနဲ့ အတ္တ ပေါင်းစပ်မိပြီး ကံအသစ်ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီ ကံ အသစ်တွေက ဘဝအသစ်တွေကို ဖြစ်စေတတ်တယ်။ ဒါ

ကြောင့် ကံအသစ်တွေ မဖြစ်ရအောင် အဆင်း၊ အသံ အစ ရှိသောရုပ်တွေ ကိုယ်ထဲ မဝင်အောင် ပိတ်ဆို့ စောင့်စည်း ရမယ် - လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

နိဇ္ဇရာ ဆိုတာကတော့ ကိုယ်အပင်ပန်းခံပြီး ရှေးကံ ဟောင်းတွေကို ကုန်စေတာကို ဆိုလိုပါတယ်။ သူတို့အလိုက ယခု ဆင်းရဲခံယင် ရှေးဟောင်း အကုသိုလ်ကံတွေ အကျိုး ပေးပြီးဖြစ်သွားလို့ ကံဟောင်းတွေ ကုန်သွားတယ်လို့ ယုံ ကြည်ယူဆကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ နိဂဏ္ဌဂိုဏ်းဝင် အဆင်းရဲခံနေကြတဲ့ တက္ကတုန်းတွေကို မေး တော်မူတယ်။ သင်တို့က ရှေးဘဝများမှ အကုသိုလ်ကံ ကုန်အောင် ဆင်းရဲခံနေကြတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ သင်တို့ဟာ ရှေးဘဝများက အကုသိုလ်ကံတွေ ပြုခဲ့တယ် ဆိုတာ သိပါရဲ့ လားလို့ မေးတော့၊ မသိပါလို့ ဖြေကြတယ်။ ဒါဖြင့် ရှေးဘဝ များက အကုသိုလ်ကံတွေကို ဘယ်လောက်ပြုခဲ့တယ်လို့ကော သိပါရဲ့လား၊ ယနေ့ ဆင်းရဲခံလိုက်တဲ့အတွက် အကုသိုလ်ကံ ဟောင်းတွေ ဘယ်လောက်ကုန်သွားပြီ၊ ဘယ်လောက်သာ ကျန်တော့တယ်-လို့ကော သိပါရဲ့လား-လို့လဲ မေးတော်မူတယ်။ မသိပါလို့ချည်း နိဂဏ္ဌတွေက ဖြေကြတယ်။ အဲဒီတော့ “အကုသိုလ် ရှိ-မရှိ ဆိုတာကိုလဲ မသိပါပဲနဲ့၊ ဘယ်လောက် ကုန်သွားပြီ စသည်ဖြင့်လဲ မသိပါပဲနဲ့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် အရမ်းကျင့်နေတာ မသင့်ကြောင်း” နိဂဏ္ဌတို့အား စူးစမ်း ဆင်ခြင်ဉာဏ် ပါရမီမျိုးစေ့ ဖြစ်စေရန် မြတ်စွာဘုရားက မိန့် တော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အကုသိုလ်ကံဟောင်းတွေ ကုန်အောင် ရည်ရွယ်ပြီး အဆင်းရဲခံနေကြတဲ့သူတွေဟာ

ရှေးရှေးဘဝတွေက အကုသိုလ်ကံတွေကို များစွာပြုခဲ့တဲ့ သူတွေပဲလို့ ယူဆဘယ်ရှိကြောင်းကိုလဲ မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

ဘုရားအလောင်းတော် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်တာ ကတော့ အကုသိုလ်ကံဟောင်းတွေ ကုန်စေရန်အတွက် ကျင့်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီ အကျင့်ဖြင့် ဉာဏ်ထူး တရားထူးကို ရလိမ့်မယ် ထင်ပြီး ကျင့်ခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ၆-နှစ်ကြာတော့ ရှေးက ပြောခဲ့ပြီးအတိုင်း “ဒီအကျင့်ဟာ တရားထူး သိဘို့ လမ်းမဟုတ်ဘူး။ (သိယာ နဲ့ ခေါ အညော မဂ္ဂေါ ဗောဓာယ) တရားထူးသိဘို့ လမ်းက အခြားအကျင့်လမ်း ဖြစ်လေ သလော” စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်ပြီး အဲဒီ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်လမ်းကို စွန့်ပယ်လိုက်တယ်။

ဆင်းရဲရုံမျှပဲ

ဒါကြောင့် အတ္တကိလမထအကျင့်ဟာ (ဒုက္ခော) ကိုယ်ပင် ပန်းဆင်းရဲရုံမျှပဲ။ ဆင်ရဲသက်သက်မျှပဲလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အတ္တကိလမထအကျင့်ကို နာဠုပုတ္တအစရှိတဲ့ ရသေ့ရဟန်းများက အကျင့်မြတ်အနေဖြင့် ယုံကြည်ယူဆ ထားကြတဲ့အတွက် အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၏ စိတ်ကို မထိခိုက်စေရန် (ဟိနော-ယုတ်ညံ့တယ်) လို့လဲ မဟောခဲ့ဘူး။ ရွာသူ ရွာသား မြို့သူ မြို့သားတွေ အများအားဖြင့် ကျင့်နိုင်တာ မဟုတ်လို့ (ဂမ္မော) လို့လဲ မဟောခဲ့ဘူး။ လူများစုတို့၏ အကျင့်မဟုတ်လို့ (ပေါထုဇ္ဇနိကော) လို့လဲ မဟောခဲ့ဘူး ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာ(ဒု-၂၁၅)မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဒီအတ္တကိလမထ အကျင့်ဟာ (အနုရိယော) အရိယာသုမြတ်တို့၏ အကျင့်လဲ မဟုတ်ဘူး၊ စင်ကြယ်ကောင်း မြတ်တဲ့အကျင့်လဲ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဒါကတော့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် တွေ၏ အမြင်အားဖြင့် ထင်ရှားနေပါပြီ။

အကျိုးမဲ့နဲ့သာ ဆိုင်တယ်

နောက်ပြီးတော့ ဒီအတ္တကိလမထ အကျင့်ဟာ (အနုတ္တသံဟိတော) (မိမိတို့ အလိုရှိအပ်သည့်) အကျိုးစီးပွားနှင့်လဲ မစပ်မဆိုင်ပါဘူးတဲ့။ ဒီအကျင့်ကတော့ သီလ သမာဓိ ပညာ အစရှိတဲ့ လောကုတ္တရာအကျိုးစီးပွားများနှင့် မစပ်မဆိုင်ရုံမျှ မက လောကီအကျိုးစီးပွားနဲ့တောင် မစပ်မဆိုင်ဘူး၊ သူ့အကျိုး က ကိုယ်ပင်ပန်းဆင်းရဲရုံမျှသက်သက်ပဲ၊ သိပ်ပြီး အဆင်းရဲခံ ယင် ရောဂါတမျိုးမျိုး စွဲကပ်ပြီး သေတောင် သေသွားနိုင် သေးတယ်၊ ဘာမျှ အကျိုးမရှိတဲ့ အကျင့်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဘုရား မပွင့်မီက စပြီး ဟိုခေတ်တုန်းကတော့ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ် မြောက်စေနိုင်တဲ့ တကယ့်အကျင့်ကောင်း အကျင့်မြတ်အနေ ဖြင့် ဇမ္ဗုဒီပ ခေါ်တဲ့ အဲဒီ အိန္ဒိယနယ်တဝိုက်မှာ ယုံကြည်နေ ကြပါတယ်၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေကလဲ ယုံကြည်နေကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် လုပ်တဲ့ အကျင့်ဟာ (ဒုက္ခော)ဆင်းရဲရုံမျှပဲ၊ (အနုရိယော) အရိယာ သုမြတ်တို့၏ အကျင့်မဟုတ်ဘူး၊ စင်ကြယ်ကောင်းမြတ်တဲ့ အကျင့်လဲ မဟုတ်ဘူး၊ (အနုတ္တသံဟိတော) အကျိုးစီးပွားနှင့် လဲ မစပ်မဆိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ကိုလဲ ရှင်ရဟန်းဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မမှီဝဲသင့်ဘူးလို့ အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောကြားတော်မူတာပါပဲ။

ဒီလို အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောဘို့ကလဲ အရေး
တကြီး လိုနေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် အဲဒီ ခေတ်တုန်း
က လူအများဟာ “ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုလုပ်ပြီး ကျင့်မှ
တရားထူးကို ရနိုင်တယ်” လို့ ယုံကြည်စွဲလမ်းနေကြတယ်။ ပဉ္စ
ဝဂ္ဂိတော့ကလဲ အဲဒီအတိုင်းပဲ ယုံကြည်စွဲလမ်းနေကြတယ်။ အဲဒီ
အစွဲအလမ်းကို မပယ်နိုင်ယင် မြတ်စွာဘုရားဟောမည့် မဂ္ဂင်ရှစ်
ပါးတရားကို သက်ဝင်ယုံကြည်နိုင်ကြမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့်
ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုလုပ်တဲ့အကျင့်ဟာ ဆင်းရဲရုံမျှပဲ။ ဘာ
မျှအကျိုး မရှိဘူး၊ အကျိုးမဲ့ကိုသာ ဖြစ်စေတတ်တယ် ဆိုတာ
အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောတော်မူရတာပါပဲ။ အဲဒီ
ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုလုပ်တဲ့အကျင့်ဟာ အကျဉ်းချုပ်အား
ဖြင့်ဆိုယင် သုံးဆောင်သင့်တဲ့ အဝတ်အစာ စသည်ကိုတောင်
မသုံးဆောင်တော့ပဲ အဆင်းရဲခံတဲ့အကျင့်ပါပဲ။ အဲဒါကို ဘုန်း
ကြီးက အတိုချုပ် ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ “မသုံးဆောင်ပဲ၊
ကိုယ်ညှဉ်းဆဲ၊ ဒါလဲ ရှောင်ရမည်” တဲ့။ ပဌမဆောင့်ပုဒ်က
“ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါရှောင်ရမည်” လို့ ဆိုခဲ့
တယ်။ အဲဒါနဲ့ စပ်ကြည့်လိုက်ယင် “မသုံးဆောင်ပဲ” ဆိုတာက
“သုံးဆောင်သင့်တာ ကိုတောင် မသုံးဆောင်ပဲ” လို့ ဆိုလို
ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

မသုံးဆောင်ပဲ၊ ကိုယ်ညှဉ်းဆဲ၊ ဒါလဲ ရှောင်ရမည်။

ကာမချမ်းသာကို သာယာခံစားမှုဆိုတဲ့ ပဌမအဖို့က မိမိ
၏စိတ်နှင့်ကိုယ်ကို အလိုလိုက် အလျှော့ပေးထားတဲ့ အတွက်
လျှော့လွန်းသော အဖို့အစွန်းဖြစ်တယ်။ သမထ ဝိပဿနာကို
အားမထုတ်ပဲ စိတ်ကို မထိန်းသိမ်းပဲ လွတ်ထားယင် ဒီ

ကာမသုခလ္လိက အကျင့်ထဲ ရောက်နေတတ်တယ်။ တချို့က ဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ်ဖို့ မလိုဘူး။ စိတ်ကို သုသဘော အတိုင်းထားပြီး အငြိမ်းစား ပေးထားရုံနဲ့ ကိစ္စပြီးတယ်လို့ ဟောပြောနေကြသတဲ့။ စိတ်ဆိုတာ သမထ ဝိပဿနာဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး စောင့်ရှောက်နေယင်း ထဲကတောင် ကံမ အာရုံစသည့်များသို့ ရောက်ရောက် သွားတတ်သေးတာပဲ။ သမထ ဝိပဿနာကို အားမထုတ်ပဲ စိတ်ကို အငြိမ်းစားပေး ထားယင်တော့ ကာမအာရုံတွေ ကြံစည်ပြီး ကာမသုခလ္လိက အကျင့်ထဲကိုသာ ရောက်နေမှာ သေချာပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက ဒီ ကာမသုခလ္လိကအကျင့် သရုပ် ပေါ်အောင် “စိတ်အလိုကျ၊ လွှတ်ထားက၊ ကာမသုခါ နုယောဂါ” လို့လဲ ဆောင်ပုဒ်တခု စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

စိတ်အလိုကျ၊ လွှတ်ထားက၊ ကာမသုခါ နုယောဂါ။

သုံးဆောင်သင့်တာကိုတောင် မသုံးဆောင်တော့ပဲ ကိုယ် ပင်ပန်းအောင် ပြုလုပ်တဲ့ ဒုတိယအဖို့အကျင့်ကတော့ ချမ်းသာ မှု သက်သာမှု မရှိတော့တဲ့အတွက် တင်းလွန်းသော အဖို့ အစွန်းဖြစ်တယ်။ ဒီ တင်းလွန်းသော အကျင့်အဖို့ကိုလဲ ရှောင် ပယ်ရမယ်-တဲ့။

အတ္တကိလမထ ယူပုံမှားခြင်း

ဒီနေရာမှာ တချို့က အတ္တကိလမထအကျင့်ဆိုတဲ့ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ဘုရားအလိုတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်ပြီး ယူဆပြောဟော နေကြတယ်။ သူတို့ပြောပုံက အပင်ပန်းခံပြီး တရားအားထုတ် တာကိုလဲ အတ္တကိလမထ ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုလဲ ပြောကြတယ်။

အဲဒါကတော့ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်နဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေတာပဲ။ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်နှင့်အသက်ကိုတောင် မငဲ့ကွက်ပဲ သမာဓိ ပညာဘာဝနာအလုပ်ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် အားထုတ်ဖို့ တိုက်တွန်းထားပါတယ်။ “အရေမျှ အကြောမျှ အရိုးမျှ ကျန်ချင်လဲ ကျန်ပေစေ၊ အသားအသွေးတွေ ခြောက်သွားချင်လဲ ခြောက်သွားပေစေ၊ အလိုရှိအပ်တဲ့ မင်္ဂုလ် တရားထူးကို မရမချင်း မရပ်မနားပဲ အားထုတ်သွားမယ်”လို့ ဒီလိုအဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး ထက်ထက်သန်သန် အားထုတ်ဖို့ တိုက်တွန်းတော် မူခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် သမာဓိ ပညာကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ဘာဝနာအလုပ် အားထုတ်တာကိုတော့ အတ္တကိလမထာနုယောဂလို့ မဆိုရဘူး။ သမာဓိပညာ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အကျင့်ကို ထားလိုက်ပါဦးတော့ သီလကိုကျင့်ရာမှာတောင် ကိုယ်ပင်ပန်းပေမဲ့ အတ္တကိလမထာနုယောဂလို့ မဆိုရဘူး။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ရှစ်ပါးသီလ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးနေတဲ့ တချို့ လူငယ်တွေမှာ ထမင်းဆာနေပါလျက် ညနေပိုင်း ညပိုင်းမှာ မစားပဲ ကြဉ်ရှောင်နေရတာဟာ မဆင်းရဲပေဘူးလား၊ တချို့ရှင်ငယ် ရဟန်းငယ်များမှာလဲ ဆာနေပါလျက်နဲ့ ညနေပိုင်း ညပိုင်းမှာ မစားပဲ ကြဉ်ရှောင်နေရတာ မဆင်းရဲပေဘူးလား၊ ဆင်းရဲကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သီလပြည့်စုံစေတဲ့အကျင့် ဖြစ်တဲ့အတွက် အတ္တကိလမထာ အကျင့်လို့တော့ မဆိုရဘူး။

တချို့လူတွေမှာ ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ကြဉ်ရှောင်ပြီး အနစ်နာခံနေရတာဟာ ဆင်းရဲတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သီလပြည့်စုံစေတဲ့ အကျင့်ဖြစ်တဲ့အတွက် အတ္တကိလမထာအကျင့်လို့ မဆိုရဘူး။

အဲဒီလို အဆင်းရဲခံပြီးကျင့်တာကို မြတ်စွာဘုရားက “ပစ္စုပ္ပန် မှာ ဆင်းရဲပေမဲ့ နောင်အခါကောင်းကျိုးကို ရစေနိုင်တဲ့အကျင့် ဖြစ်တယ်” လို့ ချီးမွမ်းပြီး မူလပဏ္ဏာသ မဟာဓမ္မသမာဒါနသုတ် (နှာ ၃၈၈-၉) မှာ ဟောထားပါတယ်။ ဟောပုံ အတိုချုပ် ကတော့—

ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဧကစ္စော-ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒေါမနဿေန-ကိုယ် ဆင်းရဲ ပင်ပန်းခြင်း စိတ် ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းနှင့် တကွသော် လည်း၊ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ-သတ္တဝါကို သတ်ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်၏။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိပစ္စယာ စ-သတ်မှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် လည်း၊ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ-ကိုယ်ဆင်းရဲစိတ်ဆင်း ရဲကို ခံစားရ၏။ (ပေယျာလ) သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒေါမနဿေန - ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲခြင်းနှင့် တကွသော်လည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-အယူမှန်ကိုသာ ယူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယာ စ-အယူမှန်ကို ယူခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ-ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲကို၊ ပဋိသံဝေဒေတိ-ခံစားရ၏။ သော-မျက်မှောက်ဘဝ၌ အဆင်းရဲခံ၍ တရားကျင့်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ-သေသည် မှ နောက်၌၊ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ-သုဂတိနတ်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ကပ်ရောက်ဖြစ်ရ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒ ဓမ္မသမာဒါနံ-ဤ သုစရိုက် ၁၀-ပါး ဆောက်တည် ကျင့်သုံး ခြင်းကို၊ ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခံ-မျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဆင်းရဲ၍၊

အာယတိံ သုခဝိပါကံ-နောင်ဘဝ၌ ကောင်းကျိုးပေးတတ်
သော အကျင့်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ် ဆိုအပ်၏-တဲ့။

ဒါကြောင့် သီလ သမာဓိ ပညာကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့အကျင့်
ဆိုယင် (အနတ္တသံဟိတ မဟုတ်၊ အတ္တသံဟိတ-အကျိုး
စီးပွားနှင့် စပ်ဆိုင်တဲ့အကျင့် ဖြစ်၍) မမှီဝဲအပ်သည့် အတ္တ-
ကိလမထ အကျင့်မဟုတ်၊ မှီဝဲအပ်သည့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်
ချည်းပဲလို့ ကိန်းသေ မှတ်ထားကြရမယ်။ သီလ သမာဓိ ပညာ
ဘာမျှမဖြစ်ပဲ ကိုယ်ပင်ပန်းရုံမျှ အကျင့်ကိုသာ အတ္တကိလ-
မထာနုယောဂလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါကိုလဲ သရုပ်ပေါ်အောင်
ဆောင်ပုဒ်တခု စီထားတယ်။ “ပင်ပန်းရုံမျှ၊ အားထုတ်က၊
အတ္တကိလမထာ နုယောဂါ”တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ပင်ပန်းရုံမျှ၊ အားထုတ်က၊ အတ္တကိလမထာ နုယောဂါ။

သုခ, ဒုက္ခ မရှုကောင်းဘူးလို့ တောင် အယူလွှဲသေးတယ်

တချို့က ဝိပဿနာရှုရာမှာတောင်မှ “သုခကို ရှုယင်
ကာမသုခအကျင့် ဖြစ်တယ်၊ ဒုက္ခကို ရှုယင် အတ္တကိလမထ
အကျင့် ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် သုခနှင့် ဒုက္ခကို မရှုရဘူး၊
ဥပေက္ခာကိုသာ ရှုရမယ်”လို့ ကြံကြံဖန်ဖန် ပြောကြသေး
တယ်။ အဲဒါကတော့ ဒုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟ ဆိုတဲ့ မကောင်းသော
ယူဆခြင်းဖြင့် အလွဲအမှားကို ယူဆပြောဆိုချက်ပါပဲ။ ဘာမျှ
လုံလောက်တဲ့ ကျမ်းဂန်စကား မရှိပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရားက
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော် ဝေဒနာနုပဿနာပိုင်းမှာ
“သုခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ
ပဇာနာတိ၊ ဒုက္ခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော ဒုက္ခံ ဝေဒနံ
ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ

ဝေဒနာ သုံးပါးလုံးကို ရှုဘို့ အထင်အရှား ဟောထားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ “ယမ္ပိဒံ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ တမ္ပိ အနိစ္စန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် သုတ်ပေါင်း များစွာ မှာ ဝေဒနာသုံးပါးလုံးကို ရှုအပ် သိအပ်ကြောင်း အထင်အရှား ဟောထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး၌ အတွင်းဝင်တဲ့ တရားဟူသမျှ ရှုအပ်တာ ရှုကောင်းတာ ချည်းပဲလို့ ကိန်းသေ မှတ်ထားကြရမယ်။

ဆရာတယောက်၏ အယူအဆ

လူဝတ်ကြောင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ တယောက်ကတော့ “ဣရိယာပုထံ တခုခုမှာ ညောင်းပူ နာကျင် အခံခက်လာယင် ချက်ခြင်း ပြုပြင်လိုက်ရမယ်၊ မပြုပြင်ပဲ ရှုနေယင် အတ္တကိလ မထာနုယောဂ ဖြစ်တယ်” လို့ ဆိုသတဲ့။ အဲဒါလဲ သတ္တက သမ္ပဇ်ကို အလေးပေးပြီး မသင့်တော်တဲ့ ယူဆပြောဆိုချက် ပါပဲ။ သမထ ဝိပဿနာ တရားအားထုတ်ရာမှာ ခန္တိသံဝရ ဆိုတာ အရေးတကြီး လိုပါတယ်။ “အတော်အတန် ဒုက္ခကို တော့ သည်းခံပြီး ရှုနေမှ သမာဓိဉာဏ် ဖြစ်နိုင်တယ်၊ သည်း မခံပဲ ခဏ ခဏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေယင် သမာဓိဉာဏ် မဖြစ်

မှတ်ချက်

- ၁ - ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣမ ဘိက္ခု-ဤသာသနာတော်က ရဟန်းသည်၊ ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော-သင့်သော အကြောင်းဖြင့် ဆင်ခြင်၍၊ ခမော ဟောတိ သီတဿ-အအေးကို သည်းခံ၏၊ ဥဏှဿ-အပူကို သည်းခံ၏။

နိုင်ဘူး” ဆိုတာ ထိထိရောက်ရောက် အားထုတ်ဘူးတဲ့သူတိုင်း သိပြီးဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အခံခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်လာယင် စွမ်းနိုင်သမျှ သည်းခံပြီး ရှုနေရတယ်။ အဲဒီလို

မှတ်ချက်

ဇီဆန္ဒာယ ပိပါသာယ-အစာဆာခြင်း ရေဆာခြင်းကို သည်းခံ၏။ ချံသ မကသ ဝါတာတပသရီသပသမ္ပဿာနံ- မှက် ခြင် လေ နေပူ မြေ ကင်းတို့ ကိုက်ခြင်း ထိခြင်း အတွေ့တို့ကို သည်းခံ၏။ ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစန- ပထာနံ-အပြစ်တင်စွပ်စွဲ ဆဲဆိုစကားတို့ကို သည်းခံ၏။ ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ-ဖြစ်ပေါ် လာသည့် ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို၊ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋျကာနံ-ကြမ်းတမ်း ထက်မြက် အခံခက်လှသည့် ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို၊ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏ- ဟရာနံ- သာယာဘွယ် နှစ်လိုဘွယ်မဟုတ်- ရှုံ့မုန်း ကြောက်ရွံ့ ဘွယ် ဖြစ်ကုန်သော အသက်ကို ဆောင် တတ်-သေစေတတ်ကုန်သော ဒုက္ခ ဝေဒနာတို့ကို၊ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ-သည်းခံတတ်သော သဘောရှိ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ အနဓိဝါသယတော- ယင်း အအေး၊ အပူ၊ အစာ ဆာမှု၊ ရေဆာမှု၊ မှက်ခြင် စသည်တို့၏ အတွေ့ စကားဆိုး၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို သည်းမခံ လျှင်၊ အဿ-ထို ရဟန်းအား၊ ယံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ၊ အာသဝါ ဝိဿာတပရိဋ္ဌာဟာ-အကြင် အာသဝတို့နှင့် ပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်း ပူလောင်ခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ အဓိဝါသယ-

သည်းခံနေတဲ့အတွက် ခန္တီသံဝရသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အတ္တ-
ကိလမထတော့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် အဲဒီလို
သည်းခံပြီး ရှုနေတာဟာ တမင် ဆင်းရဲအောင် လုပ်တာလဲ

မှတ်ချက်

တော အဿ-သည်းခံသော ထို ရဟန်းအား၊ ဧဝံ-ဤ
ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သည်းခံခြင်းကြောင့်၊ တေ အာသဝါ
ဝိဿာတပရိဋ္ဌာဟာ န ဟောန္တိ - ထိုဖြစ်နိုင်သည့် အာသဝ
တို့နှင့် ပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်း ပူလောင်ခြင်းတို့သည်
မဖြစ်ကြပဲ ကင်းငြိမ်းလေကုန်၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊
ဣမေ အာသဝါ-သည်းမခံလျှင် ဖြစ်နိုင်သော ဤ
အာသဝေါတို့ကို၊ အဓိဝါသနာ ပဟာတဗ္ဗာ-သည်းခံမှု
ဖြင့် ပယ်အပ် ပယ်ထိုက်သည့် အာသဝေါတို့ဟူ၍၊
ဝုစ္စန္တိ-ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။ (မ ၁-၁၃)

အထက်ပါ သဗ္ဗာသဝသုတ်ပါဠိတော်၌ သေလောက်
အောင် ပြင်းထန်သည့် ဒုက္ခဝေဒနာကိုတောင် သည်းခံ
ရန် မြတ်စွာဘုရားက ညွှန်ကြားထားတော် မူပေသည်။
ယင်းညွှန်ကြားချက်ကို လေးလေးနက်နက် သတိပြုအပ်
၏။ ထို့ပြင် ယင်းပါဠိတော်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌
“လောမသ နာဂဇေရိသည် အန္တရဋ္ဌကခေါ် နတ်တော်
ပြာသိုတပို့တဲ့လပြည့်၏ ဝန်းကျင်ရှစ်ရက်အတွင်း နှင်းကျ
သောကာလ၌ လောကန္တရိက်ငရဲ၏ အအေးကို ဆင်ခြင်
၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မစွန့်ပဲသာလျှင် နေမြဲဖြစ်သော ဟင်း
လင်းပြင်အရပ်၌ အချိန်ကုန်စေသည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့်

မဟုတ်ဘူး၊ ဆင်းရဲပင်ပန်းရုံမျှလဲ မဟုတ်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရား
၏ အလိုတော်ကျ ခန္တီသံဝရနှင့် သတိ သမာဓိ ပညာတွေ
ဖြစ်ပွားနေလို့ပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရား အလိုတော်ကတော့ စွမ်း
နိုင်မယ်ဆိုယင် ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပုထ်ကို မပြင်ပဲ တထိုင်
အတွင်းမှာ အရဟတ္တဖိုလ် ရောက်အောင် မနှစ်မဆုတ် အား
ထုတ်တာကို ပိုပြီး နှစ်သက်တော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် မူလ-
ပဏ္ဏာသ မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ်မှာ “ငါ၏စိတ်သည် မစွဲလမ်းမ
၍ အာသဝေါတရားတို့မှ မလွတ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး
ဤ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေခြင်းကို မဖျက်တော့ဘူး” လို့ အဓိ-
ဋ္ဌာန်ပြုပြီး ထိုင်လျက် အားထုတ်နေယင် အဲဒီလို အားထုတ်
သောရဟန်းဖြင့် ဂေါသိင်္ဂမည်တဲ့ အင်ကြင်းတော ကျောင်း
တိုက်ဟာ တင့်တယ်နိုင်တယ်လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို

မှတ်ချက်

ခန္တီသံဝရကို အလေးပြု၍ ကျင့်သုံးပုံကို များစွာသော
ဝတ္ထုတို့ဖြင့် ပြထားပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အနည်းငယ်မျှ
ညောင်းရုံ ပူရုံ နာကျင်ရုံမျှဖြင့် မူလနေမြဲ ဣရိယာပုထ်
ကို မပြင်သင့်၊ သည်းခံ၍ နေမြဲ ဣရိယာပုထ်ဖြင့်သာ
ရှုနေအပ်၏။ စွမ်းနိုင်ပါမူ အသက်ကိုတောင် မငဲ့ပဲ ရှုမြဲ
ရှုနေအပ်၏။ ယင်းသို့ သည်းခံ၍ ရှုနေခြင်းဖြင့် ခန္တီ-
သံဝရနှင့် ဝိပဿနာ သမာဓိ ဉာဏ်များ ဖြစ်ပွားနိုင်ပါ
သည်။ သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်သောအခါ၌မူ
သမာဓိ သတိ ဉာဏ်များ မပျက်အောင် အထူးဂရုစိုက်၍
ပြုပြင် အပ်ပေသည်။

ရဟန်းဟာ တောကျောင်းကို တင့်တယ်စေနိုင်တဲ့ အကောင်းဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို သည်းခံပြီး ရှုနေယင် အတ္တကိလမထာနဲ့ယောဂ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတာဟာ ဘုရားအလိုတော်ကျ အားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တွေကို စွပ်စွဲရာလဲ ရောက်တယ်။ ဘုရားစကားတော်ကို ပယ်ဖျက်ရာလဲ ရောက်တယ်။ မပြုပြင်ပဲ သည်းခံပြီး ရှုနေမှ သမာဓိ ပညာ ကောင်းကောင်း ဖြစ်မည့် ယောဂီတို့အား သမာဓိ ပညာ တရားထူးမှ ဆုံးရှုံး နစ်နာ စေရာလဲ ရောက်တယ်။

ဒါကြောင့် ခုတင်က ရွတ်ဆိုခဲ့ကြတဲ့ “ပင်ပန်းရုံမျှ၊ အားထုတ်ကာ၊ အတ္တကိလမထာ နဲ့ယောဂါ” ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ် အတိုင်း သီလ သမာဓိ ပညာတို့နှင့် မစပ်မဆိုင်ပဲ ဆင်းရဲပင်ပန်းရုံမျှ အားထုတ်ယင် အတ္တကိလမထာ အကျင့်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ပဲ သီလ သမာဓိ ပညာ ဖြစ်ရေးအတွက် အားထုတ်ယင် ဘယ်လိုပင် ဆင်းရဲပင်ပန်းစေကာမူ အတ္တကိလမထာ အကျင့် မဟုတ်ဘူး။ ဘုရားအလိုတော်ကျ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်သာ ဖြစ်တယ်လို့ ကိန်းသေ မှတ်ထားကြရမယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားဟာ ယခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း လျော့လွန်းတဲ့ ကာမသုခလွှဲက အကျင့်နဲ့ တင်းလွန်းတဲ့ အတ္တကိလမထာ အကျင့်ဆိုတဲ့ တဖက်စွန်းကျတဲ့ ဒီအဖို့ ၂-ပါးတို့ကို စွန့်ပယ်ပြီးတော့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခေါ်တဲ့ အလယ်လမ်းအကျင့်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ဒီလိုဆက်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့်အကျိုး

ဧတေ ခေါ် ဘိက္ခုဝေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ
မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခု-
ကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မော-
ဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဧတေ ခေါ် ဥဘော အန္တေ-ယခု
ပြောခဲ့တဲ့ ဤအဖို့ အစွန်း ၂-ပါးတို့ကို၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်
ရောက်မူ၍၊ တထာဂတေန-သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်၊
မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ အဘိ-
သမ္ဗုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ခဲ့ပေပြီ၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍
သိလာခဲ့သော၊ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော
အကျင့်သည်၊ စက္ခုကရဏီ-ပညာမျက်စိကိုလည်း ပြုတတ်
ဖြစ်စေတတ်ပေ၏၊ ဉာဏကရဏီ-အသိဉာဏ်ကိုလဲ ပြုတတ်
ဖြစ်စေတတ်ပေ၏၊ ဥပသမာယ သံဝတ္တတိ-ကိလေသာ ငြိမ်း
ရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ အဘိညာယ သံဝတ္တတိ-ထူးသော
ဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ သမ္မောဓာယ သံဝတ္တတိ-
ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တ-
တိ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏၊ ဝါ-
ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏ တဲ့။

ဒီစကားတော်ဖြင့် “ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုဆိုတဲ့ လျော့
လွန်းသော အဖို့အစွန်းနဲ့ သုံးဆောင် သင့်တာကိုတောင်
မသုံးဆောင်ပဲ ကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲမှုဆိုတဲ့ တင်းလွန်းသော
အဖို့အစွန်း ဒီတဖက် အစွန်းကျတဲ့ အကျင့် ၂-ပါးကို စွန့်
ပယ်ပြီး ကျင့်ရတဲ့ အလယ်လမ်း အကျင့်ကို တွေ့လာပြီ၊ အဲဒီ

ပိုင်း] မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့်အကျိုး ၁၀၉

အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြင့် ပညာမျက်စိ ပွင့်ခြင်း ကိလေသာ
ငြိမ်းခြင်း စသည်ကိုလဲ ကိုယ်တိုင်တွေ့လာပြီ”လို့ ပဉ္စဂဂ္ဂိတို့အား
သိစေပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ကား -

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ၁၆-နှစ် အရွယ်မှ ၂၉-နှစ်
အရွယ် တိုင်အောင် ၁၃-နှစ်ပတ်လုံး ကာမ ချမ်းသာ ခံစားမှု
ဆိုတဲ့ လျော့လွန်းသော လမ်းကို လိုက်လာခဲ့တယ်။ ၂၉-နှစ်
အရွယ်မှာ တောထွက်ပြီး ရဟန်းပြုခြင်းဖြင့် အဲဒီ လျော့လွန်း
သော ကာမသုခလွှဲက အကျင့်လမ်းမှ ခွါခဲ့တယ်။ အဲဒီလမ်းကို
ပယ်စွန့်ခဲ့တယ်။ အဲဒီကနောက် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ၆-နှစ်
ပတ်လုံး ကျင့်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲတဲ့ အတ္တကိလမထ
အကျင့်လမ်းကို လိုက်ခဲ့ပြန်တယ်။ ၆-နှစ် ကြာတဲ့အခါ အဲဒီ
အတ္တကိလမထအကျင့်ဖြင့် ဉာဏ်ထူး တရားထူး တစုံတခုကိုမျှ
မတွေ့ရတဲ့အတွက် လမ်းမှားမှန်းသိပြီး အဲဒီအကျင့်လမ်းမှလဲ ခွါ
ခဲ့ပြန်တယ်။ အဲဒီ အကျင့်ကို စွန့်ပယ်ခဲ့ပြန်တယ်။ အဲဒီကနောက်

မှတ်ချက်

၁- တချို့က သုဂတ ဂုဏ်တော် အဖွင့်မှာ “ဒိပင်္ဂရပါဒ-
မူလတော ပဘုတိ ယာဝ ဗောဓိမဏ္ဍာ တာဝ သမတိ သ-
ပါရမိပူရိကာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗလောကဿ
ဟိတသုခမေဝ ကရောန္တော သဿတံ ဥစ္ဆေဒံ ကာမသုခံ
အတ္တကိလမထန္တိ ဣမေ စ အန္တေ အနုပဂစ္ဆန္တော
ဂတောတိ သမ္မာ ဂတတ္တာပိ သုဂတော” ဆိုတဲ့စကားကို
ထောက်ဆပြီးတော့ “ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ကာမ
သုခလမ်း အတ္တကိလမထ လမ်းတို့ကို လိုက်ခဲ့ပြီးမှ စွန့်

အာနာပါနုစျာန်ကိုရအောင် အားထုတ်ဖို့ ကာယဗလ ပြည့်ဝ
 ရေးအတွက် အစာအာဟာရကြမ်းများကို ပြန်ပြီး မှီဝဲတယ်၊
 အဲဒါကတော့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါထဲမှာ အပါအဝင် ဖြစ်တဲ့ အာနာ

မှတ်ချက်

ပယ်ခဲ့တယ်” ဆိုတာကို မသက်ဝင်နိုင်ပဲ ရှိနေကြတယ်။
 အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တို့က “ကာမချမ်းသာ ခံစားခြင်းဖြင့်
 သုဂတိနိဗ္ဗာန်ရောက်တယ်” လို့ ယူဆ စွဲလမ်းပြီး ကာမ
 ချမ်းသာ သုံးဆောင်တာကိုမှ “ကာမသုခလ္လိကာ-
 နုယောဂ” လို့ ယူလိုကြတယ်။ အဲဒီလို ဟုတ်ယင် ကာမ
 သုခလ္လိကာ အကျင့်ဟာ အလွန် နယ်ကျဉ်းသွားတယ်၊
 သုဂတိနိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း အနေနဲ့ ယူဆစွဲလမ်းပြီး
 ကာမဂုဏ်ခံစားတဲ့သူ ဆိုတာက အရှားသားပဲ၊ ယခုနေ
 အခါ ဆိုယင် မရှိသလောက်ပါပဲ၊ ဘုရားလက်ထက်ဆီက
 လဲ အဲဒီလို အယူရှိတဲ့သူက အလွန် နဲဟန် တူပါတယ်၊
 နောက်ပြီးတော့ “အဲဒီလို အယူမရှိပဲနဲ့ ကာမဂုဏ်ကို
 သုံးဆောင်ယင် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ မဖြစ်ဘူး” လို့
 လဲ အဲဒီ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ယူလိုကြတယ်၊ အဲဒီလိုဆို
 တော့ ရှင်ရဟန်းများလဲ အဲဒီလို အယူ မရှိယင် ကာမ
 ချမ်းသာကို သုံးဆောင်ကောင်းတယ်လို့ ခွင့်ပြုရလိမ့်
 မယ်၊ ဒီလိုတော့ ခွင့်မပြုသင့်ပေဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲ
 ဆိုယင် မြတ်စွာဘုရား အလိုတော်က “ကာမချမ်းသာ
 ခံစားမှုကို မမှီဝဲအပ်” လို့ ဟောရာမှာ ကာမရာဂ ကိလေ
 သာ မဖြစ်စေလို၍ ဟောတော်မူတာပဲ၊ ဒါကြောင့်

ပိုင်း] မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့်အကျိုး ၁၁၁

ပါနု ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး စားသုံးတာ
ဖြစ်တဲ့အတွက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး စားသုံး
တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ လို့

မှတ်ချက်

ဒီဃနိကာယ် ပါထိကဝဂ် သမ္ပသာဒနီယသုတ်၌ မြတ်စွာ
ဘုရား၏ ကာမသုခ၊ အတ္တကိလမထ ဆိုတဲ့ အဖို့အစွန်း
၂-ပါးမှ ကင်းလွတ်ပုံကို ပြထားရာမှာ အဋ္ဌကထာက
“ကေဏိယရသေ့ အစရှိသော အခြား သမဏ ဗြာဟ္မဏ
တို့သည် ‘တမလွန်လောက်ရှိကြောင်း ဘယ်သူသိသလဲ၊
ဤရသေ့မကလေး၏ နူးညံ့သော လက်မောင်းအတွဲက
ချမ်းသာတယ်’ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းပြီးတော့ ဆံထုံးဖွဲ့
ထားသည့် ရသေ့မကလေးတို့နှင့် ပျော်ပါးကုန်၏။ ရောက်
လာတိုင်းသော ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံကို ခံစားကုန်
လျက် ကာမချမ်းသာကို အားထုတ်ခံစားကုန်၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားသည်ကား ယင်း သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ကဲ့သို့ အား
ထုတ်ခြင်း ခံစားခြင်း မရှိဟု ပြသည်”ဟု ဖွင့်ထားပေ
သည်။ ထို့ပြင် “အချို့ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ကာမ
သုခ အကျင့်ကို ကြဉ်ရှောင်မည်ဟု ရည်ရွယ်၍
ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်သည့် ကာယကိလမထ အကျင့်
သို့ ပြေးဝင်ကြသည်။ ထိုကာယကိလမထ အကျင့်မှ လွတ်
စေမည်ဟု ရည်ရွယ်၍ ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုသို့ ပြေး
ဝင်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်ကား ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်
ပေ။ ယင်း အစွန်း ၂-ပါးကို ကြဉ်၍ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်

မဆိုရဘူး၊ မသုံးဆောင်ပဲ ကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲတာ မဟုတ်တဲ့ အတွက် အတ္တကိလမထာနုယောဂလဲ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ အဖို့ အစွန်း ၂-ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း ဖြစ်တယ်။

မှတ်ချက်

သော သမ္မာပဋိပတ်ကိုသာ ကျင့်တော်မူသည်” ဟူ၍လဲ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားပေသည်။ ယင်းပြဆိုချက်၌ အလယ်လမ်းမှန်ကို မသိကြသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ သည် ကာမသုခလမ်းကို ကြဉ်ရှောင်လျှင် အတ္တကိလမထ အကျင့်သို့ ရောက်ကြသည်၊ ထိုအတ္တကိလမထလမ်းကို ကြဉ်ရှောင်လျှင် ကာမသုခအကျင့်သို့ ရောက်ကြသည်” ဆိုသော အချက်ကို လေးလေးနက်နက် သတိပြုသင့်၏။ အကယ်၍ သုဂတိနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဟု ယူဆ ပြီး ခံစားမှ ကာမသုခလွှဲကအကျင့် ဖြစ်လျှင် အစာ အဝတ်စသည် အလုံးစုံကို စွန့်ရန် လိုမည်မဟုတ်၊ ထိုအယူ အစွဲနှင့် မေထုန်အမှုကို စွန့်ရုံမျှဖြင့်ပင် ယင်း ကာမသုခ အကျင့်မှ လွတ်ရာ၏။ ထိုအယူအစွဲနှင့် မေထုန်အမှုကို စွန့်ရုံမျှဖြင့် အတ္တကိလမထအကျင့် မဖြစ်တန်ရာ။ ထိုသို့ သော အယူအစွဲမရှိသူတို့မှာ အတ္တကိလမထအကျင့်ကို စွန့်၍ ကာမဂုဏ်အာရုံတို့ကို သုံးဆောင်ရုံမျှဖြင့်လဲ ကာမ သုခလွှဲကအကျင့် မဖြစ်နိုင်ရာ။ အမှန်စင်စစ်ကတော့ ကာမသုခအကျင့်နှင့် အတ္တကိလမထ အကျင့်သည် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်သော အကျင့်များ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကာမသုခအကျင့်မှ လွတ်စေရန် အစာ

ပိုင်း] မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့်အကျိုး ၁၁၃

အဲဒီလို သုံးဆောင်သင့်တဲ့ အစာအာဟာရကို သုံးဆောင်ပြီး တော့ ကာယဗလ ပြည့်စုံလာတဲ့အခါ အာနာပါနု ဆိုတဲ့ ရှုရိုက် လေကို ရှုပြီး စျာန်လေးပါးကို ရတော်မူတယ်။ အဲဒီ စျာန်

မှတ်ချက်

အဝတ်စသော အလုံးစုံကို ပယ်စွန့်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲသောအကျင့် ဖြစ်သွားသည်။ ကိုယ်အပင်ပန်း မခံပဲ အစာအဝတ်စသည်ကို သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ကာမ သုခအကျင့် ဖြစ်သွားသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပေသည်။ ထို့ပြင် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါသရာသိသုတ် အဋ္ဌကထာ (နှာ ၉၇-၈)၌ “ပဗ္ဗဇိတနံ-ရှင်ရဟန်းတို့ အား၊ စတုသု ပစ္စယေသု-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌၊ အပ္ပစ္စ-ဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ- မဆင်ခြင်ပဲ သုံးဆောင်ခြင်း သည်၊ အနရိယပရိယေသနာဝေ-ယုတ်ညံ့သော ရှာမှီး ခြင်းသာတည်း”လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒီ အနရိယ ပရိယေသနနှင့် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဟာ သဘော အားဖြင့် အတူတူပါပဲ။ ဒါကြောင့် ရှင်ရဟန်းများမှာ ပစ္စည်းလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ပဲ သုံးဆောင် လျှင် အနရိယပရိယေသနလဲ ဖြစ်သည်။ ကာမသုခလ္လိက လဲ ဖြစ်သည်။ ပွဲလမ်းသဘင်စသည် ဝိသဘာဝ အာရုံ စသည်ကို သုံးဆောင်ခံစားလျှင်မူ ကာမသုခအကျင့်ဖြစ် ကြောင်း အထူးပြောဆိုဘွယ်ပင် မလိုတော့ပေ။ ပစ္စည်း လေးပါးကို ဆင်ခြင်ပြီး သုံးဆောင်လျှင် အနရိယပရိ-ယေသနမှ လွတ်သည်။ ကာမသုခအကျင့်လဲ မဖြစ်၊ သမထ

သမာဓိကတော့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ ဖြစ်တဲ့အတွက် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲမှာ ပါဝင် တဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင်ပဲ။ အဲဒီ သမာဓိမဂ္ဂင်ကို အခြေခံပြုပြီးတော့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ပူးစေတယ်။ အဲဒီလို ပူးစေခြင်း

မှတ်ချက်

ဝိပဿနာဖြင့် ရှု၍ သုံးဆောင်ပါမှု ကာမသုခအကျင့်မှ လွတ်ကြောင်း အထူးပြောစရာမလိုပါဘူး။ မေတ္တာ- ဘာဝနာ အစရှိသော သမထဘာဝနာကို ပူးနေယင် တောင်မှ မိမိအတွက်ရော ဒကာ ဒကာမတွေအတွက် ရော အကျိုးများကြောင်း စသည်ကို အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဧကနိပါတ် (နှာ ၉၊ သုတ်အမှတ် ၅၃-၅၄-၅၅-နှင့် နှာ ၄၁၊ သုတ်အမှတ် ၃၈၂ မှ ၅၆၂-အထိ) ပါဠိများနှင့် ယင်းတို့၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာများမှာ ပြထားပါသည်။ နောက်ပြီးတော့ ကာမဂုဏ်အာရုံကို နှစ်သက်သာယာ ပြီး သုံးဆောင်မှု ဟူသမျှဟာ ကာမသုခလွှဲကာနုယောဂ မည်ကြောင်း၊ ယင်းအကျင့်မှ ဗုဒ္ဓဘုရား၏ တပည့် ရှင် ရဟန်းများ ကြည်ရှောင်သင့်ကြောင်းများကို ဒီဃ- နိကာယ် ပါထိကဝဂ် ပါသာဒိကသုတ် (နှာ ၁၀၈)၌ “ဣဓေကဇ္ဇော ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမဂီဘူတော ပရိစာရေတိ၊ အယံ စတုတ္ထော သုခလ္လိ- ကာနုယောဂေါ” စသည်ဖြင့် ဟောထားပါသည်။

နောက်တချက်ကတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ လောမဟံသဇာတ် ဘဝတုန်းက အတ္တကိလမထာ

ပိုင်း] မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် အလယ်လမ်းအကျင့်နှင့်အကျိုး ၁၁၅

ဖြင့် အရိယမဂ်လေးပါးဆိုတဲ့ အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားမြတ်
တွေကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ ရတော်မူလာခဲ့တယ်။ အဲဒီလို ရတော်မူ
လာတာဟာ အစာအာဟာရကြမ်းတွေကို ဖြတ်ပြီး ကျင့်တဲ့
ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ဖြင့် ရလာတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ကာမချမ်း
သာကို သာယာခံစားတဲ့ ကာမသုခလ္လိကအကျင့်ဖြင့် ရလာတာ

မှတ်ချက်

နယောဂ အကျင့်ကို အပြည့်အစုံ ကျင့်ခဲ့ကြောင်း ဇာတ်
အဋ္ဌကထာမှာရော မူလပဏ္ဏာသ မဟာသီဟနာဒသုတ်
(နာ ၁၁၁-စသည်)မှာရော အထင်အရှား ပြဆိုဟော
ကြားထားပါသည်။ ထို့ပြင် ပဋိမ္မမဘဝ၌ ၆-နှစ်ပတ်လုံး
ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့ကြောင်း မူလပဏ္ဏာသ
မဟာသစ္စကသုတ် စသည်၌ ဟောထားပါသည်။ ယင်း
ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို မာရသံယုတ်ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ
တို့၌ အတ္တကိလမထာနယောဂ အကျင့် ဖြစ်ကြောင်း
ပြထားပါသည်။ ထို့အကြောင်းအရာများကိုတော့ ဤ
တရားတော်၌ ပြခဲ့ပြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒါကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ နိယတဗျာဒိတ်
ခံယူခဲ့သည်မှစ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အထိ ဒီအတောအတွင်း
မှာ အတ္တကိလမထာနယောဂ အကျင့်သို့ တကြိမ်တခါမျှ
မကပ်ရောက်ခဲ့ဘူးလို့ မဆိုနိုင်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ထိုအကျင့်
၂-ပါးသို့ ဘုရား အလောင်းတော် မကပ် ရောက်ဟု
သုဂတဂုဏ်အဖွင့်၌ ဆိုခြင်းမှာ ထိုအကျင့်များ၌ ကပ်
ရောက်စွဲမြဲ၍မတည်၊ ထိုအကျင့် ၂-ပါးမှ ထွက်ခွါ၍

လဲ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ ကာမသုခလွှဲကအကျင့်နှင့် ဒုက္ခရစရိယာ ဆိုတဲ့ အတ္တကိလမထ အကျင့်တို့ကို စွန့်ပယ်ပြီး အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြင့် ရလာတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်—

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဧတေ ခေါ ဥဘော အန္တေ-ယခု ပြောခဲ့တဲ့ ဤအဖို့အစွန်း ၂-ပါးတို့ကို၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက် မူ၍၊ တထာဂတေန-သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်၊ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ခဲ့ပေပြီ-လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

လျော့လွန်းတဲ့ ကာမသုခအကျင့်နှင့် တင်းလွန်းတဲ့ အတ္တ-ကိလမထအကျင့်ဆိုတဲ့ ဒီ တဖက်စွန်းရောက်နေတဲ့ အကျင့်မှား လမ်းမှား ၂-ခုကို ပယ်စွန့်ပြီးတော့ မလျော့လွန်း မတင်းလွန်း တဲ့ အလယ်လမ်းအကျင့်ကို ငါဘုရားသိလာပြီ-လို့ ဆိုလိုပါ တယ်။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက အတိုချုပ် ဆောင်ပုဒ် စီထား တယ်။ “အစွန်း ၂-သွယ်၊ လမ်းမှားပယ်၊ အလယ် လမ်းမှန် ဖြစ် ပေသည်”-တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

အစွန်း ၂-သွယ်၊ လမ်းမှားပယ်၊ အလယ် လမ်းမှန် ဖြစ်ပေ သည်။

မှတ်ချက်

မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်သည်ဟု ယူလျှင် အားလုံးညီညွတ်၍ သင့်ရာ၏။ ထိုအဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို မကပ်ရောက်မူ၍ အလယ်လမ်း အကျင့်ကို ငါသိလာပြီ ဟု မိန့်ကြားတော်မူရာ၌လည်း ဤနည်းပင်ဟုယူရာ၏။

အစွန်း ၂-ဖက်မှ လွတ်အောင်ကျင့်ပုံ

အဲဒါက ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ - အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ ဆိုတဲ့ ကာမအာရုံ ငါးပါးထဲမှ သိလသိက္ခာနှင့် မဆန့်ကျင်တဲ့အာရုံများ၊ တရားကျင့်ရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းများကို သုံးဆောင်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို သုံးဆောင်သင့်တာကို သုံးဆောင်တဲ့အတွက် ကိုယ်မပင်ပန်းပဲ ချမ်းသာစွာ တရားကျင့်သုံးနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အတ္တကိလမထ အဖို့ အစွန်းမှ လွတ်တယ်။ သုံးဆောင်သင့်တဲ့ ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်တဲ့အခါ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ရတယ်။ သို့မဟုတ် သမထ ဝိပဿနာဖြင့် ရှု၍ သုံးဆောင်ရတယ်။ အာရုံငါးပါးကို တွေ့ရတဲ့အခါလဲ ဝိပဿနာဖြင့် ရှု၍သိရတယ်။ အဲဒီလို ပစ္စဝေက္ခဏာ သမထ ဝိပဿနာတို့ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်တဲ့အတွက် ကာမချမ်းသာကို နှစ်သက်သာယာပြီး ခံစားတဲ့ ကာမသုခလွှဲကအဖို့ အစွန်းမှလဲ လွတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို မကပ်မူ၍ အလယ်လမ်းအကျင့်ကို ငါသိလာပြီ - လို့ မိန့်တော်မူတာပါပဲ။

အစာမှား အစာကြေးဆေး စားတာနဲ့ တူတယ်

ပစ္စဝေက္ခဏာဖြင့် ဆင်ခြင်တာ၊ သမထ ဝိပဿနာဖြင့် ရှုသိတာဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သတိ သမာဓိ ပညာတွေပဲ။ အဲဒါဟာ ဘာနှင့် တူသလဲ ဆိုယင်။ အစာမှား အစာကြေးဆေးကို စားတာနဲ့ တူတယ်။ အဖျားရောဂါ ပျောက်ခါစ နာလန်ထ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မသင့်တော်တဲ့ အစာတွေကို ရှောင်ရတယ်။ မရှောင်နိုင်လို့ စားချင်ယင် အဲဒီအစာကို စားပြီးတဲ့

အခါ အစာမှား အစာကြေဆေးကို စားရတယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ အဖျားရောဂါလဲ မတက်ဘူး။ ကိုယ်စားချင်တာ စားရလို့ အားအင်လဲ ပြည့်ဝတယ်။ အဲဒါလိုပါပဲ။ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်တာ၊ ရှုမှတ်တာဟာ သုံးစွဲတဲ့ ပစ္စည်းအာရုံတို့နှင့် စပ်ပြီး ကိလေသာမဖြစ်ရအောင် ကာကွယ်တားမြစ်လိုက်တာ ပဲ။ အထူးအားဖြင့် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောမှန်ကို သိနေတဲ့ ယောဂီမှာ အဲဒီ မြင်ရတဲ့အာရုံ စသည်နှင့် စပ်ပြီး လောဘလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒေါသ စသည်လဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ပစ္စည်းလေးပါး သုံးစွဲတဲ့အခါလဲ မြင်တာ နံတာ စားသိတာ တွေ ထိတာကို ရှုမှတ်ပြီး သိနေယင် အဲဒီ ပစ္စည်းနှင့်စပ်ပြီး ကိလေ သာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ အလိုရှိတာလဲ သုံးဆောင်ရလို့ မပင်ပန်း မဆင်းရဲဘူး။ ရှုသိပြီး သုံးဆောင်လို့ နှစ်သက်သာ ယာမှု မဖြစ်တဲ့အတွက် ကာမသုခလွှဲကလဲ မဖြစ်ဘူး။ အစွန်း ၂-ဖက်မှ လွတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ရှုသိပြီး သုံးဆောင်တာဟာ အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြစ်တယ်။ မသင့်တာကိုစားပြီး အစာမှား အစာကြေဆေးကို စားတာနဲ့တူတယ်။ ဒါကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါး က ပေါ်လာသမျှ အာရုံတွေကို ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ ဒီ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အကျင့်လမ်းဖြင့် ပညာမျက်စိပွင့်ခြင်း မှ စ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းအထိ အကျိုးအာနိသင် များကို ရနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ရနိုင်ကြောင်းကို ဒီလိုဆက်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

တထာဂတေန- သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်။ အဘိ- သမ္မုဒ္ဓါ-ထိုးထွင်း၍ သိလာခဲ့သော၊ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ- အ

လယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ စက္ခုကရဏီ-ပညာမျက်စိ
ကိုလဲ ပြုတတ် ဖြစ်စေတတ်ပေ၏။ ဉာဏကရဏီ-အသိဉာဏ်
ကိုလဲ ပြုတတ် ဖြစ်စေတတ်ပေ၏-တဲ့။

ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ်ဖြစ်စေပုံ

အလယ်လမ်းအကျင့်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ သူ့ကိုကျင့်
ယင် ဖြစ်ပွားစေယင် အဲဒီကျင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ပညာ
မျက်စိကို ဖြစ်စေတတ်ပါတယ်။ အသိဉာဏ်ကိုလဲ ဖြစ်စေတတ်
ပါတယ်-တဲ့။ ဒီနေရာမှာ အသိဉာဏ်ဆိုတာဟာ (တသေဝ
ဝေဝစန့်-လို့ ဖွင့်ပြကြတဲ့အတွက်) ပညာမျက်စိဆိုတာနဲ့ အရ
တူပါတဲ့၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို ရှင်းလင်း ပြတ်သားစွာ သိရ
တဲ့အတွက် အသိဉာဏ်ကိုပင် မျက်စိလို့ တင်စားပြီး ဟော
ထားတာပါပဲ။ ဒီ ပညာမျက်စိ အသိဉာဏ်ကို ကာမချမ်းသာ
ခံစားမှုဖြင့် မဖြစ်စေနိုင်ဘူး၊ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုမှုဖြင့်လဲ
မဖြစ်စေနိုင်ဘူး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ ဒီ အလယ်လမ်း အကျင့်
ဖြင့်သာ ဖြစ်စေနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ပညာမျက်စိလို့
ခေါ်တဲ့ အသိဉာဏ်ဖြစ်ပုံဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသာသ
နာတော်မှာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားကို အားထုတ်ကြ
တယ်ဆိုတာ ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဖြစ်ပွားစေရတာပဲ။ မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးကို ဖြစ်ပွားစေတယ်ဆိုယင် ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေ
ကို မျက်စိနဲ့ မြင်ရသလိုပင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိရ
မြင်ရမယ်။ အဲဒီ ရုပ်နာမ်တွေ၏ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာ
ပုံ ပျက်ပျက်သွားပုံကိုလဲ တကယ် ဖြစ်ပျက်တဲ့အတိုင်း ရှင်း
လင်းပြတ်သားစွာ သိရ မြင်ရမယ်။ အနိစ္စ-မမြဲဘူး၊ ဒုက္ခ-
ဆင်းရဲတွေပဲ၊ အနတ္တ-အတ္တကောင် မဟုတ်တဲ့ အစိုးမရတဲ့

သဘောတရားတွေပဲ ဆိုတာကိုလဲ စာပြော ဆရာပြောမျှ မဟုတ်ပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိရ မြင်ရမယ်။ နောက်ဆုံးကျတော့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဆင်းရဲ ဟူသမျှ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်သဘောကိုလဲ ကိုယ်တွေ့ ဖြင့်ပင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိရ မြင်ရမယ်။ အဲဒီလို သိရဲ့လား မြင်ရဲ့လားဆိုတာ စဉ်းစား ဆင်ခြင်ကြည့်ဘို့ အ ရေးကြီးပါတယ်။

ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ်အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မပြတ် ရှုမှတ်ပြီး သိရတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်ရှုနည်းဖြင့် ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တရားကို မပြတ်ပွားနေ ကြတဲ့ ယောဂီများမှာတော့ ဒီ ပညာမျက်စိဖြစ်ပုံ၊ ကိုယ်တိုင် တွေ့ အသိဉာဏ်ဖြစ်လာပုံဟာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ပဌမ စပြီးရှုခါစ ယောဂီမှာ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေပေမယ့်လို့ သမာဓိ ကောင်းကောင်း မဖြစ်သေးခင်မှာတော့ ဘာမှ ထူး ထူးခြားခြား မသိသေးဘူး။ ရှုမှတ်လို့ သုံး လေး ငါးရက် စ သည် ကြာတဲ့အခါကျတော့ စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိက ကောင်းလာတယ်။ တခြား တပါးအာရုံများဆီကို စိတ်က မ သွားသလောက်ပဲ ရှိနေတယ်။ ရှုသိရမည့် ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ် ပေါ်မှာသာ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေ တယ်။ အဲဒီ အခါ မှတ်သိရတဲ့ ရုပ်ကတခြား၊ မှတ်သိတဲ့ စိတ် နာမ်က တခြား ကွဲပြားပြီးထင်တယ်။

ရှုမှတ်ခါစက ဆိုယင် ဆရာများ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေပေမယ့်လို့ ဖောင်း

ပိုင်း]ပညာမျက်စိနှင့်အသိဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ၁၂၁

ရုပ်နဲ့ မှတ်သိတာ၊ ပိန်ရုပ်နဲ့ မှတ်သိတာကို ခွဲခြားပြီး မသိသေးဘူး၊ ဖောင်းတာနဲ့ မှတ်သိတာ၊ ပိန်တာနဲ့ မှတ်သိတာကို တယောက်ထဲအနေနဲ့သာ ထင်နေတယ်။ သမာဓိအားကောင်းလာတဲ့အခါကျတော့ မှတ်သိရတဲ့ ရုပ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့ စိတ်နာမ်ဟာ သူ့အလိုလိုပင် ကွဲလာတယ်။ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း သိရတဲ့ ရုပ်ကတခြား သိတဲ့နာမ်ကတခြား ကွဲပြားပြီး ထင်ပေါ်နေတယ်။ ရောလို့တောင် မဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီအခါ ဒီကိုယ်ထဲမှာ ဒီရုပ်နဲ့ ဒီနာမ် ဒီ၂-မျိုးရှိတာပဲ။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်ရယ်လို့ မရှိဘူး၊ ရုပ်နဲ့ နာမ် ၂-ပါးအပေါင်းမျှသာ ရှိတယ်လို့ သဘောပေါက် သိမြင်တဲ့ဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီလို သိတာကလဲ တွေးဆပြီး သိတာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ လက်ဝါးပေါ်မှာ တင်ပြီးကြည့်လို့ မြင်ရတာလိုပင် ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ပြတ်ပြတ် သားသား သိမြင်ရတာပဲ။ အဲဒီလို သိမြင်ရတာကို ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ် ဆိုတာလဲ အဲဒါကို ပြောတာပဲ။

အဲဒီကနောက် သမာဓိဉာဏ် တဆင့်တိုးတက်ပြီး အားကောင်းလာတဲ့အခါမှာ မျက်စိရှိလို့ မြင်တယ်၊ မြင်စရာအဆင်းရှိလို့ မြင်တယ်၊ နားရှိလို့ ကြားတယ်၊ ကြားစရာ အသံရှိလို့ ကြားတယ်၊ ကျွေးချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ ကျွေးတယ်၊ ဆန့်ချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ ဆန့်တယ်၊ လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ လှုပ်တယ်။ အမှန်အတိုင်းမသိတဲ့ အဝိဇ္ဇာရှိလို့ နှစ်သက်လိုချင်တယ်၊ နှစ်သက်လိုချင်လို့ စွဲလမ်းတယ်၊ စွဲလမ်းလို့ ပြုလုပ်တယ်၊ ပြုလုပ်လို့ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး ဖြစ်ပေါ်ရတယ် စသည်ဖြင့်လဲ သဘောပေါက် သိမြင်လာတယ်။

အဲဒီကနောက် သမာဓိဉာဏ် တဆင့် တိုးတက်အား
 ကောင်းလာတဲ့အခါမှာ မှတ်သိရတဲ့အာရုံရော မှတ်သိမှုရော အ
 သစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျောက်ပျောက် သွားတာကို မျက်စိနဲ့
 မြင်ရသလိုပင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသား သိရ
 တယ်။ အဲဒီတော့ အနိစ္စ-မမြဲဘူးဆိုတာကိုလဲ ရှင်းရှင်း လင်း
 လင်း ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိရတယ်။ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲတွေ မကောင်း
 တာတွေချည်းပဲ။ အနတ္တ-အတ္တကောင်မဟုတ်တဲ့ အစိုးမရတဲ့
 သဘောတရားမျှပဲ - ဆိုတာတွေကိုလဲ ရှင်းရှင်း လင်းလင်း
 ကိုယ်တိုင် တွေ့သိရတယ်။ အဲဒီ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသိ
 ဉာဏ်တွေ ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဆင်းရဲ
 ခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်
 ဆိုက်ရောက်ပြီး တွေ့ရ သိမြင်ရတယ်။ အဲဒီလို သိမြင်တာတွေ
 ဟာ ထူးခြားတဲ့ ပညာမျက်စိတွေပဲ။ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ်
 တွေပဲ။

ဒါကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဖြစ်ဆဲ
 ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး သိသိနေတဲ့ ယောဂီတွေမှာ
 “စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ”ဆိုတဲ့ ဒီ ဒေသနာတော်အရ
 ရှုမှတ်ပြီး ပွားစေရတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်လမ်းက ပညာ
 မျက်စိကို ပွင့်စေတယ်။ အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတယ်ဆိုတာ
 ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှားနေပါတယ်။

အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များက ပြထားတဲ့အတိုင်း
 ကျက်မှတ်ပြီး ဆင်ခြင်နေရုံမျှဖြင့် ဒီလိုထူးခြားတဲ့ အသိအမြင်
 ဖြစ်ပါမည်လား၊ မူလက ကျက်မှတ်ထားပြီးထက် ထူးခြားတဲ့
 အသိအမြင် ဖြစ်ပါမည်လား၊ မစဉ်းစား မဆင်ခြင်ပဲ ပစ်ထား

ယင် ကျက်မှတ်ပြီးသားတွေတောင် မေ့ပျောက်မသွားပေဘူးလား။ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီးသိတဲ့ ပညာသိမဟုတ်ပဲ ကျက်မှတ်ထားတဲ့ သညာသိမျှ ဖြစ်လို့ပဲ ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

နောက်နောက်ကာလ၌ အသိထူးပုံ

ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိအောင် အားထုတ်ယင်တော့ ရှေးရှေးကာလထက် နောက်နောက်ကာလမှာ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ် ဖြစ်စမြဲပါပဲ။ ဒါကြောင့် တချိန်က အရှင်အာနန္ဒာဟာ ဘိက္ခုနီကျောင်းတိုက်သို့ သွားတယ်။ အဲဒီအခါ ဘိက္ခုနီတို့က (ဣဓာန္တ အာနန္ဒ သမ္မဟုလာ ဘိက္ခုနီယော) အရှင် အာနန္ဒာ ဘုရား ဤကျောင်းတိုက်မှာ များစွာသော ဘိက္ခုနီ (ရဟန်းမ)တို့ဟာ (စတုသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တာ ဝိဟရန္တိယော) လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တို့၌ ကောင်းစွာတည်သောစိတ် ရှိကုန်လျက် နေကြသည်ဖြစ်၍ (ဥဠာရံ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ)ရှေးကာလမှ နောက်ကာလ၌ မြင့်မြတ်ထူးခြားသော အသိဉာဏ်ကို (သဉ္ဇာနန္တိ) သိကြ တွေ့ကြပါသည် ဘုရား—လို့ အရှင်အာနန္ဒာအား လျှောက်ကြတယ်။ အရှင်အာနန္ဒာက “ဒီလို သိစမြဲ တွေ့စမြဲပါပဲ”လို့ ပြောဟောခဲ့ပြီး နောက် အဲဒီအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားတယ်။ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက—

ဧဝ မေတံ အာနန္ဒ၊ ဧဝ မေတံ အာနန္ဒ၊ ယော
ဟိ ကောစိ အာနန္ဒ ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ စတုသု
သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတ စိတ္တာ ဝိဟရတိ။

တဿေတံ ပါဠိကဓံ* ဥဠာရံ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ
သဉ္ဇာနိဿတီတိ - လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။

အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဧဝ မေတံ-ထို သိပုံ တွေ့ပုံဟာ
ဤအတိုင်းပင် မှန်ပေ၏။ အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဧဝမေတံ-
ထို သိပုံ တွေ့ပုံဟာ ဤအတိုင်းပင် မှန်ပေ၏။ အာနန္ဒ-အာ-
နန္ဒာ၊ ယော ဟိ ကောစိ-အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော၊ ဘိက္ခု
ဝါ-အမျိုးသား ရဟန်းဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခုနီ ဝါ- အမျိုးသွီး
ရဟန်းဖြစ်စေ၊ စတုသု သတိပဋ္ဌာနေသု-လေးပါးသော
သတိပဋ္ဌာန်တို့၌၊ သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော-ကောင်းစွာတည်သော
စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရတိ-နေငြားအံ့။ တဿ-ထိုအမျိုး
သား အမျိုးသွီး ရဟန်းအား၊ ပုဗ္ဗေန-ရှေးကာလမှ၊ ဝါ-
ရှေးကာလအထူးထက်၊ အပရံ- နောက်ကာလ၌ဖြစ်သော၊
ဥဠာရံ ဝိသေသံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အထူးကို၊ သဉ္ဇာ-
နိဿတီတိ-သိလိမ့်မည် တွေ့လိမ့်မည်ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ
အကျိုးကို၊ ပါဠိကဓံ-မုချရမည်ဟု ယုံကြည်ရပေ၏ - တဲ့။

အဲဒီမှာ ထူးခြားစွာသိပုံကို အဋ္ဌကထာက ဒီလို ဖွင့်ပြ
ထားပါတယ်။

အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြပုံ

ဥဠာရံ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသန္တိ-ဝိသေသံ ဟူသည်ကား၊
ပုပ္ဖဝိသေသတော- ရှေးကာလအထူးထက်၊ အပရံ- နောက်
ကာလ၌ ဖြစ်သော၊ ဥဠာရဝိသေသံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော
အထူးကို (ဟု ဆိုလို၏)။ တတ္ထ-ထိုအထူးတို့တွင်၊ မဟာဘူတ-
ပရိဂ္ဂဟော-မဟာဘူတရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍

ရှုသိနိုင်ခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဝိသေသော-ရှေးကာလအထူးတည်း၊ ဥပါဒါရူပ ပရိဂ္ဂဟော-ဥပါဒါရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍ ရှုသိခြင်းသည်၊ အပရဝိသေသော နာမ-နောက်ကာလ၌ အထူးမည်၏။ တထာ-ထို့အတူပင်၊ သကလရူပ ပရိဂ္ဂဟော-ရုပ်အားလုံးကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍ ရှုသိခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဝိသေသော-ရှေးကာလ အထူးပေတည်း။ အရူပ ပရိဂ္ဂဟော-နာမ်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍ ရှုသိခြင်းသည်၊ အပရဝိသေသော နာမ-နောက်ကာလအထူးမည်၏။ ရူပါရူပ ပရိဂ္ဂဟော-ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍ ရှုသိခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဝိသေသော-ရှေးကာလအထူးပေတည်း၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော-အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း=ပိုင်းခြား၍ ရှုသိခြင်းသည်၊ အပရဝိသေသော နာမ-နောက်ကာလအထူးမည်၏။ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ-အကြောင်းနှင့်တကွ အကျိုး နာမ်ရုပ်ကို မြင်ခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဝိသေသော-ရှေးကာလအထူးပေတည်း။ တိလက္ခဏာရောပနံ - လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်ခြင်းသည်။ အပရဝိသေသော နာမ၊ နောက်ကာလအထူးမည်၏။ ဧဝံ-ဤနည်းဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေန-ရှေးကာလအထူးထက်၊ အပရံ-နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သော၊ ဥဋ္ဌာရဝိသေသံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အထူးကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်ပေတည်း - တဲ့။

အဲဒါဟာ ရှေးကာလထက် နောက်ကာလ၌ မြင့်မြတ်သော အထူးကို သိပုံပါပဲ။ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အရ ကာယာနုပဿနာကို ဖြစ်ပွားစေလျှင် “ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ”-စသည်ဖြင့် ဟောထားသည့်အတိုင်း သွားဆဲရုပ်

ရပ်ဆဲရပ် ထိုင်ဆဲရပ် လဲလျောင်းဆဲရပ် ကွေးဆဲ ဆန့်ဆဲရပ်
လှုပ်ရှားပြုပြင်ဆဲရပ်တွေကို စပြီးရှုရတယ်။ အဲဒါဟာ တွန်းကန်
တောင့်တင်း လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဘူတရုပ်ကို စပြီး ရှုတာပဲ။
အဲဒီ ဘူတရုပ်တွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိပြီးမှ မျက်စိ အဆင်း၊ နား
အသံစသော ဥပါဒါရုပ်တို့ကို မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့်
ရှုပြီး သိနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ရုပ်တွေကို ရှုသိပြီးမှ နာမ်ကို ရှုသိနိုင်
တယ်။ အဲဒီလို အစဉ်ဖြင့် ရှုသိခြင်း အထူးဖြစ်ပုံတွေကို ပြတာ
ပါပဲ။

သရုပ်ခွဲပုံ ကျက်မှတ်ပြီးရှုယင် စ ချင်ရာက စပြီးရှုနိုင်တယ်

အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ပြထားတဲ့အတိုင်း သရုပ်
ခွဲပုံကို ကျက်မှတ်ပြီး ရှုမယ်ဆိုယင်တော့ ဘူတရုပ်က စပြီး မရှုပဲ
ဥပါဒါရုပ်က စပြီး ရှုယင်လဲ ဖြစ်နိုင်တာပဲ။ ရုပ်က စပြီး မရှုပဲ
နာမ်က စပြီး ရှုယင်လဲ ဖြစ်နိုင်တာပဲ။ ရုပ်နာမ်ကို မရှုတော့ပဲ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့် အကြောင်းအကျိုးကစပြီး ရှုယင်လဲ ဖြစ်
နိုင်တာပဲ။ အဖြစ်အပျက်က စပြီး ရှုယင်လဲ ဖြစ်နိုင်တာပဲ။ အနိစ္စ
ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာသုံးပါးက စပြီး တင်၍လဲ ရှုနိုင်တာပဲ။
ဒါကြောင့် တချို့က “နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ စပြီး ရှုတာက
နှေးတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်္ဂဉာဏ်မှစပြီး ရှုတာက မြန်တယ်။
နှေးတဲ့ရှုနည်းကို မကြိုက်ဘူး။ မြန်တဲ့ ရှုနည်းကို ကြိုက်တယ်”
လို့တောင် ပြောတတ်ကြသေးတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ရုပ်
နာမ်တွေ၏ သရုပ်သဘောတွေကို ကျက်မှတ်ထားဘူးသည့်
အတိုင်း အလိုရှိရာမှ စပြီး ရှုတာကတော့ ထူးခြားတဲ့ ဝိပဿ
နာဉာဏ် အစစ် မဖြစ်ပါဘူး။ “ရှေးရှေးကာလထက် နောက်
နောက်ကာလ၌ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတာကို

တွေ့ရတယ်” ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဖြစ်ပုံကိုတော့ မတွေ့ရပါဘူး။ စာသင်သားများမှာ ကျက်မှတ်ထားပြီးစာကို အဖန်ဖန် ရှုတ်ပြန်နေယင် အဲဒီစာ ကြေကြေညက်ညက် ဖြစ်သလိုပင် မိမိတို့ကျက်မှတ်ထားဘူးတဲ့အတိုင်း ရုပ်နာမ် သရုပ်သဘောတွေ ကြေရုံမျှ ရှိတာပါဘဲ။ မဖြစ်ဘူးတဲ့ အသိထူး ဉာဏ်ထူး ဖြစ်လာတာကိုတော့ မတွေ့ကြရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ထင်ရှားတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနကြီး တခုမှာ သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ကျက်မှတ်ပြီးတော့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်တွေ အစဉ်အတိုင်း တက်တက်ပြီး ပွားများကြသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို ပွားပြီးတဲ့အခါကျတော့ အနုလောမ ဂေါတြဘူ မဂ် ဖိုလ် ဉာဏ်တွေကို အဲဒီနည်းဖြင့် တက်ပြီး ပွားလို့ မဖြစ်တာနဲ့ အစမှ တပတ်ပြန်ပြီး ပွားများကြရတယ်လို့ တဆင့်စကား ကြားရဘူးတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ထူး တရားထူးတွေကို ကိုယ်တက်ချင်တိုင်း တက်လို့ မဖြစ်ဘူးဆိုရာမှာ သာဓကပါပဲ။

သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ရှုသိပြီးတော့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တကယ် ဖြစ်ပွားလာယင်တော့ “စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ”လို့ ဟောထားတဲ့ ဒီဓမ္မစကြာ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ရှေးရှေးကာလထက် နောက်နောက်ကာလမှာ ထူးခြားတဲ့အသိ ဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှာ ကေန့်မလွဲပါပဲ။

ကံလေသာကို ငြိမ်းစေတယ်

နောက်ပြီးတော့ ဒီအလယ်လမ်း အကျင့်ဟာ ဥပသမာယ သံဝတ္ထတိ - ကံလေသာငြိမ်းရန် အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပါတယ်-တဲ့။ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ သူ၏ သန္တာန်မှာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ

လို့ ခေါ်တဲ့ အဲဒီ မဂ္ဂင်တရားတွေက ကိလေသာကိုလဲ ငြိမ်းစေ
တတ်ပါတယ်တဲ့။ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တွေက တဒင်္ဂအားဖြင့် ငြိမ်းစေ
တယ်။ အရိယမဂ္ဂင်တွေက အပြီးအပြတ် ငြိမ်းစေတယ်။

ကာမချမ်းသာခံစားတဲ့ အကျင့်လမ်းကတော့ ကိလေသာ
ကို မငြိမ်းစေနိုင်တဲ့အပြင် တိုးပွား စေတတ်တယ်။ တကြိမ်
လောက် ခံစားမိယင် အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ခံစားချင်တဲ့
ကိလေသာတွေ ပွားလာတယ်။ ကာမအာရုံတခုလောက် ရပြီး
ယင် ၂-ခု ၃-ခု စသည်ကို ရချင်တယ်။ ၂-ခု ၃-ခု စသည် ရပြန်
ယင်လဲ တဆယ် နှစ်ဆယ် စသည်ကို ရချင်ပြန်တယ်။ ဒီနည်းဖြင့်
တိုးတိုးပြီး ရချင်နေတာပဲ။ တော်လောက်ပြီလို့ အဆုံးသတ်တယ်
မရှိဘူး။ ယခု ခေတ်မှာ ကြီးပွား တိုးတက်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေက
ချမ်းသာကြွယ်ဝတဲ့လူတွေကို ကြည့်ပါ။ သူတို့မှာ အစစအရာရာ
အင်မတန် ပေါများ ပြည့်စုံပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တော်လောက်ပြီ
လို့တော့ အဆုံးသတ်ခြင်း မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် “ကာမသုခ
အကျင့်လမ်းက ကိလေသာကို မငြိမ်းစေနိုင်ဘူး။ ပွားသာ ပွား
စေတယ်” ဆိုတာ ထင်ရှားနေပါတယ်။

ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ပြုတဲ့ အတ္တကိလမထ လမ်းကလဲ
ကိလေသာကို မငြိမ်းစေနိုင်ဘူး။ အဲဒီ အကျင့်ကို ကြိုက်တဲ့သူ
တွေ၏ အမြင်နဲ့ဆိုယင်တော့ အလွန်အအေးခံခြင်း အလွန်အပူ
ခံခြင်း အစာငတ်ခံခြင်း စသည်ကြောင့် အလွန် ပင်ပန်း ဆင်းရဲ
နေတဲ့အခါ ကာမဂုဏ်ခံစားလိုတဲ့ ကိလေသာ ငြိမ်းနေတယ်လို့
ယူဆကောင်း ယူဆကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါက အကျင့်၏
အစွမ်းကြောင့် ငြိမ်းတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ်ပင်ပန်းလို့ ကိုယ်
အားနဲ့လို့ မဖြစ်နိုင်တာပဲ။ အဲဒီလို ငြိမ်းတာမျိုးကတော့ မကျန်း

မာလို့ ကာယဗလ အားနဲ့နေတဲ့အခါ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ပြင်းထန်နေတဲ့ အခါများမှာလဲ ငြိမ်းနေတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နေထိုင်ကောင်းပြီး ကာယဗလ အားပြည့်လာတဲ့ အခါကျတော့ ကာမဂုဏ် ခံစားလိုတဲ့ ကိလေသာတွေ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်လာပြန်တာပဲ။ အဲဒါလိုပင် ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် လုပ်တဲ့အကျင့်မှ ရပ်နားနေတဲ့ အခါ-ထွက်လာတဲ့အခါမှာ ကိုယ်က အားရှိလာတော့ ငြိမ်းနေတယ်ဆိုတဲ့ အဲဒီ ကိလေသာတွေ ဖြစ်မြဲပင် ပြန်ဖြစ်မှာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ အတ္တကိလမထ အကျင့်ကို ကျင့်နေဆဲမှာလဲ ကာမကိလေသာ အကြမ်းမဟုတ်တဲ့ အခြားကိလေသာတွေက တော့ ဖြစ်နေမှာပဲ။ ဆင်းရဲငြိမ်းပြီး ချမ်းသာစွာ နေချင်တဲ့ ကိလေသာလဲ ဖြစ်မှာပဲ။ ငါ ကျင့်နေတယ်လို့ စွဲလမ်းတဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိ ကိလေသာလဲ ဖြစ်နေမှာပဲ။ ငါလို အခြားသူတွေ မကျင့်နိုင်ဘူး စသည်ဖြင့် အထင်ကြီးတဲ့ မာနလဲ ဖြစ်မှာပဲ။ အတ္တကိလမထ အကျင့်ကို ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း အနေဖြင့် ယုံကြည်စွဲလမ်းတဲ့ သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိလဲ ဖြစ်မှာပဲ။

အကျင့်မှားကို အကျင့်မှန်ထင်ယင်
သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တယ်

လမ်းမှန်မဟုတ်တဲ့ အကျင့်မှားကို အကျင့်မှန် အနေဖြင့် ယုံကြည် ယူစွဲတာကို သီလဗ္ဗတပရာမာသ ခေါ်တယ်။ သီလသမာဓိ ပညာကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်မှ အလွတ် ဖြစ်တဲ့ အခြားတပါးသော အကျင့်ဟူသမျှကို ဗုဒ္ဓတရားတော် အရ သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒါကို တိုတိုနဲ့ ဆောင် မှတ်ထားရအောင် ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ “သစ္စာ မမြင်၊ မဂ္ဂင် မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာ

မြဲမည်၊ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်၊ ယူဆမှတ်၊ သီလဗ္ဗတပင်”တဲ့၊ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာမြဲမည်၊ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်၊ ယူဆမှတ်၊ သီလဗ္ဗတပင်။

ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေတာတွေဟာ ဥပါဒါ-နက္ခန္ဓာခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရား ဒုက္ခသစ္စာ တရားတွေချည်းပဲ၊ အဲဒါတွေကို သိအောင် ရှုယင် မဂ္ဂင်တရားတွေဖြစ်ပြီး သစ္စာလေးပါးလုံးကို သိတယ်၊ အဲဒီလို သစ္စာကို သိအောင် ရှုတာ မဟုတ်ပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ကို ပွားစေတာ မဟုတ်ပါပဲ အခြားနည်း အကျင့်တွေ ယုံကြည်စွဲလမ်းမှု ဟူသမျှဟာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ဒိဋ္ဌိချည်းပဲ၊ ယခုခေတ်မှာ “ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေကို ကြားနာကျက်မှတ်ပြီး သိရုံနဲ့ ကိစ္စပြီးတယ်၊ ဘာဝနာ အလုပ်ကို အားထုတ်ဖို့ မလိုဘူး၊ သီလကိုတောင် ဆောက်တည်ဘို့ ကျင့်ဘို့ မလိုဘူး”လို့ ဟောပြော နေကြတာတွေ ရှိတယ်၊ အဲဒီ ဝါဒအတိုင်း ယုံကြည်စွဲလမ်းနေယင် သီလဗ္ဗတပရာမာသ အယူမှ လွတ်၊မလွတ် စဉ်းစားကြည့် ကြရမယ်၊ ဘုန်းကြီး အမြင်အားဖြင့်တော့ အဲဒီ ဟောပြောချက် ထဲမှာ သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာပညာဆိုတာ မပါတဲ့အတွက် သီလဗ္ဗတပရာမာသ အယူထဲမှာ ပါဝင်နေတယ်လို့ပဲ ထင်မြင်ပါတယ်။ သောတာပန်မှာဆိုယင် ဝိပဿနာရှုနည်း အကျင့်လမ်းမှန်ကို သိပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီ သီလဗ္ဗတပရာမာသ အယူမှား မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် နောက်နောက်ဘဝတွေမှာလဲ အယူလွဲမှားခြင်း မဖြစ်တော့ဘူး၊ အင်မတန် ကောင်းတာပဲ၊ အဲဒါ

ဟာ မဂ္ဂင်အကျင့်၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာ ငြိမ်းတာ ပါပဲ။

တဒဂ်အားဖြင့် ငြိမ်းစေပုံ

ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း “ဝိပဿနာမဂ္ဂင်က ကိလေသာ ကို တဒဂ်အားဖြင့် ငြိမ်းစေတယ်” ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲဆိုယင်၊ ရှုမိလို့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမျှပဲလို့ သိရတဲ့အာရုံမှာ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်း ပြီး ဖြစ်မည့်ကိလေသာတွေဟာ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒါဟာ မရှုမိလို့ အမှန်အတိုင်းမသိယင် အဲဒီ အာရုံတွေမှာ ဖြစ်ခွင့် ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေကို တဒဂ်ပဟာန်အားဖြင့် ပယ်တာပါပဲ၊ တဒဂ်ပဟာန်ဆိုတာ (တေန တေန ဝိပဿနာယ အဝယဝ- ဘူတေန ဉာဏဂေန်န) အပေါင်းဝိပဿနာ၏ အစိတ်ဖြစ်သော ထိုထိုဉာဏ်တစိတ်ဖြင့် (တဿ တဿ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မဿ) ထိုထို ပယ်သင့်သော ကိလေသာတရားကို (ပဋိပက္ခဝသေနေဝ ပဟာနံ) အလင်းက အမှောင်ကို ပယ်သလို ဆန့်ကျင်ဖက် အလိုအားဖြင့် ပယ်ခြင်းကို ဆိုတာပါပဲ၊ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-၃၃၅) အဲဒါဟာ မရှုမိယင် ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယကိလေသာ ကို ရှုမိဝိပဿနာဉာဏ်တစိတ်ဖြင့် ပယ်ပုံ ကင်းစေပုံကို ပြတာ ပါပဲ၊ အဲဒီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပြဆိုပုံကို ပညာရှိတို့ အလေးအနက် ဆင်ခြင်သင့်ပါတယ်၊ သုတမယဉာဏ်ဖြင့် မှတ်သားထားတဲ့ အတိုင်း ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာဖြစ်သည်ဟု ဆိုယင် အဲဒီ ဝိပဿနာက ဘယ်အာရုံ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယကို ပယ်တာပါလဲ၊ စဉ်းစားသင့်ပါတယ်၊ ရှုအပ်တဲ့အာရုံက တိတိ ကျကျမရှိယင် ဒီပြဿနာကို ဖြေရန်ခက်ပါလိမ့်မယ်။

သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ ရှုမိတဲ့အာရုံလဲ တိတိကျကျရှိတယ်။ မရှုမိတဲ့ အာရုံတွေလဲ ရှိတာပဲ။ ဒါကြောင့် “ရှုမိတဲ့အာရုံ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယ ကိလေသာကို ပယ်တယ်။ မရှုမိတဲ့အာရုံတွေ မှာ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေကိုတော့ မပယ်နိုင်ဘူး”လို့ အလွယ်တကူနဲ့ပင် ဖြေရှင်းနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီလို ရှုမိတဲ့အာရုံမှာ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယ ကိလေသာကို ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေက တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်ပြီး တဲ့နောက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ ဖြစ်ထိုက်တဲ့ သန္တာနာနုသယ ကိလေသာတွေကို အရိယမဂ္ဂင်တွေက ပယ်တယ်။ ဒါကြောင့် သောတာပန်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ တို့နှင့်တကွ အပါယ်သို့ကျရောက်စေနိုင်တဲ့ ကိလေသာဟူသမျှ အကုန်ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ သကဒါဂါမ်မှာ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမရာဂ ဗျာပါဒတွေ အကုန်ငြိမ်းတယ်။ အနာဂါမ်မှာ သိမ်မွေ့တဲ့ ကာမရာဂ ဗျာပါဒတွေ အကုန်ငြိမ်းတယ်။ ရဟန္တာမှာ ရူပရာဂအစရှိသော ကိလေသာဟူသမျှ အကုန်ငြိမ်းတယ်။ အဲဒီလို ဝိပဿနာမဂ္ဂင်၊ အရိယမဂ္ဂင်တွေက ကိလေသာတွေကို (တဒင်္ဂ) တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ (သမုဇ္ဈေဒ) အမြစ်ပြတ်အားဖြင့်ဖြစ်စေ ကင်းငြိမ်းစေနိုင်တာကို ရည်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက (ဥပသမာယ သံဝတ္ထတိ) ကိလေသာငြိမ်းရန် အလို့ငှါလဲ ဖြစ်တယ်-လို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။

ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိပုံ

နောက်ပြီးတော့ အဘိညာယ သံဝတ္ထတိ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏-တဲ့။ ဒီ ပုဒ်ကလဲ စက္ခုကရဏီ ဉာဏ-

ကရုဏီ ဆိုတဲ့ ပုဒ်များနှင့် အရအားဖြင့်တော့ အတူတူပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အကျိုးအာနိသင်အနေနဲ့ ထူးတဲ့အတွက် ထပ်ပြီး ဟောတော်မူပြန်တာပါ။ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတွေကို ထူးသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် သိဘို့လဲ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ရှေးရှေးခဏကာလများက ဖြစ်ပွားစေခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တရား၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် နောက်နောက်၌ ဖြစ်ပွားလာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်က သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတွေကို သိသိသွားတယ်။ အဲဒီလို သိတာကလဲ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ဆိုယင် ရှုမိတဲ့ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ် ဒုက္ခသစ္စာကိုသာ သိတာပါပဲ။

အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာ ရုပ်နာမ်တရားကို အနိစ္စလို့လဲ သိတယ်။ ဒုက္ခလို့လဲ သိတယ်။ အနတ္တလို့လဲ သိတယ်။ အဲဒီလို သိတိုင်း သိတိုင်း အဲဒီ သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေမှာ သာယာနှစ်သက်မည့် တဏှာ သမုဒယဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်း ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါကို ပဟာနာဘိသမယ ခေါ်တယ်။ ပယ်သောအားဖြင့် သမုဒယတဏှာကို သိတာတဲ့။ တဲ့တဲ့ပြောရယင် ပယ်တာ ကင်းငြိမ်းစေတာကိုပင် သိတယ်လို့ ဆိုတာပါပဲ။ အာရုံပြုပြီး သိတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

ရုပ်နာမ်တရားတွေကို သိတိုင်း သိတိုင်း အလွဲအမှားသိမည့် အဝိဇ္ဇာ ကင်းတယ်။ အဝိဇ္ဇာကင်းငြိမ်းတော့ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် အစရှိသော ဆင်းရဲတွေလဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒီလို တဒင်္ဂအားဖြင့် ဆင်းရဲငြိမ်းတာက တဒင်္ဂနိရောဓသစ္စာပဲ။ အဲဒီ တဒင်္ဂနိရောဓကိုလဲ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ပြီးမြောက်စေသောအားဖြင့် ဆိုက်ရောက် ဆိုက်ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါ တဒင်္ဂနိရောဓ

ကို ဝိပဿနာဖြင့် မျက်မှောက်ပြုတာပဲ။ အာရုံပြုတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ပြီးမြောက်စေရုံမျှပါပဲ။

ရှုသိတိုင်း၊ ရှုသိတိုင်းသမ္မာဒိဋ္ဌိအမှူးရှိသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင် များ ဖြစ်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒါကို ဘာဝနာဘိသမယ ခေါ်တယ်။ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် ဝိပဿနာမဂ္ဂသစ္စာကို သိတာတဲ့။ ရှုခိုက်မှာတော့ အာရုံပြုပြီး သိတာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ မိမိသန္တာန် ဖြစ်တဲ့တရားဆိုတော့ ဆင်ခြင်ကြည့်ယင် အထင် အရှားသိနိုင်တော့တာပါပဲ။ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ကို ရှုသိလိုက်ရုံနဲ့ ကျန်သစ္စာသုံးပါးကိုလဲ သိသင့် သည့်အတိုင်း သိသောကြောင့် ထူးသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိတယ်လို့ပဲ ဆိုရတယ်။ အဲဒီလို ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပါတယ် တဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ထူးသော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လဲ သိရန် အလို့ငှါ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေက ရင့်သန်ပြည့်စုံ တဲ့အခါမှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်အာရုံပြုပြီး အရိယမဂ္ဂင်များ ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အဲဒီအခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါး ကို သိသင့်သည့်အတိုင်း သိသွားတယ်။ သိပုံအကျယ်ကိုတော့ နောက်ပိုင်းကျမှ ပြောရမယ်။ ဒါကြောင့် အဘိညာဃ- ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေသည် - လို့ မိန့် တော်မူပါတယ်။

ထိုးထွင်း၍ သိပုံ

နောက်ပြီးတော့ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါ လဲ ဖြစ်ပေ၏—တဲ့။ အဘိညာနဲ့ သမ္မောဓကို သရုပ်တရားကိုယ်

အားဖြင့် ခဲ့ခြားပြီး ဖွင့်ပြချက်မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဝေါဟာရ
 မျှသာ ကဲ့တယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ ကဲ့ပုံကတော့ အဘိညာ ဆိုတာ
 ရှေးကမဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်ပဲ။
 သမ္မောဓ ဆိုတာကတော့ ထိုးထွင်းသိတယ်လို့ ပြန်လေ့ရှိကြတဲ့
 အတိုင်း ရှေးက မသိနိုင်မမြင်နိုင်တာတွေကို ဖောက်ထွင်းပြီး
 သိမြင်တယ်လို့ ဆိုတာပါပဲ။ ဥပမာအားဖြင့် ကန့်လန့်ကာကြီး
 ကွယ်နေလို့ တဖက်က အရာဝတ္ထုတွေကို မမြင်နိုင်ဘူးဆိုပါ
 တော့၊ အဲဒီလို မမြင်နိုင်ရာမှာ ကန့်လန့်ကာကြီးကို ဖောက်ခွဲ
 လိုက်ယင် တဖက်ကဟာတွေကို မြင်ရတယ်။ တနည်းအားဖြင့်
 နံရံကွယ်နေလို့ မမြင်နိုင်တာတွေကို ပြုတင်းပေါက် ဖွင့်ပြီး
 ကြည့်လိုက်တော့ နံရံကို ဖောက်ပြီး မြင်ရတယ်။ အဲဒါလိုပါပဲ
 မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း အဝိဇ္ဇာက အလွဲကို
 သိနှင့် သိနှင့်ပြီး အမှန်ကို ဖုံးကွယ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သစ္စာ
 လေးပါးကို မသိနိုင်ပဲ ရှိနေကြတယ်။ အဲဒီလို ရှိနေရာမှာ ရှုမှတ်
 ပြီး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားလိုက်တော့ ရှေးက မသိနိုင်ခဲ့တဲ့ အမှန်
 တရားတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လဲ သိရတယ်။ အရိယမဂ်ဉာဏ်
 ဖြင့်လဲ သိရတယ်။ အဲဒါဟာ အဝိဇ္ဇာ အကွယ်အကာကို ဖောက်
 ထွင်းပြီး သိတာနဲ့တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထိုးထွင်းသိတယ်လို့
 ဆိုရပါတယ်။ အဲဒီလို မသိနိုင်အောင် ဖုံးကွယ်နေတဲ့ သစ္စာ
 လေးပါးကို ထိုးထွင်းပြီး သိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။

အဲဒီ အဘိညာခေါ်တဲ့ ထူးသောအသိမျိုး၊ သမ္မောဓ ခေါ်
 တဲ့ နက်နက်နဲနဲ ထိုးထွင်းသိတဲ့ အသိမျိုးကိုတော့ ကာမသုခ
 အကျင့် အတ္တကိလမထ အကျင့်တွေက မဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း
 အလွန်ပင် ထင်ရှားနေပါပြီ။

နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ

နောက်ပြီးတော့ အလယ်လမ်းအကျင့် ဆိုတဲ့ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဟာ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္ထတိ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏။ ဝါ၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ပေ၏-တဲ့။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍သိလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးတော့တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်အောင် ကျင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် အမြင့်အမြတ် ဆုံး နောက်ဆုံးပန်းတိုင် တရားဖြစ်တဲ့အတွက် ထပ်ပြီးတော့ အသီးအခြား ဖော်ပြတော်မူပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ကျင့်သုံးပွားများယင် ထူးသော အရိယမဂ်ဉာဏ်များဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း သိမြင်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်သိမြင်ပြီး ဆိုက်ရောက်ရမယ်။ အဲဒီလို ဆိုက်ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပရိနိဗ္ဗာန် စုတိမှ နောက်၌ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အသစ်တွေ မဖြစ်လာတော့ပဲ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းသွားမယ်။ ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်က အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းဘို့ရာလဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီ အလယ်လမ်းအကျင့်ဖြင့် ရနိုင်မည့်အကျိုး အာနိသင်များကို ဒီလို ဆောင်ပုဒ် စီထားပါတယ်။ “လမ်းမှန်ကိုလျှောက်၊ ဉာဏ်မြင် ပေါက်၊ ဆိုက်ရောက် နိဗ္ဗာန်ပြည်”တဲ့။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်ထဲမှာ “ဉာဏ်မြင်ပေါက်” ဆိုတဲ့ စကားဖြင့် “စက္ခုကရဏံ ဉာဏကရဏံ”-အရ ပညာမျက်စိနဲ့ အသိဉာဏ်

ဖြစ်ပုံကို တိုက်ရိုက် ပြပါတယ်။ အဲဒီဉာဏ်အမြင် ဖြစ်ပေါ်
 ယင် ကိလေသာငြိမ်းတာ၊ အထူးသိတာ၊ ထိုးထွင်းသိတာတွေ
 လဲ ပါဝင်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် တို့တို့နဲ့လဲ ပြီးစေရန် အဲဒီ
 ကိလေသာငြိမ်းတာ၊ အထူးသိတာ၊ ထိုးထွင်း သိတာတွေကို
 “ဉာဏ်မြင်ပေါက်” ဆိုတာထဲ ထည့်သွင်းပြီး စီထားပါတယ်။
 အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကလဲ ရှေးဆောင်ပုဒ်များနဲ့ ဆက်စပ်ကြည့်မှ
 ပေါ်လွင်မယ်။ ဒါကြောင့် ရှေးဆောင်ပုဒ်များပါ ပေါင်းပြီး
 ဆိုကြရမယ်။

ကာမချမ်းသာ၊ သုံးဆောင်တာ၊ ပယ်ခွါ ရှောင်ရမည်။

မသုံးဆောင်ပဲ၊ ကိုယ်ညှဉ်းဆဲ၊ ဒါလဲ ရှောင်ရမည်။

အစွန်း ၂-သွယ်၊ လမ်းမှားပယ်၊ အလယ်လမ်းမှန်ဖြစ်ပေ
 သည်။

လမ်းမှန်ကို လျှောက်၊ ဉာဏ်မြင်ပေါက်၊ ဆိုက်ရောက်
 နိဗ္ဗာန်ပြည်။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြင့် ရနိုင်တဲ့
 အကျိုးအာနိသင်တွေကတော့ စုံသွားပြီ။ အဲဒါတွေဟာ ဝဋ်
 ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန် လိုလားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တကယ်
 အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးတွေ အပြည့်အစုံပါပဲ။ ဒါထက်တော့ ပို
 ပြီး အလိုရှိအပ်တဲ့အကျိုးရယ်လို့ မရှိတော့ပါဘူး။ ယခု သိဘို့
 ရာ လိုတာကတော့ အဲဒီအလယ်လမ်း အကျင့်ဆိုတာ ဘယ်လို
 တရားတွေပဲလို့ သိဘို့ရာလောက် လိုပါတော့တယ်။ ဒါကြောင့်
 မြတ်စွာဘုရားက အဲဒါကို ဖော်ပြဘို့ရာ ရှေးဦးစွာ ဒီလို မေး
 ခုန်းထုတ်ပြတော်မူပါတယ်။

အလယ်လမ်းအကျင့်၏ သရုပ်

ကတမာ စ သာ ဘိက္ခဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာ-
ဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ
ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ
သံဝတ္ထတိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-သင်တို့
ဆရာ ငါဘုရား သိလာပြီဟု ဆိုသော၊ စက္ခုကရဏီ ဉာဏ-
ကရဏီ-ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ်ကို ပြုတတ်-ဖြစ်စေတတ်
သည်ဟု ဆိုသော၊ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ
နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္ထတိ-ကိလေသာငြိမ်းရန် အထူးသိရန် ထိုး
ထွင်း၍ သိရန် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါ ဖြစ်သည်ဟု
ဆိုသော၊ သာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-ထိုအလယ်လမ်းအကျင့်သည်၊
ကတမာ စ-အဘယ်ပါနည်း- တဲ့။

အဲဒါ ဖြေရှင်းပြမယ်လို့ ထုတ်ပြတဲ့ မေးခွန်းပဲ။ ယခုခေတ်
အသုံးနဲ့ ဆိုယင်တော့ “အဲဒီ အလယ်လမ်းအကျင့်က ဘယ်
ဟာလဲ”လို့ ဒါလောက်နဲ့ ပြည့်စုံပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘုရား
လက်ထက်က သုံးစွဲတဲ့ ဝေါဟာရတွေကတော့ သူ့ဆိုင်ရာ
ဂုဏ်ပုဒ်တွေပါ အပြည့်အစုံဖော်ပြပြီး မေးရတယ်။ ယခုခေတ်
လူတွေအမြင်နဲ့ဆိုယင်တော့ စကားလုံးတွေ ပိုပြီး စကားရှည်
နေတယ်လို့ ထင်ကြမှာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ပြည့်ပြည့်စုံစုံပြပြီး
မေးတာက တိကျပြည့်စုံတယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ အဲဒီမေးခွန်းရဲ့
အဖြေကတော့-

အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ။ သေယျ-
ထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မ-
န္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ
သမ္မာသမာဓိ။

အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အယမေဝ အရိယော^၁
မဂ္ဂေါ-ဤအရိယမဂ်ပင်တည်း၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်
လမ်း အကျင့်ဆိုတာ ဟောဒီ အရိယမဂ်ပါပဲ-ဒီပြင် လမ်းလဲ
မရှိဘူးလို့ မြတ်စွာဘုရားက မျက်မှောက်မှာရှိနေတဲ့ အရာ

မှတ်ချက်

၁-မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် မဂ္ဂသစ္စာအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌
အရိယော-ပုဒ်ကို ထိုထိုမဂ်က ပယ်သော် အပ်သည့်
ကိလေသာတို့မှ ဝေးသည်-ဟူ၍၎င်း၊ အရိယာအဖြစ်ကို
ပြုတတ်သည်ဟူ၍၎င်း ဖွင့်ပြထား၏။ သုတ်မဟာဝါ
အဋ္ဌကထာ (နှာ ၁၂၇)၌ အရိယာပုဒ်ကို အပြစ်ကင်း
သည်ဟု ဖွင့်ပြထား၏။ သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ (၂၉၅)၌
အရိယံ-ပုဒ်ကို ဥပက္ကိလေသ (အညစ်အကြေး)ကင်းသည်
အလွန်စင်ကြယ်သည်-ဟု ဖွင့်ပြထား၏။ သုတ်ပါထေယျ
အဋ္ဌကထာ (၂၁၂)၌ အရိယာယ-ပုဒ်ကို ပရိသုဒ္ဓါယ
(ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်)ဟု ဖွင့်ပြထား၏။
ဥဒါနအဋ္ဌကထာ (၉၄)၌ အရိယော-ပုဒ်ကို ဝိသုဒ္ဓေါ
(စင်ကြယ်သည်) ဥတ္တမော (မြတ်သည်)ဟု ဖွင့်ပြထား
၏။ သို့ဖြစ်၍ အရိယော-ပုဒ်ကို သီးသန့်အနက် ပြန်လို့

ဝတ္ထုကို လက်ညှိုးထိုးပြလိုက်သလို လက်နဲ့ကိုင်ပြီး ပြလိုက်သလို ပင်ဖြေကြားတော်မူပါတယ်။ အဲဒါ အထူးသတိပြုစရာကောင်းတယ်။ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဒီ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးက အလွန် ထင်ရှားနေတဲ့အတွက် ဒီလို ပြဆိုတော် မူခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ယခုလူတွေမှာလဲ မိမိအနီးအပါး၌ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ အရာကို သူတပါးက ဘယ်ဟာလဲလို့ မေးယင် ဟောဒါပါပဲလို့ ဖြေကြတယ်။ အနီးအပါး၌ ထင်ရှားရှိနေတဲ့လူကို မေးယင် ဟောဒီလူပါပဲလို့ ဖြေကြတယ်။ အဲဒါလိုပဲ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဒီ အရိယမဂ်က အလွန်ထင်ရှားနေတဲ့အတွက် ဟောဒီမဂ်ပဲလို့ ဖြေတော်မူပါတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့၏တပည့် ယောဂီတွေမှာလဲ ထင်ရှားနေတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ကို သူတပါးက မေးယင် ဟောဒီ လို့ မှတ်သိနေတာပါပဲလို့ ဖြေနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အရိယမဂ်မှာ ပါဝင်တဲ့ တရားကိုယ်တွေက ဘာတွေလဲလို့ မထင်ရှားသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ တရားကိုယ်တွေကို ဒီလို ဖော်ပြတော် မူပြန်ပါတယ်။

မှတ်ချက်

လျှင် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော၊ ဝါ-အရိယာအဖြစ် ကို ပြုတတ်သော-ဟူ၍ သော်၎င်း၊ အပြစ်ကင်းသော၊ ဝါ-စင်ကြယ်သော၊ ဝါ-မြတ်သောဟူ၍သော်၎င်း ပြန်ရာ၏။ ထိုတွင်“အပြစ်ကင်းသော၊ စင်ကြယ်သော၊ မြင့်မြတ်သော”-ဟူသော ဤအနက်များသည် ထိုပုဒ်၏ အနက်ရင်းများ ဖြစ်ရာ၏။

အရိယ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး

သေယျထိဒံ - ယင်းအရိယမဂ်က ဘယ်ဟာလဲ ဆိုလျှင်၊

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ မြင်ခြင်း၊
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-မှန်စွာ ကြံခြင်း၊
- ၃။ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာ ပြောခြင်း၊
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တော-မှန်စွာ ပြုခြင်း၊
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝေါ-မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း၊
- ၆။ သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊
- ၇။ သမ္မာသတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်း၊
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်း - တဲ့။

အဲဒါဟာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်လမ်းထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားပါပဲ။ ဒါလောက် ဆိုယင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်က ဘယ်ဟာလဲ ဆိုတဲ့ မေးခွန်း၏ အဖြေဟာ ပြည့်စုံလောက်ပါပြီ။ သို့ပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်များမှာ ဖြေပြီးတဲ့နောက် နိဂုံးချုပ်စကား ဆိုတာကလဲ ရှိရသေးတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုနိဂုံးချုပ်တော်မူပါတယ်။

အယံ ခေါ် သာ ဘိက္ခုဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ-သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသိလာပြီဟု ဆိုသော၊ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ-ပညာမျက်စိနှင့် အသိဉာဏ်ကို ပြုတတ်-ဖြစ်စေတတ်

သည်ဟု ဆိုသော၊ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ
 နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္ထတိ-ကိလေသာငြိမ်းရန် အထူးသိရန်
 ထိုးထွင်း၍သိရန် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရန်အလို့ငှါ ဖြစ်သည်ဟု
 ဆိုသော၊ သာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ-ထိုအလယ်လမ်းအကျင့်
 သည်၊ အယံ ခေါ်-၍ ဖော်ပြခဲ့သော အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပင်
 တည်း-တဲ့။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သရုပ်ထုတ်ပြတာ
 ကတော့ ပြည့်စုံသွားပါပြီ။ ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်
 အကျယ်နှင့် ဖြစ်ပွားစေပုံများကို ဖွင့်ပြ ဟောပြောဘို့ပဲ လို့
 တော့တယ်။ ဒီကနေ့တော့ ဟောဘို့အချိန်မရှိပါဘူး၊ နောက်
 သီတင်းကျမ္ပ အဲဒီအကျယ်ကို ဟောရမယ်၊ ဒီကနေ့တော့
 ဒီတိုင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းကြစို့။

ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ်သား
 ကြရသော ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ကံစေတနာတို့၏ အစွမ်း အာနု
 ဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာပရိသတ်အပေါင်း သူတော်
 ကောင်းတို့သည်။ပ။ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်
 ပြုနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု.....၊သာဓု.....၊သာဓု.....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး ဒုတိယပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

တထိယပိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ ဖွင့်ပြဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

ဒီကနေ့ ၁၃၂၄-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ ဖြစ်တယ်။ ရဟန်းတော်များမှာ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့က စပြီး ဝါဆို ဝါကပ် နေကြရာတွင် ယနေ့ဟာ ဝါတွင်းသုံးလပြည့်တဲ့ နောက်ဆုံးနေ့ ဝါကျွတ်တဲ့နေ့ ဖြစ်တယ်။ ဒီ သုံးလအတွင်းမှာ မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုထားတဲ့ အကြောင်းထူး မရှိပါပဲနဲ့ ဆိုယင် တခြားအရပ်သို့ ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေ မသွားရဘူး။ အဲဒီ အကြောင်းထူးရှိယင်တော့ ခုနစ်ရက်အတွင်း သွားနိုင်တယ်။ ယနေ့ညအဆုံး အရုဏ်တက်အချိန်မှာ အဲဒီ ဝါတွင်းသုံးလ ကုန်ဆုံးသွားတယ်။ အဲဒီ အရုဏ်တက်သည်မှ စပြီး ဝါပဖြစ် သွားတယ်။ ရဟန်းတော်များ ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေ သွားလို့ရာ သွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကနေ့ဟာ သီတင်းဝါလကျွတ်တဲ့ နေ့ ဖြစ်တယ်။

ပဝါရဏာအကြောင်း

နက်ဖန်ဆိုယင် ရဟန်းတော်များဟာ သွားလို့ရာ သွားနိုင် ပြီး ဒါကြောင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ သွားလို့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် များက သွားကြမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီကနေ့မှာ အချင်းချင်း

ဖိတ်မန်ပန်ကြားတဲ့ ပဝါရဏာကို ပြုကြရတယ်။ ပဝါရဏာဆိုတာ မိမိ၏ ချွတ်ယွင်းချက် အပြစ်ကိုမြင်လျှင် ဖြစ်စေ၊ ကြားလျှင် ဖြစ်စေ၊ မယုံသင်္ကာရှိလျှင်ဖြစ်စေ ပြောဆိုဘို့ ဖိတ်မန်ပန်ကြားတာပါပဲ။ ဘာကြောင့် ဒီလို ဖိတ်မန်ပန်ကြားရသလဲ ဆိုရင်၊ ကိုယ့်အပြစ်ကို သူများကသာသိပြီး ကိုယ့်ဟာကိုယ်တော့ မသိတာလဲ ရှိနေတတ်တယ်။ အဲဒီလို အပြစ်များရှိနေပါက အခြားရဟန်းများက ပြောပြဘို့၊ အဲဒီလိုပြောပြလို့ အပြစ်ကိုသိရသင် အပြစ်ကင်းအောင် ဒေသနာပြောကြားခြင်း စသည်ဖြင့် ကုစားဘို့ပါပဲ။ ဒီလို ကုစားပြီးတော့ သီလစင်ကြယ်ဘို့ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံဘို့၊ အဲဒီလို သီလဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံပြီးတော့ တရားအားထုတ်ပြီး စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စသည် ပြည့်စုံသွားဘို့ပါပဲ။

အဲဒါဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး၊ စျာန်မဂ်ဖိုလ် တရားထူးရရေးများအတွက် အင်မတန်ကောင်းတဲ့ အစီအစဉ်ပါပဲ။ အဲဒီလို အလွန်ကောင်းတဲ့ အစီအစဉ်ဖြစ်တဲ့ အတွက် ဒီ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှာ သံဃာငါးပါးရှိလျှင် သံဃာအား ဖိတ်မန်ပန်ကြားဘို့၊ ငါးပါးမရှိသင်တော့ အချင်းချင်း ဖိတ်မန်ပန်ကြားဘို့ မြတ်စွာဘုရားက သိက္ခာပုဒ်အဖြစ်နဲ့ ပညတ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သဒ္ဓါတရားကောင်းတဲ့ ရဟန်းတော်များအတွက် အလွန်အလေးပြုထိုက်တဲ့ သိက္ခာပုဒ်ပါပဲ။ အလေးပြုပြီးတော့ စိတ်စေတနာ ထက်သန်စွာနဲ့ ဖိတ်မန်ပန်ကြားသင့်တယ်။ ပန်ကြားထားတဲ့အတိုင်း သူတပါးက ပြောဆိုလာသင်လဲ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ မိမိ၏အပြစ်ကို ကုစားပြုပြင်ဘို့ပါပဲ။

ဥပမာအားဖြင့် ပဲ့နေပဲ့ထိုင် လူထူ အစည်းအဝေးပဲ့သို့ သွားမည့်လူမှာ မျက်နှာ၌ အမဲကွက်ရှိနေတယ် ဆိုပါတော့၊ ရင်းနှီးတဲ့သူက အဲဒီ အမဲကွက်ရှိနေကြောင်း ပြောယင် ဝမ်းမြောက်စွာနဲ့ လက်ခံပြီး အဲဒီ အမဲကွက်ကို သုတ်သင်ရမယ်၊ ပြောတဲ့ သူကိုလဲ ကျေးဇူးတင်ရမယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ပြောမည့်သူ မရှိ၍ အမဲကွက်ကြီးနှင့် လူစုပရိသတ်ထဲသို့ သွားမိယင် သူတပါးတို့ ရယ်ဘွယ်ဖြစ်ပြီး အရှက်ရလိမ့်မယ်၊ ဒါကြောင့် အပြစ်ကိုပြောပြသူအား ကျေးဇူးတင်ရမယ်။ အဲဒါလိုပဲ ကိုယ်တိုင် မသိတဲ့အပြစ်ကို ပြောပြသူအား ဝမ်းမြောက်စွာနှင့် လက်ခံပြီး ကျေးဇူးတင်ဘို့ပဲ၊ မိမိ၏အပြစ်ကိုလဲ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ကုစားဘို့ပဲ၊ အဲဒါဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာ စင်ကြယ်ရေးအတွက် အလွန်သင့်မြတ်တဲ့ ကျင့်ဝတ်ပဲ၊ ဝတ်ကြေ ဝတ်ကုန်မျှ သဘောမထားပဲ စင်ကြယ်ထက်သန်တဲ့စေတနာနှင့် ဖိတ်မန်ပန်ကြားယင် အဲဒီ ဖိတ်မန်ပန်ကြားဆဲမှာလဲ ထက်သန်တဲ့ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်တယ်၊ အချင်းချင်း သူတပါးအား ပြောစရာရှိယင်လဲ မိမိက ပြောရန်၊ သူတပါးက မိမိ၏အပြစ်ကို ပြောယင်လဲ ဝမ်းမြောက်စွာနှင့် လက်ခံပြီး စင်ကြယ်အောင် ပြုပြင်ကုစားသွားရန် အဲဒီလို သဘောထားပြီး ကျင့်ရန်အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ပညတ်တော်မူခဲ့တဲ့ ကျင့်ဝတ်ပါပဲ။

အဲဒီ ပညတ်တော်မူချက်အရ ယနေ့ ဘုန်းကြီးတို့ သံဃာအား ဖိတ်မန်ပန်ကြားတဲ့ ပဝါရဏာပြုကြရာမှာ သံဃာ ၅၀ က တပါးချင်း ပန်ကြားပြောဆိုပြီး ပဝါရဏာပြုနေတဲ့ အတွက် တနာရီနီးပါး ကြာသွားတယ်၊ တနာရီခွဲကျော်မှ

ပြီးတယ်။ အဲဒီက ပြီးတာနဲ့ ဒီက ၂-နာရီမှာ တရားဟော တရားနာဘို့ ဖိတ်ခေါ်တဲ့ ကြေးမောင်းခေါက်သံကိုလဲ ကြားရ တော့တာပဲ။ ဒါကြောင့် မနားရတော့ပဲ အချိန်ကျတာနဲ့ ယခု တရားဟောဘို့ ရောက်လာရတယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ်

ယနေ့ ဟောဘို့တရားကတော့ လဆန်း (၈) ရက်နေ့က ဟောခဲ့တဲ့ ဓမ္မစကြာတရားအဆက်ပါပဲ။ အဲဒီနေ့က မဇ္ဈိမပဋိ- ပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ခေါင်းစဉ်လောက်ပဲ ဖော်ပြခဲ့ရ သေးတယ်။ ယနေ့တော့ အဲဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အကျယ်ဖွင့်ပြပြီး ဟောရမယ်။ အဲဒီခေါင်းစဉ် ပါဠိအနက်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-မှန်စွာ ကြံ ခြင်း၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာ ပြောခြင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော-မှန် စွာပြုခြင်း၊ သမ္မာအာဇီဝေါ-မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း။

သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာ အားထုတ်ခြင်း၊ သမ္မာ- သတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်း၊ သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာ စူး စိုက်တည်ကြည်ခြင်း။

အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဘုန်းကြီးက မြန်မာရှစ်လုံးဘွဲ့ဆောင် ပုဒ် စီထားတယ်--

“မှန်စွာ မြင်သိ ကြံမိ မှန်ကန်၊
မှန်စွာ ပြော၊ ပြု ရှာမှု လမ်းမှန်၊
မှန်စွာကြောင့်ကြ မှတ်ရမှန်ကန်၊
စူးစိုက်ကပ် ရှစ်ရပ် မဂ်လမ်းမှန်” တဲ့။

အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

မှန်စွာ မြင်သိ ကြံမိမှန်ကန်၊
မှန်စွာ ပြော၊ ပြု ရှာမှုလမ်းမှန်။
မှန်စွာ ကြောင့်ကြ မှတ်ရ မှန်ကန်၊
စူးစိုက်ကပ် ရှစ်ရပ် မင်္ဂလမ်းမှန်။

အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဆိုယင် သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ ဒီသုံးပါးပါပဲ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးဟာ သီလ မဂ္ဂင်တွေပဲ။ အဲဒီမဂ္ဂင်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ယင် သီလပြည့်စုံတာပဲ။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးဟာ သမာဓိမဂ္ဂင်တွေပဲ။ အဲဒီ မဂ္ဂင်သုံးပါး ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ယင် သမာဓိပြည့်စုံတာပဲ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ ဒီမဂ္ဂင် ၂-ပါးဟာ ပညာမဂ္ဂင်တွေပဲ။ အဲဒီပညာမဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ပွားအောင် အားထုတ်ယင် ဝိပဿနာ ပညာ မဂ္ဂင်ပညာ ဖိုလ်ပညာဆိုတဲ့ ဒီ လောကီ လောကုတ္တရာ ပညာတွေ ပြည့်စုံတော့တာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ သီလ သမာဓိ ပညာမဂ္ဂင်တွေကို ကျင့်စဉ်အရအားဖြင့် အသီးအသီး ဖွင့်ပြပြီး ဟောသွားမယ်။

သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်းသည်၊ (မိစ္ဆာ-ဆိုယင် မှားဒါပဲ၊ အဲဒီ မိစ္ဆာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ အတွက် သမ္မာ-ကိုမှန်စွာလို့ ပြန်သည်) ကတမာ စ-အဘယ် ပါနည်း။ မုသဝါဒါ-လိမ်လည် ပြောဆိုခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ-

ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ပိသုဏ္ဏာယ ဝါစာယ-ဂုံးတိုက်
စကားမှ၊ ဝေရမဏီ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဖရုသာယ
ဝါစာယ-ကြမ်းတမ်းသော ဆဲဆိုစကားမှ၊ ဝေရမဏီ-ရှောင်
ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ သမ္မပ္ပလာပါ-အနှစ်မဲ့သော အပြိန်
အဖျင်းစကားမှ၊ ဝေရမဏီ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-
ရှိ၏၊ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ အယံ-မုသာဝါဒ စသည်မှ ဤ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-
ခေါ် ဆိုအပ်၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ သမ္မာဝါစာကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ ဘုရားစကား
တော်ပါပဲ။ အဲဒီမှာ ဝေရမဏီဆိုတဲ့ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုပဲ
သမ္မာဝါစာလို့ ပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် လိမ်ပြောဘို့ ဂုံးတိုက်
ဖို့ ဆဲရေးကြိမ်းမောင်းဘို့ အနှစ်မဲ့စကားပြောဘို့ အကြောင်း
တိုက်ဆိုင်တဲ့အခါများ၌ အဲဒီလို စကားမျိုးကို မပြောပဲ
ရှောင်ကြဉ်မှုကိုပင် သမ္မာဝါစာခေါ်တယ်လို့ မှတ်ထားကြရ
မယ်။ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ သမ္မာဝါစာဝိရတီ စေတသိက်
ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ မုသာဝါဒ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ယင် မှန်တဲ့
စကား၊ ညီညွတ်ရေးစကား၊ ချိုသာတဲ့စကား၊ အကျိုးရှိတဲ့စကား
ဆိုတဲ့ ဒီ သမ္မာဝါစာတွေကိုလဲ ပြောတော့တာပါပဲ။ ဒီနေရာမှာ
လိုရင်းကတော့ မုသာဝါဒ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ယင် သီလ
ကုသိုလ် ဖြစ်တယ်။ ငါးပါး ရှစ်ပါး ဆယ်ပါးသီလ ဆောက်
တည် ကျင့်သုံးနေတဲ့သူမှာ မုသာဝါဒ၊ ဝေရမဏီသိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ-လို့ ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် ပိသုဏ္ဏဝါစာ ဖရုသ-
ဝါစာ သမ္မပ္ပလာပါ ဆိုတဲ့ ဝစီဒုစရိုက်သုံးပါးမှလဲ ရှောင်ကြဉ်
ရတယ်။

နောက်ပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ် အာရုံတွေကို ရှုပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောမျှပဲလို့ အမှန် အတိုင်း သိနေ ယင် အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိရတဲ့အာရုံနဲ့ စပ်ပြီးတော့ မိစ္ဆာဝါစာကို ပြောဆိုနိုင်မည့် ကိလေသာတွေတောင် ဖြစ်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဖြင့် အနုသယ ကိလေသာမှ စပြီး မိစ္ဆာဝါစာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပယ်တာပါပဲ။

အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့ အခါကျတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ အရိယမဂ် သမ္မာဝါစာဝိရတီဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ဒု-၃၂၅)မှာ “သောတာပတ္တိမဂ်က မုသာဝါဒကို ပယ်သည်၊ အနာဂါမိမဂ်က ပိသုဏ္ဍဝါစာနှင့် ဖရုသဝါစာတို့ကို ပယ်သည်၊ သို့ပေမဲ့ ဒီနေရာမှာ စေတနာကို ဝါစာလို့ ဆိုသည်၊ (စေတနာမပါပဲ အပြောအဆို ကြမ်းတာကတော့ ရှိနိုင်သေးသည်)၊ အရဟတ္တမဂ်က သမ္မပ္ပလာပကို ပယ်သည်”လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ (အပါယဂမနိယ ပိသု၊ ဖရု၊ သမ္မတို့ကိုမူ ပဌမမဂ်က ပယ်ခဲ့သည်ဟု ယူရသည်) ဒါကြောင့် ဒီ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကို အရိယမဂ်လေးပါးအထိ ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ဖို့ပါပဲ။ ယခု မိစ္ဆာဝါစာလေးပါးနှင့် သမ္မာဝါစာ လေးပါးကို တိုတိုနှင့် ဆောင်မှတ်ထားရအောင် ဆောင်ပုဒ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(က) မုသာ၊ ပိသု၊ ဖရု၊ သမ္မာ၊ ဤလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဝါစာတည်း။

(ခ) မိစ္ဆာဝါစာ၊ ရှောင်ကြဉ်တာ၊ သမ္မာဝါစာတည်း။

သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်

ဘိက္ခုဝေ- ရဟန်းတို့၊ သမ္မာကမ္မန္တော - မှန်စွာပြုခြင်းသည်။ ကတမော စ- အဘယ်ပါနည်း။ ပါဏာတိပါတာ- သတ္တဝါကို သတ်ခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ- ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ အဒိန္နာဒါနာ- လုယက်ခိုးယူခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ- ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ- မပိုင်မဆိုင်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းကျူးလွန်ခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ- ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ ဘိက္ခုဝေ- ရဟန်းတို့၊ အယံ- ပါဏာတိပါတစသည်မှ ဤရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ သမ္မာကမ္မန္တော- မှန်စွာပြုခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ခေါ်ဆိုအပ်၏- တဲ့။

အဲဒါဟာ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ ဘုရားစကားတော်ပါပဲ။ ဒီမှာလဲ ဝေရမဏီ- ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုပဲ သမ္မာကမ္မန္တ- လို့ ပြဆိုထားတယ်။ ဒါကြောင့် သတ်ရန် ခိုးရန် မတော်မတရားကျူးလွန်ရန် အကြောင်း တိုက်ဆိုင်သောအခါ များ၌ အဲဒီလို အမှုမျိုးကို မပြုပဲ ရှောင်ကြဉ်တာကိုပင် သမ္မာကမ္မန္တ- လို့ မှတ်ကြရမယ်။ ပုံစံထုတ်ပြရလျှင် မိမိကို ကိုက်နေတဲ့ ခြင်္သေ့ကို မသတ်ပဲ ချောက်ပြီးလွှတ်လိုက်ယင် အဲဒါ သတ်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်တဲ့ သမ္မာကမ္မန္တပဲ။ ဒီနည်းဖြင့် ခိုးမှု မတရားကျူးလွန်မှုတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ပုံကိုလဲ သိနားလည်လောက်ပါပြီ။

ဒါပေမဲ့ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းကျူးလွန်တယ်ဆိုတာက တော့ သိနားလည်ဖို့ နဲနဲခက်တယ်။ အဲဒါကို နဲနဲချဲ့ပြောရဦးမယ်။ ယောက်ျားများက မကျူးလွန်အပ်သော မိန်းမတွေကို

၂၀ ခွဲခြား ပြထားတယ်။ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်တော့ မိဘ အအုပ်အထိန်းရှိသူ၊ အစ်ကို မောင် အအုပ်အထိန်းရှိသူ၊ အစ်မ ညီမ အအုပ်အထိန်းရှိသူ၊ ဆွေမျိုးအုပ်ထိန်းသူ၊ အနွယ်အုပ် ထိန်းသူ၊ တရားကျင့်ဖော် အုပ်ထိန်းသူ၊ ကြောင်းလမ်းထားသူ၊ လင်ရှိမယား-ဒီလိုမိန်းမတို့၌ ကျူးလွန်လျှင် ယောက်ျားမှာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံ ထိုက်တယ်။ လင်ရှိ(သူတပါး)မယားနှင့် ကြောင်းလမ်းထားပြီး မိန်းမများမှာ အခြား ယောက်ျားနှင့် ကျူးလွန်လျှင် ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ကံထိုက်တယ်။ အဲဒီလို မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် သမ္မာကမ္မန္တ ဖြစ်တယ်။ ယခု မိစ္ဆာကမ္မန္တသုံးပါးနှင့် သမ္မာကမ္မန္တသုံးပါးကို တိုတိုနဲ့ မှတ်ရ အောင် လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

(က) သက်သတ်, ခိုးလု၊ ကာမေသု၊ အမှု မိစ္ဆာကံ။

(ခ) သတ်, ခိုး, ကာမေ၊ ရှောင်ကြဉ်နေ၊ မှတ်လေ သမ္မာကံ။

ဒီ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ကို သီလ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးသော အားဖြင့်လဲ ပွားစေရမယ်။ ဝိပဿနာကို ပွားစေသောအားဖြင့် လဲ ပွားစေရမယ်။ အရိယမဂ်လေးပါးအထိ ပွားစေသောအား ဖြင့် ဒီ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ကို ပြည့်စုံစေရမယ်။

သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်

စားဝတ်နေရေး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ပြုလုပ် တဲ့ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးနဲ့ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို မိစ္ဆာ အာဇီဝ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်တာကို

သမ္မာအာဇီဝ ခေါ်တယ်။ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို ဝေဘန်ဖွင့်ပြတော်မူပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သမ္မာအာဇီဝေါ- မှန်စွာ အသက် မွေးခြင်းသည်၊ ကတမော စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ အရိယသာဝကော- အရိယာတပည့်သည်၊ ဝါ၊ ဘုရား၏ တပည့်သည်၊ မိစ္ဆာ အာဇီဝံ-မှားသော (မတရား စီးပွားရှာ၍) အသက်မွေးမှုကို၊ ပဟာယ- ရှောင်ပယ်၍၊ သမ္မာအာဇီဝေန- မှန်ကန်သော (တရားသဖြင့် စီးပွားရှာ၍) အသက်မွေးခြင်းဖြင့်၊ ဇီဝိတံ၊ အသက်မွေးခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ အယံ-ဤတရားသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းကို၊ သမ္မာအာဇီဝေါ- မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏-တဲ့။

မိစ္ဆာအာဇီဝကို ပယ်ပြီး သမ္မာအာဇီဝဖြင့် အသက်မွေး တယ် ဆိုရာမှာ မိစ္ဆာအာဇီဝ ဆိုတာ မတရားတဲ့ နည်းဖြင့် စီးပွားရှာပြီး မိမိကိုယ်ကို မွေးမြူ ပြုစုတာပါဘဲ၊ အဲဒါက ဘာ တွေ့လဲဆိုယင် သတ်ခြင်း ခိုးခြင်း အစရှိသော ဒုစရိုက်မှုဖြင့် စီးပွားရှာတာဟာ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နဲ့ မဆိုင်တဲ့ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးတွေကို တော့ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာဝါစာလို့သာ ခေါ်ရတယ်၊ မိစ္ဆာ အာဇီဝလို့တော့ မခေါ်ရဘူး၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း စီးပွား ရေးအတွက် ပြုလုပ်ပြောဆိုတဲ့ ကာယကံ ဝစီကံကိုသာ မိစ္ဆာ အာဇီဝလို့ ခေါ်ရတယ်၊ ပုံစံထုတ်ပြရယင် ဒေါသ အလျောက် ခြင် မှက် ကြမ်းပိုး မြေ ကင်း စသည်ကို သတ်တာ၊ ရန်သူကို သတ်တာ ဒီလို အမှုက မိစ္ဆာ ကမ္မန္တ ကာယဒုစရိုက်သာ

မည်တယ်၊ မိစ္ဆာအာဇီဝတော့ မမည်ဘူး၊ စီးပွားရေးအတွက် ရောင်းဘို့ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ချက်စားဘို့ဖြစ်စေ ကြက် ဝက် ဆိတ် ငါး စသည်ကို သတ်တာကတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ၊ သူတပါး ဥစ္စာကို လုယက် ခိုးယူတာကတော့ စီးပွားရေး အတွက် များမှာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ လုယက် ခိုးယူမှုက တော့ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ များပါလိမ့်မယ်၊ ရန်ငြိုးထားပြီး မုန်း လို့ သူဥစ္စာကို ခိုးတာ၊ ဝါသနာပါလို့ ခိုးတာ ဒီလိုဟာလောက် ပဲ မိစ္ဆာကမ္မန္တထဲ ဝင်ဖွယ် ရှိပါတယ်။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရက တော့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနဲ့ မဆိုင်တာပဲ များမယ်၊ ဒါ ပေမဲ့ အခကြေးငွေကို ယူပြီး အမျိုးသမီးများကို ဖျက်ဆီးယင်၊ သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးများကို ဖျက်ဆီးပြီး စီးပွားရှာယင် အဲဒါ တော့ကတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ။

မုသာဝါဒကတော့ စီးပွားရေးအတွက် မဟုတ်ပဲ လိမ်ပြော ယင် မိစ္ဆာဝါစာပဲ၊ အရောင်းအဝယ်ကိစ္စ စသည်မှာ ဖြစ်စေ၊ တရားရုံးတော် စသည်မှာဖြစ်စေ စီးပွားရေးအတွက် လိမ်ပြော တာကတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ။ ထို့အတူပင် စီးပွားရေးအတွက် မဟုတ်ပဲ ပြောဆိုတဲ့ ပိသုဏ္ဍဝါစာက မိစ္ဆာဝါစာပဲ၊ စီးပွားရေး အတွက် ပြောဆိုတဲ့ ပိသုဏ္ဍဝါစာကတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝပဲ။ ယခု ကာလမှာ တဖက်သား ပုဂ္ဂိုလ်အား အကြည်ညို ပျက်စေ ရန် ဝါဒဖြန့်တယ်ဆိုတာ အများအားဖြင့် စီးပွားရေးနဲ့ စပ်ဆိုင် နေတဲ့အတွက် မိစ္ဆာအာဇီဝထဲ ဝင်တာကပဲ များပါလိမ့်မယ်။ ဖရုသဝါစာကတော့ စီးပွားရေးအတွက် ပြောရတာ အလွန် နဲ့ပါလိမ့်မယ်။ သမ္မပ္ပလာပကတော့ ခေတ်ပေါ် ဝတ္ထုရေးတာ

ပြဇာတ်ရေးတာ ထိုးဇာတ်ဖြင့် ကပြတာ ရုပ်ရှင်ပြတာ စသည်
ဖြင့် မိစ္ဆာအာဇီဝ အလုပ်တွေ တော်တော်များဖွယ် ရှိပါတယ်။

အဲဒီ မိစ္ဆာအာဇီဝ အလုပ်တွေဟာ (သတ်မှု ခိုးမှု လိမ်မှု
စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ရမယ်ဆိုတဲ့) သူတော်ကောင်းတို့၏ ကိုယ်
ကျင့် တရားနှင့် ကင်းကွာပြီး ပြုလုပ်တဲ့ အမှုတွေချည်းပဲ။
အဲဒီ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို တိုတိုနဲ့ ဆောင်မှတ်ထားရအောင်
“တရားမဲ့စွာ၊ ပစ္စည်းရှာ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝ” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထား
တယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(က) တရားမဲ့စွာ၊ ပစ္စည်းရှာ၊ မိစ္ဆာ အာဇီဝ။

ငါးပါးသီလ စောင့်တဲ့သူမှာ သိက္ခာပုဒ် ငါးပါးကို ဆောက်
တည်ခြင်းဖြင့် ယခု ပြောခဲ့တဲ့ မိစ္ဆာအာဇီဝ ခုနစ်ပါးလုံးကို
ရှောင်ကြဉ်ရတယ်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဆောက်တည်တဲ့သူမှာ
တော့ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ဖို့ရာ သီးသန့် ဆောက်တည်
ထားတဲ့အတွက် အလွန် ထင်ရှားနေပါတယ်။ အဲဒီ မိစ္ဆာ
အာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ပြီး သူတော်ကောင်းတို့၏ ကိုယ်ကျင့်
တရားနှင့် မကင်းမကွာပဲ တရားသဖြင့် ပစ္စည်းရှာတာက
သမ္မာအာဇီဝပဲ။ ဒါကြောင့် “တရားမကွာ၊ ပစ္စည်းရှာ၊ သမ္မာ
အာဇီဝ” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(ခ) တရားမကွာ၊ ပစ္စည်းရှာ၊ သမ္မာအာဇီဝ။

ဒါပေမဲ့ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင် ဆိုတာလဲ သမ္မာဝါစာ သမ္မာ-
ကမ္မန္တတို့လိုပင် ဝိရတိစေတသိက်ပဲ။ ဒါကြောင့် မိစ္ဆာအာဇီဝ
မှ ရှောင်ကြဉ်တာကိုသာ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်လို့ မှတ်ကြရမယ်။

အဲဒီ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်ကို သီလဆောက်တည် ကျင့်သုံးပြီး တောလဲ ပွားစေရတယ်။ ဝိပဿနာရှုပြီးတော့လဲ အရိယမဂ် ဝိရတီ ပြည့်စုံသည်အထိ ပွားစေရတယ်။ (ဒီနေရာမှာ သမ္မာအာဇီဝအကြောင်းကို ဒါထက်ပိုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိလိုလျှင် သဗ္ဗေခသုတ် တရားတော် ဒုတိယအုပ် နှာ ၆၅-စသည် မှာကြည့်ပါ) ယခုပြောခဲ့တဲ့ သမ္မာဝါစာ-ကမ္မန္တ-အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သုံးပါးဟာ သီလမဂ္ဂင်တွေပါပဲ။ ယခု သမာဓိမဂ္ဂင်တွေကို ပြောရမယ်။

သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်

ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာ အားထုတ်ခြင်းသည်၊ ကတမော စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-မိမိမှာ မဖြစ်ဘူးသေးသော အယုတ်အညံ့ အကုသိုလ်တရားတို့၏၊ ဝါ-တရားတို့ကို၊ အနုပ္ပါဒါယ- မဖြစ်ရန် - မဖြစ်စေရန်အတွက်၊ ဆန္ဒံ ဇနေတိ-အားထုတ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊ ဝါယမတိ-အားထုတ်၏၊ ဝီရိယံ အာရဘတိ-လုံ့လပြု၏။ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ-စိတ်ကိုအားပေး၏၊ ပဒဟတိ-ကြိုးစား၏။ ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-မိမိမှာဖြစ်ဘူးသော အယုတ်အညံ့ အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ-ပယ်ရန် မဖြစ်စေရန်အတွက်၊ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ-အားထုတ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊ အားထုတ်၏လုံ့လပြု၏ စိတ်ကိုအားပေး၏ကြိုးစား၏။ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-မိမိမှာ မဖြစ်ဘူးသေးသော ကုသိုလ်

တရားတို့၏၊ ဝါ-တရားတို့ကို၊ ဥပ္ပါဒါယ-ဖြစ်ရန် ဖြစ်စေရန်အ
 တွက်၊ ဆန္ဒံ ဇနေတိ။ပ။ ပဒဟတိ-အားထုတ်လိုခြင်းကို ဖြစ်
 စေ၏။ပ။ကြိုးစား၏။ ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-မိမိမှာ
 ဖြစ်ဘူးသော ကုသိုလ် တရားတို့၏၊ ဌိတိယာ-တည်တံ့ရန်၊
 အသမ္မောသာယ-မမေ့ပျောက်ရန်၊ ဘိယျောဘာဝါယ-တိုး
 ၍ဖြစ်ရန်၊ ဝေပုလ္လာယ-ပြန့်ပွားရန်၊ ဘာဝနာယ ပါရိပူ-
 ရိယာ-ပွားစေမှုဘာဝနာပြည့်စေရန်အတွက်၊ ဆန္ဒံ ဇနေတိ။ပ။
 ပဒဟတိ- အားထုတ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊ အားထုတ်၏
 လုံ့လပြု၏ စိတ်ကိုအားပေး၏ ကြိုးစား၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်း
 တို့၊ အယံ-ဤအားထုတ်ခြင်းကို၊ သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာ
 အားထုတ်ခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏-တဲ့။ (ဟောတဲ့
 အခါမှာတော့ တပိုင်းချင်းဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ဟောရသည်)။

အဲဒါဟာ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ မြတ်စွာ
 ဘုရားစကားတော်ပါပဲ။ ဆိုလိုတာကတော့ (၁) မိမိမှာ မဖြစ်
 ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်၊
 သူတပါးတွေ သတ်နေတာ ခိုးနေတာ လိမ်နေတာ စသည်ကို
 မြင်တွေ့ရ ကြားသိရယင် မိမိမှာ အဲဒီအကုသိုလ်မျိုး မဖြစ်
 အောင် အားထုတ်ရမယ်၊ ဥပမာအားဖြင့် သူများတွေမှာ
 တုပ်ကွေးဖျား စသော ရောဂါဖြစ်နေတာကို မြင်တွေ့ရ ကြား
 သိရယင် မိမိမှာ အဲဒီရောဂါ မဖြစ်အောင် ကြိုးစားရ သတိပြု
 ရသလိုပါပဲ။

(၂) မိမိမှာ ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပယ်နိုင်အောင်
 အားထုတ်ရမယ်၊ ဒီနေရာမှာ ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်
 ဆိုတာက ၂-မျိုး ရှိတယ်၊ တကယ် ဖြစ်ပေါ်ဘူးတဲ့ သတ်ခြင်း

ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်း အစရှိတဲ့ ဝိတိက္ကမ အကုသိုလ်နှင့် ကာမ ဝိတက် အစရှိသော ပရိယုဋ္ဌာန် အကုသိုလ်ကတမျိုး၊ တကယ် မဖြစ်ပေါ်လာသော်လဲ အကြောင်းညီညွတ်ယင် ဘယ်အချိန် မဆို ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့အတွက် ဖြစ်နေတယ် ရှိနေတယ်လို့ ဆိုရတဲ့ အနုသယ အကုသိုလ်က တမျိုး ဒီ ၂-မျိုးပါပဲ။ အဲဒီ ၂-မျိုး ထဲက ဝိတိက္ကမ အကုသိုလ်ကိုတော့ သိလဖြင့် ပယ်ရတယ်။ သိလကို ရှိရှိသေသေ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်နေယင် အဲဒီ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ကျူးလွန်တဲ့ ဝိတိက္ကမအကုသိုလ်ကို ပယ်ပြီးသား ဖြစ်နေပါတယ်။ ကာမဝိတက်စသော စိတ်ကူး ပရိယုဋ္ဌာန် အကုသိုလ်ကိုတော့ သမထ ဝိပဿနာကို မပြတ် ပွားနေခြင်း ဖြင့် ပယ်ရတယ်။ အနုသယအကုသိုလ်ကိုတော့ ဝိပဿနာရှုပြီး တော့ တဒဂ်အားဖြင့် ပယ်ရတယ်။ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီ အနုသယကို အမြစ်ပြတ် ပယ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို အမြစ်ပြတ် ပယ်နိုင်အောင် ရည်ရွယ်ပြီး ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့်လဲ ပယ်ရတယ်။ ဒါကတော့ နက်နဲပါတယ်။ တကယ် ထိထိရောက်ရောက် ရှုမှတ်အားထုတ်ဘူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မှ ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်နားလည်နိုင်မယ်။

(၃) မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်တွေကို ဖြစ်အောင် အားထုတ် ရမယ်တဲ့၊ ဒါနကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ်၊ သီလကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ်၊ သမထ ဘာဝနာကုသိုလ် ဖြစ်ဖြစ်၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကုသိုလ် ဖြစ်ဖြစ် ဘယ်ကုသိုလ်မဆို စွမ်းနိုင်ယင် အဲဒီမဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို မိမိမှာ ဖြစ်အောင် အားထုတ်ဖို့ပါပဲ။ တချို့က “ဒါန အစရှိသော ကုသိုလ်တွေပြုယင် သံသရာရှည်တယ်။ ကုသိုလ်ဟာ အဝိဇ္ဇာ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သင်္ခါရပဲ၊ ဒါကြောင့် သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်

ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်အရ ကုသိုလ် သင်္ခါရက ဘဝသစ်ဝိညာဏ်အကျိုးကို ဖြစ်စေတယ်။ ဒါကြောင့် ကုသိုလ် ကိုလဲ ပယ်ရမယ်” စသည်ဖြင့် ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင် တဲ့ အလွဲအမှားတွေကို ဟောပြောနေကြတယ်။

အမှန်ကတော့ ကုသိုလ်ကို ပယ်ယင် အကုသိုလ်တွေချည်း ဖြစ်နေတော့မှာပဲ။ အဲဒါကမှ သံသရာ ရှည်ရုံမျှမကပဲ အပါယ် လေးပါးမှာချည်း ဖြစ်သွားဘို့ အကြောင်းပဲ။ သံသရာ ရှည် တာက အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အစရှိတဲ့ ကိလေသာတွေကြောင့်ပဲ။ ကုသိုလ်က အဲဒီ ကိလေသာတွေကို ပယ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ပယ်နိုင်အောင် ကုသိုလ်တရားတွေကို ဖြစ်ပွားစေရတာပဲ။ သာမန်ကုသိုလ်ကလဲ သုဂတိဘဝသို့ ရောက်စေပြီးတော့ အဲဒီ သုဂတိဘဝမှာ သူတော်ကောင်းတရား ကြားနာခြင်း တရားကျင့်ခြင်းဖြင့် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်စေလျက် အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဆင်းရဲများမှ လွတ်မြောက်စေနိုင် ပါတယ်။ အဲဒါဟာ ဖားနတ်သား ဝတ္ထုဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီနတ်သားဟာ ဖားဘဝတုန်းက မြတ်စွာဘုရား ဟောတဲ့ တရားကို အနက် အဓိပ္ပာယ် နားမလည်ပဲ ကြည်ညိုရုံမျှဖြင့် နာခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ဘဝ ရောက်ရတယ်။ အဲဒီ နတ် ဘဝမှာ ဘုရားထံ၌ တရားကို နာရပြန်တော့ သေဝံတာပန် ဖြစ်သွားပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ကုသိုလ် ဟူသမျှကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ အထူးအားဖြင့် အရိယမဂ်ကုသိုလ် ဖြစ်အောင် ဝိပဿနာကုသိုလ်ကို ဖြစ်ပွား စေရတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားအောင် အားထုတ်တိုင်း အားထုတ် တိုင်း သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင် ဖြစ်ပွားတယ်။

(၄) မိမိမှာ ဖြစ်ဘူးတဲ့ ကုသိုလ်ကို တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင်၊ ပွားများပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ရမယ်။ အဲဒါကတော့ ထင်ရှားနေပါပြီ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ရှုမှတ်နေတဲ့ ဝိပဿနာ ယောဂီတွေဟာ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ် ဖြစ်ခွင့်မရအောင်၊ မဖြစ်ရအောင် အားထုတ် နေသည်လဲ မည်တယ်။ ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ် နေသည်လဲ မည်တယ်။ မဖြစ်သေးတဲ့ အထက်အထက် ဝိပဿနာကုသိုလ်တွေနဲ့ အရိယမဂ် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်နေသည်လဲ မည်တယ်။ ဖြစ်ပြီးတဲ့ ဝိပဿနာကုသိုလ် တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင်၊ ပွားများပြည့်စုံအောင် အားထုတ်နေသည်လဲ မည်တယ်။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါးဆိုတဲ့ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ကို ပွားနေသည် မည်တယ်။ အဲဒီ သမ္မပ္ပဓာန် ကိစ္စလေးပါးကို မှတ်မိအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၁) မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊

(၂) ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊

(၃) မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊

(၄) ဖြစ်ပြီး ကုသိုလ်ကို တည်တံ့ပွားများ ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်ခြင်း၊

ဤလေးပါးကို သမ္မပ္ပဓာန်ကိစ္စ လေးပါးခေါ်သည်။

သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါးဆိုတဲ့ ဒီ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဟာ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကုသိုလ်အမှုကို ပြုလုပ်အားထုတ်တိုင်း ထိုက် သည်အားလျော်စွာ ပါဝင်နေတယ်။ အထူးအားဖြင့် ဝဋ်ဆင်း ရဲမှ လွတ်မြောက်ရန် ရည်သန်ပြီးပြီတဲ့ ကုသိုလ်အမှုတွေမှာ ပါဝင်နေတယ်။ ဝိပဿနာကုသိုလ်ထဲ ပါဝင်နေတာကိုတော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် “ကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၊ အားထုတ်တာ၊ သမ္မာဝါယာမ”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၊ အားထုတ်တာ၊ သမ္မာဝါယာမ။

သမ္မာသတိမဂ္ဂင်

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သမ္မာသတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်း သည်၊ ကတမာ စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣမ ဘိက္ခု-ဤသာသနာတော်က ရဟန်းသည်၊ ကာယေ- မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးလဲမရ မလှပ မတင့်တယ်သော ရုပ်အပေါင်း ကိုယ်၌၊ ကာယာနုပဿိ-မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးလဲမရ မလှပ မတင့်တယ်သော ရုပ်အပေါင်းမျှဟု ရှုမြင်လျက်၊ (ဝိဟရတိ၊ နေ၏။) အာတာပီ-ထိုသို့ ရှုမြင်နိုင်ရန် ပြင်းထန်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမ္ပဇာနော သတိမာ-အမှတ်ရလျက် မှန်စွာ သိသည်ဖြစ်၍၊ လောကေ၊ ရုပ်အပေါင်း ဟူသော လောက၌၊ ဝါ၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောက၌၊ အဘိဇ္ဈာ- ဒေါမနဿိ-အမှန်အတိုင်း မသိလျှင် ဖြစ်နိုင်သော အဘိဇ္ဈာနှင့် ဒေါမနဿကို၊ ဝါ၊ လောဘနှင့် ဒေါသကို၊ ဝိနေယျ-အမှန် အတိုင်း ရှုမြင်သောအားဖြင့် ပယ်ဖျောက်၍၊ ဝိဟရတိ-

ပိုင်း] မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ်ဟော၊ မဟော ဝေဘန်ချက် ၁၆၁

နေ၏။ ဝေဒနာသု-ခံစားမှုဝေဒနာတို့၌၊ ဝေဒနာနုပဿီ-မမြဲ
ဆင်းရဲ အစိုးလဲမရ ခံစားမှုမျှဟု ရှုမြင်လျက်၊ (ဝိဟရတိ-
နေ၏)။ပ။ စိတ္တ-ကြံသိမှုစိတ်၌၊ စိတ္တာနုပဿီ-မမြဲ ဆင်းရဲ
အစိုးလဲမရ ကြံသိမှုသဘောမျှဟု ရှုမြင်လျက်၊ (ဝိဟရတိ၊
နေ၏)။ပ။ ဓမ္မေသု-မြင်ကာမျှ ကြားကာမျှ အစရှိသော
သဘောတရားတို့၌၊ ဓမ္မာနုပဿီ-မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးလဲမရ
သဘောတရားမျှဟု ရှုမြင်လျက်၊ (ဝိဟရတိ-နေ၏) အာ-
တာပိ-ထိုသို့ ရှုမြင်နိုင်ရန် ပြင်းထန်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍၊
သမ္ပဇာနော သတိမာ-အမှတ်ရလျက် မှန်စွာသိသည်ဖြစ်၍၊
လောကေ-(ဝေဒနာဟူသော လောက၊စိတ်ဟူသော လောက၊
သဘောတရားဟူသော)လောက၌၊ ဝါ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော
လောက၌၊ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿံ-အမှန်အတိုင်း မသိလျှင်
ဖြစ်နိုင်သော အဘိဇ္ဈာနှင့် ဒေါမနဿကို၊ ဝါ-လောဘနှင့်
ဒေါသကို၊ ဝိနေယျ - အမှန်အတိုင်း ရှုမြင်သောအားဖြင့်
ပယ်ဖျောက်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ အယံ-
မှန်စွာသိနိုင်အောင် အမှတ်ရသော ဤသဘောကို၊ သမ္မာ-
သတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏ တဲ့။
(ဟောတဲ့အခါမှာတော့ တပိုင်းချင်း ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ ဟော
ရသည်)

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ် ဟော၊ မဟော ဝေဘန်ချက်

အဲဒါဟာ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ မြတ်စွာ
ဘုရား စကားတော်ပါပဲ။ ယခုလက်ရှိ ဓမ္မစကြာသုတ် တရား
တော်ထဲမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ခေါင်းစဉ်မျှသာ တွေ့ရတယ်။ ဒီ
ဓမ္မစကြာဘုရားကို ပဌမစပြီး မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူစဉ်

တုန်းက တရားထူးကို သိမြင်ကြမည့် အရှင်ကောဏ္ဍညနှင့်တကွ
 ဗြဟ္မာတေ နတ်တေဟာ သမ္မာသတိ-ဆိုတဲ့ ဒီ စကားလုံး
 ကလေး ကြားရုံမျှဖြင့်ပင် “ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မကို မှန်စွာ
 အမှတ်ရပြီး သိတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ဆိုတယ်” လို့ သိနား
 လည်သွားကြပါသလား။ “ကိုယ်အမူအရာတွေ ခံစားမှုတွေ
 စိတ်ကူးကြံသိမှုတွေ သဘောတရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း
 လိုက်ပြီး အမှတ်ရတာကို သမ္မာသတိ ခေါ်တယ် အဲဒီ ကိုယ်
 အမူအရာ စသည်တွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရပြီး အဲဒီ
 သမ္မာသတိကို ပွားစေရမယ်” လို့ကော သိနားလည်သွားကြပါ
 သလား။ အဲဒါ စဉ်းစားစရာပဲ။ အဲဒီလို မသိယင် နားလည်
 ယင်တော့ အဲဒီ သမ္မာသတိကို ပွားစေရန် မစွမ်းနိုင်ကြပေဘူး။
 အဲဒီ သမ္မာသတိ မဖြစ်ယင် အရိယမဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို မရနိုင်
 ကြပေဘူး။

ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက အရှင်ကောဏ္ဍညနှင့် ဗြဟ္မာတေ
 နတ်တေဟာ တရားဦးကို နာပြီး ကျွတ်တမ်း ဝင်ကြမည့်
 ပါရမီထူး ရှိသူများဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာသတိ ဆိုတဲ့ စကား
 လုံးကို ကြားရရုံနဲ့ “ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော ကိုယ်အမူအရာ
 စသည်ကို ရှုမှတ်လျက် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရမယ်” ဆိုတာ
 သိနားလည်ကြပြီး အဲဒီအတိုင်း ဖြစ်ပွားစေကြတဲ့အတွက်
 တရားထူးကို ရသွားကြတယ်လို့ ဒီလိုယင်လဲ မှတ်ယူရမယ်။
 သို့မဟုတ် အဲဒီတုန်းက မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကိုလဲ အများ နားလည်
 လောက်အောင် ဖွင့်ပြဟောကြားခဲ့တယ်။ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး
 ပွားများပုံကိုလဲ အများနားလည်လောက်အောင် ဖွင့်ပြဟော
 ကြားခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အကျယ်ဖွင့်ပြချက်တွေက အခြား

ပိုင်း] မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျယ်ဟော၊ မဟောဝေဘန်ချက် ၁၆၃

သုတ်တွေမှာ အသီးအခြား ရှိနေတဲ့အတွက် ပဌမသံဂါယနာ တင်တဲ့အခါမှာ ဒီဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ်၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဒီနေရာ မှာရော၊ နောက်မဂ္ဂသစ္စာ အရာမှာရော ခေါင်းစဉ်အမည်မျှ သာ အကျဉ်းချုံးပြီး သံဂါယနာ တင်ခဲ့တယ်လို့ ဒီလိုယင်လဲ မှတ်ယူရမယ်။ ဒီလို အကျဉ်းချုံးပြီး သံဂါယနာတင်တဲ့ အခြား သုတ် ရှိပါ့ရဲ့လားလို့ မေးယင်၊ ရှိပါတယ်လို့ ဖြေနိုင်ပါတယ်။ ဘယ်သုတ်လဲ ဆိုယင် မူလပဏ္ဏာသမှာ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ဆို တာပါပဲ။ အဲဒီသုတ်ဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို အကျဉ်း ချုံးပြီး ပဌမပိုင်းမျှကိုသာ မူလက သံဂါယနာတင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယခု ဆဋ္ဌသံဂါယနာကျတော့ နောက်ပိုင်းပါဖြည့်စွက် ပြီး သံဂါယနာတင်ထားပါတယ်။ သို့သော်လဲ အဲဒီ နောက် ပိုင်းအဖွင့်ကတော့ အဲဒီ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာမှာ မရှိပါဘူး။ ဒီပြင်လဲ အခြားနိကာယ်က သုတ်ရှည်တွေကို ခုဒ္ဒကနိကာယ် ထဲမှာ ချုံးပြီး သံဂါယနာ တင်ထားဒါတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနေရာမှာလဲ အကျယ်ဖွင့်ပြချက်တွေကို ပဌမ သံဂါယနာတင်စဉ်က ခြွင်းချန်ပြီး အတိုချုံး သံဂါယနာတင်ခဲ့ တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီလို ဆိုယင်တော့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ခေါင်းစဉ်အမည်မျှ ကလေးဖြင့် အကျယ်အနက်တွေကို ဘယ်လို သိနိုင်ကြပါလိမ့်မ လဲလို့ စဉ်းစားစရာ မလိုတော့ဘူး။ ယခုနေအခါမှာဆိုယင် ယခု ဘုန်းကြီး ရွတ်ဆို ဟောပြတ် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးအကြောင်း ကိုလဲ သိကြပါလျက်၊ အဲဒီ အကျဉ်းချုပ် ဥဒ္ဓေသစကား၏ အကျယ်ဖြစ်တဲ့ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကြီးကိုလဲ တွေ့နေကြပါ လျက်၊ အဲဒီသုတ်၏ အဋ္ဌကထာအဖွင့်တွေကိုလဲ တွေ့နေကြပါ

လျက် “သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ဘယ်လို ပွားစေရမယ်”လို့ တိတိကျကျ နားလည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က အနည်းသားပဲ၊ ဒါကြောင့် ဟိုတုန်းကလဲ အများနားလည်အောင် မြှစ်စွာဘုရားက အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟောကြားခဲ့တယ်လို့ပဲ ဘုန်းကြီးက သဘောကျပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ “သမ္မာသတိမဂ္ဂင် ဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်းလေးပါးပဲ”လို့ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ မှတ်သားကြရမယ်။ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးလို့ ဆိုတော့ အဲဒီ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ဘယ်လို ပွားစေရမလဲဆိုယင် ခုတင်က ရွတ်ဆိုပြခဲ့တဲ့ အဖွင့်ပါဠိဖြင့်လဲ အတော်အတန် ထင်ရှားနေပါပြီ။ အဲဒီ ပါဠိဟာလဲ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်က ဥဒ္ဓေသ အကျဉ်းစကားနှင့် ထပ်တူပါပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အကျဉ်းစကားလောက်နဲ့ ကောင်းကောင်း နားမလည်သေးယင် အကျယ်ပြထားတဲ့ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကြီးကို လေးလေးနက်နက် လေ့လာကြည့်ရှုရုံပဲ။ အဲဒီလို လေ့လာကြည့်ရှုယင် ကာယာနုပဿနာ အလိုအားဖြင့် ဝင်လေထွက်လေ ဆိုတဲ့ အာနာပါနကိုယင်လဲ ရှုရမယ်။ သို့မဟုတ် ဆံပင် မွေးညှင်း အစရှိသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသကို ယင်လဲ ရှုရမယ်။ အဲဒီ ၂-ပါးကိုတော့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ အဋ္ဌကထာက ဆိုပါတယ်။ ကျန်တဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ၁၉-ပိုင်းကိုတော့ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းလို့လဲ ဆိုပါတယ်။ ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်းလို့လဲ ဆိုပါတယ်။ ဥပစာရ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတော့ အပ္ပနာဈာန် သမာဓိကို မရစေနိုင်ဘူး။ ဥပစာရသမာဓိလောက်သာ ရစေနိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဝိပဿနာသတိ ဖြစ်စေချင်ယင်

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်စေချင်ယင်
တော့ အဲဒီ ကျန်တဲ့ ၁၉-ပိုင်းထဲက အလိုရှိရာကို ရှုရုံပါပဲ။
ဣရိယာပထပိုင်းအရ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-
စသည်နှင့်အညီ) သွားဆဲမှာ သွားရုပ်ကို ရှုရမယ်၊ ရပ်ဆဲ
ထိုင်ဆဲ လဲလျောင်းဆဲမှာ ရပ်ရုပ် ထိုင်ရုပ် လျောင်းရပ်များ
ကို ရှုရမယ်၊ (ယထာ ယထာ ဝါ ပန-စသည်နှင့်အညီ)
ထိုင်ဆဲ စသည်မှာ အခြား ကိုယ်အမှုအရာ အသေးစိတ်များ
ရှိယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုရမယ်။ အဲဒီမှာ ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ
စသည်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကို ရှုရန်ပြထားတာကို အထူးသတိပြုကြရ
မယ်၊ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်ထဲက ပြထားတဲ့ရုပ်တွေကို ကျက်မှတ်
ပြီး ကြံတွေးရှုရုံမျှဖြင့် ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် မဖြစ်ဘူး
ဆိုတာလဲ သေသေချာချာ မှတ်ထားကြရမယ်။

နောက်ပြီးတော့ သမ္ပဇညပိုင်း အရအားဖြင့် သွားခြင်း
ပြန်ခြင်း တဲ့တဲ့ကြည့်ခြင်း စောင်းငဲ့ကြည့်ခြင်း ကွေးခြင်း
ဆန့်ခြင်း စသော ကိုယ်အမှုအရာများကိုလဲ ရှုရမယ်။

ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိ ရှင်းပြချက်

ဓာတုမနသိကာရပိုင်း အရအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့
ဓာတ်ကြီးလေးပါးကိုလဲ ရှုရမယ်။ အဲဒီလိုရှုလို့ နီဝရဏ ကင်းတဲ့
အခါ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ အထင်အရှား
ပြဆိုထားတာကိုလဲ အထူးသတိပြုကြရမယ်။ အဲဒါဟာ မည်
သည့် အပ္ပနာသမာဓိ၏ အနီး၌မျှ ဖြစ်တာ မဟုတ်တဲ့အတွက်
ဥပစာရသမာဓိ အစစ် မဟုတ်ကြောင်း၊ ဥပစာရသမာဓိ အစစ်

နှင့် နိဝရဏကင်းပုံချင်း၊ စိတ်တည်ကြည်ပုံချင်း တူညီတဲ့အတွက် သဒိဿပစာအားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိခေါ်တဲ့အကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ (ပ-၄၃၆)မှာ ပြဆိုထားတယ်။ အဲဒါကို ဝိပဿနာအနေနဲ့ ဆိုယင် ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိလို့ ခေါ်ရမှာပဲ။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိလို့လဲ ဖေါ်ပြနေပါတယ်။ အဲဒါကို တချို့က သဘောမပေါက်တဲ့အတွက် ခဏိကသမာဓိဖြင့် ဝိပဿနာမဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ အကယ်၍ ဖြစ်နိုင်ပါလျှင် စာသင်သားတွေမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း အပြစ်ပြုပြီး ပြောဆိုနေတယ်။ စာသင်သားတွေ၏ သမာဓိဟာ နိဝရဏကင်းလောက်အောင် အားရှိယင်၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ဒေသနာနှင့်အညီ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်နေတာလဲ ဟုတ်ယင် ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်လို့ပဲ ဘုန်းကြီးတို့က လက်ခံနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျက်မှတ် လေ့လာထားတဲ့ သရုပ်သဘောတွေကို ရှုတ်ဆို ဆင်ခြင်နေတဲ့ သမာဓိမျှဖြင့် နိဝရဏလဲ မကင်းကြောင်း၊ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ရှုနေတာလဲ မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို အပြစ်ပြုပြီး ပြောနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းအစစ်ကို နားမလည်လို့ ပြောနေတာပါပဲ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ပ၊ ၂၇၁)မှာ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိကို ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ-လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ ယင်း၏ အဖွင့် ဋီကာ၌ ခဏမတ္တဌိတိကော သမာဓိ စသည်ဖြင့် ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများကိုလဲ အမှီပြုပြီးတော့ ဘုန်းကြီးက သဒိဿပစာ ဥပစာရသမာဓိကို ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိလို့ မုချအမည်ဖြင့် ပြဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အချက်တွေကို သဘောပေါက်ယင်တော့ ရှင်းနေမှာပါပဲ။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း လူရိယာပထပိုင်း၊ သမ္မဇညပိုင်း၊ ဓာတုမနသိကာရပိုင်းတို့ အလိုအားဖြင့် ဖြစ်ဆဲ ရုပ်အပေါင်းကို ရှုနေယင် ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိလို့ ခေါ်ထိုက်တဲ့ ဥပစာရ သမာဓိလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သမာဓိနှင့် တပေါင်းတည်း ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုတဲ့ သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်နဲ့ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တွေပဲ။ အဲဒီ စကား ထဲမှာ “ဓာတုမနသိကာရပိုင်း အလိုအားဖြင့် ရှု၍ ဥပစာရ သမာဓိ ဖြစ်တယ်” ဆိုတာကတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ပြထားတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်တဲ့အတွက် ဘာမျှ သံသယ ဖြစ်ဖွယ် မရှိပါဘူး။ နောက်ပြီးတော့ လူရိယာ ပထပိုင်း၊ သမ္မဇညပိုင်းတို့အလိုအားဖြင့် ရှု၍ ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်တယ် ဆိုတာကိုလဲ သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဖွင့်အဋ္ဌကထာမှာ အဲဒါတွေကို ဥပစာရ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှား ပြဆိုထားတဲ့အတွက် ဘာမျှ သံသယ ဖြစ်ဖွယ်မရှိပါဘူး။

နောက်ပြီးတော့ ဝေဒနာနုပဿနာပိုင်း စသည်တို့ အလို အားဖြင့် ဖြစ်ဆဲ ဝေဒနာများ၊ စိတ်နှင့် သဘောတရားများ ကို ရှုလျက်လဲ ဥပစာရသမာဓိနှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်များ ဖြစ်နိုင် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အခန်း အစနား၌ ဝိပဿနာ သက်သက်က စပြီး ရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဓာတ်လေးပါး ရှုပုံကို ပြပြီးတော့ ဓာတ် ၁၈-ပါးရှုပုံ၊ အာယတန ၁၂-ပါးရှုပုံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရှုပုံ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါး ရှုပုံများကိုလဲ ပြထားပါ တယ်။ အဲဒါဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် စသော ဘုရားဟော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ ပြဆိုထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့ စကားများဖြင့် ဘုရားဟောသုတ္တန်ဒေသနာ တော်များနှင့်အညီ သမ္မာသတိမဂ္ဂင် ဖြစ်အောင် ပွားစေ ပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ အဲဒီလို နားလည်ယင်တော့ ဖြစ် ဆဲ ကာယ ဝေဒနာ စိတ် သဘောတရားများကို မရှုပ် ကျမ်းဂန် များက ပြဆိုထားတာ ကျက်မှတ်ပြီး စဉ်းစား ဆင်ခြင်လျက် ရှုနေခြင်းဖြင့် သမ္မာသတိမဂ္ဂင် အစစ် ဖြစ် မဖြစ်ကိုလဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်မှာပါပဲ။ သမ္မာသတိမဂ္ဂင် အစစ် မဖြစ်ယင် ဝိပဿ နာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် အစစ်လဲ မဖြစ်ဘူး ဆိုတာ ထင်ရှားနေပါ တယ်။ အဲဒါ သာပြီးခိုင်းမြဲအောင် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာ စကားတပိုဒ်ကိုလဲ ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်ကို ရှုမှ ဉာဏ်ပညာအစစ်ဖြစ်သည်

ယသ္မာ ပန ကာယ-ဝေဒနာ စိတ္တ-ဓမ္မေသု ကဉ္စိ ဓမ္မံ
အနာမသိတွာ ဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ တေပိ ဣမိနာဝ
မဂ္ဂေန သောကပရိဒေဝေ သမတိက္ကန္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
(သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ၃၃၉)

ကာယဝေဒနာ စိတ္တ-ဓမ္မေသု-(တကယ် ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ)
ကာယ, ဝေဒနာ, စိတ်, သဘောတရားတို့တွင်၊ ကဉ္စိ ဓမ္မံ-တစုံတခု
သော တရားကိုမျှ၊ အနာမသိတွာ-မသုံးသပ် မရှုမမှတ်မူ၍၊
ဘာဝနာ နာမ-ဝိပဿနာပညာ အရိယမဂ် ပညာကို ပွား
စေခြင်းမည်သည်၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ နတ္ထိ-မရှိပေ၊
တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တေပိ-(တရား နာယင်း အရိယမဂ်
ဖိုလ် တရားထူးကို ရသွားကြသည်ဟု ဆိုသော) ထိုသန္တတိ
အမတ်ကြီးနှင့် ပဋ္ဌာစာရာ ထေရီမတို့သည်လည်း၊ ဣမိနာဝေ

မဂ္ဂေန-ဤသတိပဋ္ဌာန် လေးပါးဟူသော အကျင့်လမ်းဖြင့် သာလျှင်၊ သောကပရိဒေဝေ သမတိက္ကန္တာတိ-စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်းတို့ကို ကျော်လွန် သွားကြသည်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗျာ-သိအပ် သိထိုက်ကုန်၏-တဲ့။

သတိပဋ္ဌာန်မပါလျှင် ပညာမဖြစ်

ဒီ အဋ္ဌကထာ အဆိုကတော့ အလွန်ပဲ ပြတ်သားရှင်းလင်း ပါတယ်၊ တရားနာနေယင်း အရိယမဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရသွားကြတယ် ဆိုတာလဲ ဒီ သတိပဋ္ဌာန် လမ်းဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ဆဲကိုယ်ရုပ်ဖြစ်စေ၊ ဝေဒနာဖြစ်စေ၊ စိတ်ဖြစ်စေ၊ သဘော တရားဖြစ်စေ တပါးပါးကို ရှုသိပြီး တရားထူးကို ရသွားကြ တာပါ။ နာကြားရုံမျှနဲ့ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့၊ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ သတိပဋ္ဌာန်၏ အာရုံ ရှုကွက်ဖြစ်တဲ့ ကာယ ဝေဒနာ စိတ် သဘောတရားဆိုတဲ့ ဒီလေးခုထဲက တခုခုကိုမျှ မရှုပဲ ဝိပဿနာပညာလဲ ဖြစ်ရိုးမရှိ၊ အရိယမဂ်ပညာလဲ ဖြစ်ရိုးမရှိ၊ ဒါကြောင့်ပါပဲတဲ့။

ဒါကြောင့် ကိုယ်ထဲမှာ တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ ရုပ်နာမ်ကို မရှုပါပဲ ကျက်မှတ်လေ့လာပြီးတော့ သရုပ်ခွဲဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်အစစ် မဖြစ်ဘူးဆိုတာ အလွန်ရှင်းလင်းနေပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ သမ္မာသတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်းလို့ ဆိုပေမဲ့ အမှတ်ရရုံနဲ့တော့ ကိစ္စမပြီးဘူး၊ အမှတ်ရပြီး အမှန်အတိုင်း သိမှ ကိစ္စပြီးတယ်၊ ဒါကြောင့် ခုတင်က ရှုတ်ပြခဲ့တဲ့ သတိ ပဋ္ဌာန် ဥဒ္ဓေသ စကားထဲမှာ (သမ္မဇာနော သတိမာ)လို့ ဆို

ထားတယ်။ အကျယ် ဖွင့်ပြရာကျတော့ ပဇာနာတိ-အပြား အားဖြင့် သိသည်-လို့လဲ ပြတယ်။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿိ-စသည် ဖြင့် အဖြစ်အပျက်၊ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းကို ရှုမြင် သည်-လို့လဲ ပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ် တွေကို ဒီလို စီထားတယ်။ “သတိမဂ္ဂင်၊ ဖြစ်စေချင်၊ ရှုမြင် သိရမည်။ ကိုယ်အမှုအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။ စိတ်အမှုအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။ ကောင်းဆိုး၊ လတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာ သိရမည်။ သဘောတရား၊ ထင် ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားသိရမည်”တဲ့။ အဲဒါတွေကို ဆိုကြရမယ်။

သတိမဂ္ဂင်၊ ဖြစ်စေချင်၊ ရှုမြင်သိရမည်။

- (၁) ကိုယ်အမှုအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။
- (၂) စိတ်အမှုအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။
- (၃) ကောင်းဆိုး၊ လတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာသိရမည်။
- (၄) သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားသိရမည်။

(အဲဒီမှာ ကောင်း ဆိုးလတ်ပါ - ဆိုတာက အကောင်း အဆိုး အလတ်စားဆိုတဲ့ ဝေဒနာ သုံးပါးကို ထင်ရှားပေါ်ရာ ပေါ်ရာ ရှုရ သိရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်)။

သမ္မာသတိမဂ္ဂင်က အရေးကြီးလို့ အများ နားလည် လောက်အောင် ချဲ့ပြောနေရတာနဲ့ တော်တော်အချိန်ကုန် သွားတယ်။ ယခု သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ကို ပြောရမယ်။ အဲဒီ သမ္မာ- သမာဓိမဂ္ဂင်အတွက် မြတ်စွာဘုရား ဖွင့်ပြထားတာတွေကို အကုန်ရှုတ်ဆိုပြောနေယင် ကျယ်လဲကျယ်သွားမယ်။ သုတ

နည်းတူသုတေ နားမလည်ပဲလဲ ဖြစ်သွားမယ်၊ ဒါကြောင့် ဘုရားစကားတော်တွေကို လိုရင်းလောက် ထုတ်ဖော်ပြောရ မှာပဲ။

သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာ စူးစိုက်တည် ကြည်ခြင်းသည်၊ ကတမာ စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဣမ ဘိက္ခု- ဤသာသနာတော်က ရဟန်းသည်၊ ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-လိုချင်မှုတို့မှ ကင်းဆိတ်သည့်ပြင် အခြားအကုသိုလ်တရားတို့မှလဲ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်၊ သဝိ- တက္ကံ သဝိစာရံ-ကြံမှု ဆင်ခြင်မှုနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ- (နိဝရဏ) အကုသိုလ်စိတ်ကူး ကင်းဆိတ်လို့ ဖြစ်သည့် ပီတိ သုခလဲရှိသော၊ ပဌမံ ဈာန်-ပဌမဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ-ရောက်၍နေ၏၊ စသည်ဖြင့် ဈာန်လေးပါး သမာဓိကို သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်ကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ ပါတယ်။

ဈာန်ဆိုတာ တခြားတပါးအာရုံဆီကို စိတ်မသွားတော့ပဲ သူ့အာရုံမှာသာ စူးစိုက်သက်ဝင်ပြီး တည်ငြိမ်နေတဲ့ သဘော ပါပဲ။ အဲဒီဈာန်က သုတ္တန်နည်းအရ လေးမျိုးရှိတယ်။ (၁) အာရုံပေါ်အောင် ကြံတဲ့ဝိတက်၊ ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို အဖန် ဖန် သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့-ဝိစာရ၊ နှစ်သိမ့် ဝမ်းမြောက်တဲ့-ပီတိ၊ စိတ်ရွှင်လန်းချမ်းသာတဲ့-သုခ၊ စူးစိုက်တည်ငြိမ်တဲ့-ဧကဂ္ဂတာ ခေါ် သမာဓိ-ဆိုတဲ့ ဒီဈာန်အင်္ဂါငါးပါးအပေါင်းကို ပဌမ ဈာန်ခေါ်တယ်။ (၂) ဝိတက် ဝိစာရကင်းပြီး ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဒီဈာန်အင်္ဂါ သုံးပါးအပေါင်းကို ဒုတိယဈာန်

ခေါ်တယ်။ (၃) ပီတိမပါပဲ သုခ၊ ကေဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဒီဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးအပေါင်းကို တတိယဈာန်ခေါ်တယ်။ (၄) သုခမပါပဲ ဥပေက္ခာနဲ့ ကေဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဒီဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးအပေါင်းကို စတုတ္ထဈာန်ခေါ်တယ်။

ဒီဈာန်လေးပါးက ရူပါဝစရ အရူပါဝစရခေါ်တဲ့ လောကီဈာန်လဲ ရှိတယ်။ အရိယမဂ်စိတ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ လောကုတ္တရာဈာန်လဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-မျိုးထဲမှာ လောကုတ္တရာဈာန်သမာဓိကတော့ အရိယသမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်အစစ်ပဲ။ လောကီဈာန်သမာဓိကတော့ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်ယင် သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင် စာရင်းဝင်တယ်။

ဈာန်မရပဲ ဝိပဿနာ မရှုကောင်းဘူး-တဲ့

ဒီဖွင့်ပြပုံကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ တချို့က “ဈာန်သမာဓိကို ရမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုကောင်းတယ်။ ဈာန်သမာဓိကို မရယင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မပြည့်စုံတဲ့အတွက် ဝိပဿနာရှုလို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး” လို့ ဒီလိုပြောဆိုနေကြတာလဲ အနည်းငယ်ရှိတယ်။ ဒါကတော့ တဖက်သတ်ကျလွန်းတဲ့ အယူအစွဲပါပဲ။ ဈာန်၏ အနီးကပ်ဖြစ်တဲ့ ဥပစာရသမာဓိလောက်ရယင် နီဝရဏ ကိလေသာတွေ ကင်းနေတဲ့ အတွက် အဲဒီ ဥပစာရသမာဓိဖြင့်လဲ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံပြီး ဝိပဿနာရှုကောင်းကြောင်း၊ ထိုသို့ရခြင်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်အထိ ရောက်နိုင် ရနိုင်ကြောင်း၊ ရောက်ဘူးရဘူးသူတွေလဲ များစွာရှိကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း စသည်မှာ အထင်အရှား ပြဆိုထားချက်တွေ ရှိနေပါတယ်။ ဘုရားဟော သုတ္တန်ပါဠိတော်များမှာလဲ “ဥပစာရသမာဓိလောက်သာ ရနိုင်

တဲ့ ဣရိယာပထပိုင်း ရှုနည်း စသည်ဖြင့်ပင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် အထိ ရောက်နိုင်ကြောင်း(မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် စသည်မှာ) အထင်အရှား ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ(ဒု၊ ၂၇၅) အနုဿတိဋ္ဌာနသုတ်၌ ဘုရားဂုဏ် စသည်ကို ရှုဆင်ခြင်၍ဖြစ် သော သမာဓိအခြေခံဖြင့်ပင်(ဝေမိဧကေစ္စာ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တိ) ဟု ရဟန္တာအထိ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဟောတော်မူပါတယ်။ သမ္ပဗုဒ္ဓညပိုင်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌လဲ ဘုရားဂုဏ် သံသုဒ္ဓါဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိတဲ့ ပီတိကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် ယင်း ပီတိကိုပင် ကုန်သွား သည် ပျက်သွားသည်ဟု သုံးသပ်လျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်း အတိအကျ ပြဆိုထားပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ တရားကို နာနေ ယင်း သိန်း သန်း ကုဋေများစွာ မဂ်ဖိုလ်တရားကို ရကြတယ် ဆိုရာမှာ ဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေချည်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အများ အားဖြင့် ဈာန်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေပဲ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံပုံကို (ကလ္လစိတ္တေ မုဒုစိတ္တေ ဝိနိဝရဏစိတ္တေ ဥဒဂ္ဂစိတ္တေ ပသန္နစိတ္တေ) ခွဲကျန်းနူးညံ့ နီဝရဏကင်းလျက် တက်ကြွကြည်လင်တဲ့ စိတ်ရှိကြကြောင်းဖြင့် ပြပြီးတော့ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက သာမုက္ကံသိက-ကိုယ် တိုင် ထုတ်ပြသတဲ့ စတုသစ္စကထာကို ဟောတော်မူသဖြင့် ယင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တရားထူးရသွားကြကြောင်းကို အထင်အရှား ပြဆိုထားပါတယ်။

ဒါကြောင့် သမ္မာသမာဓိကို ဈာန်လေးပါးဖြင့် ဝေဘန် ပြတော်မူတာကို ဥက္ကဋ္ဌနည်းဖြင့် ပြတော်မူခြင်းဖြစ်တယ်လို့ ယူပြီးတော့ ဩမကနည်းအားဖြင့် အခြား ပါဠိအဋ္ဌကထာ

တို့၌ ပြတ် ဥပစာရသမာဓိကိုလဲ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကို ပြီးစေတဲ့ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ပင် ဖြစ်တယ်လို့သာ ယူသင့်ပါတယ်။ အဲဒီ ဥပစာရဈာန်ဟာလဲ နိဝရဏတွေကို ကင်းစေခြင်းအားဖြင့် ပဌမ ဈာန်နှင့် တူပါတယ်။ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ကေဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးရှိခြင်း အားဖြင့်လဲ တူပါတယ်။ ဒါ ကြောင့် ဥပစာရသမာဓိ အစစ် အတု ၂-ပါးလုံးကိုပင် ပဌမ ဈာန်ထဲ၌ ဩမကနည်းအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူခဲ့တယ်လို့ ယူရပါတယ်။

ဈာန်ဆိုတာ အာရုံကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်၍ ရှုတဲ့သဘောပဲ။ ထွက်သက်ဝင်သက် အစရှိတဲ့ သမထနိမိတ်အာရုံကို စူးစိုက်ပြီး ရှုတာက သမထဈာန်ပဲ။ ရုပ်နာမ်ဘို့၏ သဘောလက္ခဏာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကို ရှုပြီးသိတာက ဝိပဿနာဈာန်ပဲ။ အဲဒါကို တိုတိုနဲ့မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်များ စီထားတယ်။ “စူးစိုက်သမှု၊ ကပ်၍ရှု၊ ဈာန်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ သမထဈာန်၊ ဝိပဿဈာန်၊ နှစ်တန်ကွဲပြားသည်။ တည်ငြိမ်ရုံမျှ၊ ရှုနေက၊ သမထဈာန်ခေါ်သည်။ လက္ခဏာသုံးရပ်၊ ရှုသိမှတ်၊ ဝိပဿဈာန်ခေါ်သည်။ ခဏိက၊ ဥပစာ၊ အပ္ပနာ၊ သုံးဖြာသမာဓိ ကွဲပြားသည်”တဲ့။ အဲဒါတွေကို ဆိုကြရမယ်။

- (၁) စူးစိုက်သမှု၊ ကပ်၍ရှု၊ ဈာန်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။
- (၂) သမထဈာန်၊ ဝိပဿဈာန်၊ နှစ်တန်ကွဲပြားသည်။
- (၃) တည်ငြိမ်ရုံမျှ၊ ရှုနေက၊ သမထဈာန်ခေါ်သည်။
- (၄) လက္ခဏာသုံးရပ်၊ ရှုသိမှတ်၊ ဝိပဿဈာန်ခေါ်သည်။

(၅) ခဏိက ဥပစာ၊ အပ္ပနာ၊ သုံးဖြာသမာဓိ ကဲ့ပြားသည်။

နောက်ဆုံးဆောင်ပုဒ်အရ သမာဓိသုံးပါးထဲက ခဏိက-သမာဓိ ဆိုတာ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ရှုခါစဉ် ဥပစာရ-သမာဓိ မဖြစ်သေးမီက အတော်အတန် စိတ်တည်ငြိမ်တဲ့ သမာဓိနဲ့ ဝိပဿနာသမာဓိကို ဆိုတာပါပဲ။ အဲဒီ ၂-ပါးထဲမှာလဲ ဝိပဿနာသမာဓိကတော့ နီဝရဏကိလေသာတွေကို ကင်းငြိမ်းစေခြင်းဖြင့် ဥပစာရသမာဓိနှင့် လက္ခဏာတူတဲ့အတွက် အဲဒါကို ဥပစာရသမာဓိလို့လဲ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ အကြောင်းကို ခုတင်က(နာ ၁၆၆-မှာ)ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ အဲဒီ ဝိပဿနာခဏိက သမာဓိဟာ အထူးအားကောင်းတဲ့အခါ အပ္ပနာသမာဓိလိုပင် စိတ်ကို ကောင်းကောင်းကြီး တည်ငြိမ်အောင် ထားနိုင်ကြောင်း သတိပဋ္ဌာန်ယောဂီတွေမှာ ကိုယ်တွေ့အားဖြင့်ပင် ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ (ပဌမတွဲ နာ ၃၄၂)၌ “ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ-ဟူသည်မှာ ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် ခဏမျှ တည်သော (ဝိပဿနာ) သမာဓိပဲ၊ မှန်ပေ၏။ ယင်းဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိသည် ရှုသိအပ်သော ရုပ်နာမ် အာရုံ၌ အပြတ် အခြားမရှိပဲ တမျိုးတည်းသော တည်ကြည်ပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့် တစပ်တည်း ဖြစ်နေလျှင် ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာက မလွှမ်းမိုးနိုင်သည်ဖြစ်၍ အပ္ပနာဈာန် ရောက်နေသကဲ့သို့ စိတ်ကို မလှုပ်ရှားအောင် ထားနိုင်ပေ၏”လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။

ဒါကြောင့် မဂ်ရောက် ဖိုလ်ရောက် ဝိပဿနာဘာဝနာ အလုပ်ကို အားထုတ်လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စွမ်းနိုင်ပါမူ ဈာန်

လေးပါးထဲက တပါးဖြစ်စေ၊ ၂-ပါး ၃-ပါး ၄-ပါးလုံးဖြစ်စေ ရအောင် အားထုတ်ရမယ်။ ရပြီးတော့ နိုင်နင်းအောင်လဲ လေ့လာရမယ်။ စျာန်ရအောင် အားမထုတ်နိုင်ယင် စျာန်၏ အနီး ဥပစာရသမာဓိ ရအောင် အားထုတ်ရမယ်။ မဟာဘုတ် လေးပါး အစရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ကစပြီး ဝိပဿနာရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆို ယင်တော့ ဥပစာရသမာဓိလိုပင် နိဝရဏတွေကို ငြိမ်းစေနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိ ပြည့်စုံစေရမယ်။ အဲဒီ ခဏိကသမာဓိ ကောင်းကောင်း ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ခွဲခြားပြီးသိတဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ စပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့် မယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိနှင့် ဥပစာရ သမာဓိတို့ကိုလဲ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်လို့ မှတ်ကြရမယ်။

သမာဓိမဂ္ဂင် အကြောင်းကတော့ တော်တော်ပြည့်စုံသွား ပါပြီ၊ ယခု ပညာမဂ္ဂင်ကို ဖွင့်ပြဟောကြားမယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်

ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ မြင်ခြင်းသည်၊ ကတမာ စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဒုက္ခေ- ဒုက္ခသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲတရား၌၊ ယံ ခေါ် ဉာဏံ-အကြင် အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခသမုဒယေ-သမုဒယသစ္စာ၌၊ ဝါ- ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်းတရား၌၊ ယံ ခေါ် ဉာဏံ-အကြင်အသိ ဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခနိရောဓေ-နိရောဓသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲ ချုပ်ရာ ဆင်းရဲချုပ်ခြင်းသဘော၌၊ ယံ ခေါ် ဉာဏံ-အကြင် အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ-မဂ္ဂ

သစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲချုပ်ရာ ချုပ်ခြင်းသဘောသို့ ဆိုက်
ရောက် သိမြင်သော အကျင့်လမ်း၌၊ ယံ ခေါ်ဉာဏ်-အကြင်
အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ အတ္တိ-ရှိ၏၊ အယံ-ဤအသိဉာဏ်ကို၊
သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ မြတ်စွာ
ဘုရား စကားတော်ပါပဲ။ အတိုချုပ်အားဖြင့် ပြောရယင်
သစ္စာလေးပါးကို အမှန်အတိုင်း သိတာဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ပါ
ပဲ။ ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ဘယ်လိုပွားစေရမည်လဲ ဆိုယင်၊ ခုတင်က
ပြောခဲ့တဲ့ သမ္မာသတိနှင့် သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင် ပွားစေပုံထဲမှာ
ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ပွားစေရတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ပိုပြီး ရှင်းရှင်းလင်း
လင်း သိနားလည်အောင် အသေးစိတ် ထပ်ပြီး ပြောဦးမယ်။
ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အသေးစိတ်အားဖြင့်—

(၁) ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊

(၂) စျာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊

(၃) ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊

(၄) မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊

(၅) ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-လို့ (၅) မျိုး ခွဲပြထားတာလဲ
ရှိတယ် (အံ-ဌ၊ ပ-၃၆၉-နှင့် အံ-ဌ၊ ဒု-၆၃) အဲဒီ ငါးမျိုးထဲ
က စျာနသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ချန်၍ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ
(၅)မျိုး ပြထားတာလဲရှိတယ် (ဥပရိပဏ္ဏာသ-ဌ၊ ၉၅)။ အဲဒီ
သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၆)မျိုးကို တပေါင်းတည်း ပြထားတာလဲရှိတယ်
(အံ-ဌ-တ-၄၅)။ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၆)မျိုး ခေါင်းစဉ်ကို လိုက်
ဆိုကြရမယ်။

- (၁) ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၂) ဈာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၃) ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၄) မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၅) ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၆) ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။

အဲဒီ ၆-မျိုးထဲက ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ဖိုလ်လေးပါးနှင့် ယှဉ်တွဲညွှန်ပဲ။ အဲဒါက အရိယမဂ်လေးပါး၏ အကျိုးပဲ။ အရိယမဂ် လေးပါးကိုရယင် အဲဒီ ဖိုလ်ညွှန်လေးပါးကိုလဲ ရတော့တာပဲ။ အဲဒီ ဖိုလ်ညွှန်အတွက် အထူး အားထုတ်ဖွယ် မရှိပါဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာကလဲ မဂ်ဖိုလ်ရပြီးယင် ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်လျက် အလိုလိုဖြစ်တော့ တာပဲ။ အဲဒီညွှန်အတွက်လဲ အထူးအားထုတ်ဖွယ် မရှိပါဘူး။ ရှေး သမ္မာဒိဋ္ဌိ လေးပါးကိုသာ အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလေးပါးကိုသာ သိနားလည်လောက်အောင် ဖွင့်ပြ ဟောကြားရမယ်။

ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

အဲဒီ ၄-မျိုးထဲက ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ကံနှင့် ကံ ၏အကျိုး ရှိတယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး သိမြင်သဘောကျတဲ့ အယူ အဆပါပဲ။ ပြုလုပ်တဲ့အမှုကို (ကမ္မ) ကံလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ အမှုကံကံ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကို ရစေတတ်တယ်။ ပုံစံ ထုတ်ပြရယင် မသင့်မတော်တဲ့အမှုကို ပြုမိတဲ့သူတွေမှာ

မကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးတွေကို ခံစားကြရတတ်တယ်။ ရာဇဝတ် ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်မိတဲ့သူတွေမှာ ရာဇဝတ် ပြစ်ဒဏ်မကောင်း ကျိုးကို ခံကြရတယ်။ မသင့်တော်တာကို ပြုယင် အောက် ထစ်ဆုံး အကဲ့ရဲ့ ခံကြရတတ်တယ်။ သူတပါးကို ဆဲဆိုယင် အဲဒီ လူ၏ အဆဲအဆိုကို ခံရတတ်တယ်။ မလိုမုန်းထားတဲ့အနေနဲ့ မျက်စောင်းထိုးကြည့်မိယင် အဲဒီလူ၏ မျက်စောင်းထိုးကြည့် တာကို ခံရတတ်တယ်။ ပြုံးရွှင်တဲ့ မျက်နှာနဲ့ကြည့်ယင်တော့ အဲဒီလူကလဲ ပြုံးရွှင်တဲ့မျက်နှာနဲ့ပဲ ကြည့်ပါလိမ့်မယ်။ ချိုသာ စွာ နှုတ်ဆက်မိယင် အဲဒီလူကလဲ ချိုသာစွာပင် ပြန်၍နှုတ် ဆက်ပါလိမ့်မယ်။ ငယ်ရွယ်စဉ်က လိမ္မာစွာနေခဲ့ပြီး ပညာကို ကောင်းကောင်းသင်လာခဲ့ယင် အရွယ်ကြီးတဲ့အခါ ကြီးပွား ချမ်းသာတတ်တယ်။ စီးပွားဖြစ်မည့်အလုပ်ကို လုပ်ယင် စီးပွား ဥစ္စာ ပေါများပြည့်စုံတတ်တယ်။ စီးပွားပျက်ကြောင်း လောင်း ကစားမှု စသည်ကိုလုပ်ယင် စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးတတ်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ယခုမျက်မှောက်မှာပင် တွေ့မြင်ရတဲ့ ကောင်းမှု မကောင်းမှုများ၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးတွေ ပဲ။

သံသရာဘဝတွေမှာလဲ ထို့အတူပင် ကောင်းမှု မကောင်းမှု ကံက ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကို ပေးတတ်တယ်။ ရှေးရှေး ဘဝတွေက မကောင်းမှုကံ ပြုလာခဲ့တဲ့သူတွေဟာ ယခုဘဝမှာ မကောင်းကျိုးတွေကို ခံကြရတယ်။ အသက်တိုခြင်း အနာ များခြင်း ရုပ်အဆင်းမလှခြင်း ပစ္စည်းဥစ္စာရှားပါးခြင်း အခြေ အရံ နဲ့ပါးခြင်းစသော မကောင်းကျိုးတွေကို ခံစားနေကြ ရတယ်။ ယခုဘဝမှာ သတ်ခြင်း ညှဉ်းဆဲခြင်း လုယက်ခိုးယူခြင်း လိမ်ခြင်းအစရှိသော မကောင်းမှုကံပြုတဲ့ သူတွေဟာ နောက်

နောက်ဘဝတွေမှာ ယုတ်ညံ့တဲ့ ဘုံဘဝတွေရောက်ပြီး အလားတူပင် မကောင်းကျိုးတွေကို ခံစားသွားရှာကြရမယ်။

ရှေးရှေးဘဝတွေက ကောင်းမှုကံ ပြုလာခဲ့တဲ့သူတွေဟာ ယခုဘဝမှာ ကောင်းကျိုးတွေကို ရနေကြတယ်။ အသက်ရှည်ခြင်း အနာကင်းခြင်း ရုပ်အဆင်းလှပခြင်း ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေါများခြင်း အခြွေအရံများခြင်းစသော ကောင်းကျိုးတွေကို ရပြီး ချမ်းသာနေကြတယ်။ ယခုဘဝ၌ သတ်မှု ညှဉ်းဆဲမှု ခိုးမှု လိမ်မှု စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပေးလှူခြင်း စောင့်ရှောက်ကူညီခြင်းစသော ကောင်းမှုကံပြုတဲ့သူတွေဟာ နောက်နောက်ဘဝတွေမှာ မြင့်မြတ်တဲ့ဘုံဘဝတွေ ရောက်ပြီးတော့ အလားတူပင် ကောင်းကျိုးတွေကို ရပြီး ချမ်းသာသွားကြမယ်။

အဲဒီ ကောင်းမှုကံ မကောင်းမှုကံတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးဟာ တကယ်ကို ရှိနေတာပဲ။ အဲဒီလို ရှိနေတဲ့အတိုင်း ယုံကြည်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိမြင်ယူဆတာဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ ကမ္မ-ကံသာလျှင် + သက-ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏ + တာ-အဖြစ်ကို + သမ္မာ-မှန်စွာ + ဒိဋ္ဌိ-သိမြင်ခြင်း-ယူခြင်း = ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏ အဖြစ်ကို မှန်စွာသိမြင်ယူဆခြင်းတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဒီအသိအမြင်ကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်လို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ သဒ္ဓါမူလိကာ-ယုံကြည်တဲ့သဒ္ဓါလျှင် အရင်းခံရှိတယ်လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း ဆရာမိဘတို့၏စကား ကျမ်းဂန်စကားများနှင့် အသင့်ယုတ္တိများကို နှိုင်းချိန်ပြီးတော့ ယုံကြည်ပြီး မှန်စွာ သိမြင်သဘောကျ ယူဆခြင်းပါပဲ။ အဲဒါဟာ သုစရိုက်

(၁၀) ပါးထဲ ပါဝင်နေတဲ့အတွက် သုစရိုက်သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးရှိနေပါလျက် မရှိဘူးလို့ မှားယွင်းစွာ ထင်မြင်ယူဆတာကိုတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိခေါ်တယ်။ အဲဒါဟာ ဒုစရိုက် (၁၀) ပါးထဲ ပါဝင်နေတဲ့အတွက် ဒုစရိုက်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ ဒီ ဒုစရိုက်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအကြောင်းကို အကျယ်သိချင်ယင်တော့ သလ္လေခသုတ်တရားတော်စာအုပ် ဒုတိယတွဲမှာ ကြည့်ပါ။ ယခု ဒီမှာတော့ ဆောင်ပုဒ်လောက်ပဲ ဆိုကြရမယ်။

(၁-က) ကံနှင့် ကံ၏အကျိုး မရှိဟု အယူမှားတာက
ဒုစရိုက်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

(၁-ခ) ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးရှိသည်ဟု အယူမှန်တာက
သုစရိုက်သမ္မာဒိဋ္ဌိ။

သုစရိုက်သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့လဲ ခေါ်ရတဲ့ ဒီ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-က ကုသိုလ်အားလုံးတို့၏ အခြေခံအရင်းအမြစ် ဖြစ်တယ်။ ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိရှိပါမှ အကုသိုလ်ကိုလဲ ရှောင်ကြဉ်တယ်။ ဒါန သီလ စသော သာမန်ကုသိုလ်တွေကိုလဲ ပြုနိုင်တယ်။ သမထ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ဘာဝနာကုသိုလ်တွေကိုလဲ ပူးစေနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ သီလကို သမာဓိ ပညာကုသိုလ်တို့၏ အစပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ဒီလို ဟောထားပါတယ်။

ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တသ္မာ-တပါးတည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အား ထုတ်လိုပါသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါဟု သင်က တောင်းပန်သော ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ တံ-သင်သည်၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသု-ကုသိုလ်တရားတို့၌၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရားတို့တွင်၊ အာဒိမေဝ-အစပိုင်းကိုသာလျှင်၊ ဝိသောဓေ-

ဟိ-သုတ်သင်စင်ကြယ်ပါစေဦးလော့။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-
သမာဓိ ပညာကုသိုလ်တရားတို့၏။ အာဒိ-အစပိုင်းသည်၊
ကော စ-အဘယ်ပါနည်း၊ သုဝိသုဒ္ဓိ-ကောင်းစွာ စင်ကြယ်
သော၊ သီလဉ္စ-သီလသည်၎င်း၊ ဥဇုကာ-ဖြောင့်မတ်သော၊
ဒိဋ္ဌိ စ-အယူအမြင်သည်၎င်း၊ အာဒိ-သမာဓိ ပညာ ကုသိုလ်
တရားတို့၏ အစပိုင်းပေတည်း။ (ယတော ခေါ် တေ ဘိက္ခု၊
သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ၊ တတော တံ ဘိက္ခု) ရဟန်း
သင်၏ သီလ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်၍ အယူဖြောင့်မတ်သော
အခါ၌ သင်သည် (သီလံ နိဿာယ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ) သီလ
ကိုမှီ၍ သီလ၌တည်၍ (စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ) သတိပဋ္ဌာန်
လေးပါးတို့ကို (တိဝိဓေန ဘာဝေယျာသိ) အဇ္ဈတ္တ၌ ရှုခြင်း၊
ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှုခြင်း၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှုခြင်းဟူသော သုံးပါးအပြား
ဖြင့် ပွားလေလော့။ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ နှာ-၁၂၄)

ဒီ ဘုရားစကားတော်ဖြင့် ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်
သီလမဂ္ဂင်တွေဟာ ဘာဝနာကုသိုလ်ကို မပွားများမိကပင်
ပြည့်စုံစေရမည့် အခြေခံ အစပိုင်းဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင်
ထင်ရှားနေပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာဘာဝနာ
အတွက်ဆိုယင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဆိုင်ရာ ဈာန်သမာဓိနှင့် ဥပစာရ
သမာဓိတွေဟာလဲ အခြေခံအစပိုင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါ
တယ်။ နောက်ပြီးတော့ အရိယမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်စေလိုလျှင်
ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရမယ် ဆိုတာလဲ
ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက ပွားစေရမည့်မဂ္ဂင်
တွေကို (၁) မူလအခြေခံမဂ္ဂင် (၂) ပုဗ္ဗဘာဂ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်၊
(၃) အရိယမဂ္ဂင်-လို့ ဒီလို သုံးဆင့် ခွဲခြားထားပါတယ်။ အဲ

ဒါကို “မူလ, ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မူလ, ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။
ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤ မဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

ပွားစေရမည့် မဂ္ဂင်သုံးဆင့်

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ဖြစ်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေဟာ ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုတိုင်း ပြုတိုင်း နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လျင်မြန်စွာ ရပါလိမ့်၊ လျင်မြန်စွာ မျက်မှောက် ပြုရပါစေ—လို့ ဆုတောင်း လေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဆုတောင်းရုံနဲ့တော့ ယခုချက်ခြင်း ရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ ကောင်းမှုက ပို့ဆောင်ပေးတဲ့ သုဂတိဘဝ တခုခုကုမ္ပုမှ ရနိုင်မယ်။ အဲဒါလဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ကို ကျင့်ပါမှ ရမှာ၊ ဒီတော့ အဲဒီ နောက်ကာလထိအောင် ဆိုင်းငံ့မနေပဲ ယခုဘဝတွင်ပဲ နိဗ္ဗာန်ကိုရအောင် အားထုတ်သင့်ပါတယ်။

ဘယ်လိုအားထုတ်ရမလဲ ဆိုရင်၊ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ အရိယမဂ္ဂင် ကို စပြီးဖြစ်အောင် အားထုတ်လို့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ်(ရှေ့သွားမဂ်)ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေဖြစ်အောင် စပြီး အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒီလို အားထုတ်ရာမှာလဲ အခြေခံက ပြည့်စုံဖို့ လိုသေးတယ်။ ဒါကြောင့် မူလအခြေခံဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင် တွေ ပြည့်စုံအောင် ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ရတယ်။ မူလအခြေခံ မဂ္ဂင်ဆိုတာ ဘာတွေလဲဆိုရင်၊ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ ကမ္မ-

သကတော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ရယ်၊ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးရယ်၊ သမာဓိ
မဂ္ဂင်ရယ်—ဒီသုံးမျိုးပါပဲ။

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ ကမ္မဿကတောသမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိ-က ပြည့်စုံပြီးသား ဖြစ်နေပါပြီ။ သီလမဂ္ဂင်တွေကတော့
လူဝတ်ကြောင်တွေမှာဆိုယင် စောစောက မပြည့်စုံတောင်
တရားအားထုတ်ခါနီး သီလဆောက်တည်လိုက်ယင် ပြည့်စုံတာ
ပါပဲ။ ရဟန်းများမှာတော့ စောစောကတည်းက သံသယရှိ
ယင် ပရိဝါသ် မာနတ်ဆောက်တည်ပြီးတော့လဲ စင်ကြယ်စေရ
တယ်။ မအပ်တဲ့ပစ္စည်းများရှိယင် အဲဒီပစ္စည်းတွေကိုလဲ စွန့်ပြီး
ဒေသနာပြောကြားခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်စေရတယ်။ အဲဒီက
နောက် စွမ်းနိုင်ယင် ဈာန် တပါးဖြစ်စေ၊ ၂-ပါး ၃-ပါးဖြစ်စေ၊
လေးပါးလုံးဖြစ်စေ ရအောင် အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒါလောက်
မစွမ်းနိုင်ယင်လဲ ဈာန်၏အနီး ဥပစာရသမာဓိကို ရအောင်
အားထုတ်ရတယ်။ သမထသမာဓိကို သီးသန့် အားမထုတ်နိုင်
ယင်တော့ (နီဝရဏကင်းသည်တိုင်အောင် ဥပစာရသမာဓိနှင့်
တူညီတဲ့) ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိ ဖြစ်အောင် ဘူတရုပ်
လေးပါး စသည်ကို စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုရတယ်။ အဲဒါကတော့
သမာဓိကို သီးခြားထူထောင်ရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရုပ်နာမ်
တို့၏ သဘောမှန်ကိုသိအောင် စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုနေယင် ဝိပ-
ဿနာသမာဓိက သူ့အလိုလို ဖြစ်လာတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ များ
စွာသောအာရုံတွေကို လိုက်ပြီးရှုနေယင်၊ သို့မဟုတ် မထင်
ရှားတဲ့အာရုံတွေကို လိုက်ပြီးရှုနေယင် သမာဓိ အဖြစ် နှေး
တတ်တယ်။ ထင်ရှားတဲ့ ရှုစရာ နဲ့နဲ့လောက်သာထားပြီး ရှုနေမှ
သမာဓိ ဖြစ်လွယ်တတ်တယ်။

ဒါကြောင့် ဝမ်းဗိုက်မှာ ထင်ရှားတဲ့ တောင့်တင်း တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှု ဝါယောဓာတ်ကို စပြီးရှုဘို့ ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ပြနေပါတယ်။ ရှုပုံကတော့ ဝမ်းဗိုက်က ဖောင်းတက်လာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ပိန်ကျသွားတဲ့အခါ ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီ ဖောင်းတာ ပိန်တာကလေး ၂-ခုတည်းက စပြီး ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ၂-ခုထဲတော့လဲ မဟုတ်သေးဘူး။ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုနေယင်း စိတ်ကူးဖြစ်လာယင် အဲဒီ စိတ်ကူးကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ ပြီးယင် ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်။ ကိုယ်ထဲက အခံခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ တခုခု ထင်ရှားပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်လို့ ဒုက္ခဝေဒနာ ပျောက်သွားယင် ဖြစ်စေ၊ မပျောက်သော်လဲ အတော်အတန်ကြာအောင် ရှုမှတ်ပြီးလျှင် ဖြစ်စေ ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နေရတယ်။ လက်ခြေ ကျော့မှု ဆန့်မှု လှုပ်ရှားပြုပြင်မှု ဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒီ ကိုယ်အမှုအရာကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ ပြီးယင် ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်။ မြင်မှု ကြားမှု အထူးစသည် ထင်ရှားပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ မြင်တယ် မြင်တယ်။ ကြားတယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ၂-ချက် ၃-ချက် လေးငါးချက်လောက် ရှုမှတ်ပြီးယင် ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နေရတယ်။

ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နေယင် စိတ်တည်ကြည်မှုသမာဓိ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်လာတာကို တွေ့ရလိမ့်မယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရှုတိုင်းရှုတိုင်း ရှုသိရတဲ့ရုပ်က တခြား

+ ရှုသိတဲ့နာမ်က တခြား ကဲ့ပြားလျက် ထင်ပေါ်နေလိမ့်မယ်။
အဲဒါဟာ စိတ်တည်ငြိမ်မှုသမာဓိကို မှီပြီး ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ခွဲခြား
သိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ထူး စပြီးဖြစ်လာတာပါပဲ။ ဒီလို ထူးခြား
တဲ့အသိဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ရည်ပြီးတော့ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ
စသည်ဖြင့်လဲ ဟောတော်မူတယ်။ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ သဉ္ဇော-
နန္တိ-ရှေးကာလထက် နောက်ကာလ၌ အထူးကို သိကြတယ်
လို့လဲ ဘိက္ခုနီ စသည်တို့က ပြောကြတာပဲ။

ဈာန်ရသူ ဝိပဿနာရှုပုံ

ရှေ့နားက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဈာန်ရအောင် အားထုတ်
နိုင်ယင်တော့ အဲဒီ ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တဲ့ဉာဏ်ဟာ ဈာန
သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ သို့ပေမဲ့ အဲဒီ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ဝိပဿနာ
အရာမှာ မထင်ရှားပါဘူး။ ဈာန်သမာဓိသာလျှင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
အဖြစ်ဖြင့်ရော၊ ပါဒကဈာန် အဖြစ်ဖြင့်ရော ထင်ရှားပါတယ်။
ကျေးဇူးလဲ များပါတယ်။ ကျေးဇူးများပုံကတော့ မိမိရထား
တဲ့ဈာန်ကို အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားပြီး အဲဒီဈာန်က ထတဲ့
အခါ အဲဒီ ဈာန်ဖြစ်ခိုက်က ပါဝင်တဲ့ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ
သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဖဿ စေတနာ မနသိကာရ စိတ်အစရှိသော
နာမ်တရားတို့က စပြီး ရှုရတယ်။ အဲဒီလို ရှုလိုက်ယင် ချက်
ခြင်းပဲ ထင်ရှားသိရတယ်။ ဈာန်၏ မှီရာရုပ်ကို ရှုလိုက်ယင်လဲ
ထင်ရှားပေါ်တယ်။ သူ့အခိုက်အတန့်နှင့်သူ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး
ချက်ခြင်းပင် ပျက်ပျက်သွားတာကိုလဲ ထင်ရှားသိရတယ်။
ပျက်ပျက်သွားလို့ မမြဲဘူး။ ဆင်းရဲတွေပဲ။ အနတ္တသဘော
တရားမျှပဲ စသည်ဖြင့်လဲ လွယ်ကူစွာ သိရတယ်။ ဒါကြောင့်
ဈာန်ဝင်စားလိုက်၊ ဈာန်ဖြစ်ခိုက်က နာမ်တရားရုပ်တရားတွေကို

ရှုလိုက်နဲ့ အဖန်ဖန် ရှုပါးနေယင်းပဲ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေ ရင့်သန် ပြည့်စုံပြီး မကြာမီပင် အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုသွားနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ပုံကို အင်္ဂုတ္တရပါဠိ နဝနိပါတ် ဈာန်သုတ် စသည်မှာ ဒီလို ဟောထားပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣမ ဘိက္ခု-ဤ သာသနာတော်က ရဟန်းသည်။ပ။ ပဌမံ ဈာန်ံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ-ပဌမဈာန်ကို ဝင်စား၍ နေ၏။ သော-ထို ရဟန်းသည်၊ ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ။ပ။ ဝိညာဏဂတံ၊ တေ ဓမ္မေ-ထို ဈာန် ဝင် စားခိုက်၌ ရှိသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော။ပ။ အနတ္တတော-အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ-ဟု၊ သမနုပဿတိ-ဈာန်မှ ထသောအခါ ရှုမြင်၏။ပ။ သော- ထိုသို့ရှုမြင်သော ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ ဌိတော-ထို ဈာန်ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမြင်သော ဝိပဿနာ၌ တည်လျက်၊ အာသဝါနံ ခယံ ပါပုဏ္ဏာတိ-အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ် သို့ ရောက်၏ - တဲ့။

ဒါက ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဈာန်ဝင်စားပြီးတော့ မိမိသန္တာန် မှာ တကယ် ဖြစ်ပျက်သွားတဲ့ ဈာန် စိတ် စေတသိက် နာမ်နှင့် ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုပြီး အရိယမဂ်သို့ ရောက်သွားပုံပါ ပဲ။ အဲဒီမှာ ဝိပဿနာရှုပုံကို လေးလေးနက်နက် သတိပြုပြီး ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။ သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ကျက်မှတ်ပြီး ဆင်ခြင် တာလား၊ တကယ်ဖြစ်ပျက်တဲ့ ရုပ်နာမ်ကို ရှုတာလား၊ ကျက် မှတ်ပြီး ဆင်ခြင်တာ မဟုတ်ဘူး၊ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ တကယ် ဖြစ်ပျက်တဲ့ ရုပ် နာမ် အစစ်ကို သူ ဖြစ်ပျက်သွားတဲ့ အတိုင်း ရှုမြင်တာပဲ။ အဲဒီ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာန်ဝင်စား

ပြီးတော့ ဈာန်မှ ထတဲ့အခါ ရှေ့အခြားမဲ့၌ တကယ် ဖြစ်ပျက် သွားသော ဈာန်စိတ် စသည်ကို ရှုရသလိုပင် ဈာန်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ မိမိမှာ တကယ်ဖြစ်ပျက်သွားတဲ့ ရှေ့ အခြားမဲ့ ကာမစိတ်စသည်ကို သူဖြစ်ပျက်သွားတဲ့အတိုင်း ရှုရမယ်ဆိုတာ မထင်ရှားဘူးလား၊ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဈာန်မရတဲ့ သူတွေလဲ ဝိပဿနာရှုယင် ကျက်မှတ်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်ရှုရုံမျှ ဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် မဖြစ်ဘူး၊ မိမိတို့သန္တာန်မှာ တကယ် ဖြစ်ပျက်သွားတဲ့ ရှေ့ အခြားမဲ့က ထိသိမှု ကြံသိမှု ကြားမှု မြင်မှု နှံ့မှု စားသိမှု စသည်တို့ကို သူဖြစ်ပျက်သွားတဲ့အတိုင်း ရှုမြင်နိုင်ပါမှ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ခိုင်ခိုင် မြဲမြဲ မှတ်ထားကြရမယ်။

ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရ ရှုပုံ

ဈာန်ဝင်စားပြီးရှုပုံ နောက်တနည်းကတော့ မိမိ ရထားတဲ့ ဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ အဲဒီဈာန်မှ ထတဲ့အခါ အဲဒီ ဈာန် စိတ်စေတသိက် ရုပ်တို့တွင် ထင်ရှားရာကို ရှုပြီးတော့ ထိသိမှု ကြံသိမှု ကြားမှု မြင်မှု အစရှိသော ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ ရုပ်နာမ် တွေကို လိုက်ရှုနေရတယ်၊ အဲဒီလို ထင်ရှား ပေါ်ရာရာတွေကို လိုက်ရှုတာက ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတွေကို ရှုတာ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီ ရှုပုံကတော့ ဈာန်မရတဲ့ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှုပုံနှင့် အတူတူပါပဲ၊ ထူးတာကတော့ ဈာန်ကို အခြေခံပြုပြီး ရှုတာရယ်၊ ဈာန်သမာဓိအခြေခံကောင်းတဲ့အတွက် ပေါ်ရာရာ ရုပ်နာမ်တွေကို လွယ်ကူထင်ရှားစွာ သိနိုင်တာရယ်၊ ဒီ အခြင်း အရာ ၂-ပါးလောက်ပဲ ထူးခြားပါတယ်။ အဲဒီလို ပေါ်ရာရာတွေ လိုက်ရှုနေလို့ ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်းလာတဲ့အခါ ဈာန်ကို ပြန်ပြီး

ဝင်စားရတယ်။ အပင်ပန်း ပြေငြိမ်းသွားတဲ့ အခါကျတော့ ပေါ်ရာရာ ရုပ်နာမ်ကို လိုက်ပြီး ရှုရပြန်တယ်။ ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် စျာန်အခြေခံပြီး ပေါ်ရာရာ ရှုနေယင်း ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်လာတဲ့ အခါကျတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုသွားတယ်။ အဲဒီလို ရူပံကို မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာဒေဓာ ဝိတက္ကသုတ် အဖွင့် (၁၁-၃၈၇)မှာ ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

တ္တောဝတာ-ဤမျှသော စကားရပ်ဖြင့်၊ ဗောဓိသတ္တဿ-ဘုရားအလောင်းတော်၏၊ သမာပတ္တိံ နိဿာယ-စျာန်သမာပတ်ကို မှီ၍၊ ဝိပဿနာပဋ္ဌပနကာလော-ဝိပဿနာ ဖြစ်စေသော ကာလကို၊ ကထိတော-ဟောတော်မူအပ်၏။ ဟိ-မှန်ပေ၏၊ ယဿ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သမာဓိပိ တရုဏော ဝိပဿနာပိ-သမာဓိရော ဝိပဿနာရော နှုသေး၏၊ တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အတိစိရံ နိသိန္ဓဿ-ဝိပဿနာကို ဖြစ်စေလျက် အလွန် ကြာမြင့်စွာ ထိုင်နေလတ်သော်၊ ကာယော ကိလမတိ-ကိုယ်ပင်ပန်း၏၊ အန္တော အဂ္ဂိ ဝိယ ဥဋ္ဌဟတိ-ကိုယ်တွင်း၌ မီးထတောက်သလို ပူလောင်တတ်၏၊ ကစ္ဆေဟိ သေဒါ မုစ္ဆန္တိ-လက်ကတီးကြားတို့မှ ချွေးများ ထွက်တတ်ကုန်၏၊ မတ္ထကတော ဥဿမဝန္တိ ဝိယ ဥဋ္ဌဟတိ-ဦးထိပ်မှ အခိုးအငွေ့ ထောင်းထောင်းထ သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ စိတ္တံ ဟညတိ ဝိဟညတိ ဝိပ္ပန္နတိ-စိတ်သည် အလွန် ပင်ပန်း တုန်လှုပ်၏၊ သော-ထို ယောဂီသည်၊ ပုန သမာပတ္တိံ သမာပတ္တိတွာ-တဖန် သမာပတ်ကို ဝင်စားပြီးလျှင်၊ တံ-ကိုယ်စိတ်၏ ထိုပင်ပန်းခြင်းကို၊ ပရိဒမေတွာ-သိမ်မွေ့စေ၍၊ မုဒိကတွာ-

နူးညံ့စေ၍၊ သမဿာသေတွာ-သက်သာရာ ရစေ၍၊ ပုန
 ဝိပဿနံ ပဌပေတိ-တဖန် ဝိပဿနာကို ဖြစ်စေပြန်၏။ ပုန
 အတိစိရံ နိသိန္နဿ-တဖန် အလွန် ကြာမြင့်စွာ ထိုင်နေလတ်
 သော်၊ တဿ-ထိုယောဂီအား၊ တထေဝ ဟောတိ-ထို့
 အတူပင် ပင်ပန်းပြန်၏။ သော- ထိုယောဂီသည်၊ ပုန
 သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ-တဖန် သမာပတ်ကို ဝင်စားပြန်၍၊
 တထေဝ ကရောတိ-ထို့အတူပင် ပြုပြန်၏။ ဟိ-ထိုသို့ပြုသင့်
 သည် မှန်ပေ၏။ သမာပတ္တိ-သမာပတ်သည်၊ ဝါ-စျာန်ဝင်စား
 ခြင်းသည်၊ ဝိပဿနာယ-ဝိပဿနာအား၊ ဗဟူပကာရာ-
 ကျေးဇူးများလှပါပေ၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ စျာန်ကို အခြေခံအဖြစ် ဝင်စားပြီးတော့ အဲဒီ
 စျာန်မှ စပြီး ပေါ်ရာရာ ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရ (ပြုံးပြုံးရုပ်နာမ်)
 တရားတွေကို လိုက်ပြီး ရှုပုံပါပဲ။ စျာန်မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ
 တော့ ထိသိမှု ကြံသိမှု ကြားမှု မြင်မှု အစရှိတဲ့ ပေါ်ရာရာ
 ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတွေကိုသာ မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုနေရတယ်။ အဲဒီ
 လို့ ပေါ်ရာရာတွေကို မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုနေလို့ ပင်ပန်းလာတဲ့
 အခါ စျာန်မရှိတဲ့အတွက် စျာန်ကိုတော့ မဝင်စားနိုင်ဘူး။ မူလ
 အစက လေ့ကျင့်ထားတဲ့ ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ပိန်မှု အစရှိတဲ့
 ရှုမှတ်နေကျ အာရုံနဲ့နဲ့ကို ပြန်ရှုနေရတယ်။ အဲဒီလို ရှုနေကျ
 အာရုံနဲ့နဲ့ကို ပြန်ရှုနေတော့ ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်းတာ ပြေငြိမ်း
 သွားတယ်။ အဲဒီအခါ ပေါ်ရာရာ ပကိဏ္ဍက သင်္ခါရတွေကို
 မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုနေရတယ်။ အဲဒီလို ရှုခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာ
 သမာဓိ ဉာဏ် ရင့်သန် ပြည့်စုံလာတဲ့အခါကျတော့ ကိုယ်စိတ်
 ပင်ပန်းခြင်းမရှိပဲ နေ့ရော ညဉ့်ပါ ပေါ်ရာရာကို မပြတ်လိုက်ပြီး

ရှုမှတ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီ အခါမှာ အာရုံတွေကလဲ သူ့အလိုလို ဉာဏ်ထဲမှာ ပေါ် ပေါ် ပေးနေသလို ဖြစ်နေတယ်။ ရှုသိတဲ့ သတိ နှင့် ဉာဏ်ကလဲ ကြောင့်ကြ မစိုက်ရပဲ သူ့အလိုလိုပင် အမှတ်ရရ ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိသွားနေတယ်။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောတွေဟာ သူ့အလိုလိုပင် ထင်ပေါ်နေတယ်။ အဲဒီလို သိသိနေယင်းထဲက အထူး သွက်လက် ထက်သန်တဲ့ အသိတွေ ဖြစ်လာပြီးတော့ သိစရာ အာရုံရော သိသိနေတာတွေရော ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲသို့ ဆိုက်ရောက် ပြေးဝင်သွား တယ်။ အဲဒါဟာ အရိယမဂ္ဂင်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက် ပြေးဝင် သွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် -

မူလ, ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်—
လို့ ဆောင်ပုဒ်က ဆိုထားတာပါပဲ။

ဝိပဿနာမဂ္ဂင် စ၍ဖြစ်ပုံ

အဲဒီ မဂ္ဂင်သုံးဆင့်ထဲမှာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သီလ မဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ မူလမဂ္ဂင် ၂-မျိုးကတော့ ဘာဝနာအလုပ် အားမ ထုတ်ခင်ကတည်းက ပြည့်စုံခဲ့ရကြောင်း ရှေ့နားက ပြောခဲ့ပြီ။ သ မထသမာဓိ အခြေခံပြီး ဝိပဿနာရှုတဲ့ သမထယာနိကယောဂီ မှာဆိုယင် ဥပစာရသမာဓိဖြစ်စေ၊ အပ္ပနာစျာန်သမာဓိဖြစ်စေ အဲဒီ သမာဓိ ၂-ပါးဆိုတဲ့ မူလမဂ္ဂင်ကိုလဲ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ခင်က တည်းက ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ခဲ့ရတယ်။ ဝိပဿနာသက် သက်က စပြီးအားထုတ်တဲ့ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကယောဂီမှာ တော့ အဲဒီ အခြေခံသမာဓိမဂ္ဂင်က ဝိပဿနာရှုသင့်တဲ့ ဘူတရုပ်

လေးပါးစသည်ကို ရှုနေယင်းပင် ရှုရာရာအာရုံမှာ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်သောအားဖြင့် ပြည့်စုံလာတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အာရုံတပါးသို့ ပျံ့လွင့်ပြေးသွားခြင်း မရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာရှုသိတဲ့ စိတ်ချည်း စင်ကြယ်လျက် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ အချိန်ကစပြီး ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တရားတွေ ဖြစ်ပွားလာတယ်။

ဝိပဿနာ သမာဓိ မဂ္ဂင်များ ဖြစ်ပုံ

ဖြစ်ပွားပုံကတော့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် ကြုံတယ် သိတယ် ပူတယ် နာတယ် မြင်တယ် ကြားတယ် စသည် ဖြင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း၊ အဲဒီလို ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြ စိုက်ပေးတာက သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ပဲ။ အမှတ်ရတာက သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ပဲ။ (ကိုယ်အမှုအရာကို မှတ်မိတာက ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ပဲ။ ဝေဒနာ စိတ် သဘောတရားတွေကို မှတ်မိတာတွေက ဝေဒနာနုပဿနာ စိတ္တာနုပဿနာ ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တွေပဲ) ရှုမှတ်မိရာအာရုံ၌သာ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေတာက သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ပဲ။ (ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိမဂ္ဂင်ပေါ့) ဒီ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတာတွေက သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးတဲ့။

ဝိပဿနာ ပညာ မဂ္ဂင်များ ဖြစ်ပုံ

ရှုမှတ်မိတဲ့အာရုံကို အမှန်အတိုင်း သိသိသွားတာက သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ပဲ။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးခါစမှာ မှတ်သိရတဲ့ အာရုံရုပ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့ စိတ်နာမ်ကို အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားသိတယ်။ အဲဒီလို အသိရှင်းတဲ့အခါမှာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက်

မှာ ရှုမှတ်နေယင်း အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို ပိုင်းခြားပြီး သိတယ်၊ ကွေးချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ ကွေးတယ်၊ ဆန့်ချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ ဆန့်တယ်၊ လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ လှုပ်တယ်၊ မျက်စိရှိလို့ မြင်တယ်၊ မြင်စရာရှိလို့ မြင်တယ်၊ နားရှိလို့ ကြားတယ်၊ အသံရှိလို့ ကြားတယ်၊ ကံကောင်းလို့ ချမ်းသာရတယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနှင့် အကျိုးမျှသာရှိကြောင်း အမှန်အတိုင်း သိသိနေတယ်၊ အဲဒီကနောက် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အစဖြစ်ပေါ်လာတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်၊ အဆုံးပျောက်ကွယ်သွားတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်၊ ဒါကြောင့် ရှုသိရတဲ့အာရုံရော ရှုသိတဲ့စိတ်ရော မမြဲဘူးလို့လဲ အမှန်အတိုင်းသိတယ်၊ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲပဲ၊ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိတဲ့ ဆင်းရဲပဲ၊ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း မဖြစ်တဲ့ အနတ္တပဲ၊ အစိုးမရတဲ့ သဘောတရားပဲလို့လဲ အမှန်အတိုင်း သိရတယ်၊ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိမြင် သိမြင် သွားတာတွေဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တွေပဲ။

အဲဒီလို သိပုံကို ရည်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက (ဒုက္ခဉာဏံ) ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအစစ်အမှန်၌ ဖြစ်တဲ့အသိဉာဏ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်လို့ ဟောပြတော်မူခဲ့တာပဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဒုက္ခသစ္စာကို အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတို့ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိမြင်နေယင် ကျန်တဲ့ သစ္စာသုံးပါးကိုလဲ သိမြင်ခြင်းကိစ္စ ပြီးတော့တာပဲ၊ အဲဒီကိစ္စ ပြီးပုံကိုတော့ နောက်ပိုင်း မဂ္ဂသစ္စာအခန်းကျမှ ပြောရမယ်။ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်အောင် ရုပ်နာမ်သဘော၊ အဖြစ်အပျက်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာအားဖြင့်

စိတ်ညွတ်ပေးတာက သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ပဲ။ ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် ၂-ပါးက ပညာမဂ္ဂင်တွေပဲ။

ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင် ၃-ပါးနဲ့ ဒီ ပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါးကို ပေါင်းလိုက်ယင် မဂ္ဂင် ၅-ပါးဖြစ်တယ်။ ဒီ ၅-ပါးကို ကာရကမဂ္ဂင်များလို့ ခေါ်တယ်။ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ရှုသိခြင်း ကိစ္စပြီးအောင် ဒီမဂ္ဂင် ငါးပါးက တပေါင်းတည်း ပြုလုပ်နေကြ တယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကို ကာရကမဂ္ဂင်လို့ အဋ္ဌကထာက အမည်ပေးထားတယ်။ အလုပ်သမားမဂ္ဂင်တွေပေါ့။ နောက် ပြီးတော့ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလ မဂ္ဂင်တွေကတော့ ဝိပဿနာ မရူမီ ရှေးအဖို့ကပင် ပြည့်စုံနေခဲ့ တယ်။ ရှုနေတဲ့အခါလဲ ဒီ သီလက ပျက်တာမဟုတ်ဘူး၊ ပိုပြီး စင်ကြယ်လာတာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီသီလမဂ္ဂင်တွေပါ ဆိုယင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ ပုဗ္ဗဘာက မဂ္ဂင်တရားတွေကို ပွားများနေသည်မည်တယ်။ မဂ္ဂင် ခုနစ်ပါး ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြောပြီးပြီ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်တပါးပဲ ကျန်တော့တယ်။ ယခု အဲဒီမဂ္ဂင်ကို ပြောရမယ်။

သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်

ဘိက္ခဝေ - ရဟန်းတို့၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ - မှန်စွာ ကြံခြင်း သည်။ ကတမော စ-အဘယ်ပါနည်း။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ- ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်ရေး ကြံခြင်းသည်၎င်း၊ အဗျာပါဒ- သင်္ကပ္ပေါ-မသတ်ရေး၊ မသေစေလိုရေး၊ ချမ်းသာစေလိုရေး ကြံခြင်းသည်၎င်း၊ အဝိဟိ သာသင်္ကပ္ပေါ - မညှဉ်းဆဲလိုရေး၊ သနား စောင့်ရှောက်ရေး ကြံခြင်းသည်၎င်း၊ အတ္ထိ - ရှိ၏။

အယံ-ဤ အကြံ သုံးပါးကို၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-မှန်စွာ ကြံခြင်း ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ် ဆိုအပ်၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ မြတ်စွာ ဘုရားစကားတော်ပါပဲ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရန် ရှင်ရဟန်းပြု ရန် တရားနာရန် တရားကျင့်ရန် စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်ရေးနှင့် စပ်ပြီး ကြံတာဟူသမျှဟာ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပထဲ ပါဝင်တယ်၊ (အကျယ်ကို သိလိုလျှင် သဗ္ဗေခသုတ် တရားတော်စာအုပ် ဒုတိယတွဲမှာ ကြည့်ပါ)။

ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဌမံ ဈာနံ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။

သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ နေက္ခမ္မန္တိ ပဝုစ္စရေ—

ဆိုတဲ့ ဂါထာအရအားဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း နေက္ခမ္မ- သင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ပါဝင်နေကြောင်း ထင်ရှားပါ တယ်။ သူတပါးအား မသေမပျက်စေရန် ချမ်းသာစေရန် ကြံ တာက အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပပဲ၊ အထူးအားဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားများနေတဲ့အခါ ဒီအဗျာပါဒ သင်္ကပ္ပ ဖြစ်ပွား နေပါတယ်။ သနားငဲ့ညှာပြီး ကြံတာက အဝိဟိံ သာသင်္ကပ္ပပဲ၊ ကရုဏာ ဘာဝနာ ပွားများနေတဲ့အခါ အထူးအားဖြင့် ဒီ အဝိဟိံ သာ သင်္ကပ္ပ ဖြစ်ပွားနေပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုဆဲမှာလဲ ရှုမိတဲ့အာရုံ နှင့်စပ်ပြီး သေစေလိုတဲ့အကြံ၊ ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့အကြံများ ဖြစ်ခွင့် မရှိသောကြောင့် ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း ဒီ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ၂-ပါးလဲ ပါဝင်ပြီးစီးတယ်လို့ပဲ ယူသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိပဿနာရှု ချက်ထဲ ပါဝင်တဲ့ သင်္ကပ္ပ-အကြံဆိုတာကတော့ တမင်တွေးကြံ နေတာမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ရုပ်နာမ်သဘော အဖြစ်

အပျက်သဘော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောများကို အမှန် အတိုင်းသိအောင် ရှေ့ဆောင်သကဲ့သို့ စိတ်ဦးညွှတ်ပေးတဲ့ သဘောမျှပါပဲ။ အဲဒါကိုပင် သမ္မာသင်္ကပ္ပ-မှန်စွာ ကြံခြင်းလို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။

ယခု ပြောလာခဲ့တာဟာ မူလ မဂ္ဂင် အကြောင်းလဲ ပြည့်စုံ ပြီ၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင် ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး အကြောင်းလဲ ပြည့်စုံပြီ။ အဲဒီ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တွေ ပွားများ လို့ ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ္ဂင်အဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကို ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင် ရှေ့ပိုင်းမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ရတယ်။ အရိယမဂ္ဂင်ကိုတော့ နောက်ဆုံးပိုင်းမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ရမှာပေါ့။ ဒီဝိပဿနာမဂ္ဂင်နှင့်အရိယ မဂ္ဂင်ဟာ ရှေ့ပိုင်းအဖြစ်နှင့် နောက်ဆုံးပိုင်းအဖြစ်မျှသာ ကွဲပြား တယ်။ ဖြစ်သွားပုံကတော့ တစပ်တည်းတဆက်တည်း ဖြစ်သွား တာပဲ။ ဒါကြောင့် နောက်ဆုံးပိုင်းဖြစ်တဲ့ အရိယမဂ္ဂင်ကို ရလို့ လျှင် ရှေ့ပိုင်းဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရတာပဲ။ အဲဒီလို ပွားစေယင် နောက်ဆုံးကျတော့ အရိယမဂ္ဂင်က သူ့အလိုလိုပင် ဖြစ်သွားတော့တာပါပဲ။ ဥပမာအားဖြင့် ရေမြောင်းကို ခုန် ကျော်လိုလျှင် အရှိန်ဖြင့် ပြေးလာပြီး ခုန်လိုက်ရတယ်။ ခုန် ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ ဘာမျှကြောင့်ကြစိုက်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ သူ့အလိုလိုပင် ဟိုဘက်ကမ်းပေါ်သို့ ကျသွားတော့တာပဲ။ အဲဒါ လိုပါပဲ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရတာက အရှိန်ယူပြီး ခုန်လိုက် တာနဲ့ တူတယ်။ ခုန်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ကြောင့်ကြ မစိုက်ရပဲ ဟိုဘက်ကမ်းပေါ်သို့ သူ့အလိုလို ကျသွားတာက ဝိပဿနာ

အဟုန်ကြောင့် အရိယမဂ် ဖြစ်ပေါ်တာနဲ့ တူတယ်။
ဒါကြောင့်-

မူလ, ပုပ္ဖ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်-

လို့ ဒီဆောင်ပုဒ် ၂-ခုကို စိထားတာပဲ။ အလွန် သဘာဝကျတဲ့
ဆောင်ပုဒ်များပါပဲ။ ယခု အဲဒီဆောင်ပုဒ်များကို ထပ်ဆုံပြီး
ဒီကနေ့ တရားသိမ်းရမယ်။

မူလ, ပုပ္ဖ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို ရှိသေစွာ နာယူမှတ်သား
ကြရသော ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ကံ စေတနာတို့၏ အစွမ်း အာနု
ဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာပရိသတ်အပေါင်း သူတော်
ကောင်းတို့သည် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို
ပွားများအားထုတ်နိုင်ကြသဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းတို့၏ ငြိမ်းရာ
ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတရားတော်မြတ်ကို မိမိတို့အလိုရှိ
အပ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍
မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု....။သာဓု....။သာဓု....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး တတိယပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

ဓတုတ္ထမိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆုတ်(၈)ရက်နေ့
ဖွင့်ပြ ဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

လွန်ခဲ့တဲ့ ၃-သီတင်းက ဓမ္မစကြာသုတ်ထဲမှ အဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို မမှီဝဲအပ်ကြောင်းရယ်၊ အဲဒီ အဖို့အစွန်း ၂-ပါး၏ သရုပ်ရယ်၊ အဲဒီ အဖို့အစွန်း ၂-ပါးကို စွန့်ပယ်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်လမ်းကို တွေ့လာ သိလာခဲ့တဲ့ အကြောင်းရယ်၊ အဲဒီ အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြင့် ပညာမျက်စိ အသိဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတော့ ကိလေသာလဲ ငြိမ်းတဲ့ပြင် သစ္စာလေးပါးကို ဉာဏ်ထူးဖြင့် ထိုးထွင်းသိပြီး နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ မျက်မှောက်ပြုနိုင်တဲ့ အကြောင်းရယ်၊ အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျယ်နှင့် ပွားစေပုံများရယ်-အဲဒါတွေကို ဖွင့်ပြဟောကြားခဲ့ပါပြီ။ ဒီကနေ့တော့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်လမ်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရား သိလာတဲ့ သစ္စာလေးပါးအကြောင်းကို ဟောရမယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဒီကနေ့တော့ ဒုက္ခသစ္စာလောက်သာ ဟောနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။

ဒုက္ခသစ္စာ

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ အပ္ပိယေဟိ၊ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ၊ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။

ဒီပါဠိက ယခုလက်ရှိ ဓမ္မစကြာသုတ်ထဲက ဒုက္ခသစ္စာကို သရုပ်ထုတ်ပြတဲ့ ပါဠိပါပဲ။ ဒီပါဠိထဲမှာ “ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော” ဆိုတဲ့အပိုဒ်က အခြားသုတ်များ၌ ဒုက္ခသစ္စာပြတဲ့ ပါဠိနှင့် မတူပဲ ပိုနေတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အခြားသုတ်များမှာ “မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ”အပိုဒ်၏ အခြားမဲ့၌ “သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ”ဆိုတဲ့ စာတပိုဒ်လဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ စာပိုဒ်ဟာ ယခုလက်ရှိ ဓမ္မစကြာသုတ်ပါဠိထဲမှာတော့ မရှိဘူး၊ အဲဒီလို ကွဲပြားထူးခြားချက် ရှိနေပါတယ်။

ပါဠိစိစစ်ချက်

အဲဒီ ပါဠိမူကွဲခြင်းနှင့်စပ်ပြီး သာရတ္ထဒီပနီ ဆိုတဲ့ ဝိနည်းဋီကာကျမ်းကြီးမှာ စိစစ်ပြပုံကတော့ “ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော-ဟူသော ဤပုဒ်သည် အဘိဓမ္မာပိဋက ဝိဘင်္ဂကျမ်း ဒုက္ခသစ္စာအကျယ်ပြရာပါဠိ၌ မလာမရှိချေ၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို အကျယ်ပြရာ၌ ယင်းပုဒ်ကို ထုတ်ပြခြင်း မရှိခဲ့ပေ၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ် ပါဠိ၌သာလျှင် ရှိနေပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ယင်းသုတ်၌သာလျှင် ဤပုဒ်ကို ဆိုခြင်းနှင့် အခြားသုတ်တို့၌ မဆိုခြင်း၌ အကြောင်းကို စူးစမ်းဆင်ခြင်

အပ်၏”လို့ ပြဆိုပြီးလျှင်၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ-ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြီးသော အရာ၌လည်း “ဤအရာ၌လည်း ‘သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါ-မနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ’ ဟူသော ပုဒ်သည် ဝိဘင်္ဂပါဠိ ဒုက္ခသစ္စာ အကျယ်ပြရာ၌ လာရှိ၏။ ဤ ဓမ္မစကြာသုတ်၌မူ ထိုပုဒ် မရှိချေ။ ထိုသို့ မရှိရာ၌လည်း အကြောင်းကို ရှာအပ်၏”လို့ စိစစ်ထားပါတယ်။

အဲဒီ ဋီကာဆရာကလဲ ဒီလို ပါဠိမူကဲ့နေတာကို ကြိုက်ဟန် မတူပါဘူး။ ဒါကြောင့် အခြားသုတ်များမှလဲ မရှိ၊ အဋ္ဌကထာများမှလဲ မဖွင့်တဲ့ အဲဒီ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကို အဲဒီ ဋီကာဆရာကြီးက မဖွင့်ပြခဲ့ဘူး။ အဲဒီ ဋီကာဆရာကြီးက “စူးစမ်းဆင်ခြင်သင့်တယ်၊ အကြောင်းကို ရှာသင့်တယ်”လို့ မှာခဲ့တဲ့အတွက် ဘုန်းကြီးက စူးစမ်းရှာဖွေကြည့်တဲ့ အခါမှာ မူကဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဒီလို တွေ့ရပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခသစ္စာကို သရုပ်ထုတ်ပြီး ဟောတဲ့ အခါ တိုင်း အခါတိုင်း တမျိုးတည်း တမူတည်း ဟောခဲ့တာ ဖြစ်မှာပဲ။ သို့သော်လဲ ဝိနည်းဆောင် အရှင်မြတ်တွေက သုတ္တန်အရာ အဘိဓမ္မာအရာတို့၌ အလေ့အလာ နည်းပါးသောကြောင့် ဝိနည်း ပိဋက မဟာဝဂ္ဂပါဠိ ဓမ္မစကြာတရားတော်၌ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတို့နှင့် မတူပဲ “ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော”-ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကို အပို ထည့်၍ “သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ” ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကိုလဲ ခြင်းချန်၍ ဆောင်လာကြသောကြောင့် သုတ္တန်ပါဠိ အဘိဓမ္မာပါဠိတို့နှင့် မတူပဲ မူကဲ့နေသည်-လို့ သဘောကျပါတယ်။ အဲဒီလို သဘောကျခြင်း၏ အကြောင်း အထောက်အထားကတော့ ဒုက္ခသစ္စ နိဒ္ဒေသပါဠိကို ဖွင့်ပြကြ

သည့် သုတ်အဋ္ဌကထာ၊ အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာတို့၌ “ဗျာဓိပိဒုက္ခော” ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကို မဖွင့်ပြခဲ့ကြခြင်း၊ “သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခော” ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကိုတော့ ယင်းအဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြခဲ့ကြခြင်းနှင့် ထိုအဋ္ဌကထာများမှာရော ယင်းတို့၏ အဖွင့် ဋီကာများမှာရော ထိုသို့သော ပါဠိမူကွဲကို မပြခဲ့ခြင်းများပင် ဖြစ်ပါတယ်။

သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာဆရာတော်သည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၁၅၃-နှင့် ၁၁၈၆-နှစ်များအတွင်းက နန်းစံခဲ့သော ပရက္ကမဗာဟုမင်း၏ လက်ထက်က ရှိခဲ့သော ဆရာတော်ဖြစ်တယ်။ ယခု ၁၃၂၄-ခုနှစ်မှ ပြန်ရေတွက်ယင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းခုနစ်ရာကျော် ရှစ်ရာအတွင်းက ဖြစ်တယ်။ အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာတော် အရှင်ဗုဒ္ဓဇောသမထေရ်မှ အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်တိုင်အောင် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းပြုဆရာတော်တို့မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၆၀၀-နှင့် ၁၃၀၀-အတွင်းက ဖြစ်တယ်။ သံယုတ်မဟာဝဂ္ဂပါဠိ သစ္စသံယုတ်မှာရှိတဲ့ ဒီဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ်ကို ဖွင့်ပြကြတဲ့ အဲဒီ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာ ဋီကာဆရာတို့က ဒီ ပါဠိမူကွဲအကြောင်း မဖော်ပြခဲ့ကြပေ။ ထိုသို့မဖော်ပြခဲ့ခြင်းမှာလည်း ထိုစဉ်ကာလတုန်းက ဓမ္မစကြာသုတ်၌ ဒုက္ခသစ္စာပြ ပါဠိဟာ အခြားသုတ် အဘိဓမ္မာတို့၌ ရှိတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာပြပါဠိနှင့် ကွဲပြားခြင်းမရှိသောကြောင့်ပင် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-ခန့် ကွာခြားတဲ့ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာဆရာများ လက်ထက်ကျမှ ဒီနေရာမှာ ပါဠိမူ ကွဲနေသဖြင့် သာရတ္ထဒီပနီဋီကာဆရာတော်က ဒီပါဠိ

မူကဲ့နှင့်စပ်၍ စူးစမ်းရှာဖွေရန် ညွှန်ကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်တယ်လို့ ဘုန်းကြီးက သဘောကျပါတယ်။

အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရား ပဌမဟောစဉ်ကပင် အခြား ဒုက္ခသစ္စာပြ စကားများနှင့် မတူပဲ ဟောခဲ့တယ်လို့ ဆိုယင် ဘုရားဖြစ်ပြီးခါစ ပဌမဟောစဉ်က တမျိုးဟောတယ်။ နောက် ကာလကျမှ တမျိုးပြင်ပြီး ဟောတယ်လို့ ယူရလိမ့်မယ်။ ဒီလို ယူဘို့ကတော့ မသင့်ပါဘူး။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟာ တမူတည်း တညီတည်းသာ ဟောတော်မူ ခဲ့တယ်။ နောက်ကာလကျမှ အဆက်ဆက် ဆောင်သုတို့၏ သတိပညာ မပြည့်စုံတဲ့အတွက် မူကဲ့ဖြစ်လာတယ်လို့ ဒီလိုသာ ယူသင့်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် ယခုခေတ်၌ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စာမူတွေဟာ တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ မတူပဲ ကဲ့နေတာတွေ များစွာ ရှိပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ မူလရင်းက ကဲ့ခဲ့တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ နောက်ကာလကျမှ ကဲ့လာတာ တွေပဲ ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒါလိုပင် ဖြစ်သင့်သော ကြောင့်ပါပဲ။

အဲဒီလို အကြောင်းကြောင်းတွေကို စူးစမ်းဆင်ခြင်မိတဲ့ အတွက် ဘုန်းကြီး၏ ယုံကြည်ချက်အားဖြင့်တော့ အခြား ဒုက္ခသစ္စာ နိဒ္ဒေသများမှာရှိတဲ့ ပါဠိမူက မှန်တယ်။ ယခုလက်ရှိ ဓမ္မစကြာသုတ် ဒုက္ခသစ္စာသရုပ်ပြ ပါဠိမှာ “ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော” ဆိုတဲ့ပုဒ် ပိုနေတယ်။ “သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခော” ဆိုတဲ့ပုဒ် လိုနေတယ်လို့ပဲ ဆုံးဖြတ်ထား ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် “ဗျာဓိ-နာခြင်း”ဆိုတာ “သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ” ပုဒ်ကြီးထဲမှ

ဒုက္ခ-ဆိုတဲ့ ပုဒ်ထဲမှာ အတွင်းဝင်နေပါတယ်။ သောက စသည် တို့ကတော့ ဗျာဓိပုဒ်ထဲမှာ အတွင်းမဝင်ဘူး။ ဒါကြောင့် “ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော” ဆိုတဲ့ပုဒ် မပါပဲ “သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ-ဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ” ဆိုတဲ့ပုဒ် ပါရှိတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ သရုပ်ပြ ပါဠိမူသာလျှင် ပြည့်စုံသင့်မြတ်၍ ဘုရားဟောခဲ့ရင်း ပါဠိမူမုန်ဖြစ်တယ်လို့ ဘုန်းကြီးက ယုံကြည်ယူဆထားပါတယ်။ ဒီလို စိစစ်ပြရတာကလဲ အဲဒီ ယုံကြည်ချက်အတိုင်း ဟောမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ပါပဲ။ ယခု အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာသရုပ်ပြ မူမုန်လို့ ယုံကြည်ထားတဲ့ ပါဠိကို အပြည့်အစုံ ရွတ်ပြမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာသရုပ်ပြ မူမုန်ပါဠိ

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဇာတိပိ
ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သောကပရိဒေဝ-
ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ၊ အပ္ပိယေဟိ သမ္ပ-
ယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊
ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ ခေါ ပန-ဤ ဆိုလတုံသော
တရားသည်ကား၊ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ- ဒုက္ခ အရိယသစ္စာ ပေ
တည်း၊ ဝါ-အရိယာတို့ သိအပ်သော ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်
ပေတည်း၊ ဇာတိပိ-ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခာ-
ဆင်းရဲပေတည်း၊ ဇရာပိ-အိုခြင်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲ
ပေတည်း၊ မရဏမ္ပိ-သေခြင်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲပေ
တည်း၊ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာပိ-စိုးရိမ်
ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်း

ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းတို့သည်လည်း၊ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲတို့ပေတည်း၊
 အပ္ပိယေဟိ-မချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သင်္ခါရ အာရုံတို့နှင့်၊ ဝါ-
 မုန်းစရာပုဂ္ဂိုလ်၊ အာရုံတို့နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-တွေ့ဆုံ ယှဉ်တွဲ
 ရခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲပေတည်း၊ ပိယေဟိ-ချစ်အပ်
 သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သင်္ခါရအာရုံတို့နှင့်၊ ဝါ-ချစ်စရာပုဂ္ဂိုလ်၊ အာရုံ
 တို့နှင့်၊ ဝိပွယောဂေါ-ကွဲကွာရခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲ
 ပေတည်း၊ ယမ္ပိ ယေနပိ-အကြင် လိုချင် တောင့်တမှုဖြင့်
 လည်း၊ ဣစ္ဆံ-လိုချင် တောင့်တနေပါလျက်၊ န လဘတိ-မရ၊
 တမ္ပိ-ထိုလိုချင်တောင့်တမှု တဏှာသည်လည်း၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ
 ပေတည်း၊ (သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ-၃၈၈) တနည်းကား-
 ဣစ္ဆံ-လိုချင်နေပါလျက်၊ ယမ္ပိ န လဘတိ-အကြင်မရ၊
 တမ္ပိ-လိုချင်နေပါလျက် ထို မရခြင်းသည်လည်း၊ ဒုက္ခံ-
 ဆင်းရဲပေတည်း၊ (ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ-၆၈) သံခိတ္တေန-အကျဉ်း
 အားဖြင့်ဆိုလျှင်၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-
 ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည်၊ ဝါ-ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊
 နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ-ဟု စွဲလမ်းနိုင်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည်၊
 ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲတို့ပေတည်း-တဲ့။

အရိယသစ္စာ လေးပါး

လောကမှာ ဘာသာတရားတွေဆိုတာ အမျိုးမျိုး အထွေ
 ထွေ ရှိကြတယ်။ သူ့ဘာသာနဲ့သူ အနှစ်အသား အစစ်အမှန်
 အနေနဲ့ ဟောထားတာတွေ အမျိုးမျိုးပဲ ရှိနေကြတယ်။ အဲဒီ
 လို ဟောထားကြတဲ့ အခြားအယူအဆတွေကတော့ ဟောတဲ့
 သူတွေလဲ ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြတာမဟုတ်ဘူး၊ နာခံတဲ့သူတွေလဲ
 ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတာ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် တွေးခေါ်

ကြံဆပြီး ဟောကြ လိုက်နာ ယုံကြည်ကြတာတွေချည်းပဲ။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှ အပြင်ပဖြစ်တဲ့ အဲဒီ အယူဝါဒတွေဟာ ဗြဟ္မဇာလသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးထဲမှာ အပါအဝင်ချည်းပါပဲ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကတော့ အဲဒီလို တွေးခေါ်ကြံဆပြီး ဟောတာမဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ပြီးမှ အဲဒီ တွေ့မြင်ပြီး အမှန်တရားတွေကိုသာ ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်လမ်းမှန်ဖြင့် ကျင့်သုံး၍ (အဘိညာဃ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိဘို့ဖြစ်တယ်။ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍သိဘို့ဖြစ်တယ်-လို့ ပြဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း) ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းပြီး သိလာခဲ့တဲ့ အရိယသစ္စာဆိုတဲ့ အမှန်တရားလေးပါးကို သရုပ်ထုတ်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။ အဲဒါတွေက ဘာတွေလဲ ဆိုယင်—

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအစစ်အမှန်တရား၊ (၂) သမုဒယသစ္စာ-ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အစစ်အမှန် တရား၊ (၃) နိရောဓသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ချမ်းသာအစစ် အမှန်တရား၊ (၄) မဂ္ဂသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ရောက်ကြောင်း အကျင့် လမ်းကောင်း အစစ်အမှန် တရား - တဲ့။ အဲဒီ သစ္စာလေးပါး ခေါင်းစဉ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ အစစ်အမှန် တရား၊

(၂) သမုဒယသစ္စာ-ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း အစစ်အမှန် တရား၊

(၃) နိရောဓသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ချမ်းသာ အစစ်အမှန် တရား၊

(၄) မဂ္ဂသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းကောင်း အစစ်အမှန် တရား။

ဒီ အမှန်သစ္စာတရားလေးပါးကို သိဘို့ဟာ အရေး အကြီးဆုံးပဲ။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် ဆင်းရဲအစစ်ကိုသိမှ အဲဒီ ဆင်းရဲကိုရှောင်နိုင်မယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ သိမှ အဲဒီ အကြောင်းကို ပယ်ရှားပြီး ရှောင်နိုင်မယ်။ ဆင်းရဲငြိမ်းရာ အစစ်အမှန်ကိုလဲ သိဦးမှ အဲဒီ တကယ်ငြိမ်းရာသို့ ရောက်အောင် သွားနိုင်မယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ရောက်အောင် သွားဘို့ အကျင့်နည်းလမ်းကိုလဲ သိဦးမှ အဲဒီ ငြိမ်းရာသို့ ရောက်အောင် သွားနိုင်မယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ အမှန်တရား သစ္စာလေးပါးက သိဘို့ရာ လိုရင်းပဲ။

မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ လိုရင်းဖြစ်တဲ့ သိစရာ သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူလာတဲ့အတွက် အဲဒီ သစ္စာလေးပါးကို သရုပ်အားဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောပြောတော်မူပါတယ်။ အဲဒီမှာ ပဌမ ထုတ်ပြတာက ဒုက္ခသစ္စာပဲ။ အဲဒါတွေက ဘာတွေလဲ ဆိုယင် (၁) ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) အိုခြင်း၊ (၃) သေခြင်း၊ (၄) စိုးရိမ်ခြင်း၊ (၅) ငိုကြွေးခြင်း၊ (၆) ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ (၇) စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ (၈) ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း၊ (၉) မုန်းစရာတွေနဲ့ တွေ့ဆုံခြင်း၊ (၁၀) ချစ်စရာတွေနဲ့ ကွဲခြင်း၊ (၁၁) လိုတာကို မရခြင်း၊ (၁၂) အကျဉ်းအားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ပင် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါတွေကို ဇာတိပိ ဒုက္ခာ-စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားတဲ့ စကားတော်ကို ခုတင်က ရှုတ်ဆိုပြခဲ့ပါပြီ။ ဘုန်းကြီးက မြန်မာလိုလဲ တိုတိုနဲ့

ဆောင်မှတ်ထားရအောင် ဆောင်ပုဒ်များ စီထားတယ်။ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်တွေကို ဆိုကြရမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာ ဆောင်ပုဒ်များ

- (၁) ဖြစ်၊ အို၊ သေရေး၊ စိုးရိမ်ဆွေး၊ ငိုကြွေး၊ ကိုယ်နာကျင်။
- (၂) နှလုံး မသာ၊ စိတ်ပြင်းစွာ၊ ပူတာ ဆင်းရဲပင်။
- (၃) မုန်းတာနှင့် တဲ့၊ ချစ်တာကဲ့၊ ဆင်းရဲအမှန်ပင်။
- (၄) မရတာ လို၊ ဒုက္ခဆို၊ တိုတိုပြောရလျှင်။
- (၅) စွဲလမ်းနိုင်ရာ၊ ငါးခန္ဓာ၊ သစ္စာ ဒုက္ခပင်။

(၁) ဇာတိဒုက္ခ ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်းဆင်းရဲ

ဇာတိ-ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းဆိုတာ ဘဝဟောင်းက နောက်ဆုံး ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ ချုပ်ပျက်ပြီး သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ကံအားလျော်စွာ ဘဝသစ်မှာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအသစ် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်တာပါပဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်တာဟာ ရှေးဘဝနှင့် အဆက်မပြတ် ဆက်စပ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ပဋိသန္ဓေ တည်တယ်လို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ အမှန်ကတော့ ရုပ်နာမ် အသစ်စပြီး ဖြစ်ခြင်း သဘောပါပဲ။ အဲဒီလိုဖြစ်ရာမှာ အမိဝမ်းထဲ၌ဖြစ်ယင် ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေ လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီမှာလဲ ဥထဲမှာ ဖြစ်ယင် အဏ္ဏဇ ပဋိသန္ဓေ ခေါ်တယ်။ မွေးဖွားသည်တိုင်အောင် သားအိမ်တွင်းမှာသာ တည်နေရတဲ့ ပဋိသန္ဓေကိုတော့ ဇလာဗုဇ ခေါ်တယ်။ ဒီ ဂဗ္ဘ-သေယျက ပဋိသန္ဓေကတော့ မိဘနှစ်ပါးတို့၏ (သုက္ကသော-ဏိတ-ခေါ်တဲ့) သုက်နှင့်သွေးကို မှီပြီး တည်တယ်လို့ ဗုဒ္ဓစာ

ထင်ရှားပါတယ်။ ကဲ အဲဒီ ဆင်းရဲအကြောင်းကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကိုယ်ထဲစိတ်ထဲ၌ မခံသာတဲ့ ဆင်းရဲကို ဒုက္ခဒုက္ခဟု ခေါ်သည်။

အတွေ့ကောင်းတွေနဲ့ တွေ့ထိပြီး ကိုယ်ထဲမှာ ချမ်းသာနေတဲ့ (ကာယိကသုခ) ကိုယ်ချမ်းသာက တမျိုး၊ ဝမ်းသာစရာတွေကို အာရုံပြုပြီး စိတ်ထဲမှာ ရှင်လန်းဝမ်းသာနေတဲ့ (စေတသိကသုခ) စိတ်ချမ်းသာက တမျိုး-ဒီ ချမ်းသာ ၂-မျိုးကိုတော့ လူတိုင်းလူတိုင်းက ကြိုက်ကြတယ်၊ သတ္တဝါတိုင်းက ကြိုက်ကြတယ်၊ ဒီချမ်းသာ ၂ မျိုးကို ရအောင်လို့ နေ့ညဉ့်မအား ရှာနေကြတယ်၊ အသက်ကိုတောင် စွန့်ပြီး ရှာနေကြတယ်၊ အလိုရှိတိုင်း ရပြီး ဒီချမ်းသာတွေကို ခံစားနေကြရတဲ့အခါလဲ အလွန်ပင် ဝမ်းမြောက် နေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်နေရာက ချမ်းသာကြောင်း အာရုံဝတ္ထုတွေ ပျက်စီးဆုံးပါးသွားယင် မနေတတ် မထိုင်တတ်ဖြစ်ပြီး အလွန်ပင် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်တတ်ကြပါတယ်။ စုဆောင်းထားတဲ့ ရွှေငွေစသော အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းတွေ အကြောင်း တမျိုးမျိုးကြောင့် မမြော်လင့်ပဲ ရုတ်တရက် ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားယင်၊ အလွန် ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ အိမ်သူ အိမ်သား သားချစ် သမီးချစ်ကလေးများ သေဆုံး ကွဲကွာသွားယင် မနေသာ မထိုင်သာဖြစ်ပြီး အလွန် ဆင်းရဲတတ်တယ်၊ ရူးနောက်ခြင်း စသော စိတ်ရောဂါလဲ ရတတ်တယ်၊ ရုတ်တရက်လဲ သေသွားတတ်တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ

ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာကို ဝိပရိဏာမဒုက္ခလို့ ခေါ်တယ်။
အဲဒီ ချမ်းသာတွေ ရှိနေတုန်းမှာ ကောင်းပေမယ်လို့ သူတို့
ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားတဲ့အခါ မရှိတဲ့အခါကျတော့ ယူကြုံးမရ
ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲစေတတ်တဲ့ ဒုက္ခလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ ဆင်းရဲ
အကြောင်းကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၂) ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ကောင်းစား ချမ်းသာတဲ့ သုခကို
ဝိပရိဏာမဒုက္ခခေါ်သည်။

မြင်နေကျ ကြားနေကျ တွေ့ကြုံနေကျ မကောင်း မဆိုး
ရိုးရိုးအာရုံဝတ္ထုတွေနဲ့ တွေ့ဆုံခံစားနေရတဲ့အခါမှာ မကောင်း
တာ ဆင်းရဲတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ကောင်းတာ ချမ်းသာတာလဲ
မဟုတ်ဘူး၊ မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုးအနေပဲ ရှိနေတယ်။ အဲဒီလို
မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုး အလယ် အလတ်သဘောကို ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာကိုတော့ သူ့သဘောအရ
အားဖြင့် ဆင်းရဲတယ်လို့လဲ မဆိုနိုင်ဘူး၊ ချမ်းသာတယ်လို့လဲ
မဆိုနိုင်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဥပေက္ခာက မြဲတည်နေတာတော့လဲ
မဟုတ်ဘူး၊ မမြဲတဲ့အတွက် အဲဒီ အလယ်အလတ် အခြေအနေ
အတိုင်း ဖြစ်နေစေချင်ယင် သူ့ဆိုင်ရာအကြောင်းတွေဖြင့်
မပြတ်ပြုပြင်ပေးနေရတယ်။ ပြုပြင်ပေးနေရတော့ တာဝန်
လေးတာ ဆင်းရဲတာပေါ့၊ ဒါကြောင့် မကောင်းမဆိုး အလယ်
အလတ် ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာကို သင်္ခါရဒုက္ခလို့ ခေါ်တယ်။
နောက်ပြီးတော့ ဝေဒနာမှ အခြားတပါးသော လောကီ ရုပ်
နာမ်တရားတွေကိုလဲ အမြဲမပြတ် ပြုပြင်ပေးနေရသောကြောင့်
သင်္ခါရဒုက္ခလို့ပဲ ခေါ်ရတယ်။ တည်မြဲတည်အောင် အမြဲမပြတ်
ပြုပြင်ပေးနေရသဖြင့် တာဝန်လေး၍ ပင်ပန်းစေတဲ့ ဆင်းရဲလို့

ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ သင်္ခါရဒုက္ခ အကြောင်းကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၃) မကောင်းမဆိုး အလယ်အလတ်ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် လောကီ ရုပ်နာမ် တရား အပေါင်းကို သင်္ခါရဒုက္ခ ခေါ်သည်။

သုခဝေဒနာကိုလဲ တည်မြဲတည်အောင် အမြဲမပြတ် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ပြုပြင်ပေးနေကြရတာပဲ။ ဒါကြောင့် သုခဝေဒနာလဲ ဒီ သင်္ခါရဒုက္ခထဲ ပါဝင်သင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခလို့ သီးခြားအမည်ပေးထားပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီ သုခဝေဒနာကို အဋ္ဌကထာဆရာများက ဒီ သင်္ခါရဒုက္ခထဲမှာ ထည့်ပြီး မပြုကြတာပါပဲ။ သူ့အတွက် ပြုပြင်ပြီး တာဝန်လေး နေတာ အလွန်ထင်ရှားနေသောကြောင့် သင်္ခါရဒုက္ခထဲ ထည့်သွင်းပြီးလဲ ယူသင့်ပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဒုက္ခသုံးမျိုးကို သိမှတ်ထားရန် အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီ ဒုက္ခသုံးမျိုးကို ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်ထားယင် ဒုက္ခသစ္စာအကြောင်းကို အလွယ်တကူနဲ့ သိနားလည်နိုင်ပါတယ်။

(၄) နားကိုက်ခြင်း၊ သွားနာခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ လေအောင့်ခြင်း၊ လိုချင်တပ်စွဲမှု နှိပ်စက်၍ ပူလောင်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုး စိတ်ပျက်၍ ပူလောင်ခြင်း၊ စိတ်ညစ်ခြင်း၊ စိတ်ပူခြင်း၊ အစရှိတဲ့ ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲက အခံရခက်နေသော ဆင်းရဲဟာ ခံစားနေရတဲ့သူမှာသာ ထင်ရှားတယ်။ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ မှထင်ရှားဘူး။ မေးကြည့်လို့ အဲဒီ ခံစားနေရတဲ့သူက ပြောပြ

မှသာလျှင် သိရတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲဟာ ဖုံးကွယ်ထားသလိုပင် မြုပ်ကွယ်နေတဲ့အတွက် ပဋိစ္စဒုက္ခ ခေါ်တယ်။ မထင်ရှားတဲ့ ဆင်းရဲဖြစ်တဲ့အတွက် အပါကဋ္ဌဒုက္ခလို့လဲ ခေါ်တယ်။

(၅) ဓားခုတ်ခံရခြင်း၊ လှံထိုးခံရခြင်း၊ သေနတ်မှန်ခြင်း စသည်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ အနာဆင်းရဲကဘော့ ကွယ်ဝှက်ခြင်း မရှိပဲ ထင်ရှားပေါ်နေတဲ့အတွက် အပ္ပဋိစ္စဒုက္ခ ခေါ်တယ်။ ပါကဋ္ဌဒုက္ခလို့လဲ ခေါ်တယ်။

(၆) ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ် သဘောတရား ဟူသမျှတွေဟာ သူပင်ကိုယ်က မဆင်းရဲသော်လဲ ဆင်းရဲ၏အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယဒုက္ခ ခေါ်တယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးအာနိသင် ဆင်းရဲနှင့် ဆက်သွယ်ကြည့်လျှင် ကြောက်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ဆင်းရဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ရွှေနားက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း နောင်အခါကျလျှင် မိမိက စိုက်ပြီး လျော်ပေးဆပ်ရ အပြစ်ခံရခဲ့ အမှုကိစ္စကို အာမခံ လက်မှတ် ထိုးမိတာလိုပင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲပါပဲ။

(၇) ဒုက္ခ ဒုက္ခ ဆိုတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲကိုတော့ နိပ္ပရိယာယ ဒုက္ခခေါ်တယ်။ နည်းပရိယာယ် သွယ်ဝိုက်ခြင်း မရှိပဲ မုချဆင်းရဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အဲဒီ ဆင်းရဲဒုက္ခ (၇)မျိုးထဲက ပရိယာယဒုက္ခ ဖြစ်သောကြောင့် ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဇာတိကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင် အကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲ၌ ဖြစ်ပြီး နှစ်ပေါင်း သိန်းသန်းများစွာ ငရဲမီး အလောင်

ခံရခြင်း ငရဲထိန်းတို့၏ အမျိုးမျိုး အနှိပ်အစက်ကို ခံရခြင်း အစရှိတဲ့ ငရဲဆင်းရဲ ဟူသမျှဟာ ငရဲ၌ ဖြစ်မှု ဇာတိကြောင့်ပဲ။ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ပြိတ္တာဘုံ၌ဖြစ်ပြီး ငတ်မှတ်ဆာလောင်ခြင်း၊ မီးလောင်ခံရခြင်း အစရှိသော နှစ်ပေါင်း သိန်းသန်း များစွာ ခံရသော ပြိတ္တာ ဆင်းရဲဟာလဲ အဲဒီဘဝ၌ ဖြစ်မိတဲ့ ဇာတိကြောင့်ပဲ။ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ ဆိတ်၊ သိုး၊ ပိုးမျိုး များစွာ တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတွေ ဆင်းရဲနေကြရတာလဲ အဲဒီ တိရစ္ဆာန်ဘဝ၌ ဖြစ်မိတဲ့ ဇာတိကြောင့်ပဲ။ လူ့လောကမှာ စားဝတ်နေရေး မပြည့်စုံလို့ လူ့တဘဝလုံး ဆင်းရဲနေကြရတာလဲ လူ့ဘဝ၌ ဖြစ်ရတဲ့ ဇာတိကြောင့်ပဲ။ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝပါတယ် ဆိုတဲ့ လူတွေမှာလဲ မကျန်းမမာ ရောဂါ ဝေဒနာကြောင့် ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ အလိုမပြည့်စုံလို့ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ လူနိုင်တွေ ရန်သူတွေကို ကြောက်ရခြင်း၊ အိုရခြင်း အစရှိသော ဆင်းရဲ ဟူသမျှတွေ ဟာလဲ လူ့ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း ဇာတိကြောင့်ပဲ။ အဲဒီလို တဘဝလုံးနှင့် ဆိုင်တဲ့ ဆင်းရဲဟူသမျှ၏ အကြောင်းရင်း ဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ထိုထိုဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း ဇာတိကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ ဆိုရတယ်။

အမိဝမ်းတွင်း၌ ဆင်းရဲပုံ

အမိဝမ်းတွင်းမှာ ပဋိသန္ဓေ နေရတယ် ဆိုယင် မိခင်၏ အစာသစ်အိမ် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်အိမ်တို့၏အကြား စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းတဲ့ သားအိမ်ထဲမှာ မိဘတို့၏ သုက်သွေးဆိုတဲ့ အညစ်အကြေးကိုပင် အထည်ကိုယ် အဖြစ်နဲ့ မှီကပ်ပြီး ဖြစ်ရတယ်။ ရှုံ့စရာပါပဲ။ ယခု အနေမှာ အဲဒီ သုက်သွေး အညစ်

အကြေးထဲမှာ ဝင်နေရမယ် ဆိုယင် ရှုံ့စရာ ကြောက်စရာ
မကောင်းပေဘူးလား၊ အဲဒီလို အမိဝမ်းတွင်း ရောက်နေတဲ့
အခါမှာ လူ့ဝမ်းထဲရောက်နေသလား၊ နွားဝမ်းထဲ ရောက်နေသ
လား၊ ခွေးဝမ်းထဲရောက်နေသလား စသည်ဖြင့်လဲ မသိနိုင်ဘူး။

လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၂၀-ကျော် ၃၀-လောက်ဆီက ဓမ္မကထိက
ဆရာတော်တပါးက ဓမ္မအေးယာဉ် မြဲအေးယာဉ်ဆိုတဲ့တရား
ဂါထာတပုဒ်ကို ရေးစီပြီး ဟောတယ်၊ အဲဒီ တရားဂါထာ
ထဲမှာ နန်းတွင်းသူတို့၏ မြဲအေးယာဉ်ပုခက်မှအစ ဆင်းရဲ
သား လူတန်းစားအမျိုးမျိုးတို့၏ ပုခက်အမျိုးမျိုးကို သရုပ်
ဖော်ပြီးတော့ (အရွယ်အသက်ကလဲ ကြီးပြီမို့ ဘယ်ပုခက်နှင့်
နီးကြမည်လဲ-ဆိုတဲ့) အပိုဒ်တခုကိုလဲ ဆိုထားပါတယ်၊ သဟာ
တော်တော်သဘာဝကျတယ်၊ အရွယ်ကြီးပြီး နောက်ဆုံး
တနေ့မှာ သေကြရမှာချည်းပဲ၊ သေပြီးယင်လဲ တဏှာမကင်း
သေးတဲ့သူတွေမှာ ဘဝအသစ် ဖြစ်ရလိမ့်မယ်၊ လူ့ လောက
တွင်ပဲ ဖြစ်မယ်ဆိုယင် ပုခက်တမျိုးမျိုးတော့ စီးရတော့
မှာပဲ၊ ကုသိုလ်ကံပြည့်စုံတဲ့သူ ဆိုယင်တော့ မြဲအေးယာဉ်
ဆိုတဲ့ အကောင်းဆုံးပုခက်ကို စီးရလိမ့်မယ်၊ ကုသိုလ်ကံညံ့တဲ့
သူဆိုယင်တော့ ဆင်းရဲသူတို့၏ အညံ့ဆုံးပုခက်ကို စီးရလိမ့်
မယ်၊ ဒါကြောင့် ပုခက်ကောင်းစီးရအောင် ကုသိုလ်ကောင်း
မှုကို ကြိုးစားပြီး အားထုတ်ဖို့ တိုက်တွန်းတဲ့တရားပါပဲ။ ယခု
လဲ ဘုန်းကြီးက ဒီနေရာမှာ ဘယ်ဝမ်းဗိုက်ထဲ ဝင်ကြမည်လဲ
ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ကြည့်၊ အဲဒီလို စဉ်းစားကြည့်ပြီး သတိ
သံဝေဂရကြည့်၊ သတိသံဝေဂရပြီး ဘယ်ပဋိသန္ဓေကိုမျှ မကပ်
ရအောင် အားထုတ်ကြည့်၊ အဲဒီလောက် မစွမ်းနိုင်

တောင် ယုတ်ညံ့တဲ့ ပဋိသန္ဓေများသို့ မကပ်ရောက်ရအောင် အားထုတ်ကြတို့ပါပဲ။ ယခုပြောခဲ့တာဟာ အမိဝမ်းထဲ ရောက် ကတည်းက ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း-ဇာတိကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကြောက်ဖွယ် ဆင်းရဲနှင့် တွေ့ရပုံပါပဲ။

နောက်ပြီးတော့ အမိဝမ်းထဲ၌ ကိုးလ ဆယ်လ တည်နေရတဲ့ အခါမှာလဲ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ခံစားနေရတယ်။ မိခင်ဖြစ်သူက ရုတ်တရက် ထခြင်း ထိုင်ခြင်း လှုပ်ရှားခြင်းများကို ပြုတဲ့အခါ အရက်မှူးပြီး မွေ့ ရမ်းနေတဲ့ လူမိုက်၏ လက်ထဲက သိုးငယ် ကလေးလိုပင် ဆင်းရဲရပါသတဲ့။ အလမ္ဗာယ်ဆရာ၏ လက်ထဲက မြွေကလေးလိုလဲ ဆင်းရဲရပါသတဲ့။ ယခုကာလ အားကစား လေ့ကျင့်တဲ့ အမျိုးသမီး၏ ဝမ်းဗိုက်ထဲက သူငယ်ဆိုယင် သာပြီး ဆင်းရဲဘွယ်ရှိပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မိခင်က အအေးအပူ အစပ်များကို စားသောက်မိတဲ့အခါ သူငယ်မှာ အလွန် အေးပူစပ်ပြီး ဆင်းရဲရပါတယ်တဲ့။

ဖွားမြင်တဲ့အခါ ဆင်းရဲပုံ

နောက်ပြီးတော့ ဖွားမြင်တဲ့အခါမှာ မိခင်ဖြစ်သူဟာ သေလုနီးပါးဆင်းရဲတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ အဲဒီ မိခင်လိုပင် ဖွားမြင်တဲ့ သူငယ်ဟာလဲ သေလုနီးပါး ဆင်းရဲရမှာပါပဲ။ နောက်ပြီးတော့ မွေးပြီးခါစ သူငယ်၏ အလွန်နုနယ်သော ကိုယ်ကို ကြမ်းသောလက်တို့အဝတ်တို့ဖြင့် ကိုင်တွယ် သုတ်သင် တဲ့အခါမှာလဲ အနာက အသားနုကို ထိပါးသကဲ့သို့ပင် နာကျင် ဆင်းရဲရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဆင်းရဲတွေက

တော့ ပဋိသန္ဓေတည်ပြီးသည့်နောက် မွေးပြီးခါစတိုင်အောင်
 တွေ့ကြုံခံစားရတဲ့ ဆင်းရဲတွေပါပဲ။

တဘဝလုံး ဆင်းရဲပုံ

အဲဒီကနောက် မလှုပ်နိုင် မရွှေ့နိုင် မထိုင်နိုင် မထနိုင်
 သေးတဲ့ သူငယ်ဘဝမှာ ကိုယ့်ဟာကိုယ် မပြုပြင်နိုင်လို့ ညောင်း
 ခြင်း ပူခြင်း အေးခြင်း ယားခြင်း နာကျင်ခြင်းစသော အခံ
 ခက်တဲ့ ဆင်းရဲတွေကို ခံစားနေရတာတွေလဲ များစွာပင် ရှိပါ
 လိမ့်မယ်။ အဲဒီကနောက် ကြီးလာတဲ့အခါ စားဝတ်နေရေး
 အတွက် ရှာဖွေရခြင်း သူတပါးကနှိပ်စက်ခြင်း ရောဂါကပ်
 ရောက် နှိပ်စက်ခြင်းစသည်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်
 ဆင်းရဲတွေလဲ မရေတွက်မပြောပြနိုင်အောင် များစွာပင် ရှိပါ
 တယ်။ အဲဒီ ဆင်းရဲတွေဟူသမျှဟာ ဘဝအသစ် ဖြစ်မိခြင်း
 ကြောင့် တွေ့ကြုံခံစားရတဲ့ ဆင်းရဲတွေပဲ။ အဲဒီ တဘဝလုံးနှင့်
 ဆိုင်တဲ့ ဆင်းရဲဟူသမျှ၏ တည်ရာ မူလအကြောင်းရင်းဖြစ်
 သောကြောင့် ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း ဇာတိကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲ-လို့
 မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ် တဲ့။ အဲဒါ သေသေ
 ချာချာ စဉ်းစားကြည့်ယင် တကယ်ဟုတ်တာပဲ။ ဒုက္ခရောက်
 ရမည့် အာမခံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးမိတာ ကြောက်
 စရာကောင်းသလို တကယ့်ကို ကြောက်စရာကောင်းတာပဲ။
 ကြောက်စရာကောင်းလို့ပဲ ဒုက္ခ - ဆင်းရဲလို့ ဆိုပါတယ်။
 ဒီနေရာမှာ အတိုချုပ် မှတ်စရာကတော့ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း
 တွေ့ကြုံခံစားနေရတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲဟူသမျှဟာ
 ဘဝအသစ်အသစ် စပြီး ဖြစ်မိလို့ပဲ။ ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း ကင်း
 ယင်တော့ အဲဒီဆင်းရဲတွေ အကုန်ကင်းမယ်။ ဒါကြောင့် ဘဝ

အသစ် စ၍ ဖြစ်ခြင်းသဘောမျှကိုပင် မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခ-
ဆင်းရဲလို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။ အဲဒီ အနက်သဘောကို
တိုတိုနဲ့ မှတ်ထားကြရအောင် ဆောင်ပုဒ်များကို လိုက်ဆိုကြ
ရမယ်။

- (၁) ဘဝတိုင်း ဘဝ၊ တွေ့ကြုံရ၊ ဒုက္ခ ဆင်းရဲတာ။
- (၂) ဇာတိ ကင်းက၊ ယင်းဒုက္ခ၊ လုံးဝ မရှိရာ။
- (၃) ထို့ကြောင့် အစ၊ ဖြစ်ခြင်းမျှ၊ ဒုက္ခ ဟောမိန့်ပါ။

(၂) ဇရာဒုက္ခ-အိုခြင်း ဆင်းရဲ

ဇရာ-အိုခြင်းဆိုတာ ဆံဖြူခြင်း သွားကြိုးခြင်း အရေတုန့်ခြင်း
ခါးကိုင်းခြင်း နားထိုင်းခြင်း မျက်စိမူန်ခြင်း စသည်ဖြင့် ထင်
ရှားတွေ့မြင်နေရတဲ့ တဘဝအတွင်းရှိ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ရင့်
ယောင့်ခြင်းသဘောပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ စိတ်နာမ်ရင့်ယောင့်ပုံကိုတော့
ထင်ရှားမတွေ့ရဘူး။ အလွန်ကြီးရင့်တဲ့အခါမှာ သတိမေ့တတ်
ခြင်း သူငယ်ပြန်ခြင်း စသည်လောက်သာ အနီးအပါးရှိသူတို့
က သိရတယ်။ ရုပ်ရင့်ယောင့်တာကတော့ အလွန်ပင်ထင်ရှားပါ
တယ်။ ဒါပေမဲ့ အရွယ်တော်တော်ကြီးလာတဲ့ အခါကျမှ
ထင်ရှားတယ်။ ပျိုပျိုရွယ်ရွယ်တုန်းကတော့ အိုရင့်တယ်ဆို
တာ သိပ်မထင်ရှားခဲ့ဘူး။ ဆယ်နှစ်အတွင်းက ရုပ်နဲ့ ဆယ်နှစ်
ကျော်ရုပ်ဟာ မတူဘူး ပြောင်းလဲလာတယ်။ နှစ်ဆယ်ကျော်
သုံးဆယ်ကျော်က ရုပ်တွေဟာလဲ ရှေးရှေးကနှင့် မတူပဲ
ပြောင်းလဲ ပြောင်းလဲလာတယ်။ အဲဒီလို ရှေးရှေးကနှင့် မတူပဲ
ပြောင်းလဲလာတာဟာလဲ အိုရင့်တဲ့ သဘောချည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့

ဒီနေရာမှာတော့ ဆံဖြူခြင်း စသည်ဖြင့် ထင်ရှားတဲ့ အိုခြင်းကို သာ ဇရာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အဲဒီ အိုခြင်းဟာလဲ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဌီဇဏအဆင့်ဆင့်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် သူ့သက်သက်နဲ့တော့ အခံခက်ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အိုခြင်းကြောင့် ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်တွေ အားလျော့သွားတယ်။ မျက်စိမှန်တယ် နားထိုင်းတယ် နှာခေါင်းနှင့် လျှာတို့ဟာလဲ အားနည်းသွားတယ်။ တကိုယ်လုံးလဲ အားလျော့သွားတယ်။ ရုပ်ရေအဆင်းလဲ ပျက်စီးသွားတယ်။ ပျိုရွယ်တဲ့ အခြေအနေလဲ ပျက်သွားတယ်။ သတိဉာဏ်တွေလဲ ထိုင်းသွားတယ်။ လူငယ်သူငယ်တွေက သက်ကျားအိုကြီး အဖိုးကြီး အဖွားကြီး စသည်ဖြင့် မရှိမသေပြောဆိုခြင်းကိုလဲ ခံရတယ်။ လူရာမဝင်တဲ့ အခြေအနေသို့လဲ ရောက်ရတယ်။ အဲဒီလို အစစ အရာရာ ချွတ်ယှင်းတာတွေ အကြောင်းပြုပြီးတော့ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲတွေကို ခံစားရတယ်။ အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဇရာဆိုတဲ့ အိုခြင်းသဘောကို ဒုက္ခ-ကြောက်စရာ ဆင်းရဲလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်။ ဒီ ဇရာ-အိုခြင်းဆိုတာ ကိုတော့ လူတွေက ကြောက်ကြပါတယ်။ မအိုရအောင်လို့ အမြဲတမ်း ရှာကြံပြုစုနေကြတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆုံးကျတော့ ဆံဖြူခြင်း သွားကြိုးခြင်း စသည်ဖြင့် မရှုမလှ အိုခြင်းသဘောသို့ ရောက်ကြရတာချည်းပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီအိုခြင်းကို ကြောက်စရာကောင်းလို့ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲမည်ကြောင်းကို ချဲ့ပြောဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒါလောက်နဲ့ပဲ ထင်ရှားနေပါပြီ။

(၃) မရဏဒုက္ခ-သေခြင်းဆင်းရဲ

မရဏ-သေခြင်း ဆိုတာ တခုသော ဘဝ၌ တခုသောကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ မပြတ် ဖြစ်နေသော အသက်ခေါ် ဇီဝိတရုပ်နာမ်၏ ပြတ်စဲသွားတဲ့ သဘောပါပဲ။ အဲဒါကို ရည်ပြီးတော့ (သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော) “သတ္တဝါအားလုံး သေခြင်းမှ ကြောက်ကြသည်” ဟု ဟောထားပါတယ်။ ဇာတိလျှင် အကြောင်းရှိသော သေခြင်း၊ သေအောင်လုပ်၍ သေခြင်း၊ သူ့အလိုလို သေခြင်း၊ အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း၊ ကောင်းမှုကံကုန်၍ သေခြင်း ဆိုတာတွေလဲ ဒီ ဇီဝိတ ရုပ် နာမ် ပြတ်စဲခြင်း၏ အမည်များချည်းပါပဲ။ ဒီ သေခြင်း ဆိုတာလဲ ဇီဝိတ ရုပ်နာမ်၏ ပျက်ခြင်း ဘင်သဘောမျှသာ ဖြစ်၍ အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သေယင် လက်ရှိ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် တကွ ချစ်ခင်သူတွေ အခြေအရံတွေ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းတွေ ဒါတွေကို အကုန် စွန့်လွှတ်သွားရမယ်။ ယခု မျက်မြင်လောကကို စွန့်သွားရမယ်ဆိုတာကို ကြံတော့ ပြီးတော့ သေရမှာကို သတ္တဝါတိုင်းပင် အလွန် ကြောက်ကြပါတယ်။ သေပြီးယင် ဘယ်လိုဘဝ ရောက်ရမည်လဲ ဆိုတာကို ကြံတော့ပြီးတော့လဲ ကြောက်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို ကြောက်ကြလို့ ကြောက်စရာ ကောင်းတဲ့ အတွက် (ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန - ကြောက်ဖွယ် သဘောကြောင့် ဒုက္ခ မည်တယ် ဆိုတဲ့စကားနှင့်အညီ) မရဏ ဆိုတဲ့ သေခြင်းကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်။

အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားပုံကတော့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ရှိသူမှာ သေခါနီး၌ သူပြုထားတဲ့ အကုသိုလ်ကံ၊ ယင်း

ကံကို ပြုစဉ်က အာရုံနိမိတ်၊ ဖြစ်ရမည့် အပါယ်ဘုံက အာရုံ
နိမိတ်များကို မြင်ရတဲ့အတွက် စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ရတယ်။ ကောင်း
မှု ရှိသူမှလဲ ချစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဝတ္ထု ပစ္စည်းတို့နှင့် ခွဲခါရတော့
မည်ကို စဉ်းစား၍ စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ရတယ်။ သတ္တဝါအားလုံး
မှပင် သေခါနီး၌ ရောဂါဝေဒနာ အပြင်းအထန် နှိပ်စက်
သောကြောင့် သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်သော
ကိုယ်ဆင်းရဲ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတွေ
ဟာ သေခြင်းကို စွဲမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာကြတာပဲ။ ဒီလို ကြောက်
စရာကောင်းတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတို့၏ အကြောင်း
ဖြစ်သောကြောင့် မရဏ ဆိုတဲ့ သေခြင်းကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့
ဟောတော်မူပါတယ်-တဲ့။

(၄) သောကဒုက္ခ-စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်း ဆင်းရဲ

သောက-ဆိုတာ ဆွေမျိုးတို့၏ သေကြေ ပျက်စီးခြင်း
(ဉာတိဗျသန)စသည်ကို အကြောင်းပြု၍ စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်း
ပါပဲ။ (၁) သူ့ခိုးဓားပြ သူပုန်ဘေး ရောဂါဘေး မီးဘေး ရေ
ဘေး လေဘေး စသည်တို့ကြောင့် ဆွေမျိုး ဉာတိတို့၏ သေ
ကြေ ပျက်စီးခြင်းကို ဉာတိဗျသနခေါ်တယ်။ (၂) မင်းဘေး
ခိုးသူဘေး မီးဘေးစသည်တို့ကြောင့် စီးပွားဥစ္စာတို့၏ ပျက်စီး
ဆုံးရှုံးခြင်းကို ဘောဂဗျသန ခေါ်တယ်။ (၃) အသက်ရှည်ခြင်း
ကျန်းမာခြင်းကို ပျက်စေတတ်တဲ့ ရောဂါဆိုး စွဲကပ် နှိပ်စက်
ခြင်းကို ရောဂဗျသန ခေါ်တယ်။ (၄) သီလ ပျက်စီးခြင်းကို သီလ
ဗျသန ခေါ်တယ်။ (၅) အယူမှန် ရှိနေရာမှ အယူမှားသို့ လိုက်
သွားမိခြင်းကို ဒိဋ္ဌိဗျသန ခေါ်တယ်။ အထူးအားဖြင့်တော့
လင် မယား သား သမီး ညီ အစ်ကို အစ်မ ညီမ စသည်တို့

သေကြေ ပျက်စီးသွားခြင်း စီးပွားဥစ္စာများ အကြီးအကျယ် ပျက်စီးသွားခြင်းတို့ကို အကြောင်းပြုပြီး စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု ဖြစ်တတ်တယ်။ စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးမည့်အရေးကို မြှော်တေးပြီး တော့လဲ စိုးရိမ် ပူပန်မှု ဖြစ်တတ်တယ်။

အဲဒီ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းကတော့ တရားကိုယ်အားဖြင့် စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿဝေဒနာပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခဒုက္ခခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲ အစစ်ပါပဲ။ နောက်ပြီးတော့ စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်းကြောင့် နှလုံးကိုလဲ ပူလောင်ပြီး ရောဂါဆိုးလဲ စွဲကပ်တတ်တယ်။ မကြာမီပင် အိုမင်းခြင်းသို့လဲ ရောက်သွားတတ်တယ်။ သေခြင်းသို့လဲ ရောက်သွားတတ်တယ်။ ဒီလို အခြား ကိုယ်ဆင်းရဲတွေ၏ အကြောင်းဖြစ်တဲ့အတွက်လဲ ကြောက်စရာကောင်းတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ သောကဆိုတဲ့ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူတာပါပဲ။

ဒီ သောကကိုတော့ လူတိုင်း လူတိုင်းက ကြောက်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သောကကင်းဝေး နေနိုင်ရေး ဆိုတဲ့ စာအုပ် စာတန်းတွေတောင် ရေးသားထုတ်ဝေကြသေးတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သောကကင်းဝေး နေနိုင်ရေး အစစ်ကတော့ သတိပဋ္ဌာန်တရားတော်သာလျှင် အစစ်အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်တရားကို အပြည့်အစုံကျင့်ယင် သန္တတိအမတ်ကြီး၊ ပဋ္ဌာစာရာထေရီမတို့လို စိုးရိမ်သောကဟူသမျှမှ လုံးဝလွတ်မြောက် ကင်းရှင်း သွားတော့တာပါပဲ။ ယခုနေအခါလဲ လင်သေလို့ စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးလို့ စသည်ကြောင့် စိတ်သောကရောက်နေကြတဲ့သူတွေဟာ ဘုန်းကြီးတို့၏ သာသနာ့ရိပ်သာတွေမှာ လာရောက်ပြီး သတိပဋ္ဌာန်တရားကို အားထုတ်ကြတယ်။ တနေ့ထက် တနေ့

သောကတွေ လျော့လျော့ပြီး နောက်ဆုံးကျတော့ သောကတွေ လုံးဝကင်းသွားကြပါတယ်။

(၅) ပရိဒေဝဒုက္ခ-ငိုကြွေးခြင်း ဆင်းရဲ

ပရိဒေဝ ဆိုတာ ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း စသည်ကိုအကြောင်းပြုပြီး ငိုကြွေးမြည်တမ်းတဲ့ အသံရုပ်ပါပဲ။ သေလေသောသူ ပျက်စီးလေသော ဥစ္စာတို့၏ ဂုဏ်ကို ဖော်ပြပြီးတော့လဲ ယောင်ယမ်းပြောဆိုတယ်။ ဖျက်ဆီးတဲ့ဘေးရန်တို့၏ အပြစ်ကို ဖော်ပြပြီးတော့လဲ ယောင်ယမ်းပြောဆိုတယ်။ တရားကိုယ် အားဖြင့် ယောင်ယမ်းပြောဆိုတဲ့ အသံရုပ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်းရဲသဘောတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ငိုကြွေးမြည်တမ်း ယောင်ယမ်းပြောဆိုနေတဲ့အတွက် ကိုယ် ပင်ပန်းတဲ့ဆင်းရဲကို ခံစားရတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ပရိဒေဝဆိုတဲ့ ငိုကြွေးခြင်းကိုလဲ မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ လောက အနေအားဖြင့်လဲ ငိုနေရတာ မကောင်းဘူးလို့ပဲ သိမြင်နေကြပါတယ်။ အဲဒီ မကောင်းတာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဒုက္ခလို့ ခေါ်တာပဲ။

(၆) ဒုက္ခ ဆိုတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ

ကိုယ်ထဲ၌ ညောင်းခြင်း ပူခြင်း နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း မောပန်းခြင်း ယားယံခြင်း အစရှိသော မခံသာတဲ့ အခံရခက်တဲ့ ဆင်းရဲဟူသမျှကို ဒုက္ခလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခက တော့ ဒုက္ခဒုက္ခ ခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲအစစ်ပဲ။ လူတိုင်း လူတိုင်း သတ္တဝါတိုင်းက အဲဒါကို ဆင်းရဲလို့ သိနေကြပါတယ်။ အဲဒီ

ကိုယ်ဆင်းရဲကို အလွန် ကြောက်ကြပါတယ်။ ခွေး ဝက် ကြက် ငှက် တိရစ္ဆာန်တွေတောင် ရိုက်နှက်မည့်ဟန်၊ ပစ်ခတ် မည့်ဟန်ကို မြင်ရယင် ကိုယ်ဆင်းရဲဖြစ်မှာကြောက်လို့ တိမ်း ရှောင်ပြေးကြတော့တာပဲ။ ဒါကြောင့် ကိုယ်ဆင်းရဲကို ဒုက္ခ မည်တဲ့အကြောင်း ချဲ့ပြောနေစရာတောင် မလိုပါဘူး။ အထူး သိဘို့ကတော့ ဗျာဓိ-နာခြင်းဆိုတာလဲ အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲထဲ မှာ ပါဝင်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ဆင်းရဲဖြစ်ယင် အများ အားဖြင့် စိတ်ဆင်းရဲလဲ ဖြစ်တော့တာပဲ။ အဲဒီလို စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လဲ ဒုက္ခ-မကောင်း တဲ့တရား-ကြောက်ဖွယ်ဆင်းရဲတရားလို့ ဆိုရပြန်တယ်။

သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာကို ရှုမှတ်နေယင်တော့ ကိုယ်ဆင်းရဲမျှသာ ဖြစ်တယ်။ နောက်ထပ် စိတ်ဆင်းရဲကတော့ မဖြစ်ဘူး။ အဲဒီလို ကိုယ်ဆင်းရဲသာ ဖြစ်ပြီး စိတ်ဆင်းရဲ မဖြစ်အောင် ရှုမှတ်နေတာကို မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးတော်မူပါတယ်။ ကိုယ်ဆင်းရဲကို မရှုမဆင်ခြင်နိုင်လို့ စိတ်ဆင်းရဲ ထပ်ပြီး ဖြစ်တာကိုတော့ “ပဌမက စူးဝင်နေတဲ့ ဆူး ကို အခြားဆူးဖြင့် ထိုးဆွဲပြီး ထွင်ရာမှာ အဲဒီ ထိုးဆွဲတဲ့ဆူးကလဲ ကျိုးပြီး အသားထဲမှာ ကျန်နေတဲ့အတွက် ပဌမဆူးကြောင့် လဲ နာ၊ ဒုတိယဆူးကြောင့်လဲ နာလျက် အနာ ၂-မျိုးကို ခံစားရတာနဲ့ တူတယ်”လို့ မြတ်စွာဘုရားက ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော် မူပါတယ်။ အဲဒါ အထူး သတိပြုစရာ အချက်တစ်ခုပါပဲ။

(၇) ဒေါမနဿ ဆိုတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲ

စိတ်နှလုံးမသာခြင်း စိတ်ပူခြင်း စိတ်ညစ်ခြင်း ဝမ်းနည်း ခြင်း ကြောက်ခြင်း အစရှိတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲဟူသမျှကို ဒေါမနဿ

ပိုင်း](ဂ) ဥပါယာသဒုက္ခ-ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်း ဆင်းရဲ ၂၂၅

ခေါ်တယ်။ ဒီစိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿလဲ ဒုက္ခ ဒုက္ခ ခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲ အစစ်ပါပဲ။ လူတိုင်း လူတိုင်း သတ္တဝါတိုင်းက ဒီ ဒေါမနဿကို ဆင်းရဲလို့ပဲ သိနေကြပါတယ်။ အလွန်လဲ ကြောက်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ဒေါမနဿကိုလဲ ဒုက္ခမည် တဲ့အကြောင်း ချဲ့ပြောနေစရာ မလိုပါဘူး။ ဒီ ဒေါမနဿ-က စိတ်ကိုလဲ ပင်ပန်းစေတတ်တယ်။ ကိုယ်ကိုလဲ နှိပ်စက်တတ် တယ်။ စိတ်နှလုံးမသာမှု အားကြီးယင် မအိပ်နိုင် မစားနိုင် ဖြစ်ပြီး ရောဂါဆိုး တမျိုးမျိုးကိုလဲ စွဲကပ်စေတတ်တယ်။ သေလဲသေစေတတ်တယ်။ အလွန် ကြောက်စရာ ကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲပါပဲ။ ဒီ စိတ်ဆင်းရဲကတော့ အနာဂါမ် ရဟန္တာများ မှာ မရှိဘူး။ အကြောင်းပေါ်လာတဲ့အခါ နိုင်နင်းအောင် ရှုမှတ်နိုင်ယင် သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ ရှုမှတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ မှာလဲ ကင်းပျောက်တတ်ပါတယ်။ လုံးဝမပျောက်တောင်မှ သက်သာခွင့်တော့ အများကြီး ရနိုင်ပါတယ်။

(ဂ) ဥပါယာသဒုက္ခ-ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်း ဆင်းရဲ

ဥပါယာသ ဆိုတာ ဉာတိဗျသန စသည်တို့နှင့် ခတ္တုကြုံရ သောသူမှာ အလွန်အမင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒေါသပါပဲ။ ဒီ ဥပါယာသ-က ဖြစ်မှ ဖြစ်ရလေခြင်းလို့ အဖန်ဖန် ပူပန်ပြီး စိတ်ကိုလဲ ပူလောင်စေတယ်။ ကိုယ်ကိုလဲ ပင်ပန်းစေ တယ်။ အဲဒီလို ပူလောင် ပင်ပန်းစေပြီးတော့ အလွန်အမင်း ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကိုလဲ ဖြစ်စေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ဥပါယာသ ဆိုတဲ့ စိတ်၏ ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲ- လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်။ ဒီ ပြင်းစွာ ပူပန် ခြင်းကိုလဲ အများက ကြောက်စရာ ဆင်းရဲအနေနဲ့ပဲ အသိ

အမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။ ဒီ ဥပါယာသ ဖြစ်မှာကို အလွန်ပင်
ကြောက်ကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ သောက, ပရိဒေဝ, ဥပါယာသတို့၏ ထူးခြား
ကွဲပြားပုံကို အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလို ပြထားပါတယ်။ ဆိုးရေတို့
ဆီတို့ကို ကြုံချက်တဲ့အခါ အားနည်းသော မီးဖြင့် အိုးထဲမှာ
သာ ပွက်ပြီး ကျက်နေတာနဲ့ သောက ဖြစ်ပုံ တူတယ်။ ပရိဒေဝ
ဖြစ်ပုံကတော့ မီးပြင်းလို့ အိုးအပြင် ဝေကျသွားတာနဲ့
တူတယ်။ ဥပါယာသ ဖြစ်ပုံကတော့ ဝေကျနိုင်တဲ့ အကြွင်း
အကျန်ဟာ ကုန်ခန်းသွားသည်တိုင်အောင် အိုးထဲမှာသာ
ကျက်နေတာနဲ့ တူတယ်-လို့ ဆိုပါတယ်။

(၉) မုန်းစရာတွေနဲ့ ယှဉ်တဲ့ရတဲ့ ဆင်းရဲ

အပ္ပိယသမ္ပယောဂ-မချစ်အပ်သည့် မုန်းစရာတို့နှင့် ယှဉ်တဲ့
ခြင်းဆိုတာ မချစ်ခင်အပ်တဲ့ မုန်းစရာပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သင်္ခါရအာရုံ
များနှင့် တွေ့ဆုံနေရခြင်းပါပဲ။ မုန်းစရာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ
အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့ဆုံခြင်းဟာ အခံခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ
တော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ မတွေ့ချင်တဲ့လူတွေ၊ သတ္တဝါ
တွေ၊ အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့ရယင် ချက်ခြင်းပဲ စိတ်
ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဖြစ်တော့တာပဲ။ အဲဒီလို စိတ်
ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်သော
ကြောင့် မုန်းစရာပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့ဆုံ
ခြင်းကို ဒုက္ခ-ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲ-လို့ မြတ်စွာ
ဘုရားက ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီမုန်းစရာတွေနဲ့ တွေ့ဆုံ
ခြင်းကိုလဲ လောက လူအများက မကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲအနေ

နဲ့ပဲ အသိအမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။ မုန်းတဲ့သူတွေနဲ့ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း မတွေ့ပါရစေနဲ့၊ အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ မတွေ့ပါရစေနဲ့လို့ တောင် တချို့က ဆုတောင်းကြသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကောင်း အဆိုး နှစ်မျိုးလုံးရှိနေတဲ့ လောကထဲမှာ အခါအခွင့်အား လျော်စွာ နှစ်မျိုးလုံးနဲ့ တွေ့နေကြရမှာပဲ။ ဆုတောင်းတိုင်း အကုန်ပြည့်စုံမှာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ အနဲနဲအများလောက်သာ ကွဲပြားမယ်။

အရေးကြီးတာကတော့ အနိဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ သင့်လျော်စွာ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ဘို့ လိုပါတယ်။ အကောင်း ဆုံးကတော့ သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှ စသည် ဌိသာ ရပ်တည်နိုင်အောင် မပြတ်ရှုမှတ်နေဘို့ပါပဲ။ ကိုယ်ထဲက အနိဋ္ဌာရုံအတွေ့တွေနဲ့ တွေ့ထိရတဲ့အခါမှာ စိတ်ဆင်းရဲမှုသို့ မရောက်ရအောင် ထိတယ်၊ သိတယ်၊ နာတယ်စသည်ဖြင့် မပြတ် မှတ်နိုင်ဘို့ အရေးကြီးပါတယ်။

(၁၀) ချစ်စရာတွေနဲ့ ကွဲကွာရတဲ့ဆင်းရဲ

ပိယဝိပ္ပယောဂ-ချစ်စရာတို့နှင့် ကွဲကွာခြင်းဆိုတာ ချစ်အပ် တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လိုလားအပ်တဲ့ သင်္ခါရအာရုံများနဲ့ ကွဲကွာရ ခြင်းပါပဲ။ အဲဒီ ကွဲကွာရခြင်းဟာ ဒုက္ခဝေဒနာတော့ မဟုတ် ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ချစ်ခင်တဲ့ လင်မယား သားသမီး စသည်တွေနဲ့ ရှင်ကွဲဖြစ်စေ၊ သေကွဲဖြစ်စေ ကွဲရယင်၊ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်တဲ့ အသုံး အဆောင် ပစ္စည်းဥစ္စာတွေနဲ့ ကွဲရယင် ချက်ခြင်းပဲ စိတ်ဆင်း ရဲ ဖြစ်တော့တာပဲ။ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဥပါယာသ ဆိုတာ တွေလဲ ဖြစ်တတ်တာပဲ။ နှလုံးမသာတဲ့ ဒေါမနဿ-ကတော့

အပြင်းအထန် ဖြစ်တော့တာပဲ။ အဲဒီလို စိတ်ဆင်းရဲအမျိုးမျိုး ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ချစ်အပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အလိုရှိအပ်တဲ့ ဣဋ္ဌာရုံများနဲ့ ကွဲကွာခြင်းကို ဒုက္ခ-ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲ-လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ လောကအနေအားဖြင့်လဲ ဒီ ချစ်တာတွေနဲ့ ကွဲကွာခြင်းကို မကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲအနေနဲ့ပဲ အသိအမှတ် ပြုထားကြပါတယ်။ ကိုယ်ချစ်တဲ့သူတွေနဲ့ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း အတူတကွ ဖြစ်ရပါစေလို့တောင် တချို့က ဆုတောင်းကြတယ်။ ကောင်းမှုကံ ပြည့်စုံယင်တော့ အဲဒီ ဆုတောင်းအတိုင်း ပြည့်စုံတာလဲရှိတယ်။ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌေးကြီးနှင့် သေဋ္ဌေးကတော်ကြီး၊ သူတို့၏သားနှင့်ချွေးမ၊ သူတို့၏ ကျန်ဆိုတဲ့ ဒီငါးယောက်ဟာ တခုသောဘဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ဆွမ်းလှူပြီး ယခုပြောတဲ့ ဆုတောင်းမျိုး တောင်းခဲ့တယ်။ တောင်းတဲ့အတိုင်းပင် ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က သူတို့ငါးဦး တစုတည်း ဖြစ်နေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သံယောဇဉ်အားပေးတဲ့ ဒီဆုတောင်းကတော့ သံသရာဝဋ်က လွတ်မြောက်လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ တယ်မလျော်လှဘူး။

(၁၁) ဣစ္ဆိတာလာဘ-လိုတာမရတဲ့ ဆင်းရဲ

လိုချင်ပါလျက် မရခြင်း၊ ဝါ-မရနိုင်တာကို လိုချင်ခြင်း^၁ ဆိုတာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို မကျင့်သုံး မပွားများပါပဲလျက်

မှတ်ချက်

၁-ဤအရာ၌ အဆုံးအဖြတ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် တတိယတွဲ နှာ ၄၁၃-မှတ်ချက်၌ ကြည့်ပါ။

ဖြစ်ခြင်း အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းကင်းလို့သော တောင့်တမှု၊ သောကစသည် ကင်းလို့သောတောင့်တမှုဟာ တောင့်တသည့်အတိုင်း မရသဖြင့် စိတ်၏ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို တောင့်တခြင်းကို ဒုက္ခ-ကြောက်စရာဆင်းရဲလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဖြစ်ခြင်းစသည်ကင်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တမှုသာ မဟုတ်ဘူး၊ တောင့်တရုံမျှဖြင့် မရနိုင်တဲ့ လောကီ အကျိုးစီးပွားတွေကို တောင့်တမှုဟာလဲ ဒီ ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခထဲ အတွင်းဝင်တယ်လို့ပဲ ယူရမယ်။

(၁၂) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဆင်းရဲ

ဇာတိဒုက္ခ-မှ ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခအထိ ဆင်းရဲ ၁၁-ပါးဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရှိနေလို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို မှီပြီး ဖြစ်ရတာတွေပဲ။ ဒါကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုယင် ဒုက္ခသစ္စာဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်အဖို့အစုတရားတွေပါပဲ။ ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံဆိုတော့ ဥပါဒါန်တွေက စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေပါပဲ။ အဲဒါတွေက (၁) ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ (၂) ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ (၃) သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ (၄) သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ (၅) ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဆိုတဲ့ ဒီခန္ဓာငါးပါးပါပဲ။ သတ္တဝါတွေဟာ ဒီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကိုပဲ အထည်ကိုယ်လုပ်ပြီး နေကြရတယ်။ ရုပ်အပေါင်းအစုဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကိုယ်ကြီးကိုလဲ ငါပဲ ငါ့ကိုယ်ပဲ မြဲတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်အပေါင်းအစု ရုပ်ကိုယ်ကြီးကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရတယ်။

အသိ စိတ်စေတသိက်နာမ်တရားတွေကိုလဲ ငါပဲ ငါ့စိတ်ပဲ ငါက ကြံတာပဲ ဒီ စိတ်ဟာ အမြဲတည်နေတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ် စေတသိက် နာမ်တရား တွေကိုလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရတယ်။ ဒါက ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ တွေကို အပေါင်းလိုက်အားဖြင့် စွဲလမ်းပုံပဲ။

မြင်ဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး

အသေးစိတ်အားဖြင့် ခွဲခြားပြောရယင် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း လဲ ဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားနေတယ်။ ထို့အတူ ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်းလဲ ဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားနေတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုယင် မြင်တဲ့ အခါမှာ ကြည်လင်တဲ့မျက်စိလဲ ထင်ရှားတယ်။ မြင်ရတဲ့အဆင်းလဲ ထင်ရှားတယ်။ မြင်သိတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ မြင်သိမှုထဲမှာ မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ မြင်ရတဲ့အာရုံကို မှတ်သားတာလဲ ပါဝင်တယ်။ မြင်သိမှုကိစ္စပြီး အောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ မြင်သိရုံမျှသဘောလဲ ပါဝင်တယ်။

ဝိပဿနာမဂ္ဂနိုင်တဲ့သူတွေမှာ၊ ရှုသော်လဲ အဖြစ် အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို မသိသေးတဲ့သူတွေမှာ အဲဒီ မြင်ခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့ မျက်စိ အဆင်းစသည်တို့ကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ စသည်အနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ စွဲလမ်းပုံကတော့-မျက်စိကြည်လင်တာ ငါပဲ၊ ငါ့မျက်စိပဲ၊ အမြဲတည်ရှိနေတယ် စသည်ဖြင့် မျက်စိရုပ်ကို စွဲလမ်းတယ်။ ကိုယ့်လက်စသည်ကို မြင်တဲ့အခါ ငါ့ကိုယ်ကို ငါမြင်တယ်၊ ငါ့လက်ပဲ အမြဲတည်ရှိနေတယ် စသည်

ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ သူတပါးကို မြင်တဲ့အခါလဲ အသက်ရှင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေ၊ အမြဲတည်ရှိနေတဲ့ အနေ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် မျက်စိရုပ်နှင့် အဆင်းရုပ်ကို ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။

မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာ ဆိုရာမှာ မကောင်းတကောင်း အလယ်အလတ် ဥပေက္ခာဝေဒနာလဲ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ စကားလုံးမရှည်ရအောင်လို့ ကောင်းတာနဲ့ မကောင်းတာ ဒီ ၂-မျိုးကိုသာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ မကောင်းတကောင်း ခံစားမှုကိုတော့ ကုသိုလ်၏ အကျိုးနဲ့ ဆိုင်တာကို ကောင်းတာထဲ ထည့်ယူရမယ်။ အကုသိုလ်၏အကျိုးနဲ့ ဆိုင်တာကို မကောင်းတာထဲ ထည့်ယူရမယ်။ အဲဒီ မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာကို ငါလို့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါ၏ ခံစားမှုလို့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အမြဲတည်ရှိနေတယ်လို့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်းတယ်၊ ငါဆင်းရဲတယ်လို့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် မြင်လို့ကောင်း မကောင်း ခံစားမှုဝေဒနာကို ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။

မြင်ရတဲ့အဆင်း မှတ်သားတာကိုလဲ ငါမှတ်မိတယ်၊ ငါက မမေ့ဘူးစသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် မြင်ရတာ မှတ်သားတဲ့သညာကို သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။

မြင်အောင်လို့ ကြောင့်ကြစိုက်မှုဆိုတာ စေတနာပဲ။ ကျမ်းဂန်ဝေါဟာရကတော့ စေ့ဆော်တယ် နှိုးဆော်တယ် တိုက်တွန်းတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ကြောင့်ကြပြုတဲ့အနေနဲ့ပဲ ထင်ရှား

ပါတယ်။ နှလုံးသွင်းမှုဆိုတာကတော့ မနသိကာရပဲ။ ဒီပြင် ဖဿ စသည်လဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ အထူးထင်ရှားတဲ့ စေတနာနဲ့ မနသိကာရကိုသာ ထုတ်ပြီးပြောရပါတယ်။ အဲဒီ ကြောင့်ကြစိုက်မှု နှလုံးသွင်းမှုတွေကိုလဲ ငါပဲ၊ အမြဲ တည်ရှိနေတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် မြင်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာကို သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ သင်္ခါရဆိုတာ ပြုပြင်ပေးတဲ့သဘောပဲ။ မြင်ရာမှာတော့ မြင်မှုကိစ္စပြီးအောင် ပြုလုပ်ပေးတဲ့ သဘောပေါ့။

မြင်သိရုံမျှသဘောဆိုတာ စိတ် ဝိညာဏ်ပဲ။ အဲဒီ စိတ် ဝိညာဏ်ကိုလဲ ငါ မြင်တယ်၊ ငါသိတယ်၊ မြင်တတ်တဲ့ငါက အမြဲရှိနေတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် မြင်သိတဲ့စိတ် ဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို မှတ်မိအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) မြင်ဆဲခဏ၌ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၂) မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၃) မြင်ရတာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၄) မြင်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၅) မြင်သိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ချက်ခြင်းလိုက် လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတာဟာ ယခုဆိုခဲ့တဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်

တွေ့ကို အမှန်အတိုင်း သိပြီး မြင်ရုံမျှတွင် တည်အောင်၊ ငါ ငါ့ဥစ္စာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် မစွဲ လမ်းရအောင် ရှုမှတ်နေရတာပဲ။ အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလဲ နား လည်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်တွေ စီထားတာ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေ ကို လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

ဝိပဿနာရှုနည်း မူသေစည်း

- (၁) ဝိပဿနာ၊ ဉာဏ်ဆိုတာ၊ ဘယ်ဟာ ရှု၍ ဖြစ်သနည်း။
- (၂) စွဲလမ်း နိုင်ရာ၊ ငါးခန္ဓာ၊ မှန်စွာ ရှု၍ ဖြစ်သတည်း။
- (၃) ဘယ်အကျိုးငှါ၊ ထိုခန္ဓာ၊ ဘယ်ခါ ရှုအပ်ပါသနည်း။
- (၄) မစွဲဘို့ရာ၊ ဖြစ်ဆဲမှာ၊ မှန်စွာ ရှုအပ်ပါသတည်း။
- (၅) ဖြစ်ခိုက်မရှု၊ ရုပ်နာမ်စု၊ စွဲမှု ဝင်ရောက်သည်။
မြဲတယ် ကောင်းတယ်၊ ငါကောင်နွယ်၊ တကယ် ထင်တတ်သည်။

- (၆) ဖြစ်တိုင်း မှတ်ရှု၊ ရုပ်နာမ်စု၊ စွဲမှုကင်းပျောက်သည်။
မမြဲ ဆင်းရဲ၊ သဘောပဲ၊ ဉာဏ်ထဲ ရှင်းတော့သည်။

အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်တွေထဲမှာ အမှတ် (၅) ဆောင်ပုဒ်၌ “ဖြစ်ခိုက် မရှု”ဆိုတာ မြင်မှု ဖြစ်ခိုက် ကြားမှု ဖြစ်ခိုက် စသည် မှာ မရှုလို့ရှိယင်-လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ အမှတ် (၆) ဆောင်ပုဒ် ၌ “ဖြစ်တိုင်း မှတ်ရှု”ဆိုတာ မြင်မှု ဖြစ်တိုင်း ကြားမှု ဖြစ်တိုင်း စသည်မှာ မှတ်ရှုပြီး သိလို့ရှိယင်-လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး

ကြားတဲ့အခါ ကြည်လင်တဲ့နားလဲ ထင်ရှားတယ်၊ ကြား ရတဲ့ အသံလဲ ထင်ရှားတယ်၊ ကြားသိတာလဲ ထင်ရှားတယ်၊

အဲဒီ ကြားသိမှုထဲမှာ ကြားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ ကြားရတဲ့အသံကို မှတ်သားတာလဲ ပါဝင်တယ်။ ကြားသိမှု ကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ ကြားသိရုံမျှ သဘောလဲ ပါဝင်တယ်။

ကြားခိုက်၌ မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း မသိသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဲဒီ ကြားခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့ ကရားတွေကို ငါ ငါ ဥစ္စာ စသည် အနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ အတွက် နားနှင့် အသံရုပ်ကို ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ ကြားလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာကို ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ ကြားရတဲ့အသံ မှတ်သားတာကို သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ ကြားအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာကို သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ ကြားသိရုံမျှ သဘောကို ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။ အဲဒါကို လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

- (၁) ကြားဆဲခဏ၌ နားနဲ့ အသံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၂) ကြားလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၃) ကြားရတာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၄) ကြားအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၅) ကြားသိရုံမျှ သဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ ချက်ခြင်း လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတာဟာ အဲဒီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို အမှန်အတိုင်း သိပြီး ကြားရုံမျှတွင် တည်အောင်၊ ငါ ငါ့ဥစ္စာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် မစွဲလမ်းရအောင် ရှုမှတ်နေရ တာပဲ။

နံဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး

အနံ့ကို နံသိတဲ့အခါ ကြည်လင်တဲ့ နှာခေါင်းရုပ်လဲ ထင်ရှားတယ်။ အနံ့လဲ ထင်ရှားတယ်။ နံသိတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ နံသိမှုထဲမှာ နံလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ အနံ့ကို မှတ်သားတာလဲ ပါဝင်တယ်။ နံသိမှု ကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်။ နံသိရုံမျှ သဘောလဲ ပါဝင်တယ်။

နံခိုက်၌ မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း မသိလျှင် အဲဒီ နံခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့တရားတွေကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ စသည် အနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ နှာခေါင်း အနံ့ နံသိမှုတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါတွေကို လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

- (၁) နံဆဲခဏ၌ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့က ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၂) နံလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၃) နံရတာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၄) နံသိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၅) နံသိရုံမျှ သဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

နံတိုင်း နံတိုင်း နံတယ် နံတယ်လို့ ချက်ခြင်းလိုက်ပြီး ရှု
မှတ်ရတာဟာ အဲဒီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို အမှန်အတိုင်းသိပြီး
နံရံမျှတောင် တည်အောင်၊ ငါ ငါ့ဥစ္စာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ်
ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် မစွဲလမ်းရအောင် ရှုမှတ်နေရတာပဲ။

စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး

အစာအာဟာရကို စားလျက် အရသာကို သိတဲ့အခါ
ကြည်လင်တဲ့လျှာလဲ ထင်ရှားတယ်၊ အရသာလဲ ထင်ရှား
တယ်၊ အရသာသိတာလဲ ထင်ရှားတယ်၊ အဲဒီ အရသာသိမှု
ထဲမှာ စားသိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ပါဝင်တယ်၊
အရသာကို မှတ်သားတာလဲ ပါဝင်တယ်၊ အရသာသိမှုကိစ္စ
ပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ပါဝင်
တယ်၊ အရသာသိရုံမျှ သဘောလဲ ပါဝင်တယ်။

စားသိခိုက်၌ မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း မသိလျှင် အဲဒီ
စားသိခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့တရားတွေကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ စသည်
အနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်၊ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ
လျှာ၊ အရသာ၊ စားသိမှုတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။
အဲဒါတွေကို လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

- (၁) စားသိဆဲခဏ၌ လျှာနဲ့ အရသာက ရုပ်ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ။
- (၂) စားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ-
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၃) စားသိရတာကို မှတ်သားတာက သညာ ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ။

(၄) အရသာသိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်း
တာက သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

(၅) အရသာသိရုံမျှ သဘောက ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

အစာအာဟာရကို စားသောက်ရာမှာ ထမင်းလုပ်ပြင်တာ
ယူတာ ပါးစပ်ထဲထည့်တာ ဝါးတာ-ဒီလို ကိုယ်အမှုအရာတွေ
ရှုမှတ်တာကတော့ ထိသိမှုနဲ့ဆိုင်တယ်။ ဝါးနေတုန်း လျှာပေါ်
မှာ အရသာ သိသိသွားတာကတော့ ဒီ စားသိမှုနဲ့ ဆိုင်တယ်။
ဒါကြောင့် အဲဒီလို အရသာ သိတိုင်း သိတိုင်း ချက်ခြင်း
လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတာဟာ အဲဒီ အရသာသိခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့
ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကို အမှန်အတိုင်းသိပြီး အရသာသိရုံမျှတွင်
တည်အောင်၊ ငါ ငါ့ဥစ္စာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် ကောင်း
တယ် စသည်ဖြင့် မစွဲလမ်းရအောင် ရှုမှတ်နေရတာပဲ။

ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး

ထိသိမှုကတော့ အင်မတန် ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ တကိုယ်
လုံး၌ အသွေး အသားကောင်းတဲ့ နေရာတိုင်းမှာ အတွေ့ရုပ်
ထင်ပေါ်နိုင်တဲ့ ကိုယ်အကြည်ရုပ် ဆိုတာ ရှိနေတယ်။ အတွင်း
က အသား အသွေး အကြော အရိုးစသည်ထဲမှာရော၊ အပြင်
က အရေထဲမှာရော အပ်ဖျား တနေရာစာလောက်တောင်
အလပ်မရှိဘူး။ နေရာတိုင်းမှာ ပြန့်နှံ့ပြီး တည်ရှိနေတယ်။
အဲဒီ နေရာတိုင်းမှာ ထိသိမှု ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီ ထိသိမှု ဖြစ်
တဲ့အခါမှာ အတွေ့ရုပ်ကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ ကိုယ်အကြည်ရုပ်လဲ
ထင်ရှားတယ်။ ထိသိရာ ဌာနအနေနဲ့ ထင်ရှားတာပါပဲ။
ပုံသဏ္ဌာန် စသည်နဲ့ ထင်ရှားတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ နား

ရုပ် နှာခေါင်းရုပ် လျှာရုပ်တို့ ထင်ရှားတယ်ဆိုတာလဲ ဒီနည်း
ဖြင့် ထင်ရှားတာပါပဲ။ ကြားသိရာ နံသိရာ အရသာသိရာ
ဌာနအနေနဲ့ ထင်ရှားတာပါပဲ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗခေါ်တဲ့ ထိသိစရာ
အတွေ့ရုပ်လဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ ထိသိစရာ အတွေ့ကလဲ
ပထဝီအတွေ့ တေဇောအတွေ့ ဝါယောအတွေ့ အားဖြင့်
သုံးမျိုးရှိတယ်။ ခက်မာကြမ်းတမ်း နူးညံ့ချောညက်တဲ့ အနေ
ဖြင့် တွေ့ရတာက ပထဝီအတွေ့ပဲ။ ပူ နွေး အေးတဲ့အနေနဲ့
တွေ့ရတာက တေဇောအတွေ့ပဲ။ တောင့်တင်း တုန်းကန်
လှုပ်ရှားတဲ့အနေနဲ့ တွေ့ရတာက ဝါယောအတွေ့ပဲ။ အဲဒီ
အတွေ့က မိမိကိုယ်ထဲက ရုပ်အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်တွေ့ရ
တာလဲ ရှိတယ်။ အပြင်က အဝတ် အိပ်ရာ နေရာ မြေ ရေ
လေ မီး နေပူ စသည်တို့နှင့် တိုက်ခိုက် တွေ့ရတာလဲ ရှိတယ်။
နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ အတွေ့ကို ထိသိမှုလဲ ထင်ရှားတယ်။
အဲဒီထိသိမှုထဲမှာ ထိသိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ
ပါဝင်တယ်။ ထိသိရတာကို မှတ်သားတာလဲ ပါဝင်တယ်။
ထိသိမှု ကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ
ပါဝင်တယ်။ ထိသိရုံမျှ သဘောလဲ ပါဝင်တယ်။ ဒီ ထိသိရာမှာ
အကောင်းအဆိုး ခံစားမှု ဝေဒနာက အထူးပဲ ထင်ရှားပါ
တယ်။ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဆိုတာဟာ အတွေ့ဆိုးတွေနဲ့ ထိခိုက်ပြီး
ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေပဲ။

ထိသိခိုက်မှာ မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း မသိလျှင် အဲဒီ
ထိသိခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့တရားတွေကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ စသည်အနေ
ဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီထိသိရာ ဌာန ကိုယ်အကြည်

ရုပ်၊ ထိသိရတဲ့အတွေ့၊ ထိသိမှုတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါတွေကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) ထိသိဆဲခဏ၌ ကိုယ်အကြည်ရုပ်နှင့် ထိသိရတဲ့အတွေ့က ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၂) တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၃) တွေ့ထိရတာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၄) ထိသိမှုဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- (၅) ထိသိရုံမျှ သဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် အိပ်တယ် ကျွေးတယ် ဆန့်တယ် လှုပ်တယ် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမှုအရာတွေကို ရှုမှတ်နေတာဟာ ဒီထိသိမှုနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကို သိအောင် ရှုမှတ်နေရတာပဲ။ သွားတယ်စသည်ဖြင့် အဲဒီ ကိုယ်အမှုအရာတွေကို ရှုမှတ်တဲ့အခါမှာ အထူးထင်ရှားတဲ့ တောင့်တင်း တွန်းကန် လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ်ကို အာရုံမသိတတ်တဲ့ ရုပ်သဘောအနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိရတယ်။ ရှုသိတဲ့ သဘောကိုတော့ အာရုံသိတတ်တဲ့ နာမ်သဘောအနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိရတယ်။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုသိရတဲ့ ရုပ်နဲ့ ရှုသိတဲ့ နာမ်ဆိုတဲ့ ဒီ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးကို ကိုယ် ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိပြီးတဲ့နောက် သွားချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ သွားရုပ်ဖြစ်တယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားသိတယ်။ အဲဒီလို သိပြီးတဲ့နောက် သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်ရော သိတဲ့

စိတ်ရောအသစ် အသစ် ဖြစ် ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာကို ရှုခိုက်ရှုခိုက်မှာပင် ထင်ရှားတွေ့ရတဲ့အတွက် မမြဲတာတွေပဲ၊ ဆင်းရဲတွေ မကောင်းတာတွေပဲ၊ သူသဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက် နေတဲ့ သဘောတရားတွေ အနတ္တတွေပဲလို့ ရှင်းလင်းစွာ သိသိ သွားတယ်။ အဲဒီလို သိတဲ့အတွက် သွားမှု ရပ်မှု ထိုင်မှု စသည်နှင့် စပ်ပြီး ငါ ငါ့ဥစ္စာ စသည်ဖြင့် မစွဲလမ်းနိုင်တော့ဘူး။ အဲဒါဟာ-

လောကေ-ရုပ်ကိုယ်ဟူသော လောကဉ္စ၊ ဝါ-ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော လောကဉ္စ၊ ကိဉ္စူ-တစုံတခုကိုမျှ၊ န စ ဥပါဒိယတိ- မစွဲလမ်းတော့ပေ-ဆိုတဲ့ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ် ဒေသနာ တော်နှင့်အညီ အစွဲအလမ်းကင်းပုံပါပဲ။ အဲဒီလို အစွဲအလမ်း ကင်းအောင်လို့ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ၏ အာရုံတွေကို ရှုမှတ်ရတာပဲ။

ညောင်းခြင်း ပူခြင်း နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း ယာယံခြင်း အစ ရှိသော ဒုက္ခဝေဒနာတွေဟာ ဒီ ထိသိရာမှာထင်ရှားတာပဲ။ အဲဒီ ဒုက္ခဝေဒနာတွေကို မရှုလို့ အမှန်အတိုင်း မသိလျှင် ငါညောင်း တယ် ငါပူတယ် ငါနာတယ် ငါဆင်းရဲတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်း မှု ဥပါဒါန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်မည့် အစွဲအလမ်း ဥပါဒါန်တွေ မဖြစ်ရအောင်လို့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေကို အမှန်အတိုင်းသိ အောင် ရှုမှတ်နေရတာပဲ။ အဲဒီလို ဒုက္ခဝေဒနာတွေကို စူးစိုက်ပြီး မပြတ်ရှုနေယင် အဲဒီ ညောင်းတာ ပူတာ နာတာကလေ တွေဟာ ကိုယ်ထဲမှာ တခုပြီး တခု အသစ်အသစ် ကျရောက် ကျရောက်လာနေသလို ထင်ရှားတတ်တယ်။ အဲဒီတော့ အခံ ခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေဟာ သူ့အခိုက်အတန့်နှင့်သူ ဖြစ်ပျက် နေလို့ မမြဲတဲ့ သဘောတရားမျှပဲဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင်

သိရတယ်၊ ဒါကြောင့် ငါ ငါ့ဥစ္စာအနေ၊ မြဲတဲ့အနေ စသည်
ဖြင့် မစွဲလမ်းတော့ဘူး၊ အစွဲအလမ်း ကင်းသွားတယ်၊ အဲဒီလို
အစွဲလမ်းကင်းအောင် ရှုရတာပဲ။

ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး

ဒီကြံသိမှုဆိုတာကလဲ အလွန်ကျယ်ပြန့်ပါတယ်၊ အလွန်လဲ
အဖြစ်များပါတယ်၊ နိုးနေတဲ့အခါဆိုယင် အမြဲမပြတ်လို ဖြစ်
နေတာပဲ၊ အနီးအပါးမှာ နှစ်သက်သာယာစရာ ဘာမှမရှိ
ပေမဲ့ စိတ်ကူးထဲမှာတော့ တကယ်ရှိနေသလိုပဲ စိတ်ကူးတွေ
ဖြစ်နေတတ်တယ်၊ (ဣန္ဒြေဗျာပါဒ ထိနမိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ
ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့) နိဝရဏတွေဟာ ဒီ စိတ်ကူးကြံသိမှုတွေပဲ၊
(ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံ သာဝိတက်ဆိုတဲ့) ကြံစည်
မှုတွေဟာလဲ ဒီ စိတ်ကူးကြံစည်မှုတွေပဲ၊ ဒီ စိတ်ကူးကြံစည်မှု
ကို မရှုနိုင် မသိနိုင်လျှင် အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်အနေ
နဲ့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေတာပဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီ စိတ်ကူးကြံသိမှု
ကို ရှုသိဘို့ရာ အလွန်ပင် အရေးကြီးပါတယ်။

ကြံသိမှုဆိုတာလဲ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်ယင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
ငါးပါးအပေါင်းပါပဲ၊ ဘယ်လိုလဲဆိုယင်-ကြံသိရာမှာ ရှင်လန်း
ဝမ်းသာလျက် ကြံနေတာလဲရှိတယ်၊ စိတ်ညစ်ညှိုးနွမ်းလျက်
ကြံနေတာလဲရှိတယ်၊ မရှင်မညှိုး အလယ်အလတ်ဖြစ်လျက်
ကြံနေတာလဲ ရှိတယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်ရာမှာ ရှင်လန်းဝမ်းသာ
တာက သောမနဿခေါ်တဲ့ သုခဝေဒနာပဲ၊ စိတ်ညစ်တာက
ဒေါမနဿခေါ်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာပဲ၊ မရှင်မညှိုး အလယ်အလတ်
ဖြစ်နေတာက ဥပေက္ခာဝေဒနာပဲ၊ အဲဒီ ဝေဒနာသုံးပါးကို

ဖြစ်ခိုက်မှာ မရူနိုင်ယင် ငါချမ်းသာနေတယ် ကောင်းနေတယ်၊ ငါ ဆင်းရဲနေတယ် မကောင်းဘူး၊ ငါ့မှာ ကောင်းနေတာလဲ မဟုတ်ဘူး မကောင်းတာလဲမဟုတ်ဘူး စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ ခံစားမှုဝေဒနာ သုံးပါးကို ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ်တယ်။

နောက်ပြီးတော့ စိတ်ကူးရောက်ရာရာအာရုံကို မှတ်သားတဲ့ သညာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အထူးအားဖြင့် ပြောဆိုစရာတွေကို စဉ်းစားနေတဲ့အခါ စာရင်းအင်းတုက်ချက် ရှင်းလင်းနေတဲ့အခါ စသည်မှာ ဒီမှတ်သားမှုက ပိုပြီးထင်ရှားတယ်။ အဲဒီမှတ်သားမှုကိုလဲ ငါမှတ်မိတယ် မှတ်ဉာဏ်ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ မှတ်သားမှုကို သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ်တယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ စိတ်ကူး ကြံသိခိုက်မှာ အာရုံကို ထင်ရှားတွေ့မှု-ဖဿလဲ ထင်ရှားတယ်။ အာရုံဆီကို ဦးတမ်းပြီး ညွတ်တဲ့ ဝိတက်လဲ ထင်ရှားတယ်။ နှလုံးသွင်းမှု-မနသိကာရလဲ ထင်ရှားတယ်။ ဒီလိုဖြစ်စေ၊ ဟိုလိုဖြစ်စေ စသည်ဖြင့် စေ့ဆော်တိုက်တွန်းမှု-စေတနာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ စေတနာ တိုက်တွန်းပုံကတော့ တကယ်လုပ်လို့ မဖြစ်နိုင်တဲ့ ညဉ့်အခါ စသည်မှာ အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စကို စိတ်ကူးမိယင် အလွန်ထင်ရှားတတ်တယ်။ သွားလိုက် ပြောလိုက် စသည်ဖြင့် စိတ်ထဲမှာ တိုက်တွန်းနေပုံဟာ အလွန်ပင် ထင်ရှားတတ်ပါတယ်။ အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ကြံနေတဲ့အခါမှာ လောဘ ဒေါသ စသည်တို့လဲ ထင်ရှားတယ်။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ကြံနေတဲ့အခါမှာ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ သဒ္ဓါ သတိ စသည်တို့လဲ ထင်ရှားတယ်။ ယခု ပြော

ခဲတဲ ဖဿ စေတနာ မနသိကာရ အစရှိသော သဘောတရား
တွေက စိတ်ကူးကြံစည်မှု အဆင့်ဆင့် ဖြစ်အောင်လဲ လို့ ဆော်
ပေးနေတယ်။ ပြောဆိုအောင်လဲလို့ ဆော်ပေးနေတယ်။ သွား
ခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း ကျွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း စသော
ကိုယ်အမူအရာတွေ ပြုလုပ်အောင်လဲ လို့ ဆော် ပေးနေတယ်။
အဲဒီ စိတ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်
အောင် လို့ ဆော်တာဟာ ပြုပြင်မှု - သင်္ခါရတွေပဲ။ အဲဒီ
ပြုပြင်မှု-သင်္ခါရတွေက ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနဲ့ တူတယ်။ ဒါကြောင့်
အဲဒီ ပြုပြင်မှု-သင်္ခါရတွေကို ငါလို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေကြ
တာပဲ။ ငါကြံတယ် ငါပြောတယ် ငါသွားတယ် ငါလုပ်တယ်
စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတာတွေဟာ ဒီ သင်္ခါရတွေကို စွဲလမ်း
တာပဲ။ အဲဒီလို စွဲလမ်းတာကို ကာရကအတ္တစွဲ ခေါ်တယ်။
ဒါကြောင့် ဖဿ စေတနာ မနသိကာရ အစရှိသော ဒီ သင်္ခါရ
တွေကို သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ကြံစည်နေခိုက်မှာ ကြံသိရုံမျှ စိတ်
ဝိညာဏ်ကလဲ ထင်ရှားတယ်။ ဗမာလူမျိုးတွေ အနေအားဖြင့်
အဲဒီ ကြံသိနေတဲ့ စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားတွေကို စိတ်လွှဲပဲ
ထင်ရှား သိနေကြပါတယ်။ အဲဒီ ကြံသိရုံမျှ စိတ်ကိုလဲ အတ္တ
ကောင် ငါကောင် အနေအားဖြင့် စွဲလမ်းတာ အလွန်များ
ပါတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ စိတ်ဝိညာဏ်ကို
ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ စိတ်ကူး ကြံစည်ခိုက်မှာ ကြံသိမှု၏
တည်ရာ ရုပ်လဲ ထင်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် အကြားအမြင် နဲ့တဲ့
လူတွေက ရုပ်ကိုယ်ကပဲ ကြံသိနေတယ်လို့တောင် ထင်မှတ်

စွဲလမ်းနေကြသေးတာပဲ။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ ကြံသိမှု၏ တည်မှီရာရုပ်ကို ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။

ကြံသိမှု၏ အာရုံကတော့ ရုပ်လဲ ရှိတယ်၊ နာမ်လဲ ရှိတယ်၊ ပညတ်လဲ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေကိုလဲ စွဲလမ်းတာပဲ။ ဒါကြောင့် ရုပ်အာရုံကိုတော့ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်၊ နာမ်အာရုံ ကိုတော့ နာမ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလေးပါးထဲ ထည့်သွင်း ယူရတယ်။ ပညတ်ကိုတော့ အဲဒီ ပညတ်၏တည်မှီရာ ရုပ်နာမ်ရှိယင် အဲဒီ ရုပ်နာမ်နှင့် ဆိုင်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာထဲ ထည့်ယူရုံပါပဲ။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုယင် (ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ) ဆိုတဲ့ စကားရပ်မှာ အလိုရှိတာကို မရခြင်းသည်ပင်လျှင် ဒုက္ခ - ဆင်းရဲပဲ။ ဒါပေမဲ့ မရခြင်းဆိုတာက ရုပ်နာမ်တရားကိုယ် မရှိဘူး၊ ပညတ်မျှဖြစ် နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ စကားရပ်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာမှာ မရနိုင်တာလိုချင်တဲ့ တဏှာကို ဒုက္ခလို့ ဖွင့်တဲ့အကြောင်း မူလဋီကာမှာ ပြဆိုထားတယ်။ အဲဒါလိုပဲ မှတ်ယူရမယ်။

ကြံသိခိုက်၌ ထင်ရှားတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို ဖော်ပြ တာ ပြည့်စုံသွားပြီ။ အကျဉ်းချုပ် မှတ်ထားရအောင် လိုက်ဆို ကြရမယ်။

- (၁) ကြံသိဆဲခဏ၌ ကြံသိမှု၏ တည်ရာရုပ်က ရုပ်ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ။
- (၂) ကြံလို့ ကောင်း မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ။
- (၃) ကြံမိတဲ့ အာရုံကို မှတ်သားတာက သညာ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ။

(၄) ကြံသိမှု ပြောမှု ပြုမှုပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

(၅) ကြံသိရုံမျှ သဘောက ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ကြံသိမှုဆိုတဲ့ ဒီစိတ်ကူး စဉ်းစားကြံစည်မှုကို ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ရှုရှုပြီး အမှန်အတိုင်း သိဘို့ရာ အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း မသိယင်တော့ အဲဒီ ကြံသိမှုကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတဲ့ 'ဥပါဒါန် ဖြစ်လိမ့်မယ်၊ ယခု လူအများစုမှာ ဒီစွဲလမ်းမှုတွေ မပြတ်လိုလိုပင် ဖြစ်နေကြတာပဲ၊ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်တော့ (ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝေါ) ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဘဝအသစ်ဖြစ်ကြောင်း ကံတွေ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ဘဝသစ်တွေ ဖြစ်ဖြစ် သွားမယ်၊ ဖြစ်ရာရာ ဘဝတိုင်းမှာ အိုရ နာရ သေရမယ်၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ ဆိုတဲ့ ဆင်းရဲတွေကိုလဲ တွေ့ကြုံခံစားသွားကြရမယ်။

ကြံသိမှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသိသွားယင်တော့ အဲဒီ ကြံသိမှုနှင့် စပ်ပြီး စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် မဖြစ်ဘူး၊ ဥပါဒါန် မဖြစ်တော့ ကမ္မဘဝ မဖြစ်ဘူး၊ ကမ္မဘဝ မဖြစ်တော့ ဘဝသစ် မဖြစ်ရဘူး၊ ဘဝသစ် မဖြစ်တော့ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း အစရှိသော ဆင်းရဲတွေ အကုန်ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲတွေ ကင်းငြိမ်းသွားတာဟာ ရှုသိရတဲ့ ကြံသိမှု တခု တခုနှင့် စပ်ပြီး တဒင်္ဂအားဖြင့် ကင်းငြိမ်းပုံပါပဲ။ အဲဒီလို ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း တဒင်္ဂအားဖြင့် ငြိမ်းပြီးတော့

အရိယမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ အမြစ်ပြတ် အကြွင်းမဲ့ ငြိမ်းသွားမယ်။ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်ပေါ် လာယင် အဲဒီ စိတ်ကူးကြံစည်မှုကို စိတ်ကူးတယ် စဉ်းစား တယ် ကြံစည်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတာပဲ။

ယခုပြောလာခဲ့တာဟာ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် နံခိုက် စားသိ ခိုက် ထိသိခိုက် ကြံသိခိုက် ဆိုတဲ့ ခဏ ၆-ပါးမှာ ထင်ရှား တာတွေဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးမျှသာ ဖြစ်ကြောင်း ပေါ် လွင်ထင်ရှားအောင် အသေးစိတ်အားဖြင့် သရုပ်ခွဲပြခဲ့တာပဲ။ မရူမမှတ်နိုင်တဲ့ ပကတိလူတွေမှာ မြင်တဲ့အခါ မြင်သိတဲ့ ကိုယ့်ဘက်ကလဲ အကောင်းကြီးအနေနဲ့ ထင်ရှားနေတယ်၊ အမြင်ခံ အပြင်ဘက်ကလဲ မိန်းမ ယောက်ျား အကောင် အထည် ဝတ္ထုကြီးတွေအနေနဲ့ ထင်ရှားနေတယ်၊ ကြားခိုက် စသည်မှာလဲ ဒီ နည်းအတိုင်းပဲ။ အမှန်ကတော့ အဲဒီလို အကောင် အထည်ဒြပ်တွေဆိုတာ ရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာ ငါးပါးမျှ ရှိတာပဲ၊ အဲဒီ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသော ခဏ ၆-ပါးမှ အလွတ်လဲ မရှိဘူး၊ ဒီ ခဏ ၆-ပါးမှာသာ ထင် ရှားပေါ်နေကြတယ်၊ ထင်ရှား ပေါ်လာသမျှတွေ ဟာလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးမျှပဲ။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ရှိနေလို့ ဆင်းရဲရသည်

ဘဝအသစ်ဖြစ်ရလို့ ဆင်းရဲခြင်း အိုခြင်း သေခြင်း စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်း အစရှိသော ကြောက်စရာ ဆင်းရဲတွေဟာ ဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ရှိနေလို့ ဖြစ်တဲ့ ဆင်းရဲတွေပဲ၊ ဒီ ဥပါဒါ-

နက္ခန္ဓာတွေ ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဖြစ်ခြင်း အိုခြင်း သေခြင်း အစရှိတဲ့ ကြောက်စရာ ဆင်းရဲတွေဟာ ရှိနေမှာပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေဟာလဲ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတွေပဲ။ အတိုချုပ်ပြောရယ် ရုပ်ရှိနေလို့ ရုပ်ကိုမှီပြီး ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ရတယ်။ သိတတ်တဲ့ နာမ်ရှိနေလို့ နာမ်ကို မှီပြီး ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ရတယ်။ ဒါကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတွေချည်းပဲ။

တနည်းအားဖြင့် ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲမှာ မခံသာတဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲဆိုတဲ့ ဒုက္ခ ဝေဒနာတွေဟာ ဒုက္ခ ဒုက္ခဆိုတဲ့ ဆင်းရဲအစစ် ဖြစ်တဲ့အတွက် ကြောက်စရာတွေပဲ။ အများကလဲ ကြောက်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာဆိုတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ ဆင်းရဲအစစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာပဲ။

ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲမှာ ကောင်းတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာတွေကတော့ သူတို့ ဖြစ်နေတုန်း ရှိနေတုန်းမှာ ကိုယ်ရော စိတ်ပါ ချမ်းသာပြီး ကောင်းနေပေမဲ့ သူတို့မရှိတဲ့အခါကျတော့ မနေသာ မထိုင်သာဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲစေတတ်တဲ့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခဆိုတဲ့ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ ဆင်းရဲ ဖြစ်တဲ့အတွက် ကြောက်စရာပါပဲ။ ဒါကြောင့် သုခဝေဒနာဆိုတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာလဲ အရိယာတို့၏ အမြင်အားဖြင့် လှပတဲ့အဆင်းကိုပြုပြီး ရူးသွပ်စေတတ်တဲ့ ဘီလူးမကဲ့သို့ပင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲအစစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာပါပဲ။ တနည်းအားဖြင့် အဲဒီ ချမ်းသာသုခဟာ မမြဲတဲ့အတွက် တည်မြဲ တည်နေအောင် ရှိမြဲ ရှိနေအောင် အမြဲမပြတ်

ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ပြုပြင်ပေးနေရတယ်။ အဲဒီလို မပြတ် ပြုပြင် ပေးနေရသောကြောင့်လဲ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲ အစစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာပါပဲ။

ကျန်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာနဲ့ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ရုပ် ဆိုတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ မမြဲတဲ့ အတွက်လဲ အရိယာတို့၏ အမြင်ဖြင့် ကြောက်စရာကောင်း တယ်။ ဘယ်အချိန်မဆို သေနိုင်တဲ့အတွက် ပြိုလုဆဲဆဲ ဖြစ်နေ တဲ့ တိုက်အိမ်ကြီးထဲ ဝင်နေရမှာ ကြောက်စရာကောင်းသလို ပင် အဲဒီ မမြဲတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကို အထည်ကိုယ် လုပ်နေ ရတာလဲ ကြောက်စရာကောင်းတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မမြဲ တဲ့အတွက် တည်မြဲ တည်နေအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး မပြတ် ပြုပြင်ပေးနေရတယ်။ အဲဒီလို ပြုပြင်ပေးနေရတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခ ဖြစ်တဲ့အတွက်လဲ ကြောက်စရာကောင်းတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယာတို့၏အမြင်ဖြင့် သုခ ဒုက္ခဝေဒနာတို့မှ တပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေဟာလဲ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲ အ စစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာချည်းပါပဲ။

အဲဒီလို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးလုံး အရိယာတို့၏အမြင်ဖြင့် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်ချည်း ဖြစ်သော ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက “သံခိတ္တေန-အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုလျှင်၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ငါ ငါ့ဥစ္စာ အနေ၊ နိစ္စ သုခ အတ္တအနေဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်သော ရုပ်နာမ် သဘောတရားတို့သည်၊ ဒုက္ခာ-ကြောက်ဖွယ် ဆင်းရဲတို့သာ တည်း”လို့ ဒုက္ခသစ္စာသရုပ်ကို နိဂုံးချုပ်ပြီး ဟောကြားတော် မူပါတယ်။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ

ယခု ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ခွဲခြားပြီး ပြောဦးမယ်။ ဥပါဒါန်ဆိုတာ စွဲလမ်းမှုပဲ။ အဲဒီ စွဲလမ်းမှုက ကာမုပါဒါန် ဒိဋ္ဌုပါဒါန် သီလဗ္ဗတုပါဒါန် အတ္တဝါဒုပါဒါန်လို့ ၄-ပါး ရှိတယ်။ လိုချင်နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတာကို ကာမုပါဒါန်ခေါ်တယ်။ တဏှာစွဲပါပဲ။ အတ္တကောင် ငါကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းတာကို အတ္တဝါဒုပါဒါန် ခေါ်တယ်။ အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဆိုတာနဲ့ အရ အတူတူပါပဲ။ သစ္စာလေးပါးကို သိအောင်ကျင့်တာလဲမဟုတ်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဖြစ်ပွားစေတာလဲ မဟုတ်ပါပဲ တစုံတခုသော အလေ့အကျင့်မျှဖြင့် သံသရာဆင်းရဲမှ လွတ်တယ်။ မအို မနာ မသေ အမြဲတမ်း ချမ်းသာ သွားတယ်လို့ ယုံကြည်စွဲလမ်းတာကို သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ခေါ်တယ်။ အကျင့်လမ်းမှားကို အကျင့်လမ်းမှန်လို့ ယုံကြည် စွဲလမ်းတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတမျိုးပါပဲ။ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုး မရှိ တမလွန်ဘဝ မရှိ၊ ဘုရားရဟန္တာ မရှိလို့ ယူဆစွဲလမ်းတာကို ဒိဋ္ဌုပါဒါန် ခေါ်တယ်။ အတ္တဒိဋ္ဌိ သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိတို့မှ တပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသမျှကိုလဲ ဒိဋ္ဌုပါဒါန် ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဥပါဒါန်လေးပါးထဲမှာ ကာမုပါဒါန်က နှစ်သက်သာယာတဲ့ တဏှာပဲ။ ကျန်တဲ့ ဥပါဒါန်သုံးပါးက အထင်လွဲမှားတဲ့ အယူမှား ဒိဋ္ဌိချည်းပဲ။ ဒါကြောင့် “ထင်လွဲ သာယာ၊ စွဲလမ်းတာ၊ ၂-ဖြာ ဥပါဒါန်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ထင်လွဲ သာယာ၊ စွဲလမ်းတာ၊ ၂-ဖြာ ဥပါဒါန်။

အထင် လဲ့မှားပြီး စွဲလမ်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိစွဲက တမျိုး၊ သာယာ နှစ်သက် တပ်မက်ပြီး စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာစွဲက တမျိုး၊ ဒီလို ၂-မျိုး ရှိတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ ဥပါဒါနံ ၂-မျိုးဖြင့် စွဲလမ်း နိုင်တဲ့ ရုပ်အဖို့အစု နာမ်အဖို့အစုတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တာပဲ။ အဲဒါကိုလဲ “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ စွဲနိုင်တာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

(၂) ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ စွဲနိုင်တာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ငါလို့ စွဲလမ်းတာက အတ္တဒိဋ္ဌိစွဲပဲ။ အတ္တဒိဋ္ဌိစွဲ ဖြစ်ယင် ကျန်တဲ့ ဒိဋ္ဌိအစွဲ ၂-ပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တော့တာပါပဲ။ သာယာ တပ်မက်ပြီး စွဲလမ်းယင် ကိုယ်ဥစ္စာ မဟုတ်သေးပေမဲ့ ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာလိုပင် သိမ်းပိုက်ပြီး စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် ပါဠိတော် များမှာ အဲဒီ တဏှာ ဖြစ်ပုံကို “တေံ မမ၊ ဤဟာက ငါ့ဥစ္စာ” လို့ သာယာ သိမ်းပိုက်ပြီး ဖြစ်ပုံကို ပြထားပါတယ်။ ဒီ ဆောင်ပုဒ်မှာလဲ အဲဒီ ပါဠိနည်းအရ ငါ့ဥစ္စာ အနေဖြင့် သာယာ သိမ်းပိုက်ပြီး စွဲလမ်းပုံကို ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလို အတ္တကောင် ငါကောင်အနေနဲ့ အမြင်မှား အယူမှားပြီးတော့ ဖြစ်စေ၊ ငါ့ဥစ္စာ အနေနဲ့ သာယာ သိမ်းပိုက်ပြီးတော့ဖြစ်စေ စွဲလမ်းနိုင်ကောင်းတဲ့ ရုပ်နာမ်အဖို့အစု တရားတွေကို ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်-လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီလို တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိနဲ့ မစွဲလမ်းနိုင်ကောင်းတဲ့ နာမ်တရား အဖို့အစုတွေကိုတော့ ရိုးရိုး ခန္ဓာလို့သာ ဆိုရတယ်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့တော့ မဆိုရ ဘူး။ အဲဒီ ရိုးရိုးခန္ဓာတွေက ဘယ်လိုဟာတွေလဲ ဆိုယင် မဂ် လေးပါး ဖိုလ်လေးပါးထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ

ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ တရားတွေပါပဲ။ အဲဒီ လောကုတ္တရာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကိုတော့ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ လို့သာ ဆိုရတယ်။ ယခု ဒီမှာ ဥပါဒါန်ဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်ကောင်းတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာတွေက ဘာတွေလဲ ဆိုယင် ရှေးနားက အကြိမ်ကြိမ် ပြောခဲ့ပြီး ဖြစ်တဲ့ လောကီရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ် အဖို့အစု တရားတွေပါပဲ။ အဲဒါကို “ရုပ်, ဝေ, သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာ ဤ ငါးတန်” လို့ သရုပ်ပြ ဆောင်ပုဒ် တခုလဲ စီထား တယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ရုပ်, ဝေ, သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာ ဤ ငါးတန်။

အဲဒီ ငါးပါးကတော့ ရှေးနားက အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ပြောခဲ့ရုံတင်ဆိုခဲ့လို့ ရှင်းနေလောက်ပါပြီ။ အဲဒီ လောကီ ရုပ် နာမ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး ဆိုတာက ဈာန်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆိုယင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါး၌ ထင်ရှားပေါ်နေတဲ့ ရုပ်တရားတွေနဲ့ ကာမာဝစရ စိတ် စေတသိက်တွေပါပဲ။ ဈာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ တော့ မနောဒွါရမှာ ထင်ပေါ်တဲ့ ဈာန်ဆိုတဲ့ ရူပါဝစရ အရူပါ ဝစရတရားတွေလဲ ပါဝင်တယ်။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး တရားတွေဟာ ဝိပဿနာ ရှုအပ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ တရားတွေချည်း ပဲ။ နောက်ပိုင်းကျတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပရိညေယျ- ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား သိအပ်သော တရား ဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ တတိယပိုင်း သမ္မာ ဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် အဖွင့်(နှာ ၁၇၆)မှာတုန်းက ဒုက္ခေ ဉာဏံ-ဒုက္ခသစ္စာ ၌ အသိဉာဏ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ခေါ်ဆိုအပ်ကြောင်း ထုတ်ပြ

ခဲ့တယ်။ အဲဒါဟာ ဒီဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုမှတ်ပြီး သိတဲ့ဉာဏ်ကို ပြောတာပါပဲ။

ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာသမျှ (မပျက်စိနဲ့ အဆင်း နားနဲ့ အသံ အစရှိသော) ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ၊ (မြင်သိမှု၊ ကြားသိမှု အစရှိသော) နာမ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကို ရှုမှတ်ပြီးတော့ အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောများကို အမှန်အတိုင်း သိသောအားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေကို ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်တရားတွေပဲလို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိရမယ် ဆိုတာကိုလဲ မြဲမြံစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။ ယခု ဒီသာသနာ့ရိပ်သာမှာ သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ ပေါ်လာသမျှကို ရှုမှတ်ပြီးတော့ ယခု ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း မှန်ကန်စွာသိနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ အင်မတန် ဝမ်းသာစရာကောင်းပါတယ်။ (သံခိတ္တေန ပဇ္ဇုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ-လို့) မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတဲ့ အတိုင်း ငါတို့ သိရပါပေတယ်လို့ ဆင်ခြင်ပြီး ဝမ်းမြောက်ကြဘို့ပါပဲ။ ဝမ်းမြောက်ပြီးတော့ အသိဉာဏ် ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံအောင် တိုးတက်ပြီး အားထုတ်သွားကြဘို့ပါပဲ။ ယခု ဒုက္ခသစ္စာ သရုပ် ၁၂-ပါး ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဖြစ် အို သေရေး၊ စိုးရိမ်ဆွေး၊ ငိုကြွေးကိုယ် နာကျင်။

(၂) နှလုံးမသာ၊ စိတ်ပြင်းစွာ၊ ပူတာ ဆင်းရဲပင်။

ဆိုလိုတာကတော့ (၁) ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၂) အိုခြင်းလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၃) သေခြင်းလဲ ဒုက္ခ-

ဆင်းရဲပဲ၊ (၄) စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၅) ငိုကြွေးခြင်းလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၆) ကိုယ်ထဲက နာကျင်အခံ ခက်တဲ့ ကိုယ်ဆင်းရဲလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၇) နှလုံးမသာမန် ဆိုတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ (၈) စိတ်ထဲမှာ မခံချို မခံသာ ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းဆိုတာလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ-လို့ ဆိုလို ပါတယ်။ နောက် တပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) မုန်းတာနဲ့ တဲ့၊ ချစ်တာ ကဲ့၊ ဆင်းရဲအမှန်ပင်။

(၉) မုန်းတဲ့သူတွေ၊ မုန်းစရာကောင်းတဲ့ သင်္ခါရအနိဋ္ဌာရုံ တွေနဲ့ တွေ့ဆုံရ ပူးတဲ့နေရာတာလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲအမှန်ပဲ၊ (၁၀) ချစ်တဲ့သူတွေ၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်အပ်တဲ့ သင်္ခါရ ဣဋ္ဌာရုံတွေနဲ့ ရှင်ကဲ့ သေကဲ့ ကဲ့ကွာရခြင်းလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲအမှန်ပဲ-လို့ ဆိုလို ပါတယ်။ နောက် နှစ်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) မရတာ လို့၊ ဒုက္ခ ဆို၊ တိုတို ပြောရလျှင်။

(၅) စွဲလမ်းနိုင်ရာ၊ ငါးခန္ဓာ၊ သစ္စာ ဒုက္ခပင်။

(၁၁) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားကိုတော့ မကျင့်သုံး မပျိုး များပဲ၊ မအို မနာ မသေပဲ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းပြီး နေရဘို့ လိုလားတောင့်တနေယင် အဲဒီ တောင့်တချက်အတိုင်း မရနိုင်ဘူး၊ အဲဒီ မရနိုင်တာကို တောင့်တမှုဟာ အလိုမပြည့် သဖြင့် ဆင်းရဲရုံမျှပဲ၊ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲပဲ၊ လောကဘက် က မရနိုင်တာတွေ တောင့်တတာလဲ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲပဲ၊ ဒီ မရ နိုင်တာကို လိုချင်တောင့်တမှုအထိ ဆင်းရဲ အကျယ် ၁၁-ပါး ကို အတိုချုံး ပြောရမယ်ဆိုလျှင်(၁၂) ငါ ငါ့ဥစ္စာအနေဖြင့်

စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးဟာ ဒုက္ခ-သစ္စာဆင်းရဲ အစစ်အမှန် ပဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒုက္ခသစ္စာ၏ သရုပ်ဖော်ပြတာ ပြည့်စုံ လောက်ပါပြီ။ အချိန်လဲ တော်တော်ကြာသွားပါပြီ။ ဒီကနေ့ ဒီတွင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းကြစို့။

ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို ရိုသေစွာ နာယူ မှတ် သားကြရသော ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ကံ စေတနာတို့၏ အစွမ်း အာနုဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာပရိသတ်အပေါင်း သူတော် ကောင်းတို့သည် ပိုင်းခြား၍ သိသင့် သိထိုက်သော ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို ရှုမှတ်လျက် သိသော အားဖြင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး မြတ်တရားတို့ကို ပွားများစေကြ၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာတရားတော်မြတ်ကို မိမိတို့ အလိုရှိအပ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင် ကြပါစေ။

သာဓု....၊ သာဓု....၊ သာဓု....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး စတုတ္ထပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

ပဉ္စမပိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့ ဖွင့်ပြ ဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၈)ရက်နေ့ စတုတ္ထပိုင်း ဟောစဉ်
က သစ္စာလေးပါးထဲမှ ဒုက္ခသစ္စာ၏ သရုပ်ကို ဖွင့်ပြ ဟော
ကြားခဲ့ပြီ။ ဒီကနေ့တော့ သမုဒယသစ္စာ၏ သရုပ်ကို ဖွင့်ပြ
ဟောကြားရမယ်။ ယခု သစ္စာလေးပါးခေါင်းစဉ်ကို စပြီး
ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်တရား၊

(၂) သမုဒယသစ္စာ-ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း အစစ်အမှန်
တရား၊

(၃) နိရောဓသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာ အစစ်အမှန်တရား၊

(၄) မဂ္ဂသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာရောက်ကြောင်း အကျင့်
လမ်းကောင်း အစစ်အမှန်တရား၊

စတုတ္ထပိုင်းတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားက
မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင်
ထိုးထွင်းပြီး သိလာခဲ့တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ၏ သရုပ်ကို ဖော်ပြတော်
မူပြီးတော့ သမုဒယသစ္စာ၏ သရုပ်ကိုလဲ ဒီလို ဖော်ပြတော်
မူပါတယ်။

သမုဒယသစ္စာ

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယ-
သစ္စံ၊ ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ၊ နန္ဒီရာဂသဟ-

မှတ်ချက်

- ၁။ စာမူအများတို့၌ ဒုက္ခသမုဒယံ-ဟု နပုလ္လိင်နှင့် ရှိ၏။
“ဒုက္ခသမုဒယော ဒုက္ခနိရောဓော-ဟု (မူရင်းပုလ္လိင်
နှင့်ပင်) ဆိုသင့်ရာ၌ ဒုက္ခသမုဒယံ ဒုက္ခနိရောဓံ-ဟု
(နပုလ္လိင်ဖြင့်) လိင်ပြန်ခြင်းကို ယူထားပေသည်”ဟု
ဖွင့်ပြသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ (ပ.၅၈)နှင့်
ညီပေ၏။ သို့သော် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ (ဒု-၄၄၉)
၌ကား “နှစ်ပုဒ်တို့၏ တည်ရာတူသည်၏အဖြစ် ရှိငြား
သော်လည်း ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ-ဟူသော
ပါဌ်ကဲ့သို့ (ဥပ္ပါဒေါ ဘယံ-ဟု) လိင်ကဲ့ခြင်းကို ယူ
ထားပေသည်”ဟု ရှေ့ပုဒ်ပုလ္လိင်နှင့် နောက်ပုဒ် နပုလ္လိင်
ကဲ့ပြားလျက်ရှိကြောင်း ပြဆိုထား၏။ ယင်းဋီကာ
အဆိုသည် မဂ္ဂသစ္စာအရာ၌ ပြဆိုလတံ့သော “ဒုက္ခ
နိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ”ဟူသော ပါဌ်နှင့်
ညီ၍ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ပြင် ရှေးအဋ္ဌကထာ
တို့၌လည်း ဤအရာတွင် နပုလ္လိင် ပြန်ထားကြောင်း ပြ
ဆိုချက် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယိုးဒယားမှ၌လည်း ဒုက္ခ
သမုဒယော-ဟူ၍ပင် မူရင်းပုလ္လိင်နှင့် ရှိသော ပါဌ်ကို
ဤ၌ မူလဟောစဉ်ကပင် ရွတ်ဆိုဟောကြားခဲ့သည်။
- ၂။ ပါဌ်၌ ပုန-ပုဒ်သည် သက္ကတ၌ ပုနရ်-ဟု ရကာရန္တ
နှင့် ရှိ၏။ ယင်းပုဒ်ကို ဘဝ-နှင့် သမာသ်စပ်သော

ဂတာ တတြတတြာဘိနန္ဒီ၊ သေယျထိဒံ၊ ကာမတဏှာ
ဘဝတဏှာ ငိဘဝတဏှာ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ ခေါ ပန- ဤဆိုလတံသော
တရားသည်ကား၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားကြောင်း
ဖြစ်သော၊ အရိယသစ္စ-အရိယသစ္စာပေတည်း၊ ဝါ-အရိယာ
တို့ သိအပ်သော အမှန်တရားပေတည်း၊ ယာ အယံ တဏှာ-
အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်၊ ပေါနောဘဝိကာ-
တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ နန္ဒီရာဂသဟဂတာ-နှစ်
သက်တပ်စွဲခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်၏၊ ဝါ-နှစ်သက်တပ်စွဲသော
သဘောဖြစ်၏၊ တတြတတြာဘိနန္ဒီ-ထိုထိုရောက်ရာဘဝ ရရာ
အာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ ရှိ၏၊ သေယျထိဒံ-ထိုတဏှာ
ကား အဘယ်နည်းဟူမူ၊ ကာမတဏှာ-လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်
၌ ဖြစ်သော ဆာလောင်မှုတဏှာက တပါး၊ ဘဝတဏှာ-
အမြဲရှိနေသည်ဟု ထင်လျက် ဆာလောင်မှုတဏှာက တပါး၊
ဝိဘဝတဏှာ-သေပြီးလျှင် မရှိတော့ဟု ထင်လျက် ဆာ

မှတ်ချက်

အခါ ထို ရ်-အတွက် ပုနဗ္ဘဝ-ဟု ဘ-၌ ဒွေဘာဝဖြစ်
ရသည်၊ ပုနရ်-မှ အရ်-ကို သြ-ပြု၍ ပုနော၊ ပေါနော-
ဟု ပုဒ်ပြီးသောအခါ၌မူ ဒွေဘာဝ မရှိသင့်ပြီ၊ သို့ဖြစ်
၍ ပေါနောဘဝိကာ-ဟု ဒွေဘာဝမရှိသော သိဟိန္ဒူ
မူပါဌ်က ယုတ္တတရ ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းပါဌ်
အတိုင်း ဤ၌ မူလဟောစဉ်ကပင် ရုတ်ဆိုဟောကြား
ခဲ့သည်။

လောင်မှုတဏှာက တပါး၊ ဣဒံ-ဤတဏှာသုံးပါးသည် ဆင်းရဲ
ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာပေတည်း။

ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားကြောင်း ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ
ဆိုတာ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းအစ၊ ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ အဆုံးရှိတဲ့ ဆင်းရဲအစစ်တွေကို ဖြစ်စေတတ် ပွားစေ
တတ်တဲ့ တရားပဲ။ ဆင်းရဲကင်းချင်ယင် အဲဒီ ဆင်းရဲအစစ်
ဖြစ်ကြောင်း တရားသိဘို့ရာက အရေးကြီးပါတယ်။ ရောဂါ
ပျောက်စေချင်ယင် ရောဂါဖြစ်ကြောင်းကိုသိပြီး ပယ်ဖျက်ရ
တာ လိုပါပဲ။ အဲဒီလို သိဘို့ အရေးကြီးတဲ့ ဆင်းရဲပွားကြောင်း
သမုဒယသစ္စာကိုလဲ မြတ်စွာဘုရားက သိပြီးတော့ ပယ်ရှင်း
ပြီးပြီလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ သမုဒယသစ္စာက ဘာလဲဆိုယင်
တဏှာပါပဲ။ တဏှာဆိုတာ ဆာတဲ့သဘောပဲ။ ထမင်းဆာတာ
ရေဆာတာလို သူက အာရုံတွေ ဆာတဲ့သဘောပါပဲ။

အဲဒီ အာရုံဆာတဲ့တဏှာက ပေါ်နေဘဝိကာ-တဖန်
ဘဝသစ်ကိုလဲ ဖြစ်စေတတ်တယ်တဲ့။ အဲဒီ တဏှာမကင်းသေး
သမျှကာလပတ်လုံး ဘဝအသစ်အသစ်တွေ ထပ်ကာထပ်ကာ
ဖြစ်ဖြစ်နေရမယ်။ အဲဒီလို ဘဝအသစ်ဖြစ်စေပုံကိုတော့ နောက်
မှ ပြောရမယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီ တဏှာက နန္ဒီရာဂသဟ-
ဂတာ-နှစ်သက် နှစ်သက်ပြီး တပ်စွဲနေတတ်တယ်တဲ့။ ကောင်း
တယ်ထင်ရတဲ့ အာရုံဝတ္ထုတွေကို သူက နှစ်သက်တယ်။ နှစ်သက်
ပြီးတော့ ဆီတို့ ဆိုးရေတို့ဟာ ထိရာထိရာမှာ စွဲစွဲကျန်နေသလို
အဲဒီနှစ်သက်တဲ့ အာရုံမှာ စွဲငြိနေတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီ
တဏှာက ရောက်ရာ ရောက်ရာ ဘဝမှာ ပျော်မွေ့နေတာပဲ။

ပျင်းတယ်လို့မရှိဘူး၊ ကောင်းတယ်ထင်ရတဲ့ အာရုံတွေမှာလဲ ရရာ ရရာမှာ နှစ်သက်ပျော်မွေ့နေတာပဲ။

လူ့ လောကတွင်ပဲ ဆင်ခြင်ကြည့်ယင် အောက်တန်းစား လူတွေရဲ့ အခြေအနေဟာ အထက်တန်းကျတဲ့ လူတွေအနေနဲ့ နှစ်သက်စရာ ပျော်စရာမကောင်းဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အကြောင်း မညီညွတ်လို့ အဲဒီ အခြေအနေ ရောက်သွားယင်တော့ အဲဒီ ရောက်ရာဘဝမှာ ပျော်နေတာပါပဲ။ လူတွေအနေနဲ့ တိရစ္ဆာန် ဘဝတွေကိုကြည့်ယင် ပျော်စရာဘာမှမရှိဘူး၊ ရွံ့စရာ ကြောက် စရာအနေနဲ့သာ ထင်ရတယ်၊ မြွေကဲ့လို့ထဲမှာ ပိုးကောင်ရဲ့ ကိုယ်ထဲမှာ ဝင်နေရမယ်ဆိုယင် သိပ်ရွံ့စရာ ကြောက်စရာ ကောင်းတာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ကံအားလျော်စွာ အဲဒီဘဝမျိုး ရောက်သွားယင်တော့ သူ့ကိုယ်နဲ့သူ သာယာစရာဖြစ်ပြီး ပျော် မွေ့သွားတာပဲ၊ အဲဒါဟာ တဏှာဆိုတဲ့တရားက ရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံမှာ နှစ်သက်ပျော်မွေ့တတ်တဲ့ သဘောရှိနေလို့ပါပဲ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဒီတဏှာကိုတကြတကြာဘိနန္ဒီနီ- ထိုထိုရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ ရှိတယ် လို့ ပြဆိုတော်မူတာပါပဲ။ အဲဒါကို စမ္မေယျနဂါးမင်းဝတ္ထု ဥပရိမ္မဖုရားဝတ္ထုတို့ဖြင့် ထင်ရှားသိနိုင်ပါတယ်။

စမ္မေယျနဂါးမင်း ဝတ္ထု

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ တခုသောဘဝတုန်းက စမ္မာ မြစ်အနီးအရပ်၌ ဆင်းရဲသားတယောက် ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ အဲဒီ တုန်းက စမ္မေယျနဂါးမင်းစည်းစိမ်ကို လိုချင် တောင့်တပြီးတော့ ဘုရားအလောင်း ဆင်းရဲသားက ဒါနသီလကုသိုလ်တွေကို ပြုခဲ့

တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီဘဝက သေတဲ့အခါ ဘုရားအလောင်း ဆင်းရဲသားဟာ စမ္မေယျနဂါးမင်း၏ ပလ္လင်ပေါ်မှာ ကိုယ် အင်္ဂါအပြည့်အစုံနဲ့ ဥပပါတ်နဂါးကြီး ဖြစ်သွားတယ်။ နဂါး ဆိုတာ မြေပါပဲ။ လူစင်စစ်က မြေကြီး ဖြစ်ရတယ်ဆိုတော့ ကြောက်စရာ ရှုံ့စရာကြီးပေါ့။ ဒါကြောင့် နဂါးဖြစ်ခါစမှာ ဘုရားအလောင်းက သူ့ကိုယ်သူ ကြည့်ပြီး ရှုံ့ရှာစက်ဆုပ်တယ်။ ငါပြုခဲ့တဲ့ ဒါန သီလကုသိုလ်ကံတွေဟာ နတ်ပြည် ၆-ထပ်ရှိတဲ့ အနက်က ဘယ်ဘုံမှာမဆို ဖြစ်စေနိုင်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ငါက နဂါးမင်းစည်းစိမ်ကို တောင့်တမိလို့ ဒီ မြေတိရစ္ဆာန်ဘဝမှာ ဖြစ်ရတယ်။ ဒီ မြေတိရစ္ဆာန်အဖြစ်နဲ့ အသက်ရှင်နေရတာ ထက် သေရတာက ကောင်းသေးတယ်လို့ သေဘို့ရာတောင် ကြံစည်မိပါသေးသတဲ့။

အဲဒီ အတောအတွင်းမှာ သုမနာ ဆိုတဲ့ နဂါးမကလေး က အခြား နဂါးမတွေကို ဖျော်ဖြေဘို့ အချက်ပေး နှိုးဆော် လိုက်တယ်။ နဂါးမတွေက အကုန်လုံး လှပတင့်တယ်တဲ့ နတ် သွီးအသွင် ဖန်ဆင်းပြီးတော့ တူရိယာအမျိုးမျိုး တီးမှုတ်ပြီး သီဆိုကခုန်လျက် ဖျော်ဖြေကြတယ်။ အဲဒီလို နတ်သွီးအသွင်နဲ့ တီးမှုတ် သီဆို ကခုန် နေကြတာကို မြင်ရတော့ ဘုရား အလောင်း စမ္မေယျနဂါးမင်း၏ စိတ်ထဲမှာ အဲဒီ နဂါးဘုံဌာန ကို သိကြားမင်း၏ ဘုံဗိမာန်လိုထင်ပြီး ပျော်မွေ့သွားပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် သူကလဲ နတ်အသွင်ဖြင့် ပြောင်းပြီးတော့ အဲဒီ နဂါးမတွေနဲ့ အတူတကွ တပေါင်းတည်းဖြစ်ပြီး ပျော်မွေ့သွား ပါရောတဲ့။

ဒါပေမဲ့ ဘုရားအလောင်းတော် ဆိုတော့ သတိတရား ရလွယ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် နောက်တချိန်မှာတော့ နဂါးဘဝမှ လွတ်မြောက်ပြီး လူ့ ဘဝရောက်ရအောင်၊ လူ့ ဘဝရောက်ပြီး ဒါန သီလ စသော ပါရမီကုသိုလ်တွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြည့်ကျင့်နိုင်အောင် ရည်ရွယ်ပြီးတော့ လူ့ လောက တော အရပ်ဒေသမှာ ဥပုသ်သီလကို စောင့်သုံးပါသေးတယ်။

ဒီ စမ္မေယျနဂါးမင်း ဝတ္ထုမှာ ပြောလိုရင်းကတော့ လူ့ အမြင်နဲ့ကြည့်ယင် မြွေနဂါးကိုယ်ကြီးဟာ ကြောက်စရာလဲ ကောင်းတယ်၊ ရှုံ့စရာလဲကောင်းတယ်၊ နဂါးဖြစ်ခါစမှာတော့ ဘုရားအလောင်းလဲ အဲဒီ နဂါးဘဝကို ရှုံ့ရှာစက်ဆုပ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖျော်ဖြေတဲ့ နဂါးမကလေးတွေကို မြင်ရတော့ အဲဒီ ဖြစ်ရာဘဝမှာ နတ်ဘဝလိုပင် ပျော်မွေ့သွားတယ် ဆိုတာကို ပြောလိုရင်းပါပဲ။ အဲဒီလို ရောက်ရာဘဝမှာ ပျော်မွေ့သွားတာ ဟာလဲ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ “ထိုထိုဘဝ ထိုထိုအာရုံ မှာ ပျော်မွေ့တတ်တယ်”ဆိုတဲ့ တဏှာကြောင့်ပါပဲ။ နောက် ပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းဟာ ဆင်းရဲသားဘဝတုန်းက စမ္မေယျနဂါးမင်းစည်းစိမ်ကို နှစ်သက်လိုချင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ တဏှာကြောင့် စမ္မေယျနဂါးဘဝ ဖြစ် ရတယ်။ အဲဒါဟာ “ပေါ်နောဘဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်”ဆိုတဲ့ စကားတော်နှင့်အညီ ဘဝသစ်ဖြစ်ရ တာပါပဲ။

ဥပရိမိဖုရား ဝတ္ထု

ဥပရိမိဖုရားဆိုတာကတော့ ကံသိတိုင်း ပါဠိလိမ္မော်မှာ စိုးစံ နေတဲ့ အဿကဆိုတဲ့ ဘုရင်မင်းကြီး၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရား

ကြီးဖြစ်တယ်။ သူ့ရုပ်ရေအဆင်းက အင်မတန် လှပတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ရှေးက ဘုရင်မင်းများဟာ သူတိုင်းပြည်တွင်းမှာ အလှဆုံးအမျိုးသမီးကို ရွေးကောက်ပြီး မိဖုရားမြှောက်တတ် ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှင်ဘုရင်၏ မိဖုရားဆိုယင် အချော အလှချည်းပဲ များပါတယ်။ ဒီ ဥပရိမိဖုရားကတော့ အထူး သဖြင့် ချောမောလှပတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဿက ဘုရင် မင်းမြတ်က အလွန်လှပတဲ့ အဲဒီ ဥပရိမိဖုရားကို အင်မတန် ချစ်မြတ်နိုးနေပါသတဲ့။

အဲဒီလို ဘုရင်မင်းမြတ်က အလွန်ချစ်မြတ်နိုးနေတဲ့ ဥပရိ မိဖုရားဟာ အလွန်လှပတင့်တယ်ပြီး အရွယ်ကောင်းနေတုန်း မှာပင် နတ်ရွာစံသွားရှာသတဲ့။ နတ်ရွာစံတယ်ဆိုတာ မင်းတို့ မိဖုရားတို့သေယင် ပြောဆိုရတဲ့ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှု စကားလုံး မျှပါပဲ။ ရဟန်းတော်များသေတော့ ပျံတော်မူတယ်လို့ ပြော ရတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုဝေါဟာရမျှပါပဲ။ သေသွားတဲ့သူကတော့ သူကံအားလျော်စွာ ဘဝသစ်မှာ ဖြစ်ရတာပါပဲ။ ဒီဥပရိ မိဖုရားဆိုယင် ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုအရ နတ်ရွာစံတယ်လို့ ဆိုရပေ မဲ့ တကယ်စံတာကတော့ နတ်ရွာမဟုတ်ပါဘူး။ နွားချေးပိုးရွာ စံသွားရရှာပါသတဲ့။

အဲဒီလို အလွန်ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ မိဖုရား-နတ်ရွာစံသွားတော့ အဿကဘုရင်မင်းကြီးမှာ သောက ပရိဒေဝမီးတွေ အလွန် အမင်း တောက်လောင်နေပါတယ်။ ဥပရိမိဖုရားရဲ့ အလောင်း ကို မှန်ခေါင်းထဲမှာ ဆီစိမ်ပြီး သူ့ခုတ်အောက်မှာပဲ ထားစေ တယ်။ ထမင်းတောင် မစားနိုင်ပဲ လှမ်းဆုတ်ပူဆွေး ငိုကြွေး တမ်းတပြီး အဲဒီခုတ်ပေါ်မှာပဲ လျှောင်းစက်အိပ်နေပါသတဲ့။

မိဘဆွေမျိုးတွေ ပညာရှိအမတ်တွေက သင်္ခါရသဘော အနိစ္စ သဘောကို ဘယ်လိုပင် ပြောဟောကြသော်လဲ သတိတရား မရနိုင်ပဲ ရှိနေပါသတဲ့။ ခေါင်းထဲက မိဖုရားအလောင်းဟာ ဆီ စိမ့်ထားတယ်ဆိုတော့ ယခုကာလမှာ ဆေးရည်စိမ့်ထားတဲ့ အလောင်းများလိုပင် ပုံမပျက်ပဲ တည်ရှိနေပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒီ တော့ သူမိဖုရားက ခေါင်းထဲမှာ လျောင်းအိပ်နေသလိုပင် ထင်ရပေလိမ့်မယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီအလောင်းကို ကြည့်လိုက် ငိုကြွေးမြည်တမ်းလိုက်နဲ့ သောကပရိဒေဝမီးတွေ လောင်နေ တာ ခုနစ်ရက်တောင် ရှိသွားပါသတဲ့။

အဲဒီအခါတုန်းက ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဟိမဝန္တာ တောအရပ်မှာ စျာန်အဘိညာဉ်ရတဲ့ ရသေ့ကြီး ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီ ဘုရားအလောင်းရသေ့ကြီးက လောကကို အဘိညာဉ် ဖြင့် ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ဒီ အဿကမင်း အတိဒုက္ခရောက်နေ တာကိုလဲ မြင်ရတယ်၊ မိမိမှတစ်ပါး မည်သူမျှ ဒီမင်းကို မကယ် နိုင်ဘူးဆိုတာလဲ သိရတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားအလောင်း တော် ရသေ့ကြီးဟာ အဘိညာဉ်တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် အဿက မင်း၏ ဥယျာဉ်သို့ ကြွလာတယ်။

အဲဒီအခါ ပါဠိလိမ္မိုထဲက ပုဏ္ဏားလူငယ်တယောက် ရသေ့ ကြီးထံ ရောက်လာတယ်၊ ရသေ့ကြီးက အဲဒီလူငယ်အား အဿကမင်းအကြောင်းကို မေးတယ်၊ အဲဒီလူငယ်က အဿက မင်း သောကပရိဒေဝမီး အကြီးအကျယ် တောက်လောင်နေ ပုံကို ပြောပြပြီးတော့ အဿကမင်းအား ဟောပြောကယ်တင် ရန် တောင်းပန်စကားပြောတယ်။ အဲဒီတော့ ရသေ့ကြီးက အဿကမင်းကို ငါတို့က မသိဘူး၊ သူက ငါတို့ထံ လာပြီးမေး

ယင်တော့ သူမိဖုရားကြီးဖြစ်ရာဘဝကို ပြောပြနိုင်ပါတယ်လို့ ပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီလူငယ်က အဿကမင်းထံ သွားပြီးတော့ “အရှင်မင်းကြီး ဥယျာဉ်တော်မှာ အကြားအမြင်ပေါက်တဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုရှင်ရသေ့ကြီးတပါး ရောက်နေတယ်၊ ဥပရိမိဖုရားကြီး ဖြစ်ရာဘဝကိုလဲ သိပါသတဲ့၊ ပြလဲ ပြနိုင်ပါသတဲ့၊ အဲဒီ ရှင်ရသေ့ကြီးထံ သွားဘို့ကောင်းပါတယ်” လို့ ပြောကြားတယ်။

ဥပရိမိဖုရားကြီးကို ပြနိုင်တယ်ဆိုတာ ကြားရတော့ အဿကမင်းကြီးမှာ အားရဝမ်းသာဖြစ်ပြီး ဥယျာဉ်တော်သို့ ရထားဖြင့် ထွက်လာခဲ့တယ်။ ရသေ့ကြီးထံ ရောက်တဲ့အခါ ရှိသေ့စွာ ရှိခိုးပြီးတော့ “အရှင်ရသေ့ကြီး၊ ဥပရိမိဖုရားကြီး ဖြစ်ရာဘဝကို သိတယ်ဆိုတာ ဟုတ်ပါသလား” လို့ မေးတယ်။ ဟုတ်ကြောင်း ရသေ့ကြီးက ပြန်ပြောတယ်။ ဘယ်မှာ ဖြစ်ပါသလဲ လို့ မေးပြန်တယ်။ ဒီတော့ ရှင်ရသေ့ကြီးက—

မင်းကြီး၊ သင်၏ မိဖုရားကြီး ဥပရိဟာ ရုပ်အဆင်းကိုသာ နှစ်သက်သာယာပြီး မာန်ယစ်နေခဲ့တယ်။ ရုပ်အဆင်းလှပဘို့သာ တသသနှင့် ပြုပြင်နေခဲ့တယ်။ ဒါန သီလ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုဘို့ရာတော့ မေ့လျော့နေခဲ့တယ်။ အဲဒီလို မေ့လျော့ပြီး မာန်ယစ်နေခဲ့တဲ့အတွက် ဥပရိဟာ သေသွားတဲ့အခါ ယုတ်ညံ့တဲ့ဘဝ ရောက်သွားရရှာတယ်။ ဒီ ဥယျာဉ်ထဲမှာ ပင် နွားချေးပိုးမ ဖြစ်နေရရှာတယ်-လို့ အမှန်အတိုင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ပြောလိုက်ပါတယ်။

ပစ္စည်း ဥစ္စာ ဖြစ်စေ၊ ဆွေမျိုး ဖြစ်စေ၊ ပညာ ဖြစ်စေ၊ ရာထူး ဖြစ်စေ၊ ရုပ်အဆင်း ဖြစ်စေ သူများထက် ထူးချွန်ယင် အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီး မာန်မာနကြီးတတ်တယ်။

မာန်မာနကြီးပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုဘို့ မေ့နေတတ်တယ်၊ သူတပါးကို ရိုသေကိုင်းရှိုင်းရမုန်း မသိပဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒီလို မာနကြီးတဲ့သူဟာ ယုတ်ညံ့တဲ့ဘဝကို ရောက်တတ်ကြောင်း စုဋ္ဌကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါတယ်။ အဲဒါကို “မာနကြီးက၊ မျိုးညံ့ရ၊ နှိမ့်ချ၊ မျိုးမြတ်သည်” လို့ ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မာန ကြီးက၊ မျိုးညံ့ရ၊ နှိမ့်ချ၊ မျိုးမြတ်သည်။

ဆိုလိုတာကတော့ မာနကြီးပြီး ရိုသေထိုက်တဲ့သူကို မရိုမသေပြုလျှင် အမျိုးညံ့မှာ ဖြစ်ရတတ်တယ်။ မာန်မာန နှိမ့်ချပြီး ရိုသေထိုက်တဲ့သူကို ရိုသေလျှင် အမျိုးမြတ်မှာ ဖြစ်တတ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ယခု ပြောနေတဲ့ ဥပရိမိဖုရားကြီးမှာ ရုပ်အဆင်းကလဲ အလွန် လှပပြီး အဆင့်အတန်းကလဲ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးဆိုတော့ မာန်ယစ်ပြီး ရိုသေထိုက်တဲ့သူတွေကို မရိုမသေပြုတဲ့ အကုသိုလ်ကြောင့် ယုတ်ညံ့တဲ့ နှားချေးပိုးဘဝ ဖြစ်ရရှာတယ်လို့ ယူဘွယ်ရာ ရှိပါတယ်။

အဲဒီလို နှားချေးပိုးမ ဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းကို ကြားရတော့ အဿကမင်းကြီးက (နာဟံ သဒ္ဒဟာမိ) ကျွန်ုပ် မယုံပါလို့ ငြင်းပယ်ပါတယ်။

ဒါဖြင့် ပိုးမကိုလဲ ပြမယ်၊ စကားလဲ ပြောစေမယ်လို့ ရသေ့ကြီးက ဆိုတယ်။

ကောင်းပါပြီ ပြပါ၊ စကားလဲ ပြောပါစေလို့ မင်းကြီးက ဆိုတယ်။

အဲဒီအခါ ရသေ့ကြီးက ပိုးဖိုနဲ့ ပိုးမ နှစ်ဦးလုံး အသွယ်က မင်းကြီး ရှေ့သို့ ထွက်လာကြစေရန် အတိညာဉ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် ပြုလိုက်တယ်။ ပိုးဖိုနဲ့ ပိုးမ နှားချေးပုံထဲမှ ထွက်ပြီး မင်းကြီး ရှေ့ ရောက်လာတဲ့အခါ ရသေ့ကြီးက -

မဟာရာဇ-မင်းကြီး၊ အယံ-နောက်မှ လိုက်လာသော ဤပိုးမသည်၊ တေ-သင်၏၊ ဥပရိဒေဝီ-ဥပရိမည်သော မိဖုရားကြီးပေတည်း၊ တံ ဇဟိတော-သင်မင်းကြီးကို စွန့်၍၊ ဂေါမယပါဏကဿ-နှားချေးပိုးဖို၏၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော- နောက်မှ နောက်မှ၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်ပါသွားနေ၏၊ နံ-ထို ဥပရိ မိဖုရားကြီးမှ ဖြစ်လာသော ပိုးမကို၊ ပဿ-သေသေချာချာ ကြည့်ရှုပါလော့-လို့ ပြောပြပါတယ်။

အဲဒီတော့လဲ မင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား အင်မတန် လိမ္မာ ရေးခြားရှိနေတဲ့ ဥပရိမိဖုရားစင်စစ်က ဒီနှားချေးပိုးမ ဖြစ် တယ်ဆိုတာ ကျွန်ုပ် မယုံကြည်နိုင်ပါဘူး”လို့ ငြင်းဆိုနေပြန် တယ်။

ဟုတ်တယ်၊ ကံ ကံ၏ အကျိုးပေးပုံကို ကောင်းကောင်း မယုံကြည်တဲ့သူ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ် ဖြစ်ပုံကို သဘောမပေါက်တဲ့သူ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့မှာ ဆိုယင် လူစင်စစ်က ဒီလို ပိုးကောင်ဖြစ်သွားတယ်ဆိုတာ ယုံကြည်ဘို့ ခက်ပေလိမ့်မယ်၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေ အင်မတန် ထင်ရှားနေ တဲ့ ယခု ခေတ်ထဲမှာတောင် “လူသေယင် လူထက် ယုတ်ညံ့တဲ့ ဘဝ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး”လို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့သူတွေ ရှိနေကြ သေးတာပဲ၊ ဘုရားတရားတော်ကို မကြားမနာရတဲ့ အဲဒီ

သာသနာပ အခါကာလမှာ ဆိုတော့ မယုံကြည်နိုင်ဘူးဆိုတာကို အပြစ်တင်ဘွယ်မရှိပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ တရားတော်အရ ဆိုယင်တော့ အရိယာအဖြစ် မရောက်သေးတဲ့သူဟာ လူ့ဘဝမှလဲ အပါယ်လေးဘုံကို ရောက်နိုင်တာပဲ၊ နတ်ဘဝ နတ်မင်းကြီးဘဝမှလဲ အပါယ်လေးဘုံကို ရောက်နိုင်တာပဲ၊ အကုသိုလ်ကံနှင့် သေခါနီးနှလုံးသွင်းမှု အားလျော်စွာ ယုတ်ညံ့တဲ့ အပါယ်သတ္တဝါမျိုးထဲမှာ ဖြစ်သွားနိုင်တာပဲ၊ ကုသိုလ်နှင့် သေခါနီး နှလုံးသွင်းကောင်းယင်တော့ ဘယ်လို ယုတ်ညံ့တဲ့ ဘဝကပေမဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝတွေကို ရောက်လာနိုင်တာပဲ၊ ဒီနေရာမှာ အရှင်တိဿ ဆိုတဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ သေခါနီး၌ သင်္ကန်းကို စွဲလမ်းပြီး သေသွားလို့ အဲဒီ သင်္ကန်းမှာပဲ သန်းဖြစ်ရတယ်၊ ဖားတကောင်ဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာနေယင်း သေသွားတဲ့အခါ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ နတ်သားဖြစ်ရတယ် ဆိုတာတွေဟာ သက်သေသာဓကတွေပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အဿက မင်းကြီးကတော့ ဒီလိုတရားတွေကို ကြားနာရဘူးတာ မဟုတ်တဲ့အတွက် သူမိဖုရားက နွားချေးပိုးမ ဖြစ်သွားတယ် ဆိုတာကို မယုံနိုင်ပဲ ရှိနေလို့ မယုံနိုင်ဘူးလို့ ငြင်းနေတာပါပဲ။

ဒီတော့ ရှင်ရသေ့ကြီးက ပိုးမကို စကားပြောစေမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ပြောပါစေလို့ မင်းကြီးက ပြန်ကြားပါတယ်။

အဲဒီအခါ ရှင်ရသေ့ကြီးက မိမိ ပြောတဲ့စကားကို ပိုးမ နားလည်စေရန်၊ ပိုးမက ပြန်ပြောတဲ့စကားကိုလဲ မင်းကြီးနှင့်

တကွ ပရိသတ်များပါ ကြားရပြီး နားလည်စေရန် အဘိညာဉ် တန်ခိုးဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးတော့—

ဟဲ့ ပိုးမ နင်ဟာ ရှေးဘဝတုန်းက ဘယ်သူ ဖြစ်ခဲ့သလဲလို့ မေးလိုက်တယ်။

အဿကမင်းကြီး၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီး ဥပရိ ဖြစ်ခဲ့ ပါတယ် ဘုရားလို့ ပိုးမက ပြန်ပြောတယ်။

ဘယ့်နှယ်လဲ ပိုးမ၊ နင်ဟာ ယခု အဿကမင်းကြီးကိုပဲ ချစ်သလား၊ သို့မဟုတ် နွားချေးပိုးဖိုကိုပဲ ချစ်သလားလို့ ရှင်ရသေ့က မေးတယ်။ ဒီတော့ နွားချေးပိုးမက—

ဟို အဿကမင်းဆိုတာကတော့ ရှေးဘဝတုန်းက တပည့် တော်မ၏ ခင်ပွန်းလင်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ အခါတုန်းက ဒီ ဥယျာဉ်တော်ထဲမှာ အဿကမင်းနှင့် တူနှစ်ကိုယ်ယှဉ်တဲ့ပြီး တပည့်တော်မဟာ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ ဆိုတဲ့ ကာမဂုဏ်ငါးပါး အာရုံများကို ခံစားကာ လှည့်လည်ခဲ့ဘူးလို့ ပါပြီ။ သို့ပေမဲ့ ယခုအခါမှာတော့ ဘဝသစ် ရောက်နေတဲ့ အတွက် အဲဒီ အဿကမင်းဟာ တပည့်တော်မနှင့် ဘာမျှမစပ် မဆိုင်တော့ပါဘူးလို့ ပြန်ပြောပါသတဲ့။ ဒီနေရာမှာ ပိုးမက ပြန်ပြောပုံကို အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားပုံကတော့—

အဟံ-တပည့်တော်မသည်၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဿ- ကရာဇာနိ မာရေတွာ-အဿကမင်းကို သတ်၍၊ တဿ ဂလ- လောဟိတေန - ထိုမင်း၏ လည်ချောင်းသွေးဖြင့်၊ မယံ သာမိကဿ-တပည့်တော်မ၏ ယခုဘဝ ချစ်လင်ဖြစ်သော၊ ဂေါမယပါဏကဿ - နွားချေးပိုးဖို၏၊ ပါဒေ - ခြေတို့ကို၊

မက္ခေယံ-လိမ်းသုတ် ပေးချင်ပါသေးတယ် အရှင်ဘုရား
လို့တောင် စိမ်းစိမ်းကားကား ရင့်ရင့်သီးသီး ဖွင့်ထုတ် ပြော
လိုက်ပါသေးသတဲ့။

ဒါကတော့ ရင့်သီးလွန်းအားကြီးတယ်လို့ ထင်စရာပဲ။
ဒါပေမဲ့ သူမောင်တော်လင် ပိုးဖိုရွှေ ပြောရတာဆိုတော့ အဲဒီ
ပိုးဖို သဘောကျအောင်လို့ ပြောရတာလဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။
နောက်ပြီးတော့ သတ္တဝါတွေဟာ ဘဝမခြားပဲနဲ့ ယခုဘဝ
ထဲမှာတောင် အဆင်မပြေလို့ ကွဲကွာပြီး အိမ်ထောင်အသစ်
ဖြစ်နေကြတယ်ဆိုယင် အယင်က အဟောင်းဖြစ်တဲ့ လင့်အ
ပေါ် မယားအပေါ်မှာ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိပဲ အသစ်အပေါ်မှာ
သာ အလေးပြုကြတယ်ဆိုတာ သက်သေ သာဓကတွေ
အထင်အရှားရှိနေတာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အဋ္ဌကထာစကားလဲ
အသင့်ယူ၍ ရှိပါတယ်။ ဇာတ်ပါဠိမှာ ပြထားတဲ့ ပိုးမ ပြောပုံ
ကတော့—

အယ မဿက ရာဇေန၊ ဒေသော ဝိစရိတော မယာ။

အနုကာမာယ ကာမေန၊ ပိယေန ပတိနာ သဟ။

ဘန္တေ-အရှင်ရသေ့ကြီးဘုရား၊ အယံ ဒေသော-ဤ
ဥယျာဉ်တော်အရပ်ဒေသကို၊ အနုကာမာယ-အဿကမင်းကို
ချစ်မြတ်နိုးသော၊ မယာ-တပည့်တော်မသည်၊ ကာမေန-
တပည့်တော်မကို ချစ်မြတ်နိုးသော၊ ပိယေန ပတိနာ-ထိုစဉ်
အခါက ချစ်လင်ဖြစ်သော၊ အဿကရာဇေန သဟ-အဿက
မင်းနှင့် အတူတကွ၊ ဝိစရိတော-အကြိမ်များစွာ လှည့်လည်
ကာဖြင့် မကွာမကွဲ တူနစ်ကိုယ်ယှဉ်တဲ့လျက် ပျော်ပွဲခံခဲ့ဘူးလှ
ပါပြီ။

နဝေနေ သုခဒုက္ခေန၊ ပေါရာဏံ အပိဓိယတိ။

တဿှာ အဿကရညာဝ၊ ကိဋ္ဌော ပိယတရော မမ။

နဝေနေ- အသစ် ဖြစ်သော၊ သုခဒုက္ခေန- ချမ်းသာနှင့် ဆင်းရဲက၊ ပေါရာဏံ-ဘဝဟောင်းကို၊ ဝါ-ချမ်းသာ ဆင်းရဲ အဟောင်းကို၊ အပိဓိယတိ-ပိတ်အပ်-ဖုံးကွယ်အပ်ပါသည် ဘုရား။ တဿှာ-ထိုသို့ ချမ်းသာဆင်းရဲအသစ်က ချမ်းသာ ဆင်းရဲအဟောင်းကို ဖုံးကွယ်သွားသောကြောင့်၊ ကိဋ္ဌောဇေ- လက်ရှိလင်ဖြစ်သော ပိုးဖိုကိုသာလျှင်၊ အဿကရညာ-အဿ ကမင်းထက်၊ မမ-တပည့်တော်မသည်၊ ပိယတရော-သာ၍ ချစ်အပ်ပါတော့သည်ဘုရား လို့ ပိုးမက ပြန်ပြီး ဖြေကြားလိုက် ပါသတဲ့။

ဒီနေရာမှာလဲ (ပိယတရော) သာ၍ ချစ်အပ်ပါသည်လို့ ဆိုရာ ၌ (သတဂုဏေန၊ သဟဿဂုဏေန) အဆတရာ အဆတထောင် သာပြီး ချစ်တယ် ဆိုလိုတဲ့အကြောင်းဖြင့် အချစ်ဒီဂရီ သာနေ ပုံကို အတိုင်းအဆနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားပါ သေးတယ်။

အဲဒီလို နွားချေးပိုးမက စိမ်းစိမ်းကားကား ရက်ရက်စက် စက် ရင့်ရင့်သီးသီးပြောလိုက်တာကို ကြားရတော့ အဿက မင်းကြီးမှာ စိတ်နှလုံးမသာ ဖြစ်သွားတယ်၊ ငါကတော့ သူ့ကို ချစ်မြတ်နိုးလွန်းလို့ သူ့အလောင်းကိုတောင် မစွန့်ရက်ပဲ ရှိနေ တယ်၊ သူကတော့ ငါ့အပေါ်မှာ တယ် စိမ်းကားပါကလားလို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဥပရိမိဖုရားကြီးအပေါ်မှာ စိတ်အပျက်ကြီး ပျက်သွားတယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီနေရာမှာ ထိုင်နေယင်းပဲ

“ဟေ့ ဟိုကောင်မအလောင်းကို ထုတ်ပစ်လိုက်ကြတော့” လို့ အမိန့်ပေးပြီးတော့ ရေမိုးချိုးကာ ကိုယ်ကို သန့်ရှင်းစေပြီး နန်းတော်သို့ ပြန်သွားတယ်။ အခြားအမျိုးသမီးတယောက်ကို မိဖုရားကြီးမြှောက်ပြီး တိုင်းပြည်ကို တရားသဖြင့် အုပ်ချုပ် သွားပါသတဲ့။ ဘုရားအလောင်း ရသေ့ကြီးလဲ မင်းကို ဆုံးမပြီး နောက် ဟိမဝန္တာသို့ ပြန်ကြွသွားပါသတဲ့။

ဒီဝတ္ထုထဲမှာ ပြောလိုရင်းကတော့ ဥပရိမိဖုရားဟာ လူ့ ဘဝတုန်းက ဆိုယင် အဲဒီ လူ့ဘဝ မိဖုရား အဖြစ်ကိုပဲ နှစ်သက် သာယာနေခဲ့တယ်။ နွားချေးပိုးမ ကိုယ်ထဲမှာ ဝင်ဖြစ်ဖို့ ဆို ဘာကတော့ စိတ်ကူးလို့တောင် ရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူက အားလျော်စွာ နွားချေးပိုးဘဝ ရောက်သွားတဲ့ အခါ ကျတော့ အဲဒီ ဘဝနဲ့ အဲဒီ ပိုးမ ကိုယ်ကို နှစ်သက် သာယာ နေတယ်။ နွားချေးပိုးဖို့ရဲ့ ကိုယ်ကိုလဲ အဿက မင်းကြီးရဲ့ ကိုယ်ထက် အဆပေါင်း ရာထောင်မကတောင် ပိုပြီး အထင် ကြီးနေတယ်။ ချစ်မြတ်နိုးနေတယ်ဆိုတာကို ပြောလိုရင်းပါပဲ။ အဲဒီလို အလွန်ယုတ်ညံ့တဲ့ နွားချေးပိုးဘဝမှာတောင် အပျော် ကြီး ပျော်နေတာဟာ ရောက်ရာ ရရာကို နှစ်သက် တပ်စွဲတဲ့ တဏှာကြောင့်ပါပဲ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဒီတဏှာကို “တတြ တတြာဘိ နန္ဒီနီ-ထိုထို ရောက်ရာ ဘဝ ရရာ အာရုံ၌ နှစ်သက် ပျော်မွေ့လေ့ ရှိသည်” လို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။

ခွေးဖြစ်သွားယင် ခွေးဘဝမှာ ပျော်တယ်၊ ဝက်ဖြစ်ယင် ဝက်ဘဝမှာ ပျော်တယ်၊ ကြက်ဖြစ်ယင် ကြက်ဘဝမှာ ပျော် တယ်၊ ပိုးမွှား ဖြစ်ယင် အဲဒီ ဖြစ်ရာဘဝမှာ ပျော်တယ်၊ လူ့ တ ဘဝထဲမှာတောင် တချို့မှာ အထက်တန်းကျတဲ့ လူချမ်းသာရဲ့

သားသမီး ဖြစ်နေရာက အကြောင်းအားလျော်စွာ အောက်
တန်းစား ဆင်းရဲသား အခြေအနေမျိုး ရောက်နေတာရှိတယ်။
အဲဒီလို လူကလဲ သူရောက်နေရာ ဘဝ အခြေအနေနဲ့ ပျော်
နေတာပဲ။ တချို့များ မိဘတွေက ပြန်ခေါ်လို့တောင် မရဘူး။
သူ့ဘဝနဲ့သူ ပျော်နေတော့တာပဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်နေတာတွေဟာ
ရောက်ရာဘဝ ရရာ အာရုံနဲ့ ပျော်မွေ့တယ် ဆိုတဲ့ ဒီ တဏှာ
ကြောင့်ပါပဲ။ ယခု အစက မပြောခဲ့သေးပဲ ချန်ထားခဲ့တဲ့
(ပေါ်နောဘဝိကာ)တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်ဆိုတဲ့
အကြောင်းကို အကျယ် ပြောရမယ်။

တဖန် ဘဝသစ် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ဒီ တဏှာက နှစ်သက် တပ်စွဲခြင်း သဘောရှိတဲ့ အတွက်
ရောက်ရာဘဝမှာ ကိုယ့်ဘဝနှင့်ကိုယ် နှစ်သက် သာယာပြီး
ပျော်မွေ့နေတယ်။ ရရာ အာရုံနဲ့လဲ နှစ်သက်သာယာပြီး ပျော်
မွေ့နေတယ်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာပြီး ပျော်မွေ့နေတဲ့အတွက်
မိမိဘဝ မိမိကိုယ်ကို ရှိမြဲ ရှိနေစေချင်တယ်။ တည်မြဲ တည်နေ
စေချင်တယ်။ ကောင်းတယ်ထင်တဲ့ အာရုံများကိုလဲ ရှိမြဲရှိနေ
စေချင်တယ်။ တည်မြဲ တည်နေစေချင်တယ်။ အဲဒီလို ရှိမြဲရှိနေ
အောင် တည်မြဲတည်နေအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်
ရတယ်။ အဲဒီလို ပြုလုပ်တဲ့အတွက် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့
အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံများ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်
တယ်။

ဒါကြောင့် သေခါနီးမှာ တပါးပါးသောကံ ဖြစ်စေ၊ ထိုကံ
ပြုစဉ်က အခြေအနေအာရုံ ကမ္မနိမိတ် ဖြစ်စေ၊ ထိုကံကြောင့်

ဖြစ်ရမည့် ဘဝကအခြေအနေ ဂတိနိမိတ် ဖြစ်စေ ထင်ပေါ်လာ
တယ်။ အဲဒီ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို
တဏှာရှိနေတဲ့အတွက် စိတ်ထဲက စွဲနေတယ်။ ဖျောက်ပစ်လို့ကို
မရနိုင်ဘူး။ ညနေချမ်းမှာ တောင်ရိပ်ကြီးများက မြေပြင်ပေါ်
၌ ပြန့်ပြီး ဖုံးလွှမ်းလာသလိုပဲ အဲဒီ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်
အာရုံဟာ စိတ်ထဲမှာ လွှမ်းမိုးပြီး ထင်ပေါ်နေတယ်။ အဲဒီလို
ထင်ပေါ်နေတဲ့အာရုံကို (အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့) မရဏာ
သန္တဇောစိတ်က ဆုပ်ကိုင်ထားသလိုပင် စွဲလျက် အာရုံပြုလျက်
ရှိနေတယ်။ အဲဒီအခါမှာ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ စုတိရုပ်နာမ်ခန္ဓာ

မှတ်ချက်

- ၁။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ တိကနိပါတ် (နာ ၂၂၄)၌ ကမ္မံ ခေတ္တံ၊
ဝိညာဏံ ဗီဇံ၊ တဏှာ သိနေဟော-ဟု ဟောတော်
မူသည်နှင့်အညီ ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌
ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံသည် ပေါက်ပွားရာ လယ်မြေ
သဖွယ် ဖြစ်သည်။ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်သည် ပဋိ-
သန္ဓေဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် မျိုးစေ့သဖွယ် ဖြစ်သည်။
ရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့သော
တဏှာသည် ရေဓာတ် အစိုဓာတ်သဖွယ် ဖြစ်သည်။
ထို့တွင် အဘိသင်္ခါရ (ဘဝသစ်ကို ပြုတတ်သော)
ဝိညာဏ်ဟူသည်မှာ စေတနာကံနှင့်တကွ ဖြစ်သော
စိတ်ဝိညာဏ်ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြ၏။
မူလကံ ဖြစ်စဉ်က ထိုကံနှင့်တကွဖြစ်သကဲ့သို့ နောက်
နောက်၌လည်း စေတနာနှင့်တကွပင် ဖြစ်သော

ချုပ်သည့်နှင့်တပြိုင်နက် ယင်းကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကိုပင် လျှင် စွဲမှီအာရုံပြုလျက် ဌာနသစ် ဘဝသစ်မှာ တည်မှီရာ ရုပ် နှင့်တကွ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ပေါ်တယ်။ စိတ်ဖြစ်ယင် သူယှဉ် ဘက် စေတသိက်နာမ်တွေလဲ ပါတော့တာပေါ့။ အဲဒီ ပဋိသန္ဓေ စိတ်နောက်မှာလဲ ကံစွမ်းရှိသလောက် ဘဝင်စိတ်တွေ တဘဝ လုံး အဆက်မပြတ်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ဘဝအသစ်ဖြစ်

မှတ်ချက်

ကြောင့် နောက်နောက်စိတ်ကိုလည်း အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဟူ၍ပင် ခေါ်သင့်၏။ အထူးအားဖြင့်မူကား သေခါနီး၌ ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကိုစွဲမှီလျက် အာရုံ ပြုလျက်ဖြစ်နေသော မရဏာသန္ဓေဇာတိကို အဘိ သင်္ခါရဝိညာဏ်ဟု ဆိုသင့်လှပေ၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ထိုမရဏာသန္ဓေဇာတိမှ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရသောကြောင့်ပေတည်း။ ထို့ပြင် မျိုးစေ့သည် ရေဓာတ်အစိုဓာတ်နှင့် ထိတွေ့ရမှသာ လျှင် အပင်အညွှောက် ပေါက်နိုင်သကဲ့သို့ ဝိညာဏ် မျိုးစေ့သည်လည်း ယင်းနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ဖြစ်စေ၊ ရှေးအဖို့အနီး၌ဖြစ်စေ ဖြစ်လျက် တဏှာက သူ၏ အရှိန်အဝါကို ရစေလျက် အားပေးခြင်းကြောင့် ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို စွဲမြဲစွာ အာရုံပြုသော အားဖြင့် ယင်းအာရုံကို စွဲမှီအာရုံပြုလျက် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပေသည်။

သွားတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် ကံနှင့် တဏှာဆိုတဲ့ အကြောင်း ၂-ပါးကြောင့် ဖြစ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ တဏှာမရှိယင် ကံသက်သက်က ဘဝသစ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ရာမှာ တဏှာက အရင်းခံအကြောင်းပဲ။ အဲဒီလို အရင်းခံအကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော

မှတ်ချက်

- ၁။ ရဟန္တာများမှာ ရှေးဟောင်း ကုသိုလ်ကံက ပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီအတွင်း၌ ကောင်းကျိုးကိုလည်း ပေး၏။ အရှင်သီဝလိမှာ လာဘ်ပေါများခြင်း၊ အရှင်ဗာကုလမှာ ကျန်းမာခြင်းစသည်ကဲ့သို့ ကောင်းကျိုးများကို ဆိုလို၏။ ရှေးဟောင်း အကုသိုလ်ကံက မကောင်းကျိုးကိုလည်း ပေး၏။ အရှင်လောသကတိဿမှာ ဆွမ်းမရခြင်း၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မှာ လူဆိုးတို့က ရိုက်သတ်ခြင်း စသည်ကဲ့သို့ မကောင်းကျိုးများကို ဆိုလို၏။ သို့သော်လဲ ထိုသို့သော ကံဟောင်းများက ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုမူ မဖြစ်စေနိုင်တော့ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ 'တဏှာမရှိသောကြောင့် ယင်းတဏှာ၏ အားပေးမှုကို မရသည့်အတွက် မရဏာသန္ဓကာလ၌ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် မရှိသောကြောင့်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်ပင် တဏှာကို “ပေါ်နေဘဝိကာ-တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်”ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ကြောင့် ပေါ်နောဘဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်
တယ်-လို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။

ဒါဟာ တရားဦးစပြီး ဟောကတည်းက တမလွန်ဘဝ
ရှိကြောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့တဲ့ စကားတော်
ပါပဲ။ ဒီလို အထင်အရှား ရှိနေပါလျက်နဲ့ “ပစ္စုပ္ပန် တဘဝ
တည်းကိုသာ ဘုရားဟောကြောင်း၊ နောက်ဘဝကို မဟော
ကြောင်း” ပြောဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစုက ရှိနေသေးတယ်။ အဲဒါ
ကတော့ ဘုရားတရားတော်ကို ဥစ္ဆေဒဝါဒနဲ့ ပူးပေါင်းဘို့
ရည်ရွယ်ပြီး ပြောတာလေလား မပြောတတ်ပါဘူး။ တော်
တော် အရမ်းကျတဲဝါဒပါပဲ။ အမှန်စင်စစ်ကတော့ မဂ္ဂင် ရှစ်
ပါးကို မပွားများလို့ဖြစ်စေ၊ ပွားများသော်လဲ မပြည့်စုံသေး
လို့ ဖြစ်စေ၊ တဏှာမကင်းသေးယင် ဒီတဏှာကြောင့် ဘဝ
အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်နေမှာပဲ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများမှု ပြည့်စုံလို့ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်
ပြီး ဒီတဏှာ ကင်းသွားယင်တော့ ဘဝအသစ် မဖြစ်ရတော့
ဘူး။ နောင်ဘဝ မရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုရားရဟန္တာ
ဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ ဆင်ခြင်ပုံထဲမှာ “(အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိ
ဒါနိ ပုနဗ္ဗဝေါ) ဤဘဝဟာ နောက်ဆုံးဘဝပဲ။ ယခုအခါ
တဖန် ဖြစ်ရန်ဘဝ မရှိတော့ပြီ”လို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်
ဆင်ခြင်ပုံရှိပါတယ်။ ဒီဓမ္မစကြာတရားတော်မှာလဲ နောက်ဆုံး
ပိုင်းကျတော့ ဒီဆင်ခြင်ပုံ ပါရှိပါတယ်။ အဲဒီ ဆင်ခြင်ပုံဖြင့်လဲ
တဏှာ မကင်းသေးယင် တဖန် ဘဝသစ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေ
မယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

ယခု ဒီတကျာကြောင့် တဖန် ဘဝအသစ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေရပုံကို သာဓကဝတ္ထုများဖြင့် ပြရမယ်။ သာဓက ဝတ္ထု တွေကတော့ ရာထောင်မက များစွာရှိပါတယ်။ အဲဒီ များစွာ ထဲက ပါဠိအဋ္ဌကထာမှ ဝတ္ထု ၃-ခုနဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု လေးငါး ခြောက်ခုလောက် ထုတ်ပြရမှာပဲ။

ဗြဟ္မာဖြစ်လို့ တဝင်းဝင်း ဝက်စာကျင်းမှာ တမြုံ.မြုံ.

တချိန်က မြတ်စွာဘုရားဟာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ဆွမ်းခံဝင် တော်မူတယ်။ အဲဒီအခါ ဝက်မကလေးတကောင်ကို မြင်တော် မူပြီး ပြုံးတော်မူပါသတဲ့။ ပြုံးတဲ့အခါ သွားတော်များမှ ဖြူ သော ရောင်ခြည်တော်များ ထွက်လာတာကို မြင်ရလို့ ပြုံး တော်မူကြောင်း သိရတဲ့အတွက် အရှင်အာနန္ဒာက “ဘာ ကြောင့် ပြုံးတော်မူပါသလဲ”လို့ မေးလျှောက်တယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားက အာနန္ဒာ၊ ဟိုမှာကြည့်စမ်း၊ ဝက်မကလေးကို မြင် ရဲ့လား။

(မြင်ပါတယ်ဘုရား)

အဲဒီ ဝက်မကလေးဟာ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော် တည်ထွန်းစဉ်က လူ့ဘဝ အမျိုးသမီး အဖြစ် မှ သေပြီး ဆွမ်းစားကျောင်းတခု အနီးမှာ ကြက်မ ဖြစ် ခဲ့တယ်။ အဲဒီ ကြက်မဟာ သိန်းငှက်က ဖမ်းသုတ်ပြီး စားလို့ သေရရှာတယ်။ ဒါပေမဲ့ စောစောပိုင်းက ယောဂီရဟန်း တပါး၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ရှုတ်ဆိုနေတဲ့ တရားသံကို ကြားပြီး ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားခဲ့လို့ အဲဒီ ကုသိုလ်၏ အစွမ်းကြောင့် လူ့လော ကမှာ မင်း၏အိမ်၌ ဥဗ္ဗရီမည်သော မင်းသမီးဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ

မင်းသွီးဟာ နောက်ကာလမှာ ပရိဗိုဇ်မကျောင်း၌ ပရိဗိုဇ်ပြု
 နေယင်း အိမ်သာထဲက ပိုးလောက်တွေကိုကြည့်ပြီး ပုဠဝက
 သညာ (ဩဒါတသညာ)ကို ဖြစ်စေလျက် ပဌမဈာန်ကို ရခဲ့
 တယ်။ အဲဒီ ပရိဗိုဇ်ဘဝမှ သေတဲ့အခါ ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာ့ဘုံ
 မှာ ဗြဟ္မာဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဗြဟ္မာဘဝမှ စုတေတဲ့အခါ လူ့လော
 က၌ သေဌေးသွီး ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ သေဌေးသွီးဘဝက သေတဲ့
 အခါ ဒီဝက်မကလေး ဖြစ်နေရရှာတယ်။ အဲဒီ အကြောင်း
 အရာတွေကို မြင်လို့ ငါ ပြုံးတယ်-လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီ အကြောင်းအရာကို ကြားရတော့ အရှင်အာနန္ဒာနှင့်
 တကွ ရဟန်းတော်များမှာ ကြီးစွာသော သံဝေဂကို ရကြ
 ပါသတဲ့။ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက ဆွမ်းခံကြနေရင်း လမ်း
 မှာပဲ ရပ်တော်မူလျက် တရားဂါထာ ၆-ပုဒ်ကို ဟောတော်မူ
 ပါတယ်။ ယခု အဲဒီ ၆-ပုဒ်ထဲက ပဌမတပုဒ်ကို ထုတ်ပြမယ်။

ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠေ၊
 ဆိန္ဒောပိ ရုက္ခော ပုနရေဝ ရူဟတိ။
 ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနုဟတေ၊
 နိဗ္ဗတ္တတီ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။

မူလေ-အမြစ်အရင်းသည်၊ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠေ-ဘေးရန်မရှိပဲ
 ခိုင်မြဲ နေလတ်သော်၊ ဆိန္ဒောပိ-အထက်ပိုင်းဘက် အကိုင်း
 အခက်ကို ခုတ်ဖြတ် ထားငြားသော်လည်း၊ ရုက္ခော-သစ်
 ပင်သည်၊ ပုနရေဝ ရူဟတိ ယထာပိ-တဖန်ပြန်၍သာလျှင်
 အညွန့်အတက် ပေါ်ထွက်စည်ပင် ပြန်သကဲ့သို့၊ ဧဝမ္ပိ-ဤအတူ
 ပင်လျှင်၊ တဏှာနုသယေ အနုဟတေ-သန္တာန်၌ ဖြစ်ထိုက်

သော အနုသယ တဏှာကို အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး သည်ရှိသော်၊ ဣဒံ ဒုက္ခံ-ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်း စသော ဤ ဆင်းရဲသည်၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ် လေတော့၏ တဲ့။

အဲဒီဂါထာဖြင့် ဖော်ပြလိုရင်းကတော့ - ဥဗ္ဗရီမင်းသွီးဘဝ တုန်းက ပရိဗိုဇ်ရသေ ပြုပြီး တရားနဲ့လုံးသွင်းလို့ ပဌမဈာန် ကို ရခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဈာန်က စိတ်ကူးအဖြစ်နဲ့ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌာန် တဏှာကိုသာ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ် နိုင်တယ်။ အခိုက်အတန့် အတော်အတန် ကြာအောင် ဝေး ကွာစေတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီပဌမဈာန်ရတဲ့ ဘဝတုန်းကနဲ့ ဗြဟ္မာဘဝတုန်းက ကာမရာဂတဏှာ မဖြစ်ပေါ်ပဲ ကင်းနေခဲ့ တယ်။ ဒါပေမဲ့ အရိယမဂ်ဖြင့် အမြစ်ပြတ်ပယ်တာ မဟုတ် သောကြောင့် လူ့ဘဝ သေဋ္ဌေးသွီး ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီ ကာမတဏှာဟာ ဖြစ်မြဲ ပြန်ဖြစ်တာပဲ။ ဘဝတဏှာက တော့ ဈာန်ရနေတုန်းကလဲ ဖြစ်နေခဲ့တာပါပဲ။ အဲဒီလို အနု သယတဏှာ အမြစ်မပြတ်တဲ့အတွက် ဗြဟ္မာ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် လူ့ဘဝမှ တဆင့် ဝက်ဘဝလဲ ရောက်ရပြန်တယ်။ တဏှာ မကင်းသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် ကံ အား လျော်စွာ ဘဝအမျိုးမျိုးတွေ အဖန်ဖန် ဖြစ်သွားရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒီမှာ ဗြဟ္မာ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် ဝက် ဖြစ်ရပြန်တာကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ရှေးဆရာတော်ကြီးများက “ဗြဟ္မာ ဖြစ်လို့တဝင်းဝင်း ဝက်စားကျင်းမှာ တမြို့မြို့” လို့ ဆိုတော်မူခဲ့ ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗြဟ္မာဘဝမှ စုတေပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ဝက်

တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အခြား တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ ငရဲသား ဆိုတာ တွေလဲ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ စျာန်ရတဲ့ဘဝက စျာန်၏အနီး ဖြစ်တဲ့ ဥပစာရဘာဝနာကုသိုလ်၏ အစွမ်းကြောင့် လူ့လောက နတ်လောက၌သာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ယခုပြောနေတဲ့ ဝက်မ ကလေးဟာလဲ လူ့လောက သေဋ္ဌေးသွီးဘဝမှ တဆင့် ဝက် ဘဝကို ရောက်ရတာပဲ၊ အဲဒါဟာလဲ သေဋ္ဌေးသွီး ဘဝတုန်းက မာန်ယစ်ပြီး ရိုသေထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရိုမသေ ပြစ်မှားခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။

အဲဒီ ဝက်မကလေးဟာ အဲဒီဘဝမှ သေတဲ့အခါ သုဝဏ္ဏ ဘူမိ ဆိုတဲ့အရပ်မှာ မင်းမျိုး၌ဖြစ်တယ်၊ သုဝဏ္ဏဘူမိဆိုတာ သထုံပြည်ပဲလို့ အများက ယူကြပါတယ်၊ အချို့ပညာရှိများ ကတော့ သာသနာတော်နှစ် ၁၅၀၀-နီးပါးက ဒေဝပါလမင်း ရေးထိုးထားခဲ့သော ကြေးပုရပိုက်စာကို အထောက် အထား ပြုပြီးတော့ သုမာတြာ (စုမာတြာ) ကျွန်းကို သုဝဏ္ဏဘူမိခေါ် တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

အဲဒီ သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းသွီးဘဝမှ သေတဲ့အခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗာရာဏသီမြို့၌ အမျိုးသွီးဖြစ်တယ်၊ အဲဒီဘဝမှ သေတဲ့အခါ ဝနဝါသီတိုင်း၌ အမျိုးသွီးဖြစ်တယ်၊ ဝနဝါသီတိုင်းဆိုတာ ဘုံဘေမြို့နယ်၏ အရှေ့တောင်အရပ်မှာ ရှိတယ်၊ အဲဒီဘဝမှ သေတဲ့အခါ သုပ္ပါရက သင်္ဘောဆိပ်အရပ်၌ မြင်းကုန်သည် သွီးဖြစ်တယ်၊ သုပ္ပါရက သင်္ဘောဆိပ် ဆိုတာ ဘုံဘေမြို့ မြောက်ဘက် ပင်လယ်ကမ်းခြေမှာ ရှိတယ်၊ အဲဒီဘဝမှ သေ တော့ ကာဝီရသင်္ဘောဆိပ်အရပ်၌ လှေသူကြီးသွီး ဖြစ်တယ်၊ ကာဝီရသင်္ဘောဆိပ် ဆိုတာ အိန္ဒိယကျွန်းဆွယ် အရှေ့တောင်

ဘက်အစွန်းမှာ ရှိတယ်။ ရှေးတုန်းက ဒေမိဋ္ဌခေါ်တဲ့ တမယ် လူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံ ပင်လယ် ကမ်းခြေပေါ်။ အဲဒီဘဝမှ သေ တော့ ယခု သီရိလင်္ကာခေါ်တဲ့ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့မှာ အစိုးရပိုင်း အမျိုးထဲ၌ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဘဝမှသေတော့ အနု ရာဓမြို့တောင်ဘက် ဘောဏ္ဏန္တ ဆိုတဲ့ရွာမှာ သုမနဆိုတဲ့ သူကြွယ်၏ သမီးဖြစ်တယ်။ အမည်ကတော့ ဘခင်အမည်လိုပင် သုမနာလို့ ခေါ်တယ်။ နောက်အခါမှာ သဘခင်က အဲဒီရွာကို စွန့်ခွဲပြီးတော့ ဒီသဝါပီနယ် မဟာမုနိ ဆိုတဲ့ရွာမှာ နေတယ်။ အဲဒီရွာမှာနေစဉ် ဒုဠ္ဌဂါမဏိမင်း၏ အမတ်ဖြစ်တဲ့ လကုဏ္ဍက အတိမ္ဗရ ဆိုသူက ကိစ္စတခုဖြင့် အဲဒီရွာ ရောက်လာတဲ့အခါ မယ်သုမနာကို မြင်ရ၍ မေတ္တာသက်ဝင်သဖြင့် အကြီးအကျယ် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာကို ပြုပြီး သူ့နေရပ်ဖြစ်တဲ့ မဟာပုဏ္ဏရွာသို့ ခေါ်ဆောင်သွားတယ်။

အဲဒီရွာ၌ နေစဉ် တောင်စွန်း ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးသော မဟာအနုရုဒ္ဓမထေရ်က အဲဒီရွာ ဆွမ်းခံကြ လာတော့ မယ်သုမနာ၏ အိမ်တံခါးဝ၌ ဆွမ်းရပ်နေစဉ် မယ်သုမနာကို တွေ့မြင်ရ၍ နောက်ပါ ရဟန်းများနှင့် ဒီလို ပြောဆိုပါသတဲ့။

အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ သူကရပေါတိကာ-ဘုရားလက်ထက် တော်က ဝက်မကလေးသည်။ လကုဏ္ဍက အတိမ္ဗရ မဟာ-မတ္တဿ- လကုဏ္ဍက အတိမ္ဗရခေါ် အမတ်ကြီး၏။ ဘရိယ-ဘာဝံ- အမတ်ကတော်အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာနာမ- ရောက်နေတဲ့ သေး၏။ အဟော အစ္ဆရိယံ-ဪ အံ့ဩစရာ ကောင်းပါ ပေစွတကား-တဲ့။

အဲဒီစကားကို ကြားရတော့ အမတ်ကတော် မယ်သူမနာ မှာ ရှေးဘဝ ဟောင်းတွေကို ပြန်လည် အောက်မေ့နိုင်တဲ့ ဇာတိဿရဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာသတဲ့။ အဲဒီဉာဏ်ဖြင့် သူဖြစ်ခဲ့ ဘူးတဲ့ဘဝဟောင်းတွေကို ပြန်ပြီး ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ သံသရာကို ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့တဲ့ သံဝေဂဉာဏ်လဲ ဖြစ်လာ ပြန်သတဲ့။ ဒါကြောင့် သူခင်ပွန်း အမတ်ကြီးထံမှ ခွင့်တောင်း ပြီး ဘိက္ခုနီ ကျောင်းတိုက်မှာ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့တယ်။ ရှင်ရဟန်း ပြုပြီးတော့ တိဿမဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်မှာ သတိ- ပဋ္ဌာန်သုတ်တရားကို ကြားနာပြီး ထိုနည်းအရ ရှုမှတ်သဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ် ရောက်သွားပါသတဲ့။ အဲဒီကနောက် ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီး နန်းတက်ပြီးတဲ့အခါ သူဇာတိအရပ်ဖြစ်တဲ့ ဘောက္ကန္တရွာသို့ သွားရောက်ပြီးနေစဉ် ကလ္လမဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်၌ အာသဝိသောပမသုတ်ကို ကြားနာရ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပြီး အာသဝေါ ကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာမ ဖြစ်သွားပါသတဲ့။ အဲဒီ သုမနာ ထေရီမ၏ ဘဝ ဖြစ်စဉ်ကို ဘုန်းကြီးက ဒီလို ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။

လူ့ကြက်မကြီး၊ မင်းသွီးတဖြာ၊ ဗြဟ္မာ၊ သေဋ္ဌေး၊
ဝက်ကလေးဖြစ်ရာ၊ သုဝဏ္ဏ၊ ဗာရာ၊ ဝနဝါနှင့်၊ သုပ္ပါ-
ရကာ၊ ကာဝီရမှ၊ သီဟဋ္ဌနုရာ၊ ဘောက္ကန္တရွာဟု၊ ဖြစ်ရာ
ပေါင်းစု၊ ဆဲသုံးခုသည်၊ မယ်သူမနာ ဖြစ်စဉ်တည်း။

အဲဒီ မယ်သူမနာရဲ့ ဖြစ်စဉ် တဆဲသုံးဘဝကို သေသေ ချာချာ စဉ်းစားကြည့်ယင် အင်မတန် သံဝေဂ ဖြစ်စရာ ကောင်းတယ်။ ကကုသန်ဘုရားလက်ထက်တော်တုန်းက လူ့ ဘဝမှ သေတဲ့အခါ သားသွီး အခြေအရံတွေရော လက်ရှိ

ပစ္စည်းတွေရော မိမိကိုယ်ပါ စွန့်ပစ်ခဲ့ပြီး သေသွားရရှာတယ်။ သားသွီး စသည်တွေက ငိုကြွေးပြီး ကျန်နေရစ်ကြရှာမှာပေါ့။ သူ့မှာလဲ သေပြီးတော့ ကြက်မ ဖြစ်ရရှာတယ်။ လူစင်စစ်က ကြက်ဖြစ်သွားတာဟာ ကြောက်စရာပါပဲ။ အဲဒီ ကြက်မဘဝ မှာလဲ သားသွီး ကြက်အခြွေအရံတွေ ရှိမှာပဲ။ သိန်းငှက်က ထိုးသုတ်ဖမ်းယူပြီး ထိုးဆိတ်စားလို့ ခေါင်းပြတ်ပြီး မချီမဆန့် နဲ့ သေရရှာတယ်။ အဲဒီကနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားသံ ကြား နာရတဲ့ ကုသိုလ်ကံကြောင့် မင်းသွီး ဖြစ်ရတယ် ဆိုတာက တော့ ဝမ်းသာစရာပါပဲ။ အဲဒီ ကြက်မဟာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အကြောင်းကို ဘာမှ နားလည်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကြည်ညိုတဲ့စိတ်နဲ့ နာလို့ ကုသိုလ်ဖြစ်ပြီး အဲဒီ ကုသိုလ်ကြောင့် လူ့ဘဝ ပြန်ရောက်ပြီး မင်းသွီးတောင် ဖြစ်ရတယ် ဆိုတော့ တရားနာရတာဟာ အင်မတန် အားကိုးစရာ ကောင်းတာပဲ။ အဲဒီမင်းသွီးဘဝက စျာန်ရလို့ နောက်ဘဝ၌ ဗြဟ္မာဖြစ်ရတာ လဲ ဝမ်းသာစရာပဲ။ ဗြဟ္မာဘဝမှ စုတေတော့ လူ့လောက၌ သေဋ္ဌေးမျိုးမှာ ဖြစ်ရတယ်။ အဲဒါလဲ ဝမ်းသာစရာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဘဝမှ သေတဲ့အခါ သားသွီးစသည် အခြွေအရံတွေရော ပစ္စည်းဥစ္စာတွေရော မခွဲချင်ပဲနဲ့ သေပြီးခွဲခွဲရတာဟာ ဝမ်း နည်းစရာပဲ။ သေပြီးတော့ ဝက်မကလေးဖြစ်ရတယ် ဆိုတာ က သာပြီး ဝမ်းနည်းစရာကောင်းသေးတယ်။ ဗြဟ္မာက လူဖြစ်၊ လူက ဝက် ဖြစ်ရတယ် ဆိုတော့ ကြောက်စရာလဲ အလွန် ကောင်းတာပဲ။ သံဝေဂ ယူစရာပါပဲ။ အခြားလူတွေလဲ အရိယ မဂ်ကို မရသေးယင် အဲဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့ဘဝတွေကို ရောက် သွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သတိသံဝေဂဖြစ်ပြီး တရားကို

လေးလေး နက်နက် နှလုံးသွင်းနိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားက
ဒီ ဝက်မကလေးဖြစ်စဉ်ကို မိန့်တော်မူခဲ့တာပဲ။

အဲဒီ ဝက်မကလေး ဘဝတုန်းက ဘယ်လို သေရတယ်ဆိုတာ
တော့ ပြဆိုမထားဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ယခုကာလလှပဲ ဝက်ရှင်က
သတ်လို့ သေရတာဖြစ်မှာပါပဲ၊ အဲဒီ အခါ တုန်းက ဝက်မမှာ
သားသမီး စသည် အခြေအရံ အပေါင်းအဖော်တွေရှိမှာပဲ၊ အဲဒါ
တွေနဲ့ သေကဲ့ ကဲ့လာခဲ့ရတဲ့အခါ သက်ဆိုင်ရာတွေအားလုံး
စိတ်ဆင်းရဲတွေ များစွာ ဖြစ်ကြရမှာပဲ။ အဲဒီကနောက် သုဝဏ္ဏ
ဘူမိ အရပ်မှ အနုရာဇမြို့အထိ ၆-ဌာနမှာ လူ့ဘဝချည်း ဖြစ်
သွားရတယ် ဆိုတော့ တော်သေးရဲ့လို့ ဆိုရမှာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ
၆-ဘဝမှ သေရတဲ့ အခါတိုင်း သူကိုယ်တိုင်ရော သက်ဆိုင်တဲ့
သူတွေရော ဝမ်းနည်းကြရ စိုးရိမ်ပူဆွေးကြရ ငိုကြွေးကြရမှာ
ချည်းပဲ။ နောက်ဆုံးမှာ သုမနာထေရီ ဖြစ်ပြီး ရဟန္တာမ
ဖြစ်သွားတာကတော့ ဝမ်းသာစရာ အကောင်းဆုံးပဲ။

အဲဒီ ဖြစ်စဉ်ထဲမှာ ဘဝဟောင်းမှ သေသေပြီး ဘဝအသစ်
အသစ် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်ရတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ
ဆိုယင် ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း သမုဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့ တဏှာ
ကြောင့်ပဲ၊ အခြားသူတွေလဲ တဏှာ မကင်းသေးယင် ဒီလိုပဲ
သေသေပြီး ဘဝ အသစ် အသစ် ဖြစ်ဖြစ်သွားရလိမ့်မယ်၊
ဒါကြောင့် ဒီ သမုဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့ တဏှာ ကင်းငြိမ်းအောင်
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပွားများဘို့ရာ အလွန်ပင်
အရေးကြီးပါတယ်။ သုမနာထေရီမဟာတော့ သတိပဋ္ဌာန
သုတ်တရားကို နာကြားပြီးတော့ အဲဒီ သတိပဋ္ဌာန်နည်း
အတိုင်း ရှုမှတ်ပွားများပြီး သောတာပန် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီက

နောက် အာသီဝိသောပမသုတ်ကို နာကြားပြီး တဖန် နှလုံးသွင်းသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာမ ဖြစ်သွားတယ်။ သမုဒယဆိုတဲ့ တဏှာ ကင်းသွားတယ်။ ဒါကြောင့် တဖန် ဘဝသစ်ဖြစ်ဖို့ မရှိတော့ဘူး။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး အေးငြိမ်းသွားဘို့ပဲ ရှိတော့တယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီ သုမနာထေရီဟာ အာယုသင်္ခါရ ကုန်တဲ့ အခါ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော့မည့်အကြောင်း သီတင်းသုံးဘော် များအား ပြောကြားတယ်။ အဲဒီအခါ အမျိုးသား ရဟန်းတော်များနှင့် အမျိုးသမီး ရဟန်းမများက သူ့အကြောင်း အရာကို မေးကြတဲ့ အတွက်— “ဘုရား တပည့်တော်မဟာ ကကုသန်ဘုရားလက်ထက်တော်က လူအမျိုးသမီးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဘဝက သေတော့ ကြက်မ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ကြက်မဘဝ မှာ သိန်းငှက်က ထိုးသုတ်ပြီး စားလို့ ခေါင်းပြတ်ပြီး သေခဲ့ရတယ်။ သေပြီးတော့ လူ့ ဘဝမှာ မင်းသမီးဖြစ်ခဲ့ရတယ်—စသည်ဖြင့် ဘောဏ္ဏန္တရ၌ အဆုံးစွန်ဘဝတိုင်အောင် သူ့အကြောင်း အရာတွေကို ဘိက္ခုနီသံဃာအား ဖြစ်စဉ်အတိုင်း ပြောကြားပြီးတော့—

“ဝေဝံ—ယခု ပြောကြားခဲ့သည့်အတိုင်း၊ သမဝိသမေ—ညီမျှ မညီမျှကုန်သော၊ ဝါ—အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးကုန်သော၊ တေရသ အတ္တဘာဝေ၊—တဆဲ့သုံးခုသော ဘဝ အတ္တဘော တို့ကို၊ ပတုာ—ရောက်ခဲ့ပြီး၍၊ ဣဒါနိ—ယခု နောက်ဆုံး ဘဝ၌၊ ဥက္ကဏ္ဍိတုာ—သံသရာ၌ ငြီးငွေ့သောကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတုာ—ရဟန်းပြု၍၊ အရဟတ္တံ—ရဟန္တာအဖြစ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ဘတ္တာ—ရောက်ခဲ့ပါပြီ။ သဗ္ဗေပိ—အားလုံးသော အရှင်ကောင်း

အရှင်မတို့သည်လည်း၊ အပ္ပမာဒေန-မမေ့မလျော့ အမှတ် ရသည့် သတိတရားဖြင့်၊ သမ္မာဒေထ-သီလ သမာဓိ ပညာကို ပြီးစီး ပြည့်စုံအောင် အားထုတ် ကြပါကုန်လော့”လို့ ပြော ကြားလျက် ပရိသတ်လေးပါးကို သံဝေဂ ဖြစ်စေ ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသွားပါသတဲ့။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဝက်မကလေး ဝတ္ထုကတော့ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ဒု-နာ ၃၃၂-၅)မှာ အပြည့် အစုံ ပြဆိုထားလျက် ရှိပါတယ်။

သမဏနတ်သားဝတ္ထု

သမုဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့ တဏှာကို ပယ်နိုင်အောင် ဘာဝနာ အလုပ်ကို အားထုတ်နေပေမဲ့ သူ့ကို အမြစ်ပြတ်ပယ်နိုင်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို မရောက်သေးယင် သူက တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတာပဲ။ အဲဒီ အကြောင်းအရာကို သမဏနတ်သား ဝတ္ထုဖြင့် သိနိုင်ပါတယ်။ ဘုရားလက်ထက်တော် ကာလတုန်းက အမျိုးသား တယောက်ဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ သဒ္ဓါ တရားထက်သန်စွာနဲ့ ရဟန်းပြုတယ်။ ငါးဝါ ပြည့်သည်တိုင် အောင် ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့ထံမှာ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ဖြည့် ကျင့်ဆောင်ရွက်လျက် ဒွေမာတိကာဆိုတဲ့ ရဟန်းကျင့်ဝတ် သိက္ခာပုဒ်ခေါင်းစဉ်ကို ကျေပြန့်အောင် သင်ယူတယ်။ ကံကြီး ကံငယ်ပြုပုံကိုလဲ နားလည်အောင် လေ့လာသင်ယူတယ်။ အဲဒီ လို့ သင်ယူပြီးတော့ သူ သဘောကျတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူပြီး တောကျောင်းတခုမှာ သွားရောက်နေထိုင်တယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားကို မပြတ်နှလုံးသွင်း အားထုတ်နေတယ်။

သူအားထုတ်ပုံက အလွန်ပြင်းထန်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား က လဲလျောင်းအိပ်ဖို့ ခွင့်ပြုထားတဲ့ သန်ကောင်ယာမအချိန်

မှာတောင် သူက လဲလျောင်း မအိပ်ဘူး၊ နေရော ညဉ့်ပါ မပြတ် အားထုတ်နေပါသတဲ့။ အဲဒီလို အားထုတ်နေယင်း အစာ အာဟာရက အားနည်းတဲ့အတွက် သတ္တကဝါတာလို့ ခေါ်တဲ့ လေသင်ခန်းကဖြစ်ပေါ်လာပြီး သွေးကြောကိုဖြတ်လိုက်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီရဟန်းတော်ဟာ စကြံသွားလျက် တရား အားထုတ်နေယင်း ပျံတော်မူသွားပါသတဲ့။ အဲဒါဟာ ရဟန်း တို့၏ တာဝန်ဖြစ်တဲ့ လုပ်ငန်းခွင်ထဲ၌ ပျံတော်မူသည် မည်ပါ သတဲ့။

ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု-တစုံတယောက်သော ရဟန်း သည်၊ စင်္ကမေ စင်္ကမမာနော-စကြံလမ်းပေါ်၌ စကြံသွား နေစဉ်သော်၎င်း၊ အာလမ္ပနတ္ထမ္ဘံ နိဿာယ ဌိတော-နောက်မှ တိုင်ကိုမှီလျက် ရပ်နေစဉ်သော်၎င်း၊ စင်္ကမကောဌိယံ-စကြံ အစွန်း စကြံဦး၌၊ စိဝရံ သိသေ ဌပေတွာ-သင်္ကန်းကြီးကို ခေါင်းပေါ်၌ တင်ထား၍၊ နိသိန္နော ဝါ-ထိုင်နေစဉ်သော်၎င်း၊ နိပန္နော ဝါ-လျောင်းနေစဉ်သော်၎င်း၊ ကာလံ ကရောတိ- သေခြင်း ပျံတော်မူခြင်းကိုပြုငြားအံ့၊ သော-ထိုသို့ ပျံတော်မူ သော ရဟန်းအားလုံးသည်။ ဓုရသ္မိ ယေဝ ကာလံ ကရောတိ နာမ-လုပ်ငန်းခွင်ထဲ၌သာလျှင် ပျံတော်မူသည်မည်၏-လို့ အဋ္ဌ ကထာက ပြဆိုထားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး အတွက်သာ ဦးစားပေးပြီး တရားဟောနေ စဉ်ပျံတော်မူသွားယင်လဲ လုပ်ငန်းခွင်ထဲ၌သာ ပျံတော်မူသည် မည်တယ်လို့ အဲဒီ အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားပါသေးတယ်။

ယခုတရားအားထုတ်နေတဲ့ ရဟန်းတော်ကတော့ စကြံသွား နေယင်း ပျံတော်မူတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာ

တော်အရ သွားခြင်း၊ ဣရိယာပုထ်ဆိုင်ရာ ရုပ်နာမ်တွေကို ဝိပဿနာရှုနေယင်း ပျံတော်မူသွားတယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ အဲဒီလို အပြင်းအထန် ဝိပဿနာရှုနေပေမဲ့ (ဥပနိဿယမန္တတာယ) အရိယမဂ်ဉာဏ်ရောက်ဖို့ရာ အထောက်အပံ့ ပါရမီကုသိုလ်က အားနည်းသောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်သို့ မရောက်သေးပဲ ပျံတော်မူသွားတယ်။ အရဟတ္တမဂ်သို့မရောက်သေးယင် တဏှာက လုံးဝ မကင်းသေးဘူး။ ဒီ ရဟန်းမှာတော့ သောတာပတ္တိမဂ်တောင် မရောက်သေးကြောင်း နောက်ပိုင်း ကျတော့ ထင်ရှားပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် (ပေါနေဘဝိကာ) တဖန် ဘဝအသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ တဏှာကြောင့် ဘဝသစ် ဖြစ်ရတယ်။ ဘယ်မှာ ဖြစ်ရသလဲ ဆိုတော့ ဘာဝနာကုသိုလ်ကံ၏ အစွမ်းကြောင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ သူ့အတွက် အသင့် ဖြစ်ပေါ်နေနှင့်တဲ့ နတ်ဘုံဗိမာန်ကြီး၏ တံခါးပေါက်အဝ၌ ဝင်ရောက်နေတဲ့ အသွင်ဖြင့် အိပ်ရာမှ နိုးလာသလိုပင် နတ်ကိုယ်ကောယ အပြည့်အစုံ နတ်ဝတ် အဆင်တန်ဆာ အပြည့်အစုံနှင့် တကွ ဘွားကနဲ ဥပပါတ်ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်ရတယ်။

အဲဒီအခါ ဗိမာန်အတွင်းက ဗိမာန်ရှင်နတ်သားကို မြှော်နေကြတဲ့ တထောင်ခန့်ရှိတဲ့ နတ်သမီးတွေက “ဟော ဗိမာန်ရှင် နတ်သား ရောက်လာပြီ၊ ဖျော်ဖြေကြစို့”လို့ ဆိုပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနှင့် ဣရိယာတွေကို ကိုင်လျက် ဝိုင်းရံကြိုဆိုကြတယ်။ သို့ပေမဲ့ နတ်သားကတော့ သေလာမှန်း မသိသေးဘူး။ သူ့ကိုယ်သူ ရဟန်းလို့ ထင်မှတ်နေတုန်းပဲ။ ဒါကြောင့် နတ်သမီးတွေကို မြင်တဲ့အခါ အမျိုးသမီးကလေးတွေ ကျောင်းသို့ ကြည့်ရှုလှည့်လည်ရန် လာကြတယ် ထင်မှတ်ပြီး အပေါ်ရုံ

အဝတ်ဖြင့် လက်ဝဲပခုံးကို လုံအောင်ရုံလျက် မျက်လွှာချကာ
ဣန္ဒြေကြီးနဲ့ နေသတဲ့။

အဲဒီလို အခြေအနေကို မြင်ရတော့ ရဟန်းဘဝမှ ဖြစ်လာ
တဲ့ နတ်သားပဲလို့ နတ်သွီးတွေက ရိပ်မိပြီးတော့ “အရှင် နတ်
သား၊ ဒါက နတ်ပြည်ပဲ၊ ရဟန်းတရားကျင့်ဘို့ အခါမဟုတ်
တော့ဘူး၊ နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားဘို့ အချိန်အခါဖြစ်ပါတယ်”
လို့ ပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ နတ်သားက ဣန္ဒြေမပျက် တည်
မြဲ တည်နေတယ်။ ဒီတော့ နတ်သွီးတွေက “ဒီ နတ်သားဟာ
နတ်ဘဝ ရောက်နေမှန်း မသိသေးဘူး၊ သိအောင် ဖျော်ဖြေ
လိုက်ကြစို့”လို့ ဆိုပြီး တူရိယာတွေကို တီးမှုတ်ပြီး သီဆိုကြ
တယ်။ အဲဒီ အခါကျမှ “တောကျောင်းသို့ လာပြီး ကလေးမ
ကလေးတွေ ကမြင်းနေကြတယ်”ထင်ပြီး ဣန္ဒြေကို အထူး
ထိန်းသိမ်းလျက် တည်နေတယ်။

ဒီတော့ နတ်သမီးတွေက သူ့ရှေ့မှာ ကိုယ်လုံးပေါ် ကြည့်
မှန်ကြီးကို ထောင်ပြကြတယ်။ အဲဒီတော့မှ သူ့အရိပ်ကို မြင်ပြီး
ရဟန်းဘဝမှ သေခဲ့ပြီး နတ်ပြည်ရောက်နေကြောင်း သိရတယ်။
အဲဒီလို သိရတဲ့အခါ သမဏ နတ်သားမှာ အကြီးအကျယ်
နှလုံးမသာ ဖြစ်ရတယ်။ “ငါ ရဟန်းတရား ကျင့်ခဲ့တာဟာ
ဒီ နတ်ပြည်ရောက်ဖို့ ကျင့်ခဲ့တာ မဟုတ်ဘူး၊ အမြတ်ဆုံး အကျိုး
စီးပွားဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ရဘို့ ကျင့်ခဲ့တာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ချန်ပီ
ယံ ရွှေပြားတံဆိပ်ကို ရလိမ့်မယ်လို့ မြှော်မှန်းပြီး လက်တွေ့ပဲ
ကြီး ဝင်ထိုးသတ်ရာမှာ မုံလာ တစည်းလောက် ဆုရသလိုပဲ
ဖြစ်နေတယ်” စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး နှလုံးမသာ ဖြစ်ရတယ်။
အဲဒီလို နှလုံးမသာ ဖြစ်ပြီးတော့ “ဒီ နတ်စည်းစိမ် ဆိုတာက

ရလွယ်ပါတယ်။ ဘုရားပွင့်တော်မူဆဲ ကာလက ရခဲတယ်။ ဘုရား၏တရားကို နာကြားပြီး အရိယမဂ်ဖိုလ်တရားကို ရဘို့က အရေးကြီးတယ်။ နတ်စည်းစိမ်တွေနဲ့ မေ့နေယင် ဘုရားနဲ့ မတွေ့လိုက်ရပဲလဲ ဖြစ်သွားနိုင်တယ်”လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ သူဗိမာန်ထဲတောင် မဝင်တော့ပဲ (အသမ္ဘိန္ဒေန သီလေန) ရဟန်းဘဝက စောင့်စည်းမှု သီလမပျက်သေးမီ မြတ်စွာဘုရား ထံသို့ အရေးတကြီး လာရောက်ပါတယ်။ သူ့အခြေအရံ နတ်သမီးတွေကလဲ အတူ လိုက်ပါလာကြသတဲ့။ နတ်သား ပျောက်သွားမှာ စိုးရိမ်လို့လေလား မသိပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်တဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီ နတ်သားက ဒီလို မေးလျှောက်ပါတယ်။

အစ္ဆရာဂဏသဗ္ဗံဌံ၊ ပိသာစဂဏသေဝိတံ။

ဝနန္တံ မောဟနံ နာမ၊ ကထံ ယာတြာ ဘဝိဿတိ။

ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အစ္ဆရာဂဏသဗ္ဗံဌံ- နတ်သမီးအပေါင်းတို့၏ သိန်းသောင်း များစွာ သိဆို့ ကြွေးကြော်ရာ ဖြစ်သော၊ ပိသာစဂဏသေဝိတံ-ဘန္တေ မြေဘုတ်တို့ မှီဝဲကျက်စားရာဖြစ်သော၊ မောဟနံ နာမ-နတ်အပေါင်းတို့အား တရားရှောင်လွှဲ မှိုက်မဲစေတတ်သောကြောင့် မောဟန မည်သော၊ တံ ဝနံ-နန္ဒဝနံ မည်သော ထိုဥယျာဉ်ကို၊ ကထံ-အဘယ်သို့သော နည်းဖြင့်၊ ယာတြာ-ကျော်လွန်ရှောင်ရှားထွက်သွားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါမည်နည်း အရှင်ဘုရား-တဲ့။

ဒီ-နတ်သားက နတ်သမီးတွေကို ပိသာစ-ဘန္တေ မြေဘုတ်တွေလို့ နှိမ်ချပြီး ပြောတယ်။ နန္ဒဝနံဥယျာဉ်ကိုလဲ အမှိုက်တော

လို့ နှိမ်ချပြီး ပြောတယ်။ ဝိပဿနာ တရားကို အပြင်းအထန် အားထုတ်လာခဲ့တဲ့အတွက် ကာမဂုဏ်တွေကို ရှုံးမုန်းစက်ဆုပ် ဆဲ ဖြစ်နေလို့ အဲဒီလို နှိမ်ချပြီး ပြောဆိုတာပါပဲ။ အဘယ် သို့သော နည်းဖြင့် ထွက်သွားနိုင်ပါမည်လဲ-ဆိုတဲ့ အမေးက တော့ (အရဟတ္တဿ မေ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ဝိပဿနံ အာစိက္ခယ) အရဟတ္တဖိုလ်၏ နီးသော အကြောင်း ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာကို တပည့်တော်အား ဟောတော်မူပါ” လို့ ဆိုလိုပါတယ်-တဲ့။ အဲဒီ လို အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာ ဘုရားက နတ်သား၏ အခြေအနေအလုံးစုံကို ကြည့်ရှုတော် မူပြီးတော့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဝိပဿနာတရားကို ဂါထာ ၃-ပုဒ်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

(၁) ဥဇုကော နာမ သော မဂ္ဂေါ၊

အဘယာ နာမ သာ ဒိသာ။

ရထော အကူဇနော နာမ၊

ဓမ္မစက္ကဟိ သံယုတော။

ဒေဝပုတ္တ-ထွက်ပြေးလိုရေးနှင့် မေးမြန်း လျှောက်ထား သည့် အိုနတ်သား၊ ဥဇုကော နာမ-အလျင်အမြန် ထွက် ပြေးရန် လမ်းဖြောင့်မည်သည်မှာ၊ သော မဂ္ဂေါ-ရဟန်းဘဝ တုန်းက သင်သွားခဲ့သော မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ ဝိပဿနာလမ်းပေ တည်း။ တရားနာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ နားလည်လွယ်အောင်လို့ ဘုန်းကြီးက အနက်ဖော်ပေးပါတယ်။ သူ ပါဠိ၏ သဒ္ဒါနက် သက်သက်ဆိုယံင်တော့ (အဖြောင့်မည်သည်မှာ ထိုလမ်းပင် တည်း-လို့) ဒါလောက်ပါပဲ။ ဒါလောက်နဲ့တော့ ယခုတရား နာပရိသတ်တွေ နားလည်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဒီ

နတ်သားကတော့ တရားအားထုတ်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှ ထလာပြီး မေးသလို ဖြစ်နေတဲ့အတွက် သူ့အဖို့မှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက သီလစသည် မပြည့်စုံသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အား ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးမယ်ဆိုယင် (သီလံ တာဝံ သောဓေဟံ) သီလကို ရှေးဦးစွာ စင်ကြယ်စေလော့၊ (သမာဓိံ ဘာဝေဟံ) သမာဓိကို ပွားစေဦးလော့၊ (ကမ္မဿကတာပညံ ဉဇ္ဇံ ကရေဟံ) ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖြောင့်မတ်အောင် ပြုလေဦးလော့လို့ အခြေခံအကျင့်ကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ကြားတော်မူပါတယ်။ အားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုတော့ အရဟတ္တမဂ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာကိုသာ ညွှန်ကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီ နတ်သားကတော့ (ကာရကော အဘိန္နသီလော) အားထုတ်နေသူ မပျက်တဲ့သီလရှိသူ ဖြစ်တယ်။ အရိယမဂ်တခုသာ လိုတော့တယ်။ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်ကတော့ အလေ့အကျင့်ရပြီး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကို ညွှန်ကြားတော်မူလို၍ ဒီတရား ဂါထာများကို ဟောတော်မူပါတယ်တဲ့။

အဲဒီလို အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ အဖွင့်ထဲမှာ ရဟန်းဘဝမှ နတ်ဘဝသို့ ရောက်နေပါလျက် သီလမပျက်ဘူးဆိုတာကို အထူးသတိပြုရမယ်။ အဲဒါဟာ ပါဏာတိပါတ အဒိန္နာဒါန အဗြဟ္မစရိယ စသည်တို့ကို မကျူးလွန်သေးတဲ့အတွက် သီလမပျက်သေးဘူးလို့ ဆိုတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် တမင် ဆောက်တည်မထားပေမဲ့ မပြုသင့် မပြောသင့်တာကို မပြုယင်၊ မပြောယင် သီလမပျက်ဘူးဆိုတာကို

လဲ အထူးသတိပြု၍ မှတ်ထားကြရမယ်။ နောက်တခုက တော့ ဒီ ဂါထာများဖြင့် ဝိပဿနာကို ပြတယ်ဆိုတာကိုလဲ မှတ်ထားကြရမယ်။

ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက အနက်ဖော်ပြီး ပြန်ခဲ့တဲ့အတိုင်း နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်နှင့်တကွ နတ်လောက နတ်သွီးတွေထဲမှ လွတ်မြောက်အောင် အလျင်အမြန် ထွက်ပြေးဘို့ အဖြောင့်ဆုံး အကောင်းဆုံးလမ်းကတော့ ရဟန်းဘဝတုန်းက သင် ရှုမှတ် ပွားများလာခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်လမ်းပဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘယ်အရပ်ရောက်မှ ဘေးကင်းမှာလဲလို့ ဆိုယင်—

အဘယာ နာမ-ဘေးကင်းရာအရပ် မည်သည်မှာ၊ သာ ဒိသာ-ရဟန်းဘဝတုန်းက သင် မြှော်မှန်းခဲ့သည့် ထို နိဗ္ဗာန် အရပ်ပင်တည်း တဲ့။ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်အောင် သွားရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘယ်လို ရထားဖြင့် သွားရမှာလဲဆိုတော့—

ရထော အကူဇနော နာမ-သူတပါး မကြားရ မသိရ အောင် တိတ်တဆိတ် ထွက်ပြေးရန် အသံမမြည်သော ရထား မည်သည်မှာ၊ ဓမ္မစက္ကဟိ သံယုတော-ကိုယ်လုံ့လ စိတ်လုံ့လ ဟူသော တရားဘီးနှစ်ခုတို့နှင့် တပ်ဆင်ထားသော ဝိပဿနာ မဂ္ဂင် ရထားပေတည်း—တဲ့။

ကိုယ်အမှုအရာ စိတ်အမှုအရာ ဟူသမျှကို ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပေးတဲ့ ဝီရိယကို စေတသိကဝီရိယ-စိတ်လုံ့လ ခေါ်တယ်။ သွားယင်း ရပ်ယင်း ထိုင်ယင်း ရှုနေတဲ့အခါ

ကိုယ်အမူအရာ ဣရိယာပုထ် ဖြစ်မြဲ ဖြစ်နေအောင်၊ တည်မြဲ တည်နေအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပေးတဲ့ ဝီရိယကို ကာယိက-ဝီရိယ-ကိုယ်လုံ့လလို့ ခေါ်တယ်။ လျောင်းအိပ် နေယင်း ရှုနေတဲ့ အခါမှာတော့ ကိုယ်လုံ့လ မရှိဘူး၊ စိတ်လုံ့လ တခုတည်းသာ ရှိတယ်။ ဒီမှာ ကိုယ်လုံ့လ စိတ်လုံ့လ ဆိုတဲ့ ဝီရိယတရားဘီး နှစ်ခု တပ်ဆင်ထားတယ်ဆိုတာ စကြံသွား နေယင်း၊ ရပ်နေယင်း၊ ထိုင်နေယင်း ရှုမှတ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ကို ဆိုတာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိုယ်လုံ့လ၊ စိတ်လုံ့လ ဆိုတဲ့ ဝီရိယဘီးကြီး နှစ်ခုလုံး အပြည့်အစုံ တပ်ဆင်ထားတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ရထားကောင်းကြီးကို စီးနင်း သွားရအောင် ရံခါ စကြံသွားလျက် ရှုမှတ်နေရမယ်။ စကြံသွားယင်းဆိုတော့ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ ဆိုတဲ့) သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်အရ သွားတယ် ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး အားထုတ်နေဘို့ပါပဲ။

အဲဒီလို အားထုတ်နေယင် သမာဓိအားရှိလာတဲ့အခါ ကျ တော့ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ရုပ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့နာမ်ဆိုတဲ့ ဒီရုပ် နာမ် ၂-ပါးကို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ပိုင်းခြားပြီးသိတယ်။ အဲဒီက နောက် သမာဓိဉာဏ် တဆင့်တက်ပြီး အားကောင်း လာတဲ့အခါမှာ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားရုပ် ဖြစ်တယ်။ သိစရာရှိလို့ သိမှု ဖြစ်တယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုး ကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီးသိတယ်။ အဲဒီက နောက် သွားချင်တဲ့စိတ် ရော၊ သွားတဲ့ရုပ်ရော၊ ရှုသိတဲ့ စိတ် နာမ်ရော သူ့အခိုက်အတန့် နဲ့သူ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာကို လက်နဲ့ ကိုင်ကြည့် ရသလိုပင် ရှင်းလင်း ပြတ်သားစွာ သိရတယ်။ အဲဒီတော့

ဖြစ်ပြီး ပျောက်ပျက်သွားလို့ မမြဲဘူးဆိုတာလဲ ရှင်းလင်းစွာ သိရတယ်။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲပဲ ဆိုတာလဲ ရှင်းလင်းစွာ သိရတယ်။ ကိုယ့်အလို အတိုင်း မဖြစ်ပဲ သူသဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေလို့ အစိုးမရ တဲ့ အနတ္တသဘောတရားပဲ ဆိုတာလဲ ရှင်းလင်းစွာ သိရ တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ရံခါ ရပ်လျက်၊ ရံခါထိုင်လျက် ရှုမှတ် နေရမယ်။

အဲဒီမှာ အသံမမြည်တဲ့ ရထားဆိုတာကတော့ရှေး ခေတ်က ရှိခဲ့တဲ့ မြင်းရထားတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြီး ပြောတဲ့ စကားပါပဲ။ တချို့ ရထားက ပကတိအားဖြင့် အသံမမြည်ပေမဲ့ လူအစီး များပြီး ဝန်လေးတော့ မြည်တတ်တယ်။ ယခု မဂ္ဂင်ရထား ကတော့ စီးသူတွေ ဘယ်လောက်ပင် များစေကာမူ အသံ မြည်ခြင်း မရှိဘူး။ တခါတရံမှာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကို နာနေယင်း ဒီ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ခရီးသွားရှိတဲ့ အရိယမဂ္ဂင်ရထား ကို စီးပြီး နိဗ္ဗာန်ကို သွားရောက်ကြသူတွေဟာ ရှစ်သောင်း လေးထောင် စသည် များသော်လဲ ဘာသံမှ မမြည်ဘူး။ ဒါကြောင့် အကူဇနော-အသံမမြည်သောရထား-လို့ ချီးမွမ်း ထားပါတယ်။ အဲဒီ စကားဖြင့် နတ်သွီးတွေ မသိအောင် တိတ်တဆိတ် ထွက်ပြေးချင်ယင်လဲ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း သိစေ ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့—

(၂) ဟိရီ တဿ အပါလမ္မော၊ သတျဿ ပရိဝါရဏံ။
ဓမ္မာဟံ သာရထိ * ဗြူမိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝံ။

ဟိရီ-ရှက်ခြင်း ကြောက်ခြင်းသည်၊ တဿ-ထို့ မဂ္ဂင် ရထား၏၊ အပါလမ္မော-နောက်မှီခို ပေတည်း။ ရထားမှာ

နောက်မှီမရှိယင် နောက်ကို လန်ကျသွားနိုင်တယ်။ နောက်မှီ
ရှိယင်တော့ မကျနိုင်ဘူး။ ဒီ မဂ္ဂင်ရထားမှာတော့ ဟိရီ
ဩတ္တပ္ပဆိုတဲ့ အလွန်ကောင်းတဲ့ နောက်မှီက ရှိနေတယ်။ ဘယ်
လိုလဲ ဆိုတော့ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာ မရှုမိတဲ့ အာရုံ
နဲ့စပ်ပြီး အကုသိုလ်စိတ်ကူးတွေ ဖြစ်လာမှာကို ရှုံရှာ စက်
ဆုပ်ရတယ်။ ရေချိုးပြီးလို့ သန့်ရှင်းနေတဲ့အခါ အညစ်အကြေး
လူးပေမယ့် ရှုံရှာစက်ဆုပ်သလိုပင် ရှုံရှာစက်ဆုပ်ရတယ်။ အဲဒီလို
အကုသိုလ်စိတ်ကူးဖြစ်လာမှာ ရှုံရှာစက်ဆုပ်တာ၊ မဖြစ်စေချင်
တာက (ဟိရီ) ရှက်တဲ့ သဘောပဲ။ ထို့ပြင် အကုသိုလ်စိတ်ကူး
ဖြစ်ရာက မကောင်းမှုဒုစရိုက် ဖြစ်ပြီး မကောင်းကျိုးတွေပေး
မှာ၊ သံသရာမှ မလွတ်နိုင်ပဲ နေမှာကိုလဲ ကြောက်ရတယ်။
အဲဒါက (ဩတ္တပ္ပ) အကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ်အကျိုးကို ကြောက်
တာပဲ။ အဲဒီလို ရှက်ကြောက်တဲ့အတွက် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း
သော ရုပ်နာမ်တွေကို မရှုမိပဲ လွတ်မသွားရအောင် ရိုရို
သေသေ ရှုမှတ်နေတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေတဲ့အတွက် ဝိပဿနာ
မဂ္ဂင်တွေဟာ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါ
ဟာ နောက်မှီခုံကြောင့် လန်မကျပဲ တည်မြဲ တည်နေတဲ့
သဘောပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဟိရီနှင့် ဩတ္တပ္ပကို ဝိပဿနာမဂ္ဂင်
ရထား၏ နောက်မှီခုံပဲလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီး
တော့—

သတိ-အမှတ်ရမှုသည်၊ အဿ-ထိုမဂ္ဂင်ရထား၏၊ ပရိဝါ-
ရဏံ-အကာအရံပေတည်း—တဲ့။ ရထားမှာ အကာအရံ လုံခြုံ
ယင် ခဲ ဒုတ် စသည် ဘေးရန်မှ လုံခြုံသလိုပင် ဖြစ်တိုင်းသော
ရုပ်နာမ်တွေကို မမေ့ပဲ အမှတ်ရနေယင် အကုသိုလ်ဘေးရန်

တွေ မဝင်နိုင်ဘူး၊ လုံခြုံတယ်၊ ဒါကြောင့် ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်အစရှိတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို မဂ္ဂင်ရထား၏ အကာအရံလို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့—

သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝံ - ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိသော၊
ဓမ္မ-အရိယမဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို၊ သာရထိ - ရထားမောင်းသူဟူ၍၊
အဟံ ဝဒါမိ-ငါ မိန့်ဆိုသည်-တဲ့။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဖလသမ္မာ
ဒိဋ္ဌိ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိ-လို့ ၆-ပါးရှိရာမှာ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဆိုတာက မဂ်၏ အကျိုးတရားပဲ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဆိုတာကလဲ မဂ်ဖိုလ်ရပြီးတဲ့ နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ဆင်ခြင်
ဉာဏ်ပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာ
ဒိဋ္ဌိတို့ကိုတော့ သီးသန့်ပွားစေရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္မဿ-
ကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက ဘာဝနာအလုပ် အားမထုတ်မီ
ကတည်းက ပြည့်စုံရတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ၊ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ
ကလဲ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဆိုင်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ၊
ဒါကြောင့် အရိယမဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်အောင် အနီးကပ်
အနေဖြင့် ပွားစေရတဲ့ ပညာက ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ၊ အဲဒီ
ဝိပဿနာပညာ ပြည့်စုံတဲ့အခါ အရိယမဂ်ပညာ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂ
သမ္မာဒိဋ္ဌိက သူ့အလိုလိုပင် ဖြစ်ပေါ်လာတော့တာပဲ၊ ဥပမာ
အားဖြင့် ရဲဘော် ရဲသားတွေက လမ်းရှင်းပြီးတဲ့အခါ ဘုရင်မင်း
မြတ်က ထွက်တော်မူလာသလိုပါပဲ။ ဒါကြောင့် အရိယသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ကနောက်လိုက်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိက ရှေ့သွားလို့ ဆိုပါတယ်၊
ဝိပဿနာရှုခိုက်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်က ရှေ့ဆောင်ပြီး အခြား
မဂ္ဂင်တွေကို ဖြစ်စေတယ်၊ အရိယမဂ်ခဏမှာ မဂ်ဉာဏ်က ရှေ့

ဆောင်ပြီး အခြား မဂ္ဂင်တွေကို ဖြစ်စေတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ အရိယမဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရထားမောင်းသူ လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ နောက်ဆုံးဂါထာကတော့—

(၃) ယဿ တောဒိသံ ယာနံ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
သ ဝေ ဇေတန ယာနေန၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ-
တံ။

ယဿာ ဣတ္ထိယာ ဝါ-အကြင် အမျိုးသွီးအား၎င်း၊ ယဿ ပုရိသဿ ဝါ-အကြင်အမျိုးသားအား၎င်း၊ တောဒိသံ ယာနံ- ဤသို့သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ယာဉ်ရထားသည်၊ အတ္ထိ-ရှိငြားအံ့၊ သ-ထိုအမျိုးသွီး ထိုအမျိုးသားသည်၊ ဇေတန ယာနေန- ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ယာဉ်ရထားဖြင့်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ-နိဗ္ဗာန်၏အထံသို့ ရောက်လေတော့သည်သာတည်း။

ဒီနောက်ဆုံးဂါထာဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ယာဉ်ရထား ရှိတဲ့သူ ဟာ ကျား၊မ မရွေး နိဗ္ဗာန်သို့ ကေန့်ရောက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီတော့ နိဗ္ဗာန် ရောက်ချင်ကြယင် ဝိပဿနာမဂ္ဂင် အရင်းခံ ပြုပြီး အရိယမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရမယ်ဆိုတာ အလွန် ပင် ထင်ရှား နေပါတယ်။

လောကမှာ ယာဉ်ရထား တမျိုးမျိုးရှိလျှင် အဲဒီ ယာဉ် ရထားဖြင့် အလိုရှိရာအရပ်သို့ ရောက်အောင် သွားနိုင်တယ်၊ ယာဉ်ရထား မရှိပဲ ယာဉ်ရထားအကြောင်း သိနေရုံနဲ့တော့ အလိုရှိရာအရပ်သို့ မသွားရောက်နိုင်ဘူး၊ ဒါလိုပဲ ရုပ်နာမ် တရားတွေကို သရုပ်ခွဲရုံမျှ၊ မဂ္ဂင်တရားတွေကို သရုပ်ခွဲရုံမျှနဲ့ တော့ နိဗ္ဗာန် မရောက်နိုင်ဘူး၊ တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်

နာမ်တွေကို ရှုသိပြီး ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ဆိုတဲ့ ယာဉ်ရထားကို ဖြစ်ပွားစေပြီး အပိုင်ရရှိထားပါမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ယာဉ်ရထားကို စီးပြီး နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်မယ် ဆိုတာ ကိန်းသေ မှတ်ထားကြ ရမယ်။ အဲဒီ ဂါထာ ၃-ပုဒ်ကို ဗမာလို တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်တွေ စီထားတယ်။ အဲဒါတွေကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) လမ်းဖြောင့်မည်တွင်၊ ထိုမဂ်ပင်၊ ရပ်ခွင်ဘေးမဲ့ နိဗ္ဗာန်ပါ။
- (၂) လုံ့လနှစ်လီ၊ ဘီးတပ်သည်၊ မမြည်ရထားထိုမဂ်ပါ။
- (၃) ရှက်ကြောက်နှစ်တန်၊ နောက်မှီခံ၊ ကာရံ အမှတ် သတိပါ။
- (၄) ဝိပဿရှေ့သွား၊ မဂ်ဉာဏ်ကား၊ ရထားမောင်းသူ ဆိုရပါ။
- (၅) ဤလိုရထား၊ ရှိသူများ၊ ယောက်ျား မိန်းမ လူတိုင်းမှာ။
- (၆) မဂ္ဂင်ယာဉ်ကြီး၊ ငြိမ့်ငြိမ့်စီး၊ အပြီးနိဗ္ဗာန် ဆိုက် ရောက်ပါ။

အဲဒီဂါထာ ၃-ပုဒ်တရားကို ဟောပြီးတော့ သစ္စာလေး ပါးကိုလဲ ပြတော်မူပါသေးသတဲ့။ အဲဒီသစ္စာလေးပါး သိပုံကို တော့ မဂ္ဂသစ္စာပိုင်းကျမှ ထပ်ပြီးပြောရမယ်။ သမဏနတ် သားဟာ အဲဒီတရားကို နာယင်း ရှေးဘဝက သူ့နှလုံးသွင်းခဲ့ တဲ့တရားကို ပြန်ပြီး နှလုံးသွင်းတယ်။ ရဟန်းဘဝတုန်းက အပြင်းအထန်ကြာမြင့်စွာ နှလုံးသွင်းအားထုတ်လို့ တရားထူး ကို မရနိုင်ခဲ့ပေမဲ့ နတ်ဘဝကျတော့ နတ်ရုပ်တွေက သန့်ရှင်း

စင်ကြယ်တဲ့အတွက် တဏှာချင်းပဲ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်
အတိုင်း တက်ပြီးတော့ သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်ပြုပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားပါသတဲ့။ (သံ-ဋ္ဌ၊
ပ-၈၀-၈၃)

ဒီ သမဏနတ်သားဝတ္ထုမှာ သိစေလိုရင်းကတော့ ဝိပဿ-
နာအလုပ်ကို အပြင်းအထန် အားထုတ် နေသော်လည်း တဏှာ
ကင်းစေနိုင်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို မရသေးတဲ့အတွက် သေ
သည်၏ အခြားမဲ့မှာ သမုဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့ တဏှာက နတ်
ဘဝကို ဖြစ်စေတယ် ဆိုတာ သိစေလိုရင်းပါပဲ။ ဒီပြင် ဒီဝတ္ထု
ထဲမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားစေပုံနှင့် နတ်ဘဝကျတော့ အလွယ်
တကူနဲ့ တရားထူးရသွားပုံဟာလဲ အထူးသတိပြုဖို့ရာပါပဲ။

နောက်တချက်ကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကိုဖြစ်
စေ တပ်မက်ခင်တွယ်နေယင် အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ် ပစ္စည်းများ အနီး
အပါး၌ ဒီ တဏှာက ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ် ဆိုတာလဲ
သိမှတ်ထားရမယ်။ အဲဒီ နှစ်မျိုးထဲမှာ ပစ္စည်းကို တပ်မက်
ခင်တွယ်နေတဲ့အတွက် အဲဒီပစ္စည်းအနီး၌ ဘဝသစ်ဖြစ်ပုံက
တော့ သင်္ကန်းကို တပ်မက်ပြီးသေသွားတဲ့ အရှင်တိဿရဟန်း
ဟာ အဲဒီသင်္ကန်းမှာပဲ သန်းဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်း အများသိ
ကြပြီးဖြစ်နေပါတယ်။ ယခု မယား ချစ်လို့ မြေ ခွေး နွားဖြစ်
ဝတ္ထုပြောရမယ်။

မယားချစ်လို့ မြေ၊ ခွေး၊ နွားဖြစ်

(သီဟိုဠ်ကျွန်းက တောရွာတခုမှာ) လူတယောက်ဟာ အစ်ကို၏ မယား(မရီး)နှင့် ဖောက်ပြန် ကျူးလွန်နေတယ်။ ထိုမိန်းမကလဲ သူခင်ပွန်းထက် အဲဒီ မတ်ဖြစ်သူကို သာပြီး ချစ်မြတ်နိုးတဲ့အတွက် သူ့အစ်ကိုကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ဖို့ အဲဒီ မတ်ဖြစ်သူအား တိုက်တွန်းတယ်။ “ဟဲ့ အကောင်မ နင် ဒီလို မပြောနဲ့” လို့ မတ်က ကြိမ်းမောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ မရီးဖြစ်သူက သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ထပ်ပြောတော့ “ဘယ်လိုလုပ်ပြီး အခွင့်ရမလဲ” လို့ ပြောတယ်။ ဒီတော့ မရီးက “ဟို ခံတက်ပင်ကြီး

မှတ်ချက်

၁- ဤလက်သည်းကွင်း အတွင်းက စကားမှာ ဖြစ်သင့်သော ဌာနအနေဖြင့် ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖြစ်သင့်ပုံမှာ ဤ ဝတ္ထုသည် အခြား အဋ္ဌကထာတို့၌ မရှိ၊ ဤ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ(ဒု-၁၇၉)၌သာ ရှိသည်။ အခြား အဋ္ဌကထာတို့၌ မရှိသော အခြားဝတ္ထု များစွာတို့ကိုလည်း ဤအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားရာ၊ ယင်းဝတ္ထုတို့သည် သီဟိုဠ်တောင်ပိုင်းမှ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဝတ္ထုသည်လည်း သီဟိုဠ်မှပင် ဖြစ်သင့်သည်ဟု ယူဆ၍ ဌာနလည်း ရှိသင့်သောကြောင့် ထိုသို့ ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ အနောက်တိုင်း ပါဠိပညာရှိတို့ကမူ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ သီဟိုဠ်တောင်ပိုင်းမှ ဝတ္ထုများစွာတို့ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဤ အဋ္ဌကထာ အခြေခံမူရင်းကို သီဟိုဠ်တောင်ပိုင်းမှ ရသည်ဖြစ်ရာ၏-ဟု ယူဆကြ၏။

ရေဆိပ်က ပဲခုပ်လက်နက်နဲ့ စောင့်နေပါ။ အဲဒီကို ငါလွှတ်
လိုက်မယ်လို့” ပြောတော့ မတ်ဖြစ်သူက အဲဒီ သွားပြီး သစ်
ပင်ကြားမှာ ပုန်းကွယ်လျက် စောင့်နေတယ်။

ခင်ပွန်းဖြစ်သူ တောက အလုပ်လုပ်ပြီး အိမ်ပြန်လာတဲ့
အခါ အဲဒီဇနီးဖြစ်သူက ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ အနေနဲ့ ခေါင်းကဆံပင်
များကို ယုယုယယနဲ့ ဖိပေးနေယင်း “ခေါင်းက ညစ်ပေလွန်း
အားကြီးပါတယ်၊ ဟို ခံတက်ပင်ကြီး ရေဆိပ်သွားပြီး ခေါင်း
လျှော်လိုက်ပါအုံး” လို့ ပြောပြီးတော့ လွှတ်လိုက်တယ်။ ခင်ပွန်း
ဖြစ်သူက “ငါ့ဇနီးဟာ ငါ့အား အင်မတန် ယုယုယယနှင့် ပြုစု
ပေတယ်” လို့ အောက်မေ့လျက် အဲဒီရေဆိပ်သွားပြီး ခေါင်းငုံ့
လျက် ခေါင်းလျှော်ဘို့ ပြင်ဆင်နေတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ
သူ့ညီဖြစ်သူက သစ်ပင်ကြားမှ ထွက်လာပြီး ပဲခုပ်နှင့် ခုတ်
သတ်လို့ သေဆုံးသွားရှာတယ်။

သေပြီးတော့ သူ့ဇနီးကို တပ်မက် တွယ်တာတဲ့ တဏှာ
ကြောင့် အဲဒီအိမ်မှာပဲ (ဓမ္မနီ)ခေါ် ထန်းမြေ ဖြစ်တယ်။
(သိဟိဋ္ဌဆရာတို့ကတော့ လင်းမြေလို့ ဆိုကြတယ်) အဲဒီမြေက
သူ့ဇနီးအား တပ်မက် တွယ်တာနေတဲ့ အတွက် အိမ်အမိုးမှ
အဲဒီမိန်းမအပေါ် သူ့ကိုယ်ကို ပစ်ပစ်ချနေသတဲ့။ အဲဒီမိန်းမက
သူ့ခင်ပွန်းဟောင်း ဖြစ်မှာပဲလို့ ကြံတွေးပြီးတော့ အဲဒီမြေကို
သတ်စေပြန်တယ်။

မြေဘဝက သေတော့လဲ အချစ်က မပြယ်သေးတဲ့အတွက်
အဲဒီအိမ်မှာပဲ ခွေးဖြစ်ရရှာတယ်။ အဲဒီခွေးက ချစ်တဲ့ စိတ်၊
ဇောနဲ့ အဲဒီ မိန်းမနောက်ကို တကောက်ကောက်နဲ့ လိုက်နေ
တယ်။ မခွါရက်ဘူး၊ တောထဲသွားလဲ လိုက်လာတာပဲ။ ဒီတော့

လူတွေက “ဟေ့ ခွေးမုတ်ဆိုး ထွက်ပြီ၊ ဘယ်အရပ် သွားမလဲ မသိဘူး” လို့ ပြောင်လှောင် ပြောဆိုကြသတဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီ မိန်းမက အဲဒီ ခွေးကိုလဲ အသတ်ခိုင်းတယ်။

ခွေးဘဝမှ သေတော့လဲ အချစ်က မပြယ်သေးတဲ့အတွက် အဲဒီအိမ်မှာပဲ နွားဖြစ်ရပြန်တယ်။ အဲဒီနွားကလေးကလဲ အဲဒီ မိန်းမနောက်ကို တကောက်ကောက်နဲ့ လိုက်နေတယ်။ အဲဒီလို လိုက်နေတာကို မြင်ရတော့ လူတွေက “ဟေ့ နွားကျောင်း သားထွက်ပြီ၊ နွားတွေ ဘယ်စားကျက်မှာ ကျက်စားကြမလဲ မသိ” လို့ ပြောင်လှောင် ပြောဆိုကြပြန်သတဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီမိန်းမက အဲဒီနွားကိုလဲ အသတ်ခိုင်းပြန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ခင်ပွန်းဟောင်းကတော့ သူဇနီးဟောင်းအပေါ် ချစ်စိတ် က မပြယ်သေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ နွားဘဝမှ သေရတဲ့ အခါ အဲဒီ ဇနီးဟောင်းရဲ့ ဝမ်းထဲမှာပဲ ပဋိသန္ဓေနေပြီး လူဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီအခါမှာတော့ ရှေးက လေးဘဝတိုင်တိုင် အဲဒီမိန်းမ ၏ စေခိုင်းချက်ဖြင့် သေခဲ့ရတာတွေကို ပြန်လည်အောက်မေ့ နိုင်တဲ့ ဇာတိဿရဉာဏ်ကို ရနေတဲ့အတွက် “ဒီလို ရန်သူမိန်းမ ၏ ဝမ်းထဲမှာ ဖြစ်မှ ဖြစ်ရလေခြင်း” လို့ ဆင်ခြင်ပြီး အလွန် ပင် စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ရန်သူ မိခင်၏ လက်နဲ့တောင် အထိမခံဘူး။ သားသား ဆိုတဲ့အနေ နဲ့ အဲဒီ မိခင်က လက်ဖြင့်ထိလျှင် ကိုင်လျှင် ကလေးက အပြင်း အထန် ငိုတော့တာပဲတဲ့။

ဒါကြောင့် အဲဒီသူငယ်ကို အဘိုးက ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့ ရတယ်။ စကားပြောနိုင်တဲ့ အရွယ်ရောက်တော့ သူ့အဘိုးက

“ငါ့မြေး မင်းအမေထိတာ ဘာကြောင့် ငိုတာလဲ”လို့ မေးတယ်။ “ဒီမိန်းမကြီးဟာ ကျွန်တော့်အမေ မဟုတ်ဘူး၊ လေးဘဝတိုင်တိုင် ကျွန်တော့်ကို သတ်နေတဲ့ ရန်သူပဲ”လို့ ပြောပြီးတော့ အကြောင်းအလုံးစုံကို အကုန်ပြန်ပြောတယ်။ အဲဒီတော့ အဘိုးက အဲဒီသူငယ်ကို ဝှေ့ဖက်လျက် ငိုယိုပြီးတော့ “လာပါကုယ် ငါ့မြေး၊ ငါတို့မှာ ဒီအရပ်၌ နေခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိပါဘူး”လို့ ပြောပြီး အဲဒီသူငယ်ကို ခေါ်ဆောင်လျက် ထွက်သွားတယ်။ ကျောင်းတိုက်တခုသို့သွားပြီး ရှင်ရဟန်းပြုကြတယ်။ မြေးအဘိုး ၂-ဦးလုံး အဲဒီကျောင်းတိုက်မှာ နေလျက် တရားအားထုတ်ပြီး အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ဆိုက်ရောက်ကာ ရဟန္တာဖြစ်သွားကြပါသတဲ့။

ဒီဝတ္ထုမှာ ပြောလိုရင်းကတော့ ခင်မင်တယ်တာမူ တဏှာကြောင့် ခင်မင်တယ်တာရာမှာ အခါခါ ဖြစ်ရတယ် ဆိုတာပါပဲ။ အဲဒါဟာ “ပေါ်နောဘဝိကာ-တဏှာက တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်”ဆိုတာကို ထင်ရှားပြတဲ့ ဝတ္ထုတခုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ မြေဖြစ်၊ ခွေးဖြစ်၊ နွားဖြစ်ပြီး သေခြင်းဆိုးနဲ့ ချည်း သေလာရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ လူဖြစ်တဲ့ နောက်ဆုံးဘဝမှာတော့ ရဟန္တာဖြစ်သွားတဲ့အတွက် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ တဏှာကင်းသွားပြီ။ ဒါကြောင့် အဲဒီက နောက်မှာ ဘဝသစ် မဖြစ်ရတော့ပဲ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းသွားပြီ။ အဲဒီလို ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်း သွားအောင် သံဝေဂယူပြီး ဝိပဿနာ တရားအလုပ်ကို အားထုတ်စရာလဲ ကောင်းပါတယ်။

ပါဠိ အဋ္ဌကထာ စာပေကျမ်းဂန်လာ ဝတ္ထုတွေ ပြောနေယင်တော့ မဆုံးနိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေကို ဒါလောက်

နဲ့ ရုပ်ထားပြီးတော့ ယခု မျက်မှောက်ခေတ် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု
များကို ပြောရမယ်။

ဓမ္မကထိက ဆရာတော်ကြီးတပါး

ဘုန်းကြီးဟာ မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်း တိုက်ကျောင်း
မှာ ၁၂၉၁-ခုနှစ်မှ ၁၃၀၃-ခုနှစ်အထိ နေထိုင်ခဲ့ပါတယ်။
အဲဒီအခါတုန်းက မော်လမြိုင်မြို့ပေါ်မှာ ထင်ရှားတဲ့ ဓမ္မ
ကထိက ဆရာတော်ကြီးတပါး ရှိခဲ့ပါတယ်။ ရှေ့နေ ဒကာ
ကြီးတဦး ကွယ်လွန်သွားလို့ ရက်လည်ဆွမ်း ကင်လှူတဲ့အခါ၊
အဲဒီ ဆရာတော်ကြီးက ရက်လည်ဆွမ်း အနုမောဒနာ တရား
ကို ဒီလိုဟောကြားပါတယ်။

(အဒ္ဓုဝံ မေ ဇီဝိတံ၊ ဓုဝံ မေ မရဏံ) မေ-ငါ၏၊ဇီဝိတံ-
အသက်ရှင်ခြင်းသည်၊ အဒ္ဓုဝံ-မခိုင်မြဲပါတကား၊ မေ-ငါ၏၊
မရဏံ-သေခြင်းသည်ကား၊ ဓုဝံ-မချွတ် ကေနံ မြဲမြံ၏။
(အဝဿံ မယာ မရိတဗ္ဗမေဝ၊ မရဏပရိယောသာနံ မေ
ဇီဝိတံ) မယာ-ငါသည်၊ အဝဿံ-မချွတ်ကေနံ၊ မရိတဗ္ဗမေဝ-
သေရမည်သာတည်း၊ မေ-ငါ၏၊ ဇီဝိတံ-အသက်ရှင်နေခြင်း
သည်၊ မရဏပရိယောသာနံ-သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိချေ၏။
(ဇီဝိတမေဝ အနိယတံ၊ မရဏံ နိယတံ) ဇီဝိတမေဝ-အသက်
ရှင်ခြင်းသည်သာလျှင်၊ အနိယတံ-ကိန်းသေ မမြဲ၊ မရဏံ-
သေခြင်းသည်ကား၊ နိယတံ-ကိန်းသေပင်တည်း-ဆိုတဲ့ ဒီ
မရဏဿတိ ဆင်ခြင်ပုံစကားကို အရင်းခံ ပြုပြီး ဟောသွား
တယ်။ အဲဒီတုန်းက ဘုန်းကြီးလဲ အဲဒီအလှူမှာ ပါလို့ နာကြား
လိုက်ရပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ခုနစ်ရက် မတိုင်မီ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း မှာ အဲဒီ ဓမ္မကထိက ဆရာတော်ကြီး ပုံတော်မူသွားကြောင်း ကြားသိရတယ်။ အဲဒီတော့ ပုံတော်မူတဲ့အခါ သူဟောတဲ့ မရဏသုတ် တရား အမှတ်ရပြီး ပုံတော်မူသွားမှာပဲလို့ ဘုန်းကြီး စဉ်းစားမိပါတယ်။ ပုံတော်မူခြင်း၏ အကြောင်း ကတော့ လူဆိုးများက ဓားနဲ့ ထိုးသတ်သွားလို့ ဆိုတာလဲ ကြားသိရပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ၃-နှစ်လောက်ကြာတဲ့အခါ ကျတော့ မြိတ် နယ်က သူငယ်ကလေးတယောက် ပေါ်လာတယ်။ မော်လမြိုင် မြို့မှာ သူ့ကျောင်းရှိတယ် လိုက်ပို့ပါလို့ ပူဆာတဲ့အတွက် အဲဒီ ကလေးရဲ့ မိဘများက လိုက်ပို့ကြတယ်။ အဲဒီ ပုံတော်မူသွား တဲ့ ဆရာတော်ကြီးကျောင်း ရောက်တော့ သူဟာ အယင်ဘဝ က အဲဒီ ကျောင်းပိုင် ဆရာတော်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း စသည် တွေကို အဲဒီ ကလေးက ပြောတယ်။ အဲဒီကျောင်း ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာတွေကို သူက အကုန်လုံး ပြောနိုင်တယ်။ ပြော သမျှလဲ အမှန်ချည်းဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီ အနီးအပါးက ဆရာ တော်တွေကိုလဲ သူက အကုန် မှတ်မိနေတယ်။ ဘွဲ့အမည်တွေ ကိုလဲ ရှေးက ခေါ်နေကျအတိုင်း သူက ခေါ်နေသတဲ့။

အဲဒီ ဆရာတော်ကြီးနဲ့ ရင်းနှီးတဲ့ ကပ္ပိယ ဒကာတဦးကို အမည် ထုတ်ဖော်ပြီး မေးကြတဲ့ အခါကျတော့ ဒီကလေးက “ကြောက်စ ကြောက်စ” လို့ ဆိုသတဲ့။ ဘာကြောင့် ကြောက် သလဲလို့ မေးတော့ အခြား လူတစုနဲ့ အဲဒီလူက သူ့ကို ဓားနဲ့ ထိုးသတ်တဲ့ အကြောင်း၊ သူက ထွက်ပြေးလို့ မြစ်ကမ်းနား ရောက်တော့ လှေကြီးကို တွေ့တာနဲ့ အဲဒီ လှေကြီးကို စီးပြီး

လိုက်သွားကြောင်း၊ မြိတ် ပင်လယ် ကမ်းခြေ ရွာတခု ရောက်
တော့ ယခု လက်ရှိ သူမိဘ အိမ်မှာ ဝင်နေကြောင်းများကို
အဲဒီကလေးက ပြောပါသတဲ့။

အဲဒီမှာ ကျောင်းမှ ထွက်ပြေးပုံ၊ ကမ်းနားရောက်တော့
လှေကြီး တွေ့ပုံ၊ အဲဒီ လှေကြီး စီးပြီး လိုက်သွားပုံ၊ လက်ရှိ
သူမိဘအိမ်ဝင်နေပုံတွေကတော့ ပျံ့တော်မူခါနီးတုန်းက ထင်ခဲ့
တဲ့ ဂတိနိမိတ်တွေပါပဲ။ ဒီ ဝတ္ထုဟာလဲ တဏှာက ဘဝသစ်ကို
ဖြစ်စေတယ် ဆိုတာနဲ့ စပ်ပြီး အထူး မှတ်သား သင့်တဲ့
အကြောင်းအရာ တခုပါပဲ။

ငွေလေးဆယ်အတွက် ကျဲဖြစ်သလား

မုံရွာခရိုင် မြို့တခု၌ ငွေတိုးပေး ချေးငှါးပြီး စီးပွားရေး
လုပ်နေတဲ့ လူကြီးတယောက် ဗြိတိသျှခေတ်တုန်းက ရှိခဲ့တယ်၊
အဲဒီ လူကြီးက လယ်ယာသမား တဦးထံမှ အကြွေးတောင်း
တယ်၊ လယ်ယာသမားက အကြွေး ပေးဆပ်ပြီးကြောင်း
ပြောတယ်၊ ကြွေးရှင်လူကြီးက မဆပ်ရသေးပါဘူး၊ ဆပ်ပါလို့
အထပ်ထပ်ပြောပြီး နောက်ဆုံးကျတော့ “ကြွေးဆပ်ပြီးဖြစ်ပါ
လျက် ထပ်တောင်းတာ ဖြစ်လို့ရှိယင် အဲဒီ ထပ်ပြီးဆင်တဲ့ ငွေ
လေးဆယ်အတွက် မင့်အိမ်မှာ ငါ့ကျဲဖြစ်ရပါစေ” လို့ ကျိန်ဆိုပြီး
အတင်းတောင်းနေသတဲ့။ ဒီတော့ ဆင်းရဲသား လယ်ယာ
သမားက သိလျက်သားနဲ့ ငွေလေးဆယ် ထပ်ပြီး ပေးဆပ်
လိုက်ရတယ်။

အဲဒီ ကြွေးရှင် လူကြီး ဆုံးသွားပြီးတဲ့နောက် အဲဒီ ကြွေး
၂-ခါ ဆပ်ရတဲ့ လယ်ယာသမားအိမ်မှာ ကျဲကလေးတကောင်

မွေးလာတယ်။ အဲဒီ ကျွဲကလေးကို သူ့ဆရာ ကြွေးရှင်လူကြီးက ဖြစ်လာတယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆပြီး အဲဒီ လယ်ယာသမားဆင်းရဲသားက သူ့ဆရာကို ရှေးက ခေါ်နေကျအတိုင်း အဲဒီ ကျွဲကလေးကို ဆရာ ဆရာ လာပါ-လို့ ခေါ်ကြည့်တယ်။ အဲဒီလို ခေါ်လိုက်တော့ အဲဒီ ကျွဲကလေးက လာသတဲ့၊ ဒီတော့ အဲဒီ လယ်ယာသမားက “သူကြွေးရှင် လူကြီးဟာ သူကျိန်စာအရ မိမိအိမ်မှာ ကျဲလာဖြစ်တယ်” ဆိုတာ ယုံကြည်ပြီး ပြောတယ်။ အဲဒီအခါ ကွယ်လွန်သွားတဲ့ ပစ္စည်းရှင်လူကြီး၏ သွီးက သူ့အဖေ ဂုဏ်အသရေပျက်အောင် ပြောတယ် ဆိုပြီး ရုံးမှာ တရားစွဲသတဲ့။

အဲဒီတော့ တရားသူကြီးက ကျွဲကလေးနှင့်တကွ တရားလို တရားခံ သက်သေများပါ အစုံ ခေါ်ယူပြီး စစ်ဆေးတယ်။ လယ်ယာသမားက အကြွေးရှင်လူကြီးကို ဆရာလို့ ခေါ်လေ့ရှိတဲ့အတိုင်း ကျွဲကလေးကို ဆရာ လာပါလို့ ခေါ်လိုက်တော့ ကျွဲကလေးက အဲဒီလူဆီကို လာသတဲ့။ အကြွေးရှင်လူကြီးရဲ့ သွီးက သူ့အဖေကို ရှိရှိလို့ ခေါ်နေကျအတိုင်း အဲဒီကျွဲကလေးကို ရှိရှိ လာပါလို့ ခေါ်လိုက်တဲ့အခါလဲ အဲဒီ ခေါ်တဲ့ အမျိုးသွီးဆီကို လာသတဲ့။ ဒီတော့ တရားသူကြီးက လယ်ယာသမား ပြောတာဟာ ရိုးသားစွာ ပြောတာပဲလို့ အယုံအကြည်ရှိပြီး အမှုကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါသတဲ့။

ဒီ ဝတ္ထုလဲ လူ့ဘဝမှ ကျဲ ဖြစ်သွားရတယ် ဆိုတာ ယုံကြည်စရာ အကြောင်းရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် တဏှာက ဘဝသစ်ဖြစ်စေတယ် ဆိုတာကို ထင်ရှားစေသည့်ပြင် မှားယွင်းစွာ ကျိန်

ဆိုမိယင် ကျိန်ဆိုတဲ့အတိုင်း ဒုက္ခရောက်ရတတ်တယ် ဆိုတာ ကိုလဲ သတိပြုစရာပါပဲ။

ဥညိရဲ့ ဆန်တစလယ်

တောင်တွင်းကြီးမြို့၏ အရှေ့မြောက်ဖက် ၁၀-မိုင်ခန့် ဝေး တဲ့အရပ်မှာ ချောင်းဆုံရွာ ဆိုတာရှိတယ်။ အိမ်ခြေ ၄၀၀- ခန့် ရှိတယ်။ အဲဒီရွာမှာ ဥညိနဲ့ ကံကြီးဆိုတဲ့ သူငယ်ချင်းနှစ် ယောက်ဟာ ကွမ်းသမ်းပြီး ရောင်းတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်ကြ တယ်။ တနေ့တော့ ကွမ်းရောင်းရာမှ ပြန်လာတဲ့အခါ ကံကြီး မှာ ဆန်ကုန်သွားလို့ ဥညိထံမှ ဆန်တစလယ် ချေးပြီး ချက် စားရတယ်။ အဲဒီလို စားပြီးနောက် ညဉ့်အခါ လရောင်ဖြင့် ပြန်လာကြရာ လမ်းမှာ ပိုးထိလို့ ကံကြီးဟာ သေသွားရှာ တယ်။ အဲဒီအခါတုန်းက သူတို့၏ အသက်ဟာ ၂၀-ကျော် လောက် ရှိဟန်တူပါတယ်။ ခုနစ်ကတော့ ၁၂၇၀-နဲ့ ၁၂၈၀- အတွင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ကံကြီးဟာ သေပြီးတော့ ဥညိအိမ်မှာ ကြက် ဖြစ်ရသတဲ့။ ဆန်တစလယ်အကြေးကို စွဲလမ်းပြီး သေသွားဟန်တူပါတယ်။ အဲဒီ ကြက်က တိုက်ကြက်ကလေးမို့ ဥညိက အခြားလူများရဲ့ ကြက်များနှင့် ကြက်တိုက်ပွဲ လုပ်တယ်။ ၃-ပွဲ ၃-ကြိမ် တိုင် အောင် အနိုင်ရတယ်။ ၄-ကြိမ်မြောက် ပွဲကျတော့ အခြား ကြက်က အသက်လဲရင့် အားအင်လဲ ကြီးတာနဲ့ ဥညိ ကြက်က ရှုံးတယ်။ အဲဒီတော့ ဥညိက ရှုံးရမလား ဆိုပြီး စိတ်ဆိုး တာနဲ့ သူကြက်ကို ခြေနှစ်ချောင်းကိုင်ပြီး မြေကြီးနဲ့ ရိုက်လိုက် တယ်။ မသေမရှင်နဲ့ အိမ်သို့ ယူလာခဲ့ပြီး ရေအိုးစင်နား ပစ်ချ

ထားတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ငည့်ရဲ့ နွားမကြီးက အဲဒီကြက်
ကလေးကို နမ်းသွားသတဲ့။

အဲဒီ ကြက်ကလေးက သေပြီးတော့ အဲဒီ နွားမကြီး
ဝမ်းထဲမှာပဋိသန္ဓေနေရတယ်။ မွေးလာတဲ့အခါ နွားမကလေး
ဖြစ်နေသတဲ့။ အဲဒီ နွားမကလေး အတော်အတန်ကြီးလာတဲ့
အခါ ငည့်ရဲ့ မိတ်ဆွေများက အဲဒီနွားမကလေးကို တန်ဘိုး
၄-ကျပ်ထားပြီး ငည့်ပါ သတ်စားကြသတဲ့။ အဲဒီလို သတ်ပြီး
အမဲသားတွေ လှီးဖျက်နေတုန်း တောင်တွင်းကြီးမှ စာရေး
ကြီးနဲ့ စာရေးကတော်က အဲဒီနေရာ ရောက်လာကြတယ်။
စာရေးကတော်က နွားမကလေးအား သနားကရုဏာသက်
ပြီးတော့ “ငါ့နွားသာ ဆိုယင် မသတ်ရက်ပါဘူး၊ သူ့အလိုလို
သေသွားတောင် မစားရက်ပါဘူး၊ မြေကြီးထဲ မြုပ်လိုက်မှာပဲ”
လို့ ပြောသတဲ့။

အဲဒီက နောက် စာရေးကြီးကတော်မှာ သားယောက်ျား
ကလေး ဖွားမြင်လာတယ်။ ဒီကလေးက အသက် (၇)နှစ်ရှိ
သည့်တိုင်အောင် စကားမပြောဘူးတဲ့။ ဒီတော့ ဘခင် စာရေး
ကြီးက “ငါ့သား စကားပြောပါကွာ၊ ဒီကနေ့ လခထုတ်ရ
မယ်၊ ငါ့သားအတွက် အဝတ်ကောင်းကောင်းဝယ်ခဲ့မယ်” လို့
ပြောပြီးတော့ ညနေပြန်လာတဲ့အခါ “ဟောဒီ အဝတ် လှလှ
ကလေးတွေဟာ ငါ့သားဘို့ပဲ၊ ကဲ စကားပြောပေတော့” လို့
ပြောတဲ့အခါ အဲဒီကလေးက “ငည့် ဆန်တစလယ်” လို့ ပြော
သတဲ့။

အတိုချုံးပြောရမှာပဲ၊ အဲဒီကနောက် ဘခင်စာရေးကြီးက
“ငါ့သား စကားသာ ပြောပါ၊ ဆန်တစလယ်မကဘူး၊ ဆန်

တအိတ်တောင် ကြွေးဆပ်ပေးမယ်”လို့ ပြောတော့ အဲဒီ
ကလေးက “ဒီလို ဆိုယင် ဆန်အိတ်ကို လှည်းပေါ်တင်ပါ။ ယခုပဲ
သွားပြီး ကြွေးဆပ်ရအောင်”လို့ ပြောသတဲ့။ ဒါနဲ့ ဆန်အိတ်
ကို လှည်းပေါ်တင်ပြီးတော့ ဘယ်ကို မောင်းရမှလဲလို့ မေးတဲ့
အခါ တောင်တွင်းကြီးမြို့မှ မြောက်ဘက် မောင်းဘို့ ကလေး
က ပြောတယ်။ နောက်လဲ ကလေးပြောတဲ့ လမ်းအတိုင်း
လှည်းကို မောင်းသွားကြရာ ချောင်းဆုံရွာရောက်တော့ “ဒီရွာ
ပဲ၊ ရွာထဲဝင်ပါ။ ဒီလမ်းကို မောင်းပါ” စသည်ဖြင့် ကလေးက
ညွှန်ပြတယ်။ နောက်ဆုံး ဥဉ္ဇိအိမ်ရောက်တဲ့အခါ “ဟော
ရောက်ပြီ၊ ဒီ အိမ်ပဲ”လို့ ကလေးက ပြောတယ်။ ဒါ ဦးညိုအိမ်
ဟုတ်ပါရဲ့လားလို့ လူကြီးတွေက မေးတော့ ဦးညိုက ဟုတ်ပါ
တယ် ဆိုပြီး အိမ်ပေါ်မှ ဆင်းလာတယ်။ အနားရောက်တော့
ကလေးက “ဟေ့ ဥဉ္ဇိ ငါ့ မှတ်မိသေးရဲ့လား”လို့ မေးလိုက်
တယ်။ အဲဒါကို ကြားရတော့ “သူ့အဖေလောက်ရှိတဲ့ ငါ့ကို
ဥဉ္ဇိလို့ ခေါ်ရမလား”လို့ ဆိုပြီး ဦးညိုက စိတ်ဆိုးလိုက်တာတဲ့။
ဒါနဲ့ စာရေးကြီးက “ဦးညိုရေ စိတ်မဆိုးပါနဲ့ဗျာ၊ ဒီကလေးက
ထူးခြားတဲ့အကြောင်း ရှိပါတယ်”လို့ ပြောပြီး တောင်းပန်ရ
တယ်။

အိမ်ပေါ်ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ကလေးက “ဟေ့ ဥဉ္ဇိ
မင်းက ငါ့ကို မမှတ်မိတော့ဘူးလားကွ၊ ဟိုတုန်းက မင်းနဲ့ ငါ
ကွမ်းထမ်းပြီး ရောင်းကြတယ်၊ ငါက မင်းဆီက ဆန်တလယ်
ချေးဘူးတယ်။ အဲဒီ အကြွေး မဆပ်ရသေးခင် ပိုးထိလို့
ငါသေခဲ့ရတယ်။ မင်းအိမ်မှာ ကြက်ဖြစ်ရတယ်၊ တိုက်ပဲ့မှာ
၃-ကြိမ်တိုင်တိုင် ငါက အနိုင်ရအောင် ခွပ်ပေးခဲ့တယ်။ ၄-ကြိမ်

မြောက်ကျတော့ ဟိုကြက်ကြီးက ငါ့ထက်အားကြီးလို့ ငါ့ရှုံး
ရတယ်။ မင်းက ငါ့ကို ရှုံးရမလားလို့ စိတ်ဆိုးပြီး ရိုက်သတ်တယ်။
မသေ မရှင်နဲ့ ပစ်ချထားရာမှာ နွားမကြီးက လာပြီး ငါ့
ကို နှမ်းတယ်။ အဲဒီ နွားမကြီး ဝမ်းထဲမှာ ဖြစ်ပြီး မွေးလာ
တော့ နွားမကလေးဖြစ်ရတယ်။ နွားမတန်းအရွယ်လောက်
မှာ မင်းတို့က ငါ့ကို သတ်စားကြတယ်။ အဲဒီအခါတုန်းက
ဟောဒီ စာရေးကြီး အဘေ့နဲ့ အမေတို့က အနီးအပါး
ရောက်လာပြီး သနား သက်ညှာတဲ့ စကားကို ပြော
သွားတယ်။ အဲဒီ နွားမဘဝက သေတော့ ဟောဒီ အဘေ
အမေတို့၏ သား ဖြစ်နေရတယ်။ ယခု ဆန်တစလယ်
အကြွေးဆပ်ဖို့လာတယ်” စသည်ဖြင့် ပြောတယ်။ ပြောသမျှ
တွေကလဲ အကုန်လုံး အမှန်ချည်းဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့်
ဦးညိုမှာ သူပြုမိတာတွေကို စဉ်းစားပြီးတော့ အင်မတန် ဝမ်း
နည်းတဲ့အတွက်ငိုကြွေးရှာပါသတဲ့။ (ဒီအကြောင်းအရာတွေကို
ဦးညိုကိုယ်တိုင်ပင် ရေစကြိုမြို့နယ်က ဦးဘသွင်အား ၁၃၁၃-ခု
နှစ်လောက်က ပြောကြားလိုက်ကြောင်း သိရသည်)

ဒီဝတ္ထုဖြင့် သိစေလိုရင်းမှာ တဏှာမကင်းသေးယင် တဖန်
ဘဝသစ်အမျိုးမျိုးဖြစ်ရတယ် ဆိုတာ သိစေလိုရင်းပါပဲ။

သရဲဖြစ်ရုံ နွားဖြစ်ရတာ ကြောက်စရာ

၁၃၀၁-ခုနှစ်လောက်က မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီးတိုက်မှာ
စာသင်သား ရဟန်းတော်တပါးရှိခဲ့တယ်။ သူ့ဘွဲ့တော်က

မှတ်ချက်။

၁။ တိရစ္ဆာန်သားရဲနှင့် ကွဲစေရန် အသံမှန်အတိုင်း သရဲ-ဟု
ရေးသည်။

ဦးအာစိန္တတဲ့၊ ရုပ်ရေ ထွားကြိုင်း ဖြူစင်တယ်၊ သဒ္ဒါတရား ကောင်းတယ်၊ ပိဋကတ်စာပေကို ကြိုးကြိုးစားစား ကျက်မှတ် တယ်။ အဲဒီ ဦးအာစိန္တ-က တနေ့သောအခါ သပိတ်ဆေးနေ ယင်း “အရှင်ဘုရားတို့ သတိပြုကြပါ၊ သူများတွေ လှူတဲ့ဆွမ်း တွေကို စားပြီး ကောင်းကောင်းကျင့်သုံးနေထိုင်ကြပါ၊ တပည့် တော်ကတော့ သုံးဘဝတိုင်တိုင် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ခဲ့လို့ အထူး သတိပြုနေပါတယ်” စသည်ဖြင့် အတူနေ ရဟန်းများအား ပြောကြားတယ်။

အဲဒီလို ပြောပြီးတဲ့နောက် သူ့အကြောင်းသိချင်တာနဲ့ ကိုယ်တော်တပါးက မေးကြည့်တယ်။ အဲဒီအခါ သူက ဒီလို ပြောပါတယ်၊ သူဟာ လူ့ဘဝမှ သေတဲ့အခါ သရဲမကြီး ဖြစ်ခဲ့ရတယ်၊ အဲဒီတုန်းက စားစရာလဲ မပြည့်စုံ နေစရာလဲ ကောင်းကောင်းမရှိတဲ့အတွက် ဟိုသွားရ ဒီသွားရနဲ့ အင်မ တန် ဆင်းရဲခဲ့တယ်။ အဲဒီဘဝမှ သေတော့ နွားထီးဖြစ်ရတယ်၊ အဲဒီဘဝမှာ ဝန်အတူရုံးဖော်ဖြစ်တဲ့ အခြားနွားတကောင်နဲ့ စားကျင်းတခုတည်းမှာ အတူတူစားရတယ်၊ အဲဒီ အတူစား နေရတဲ့နွားရဲ့နွားခေါင်းမှ နွားရည်ပုပ်တွေ မခံနိုင်အောင် ထွက် နေတဲ့အတွက် အဲဒီနွားကို ဝှေ့တယ်၊ အဲဒီလိုဝှေ့တော့ ပိုင် ရှင်လူက ရိုက်တယ်၊ “ကျယ်တယ် အနိုင်ကျင့်တယ်”ထင်လို့ ရိုက်တာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ ခဏ ခဏ ဝှေ့တယ်၊ ဝှေ့တိုင်း ဝှေ့တိုင်း အရိုက်ခံရတယ်။ အဲဒီ နွားဘဝမှ သေတော့ ယခု ဘဝရောက်လာရတယ်၊ ဒါကြောင့် သံဝေဂရပြီး ရဟန်းပြုလာ တဲ့အကြောင်း ပြောကြားတယ်။ (အဲဒီလို ပြောကြားစဉ်က

အဲဒီ ပြောတဲ့ ရဟန်းမှာ ၉-ဝါ ၁၀-ဝါခန့်ရနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်)

ဒီဝတ္ထုဖြင့် သိစေလိုရင်းကလဲ တဏှာရှိနေလို့ ဘဝသစ် ဖြစ်ရတယ် ဆိုတာပါပဲ။ နောက်ပြီးတော့ သရဲ တစ္ဆေဖြစ်ရ တာလဲ ကြောက်စရာကောင်းကြောင်း၊ နွားတွေမှာ ကောင်း မပြောတတ်တဲ့အတွက် သူတို့၏ အခက်အခဲများကို လူတို့အား မသိစေနိုင်သဖြင့် လူတို့၏ အနှိပ်စက်ခံနေရတာလဲ ကြောက်စ ရာ ကောင်းကြောင်းများလဲ သံဝေဂယူဘွယ် ဖြစ်ပါတယ်။

နွားခွေးဖြစ်ပြီးမှ လူပြန်ဖြစ်

၁၃၁၀-ခုနှစ်လောက်ဆီက မုံရွာမြို့နယ် ကျေးရွာဘုန်းကြီး ကျောင်းတခုမှ ဘုန်းကြီးကို သူပုန်ဗိုလ်တယောက်က “သူ တပည့်ရဲဘော်အား နှိပ်စက်တယ်” ဆိုပြီး သေနတ်ဖြင့် ပစ်သတ် တယ်။ အဲဒီကိုယ်တော်ဟာ ယခုတဖန် လူ့ ဘဝရောက်လာပြီး ရဟန်းဖြစ်နေတယ်။ ပဌမပြန်စာမေးပွဲမှာတောင် အချို့အဆင့် အတန်းများ အောင်နေပြီလို့ ကြားသိရတယ်။ အဲဒီ ရဟန်းက “သေနတ်ဖြင့် အပစ်ခံရပြီး သေတဲ့အခါ နွားဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့ရ ကြောင်း၊ အဲဒီကနောက် ခွေးဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း၊ အဲဒီ ကနောက် လူ့ ဘဝပြန်ရောက်လာခဲ့ကြောင်း” ပြောပါသတဲ့။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီရဟန်းဟာ သေနတ်လက်ကိုင် လူများကို အလွန်ကြောက်တယ်လို့လဲ ဆိုပါတယ်။

ဒီ ဝတ္ထုမှာ “ရဟန်းအဖြစ်မှ နွားဖြစ်ရတယ်၊ ခွေးဖြစ်ရ တယ်” ဆိုတော့ အင်မတန်ယုတ်ညံ့တယ်လို့ ထင်စရာရှိပါ တယ်။ တဏှာမကင်းသေးယင် ဒါထက် ယုတ်ညံ့တဲ့ဘဝတွေလဲ ဖြစ်နိုင်သေးတာပဲ။ ဘုရားလက်ထက်တော်တုန်းက အရှင်.

တိဿ ဆိုတဲ့ရဟန်းဟာ သန်းတောင် ဖြစ်ရသေးတာပဲ။ ဒါကြောင့် တဏှာမကင်းသေးတဲ့သူတိုင်း (ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ မကင်းသေးယင်) ဒီလို ဘဝမျိုးတွေမှာ ဖြစ်နိုင်သေးတယ်ဆိုတာကို သိပြီးတော့ တဏှာကင်းအောင် အားထုတ်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာ ကင်းအောင် အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်။

တောက်တဲ့တောင် ဖြစ်ရသေးသတဲ့

၁၃၂၃-ခုနှစ်လောက်က ဒိုက်ဦးမြို့အနီး ဖအောင်ဝဲဆိုတဲ့ ရွာမှာ ထူးဆန်းတဲ့ ကလေးတယောက် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကလေးက သူဟာ ဒိုက်ဦးမြို့ တောင်ဘက် ၂-မိုင်လောက်ဝေးတဲ့ ရွာဝိုင်းကြီးက ဘုန်းကြီးဖြစ်ကြောင်း ပြောသတဲ့။ စာကျက်မှတ်ဉာဏ်လဲ အထူးကောင်းသတဲ့။ သူနေခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ကျောင်းကို ခေါ်သွားတဲ့အခါ အဲဒီကျောင်းက ပစ္စည်းတွေကို သူက အကုန်လုံး သိနေတယ်။ ဒါက ဘယ်သူက လှူတဲ့ ပစ္စည်းစသည်ဖြင့် လှူတဲ့ သူတွေကိုလဲ ပြောတယ်။ ပြောတဲ့ အတိုင်းလဲ မှန်သတဲ့။ သူဟာ အဲဒီ ဘုန်းကြီးဘဝမှ ပျံတော်မူတဲ့အခါ အဲဒီ ကျောင်းမှာပဲ တောက်တဲ့ဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့ရသတဲ့။ အဲဒီ တောက်တဲ့ဟာ ကျောင်းနဲ့ထန်းပင် အကူးမှာ လွတ်ကျပြီး ပေါင်ကျိုးသွားတဲ့ ဒဏ်ရာကြောင့် သေခဲ့ရသတဲ့။ သေတဲ့အခါ အဲဒီကျောင်းနားမှာ လယ်လုပ်နေတဲ့ ဖအောင်ဝဲရွာ (ဖေါင်ဝဲရွာ)က လယ်သွား (ယခုသူ့အဘေ)ရဲ့ လှည်းပေါ်မှာ စီးလိုက်သွားပြီး အဲဒီလယ်သွားအိမ်မှာပဲ ငင်နေတယ်လို့လဲ ပြောပါသတဲ့။ အဲဒီမှာလှည်းပေါ် စီးလိုက်သွားတယ် ဆိုတာ စသည်ကတော့ ဂတိနိမိတ် ထင်ခဲ့ပုံတွေပါပဲ။

ဒီ ဝတ္ထုလဲ တဏှာမကင်းသေးယင် ဒီလိုဘဝအသစ်တွေလဲ
 ဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုတာ သံဝေဂယူပြီး အဲဒီ တဏှာကင်းရေး
 အတွက် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ပွားစေကြဖို့ပါပဲ။ ယခုလို
 ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုတွေကို ထုတ်ဖော်ပြရတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ ဆို
 ယင်၊ ယခုနေအခါမှာ တချို့က နောင်တမလွန် ဘဝမရှိဘူးလို့
 ပြောနေကြတယ်၊ တချို့ကလဲ ရှိ-မရှိ ဇဝေဇဝါ ဖြစ်နေကြ
 တယ်၊ စာပေကျမ်းဂန်တွေ အထင်အရှားရှိနေပေမဲ့ တချို့က
 ရှေးကရေးထားတာတွေပဲ ဆိုပြီး လေးလေး နက်နက် မယုံ
 ကြည်နိုင်ပဲ ရှိနေကြတယ်၊ ဒါကြောင့် ကံ ကံ၏အကျိုးနဲ့ တမ
 လွန်ဘဝကို ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားပြီး ခိုင်မြဲကြစေရန်
 အတွက် ရည်မြော်ပြီး ထုတ်ဖော် ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊
 ပြစရာအလားတူ ဝတ္ထုတွေကတော့ အများကြီး ရှိပါသေး
 တယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဒါလောက်ဆိုယင် ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ပြည့်
 စုံလောက်ပါပြီ။ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း တဏှာက ဘဝအသစ်
 ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်—

ယာ အယံ တဏှာ-အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်၊
 ပေါ်နေဘဝိကာ-တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ နန္ဒိရာဂ-
 သဟဂတာ-နှစ်သက် တပ်စွဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏၊ ဝါ-နှစ်
 သက်တပ်စွဲသော သဘောဖြစ်၏၊ တတြတတြာဘိနန္ဒနီ-ထိုထို
 ရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ ရှိ၏-လို့
 ဟောတော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီတဏှာ၏ သရုပ်
 ကိုလဲ၊ သေယျထိဒံ-ထို တဏှာကား အဘယ်နည်း ဟူမူ၊
 ကာမ တဏှာ - လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်၌ ဆာလောင်မှု
 တဏှာက တပါး၊ ဘဝတဏှာ-အမြဲရှိနေသည်ဟု ထင်လျက်

ဆာလောင်မှု တဏှာက တပါး၊ ဝိဘဝတဏှာ-သေပြီးလျှင် မရှိတော့ဟု ထင်လျက် ဆာလောင်မှု တဏှာက တပါး၊ ဣဒံ- ဤတဏှာသုံးပါးသည် ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ ပေတည်း-လို့ ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

ကမတဏှာ

အဲဒီသုံးပါးထဲက ကမတဏှာဆိုတာ နှစ်သက်လိုချင်ဘွယ် ဖြစ်တဲ့ အာရုံဝတ္ထုတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တဲ့သဘောပါပဲ။ မိမိ သန္တာန်က အာရုံဖြစ်စေ၊ သူတပါးသန္တာန်က အာရုံဖြစ်စေ နှစ်သက်လိုချင်စရာအာရုံကို နှစ်သက်လိုချင်ယင် အဲဒါဟာ ကမတဏှာပဲ။

လှပတင့်တယ်တဲ့ အဆင်းအာရုံကို မြင်ရလို့ နှစ်သက်လိုချင် ယင် ကမတဏှာပဲ။ အဆင်းအာရုံလို့ ဆိုပေမဲ့ အဆင်းသက် သက်တွင်တော့ မဟုတ်ဘူး။ အဆင်း၏ တည်ရာဖြစ်တဲ့ မိန်းမ ယောက်ျားတကိုယ်လုံး၊ အင်္ကျီ လုံချည်အစရှိတဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထု တခုလုံးကို သိမ်းကျုံးပြီး နှစ်သက်လိုချင်တယ်။ ထို့အတူ နား ဝင်ချိတဲ့ အသံအာရုံဝတ္ထုတွေ၊ နှုတ်လို့ကောင်းတဲ့ အနံ့အာ ရုံဝတ္ထုတွေ၊ စားလို့ကောင်းတဲ့ အရသာအာရုံဝတ္ထုတွေ၊ စား စရာ သုံးဆောင်စရာကို ပြုပြင်ပေးတဲ့ မိန်းမ ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အတွေ့အထိကောင်း အာရုံဝတ္ထုတွေ၊ သုံးဆောင် ဘွယ်အမျိုးမျိုးတွေ ဒီလိုဟာတွေကို နှစ်သက်လိုချင်ယင်လဲ ကမတဏှာပဲ။ အချုပ်အားဖြင့် သိုယင်တော့ နှစ်သက်လိုချင် စရာတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တာဟူသမျှဟာ ကမတဏှာချည်း ပါပဲ။

လူဖြစ်ဖို့ နတ်ဖြစ်ဖို့ ယောက်ျားဖြစ်ဖို့ မိန်းမဖြစ်ဖို့၊ လူဖြစ်ပြီး ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ခံစားဖို့၊ နတ်ဖြစ်ပြီး ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ခံစားဖို့၊ ယောက်ျားဖြစ်ပြီး မိန်းမဖြစ်ပြီး ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ခံစားဖို့ လိုလားနှစ်သက်နေတာတွေဟာလဲ ကာမတဏှာချည်းပါပဲ။ ဒါကြောင့် “ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု။

မြင်ရလို့ဖြစ်စေ၊ ကြားရလို့ဖြစ်စေ၊ နံရ စားရလို့ဖြစ်စေ၊ တွေ့ထိရလို့ဖြစ်စေ ကောင်းတယ်ထင်ယင် သာယာနှစ်သက်မှုက ဖြစ်တော့တာပဲ။ အဲဒီမှာ ကောင်းတယ်ထင်တာက အဝိဇ္ဇာပဲ၊ အဝိဇ္ဇာဆိုတာ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်ပြီး အလွဲအမှားကို သိနေတဲ့သဘောပဲ၊ မမြဲတာကို မြဲတယ်လို့ သူကထင်တယ်၊ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ဆင်းရဲသဘောတွေကို ချမ်းသာလို့ထင်တယ်၊ အတ္တကောင် အသက်ကောင် မဟုတ်တဲ့ ရုပ်နာမ်သဘောတရားမျှကို အတ္တကောင် အသက်ကောင်လို့ ထင်တယ်၊ မတင့်တယ်တဲ့ ကိုယ့်ကိုယ် သူ့ကိုယ်တွေကို တင့်တယ် တယ်လို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တာတွေချည်းပါပဲ။ အဲဒီလို ကောင်းတယ်ထင်တော့ နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ ကာမတဏှာ ဖြစ်တယ်၊ နှစ်သက်လိုချင်တော့ စွဲသမ်းတယ်၊ စွဲလမ်းတော့ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ပြီးစီးပြည့်စုံအောင် အားထုတ်တယ်၊ အဲဒီ အားထုတ်တာဟာ ကံနဲ့ သင်္ခါရတွေပဲ၊ အဲဒီ ကံ သင်္ခါရတွေကြောင့် ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေ ဖြစ်ရတယ်။ ဒါကြောင့် နှစ်သက်လိုချင်

မူ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်းကို ခံယူနေသည် မည်ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီတဏှာမှ အရှိန်အဝါ ရလာတဲ့အတွက် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ မရဏာသန္ဓေဇောစိတ်ဟာ ထင် ပေါ်လာတဲ့ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို ဆုပ်ကိုင် ထားသလိုပင် စွဲစွဲမြဲမြဲ အာရုံပြုနေတယ်။ အဲဒီလို သေခါနီး မှာ စွဲစွဲမြဲမြဲ အာရုံပြုနေတဲ့အတွက် စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ အဲဒီအာရုံကိုယူပြီး ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်လျက် ဘဝသစ် ဖြစ်ရ တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကို “ပေါ်နေဘဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်”လို့ ဟောတော်မူတာပဲ။

ဘဝတဏှာ

ဘဝတဏှာဆိုတာ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာ လို့ အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီပုဒ်ထဲမှာ ဘဝ-ဆို တာက “ဖြစ်နေတယ် ရှိနေတယ်”လို့ အနက်ရတယ်။ ဒါ ကြောင့် “အမြဲတမ်း ရှိမြဲ ရှိနေတယ်-မြဲတယ်”လို့ ထင်ပြီး ဖြစ်တဲ့ နှစ်သက်သာယာမှုပါပဲ။ သဿတဒိဋ္ဌိဆိုတာ “အသက် ရှင်နေတဲ့ သတ္တဝါကောင်ဟာ သေခြင်း ပျက်ခြင်း မရှိဘူး၊ ရုပ်ကိုယ်ကြမ်းကြီးက ပျက်စီးသွားပေမဲ့ အဲဒီ သတ္တဝါကောင် အတ္တကောင်ကတော့ မပျက်ဘူး၊ တခြား ခန္ဓာကိုယ် အသစ် ထဲမှာ ဝင်ပြီး တည်ရှိနေတယ်။ ကမ္ဘာပျက်သော်လဲ သူက တော့ မပျက်ဘူး၊ ဘယ်တော့မှ မပျက်ဘူး အမြဲတမ်း တည်ရှိ နေတယ်”လို့ ထင်မြင်တဲ့ အယူပါပဲ။

ဗုဒ္ဓသာသနာ အပြင်ဘက်က အယူဝါဒတွေဟာ အများအားဖြင့် ဒီ သဿတအယူပဲ ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီ အယူတွေထဲမှာ တချို့ကတော့ “လူသေသွားယင် ဘုရားသခင်၏အလိုအတိုင်း ကောင်းကင်ဘုံရောက်ပြီး အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ်၊ သို့မဟုတ် ထာဝရငရဲရောက်ပြီး အမြဲတမ်း ဒုက္ခခံနေရတယ်”လို့ ဒီလို အယူလဲရှိတယ်။ အချို့ကတော့ “ကံအားလျော်စွာ ဒီဘဝမှ ဟိုဘဝ၊ ဟိုဘဝမှ တခြားဘဝ စသည်ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ပြီး တည်မြဲ တည်ရှိနေတယ်”လို့ ယူကြတယ်။ တချို့ကတော့ “ကိန်းသေ သတ်မှတ်ထားတဲ့ ဖြစ်စဉ်အတိုင်း ပြောင်းလဲပြီး တည်မြဲ တည်နေတယ်”လို့ ယူကြတယ်။

အချုပ်အားဖြင့်တော့ “အသက်ကောင် အတ္တကောင်ဟာ မပျက်စီးပဲ အကောင်လိုက် ပြောင်းရွှေ့ပြီး တည်ရှိနေတယ်”လို့ ယူဆတာဟူသမျှဟာ သဿတဒိဋ္ဌိချည်းပါပဲ။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်ပင်ပေါ်က ငှက်ဟာ အဲဒီသစ်ပင် လဲကျသွားယင် အခြားသစ်ပင်သို့ ရွှေ့သွားတယ်၊ အဲဒီ ဒုတိယသစ်ပင်က လဲကျသွားပြန်ယင်လဲ အခြားတပင်သို့ ရွှေ့သွားပြန်တယ်၊ ဒါလိုပဲ အသက်ကောင် အတ္တကောင်က တည်မှီရာ ရုပ်ကိုယ်ကြမ်းတခု တခု ပျက်စီးပျက်စီးသွားယင် အခြား ရုပ်ကိုယ်ကြမ်းအသစ် တခု တခုထဲသို့ ပြောင်းရွှေ့ ပြောင်းရွှေ့သွားတယ်၊ သူကတော့ ဘယ်အခါမှ မပျက်ဘူး၊ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မြင်တဲ့ အယူအဆပါပဲ။

အဲဒီ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာကို ဘဝတဏှာခေါ်တယ်။ ဒီ တဏှာက အတ္တကောင် အသက်ကောင် အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ် ဆိုတာကိုလဲ နှစ်သက်သဘောကျ

တယ်။ “ရှေးကတည်းက တည်မြဲ တည်ရှိလာခဲ့တဲ့ ငါကပင် ယခုလဲ ခံစားရတယ်။ နောင်လဲ ခံစားသွားရမယ်”လို့ ယုံကြည်ယူဆပြီးတော့ မြင်ရ ကြားရ တွေရ သိရတဲ့ အာရုံတွေကိုလဲ နှစ်သက်လိုချင်တယ်။ နောင်အခါမှ ရမယ်လို့ ထင်ရတာတွေကိုလဲ နှစ်သက်လိုချင်တယ်။ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေမည့် မိမိကိုယ်အတွက် ယခုရော နောင်ကာလပါ ကောင်းစား ချမ်းသာ သွားစေချင်တယ်။ ဘဝကောင်းတွေမှာ ဖြစ်ချင်တယ်။ နောက်နောက်ဘဝတွေမှာ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ တချို့က ယောက်ျားဘဝချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ တချို့က မိန်းမဘဝချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဘဝတဏှာတွေချည်းပါပဲ။

ဒီ ဘဝတဏှာဖြင့် လက်ရှိအာရုံတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တိုင်း၊ ဖြစ်ဆဲဘဝကို နှစ်သက်သာယာတိုင်း၊ ဖြစ်ရမည့် ဘဝတွေကို မြော်လင့်တောင့်တတိုင်း ဘဝအသစ်ဖြစ်ဖို့ရာ အရှိန်အဝါ အထောက်အပံ့တွေ ရရသွားတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ဒီတဏှာကို “ပေါ်နောဘဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်”လို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။ ဒီ တဏှာအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု”တဲ့။ အဲဒီမှာ သဿတာ ထင်ကာနှစ်သက်မှု-ဆိုတာ အမြဲတည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်ပြီး နှစ်သက်တဲ့သဘောလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

ဝိဘဝတဏှာ

ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတဲ့ ပုဒ်ထဲက ဝိဘဝ-ဆိုတာ “အဖြစ်-အရှိကင်းခြင်း၊ ဘဝပြတ်ခြင်း”လို့ အနက်ရတယ်။ ဒါကြောင့် “မသေခင်သာ ရှိနေတယ်။ သေတဲ့အခါ မရှိတော့ဘူး”လို့ ထင်မြင်ယူဆပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာကို ဝိဘဝတဏှာလို့ ခေါ်တယ်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တဲ့ တဏှာပါပဲ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ “သတ္တဝါဟာ သေပြီးယင် ဘာမျှ မရှိတော့ဘူး၊ လုံးဝပျောက်ကွယ် ပြတ်စဲသွားတယ်”လို့ ထင်မြင်တဲ့ အယူပါပဲ။ ဒီအယူကို မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်ကာလတုန်းက အဇိတ ဆိုတဲ့ ဂိုဏ်းဆရာကြီးက ဟောပြောနေခဲ့ပါတယ်။ သူ ဟောပုံကတော့—

အယံ ပုရိသော-ဤပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည်၊ စာတုမဟာ-ဘူတိကော-မဟာဘုတ် ၄-ပါးအစုအဝေးမျှသာ ဖြစ်သည်။ ယဒါ ကာလံ ကရောတိ-အကြင်အခါ၌ သေ၏၊ ထိုအခါမှာ၊ ပထဝီ-သက်ရှိကိုယ်မှ ပထဝီဓာတ်သည်၊ ပထဝီကာယံ အနုပေ-တိ အနုပဂစ္ဆတိ-သက်မဲ့ အပြင်ပ ပထဝီဓာတ်အပေါင်းသို့ သက်ဝင်သွားလေတော့သည်။ (မသေမီက ကိုယ်ထဲမှာရှိနေတဲ့ ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့ ပထဝီဓာတ်သဘောတွေဟာ သေတဲ့အခါ အပြင်ပ သက်မဲ့ ပထဝီဓာတ် ဖြစ်သွားတယ်။ အသက်မဲ့ အလောင်းကောင်ထဲက ပထဝီရုပ် ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီက နောက် တဖြေးဖြေးခြင်း မြေကြီးဩဇာပထဝီရုပ် ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီ မြေဩဇာမှ တဖန် သစ်ပင်သစ်သီး စသည် ပထဝီဓာတ်လဲ ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်)။

အာပေါ-သက်ရှိ အာပေါဓာတ် အရည်ဓာတ်သည်၊
အာပေါကာယံ အနုပေတိ အနုပဂစ္ဆတိ-သက်မဲ့အာပေါဓာတ်
ရေဓာတ်အပေါင်းသို့ သက်ဝင်သွားလေတော့သည်။ (သက်ရှိ
ကိုယ်ထဲမှ အစိုဓာတ် အရည်ဓာတ်တွေဟာ သေတဲ့အခါကျ
တော့ သက်မဲ့ အစိုဓာတ် ရေဓာတ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်လို့
ဆိုလိုပါတယ်)။

တေဇော-သက်ရှိ အခိုးအငွေ့ တေဇောဓာတ်သည်၊
တေဇောကာယံ အနုပေတိ အနုပဂစ္ဆတိ-သက်မဲ့ အပြင်ပ
တေဇောဓာတ်အပေါင်းသို့ သက်ဝင် သွားလေတော့သည်။
ဝါယော-သက်ရှိ ဝါယောဓာတ်သည်၊ ဝါယောကာယံ အနု-
ပေတိ အနုပဂစ္ဆတိ-သက်မဲ့ အပြင်ပ လေဓာတ်အပေါင်းသို့
သက်ဝင်သွားလေတော့သည်။ ဣန္ဒြိယာနိ-မျက်စိ နား နှာ
လျှာ ကိုယ် နှလုံး ဆိုတဲ့ သိတတ်သော ဣန္ဒြေတို့သည်၊
အာကာသံ သက်မန္တိ-အာကာသဓာတ်သို့ ပြောင်းလဲသွား
ကြလေကုန်၏။ (ဒီ ဥစ္ဆေဒအယူရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က မြင်တဲ့စိတ်
ကြားတဲ့စိတ် စသည်ဖြင့် သိတတ်တဲ့ စိတ်ဝိညာဏ် ဆိုတာကို
အသီးအခြား ရှိတယ်လို့ မယူဆဘူး၊ မျက်စိ နား အစရှိတဲ့ ရုပ်
ကပဲ မြင်တယ် ကြားတယ် နံတယ် အရသာသိတယ် ထိသိ
တယ်လို့ ယူဆတယ်၊ မန ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေက ကြံသိတယ်လို့လဲ
ယူဆတယ်၊ ဒါကြောင့် သိမှု ပြတ်စဲသွားပုံကို ဣန္ဒြေ ၆-ပါးနဲ့
ပဲ ပြောတယ်၊ အဲဒီ သိတတ်တဲ့ ဣန္ဒြေ ၆-ပါးဟာလဲ အာကာ
သဓာတ် ဖြစ်သွားတယ်၊ ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်ထဲမှာ
ပျောက်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်)။ပ။

ဗာလေ စ-သုမိုက်တို့သည်၎င်း၊ ပဏ္ဍိတေ စ-ပညာရှိတို့ သည်၎င်း၊ ကာယဿ ဘေဒါ-ရုပ်ကိုယ်၏ ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥစ္ဆိဇန္တိ-လုံးဝပြတ်စဲကုန်၏၊ ဝိနဿန္တိ-ပျောက်ကွယ်သွား ကုန်၏၊ ပရံ မရဏာ-သေသည်မှ နောက်၌၊ န ဟောန္တိ-မရှိတော့ကုန်။ (လူမိုက်ဖြစ်စေ၊ ပညာရှိဖြစ်စေ သေပြီးတဲ့ နောက်မှာ ဘာမျှမရှိတော့ပဲ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားတာ ချည်းပဲ၊ လူမိုက်လဲ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲရတယ်လို့ မရှိဘူး၊ ပညာရှိသူတော်ကောင်းလဲ ဘဝ ကောင်းတွေမှာဖြစ်ပြီး ချမ်းသာရတယ်လို့ မရှိဘူး၊ သေပြီး ယင် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားတာချည်းပဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်)။

ပါဠိအနက်ရှုတ်ဆိုပြီး ယခုပြောခဲ့တာဟာ ဥစ္ဆေဒအယူရှိ တဲ့ အဇိတဆရာကြီး၏ ပြောဟောပုံအချို့ပဲ၊ အဲဒီ ဝါဒကို အဇိတစ်ဇင်းလို့လဲ ခေါ်နိုင်ပါတယ်၊ မကောင်းမှု မရှောင်ချင် တဲ့သူ ကောင်းမှု မပြုချင်တဲ့သူတွေက အဲဒီ ဝါဒကို ကြိုက်ကြ ပေလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ဝါဒထဲမှာ “သေပြီးယင် မရှိတော့ဘူး”လို့ ဆိုတဲ့အတွက် “မသေခင်မှာတော့ ရှိနေတယ်”လို့ ဝန်ခံရာ ရောက်တယ်၊ အဲဒီ မသေခင်ရှိနေတာက ဘာလဲလို့ မေးယင်၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ သတ္တဝါ၊ အတ္တကောင်ပဲလို့ ဖြေရလိမ့်မယ်၊ ဒါကြောင့် သူဝါဒက “စာတုမဟာဘူတိကော-ဓာတ်လေးပါး အစုမျှပဲ”လို့ ဆိုထားပေမဲ့ “သတ္တဝါ ဆိုတဲ့ အတ္တစွဲကတော့ ရှိနေတယ်”လို့ ဆိုရမှာပါပဲ၊ အဲဒီလို အတ္တစွဲရှိနေတဲ့အတွက် အဲဒီ အယူရှိနေတဲ့သူတွေက “မသေခင်မှာ အချိန်အခွင့်ရှိသ လောက် ကာမဂုဏ်ကို ခံစားရမယ်၊ နောင်ဘဝအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ကျင့်ကြံသောအားဖြင့် အချိန်အခွင့်တွေ မဆုံးရှုံး

စေရဘူး”လို့လဲ ဆိုကြပါတယ်။ အဲဒီလို “သေပြီးယင် ဘာမျှ မရှိတော့ဘူး လုံးလုံးပျောက်ကွယ်သွားတယ်”လို့ ထင်မြင်ယူ ဆတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ နှစ်သက်လိုချင်မှုကို ဝိဘဝတဏှာခေါ်တယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ဝိဘဝမှာ၊ ဥစ္ဆေဒါ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

ဒီ ဝိဘဝတဏှာက “ဘာမျှမကျင့်ရပဲနဲ့ သေပြီးတဲ့နောက် ဘဝပြတ်စဲသွားတယ်”ဆိုတာကိုလဲ ကြိုက်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် အဲဒီ အယူရှိတဲ့သူဟာ ကောင်းမှုကိုလဲ မပြုချင်ဘူး၊ မကောင်းမှုကိုလဲ မရှောင်ချင်ဘူး၊ ပြုထားတဲ့မကောင်းမှုတွေကလဲ များစွာရှိနေတယ်။ ဒီတော့ သေပြီးတဲ့နောက် ဘဝသစ်ဖြစ်နေဦးမယ် ဆိုယင် သူမကောင်းမှု ကံတွေက မကောင်းကျိုးတွေကို ပေးနေလိမ့်မယ်။ အဲဒါကို သူက အလိုမရှိဘူး၊ သေပြီးတဲ့နောက် ဘာမျှမဖြစ်တော့ပဲ ပြတ်စဲသွားမှ သူ့မှာ သင်ပုန်းချေသလို ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲမှု ကင်းလွတ်သွားမယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ဝိဘဝတဏှာက သေပြီး ပြတ်စဲသွားတာကို ကြိုက်နှစ်သက်တာပါပဲ။

နောက်ပြီးတော့ မသေခင်သာ ခံစားရမယ်လို့ ယူဆထားတဲ့အတွက် မသေခင်အတွင်းမှာ ရနိုင်သမျှကို ခံစားဘို့ရာလဲ ပြင်းပြင်းပြပြ နှစ်သက်မက်မောနေတယ်။ အဲဒီလို နှစ်သက်မက်မောနေတဲ့အတွက် ကောင်းတယ်ထင်တာဟူသမျှကို ရနိုင်သမျှ ရအောင် ရှာကြံပြုလုပ်အားထုတ်တယ်။ အဲဒီလို ပြုလုပ်တိုင်း ဘဝသစ်ဖြစ်ဖို့ ကံ သင်္ခါရတွေ ဖြစ်သွားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ လက်ရှိဘဝနှင့် စပ်၍ သာယာနှစ်သက်မှု ဖြစ်တိုင်း

ဖြစ်တိုင်း အဲဒီတဏှာ၏ အရှိန်အဝါတွေက စိတ်သန္တာန်မှာ လိုက်ပါလာတယ်။ ဒါကြောင့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ သေခါနီးဇောစိတ်က ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို စွဲမြဲစွာ အာရုံပြုနေတယ်။ အဲဒီလို စွဲမြဲစွာ အာရုံပြုနေတုန်း အဲဒီဘဝက နောက်ဆုံး စုတိစိတ်ဖြင့် သေသွားတဲ့အခါ အဲဒီကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုပြီး ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ရတယ်။ အဲဒါဟာ ဥစ္ဆေဒ အယူရှိတဲ့သူက ဘဝသစ်မဖြစ် ချင်ပေမဲ့ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ တဏှာကရှိနေတဲ့ အတွက် ဖြစ်ရတာပါပဲ။ ဖြစ်ပြန်တော့လဲ အဲဒီအယူရှိသူမှာ မကောင်းမှု ကံတွေက များနေဖွယ်ရှိတဲ့အတွက် အပါယ် ဒုဂ္ဂတိဘဝမှာ ဖြစ်ဖို့က များနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဝိဘဝတဏှာကိုလဲ ပေါ် နောဘဝိကာ - တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်လို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။ ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတဲ့ ဒီတဏှာ သုံးပါးလုံးဟာ ဘဝသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်းချည်းပဲ။ ဒါကြောင့် “ဆင်းရဲ ပွားရန်၊ အကြောင်းမှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု”လို့ နိဂုံးချုပ် ဆောင်ပုဒ်လဲ စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) ဆင်းရဲပွားရန်၊ အကြောင်းမှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ တဏှာသုံးပါးဟာ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်ဇာတိ - အစ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-အဆုံးရှိတဲ့ ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ပွားကြောင်းပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကို သမုဒယ သစ္စာလို့ ဆိုရတယ်။ ဒီတဏှာ ဘယ်မှာဖြစ်ပါသလဲဆိုတော့၊ အဲဒါကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် စသည်မှာ ဒီလို ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

လောကေ-လောကဉ္စ၊ ယံ ပိယရူပံ သာတရူပံ-အကြင် ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်သဘောသည်။ အတ္တိ-ရှိ၏။ သော တဏှာ-ဤ တဏှာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-ဖြစ်လျှင်။ ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဤ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်၌ ဖြစ်၏။ နိဝိသမာနာ-သက်ဝင်လျှင်-ကိန်းလျှင်။ ဧတ္ထ နိဝိသတိ-ဤချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်၌ ကိန်း၏။

ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာမှာ “ပရိယုဋ္ဌာန် အနုသယတို့ အလိုအားဖြင့် ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ခြင်း၊ နိဝေသ-သက်ဝင်ခြင်း-ကိန်းခြင်းတို့ကို ယှဉ်စေရမယ်” လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီ အဖွင့်နှင့်အညီ နိဝိသတိ-ကိန်း၏-လို့ အနက်ပြန်ထားပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဖြစ်သည် ဆိုတာက အဲဒီ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်ကို အာရုံပြုပြီး တကယ် ဖြစ်တာကို ဆိုတယ်။ အဲဒါကို ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာလို့ ခေါ်တယ်။ ကိန်းသည်-ဆိုတာကတော့ မရူမိလို့ အနိစ္စသည် ဖြင့် မသိရလျှင် အဲဒီ မသိရသော ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံမှာ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တာကို ဆိုတာပါပဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာကို အနုသယလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက မရူမိတဲ့အာရုံမှာ ကိန်းတဲ့အတွက် အာရမ္မဏာနုသယလို့လဲ ခေါ်တယ်။ ဝိပဿနာက အဲဒီအာရမ္မဏာ-နုသယကို ပယ်တာပဲ။

အဲဒီတဏှာ ဖြစ်ရာအာရုံဆိုတဲ့ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်က ဘာလဲဆိုယင်၊ (စက္ခု လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထေ သာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နိဝိသမာနာ နိဝိသတိ-စသည်ဖြင့်) မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် ဆိုတဲ့ ဒွါရ ၆-ပါး၊ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ သဘောဆိုတဲ့ အာရုံ ၆-ပါး၊ မြင်သိမှု အစရှိတဲ့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ မြင်တွေ့မှု

အစရှိတဲ့ ဖဿ ၆-ပါး၊ မြင်ပြီးခံစားမှုအစရှိတဲ့ ဝေဒနာ ၆-ပါး စသည်ဖြင့် အကျယ်ပြဆိုထားပါတယ်။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိနိဿယကိုကြည့်ယင် အဲဒါတွေကို အကုန်သိနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ မြင်ခိုက်စသည်မှာ မရှုမိလို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းမသိယင် တဏှာကိန်းရာ ဖြစ်ရာ တွေပါပဲ။ ဒါကြောင့် မြင်ခိုက်စသည်၌ မရှုမိလို့ အမှန်အတိုင်းမသိရတဲ့ အဲဒီမျက်စိအဆင်း မြင်မှုအစရှိသော ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောတွေမှာ အနုသယအနေဖြင့် ကိန်းတဲ့တဏှာ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်အနေဖြင့် တကယ်ဖြစ်တဲ့တဏှာ-ဒီတဏှာ ၂-မျိုးလုံးဟာ ဇာတိအစရှိသော ဆင်းရဲကို ဖြစ်ပွားစေတတ်တဲ့ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာမည်တယ်ဆိုတာကို မှတ်ထားကြရမယ်။ သမုဒယသစ္စာ အကြောင်းကိုတော့ နားလည် လောက်ပါပြီ။ အချိန်လဲ အတော်ကြာသွားပြီ။ ဒါကြောင့် ဒီတိုင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းကြစို့။ ။

ဤဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ်သား ကြရသော ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ကံစေတနာတို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည် ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာခေါ်တဲ့ တဏှာကို တဒဂ်ပဟာန် သမုစ္ဆေဒပဟာန်တို့ဖြင့် ပယ်နိုင်အောင် မပြတ်ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းတို့၏ ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတရားတော်မြတ်ကို မိမိတို့အလိုရှိအပ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု....သာဓု....သာဓု။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး ပဉ္စမပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

ဆဋ္ဌမဝိင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ဖွင့်ပြဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

ပြီးခဲ့တဲ့ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၈) ရက်က ပဲခူး သာသနာ့ရိပ်သာမှာ တရားဟောနေရတဲ့အတွက် ဒီဖလ်ယပ် ဓမ္မာရုံကြီး၌ ဟောနေကျ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ကြီးကို မဟောရပဲ လစ်လပ်သွားခဲ့တယ်။ နောက်လဲ ညောင်ဦး တောင်ကြီးစသည် သွားစရာတွေက ရှိနေသေးတယ်။ ဒီကနေ့တော့ ၁၃၂၄-ခုနှစ်တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်နေ့ဖြစ်တယ်။ ဒီတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ဟာ ဘုရားလက်ထက်တော်ကာလတုန်းက ဆိုယင် အိန္ဒိယနိုင်ငံနယ်ပယ်တဝိုက်မှာ အလွန်အလေးအမြတ်ပြုအပ်တဲ့ နေ့ထူး နေ့မြတ်ဖြစ်တယ်။ ဒီနေ့ရက်မှာ လလဲပြည့်တယ်။ (လပြည့်နေ့ဆိုတာ ရှေးတုန်းက လကုန်တဲ့နေ့အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုတဲ့နေ့ ဖြစ်တယ်) ဥတုလဲ ပြည့်တယ်။ (ဒီနေ့ရက်ဟာ မိုးဥတု နောက်ဆုံးရက်ပေါ့) အဲဒါက အိန္ဒိယ အလယ်ပိုင်းက ဝေါဟာရပေါ့။ ပမာပြည်နဲ့လဲ တူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရပ်ဒေသတိုင်း အဲဒီနေ့ရက်မှာ မိုးဥတုကုန်တယ်လို့တော့ မဆိုနိုင်ပေဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ဒီနေ့ရက်ဟာ နှစ်လပြည့်တဲ့ရက် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ အဲဒီခေတ်

တုန်းက အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းမှာ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်
တရက်နေ့က စပြီးတော့ နှစ်ဆန်း ၁-ရက်နေ့လို့ ဆိုရမှာပေါ့။
ဒါကြောင့် ဟိုခေတ်တုန်းက ဒီတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့မှာ
တောင်ထိပ်နက္ခတ်ပဲ့ဆိုတဲ့ နတ်ပူဇော်ပွဲများလဲ အိန္ဒိယအလယ်
ပိုင်းမှာ ကျင်းပလေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဗမာပြည်မှာတော့ ဒီနေ့ည
မှာ မီးပူဇော်ပွဲတွေ ကျင်းပလေ့ရှိနေပါတယ်။ အဲဒါကတော့
မြတ်စွာဘုရားအား ရည်စူးပြီး ပူဇော်ကြတာပါပဲ။ ဒီကနေ့
ဟောဘို့ တရားကတော့ ဓမ္မစကြာတရားထဲက နိရောဓသစ္စာနဲ့
မဂ္ဂသစ္စာကိုဟောရမယ်။ ယခု သစ္စာလေးပါး ခေါင်းစဉ်ကို
ထပ်ပြီး ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ—ဆင်းရဲအစစ်အမှန်တရား။

(၂) သမုဒယသစ္စာ—ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အစစ်အမှန်
တရား။

(၃) နိရောဓသစ္စာ—ဆင်းရဲငြိမ်းရာ အစစ်အမှန်တရား။

(၄) မဂ္ဂသစ္စာ—ဆင်းရဲငြိမ်းရာရောက်ကြောင်း အကျင့်
လမ်းကောင်း အစစ်အမှန်တရား။

နိရောဓသစ္စာ

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓော^၁ အရိယ-
သစ္စံ၊ ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသ-
ဝိရာဂနိရောဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာ-
လယော။

မှတ်ချက်

၁။ ပဉ္စမပိုင်းအစဉ် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သာ၍ အသင့်
ယုတ္တိရှိသော ပါဠိကို မှတ်၍ ဟောခဲ့သည်။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ ခေါပန-ဤဆိုလတံသောတရား
 သည်ကား၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းရာ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
 သဘောဖြစ်သော၊ အရိယသစ္စံ-အရိယသစ္စာပေတည်း၊ ဝါ-
 အရိယာတို့သိအပ်သော အမှန်တရားပေတည်း။ တဿာ ယေ-
 ဝ တဏှာယ-ထိုဆာလောင်မှု တဏှာ၏ပင်လျှင်၊ ယော အ-
 သေသင်္ခရာဂနိရောဓော-အကြင် အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း
 ချုပ်ခြင်းသည်၊ ယော စာဂေါ-(ထိုတဏှာကိုပင်) အကြင်
 ပယ်စွန့်ခြင်းသည်၊ ယော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ-အကြင် ဝေးစွာ စွန့်
 ခြင်းသည်၊ ယာ မုတ္တိ-အကြင်ဆုပ်ကိုင်မထားပဲ လွတ်လိုက်ခြင်း
 သည်၊ ယော အနာလယော-အကြင် တွယ်တာမှု ကင်းခြင်း
 သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣဒံ-ဤသဘောသည် ဒုက္ခနိရောဓအရိယ-
 သစ္စာပေတည်း။

ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ ဆိုတာ သမုဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့
 တဏှာ ချုပ်ငြိမ်းတာပါပဲ တဲ့။ တဏှာ ချုပ်ငြိမ်းတယ် ဆိုတာ
 ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့၏ အစွမ်းကြောင့် အဲဒီ
 တဏှာ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားတာကို ဆိုတာပါပဲ၊ နေ
 ရောင် ပေါ်လာတော့ အမှောင်တွေ ပျောက်ကင်းသွားကြ
 သလို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ နှစ်သက်လိုချင်
 မှု တဏှာဟာ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ပဲ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊
 အဲဒီလို တဏှာ ချုပ်ငြိမ်းသွားတော့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ
 တွေဟာ မဖြစ်ပေါ်နိုင်တော့ပဲ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊
 ဒါကြောင့် နှစ်သက်သာယာ လိုချင်တဲ့ တဏှာ မဖြစ်ခြင်း -
 ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောကို နိရောဓသစ္စာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တဏှာချုပ်ငြိမ်းတာကတော့ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းတာပဲ။ ဥက္ကဋ္ဌ အမြင့်အမြတ်ဆုံး ချုပ်ငြိမ်းတာပေါ့။

ဒါပေမဲ့ ဩမက - အယုတ်အညံ့ အားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းတာလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုယင် အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမတဏှာ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းတာလဲ ရှိတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမတဏှာ ချုပ်ငြိမ်းတာလဲ ရှိတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အပါယ်ဘဝ ရောက်စေနိုင်တဲ့ ကာမတဏှာ ချုပ်ငြိမ်းတာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ တဏှာတစိတ်တပိုင်းမျှ ချုပ်ငြိမ်းတာတွေပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ချုပ်ငြိမ်းတာတွေကိုတော့ ဩမက နည်းဖြင့် ယူသင့်တဲ့ နိရောဓသစ္စာတွေလို့ ဆိုရမှာပေါ့။ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု အမှန်အတိုင်း သိရတဲ့ အာရုံမှာ တဏှာဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်းတာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါကိုတော့ တဒင်္ဂနိရောဓလို့ ခေါ်တယ်။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တစိတ်ဖြင့် တဏှာတစိတ်တပိုင်း ချုပ်ငြိမ်းတယ်လို့ဆိုလိုတယ်။ ဝိပဿနာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း အဲဒီ တဒင်္ဂ နိရောဓကို ပြီးစေသောအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုတယ်လို့လဲ ဆိုရတယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီတဏှာဟာ ဘယ်မှာချုပ်သလဲလို့ မေးခွန်းထုတ်ပြီးတော့ နိရောဓသစ္စာ အဖွင့် ပါဠိတော်များမှာ ဒီလို ဖြေရှင်း ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

လောကေ-လောကဉ္စ၊ ယံ ပိယရူပံ သာတရူပံ-အကြင်ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ရှိ၏။ သော တဏှာ-ဤတဏှာကို၊ ပဟိယမာနာ-ပယ်အပ်သည့်ရှိသော်၊ ဧတ္ထ-ဤ

ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော၌၊ ပဟိယတိ-ပယ်အပ်၏။
 နိရုဇ္ဈမာနာ-ချုပ်သည် ရှိသော်၊ ဧတ္ထ-ဤချစ်ဖွယ် သာယာ
 ဖွယ် သဘော၌၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။ စသည်ဖြင့် ဟောထား
 ပါတယ်။

အဲဒီမှာ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်သဘော ဆိုတာက သမုဒယ
 သစ္စာပိုင်းတုန်းက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊
 စိတ်-ဆိုတဲ့ ဒွါရ ၆-ပါး၊ အဆင်း အသံ အစရှိတဲ့ အာရုံ ၆-ပါး၊
 မြင်သိမှု ကြားသိမှု အစရှိတဲ့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး စသည်တွေပါ
 ပဲ။ အဲဒါတွေကို အပြည့်အစုံ သိချင်ယင်တော့ မဟာသတိ
 ပဋ္ဌာနသုတ် ပါဌ်နိဿယ စသည်မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ နောက်
 ပြီးတော့ ပယ်တယ်၊ ချုပ်တယ် ဆိုတာကလဲ ဝေါဟာရသာ
 ကွဲပြီး အနက်သဘောကတော့ အတူတူပါပဲ။ ပဋ္ဌမက ထုတ်ပြ
 ခဲ့တဲ့ “စာဂေါ-စွန့်ခြင်း၊ ပဋိနိဿဂေါ-ဝေးစွာ စွန့်ခြင်း၊
 မုတ္တိ-လွတ်လိုက်ခြင်း၊ အနာလယော-အတယ်အတာ ကင်း
 ခြင်း” ဆိုတာတွေဟာလဲ နိရောဓ-ချုပ်ခြင်း ဆိုတာနှင့် အနက်
 သဘော အားဖြင့် အရအတူတူပါပဲ။ ပယ်ပုံ ချုပ်ငြိမ်းပုံက
 တော့—

ဝိပဿနာယောဂီမှာ မြင်ခိုက်၌ မြင်တာကို ရှုပြီး အနိစ္စ
 ဒုက္ခ အနုတ္တသဘောမှန်ကို သိသွားယင် မျက်စိ အဆင်း မြင်
 သိမှုအစရှိတဲ့ သဘောတွေကို နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်မှားမှု
 ကင်းတယ်၊ အဲဒါ အဝိဇ္ဇာ တဒင်္ဂအားဖြင့် ကင်းတာပါပဲ။
 အဝိဇ္ဇာကင်းတော့ အဲဒီသဘောတွေမှာ နှစ်သက် သာယာမှု
 မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂအားဖြင့် တဏှာကင်း

တာပဲ။ တဏှာကင်းတော့ တဏှာမှ ဆက်ပြီးဖြစ်မည့် ဥပါဒါန် ကံ သင်္ခါရတွေ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ ကံ သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်မည့် ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာ ဆိုတဲ့ ဒုက္ခအကျိုးတရားတွေလဲ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂအားဖြင့် တဏှာနှင့်တကွ ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းပုံပါပဲ။ တဒင်္ဂနိရောဓ၊ တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်လို့လဲ ဆိုရပါတယ်။ ကြားခိုက် နံခိုက် စားသိခိုက် ထိသိခိုက် ကြံသိခိုက်များမှလဲ ကြားမှုစသည်ကို ရှုပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမှန်ကို သိသိသွားယင် နားအသံကြားသိမှု၊ နှာခေါင်း အနံ့ နံသိမှု အစရှိတဲ့ သဘောတွေကို နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်မှားမှုကင်းပြီး တဏှာနှင့်တကွ ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းပုံ၊ တဒင်္ဂနိရောဓ၊ တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ရပုံများကိုလဲ နည်းတူပင် သိနိုင်ပါပြီ။

အဲဒီလို ဝိပဿနာဖြင့် တဒင်္ဂနိရောဓသို့ ဆိုက်ရောက်ပြီး တော့ ဉာဏ်ရင့်တဲ့အခါမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရတယ်။ အဲဒီအခါ အပါယ်ဘဝ ရောက်စေနိုင်တဲ့ ကာမတဏှာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်တယ်။ အဲဒီ ကာမတဏှာ ကင်းသွားတယ်။ ဒါကြောင့် အပါယ်ဆင်းရဲတွေ၊ ကာမသုဂတိဘုံမှာ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်ရမည့် ဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ တဏှာချုပ်လို့ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းတဲ့ ဒုက္ခနိရောဓပါပဲ။ သို့ပေမဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်က အဲဒီ အပါယ်ရောက်ကြောင်း တဏှာစသည်ငြိမ်းပုံကို အာရုံပြုတယ်လို့တော့ မမှတ်ယူရဘူး။ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းတဲ့ သာမန်အငြိမ်းဓာတ် သဘောကို အာရုံပြုတယ်လို့သာ မှတ်ယူရတယ်။

သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် မျက်မှောက် ပြုတဲ့အခါ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမတဏှာနှင့် တကွ ကာမသုဂတိဘုံမှာ ၂-ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီးဖြစ်ရမည့် ဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းသွားတယ်။ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတဲ့အခါ သိမ်မွေ့တဲ့ ကာမတဏှာနှင့် ရူပတစ်ဘဝထက်၊ သို့မဟုတ် အရူပတစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီးဖြစ်ရမည့် ဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါတွေလဲ တဏှာချုပ်လို့ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းတဲ့ ဒုက္ခနိရောဓပါပဲ။ အဲဒီမဂ်ဉာဏ်များဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတဲ့အခါများမှာလဲ ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းတဲ့ သာမန်အငြိမ်းဓာတ် သဘောကိုသာ အာရုံပြုတာပါပဲ။

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် မျက်မှောက် ပြုတဲ့အခါ တဏှာဟူသမျှတွေနှင့် ဘဝဆင်းရဲဟူသမျှတွေ အကုန်ငြိမ်းတယ်။ ဒါလဲ တဏှာချုပ်လို့ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းတဲ့ ဒုက္ခနိရောဓပါပဲ။ ဒါကြောင့် “တဏှာချုပ်က၊ နိရောဓ၊ ဒုက္ခအငြိမ်းမှန်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) တဏှာချုပ်က၊ နိရောဓ၊ ဒုက္ခအငြိမ်းမှန်။

တဏှာချုပ်မှ တကယ်အစစ်အမှန် ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ တဏှာ မချုပ်ပဲ အခြားနည်းဖြင့် ဆင်းရဲငြိမ်းတယ် ချမ်းသာတယ် ဆိုတာတွေကတော့ အမှန်ငြိမ်းတာမဟုတ်ဘူး။ တဏှာလောက်ငြိမ်းတာပဲ။ တော်တော်ကြာယင် ဆင်းရဲတွေ ပေါ်မြဲပေါ်လာပြန်တာပဲ။ ပုံစံထုတ်ပြရယင်- ကွေးထားလို့ ညောင်းနေယင် ဆန့်လိုက်၊ ညောင်းတဲ့ဆင်းရဲ

ငြိမ်းသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ တော်တော်ကြာတော့ ဆန့်နေယင်း
ညောင်းလာပြန်တာပဲ။ ထို့အတူပင် ထိုင်ရာက ညောင်းလို့
ထလိုက် လမ်းလျှောက်လိုက်ယင် အညောင်းပြေသွားတယ်။
တော်တော်ကြာတော့ ထပြီး ရပ်နေယင်း လမ်းလျှောက်
နေယင်းလဲ ညောင်းလာပြန်တာပဲ။ အစာ ဆာလို့ သင့်လျော်
တဲ့ အစာကို စားလိုက်ယင် ဆာတဲ့ ဆင်းရဲ ငြိမ်းသွားတယ်။
ဒါပေမဲ့ ၁၂-နာရီခန့် နာရီ ၂၀-ခန့် စသည် ကြာတဲ့အခါ
ဆာလာပြန်တာပဲ။ ရောဂါနှိပ်စက်လို့ ဒုက္ခရောက်နေတဲ့အခါ
သင့်တော်တဲ့ဆေးနဲ့ ကုလိုက်ယင် ရောဂါပျောက်ပြီး ချမ်းသာ
သွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက် တချိန်ချိန်မှာ ရောဂါတမျိုးမျိုး
ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲရ ပြန်တာပဲ။

စား ဝတ် နေရေး အဆင်မပြေလို့ ဒုက္ခရောက်နေတဲ့သူမှာ
သင့်လျော်တဲ့နည်းဖြင့် အလုပ်အကိုင်လုပ်ပြီး စီးပွား ရှာလိုက်
ယင် စားဝတ် နေရေး ပြေလည်ပြီး ချမ်းသာ သွားတတ်ပါ
တယ်။ တချို့ မှာ ဆိုယင် အထက်တန်း အရာရှိကြီး ဖြစ်ပြီး၊
သေဋ္ဌေးဖြစ်ပြီး ချမ်းသာသွားတာလဲ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
အကြောင်း မညီညွတ်ယင် အရာရှိအဖြစ် သေဋ္ဌေးအဖြစ်မှ
လျှောကျပြီး ဒုက္ခရောက်ရတာလဲ ရှိတယ်။ တသက်ပတ်လုံး
အဆင်ပြေနေတောင်မှ သေတဲ့အခါကျတော့ ဒုက္ခရောက်ရ
ပြန်တာပဲ။ ဒါန သီလ အစရှိတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေပြုလို့
နောက်ဘဝတွေမှာ ပြည့်စုံကြွယ်ဝတဲ့ လူချမ်းသာဖြစ်ပြီးတော့
လဲ ချမ်းသာသွားနိုင်တယ်။ တန်ခိုးကြီးတဲ့ နတ်ဖြစ်ပြီးတော့လဲ
ချမ်းသာ သွားနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ကုသိုလ်ကံ အဟုန်
ကုန်တဲ့အခါကျတော့ ဆင်းရဲတဲ့ဘဝတွေ ရောက်သွားနိုင်သေး

တာပဲ။ အသက်ရှည်ပြီး ချမ်းသာအောင် ရည်ရွယ်ပြီးတော့ သမထဘာဝနာ အားထုတ်လို့ ရှုပ်ဖျာန် အရှုပ်ဖျာန်တွေကို ရယင် အဲဒီ ဖျာန်ကုသိုလ်ကြောင့် ရှုပ်ဗြဟ္မာလောက အရှုပ် ဗြဟ္မာလောကတွေ ရောက်ပြီး ကမ္ဘာပေါင်းများစွာလဲ ချမ်းသာ နေနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဖျာန် ကုသိုလ်အဟုန် ကုန်တဲ့ အခါကျတော့ ယုတ်ညံ့တဲ့ ဘဝတွေရောက်ပြီး ဆင်းရဲရတတ်သေးတာပဲ။ သမုဒယသစ္စာ အခန်းတုန်းက ပြခဲ့တဲ့ ဝက်မကလေးလိုပေါ့။ ဒါကြောင့် တဏှာမကုန်သေးယင် ဘယ်လို ဆင်းရဲငြိမ်းတာမှ မသေချာဘူး၊ တဏှာကုန်မှ ဆင်းရဲ ခပ်သိမ်း အစဉ်ထာဝရ အကုန် ငြိမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် “တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော” စသည်ဖြင့် တဏှာပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကိုပင် ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာလို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။

အဲဒါဟာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတရားချုပ်လို့ သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရား ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောပါပဲ။ ဒါကြောင့် အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ပ-၁၇၈)မှာ ဒီလို ဟောတော် မူပါတယ်။

(ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ)ရဟန်းတို့ ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာသည် အဘယ်နည်း၊ (အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓော သင်္ခါရနိရောဓော)သမုဒယသစ္စာ အရာ၌ ပြခဲ့သော အဝိဇ္ဇာ၏ပင်လျှင် အကြွင်းမဲ့ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ (သင်္ခါရနိရောဓာဝိညာဏနိရောဓော)သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဝိပါက် ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ (ဝိညာဏနိရောဓော

နာမရူပနိရောဓော) ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်။ (နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော) နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် သဠာယတနချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော) သဠာယတနချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖဿချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာ နိရောဓော) ဖဿချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော) ဝေဒနာချုပ်ခြင်းကြောင့် တဏှာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနိရောဓော) တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (ဥပါဒါနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော) ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော) ကမ္မဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ် ဖြစ်မှုချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ) ဘဝသစ်ဖြစ်မှု ချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်းသည်၎င်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲ ပြင်းစွာ စိတ်ပူပန်ခြင်းတို့သည်၎င်း ချုပ်ကုန်၏။ (ဧဝံ) ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ (ဧတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ) သုခနှင့်လဲမစပ်, အတ္တကောင်လဲ မဟုတ်သော ဤဆင်းရဲအစုသက်သက်၏သာလျှင်၊ (နိရောဓော ဟောတိ) ချုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ (ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ) ရဟန်းတို့ ယခုပြဆိုခဲ့သော ဤဆင်းရဲအစုသက်သက်၏ ချုပ်ခြင်းကို ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်-တဲ့။

အဲဒီ ပါဠိမှာ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည် စသဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ပြဆိုတာကတော့ အကြောင်းချုပ်ယင် အကျိုးချုပ်တယ် ဆိုတာ သိရအောင်လို့ ပြဆိုခြင်းဖြစ်တယ်။ စင်စစ်သိစေလိုတာကတော့ အဝိဇ္ဇာချုပ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် သင်္ခါရအစရှိတဲ့ အကျိုးတရားတွေလဲ တပါတည်း ချုပ်သွား ကြတယ် ဆိုတာကို သိစေလိုရင်းပါပဲ။ အဲဒီ ပါဠိထဲမှာ နိရောဓာ-ပုဒ် နိရောဓော-ပုဒ်တို့ကို ချုပ်ခြင်းလို့သာ အနက်ပြန်ရ တယ်။ ချုပ်ရာလို့လဲ မပြန်နိုင်ဘူး၊ ချုပ်ကြောင်းလို့လဲ မပြန် နိုင်ဘူး။ ချုပ်ရာ၊ ချုပ်ကြောင်းလို့လဲ ဒီပါဠိမှာ မဆိုလိုဘူး။ ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်အစရှိသော အကြောင်း တရား၊ အကျိုးတရားတို့၏ မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်း ခြင်း ကင်းဆိတ် ပြတ်စဲသွားခြင်းကိုပင် ဒုက္ခနိရောဓ အရိယ သစ္စာ-လို့ ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ပဲ ဆိုတာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ မှတ်ထားကြ ရမယ်။ ယင်းအကြောင်း အကျိုး ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတို့၏ ချုပ် ခြင်းကိုပင် ချုပ်ရာဟူ၍၎င်း၊ ချုပ်ကြောင်းဟူ၍၎င်း တင်စား ပြီး အဋ္ဌကထာများမှာ ဆိုထားတယ်လို့လဲ မှတ်ထားကြရ မယ်။

နိရောဓသစ္စာ အကြောင်းကတော့ ဒါလောက်ဆိုယင် နား လည်လောက်ပါပြီ။ ဒါထက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိချင်ယင် တော့ နိဗ္ဗာန်ဆိုင်ရာ တရားတော် စာအုပ်ကို ကြည့်ကြပေ တော့။ ယခု မဂ္ဂသစ္စာကို ဖွင့်ပြဟောကြားရမယ်။

မဂ္ဂသစ္စာ

ဣဒံ ခေါ် ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ၊ အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ၊

သေယျထိဒံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ
သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော
သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ ခေါ ပန-ဤဆိုလတုံသော
တရားသည်ကား၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ-
ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်-ရောက်စေတတ်သော
အကျင့်ဖြစ်သည့် အရိယသစ္စာပေတည်း။ (အဘယ်နည်းဟူမူ)
အဋ္ဌင်္ဂိကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယော-ဖြူစင်မြင့်မြတ်
သော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ-ဤမဂ်ပင်တည်း။ သေယျထိဒံ-
ယင်း အရိယမဂ်က ဘယ်ဟာလဲဆိုလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ
မြင်ခြင်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-မှန်စွာကြံခြင်း၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်
စွာပြောခြင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော-မှန်စွာပြုခြင်း၊ သမ္မာအာဇီ-
ဝေါ-မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း၊ သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာ
အားထုတ်ခြင်း၊ သမ္မာသတိ-မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်း၊ သမ္မာ-
သမာဓိ-မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်း။ (ဣဒံ-ဤသည်ပင်
အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည့် အရိယမဂ်ပေတည်း၊ ဤသည်ပင် အရိယ
မဂ္ဂသစ္စာပေတည်း။)

ဒီ မဂ္ဂသစ္စာကို ရှေ့ပိုင်းကလဲ တော်တော်များများ ဖွင့်ပြ
ပြီး ပြောခဲ့ပါပြီ၊ ယခုလဲ ပြောသင့်တာကို ထပ်ပြီးပြောရ
ဦးမယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ
ဆိုတာက ပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါးပဲ၊ သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝ
ဆိုတာကတော့ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးပဲ၊ သမ္မာဝါယာမ သတိ
သမာဓိ ဆိုတာကတော့ သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးပဲ။ အဲဒီ မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးကို ဗမာလို တိုတိုနဲ့ ဆောင်မှတ်ထားရအောင် စီထား

တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို တတိယပိုင်းတုန်းက ဆိုခဲ့ကြပြီ၊ ယခုလဲ
ထပ်ပြီး ဆိုလိုက်ကြဦးစို့။

မှန်စွာမြင်သိ ကြံမိမှန်ကန်၊
မှန်စွာပြောပြု ရှာမှုလမ်းမှန်၊
မှန်စွာကြောင့်ကြ မှတ်ရမှန်ကန်၊
စူးစိုက်ကပ် ရှစ်ရပ် မဂ်လမ်းမှန်။

အဲဒီမှာ မှန်စွာမြင်သိ-ဆိုတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ပုဒ်၏ မြန်မာ
ပြန်ပဲ၊ ကြံမိမှန်ကန်-ဆိုတာ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-၏ မြန်မာပြန်ပဲ၊
အဲဒီ ၂-ပါးက ပညာမဂ္ဂင်ပဲ။

မှန်စွာပြောတယ်၊ မှန်စွာပြုတယ်၊ လမ်းမှန်အတိုင်း ရှာ
တယ်-ဆိုတာတွေက သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ-
တို့၏ မြန်မာပြန်ပဲ၊ အဲဒါတွေက သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးပါပဲ။

မှန်စွာ ကြောင့်ကြပြုတယ်-ဆိုတာ သမ္မာဝါယာမပဲ၊ မှန်
ကန်စွာ အမှတ်ရတယ်-ဆိုတာ သမ္မာသတိပဲ၊ မှန်ကန်စွာ
အာရုံကို စူးစိုက်တယ် ကပ်တယ်-ဆိုတာ သမ္မာသမာဓိပဲ၊ ဒီ
သုံးပါးက သမာဓိမဂ္ဂင်ပဲ။ ရှစ်ရပ်မဂ်လမ်းမှန် ဆိုတာက အဲဒီ
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ မဂ္ဂသစ္စာခေါ်တဲ့ အကျင့်လမ်းမှန်ပဲလို့ ဆို
လိုပါတယ်။

အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သီလမဂ္ဂင်ကိုတော့ ထပ်ပြောသွား
မလိုပါဘူး၊ သမာဓိမဂ္ဂင်များကိုလဲ အသီးအခြား ထုတ်
ပြောဖို့ မလိုပါဘူး။ ပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်
ကိုတော့ ဖွင့်ပြပြီး ပြောစရာတွေ တော်တော်လို့နေပါသေး

တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပြောရအောင် ရှေးဦးစွာ ဘုရားဟောအဖွင့်ကို ထပ်ပြီး ရွတ်ဆိုပြမယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်အဖွင့်

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခေ ဉာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ မြင်ခြင်းသည်၊ ကတမာ စ-အဘယ်ပါနည်း။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဒုက္ခေ-ဒုက္ခသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲတရား၌၊ ယံ ခေါ ဉာဏံ-အကြင်အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခသမုဒယေ-သမုဒယသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း တရား၌၊ ယံ ခေါ ဉာဏံ-အကြင်အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခနိရောဓေ-နိရောဓသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲချုပ်ရာ-ဆင်းရဲချုပ်ခြင်း သဘော၌၊ ယံ ခေါ ဉာဏံ-အကြင် အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ-မဂ္ဂသစ္စာ၌၊ ဝါ-ဆင်းရဲချုပ်ရာ-ဆင်းရဲချုပ်ခြင်းသဘောသို့ ဆိုက်ရောက် သိမြင်သော အကျင့်လမ်း၌၊ ယံ ခေါ ဉာဏံ-အကြင် အသိဉာဏ်သည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အယံ-ဤအသိဉာဏ်ကို၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ မြင်ခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတဲ့ မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ပါပဲ၊ အတိုချုပ်အားဖြင့် ပြောရယ် သစ္စာလေးပါးကို သိသင့်တဲ့အတိုင်း မှန်စွာသိတာဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ပါပဲ။ ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထားပုံကတော့-

စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း

ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိနာ-ဒုက္ခသစ္စာ၌ အသိဉာဏ်အစရှိသောစကားပြင်၊ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း-သစ္စာလေးပါးကို ရှုသိရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဒဿိတံ-ပြတော်မူ (အပ်) ပေသည်။ တတ္ထ-ထိုသစ္စာလေးပါးတို့တွင်၊ ပုရိမာနိ ဒေ သစ္စာနိ-ဒုက္ခနှင့် သမုဒယဟူသော ရှေးသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်၊ ဝဋ္ဌ-ဝဋ္ဌသစ္စာပေတည်း။ ပစ္ဆိမာနိ-နိရောဓနှင့် မဂ္ဂဟူသော နောက်သစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်၊ ဝိဝဋ္ဌ-ဝဋ္ဌမှလွတ်သော သစ္စာပေတည်း။ တေသု-ထိုဝဋ္ဌသစ္စာနှင့် ဝိဝဋ္ဌသစ္စာတို့တွင်၊ ဝဋ္ဌေ-ဝဋ္ဌသစ္စာ၌၊ ဘိက္ခုနော-ယောဂီရဟန်း၏၊ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော-ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဝိဝဋ္ဌေ-ဝိဝဋ္ဌသစ္စာ၌၊ အဘိနိဝေသော-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပေ။

ဒုက္ခနှင့် သမုဒယဆိုတဲ့ ဝဋ္ဌသစ္စာ-လောကီသစ္စာ ၂-ပါး၌ သာ ဝိပဿနာ ရှုရတယ်၊ နိရောဓနှင့် မဂ္ဂ ဆိုတဲ့ ဝိဝဋ္ဌသစ္စာ-လောကုတ္တရာသစ္စာ ၂-ပါး၌ ဝိပဿနာ မရှုရဘူး မရှုကောင်းဘူး၊ ရှုလို့လဲ မဖြစ်ဘူး-တဲ့၊ အဲဒါကို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ မှတ်ထားကြရမယ်။ လောကုတ္တရာသစ္စာကို ဘာကြောင့် မရှုရသလဲဆိုလျှင်၊ (အဝိသယတ္တာ) ပုထုဇဉ်တို့မှာ အာရုံ မပြုနိုင်တဲ့ တရား ဖြစ်သောကြောင့်ပါပဲ-တဲ့ ဋီကာက ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဟုတ်တယ်-ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မဂ်ဖိုလ်တရားတွေကို လုံးလုံး အာရုံမပြုနိုင်ဘူး၊ နိဗ္ဗာန်တရားကိုလဲ ဂေါတြဘူဖြစ်ခိုက်မှ ရှေးအဖို့၌ လုံးလုံး အာရုံ မပြုနိုင်ဘူး၊ ဂေါတြဘူစိတ် ဆိုတာက ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါကျမှ အနုလောမညာဏ်၏

အခြားမဲ့မှာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဂေါတြဘူစိတ်၏ အခြားမဲ့မှာ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ် ဖြစ်တော့တာပဲ။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်အစစ်နဲ့ အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ပုထုဇဉ်တို့ အာရုံမပြုနိုင်ဘူး ဆိုတာ အလွန်ရှင်းလင်း ပြတ်သားပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန် ကို စပြီးရှုဘို့ အာရုံပြုဘို့ ဟောပြော ညွှန်ပြတဲ့ နည်းလမ်း ဆိုလျှင် အမှားစင်စစ်ပဲလို့ သေသေချာချာ မှတ်ထားကြ။

ဒီနေရာမှာ ဥပသမာနုဿတိအနေနဲ့ မရှုကောင်းဘူးလား လို့ မေးစရာရှိပါတယ်။ သမာဓိရအောင် သမထကမ္မဋ္ဌာန်း အနေနဲ့ ဆိုယင်တော့ ဝိရာဂ-တပ်မက်မှု ကင်းခြင်း အစရှိ သော နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တွေကို ရှုဆင်ခြင် ကောင်းပါတယ်။ အဲဒါ က သမာဓိဖြစ်ရုံမျှအတွက် ရှုဆင်ခြင်မှုဖြစ်ပါတယ်။ အရိယ မဂ်ဖိုလ်ကို ချက်ခြင်းရအောင် ရှုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီလို ရှုတာကလဲ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ပြီးဖြစ်တဲ့ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့်သာ သင့်လျော်ပါတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ သင့်လျော် တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မဂ်ရောက်ဖိုလ်ရောက် ကိစ္စပြီးစေရန်အနေနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို စပြီးရှုတာကတော့ အမှား စင်စစ်ပါပဲ။

(ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ၊ တဏှာ သမုဒယောတိ) ခန္ဓာငါးပါးက ဒုက္ခသစ္စာ၊ တဏှာက သမုဒယသစ္စာဟု (ဧဝံ သင်္ခေပေန စ) ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် သော်၎င်း၊ (ကတမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ တိ အာဒိနာ နယေန) ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကား အဘယ်သည်တို့ နည်း၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ပေ တည်း၊ ရူပက္ခန္ဓာကား အဘယ်နည်း၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့် ဥပါဒါရုပ်တို့ပင်တည်း။ ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့် (ဝိတ္ထာရေန

စ) အကျယ်အားဖြင့် သော်၎င်း၊ (အာစရိယဿ သန္တိကေ) ဆရာ၏ထံ၌ (ပုရိမာနိ ဒေ သစ္စာနိ) ရှေးသစ္စာ ၂-ပါးတို့ကို (ဥဂ္ဂဏိတော) သင်ယူပြီး၍ (ဝါစာယ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တေန္တော) နှုတ်ဖြင့် အဖန်ဖန် ပြန်လျက် (ယောဂါဝစရော) ယောဂီသည် (ကမ္မံ ကရောတိ) ချမူကို ပြု၏။ (ဣတရေသု ပန ဒွိသု သစ္စေသု) နိရောဓနှင့် မဂ္ဂ ဟူသော ကျန် သစ္စာ ၂-ပါးတို့၌မူကား၊ (နိရောဓသစ္စံ ဣဉ္ဇံ ကန္တံ မနာပံ၊ မဂ္ဂသစ္စံ ဣဉ္ဇံ ကန္တံ မနာပန္တိ) နိရောဓသစ္စာသည် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော တရားပေတည်း၊ မဂ္ဂသစ္စာသည် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော တရားပေတည်းဟူ၍ (ဧဝံ သဝနေန ကမ္မံ ကရောတိ) ဤသို့ ကြားနာခြင်းဖြင့် ပြုအပ်သည့်အမှုကိုပြု၏။ (ယင်းလောကုတ္တရာသစ္စာ ၂-ပါးကိုတော့ နာကြား၍ ငိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့်ပင် ကိစ္စပြီးသည်ဟု ဆိုလို၏။)

(သော ဧဝံ ကရောန္တော) ထို ယောဂီသည် ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြုသည်ဖြစ်၍ (စတ္တာရိ သစ္စာနိ ကေပဋ္ဌိဝေဝေနော ပဋ္ဌိဝိဇ္ဈတိ) သစ္စာလေးပါးတို့ကို တကြိမ်တည်း ထိုးထွင်းသိခြင်းဖြင့်သာလျှင် ထိုးထွင်း သိ၏။ (ကောဘိသမယေန အဘိသမေတိ) တကြိမ်တည်း တွေ့သိခြင်းဖြင့် သာလျှင် တွေ့သိ၏။ သိပုံကတော့ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိခြင်း ပဋ္ဌိဝေဝေဖြင့်၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်း ပဋ္ဌိဝေဝေဖြင့်၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ပဋ္ဌိဝေဝေဖြင့်၊ မဂ္ဂကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း ပဋ္ဌိဝေဝေဖြင့် ထိုးထွင်းသိ၏။ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိခြင်း အဘိသမယဖြင့်၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်း အဘိသမယဖြင့်၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း အဘိသမယဖြင့်၊ မဂ္ဂကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း အဘိသမယ

ဖြင့် တွေ့သိ၏။ (ဝေမဿ ဒိဋ္ဌိသု သစ္စေသု) ယခု ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ထိုယောဂီမှာ အရိယမဂ်သို့ မရောက်သေးမီ ရှေးအဖို့၌ ဒုက္ခနှင့် သမုဒယ ဟူသော သစ္စာ ၂-ပါးတို့၌ (ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာသဝန ဓာရဏသမ္ပသန ပဋိဝေဓော ဟောတိ) သင်ယူ၍ သိခြင်း မေး၍ သိခြင်း နာကြား၍ သိခြင်း နှုတ်တက် ဆောင်၍ သိခြင်း သုံးသပ်၍ သိခြင်း ဖြစ်သည်။ (နှုတ်တက် ဆောင်၍ သိခြင်းတိုင်အောင် သိခြင်း လေးပါးသည် ပရိယတ် အသိမျှ ဖြစ်သည်။ သုံးသပ်၍ သိခြင်းသည်ကား ဝိပဿနာ ရှု၍ ဘာဝနာဖြင့် သိခြင်း ဖြစ်သည်) (ဒိဋ္ဌိ ပန သဝနပဋိဝေဓော ယေဝ) နိရောဓနှင့် မဂ္ဂ ဟူသော သစ္စာ ၂-ပါးတို့၌ မူကား နာကြား၍ သိခြင်းမျှသာလျှင် ဖြစ်သည်။ (အပရ ဘာဂေ) ဝိပဿနာမှ နောက်အဖို့ အရိယမဂ် ခဏ၌၊ (တိဿ ကိစ္စတော ပဋိဝေဓော ဟောတိ၊ နိရောဓေ အာရမ္မဏပဋိဝေဓော) ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂ ဟူသော သစ္စာ ၃-ပါးတို့၌ ပိုင်းခြား သိမှု ပြီးခြင်း၊ ပယ်မှု ပြီးခြင်း၊ ဖြစ်ပွားစေမှု ပြီးခြင်း ဟူသော ကိစ္စ ပြီးခြင်းအားဖြင့် သိခြင်း ဖြစ်၏။ နိရောဓသစ္စာ ၌ အာရုံပြု သိခြင်း ဖြစ်၏။ (သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ နှာ-၃၉၁)

ဒီ အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတဲ့အတိုင်း “နိရောဓ၌ အသိဉာဏ်၊ မဂ္ဂ၌ အသိဉာဏ်” ဆိုတဲ့ ဒီ ဉာဏ် ၂-ပါးကတော့ ရှေးအဖို့မှာ ဆိုယင် နာကြားပြီး သိတဲ့ သုတမယဉာဏ်သာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ လောကုတ္တရာ သစ္စာ ၂-ပါးကို ကောင်းမြတ်ကြောင်း သိပြီး စိတ်ညွတ်ရုံမျှသာ လိုတယ်။ အဲဒီ သစ္စာ ၂-ပါးကို တမင် ရှုဆင်ခြင်နေဘို့တော့ မလိုဘူးဆိုတာ ထင်ရှား

ပါတယ်။ “ဒုက္ခ၌ အသိဉာဏ်၊ သမုဒယ၌ အသိဉာဏ်” ဆိုတဲ့ ဒီဉာဏ် ၂-ပါးကတော့ နာကြားပြီးတော့ သုတမယဉာဏ် ဖြစ်ဖို့လဲ လိုတယ်။ ရှုသိပြီး ဘာဝနာမယဉာဏ် ဖြစ်ဖို့လဲ လိုတယ် ဆိုတာ ထင်ရှား သိရပါတယ်။

လိုအပ်သော သုတမယဉာဏ်

သုတမယဉာဏ်က ဘယ်လောက်လိုသလဲ ဆိုရင်၊ ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ “ခန္ဓာငါးပါးက ဒုက္ခသစ္စာ၊ တဏှာက သမုဒယသစ္စာ” လို့ ဒါလောက် နာကြားဘူးယင် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပြည့်စုံတဲ့အကြောင်း ပြဆိုထားတဲ့ အတိုင်းပေါ့။ အဲဒီ အဆိုထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ “သံဝိဇ္ဇေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ” လို့ ဒီသုတ်မှာ ဟောထားတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးပါပဲ။ အဲဒါတွေဟာ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ရှားပေါ်နေတဲ့ သဘောတရားတွေ ဖြစ်ကြောင်း (နာ ၂၂၉-စသည်၌) အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟောကြားခဲ့ပါပြီ။ သမုဒယသစ္စာကိုလဲ သမုဒယသစ္စာပိုင်းက အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟောကြားခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာကို နာကြားပြီး သိထားယင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုလဲ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် နာကြားပြီးသိတဲ့ သုတမယဉာဏ် ပြည့်စုံပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ(ဒု-နာ ၂၃၀)မှာ “(ယေ ဓမ္မော ဟေတုပ္ပဘဝါ) အကြင်တရားတို့သည် အကြောင်းလျှင် အမှန်အစရှိကြ၏။ (တေသံ ဟေတု တထာဂတော အာဟ) အကြောင်းလျှင် အမှန်အစ ရှိကြသော ထိုတရားတို့၏ အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါသည်” လို့ အရှင် အာသာဇီ မထေရ် ဟောတဲ့တရားကို “အကျယ်ဟောထားတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

၏ အကျဉ်းချုပ် ဖြစ်ကြောင်း”အထင်အရှား ပြဆိုထားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အရှင်အဿဇိ ဟောတဲ့ အဲဒီ ဂါထာမှာ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ဟောကြောင်း၊ “တေသံ ဟေတုတထာဂတော အာဟ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို ဟောကြောင်း ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(နာ ၂၅၆)၌ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာနဲ့ သမုဒယသစ္စာကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် နာကြားပြီးသိလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိတဲ့ သုတမယဉာဏ် ပြည့်စုံကြောင်း အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို စက်ဝိုင်းဇယားပုံကြီးနှင့်တကွ အကျယ်မသိယင် တရားအားမထုတ် ကောင်းကြောင်း ဟောနေကြတဲ့ စကားဟာ ဒီအဋ္ဌကထာဋီကာတွေနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ ပဋိပတ်သာသနာဖျက် စကားလို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

ဘုရားဟော ပါဠိတော်အလိုအားဖြင့် အကျဉ်းချုပ် သုတကတော့ မူလပဏ္ဏာသပါဠိ စူဠတဏှာသင်္ခယသုတ်မှာ ဒီလို ရှိပါတယ်။

ဒေဝါနမိန္ဒ-သိကြားမင်း၊ ဣဓ-ဤ သာသနာတော်၌၊
ဘိက္ခုနော-ရဟန်းသည်၊ သုတံ-ကြားဘူးသည်၊ ဟောတံ-
ဖြစ်၏။ (ကိံ-အဘယ်သို့နည်း) သဗ္ဗေ ဓမ္မာ-အလုံးစုံသော
တရားတို့သည်၊ အဘိနိဝေသာယ-မြဲသည် ချမ်းသာသည်
အတ္တပဲဟု စွဲလမ်းရန်အလို့ငှါ၊ နာလံ-မထိုက်တန်-မသင့်လျော်
ကုန်၊ ဣတံ-ဤသို့ ကြားဘူးသည် ဖြစ်၏တဲ့။ ဒီစကားဖြင့်
သုတမယဉာဏ် ပြည့်စုံပုံကို ပြပါတယ်။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း

တွေ့တိုင်း သိတိုင်း၊ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်နေတဲ့ အလုံးစုံသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် အတ္တကောင်ပဲလို့ စွဲလမ်းရန် မထိုက်တန်ဘူး၊ မမြဲတဲ့ ဆင်းရဲတဲ့ အတ္တမဟုတ်တဲ့ သဘောတရားချည်းပဲလို့ ကြားဘူး ယင် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် တရားအားထုတ်ရန်အတွက် သုတမယဉာဏ် အကျဉ်းအားဖြင့် ပြည့်စုံပြီလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ စကားရဲ့ အခြားမဲ့မှာ (သော သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဇာနာတိ) ထိုမျှကြားဘူးသော ရဟန်းသည် အလုံးစုံသော တရားကို ရှေးရှုပြု၍ သိ၏-စသည်ဖြင့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြစ်အောင် ရှုပုံ စသည်ကို ဟောသွားပါတယ်။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ်တွေ စီထားတယ်၊ လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) လုံးစုံဓမ္မ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ အနတ္တာ။
- (၂) ဤ၍ ဤမျှ၊ ကြားဘူးက၊ သုတ လုံလောက်ပါ။
- (၃) ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးရှု၊ ရုပ်နာမ်စု၊ မှတ်ပြုသိလေရာ။
- (၄) မမြဲ ဆင်းရဲ၊ သဘောပဲ၊ သိမြဲ ပိုင်းခြားကာ။

အဲဒီ ဆောင်ပုဒ် ၄-ခုထဲက ပဌမ ဒုတိယ ၂-ပုဒ်ဖြင့် သုတမယဉာဏ် အကျဉ်းချုပ် ပြည့်စုံပုံကိုပြပါတယ်။ တတိယပုဒ်ဖြင့် အဘိဇာနာတိ ပါဠိအရ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်တရားကို ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှုပြုပြီး ရှုသိပုံကို ပြပါတယ်။ အဲဒီလို ရှေးရှုပြုပြီး ရှုခြင်းဖြင့် တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို ပိုင်းခြားသိပြီး နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်လဲဖြစ်တယ်၊ မျက်စိနဲ့ အဆင်းရှိလို့ မြင်တယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းကို သိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီဉာဏ် ၂-ပါးကို

အဘိညာ ပညာလို့ခေါ်တယ်။ ပရိညာသုံးပါးထဲက ဉာတ-
ပရိညာပါပဲ။ စတုတ္ထဆောင်ပုဒ်ဖြင့် (သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိညာယ
သဗ္ဗံ ဓမ္မံ ပရိဇာနာတိ) အလုံးစုံသောတရားကို ရှေးရှုပြု သိပြီး၍
အလုံးစုံသောတရားကို မမြဲ ဆင်းရဲ အနတ္တဟု ပိုင်းခြား၍
သိ၏-ဆိုတဲ့ အခြားမဲ့ ပါဠိတော်စကား၏ အနက်ကို ဖော်ပြ
ပါတယ်။ အဲဒါက တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာတို့နှင့် ဆိုင်
ပါတယ်။

လို့ရင်းကတော့ တရားအလုံးစုံဟာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ
ချည်းပဲလို့ ကြားဘူးရုံမျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် တရားအား
ထုတ်ရန် သုတမယဉာဏ် အကျဉ်းချုပ်ပြည့်စုံတယ် ဆိုတာပါပဲ။
ဒါကြောင့် “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်မသိလျှင် တရားအား
မထုတ်ကောင်းဘူး” လို့ ပြောဆိုတဲ့စကားဟာ ဒီစူဠတဏှာ-
သင်္ခယသုတ် ပါဠိတော်နဲ့လဲ ဆန့်ကျင်တယ်။ တရားအားထုတ်
လိုတဲ့သူတွေအား တားမြစ် ဖျက်ဆီးတဲ့အတွက် ပဋိပတ္တိ-
သာသနာဖျက်စကားလဲ ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

သူတို့ပြောတဲ့အတိုင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို စက်ဝိုင်းဇယားပုံ
ကြီးနှင့်တကွ အကျယ်သိမှ တရားအားထုတ်ရမယ် ဆိုယင်
အချိန်အခွင့် မရလို့ဖြစ်စေ၊ ကျက်မှတ်ဉာဏ်လေးလို့ဖြစ်စေ
အဲဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျယ်ကို မကျက်မှတ်နိုင်တာနဲ့ တချို့
ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်လောက်သည့် ဥပနိဿယ ရှိနေ
ပါလျက် အားမထုတ်ရတဲ့အတွက် မဂ်ဖိုလ်တရားမှ ဆုံးရှုံး
လက်လွတ် သွားဘွယ်ရှိပါတယ်။ သာဓကထုတ်ပြရယင် မြတ်စွာ
ဘုရားလက်ထက်တော်က အရှင်စူဠပန္နက ဆိုတာဟာ အက္ခရာ
၄၄-လုံးမျှရှိတဲ့ ဂါထာ တပုဒ်ကို ၄-လပတ်လုံး ကျက်တာတောင်

မရဘူးတဲ့၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျယ်ကို ကျက်မှတ်နိုင်ဘို့ကတော့ အလွန်ဝေးတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒဲဒီမထေရ်ဟာ မြတ်စွာဘုရား ပေးတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းအားထုတ်သဖြင့် တင်နံနက် ခင်း ကာလတွင်ပဲ စျာန်အဘိညာဉ်များနှင့်တကွ ရဟန္တာဖြစ် တော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားအားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေ အားထုတ်လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအား စိတ်ဆန္ဒပျက်အောင် ပြောတဲ့ စကားမျိုးကို ပညာရှိ သူတော်ကောင်းများ အထူး သတိပြု၍ ရှောင်ကြဉ်ရန် ဘုန်းကြီးက ဒီ ဓမ္မဝိသုဒ္ဓိတရားတော် ကြီးကနေပြီး သတိပေးလိုက်ပါတယ်။

ဆရာမရှိပဲ ကိုယ့်တဦးတည်း အားထုတ်မယ်ဆိုယင်တော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ပြဆိုထားတဲ့ အတိုင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ဣန္ဒြေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွေကို အကျယ်အားဖြင့် ကြားနာ လေ့လာမှတ်သားထားဘို့ လိုပါတယ်။ ဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံတဲ့ ကလျာဏမိတ္တ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာထံ၌ အားထုတ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆိုယင်တော့ ယခုထုတ်ပြခဲ့တဲ့ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများနှင့်အညီ “တရားအားလုံးဟာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းပဲ”လို့ ဒါ လောကီကြားဘူးယင်လဲ သုတမယဉာဏ် ပြည့်စုံပြီလို့ မှတ်ရ မယ်၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်မှာ ‘ခန္ဓာငါးပါးက ဒုက္ခသစ္စာ၊ တဏှာက သမုဒယသစ္စာ’ဆိုတဲ့ ဒီအကြောင်းနှင့် အကျိုး လောကီသစ္စာ ၂-ပါးမျှသာ ရှိတယ်လို့” ဒါလောက် ကြားဘူး ယင်လဲ သုတမယဉာဏ် ပြည့်စုံပြီလို့ မှတ်ရမယ်။ မြန်မာပြည်၌ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဒီလောက် သုတကတော့ စောစော ကတည်းက ပြည့်စုံနေတာပဲ များပါ လိမ့်မယ်၊ အကယ်၍ စောစောက မပြည့်စုံသေးယင်လဲ တရားအားထုတ်

ခါနီးမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏ ဟောပြောချက်ကို နာရခြင်းဖြင့် ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ အားထုတ်နေဆဲမှာ တရားနာရခြင်းဖြင့်လဲ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သုတမယဉာဏ်နှင့် စပ်ပြီး သံသယဖြစ်စရာကတော့ မရှိပါဘူး။ သုတပြည့်စုံတဲ့ ကလျာဏ မိတ္တဆရာ၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အားထုတ်ဖို့ပဲ လိုပါတယ်။

ဘယ်လို အားထုတ်ရမလဲ ဆိုတော့— အခြေခံနှင့် တကွ အားထုတ်ပုံကို တတိယပိုင်းမှာ (နှာ-၁၃၈)မှစ၍ ပြောခဲ့ပါပြီ။ ယခု ဆက်စပ်မိအောင် နဲ့နဲ့တော့ ထပ်ပြောပါဦးမယ်။ ပွားစေ ရမည့်မဂ္ဂင်က သုံးဆင့်ရှိတယ်။ အဲဒီ သုံးဆင့်အတွက် ဆောင် ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

မူလ, ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။
ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

မူလမဂ္ဂင်ဆိုတာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိရယ်။ သီလမဂ္ဂင် ရယ်။ ဥပစာရသမာဓိ၊ သို့မဟုတ် အပ္ပနာဈာန်သမာဓိရယ်- ဒါတွေပါပဲ။ ရှေ့ပိုင်းများက အကျယ်ပြောခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီ မူလ မဂ္ဂင်တွေထဲမှာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက ဗုဒ္ဓသာသ နာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ငယ်ရွယ်စဉ်ကတည်းက ပြည့်စုံလာကြ တာပဲ များပါတယ်။ သီလမဂ္ဂင် ဆိုတာကတော့ လူဝတ်ကြောင် များမှာ စောစောက မပြည့်စုံတောင် တရားအားထုတ်ခါနီး သီလဆောက်တည်လိုက်ယင် ပြည့်စုံသွားတာပါပဲ။ ရဟန်းများ မှာလဲ သံသယရှိလျှင် ဒေသနာ ပြောကြားခြင်း စသည်ဖြင့် ကုစားလိုက်ယင် ပြည့်စုံတာပါပဲ။ သမာဓိ ပြည့်စုံအောင်က တော့ အာနာပါနဲ့အစရှိတဲ့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတခုခုကို ယူပြီး

ဈာန်ရသည် တိုင်အောင် ဖြစ်စေ၊ ဥပစာရသမာဓိ ရသည် တိုင်အောင် ဖြစ်စေ၊ အားထုတ်ရတယ်၊ အဲဒီလို အားထုတ်ဖို့ အချိန်အခွင့်မရှိယင်တော့ ဓာတ်လေးပါးကို ရှုရတဲ့ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းက စပြီးတော့ အားထုတ်ယင်လဲ ဥပစာရသမာဓိနှင့် တူညီတဲ့ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိကို ရနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီ သမာဓိကို ရယင် နိဝရဏကင်းပြီး စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တော့တာပဲ။ ယခု ပြောခဲ့တာဟာ မူလမဂ္ဂင်ကို ပွားစေပုံ အကျဉ်းချုပ်ပါပဲ။

ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေပုံ

အဲဒီလို မူလမဂ္ဂင်များကို ပွားစေပြီးတဲ့အခါ မြင်ဆဲ ကြား ဆဲ နံဆဲ စားသိဆဲ ထိသိဆဲ ကြံသိဆဲခဏတို့၌ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ခေါ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရား တို့ကို အမှန်အတိုင်းသိအောင် ရှုမှတ် အားထုတ်ရတယ်၊ အားထုတ်ဆိုတာလဲ မပြတ်ရှုမှတ်နေတာကို ပြောတာပါပဲ။ ဒီ နေရာမှာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အကြောင်းရယ်၊ အဲဒါတွေကို မရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်းမသိယင် နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းပုံရယ်၊ ရှုနိုင်လို့ အမှန်အတိုင်း သိယင်တော့ အစွဲအလမ်း ကင်းပုံရယ်-အဲဒါတွေကို တတိယပိုင်း (နှာ ၁၈၃-စသည်) မှာရော စတုတ္ထပိုင်း (နှာ ၂၂၉-စသည်) မှာရော အကျယ်ပြောခဲ့ပါပြီ။

အဲဒီလို သမာဓိပြည့်စုံနေတဲ့အခါမှာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ရုပ် နာမ် အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောတွေကို အမှန် အတိုင်း သိသိသွားတယ်၊ သိပုံကတော့-ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ ကျွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်၊ ကြွေတယ်၊

လှမ်းတယ်၊ ချတယ်၊ လှုပ်တယ်၊ ငြိမ်တယ်—စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်
ခိုက်မှာ မှတ်သိရတဲ့ရုပ်က တခြား+မှတ်သိတဲ့ စိတ်နာမ်က
တခြား ကဲ့ပြားပြီးထင်တယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့
အခြေခံ အစဖြစ်တဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပဲ။ အဲဒီ ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ
ကို မြတ်စွာဘုရားက ဒီဃနိကာယ် သာမညဗလသုတ်(နာ-၇၂)၊
မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ မဟာသကုလုဒါယိသုတ် (နာ ၂၀၉)တို့၌ ပတ္တ
မြား ဥပမာဖြင့် ပြထားပါတယ်။ ပြပုံကတော့—

နာမ်ရုပ်ကဲ့ပုံ ဘုရားဟော ဥပမာ

ဝေဠုရိယခေါ် ကြောင်မျက်ရွဲ ပတ္တမြားထဲမှာ ကြိုး အညှိ
အဝါ အနီ အဖြူ အဝါနု တခုခုသိထားပြီး အဲဒီ ကျောက်ပတ္တ
မြားကို လက်ဝါးပေါ်တင်ကြည့်ယင် မျက်စိကောင်းတဲ့သူဟာ
ကျောက်ကတခြား ကြိုးကတခြား ကဲ့ပြားစွာ မြင်ရသည့်ပြင်၊
ကျောက်ထဲမှာ ကြိုးကလေး သိထားတာ ဝင်နေတာကိုလဲ
ရှင်းလင်းစွာသိရတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ရှုသိရတဲ့ ရုပ်ကိုယ်က
တခြား ရှုသိတဲ့ စိတ်ဝိညာဏ်ကတခြား ကဲ့ပြားစွာ သိရတယ်။
ရှုသိစရာ ရုပ်ကိုယ်ဆီသို့ ရှုသိတဲ့ စိတ်ဝိညာဏ်က ပြေးပြေး
ကပ်သွားတာကိုလဲ သိရတယ်။ အဲဒီ ဥပမာမှာ ရုပ်ကိုယ်က
ကျောက်နှင့်တူတယ်။ ရှုသိတဲ့စိတ်က ကြိုးနှင့်တူတယ်။ ကြိုးက
ကျောက်ထဲဝင်နေတာလိုပင် ရှုသိတဲ့ စိတ်ဝိညာဏ်က ရှုသိစရာ
ရုပ်ကိုယ်ဆီသို့ ပြေးပြေး ကပ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ရုပ်နာမ်
၂-ပါးကို ပိုင်းခြားသိကြောင်း ပြထားတယ်။ အဲဒီ ပြပုံကို အ
ထူးသတိပြုကြရမယ်။ အဲဒီ ပြပုံထဲမှာ ရုပ်က မည်ရွှေမည်မျှ၊
စိတ်စေတသိက်နာမ်က မည်ရွှေမည်မျှလို့ သိကြောင်းမပါဘူး။
ရုပ်ကိုယ်နှင့် ရှုသိတဲ့ စိတ်ဝိညာဏ်မျှ သိကြောင်းသာပါတယ်။

အဲဒါကို အထူးသတိပြုသင့်ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ဒု၊ နှာ ၂၂၅)မှာ နာမ်တရား ထင်ပေါ်ပုံကို ဒီလို ပြထားပါတယ်။

အဿ-ထိုယောဂီအား၊ ရူပံ-ရူသိရသော ရုပ်သည်၊ ယထာ ယထာ-အကြင် အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုဝိက္ခာလိတံ-ရူသိမှုဖြင့် ကောင်းစွာ သုတ်သင်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ နိဇ္ဇဉ် သုပရိသုဒ္ဓိ-အရှုပ်အထွေးမရှိ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တထာ တထာ-ထိုထို အခြင်းအရာဖြင့် ရုပ်ကိုသိမှု သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သလောက်၊ တဒါရမ္မဏာ-ထိုရုပ်လျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ အရူပဓမ္မာ-ရုပ်မဟုတ်သည့် နာမ်တရားတို့သည်၊ သယဇေဝ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ-သူအလိုလိုပင် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏-တဲ့။ ဒီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာလဲ နာမ်တရားများ အရေအတွက်နှင့်တကွ ထင်ပေါ်သည်ကို မဆိုလိုကြောင်း၊ ရုပ်ကို အာရုံပြုတဲ့ အနေအားဖြင့်သာ ထင်ပေါ်ပုံကို ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ဒု၊ နှာ ၂၃၁)မှာပဲ-

“နာမံ နိဿာယ ရူပံ ပဝတ္တတိ၊ ရူပံ နိဿာယ နာမံ ပဝတ္တတိ-နာမ်ကိုမှီ၍ ရုပ်ဖြစ်သည်၊ ရုပ်ကိုမှီ၍ နာမ်ဖြစ်သည်။ နာမဿ ခါဒိတုကာမတာယ ပိဝိတုကာမတာယ ဗျာဟရိတုကာမတာယ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတုကာမတာယ သတိ-နာမ်၏ စားလိုခြင်း သောက်လိုခြင်း ပြောလိုခြင်း ဣရိယာပုထ်ပြုလိုခြင်း ရှိလတ်သော်၊ ရူပံ ခါဒတိ ပိဝတိ ဗျာဟရတိ ဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ-ရုပ်က စားသည် သောက်သည် ပြောသည် ဣရိယာပုထ်ကို ပြုသည်”လို့ ပြထားပါ

တယ်။ အဲဒီလို ပြရာမှာလဲ အရေအတွက်နှင့်တကွ သိပုံကို ပြသည့်မဟုတ်၊ တကယ်ဖြစ်ပုံကိုသာ ပြပေသည်။ ဒါကြောင့် သရုပ်သင်္ချာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သိရုံမျှဖြင့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် အစစ် မဖြစ်၊ တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမှတ်နေစဉ် သိစရာရုပ်နှင့် အသိစိတ်နာမ် တခြားစီ ခွဲခြား၍ သိမှသာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် အစစ်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ထားကြရမယ်။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကိုယ်အမူအရာရုပ်ကို ရှုခိုက်၌ သိစရာရုပ်နှင့် သိတဲ့နာမ် ဒီ ၂-ပါးကို ခွဲခြားပြီး သိတာလဲ အမှန်အတိုင်းသိမြင်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ မရူခင်ကရော ရှုခါစကရော ကိုယ်ရုပ်နဲ့ အသိစိတ်နာမ်ကို (စာတွေ့အသိအားဖြင့် ကွဲနေပေမဲ့) ကိုယ်တိုင်တွေ့ ဉာဏ်သိအားဖြင့်တော့ မခွဲခြားနိုင်ခဲ့သေးဘူး။ ဒီဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ သိစရာရုပ်နဲ့ သိတဲ့နာမ်ဟာ သူ့အလိုလိုပင် ကွဲနေတယ်။ ကြံတယ် နာတယ် စသည်ဖြင့် ရှုသိရတဲ့အခါမှာလဲ ကြံသိတာနဲ့ တည်ရာ ကိုယ်ရုပ်၊ နာတာနဲ့ နာရာဌာန ကိုယ်ရုပ်စသည်ဟာ သူ့အလိုလိုပင် ကွဲနေတယ်။ အဲဒီလို ရုပ်နဲ့နာမ်ကို တခြားစီ ခွဲပြီး သိတာဟာ အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ အဲဒီအခါ ကိုယ်ရုပ်နဲ့ အသိစိတ်နာမ် ဒီ ၂-ခုပဲ ရှိတယ်။ ဒီမှတစ်ပါး အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်ရယ်လို့ မရှိတော့ဘူးလို့ ဒီလိုလဲ သိတယ်။ အဲဒါလဲ အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။

အဲဒီကနောက် သမာဓိဉာဏ် တဆင့်တက်လာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း ကိုယ်ရုပ်နဲ့ ထိစရာရှိလို့ ထိသိရတယ်။ မျက်စိနဲ့မြင်

စရာရှိလို့ မြင်ရတယ်။ နားနဲ့ အသံရှိလို့ ကြားရတယ်။ ကွေး
ချင်တဲ့စိတ် ရှိလို့ ကွေးရတယ်။ မရှုမိလို့ မသိဘူး။ မသိလို့ သာယာ
နှစ်သက်တယ်။ သာယာနှစ်သက်လို့ စွဲလမ်းတယ်။ စွဲလမ်းလို့
ပြုတယ် ပြောတယ်။ ပြုလို့ ပြောလို့ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုး
ဖြစ်ရတယ်။ ကံကောင်းလို့ ကောင်းကျိုးကို ရတယ်။ ကံ
မကောင်းလို့ မကောင်းကျိုးကို ရတယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်း
နှင့် အကျိုးကို ဆက်စပ်ပြီး ပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာ သိ
တယ်။ အဲဒါလဲ အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။

အဲဒီကနောက် သမာဓိဉာဏ် တဆင့်တက်လာတဲ့အခါ
ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် မြင်တယ် ကြား
တယ် ကြံတယ် ညောင်းတယ် ပူတယ် နာတယ် စသည်ဖြင့်
ရှုမှတ်နေယင်း မှတ်ရတဲ့ အာရုံ၏ အစကိုလဲ ထင်ရှားသိရတယ်။
ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ အဆုံးကိုလဲ ထင်ရှား သိရတယ်။ အဲဒီလို
သိရတော့ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျောက်ပျောက်သွားလို့ မမြဲဘူး
လို့လဲ ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ သိရတယ်။ ခဏမစဲ
ဖြစ်ပျက်နေလို့ ကြောက်စရာ ဆင်းရဲပဲလို့လဲ သိရတယ်။ ကိုယ့်
အလိုအတိုင်း မဖြစ်ပဲ အစိုးမရလို့ အနတ္တပဲလို့လဲ သိရတယ်။
အဲဒီလို သိတာတွေဟာလဲ အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ချည်းပဲ။

အဲဒီထက် သမာဓိဉာဏ် ရင့်သန်အားကောင်းလာတဲ့အခါ
ကျတော့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ကွေးတယ် ဆန့်
တယ် ကြွဲတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရပေမဲ့
ကိုယ်ရယ် ဝမ်းပိုက်ရယ် လက်ခြေရယ် စသည်ဖြင့် ဒီလို ပုံ
သဏ္ဌာန်အထည်ဖြစ်တွေ့ မထင်ပေါ် တော့ပဲ တရိပ်ရိပ်နဲ့ အလွန်

လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက်သွားတာကိုသာ တွေ့ရတယ်။
 အဲဒီအခါမှာတော့ ရှုသိရတဲ့ အာရုံရော ရှုသိ ရှုသိနေတဲ့ စိတ်
 ရော လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက်သွားတာကိုသာ တွေ့နေရ
 တဲ့အတွက် မမြဲဘူး ကြောက်စရာဆင်းရဲမျှပဲ အတ္တကောင်
 မဟုတ်တဲ့ သဘောတရားမျှပဲ ဆိုတာ အလွန် ရှင်းလင်းစွာ
 သိသိနေတယ်။ ပေါ်ပေါ်လာတဲ့ အာရုံကလဲ ချက်ခြင်းပင်
 ပျောက်ပျောက်သွားလို့ အတ္တကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းစရာ
 မရှိဘူး။ ရှုသိ ရှုသိနေတဲ့စိတ်ကလဲ ချက်ခြင်းပင် ပျောက်
 ပျောက်သွားလို့ အတ္တကောင် ငါကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းစရာ
 မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီအခါမှာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ဖြစ်ပေါ်
 နေတဲ့ အသိကတော့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ အမှန်အတိုင်းသိ
 နေပုံဟာ အလွန်ပဲ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီလို အသိတွေဟာ
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတဲ့ မှန်စွာ သိမြင်မှုတွေပဲ။

ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ခွဲခြားသိတာမှ စ၍ ယခုပြောတဲ့ အသိ
 တိုင်အောင် မှန်စွာသိတဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်
 တိုင်း၊ အမှန်အတိုင်း သိအောင် စိတ်ဦးညွှတ်ပေးတဲ့ သမ္မာ
 သင်္ကပ္ပလဲ ပါတယ်။ အမှန်အတိုင်း စူးစိုက်တည်ကြည်တဲ့ သမ္မာ
 သမာဓိလဲ ပါတယ်။ အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရတဲ့ သမ္မာသတိလဲ
 ပါတယ်။ ကိုယ်အမှုအရာကို အမှတ်ရတဲ့ ကာယာနုပဿနာ၊
 ဝေဒနာတမျိုးမျိုးကို အမှတ်ရတဲ့ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ်အကြံ
 တမျိုးမျိုးကို အမှတ်ရတဲ့ စိတ္တာနုပဿနာ၊ သဘောတရား
 တမျိုးမျိုးကို အမှတ်ရတဲ့ ဓမ္မာနုပဿနာ ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်
 လေးပါးထဲက တပါးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်ပေါ့။ အဲဒီလို
 အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပေးတဲ့ သမ္မာ

ဝါယာမမဂ္ဂင်လဲ ပါတယ်။ ဒီ သမ္မာဝါယာမ-က ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြ စိုက်ပေးလို့ အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရတဲ့ သမ္မာသတိဖြစ်တယ်။ ဒီ သတိဖြင့် အမှန်အတိုင်း ရှုမှတ်မိလို့ ရှုမိတဲ့အာရုံမှာ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ တည်တည်နေတဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ ဒီ သမာဓိဖြင့် မှန်စွာစူးစိုက်တည်နေလို့ အဲဒီရုပ်နာမ်အာရုံသို့ စိတ်ဦးညွှတ်ပေးတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သင်္ကပ္ပ-က မှန်စွာသိရအောင် စိတ်ဦးညွှတ်ပေးလို့ ရုပ်နာမ်သဘော၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောတို့ကို မှန်စွာ သိသိသွားတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ ပညာမဂ္ဂင် နှစ်ပါး ၂-ရပ်ပေါင်း မဂ္ဂင်ငါးပါး ဟာ ပါဝင်နေတယ်။ ဒီမဂ္ဂင်ငါးပါးက တပေါင်းတည်း အညီ အညွတ် ရှုသိမှုကို ပြုလုပ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ မဂ္ဂင်ငါးပါး ကို ကာရကမဂ္ဂင်လို့ အဋ္ဌကထာက အမည်ပေးထားပါတယ်။ အလုပ်သွားမဂ္ဂင်တွေလို့ ဆိုရမှာပေါ့။ ဒါတွင်လဲ မကသေးပါဘူး။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် တွေလဲ ပါဝင်ပါသေးတယ်။ ပါဝင်ပုံကတော့ သီလမပျက်သောအားဖြင့် ပါဝင်ခြင်း၊ ဝိရတိကိစ္စပြီးသောအားဖြင့် ပါဝင်ခြင်းလို့ ၂-မျိုးရှိပါတယ်။ သီလမပျက်သောအားဖြင့် ပါဝင်ပုံကတော့ ဝိပဿနာယောဂီဟာ ဝိပဿနာပရူပိကပင် သီလကို ဆောက်တည်ခဲ့တယ်။ စင်ကြယ်စေခဲ့တယ်။ ရှုမှတ်နေတဲ့အခါလဲ အဲဒီသီလဟာ မပျက်ဘူး။ စင်ပြယ်ပြဲပင် စင်ကြယ်နေတယ်။

သာပြီးတော့ စင်ကြယ်တယ်လို့တောင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးနှင့်တကွဆိုလျှင် ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားနေတယ်။ အဲဒီလို ပါဝင်နေပုံကို ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ မဟာသဋ္ဌာယတနိကသုတ်မှာ ဒီလိုပြထားပါတယ်။

မဟာသဋ္ဌာယတနိကသုတ်မှ မြင်မှုဆိုင်ရာ အတိုချုပ် မြန်မာပြန်။

ရဟန်းတို့ (မြင်ဆဲ၌ ရှု၍) မျက်စိကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်လျှင်၊ အဆင်းတို့ကို မြင်သိမှုကို မြင်တွေ့မှုကို မြင်ခံစားမှုကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်လျှင် ယင်း မျက်စိစသည်တို့၌ မတပ်မက်တော့ပေ။ မျက်စိစသည်တို့၌ မတပ်မက်ပဲ မယှဉ် တဲ့ပဲ မှန်စွာသိလျက် အပြစ်မြင်လျက် နေသောသူအား (အာယတိံ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ အပစယံ ဂစ္ဆန္တိ) နောင်အခါ၌ ဖြစ်မည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ပျက်စီးသွားကြလေကုန်တော့၏။ (မရှုမိတဲ့ အာရုံနှင့်စပ်၍ ဖြစ်မည့် ဘဝသစ်ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြသည်ဟု ဆိုလို၏) ပေါ်နေဘဝိကာ စသည်ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော တဏှာသည်လည်း ချုပ်ကင်းသွား၏။ (ထိုအာရုံ၌ ဖြစ်ထိုက်သည့် တဏှာကင်းသည်ကို ဆိုလို၏)။

(ယာ တထာဘူတဿ ဒိဋ္ဌိ သာဿ ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ) ထိုသို့ သိမြင်သူ၏ အသိအမြင်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိပင်။ (ယော တထာဘူတဿ သင်္ကပ္ပေါ သွာဿ ဟောတိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ) ထိုသို့ သိမြင်သူ၏ သင်္ကပ္ပသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပပင်။ ထိုသို့သိမြင်သူ၏ အားထုတ်မှုသည် သမ္မာဝါယာမပင်။ ထိုသို့ သိမြင်သူ၏

အမှတ်ရမှုသည် သမ္မာသတိပင်။ ထိုသို့ သိမြင်သူ၏ သမာဓိသည် သမ္မာသမာဓိပင်။ (ပုဗ္ဗေဝ ခေါ် ပနဿ ကာယကမ္ပဝစီကမ္ပံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတိ) ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်အမှု နှုတ်အမှုနှင့် အသက်မွေးမှုသည် တရားအားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့ကပင် ကောင်းစွာစင်ကြယ်ခဲ့သည်။ (ဧဝမဿာယံ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ ဘာဝနာပါရိပုဋ္ဌံ ဂစ္ဆတိ) ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုယောဂီမှာ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော ဤအရိယမဂ်သည် ပွားစေမှု ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်လေတော့သည်။

အဲဒါဟာ မြင်ဆဲခဏ၌ သိသင့်သော တဏှင်းငါးပါးကို မှန်စွာ သိတဲ့ ယောဂီမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါဝင် ပြည့်စုံပုံကို ပြသော ဘုရားစကားတော်ပါပဲ။ လိုရင်းလောက် ချုံးပြီး မြန်မာပြန် ပြလိုက်ပါတယ်။ အကျယ် သိချင်ယင်တော့ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ မဟာသဋ္ဌာယတနိကသုတ်ကို ကြည့်ရုံပါပဲ။ အဲဒီမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပြည့်စုံပုံကို အဋ္ဌကထာက အရိယမဂ်ခဏဖြင့် ပြပါတယ်။ အဲဒါက ဥက္ကဋ္ဌနည်း ဖြင့် ပြတယ်လို့ ဆိုရမှာပါပဲ။ သြမကနည်းအားဖြင့်တော့ ဝိပဿနာခဏ၌ ပြည့်စုံပုံကို ယူလျှင် အဲဒီစာပိုဒ်၏ မူလ အခြေခံ စာပိုဒ်မှာ (စက္ခု ခေါ် ဘိက္ခဝေဇာနံ ပဿံ ယထာဘူတံ) စသည်ဖြင့် ပြထားသောစကားနှင့် တသားတည်း ညီညွတ်သွားပါတယ်။ ညီညွတ်ပုံကတော့ - မျက်စိ အဆင်း မြင်သိမှု မြင်တွေ့မှု မြင်ခံစားပုံတို့ကို မှန်စွာ သိတာဟာ ဝိပဿနာဖြင့် သိတာပဲ။ အရိယမဂ်ကတော့ မျက်စိ စသည်ကို အာရုံပြုပြီး မသိဘူး၊ သိခြင်းကိစ္စပြုရုံမျှသာရှိတယ်။ အဲဒီတော့ အစပိုင်းက ပြခဲ့တဲ့ မျက်စိစသည်ကို အမှန်အတိုင်း

သိတဲ့ ဝိပဿနာခဏမှာပင် သမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အပြည့်အစုံ ပါဝင်ပုံကို ပြတယ်လို့ယူယင် ရှေ့နောက် ညီညွတ် ပြီးတော့ တကယ် အလုပ်လုပ်ရတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ပွားစေပုံ ကို ပြခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးသွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက တော့ အဲဒီ ဘုရားစကားတော်ဖြင့် ပြလိုရင်းက ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်ပင် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဝိပဿနာမဂ္ဂင် ပြည့်စုံတဲ့အခါ ဖြစ်ပေါ် လာတဲ့ အရိယမဂ္ဂင်ကိုတော့ ဝိပဿနာ၏ ပန်းတိုင် အနေဖြင့် သာ ပြတယ်လို့ သဘောကျပါတယ်။

ယခု ထုတ်ပြခဲ့တာက မြင်ဆဲခဏမှာ ထင်ရှားတဲ့ တရား ငါးပါးကို ရှုသိပြီး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားစေပုံပဲ။ ထို့အတူပင် ကြား ဆဲခဏ နှိမ့်ဆဲခဏ စားသိဆဲခဏ ထိသိဆဲခဏ ကြံသိဆဲခဏ များမှာလဲ ဟောထားတဲ့ စကားတော်တွေ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါတွေကိုတော့ နည်းမှီးပြီး သိနိုင်ပါပြီ။ ယခု ပြောခဲ့တာက တော့ ဝိပဿနာရှုခိုက်မှာ သီလမပျက်သောအားဖြင့် သီလ မဂ္ဂင် သုံးပါး ပါဝင်ပုံပဲ။

ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ ဝိရတိကိစ္စပြီးပုံ

ဝိရတိကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် ပါဝင်ပုံကတော့ - မြင်ဆဲ ခဏ စသည်မှာ ရှုမှတ်၍ အမှန်အတိုင်း သိရသော ရုပ်နာမ် အာရုံနှင့် စပ်၍ မုသာဝါဒ အစရှိသော မိစ္ဆာဝါဒလဲ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ဘူး၊ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ “ချုပ်ပျက်သွားပြီး မမြဲဘူး မရှိတော့ဘူး” လို့ သိရတဲ့အာရုံကို လိုချင်လို့ဖြစ်စေ၊ မုန်းလို့ ဖြစ်စေ လိမ်ပြောဘို့ လိုပါဦးမလား၊ မလိုပါဘူး၊ ထို့အတူပင် အဲဒီ အာရုံအတွက် ဂုံးချောဘို့လဲ မလိုဘူး၊ ဆဲဆိုဘို့လဲ မလို

ဘူး၊ အပြန်အဖျင်း ပြောဘို့လဲ မလိုဘူး၊ ဒါကြောင့် မိစ္ဆာဝါစာ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ဘူးလို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ ထို့အတူပင် သတ်မှု ခိုးမှု မတရား လွန်ကျူးမှုဆိုတဲ့ မိစ္ဆာကမ္မန္တလဲ ဖြစ်ခွင့် မရှိဘူး၊ မတရား ပစ္စည်းရှာပူ ဆိုတဲ့ မိစ္ဆာအာဇီဝလဲ ဖြစ်ခွင့် မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်၍ ပုန်စွာ သိတိုင်း သိတိုင်း အဲဒီ သိရသော အာရုံနှင့်စပ်၍ မိစ္ဆာဝါစာမှ ကြဉ်ရှောင်မှု သမ္မာဝါစာကိစ္စလဲ ပြီးတယ်၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ ကြဉ်ရှောင်မှု သမ္မာကမ္မန္တကိစ္စလဲ ပြီးတယ်၊ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ကြဉ်ရှောင်မှု သမ္မာအာဇီဝကိစ္စလဲ ပြီးတယ်၊ အဲဒီလို ကြဉ်ရှောင်မှု ဝိရတိကိစ္စပြီးတဲ့ အတွက် ရှုမှတ်၍ အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း သမ္မာဝါစာ၊ ကမ္မန္တ၊ အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးလဲ ဝိရတိကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် ကြုံတယ် ညောင်းတယ် ပူတယ် နာတယ် ကြားတယ် မြင်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ပပိုင် ရှစ်ပါးတရားကို ပွားစေသည်မည်တယ်၊ သစ္စာလေးပါးထဲမှာ ဒုက္ခသစ္စာဟာ ပိုင်းခြားသိအပ်တဲ့ ပရိညေယျတရားပဲ၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဆိုတာလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးပဲ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်းသိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ဇာတိရှားဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေပဲ၊ ဒါကြောင့် ပရိညေယျဖြစ်တဲ့ မြင်မှု ကြားမှုအစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ပြီး သိရတယ်၊ အဲဒီလို သိတိုင်း သိတိုင်း ပပိုင်ရှစ်ပါးတရားတွေ ပွားတယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတာ ပွားစေရမည့် ဘာဝေတပ္ပတရား

ပဲ၊ ပွားစေအပ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားအောင် မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ရတယ်။

အဲဒီတော့ မြင်မှု ကြားမှုစသော ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုလျှင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်ပွားတယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားစေလိုလျှင် အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ရတယ်၊ ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ် ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာရှုခိုက်မှာ မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာက ရှုသိအပ်တဲ့ ပရိညေယျ အာရုံတရားပဲ၊ ရှုသိမှု မဂ္ဂသစ္စာက ဖြစ်ပွားစေအပ်တဲ့ ဘာဝေတဗ္ဗ အာရမ္မဏိက တရားပဲ၊ အဲဒါကို သေသေချာချာ မှတ်ထားကြ။ သာပြီး မှတ်မိအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

ဝိပဿနာ မဂ္ဂင် ပြည့်စုံမှ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သည်။

“ဒုက္ခသစ္စာက အာရုံ၊ ရှုသိတဲ့မဂ္ဂင်က အာရမ္မဏိက” ဆိုတာကို ယခုလို အထပ်ထပ် ပြောနေတာ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် “ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဒုက္ခတရားတွေကို ရှုနေယင် ဒုက္ခ တွေချည်း တွေနေမှာပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမှ ချမ်းသာကိုရမယ်” စသည်ဖြင့် ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ပြီး ပြောဟောနေတဲ့ သာသနာဖျက်တရားတွေက ရှိနေလို့ နည်းလမ်းမှန်ကို ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် သဘောပေါက်အောင် အထပ်ထပ် ပြောနေရတာ ပါပဲ။

ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကိုသိပုံ

ဒွါရ ၆-ပါးက ပေါ်လာသမျှတရားတွေကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမျှပဲလို့ သိသိနေတာက ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားပြီး သိတာပဲ။ ဒါကြောင့် ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း ပရိညာပဋိဝေဝ-ပိုင်းခြား သိခြင်းဟူသော ထို ထွင်း သိခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးတယ်။ ဒါကတော့ အညွှန်ထင်ရှားနေပါပြီ။

အဲဒီလို ရှုပြီး သိတိုင်းသိတိုင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘော မျှပဲလို့ သိရတဲ့ ရုပ်နာမ် အာရုံတွေနှင့် စပ်ပြီး သဘော နှစ် သက်မှ လိုချင် တောင့်တမှု တဏှာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ ဘူး။ အဲဒါဟာ တဏှာဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန် ဖြင့် ပယ်တာ ကင်းစေတာပဲ။ ဒါကြောင့် ရှုသိတိုင်း ရှုသိ တိုင်း ပဟာနပဋိဝေဝ-ပယ်ခြင်းဟူသော ထို ထွင်း သိခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးတယ်။ ဒါကတော့ အာရုံပြုပြီး သိတာမဟုတ်ဘူး။ ပယ်တာ ကင်းစေတာကိုပင် သိတယ်လို့ဆိုတာပါပဲ။

အဲဒီလို တဏှာ ကင်းတော့ အဲဒီတဏှာမှ ဆက်ဖြစ်မည့် “ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်” အစရှိသော “ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်” ဆိုတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေလဲ ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိတော့ဘူး။ တဒင်္ဂအားဖြင့် ငြိမ်းတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဖြင့် ဆိုက်ရောက်နိုင် ပြီးစေနိုင်တဲ့ တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန် ခေါ် နိရောဓပဲ။ အဲဒီ တဒင်္ဂနိရောဓကို ပြီးစေသော အားဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်က ဆိုက်ရောက်တယ်။ အရိယမဂ်က မျက် မှောက်ပြုတာမျိုးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အာရုံပြုတာတော့ ပဏုတ်ဘူး။ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း တဒင်္ဂအားဖြင့် ငြိမ်းမှုကို ပြီးစေရုံမျှပဲ။

အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဖြင့် သန္တိကိရိယာပဋိဝေဓကို ပြီးစေတယ်၊ ဆိုက်ရောက်သောအားဖြင့် သိတယ်လို့ပဲ ဆိုရပါတယ်။

ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှူးရှိသော မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးက မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွား ဖြစ်ပွား သွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားသွားတာကိုပင် ဘာဝနာပဋိဝေဓလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ရှုခိုက်မှာ ရှုသိတာကို အာရုံပြု သိတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့်သန္တာန်ဖြစ်တဲ့ တရားမှ ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင် ကြည့်ယင်တော့ သိနိုင်ပါတယ်။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရှုသိခိုက် ရှုသိခိုက်၌ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိတယ်။ အဲဒါ ပရိညာပဋိဝေဓ အစစ်ပဲ။ သမုဒယ သစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ပယ်တယ်။ အဲဒါ ပဟာနပဋိဝေဓပဲ။ ပယ်သောအားဖြင့် သိခြင်းကိစ္စ ပြီးတာပဲ။ တဒင်္ဂနိရောဓကို ပြီးစေသောအားဖြင့် ဆိုက်ရောက်တယ်။ အဲဒါ သန္တိကိရိယာ ပဋိဝေဓပဲ။ ဝိပဿနာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ်။ အဲဒါ ဘာဝနာ ပဋိဝေဓပဲ။ ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် သိတာပဲ။ အဲဒီလို ဒုက္ခ ကို အာရုံပြု၍သိခြင်း၊ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂတို့၌ ပယ်ခြင်း၊ ဆိုက်ရောက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်းအားဖြင့် သိမှုကိစ္စ ပြီးခြင်း တို့ အလိုအားဖြင့် ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း သစ္စာလေးပါးကို သိသိ သွားပါတယ်။

အဲဒီလို ဝိပဿနာက သိသင့်သည့်အတိုင်း သစ္စာလေးပါး ကို သိသောအားဖြင့် ရင့်ကျက်ထက်သန်လျက် ပြည့်စုံသော အခါ အရိယမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု တယ်။ အဲဒီ မဂ်ခဏမှာ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိအမှူးရှိသော

အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး အပြည့်အစုံ ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အဲဒီ အရိယမဂ္ဂင်တွေကတော့ တကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်တယ်။ တကြိမ်တည်းဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ပယ်သင့်တဲ့ သမုဒယသစ္စာ တဏှာ အစရှိသော ကိလေသာတွေကို ပယ်ခြင်းကိစ္စလဲ ပြီးသွားတယ်။ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား သိခြင်းကိစ္စလဲ ပြီးသွားတယ်။ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ (အထက်မဂ်များ အလိုအားဖြင့် ပွားစေခြင်းကိစ္စ)လဲ ပြီးသွားတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိက သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက် သိမြင်တယ်လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။

အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက် သိပြင်ပုံ

သိပုံကတော့-နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်ကို မျက်မှောက်အာရုံပြုပြီး သိတယ်။ အဲဒီ အငြိမ်းဓာတ် အကောင်းဆုံးကို သိရတဲ့အတွက် ဖြစ်လိုက် ပျက် ခိုက်နဲ့ မငြိမ်းတဲ့ လောကီရုပ်နာမ် သင်္ခါရတွေကို ဆင်းရဲပဲလို့ သိနိုင်ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စလဲ ပြီးတယ်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှန်း သိနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီ ဆင်းရဲဒုက္ခ၌ နှစ်သက်သာယာမှု တဏှာ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီတဏှာ မဖြစ်နိုင်ပုံကိုတော့ လေးဆင့်ခွဲပြီး မှတ်ရမယ်။ ပဌမ ပင်၏အစွမ်းကြောင့် အပါယ်ကျစေနိုင်တဲ့တဏှာ၊ ကာမသုဂတိ၌ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်စေနိုင်တဲ့တဏှာ ဆိုတာတွေ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ ဒုတိယပင်၏အစွမ်းကြောင့် ကြွင်းတမ်းသော ကာမတဏှာ၊ ကာမသုဂတိ၌ ၂-ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ တဏှာ ဆိုတာတွေ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ တတိယပင်၏အစွမ်းကြောင့် သိမ်မွေ့သော ကာမတဏှာလဲ မဖြစ်နိုင်တော့

ဘူး၊ စတုတ္ထ အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ရူပရာဂ အရူပ ရာဂဆိုတဲ့ ဘဝတဏှာလဲ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒီမှာ အထူး သတိပြုစရာကတော့ အနာဂါမ်၏သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဒီ ဘဝ တဏှာဟာ ဒိဋ္ဌိနှင့်မယှဉ်တဲ့ တဏှာပဲ၊ ဒါကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိ နှင့် မယှဉ်တဲ့ ဘဝတဏှာလဲ ရှိသေးတယ်ဆိုတာ အထူးမှတ် ထားကြရမယ်။ အဲဒီလို တဏှာ မဖြစ်နိုင်တာဟာ ပယ်သော အားဖြင့် သိခြင်းကိစ္စ ပြီးတာပဲ။ အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကတော့ မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်ပေါ်သွားတဲ့အတွက် ဖြစ်ပါးစေသောအား ဖြင့် သိခြင်းကိစ္စ ပြီးတာပဲ။ ဒါကြောင့် “(တီသု ကိစ္စတော) ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂ-ဟူသော သစ္စာ ၃-ပါးတို့၌ ပိုင်းခြား သိမှု-ပရိညာကိစ္စပြီးခြင်း၊ ပယ်မှု-ပဟာနကိစ္စပြီးခြင်း၊ ဖြစ်ပါး စေမှု-ဘာဝနာကိစ္စပြီးခြင်း-ဟူသော ကိစ္စပြီးခြင်း အားဖြင့် သိခြင်းဖြစ်သည်” လို့ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားတာပါပဲ။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ်ဉာဏ်က နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြု၍ သိရုံမျှဖြင့် ကျန်တဲ့ သစ္စာ ၃-ပါး၌ သိခြင်း ကိစ္စပြီးတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကလဲ ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုသိရုံမျှဖြင့် ကျန်တဲ့ သစ္စာ ၃-ပါး၌ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးတယ်၊ အဲဒါကို ရည် ပြီးတော့ “လေးသစ္စာမှာ တပါးမျှ၊ မဂ်က သိမြင်လျှင်။ ပဋိ-ဝေဓ၊ လေးကိစ္စ၊ ပြီးကြ အားလုံးပင်” လို့ ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) လေးသစ္စာမှာ တပါးမျှ၊ မဂ်က သိမြင်လျှင်။

(၂) ပဋိဝေဓ၊ လေးကိစ္စ၊ ပြီးကြ အားလုံးပင်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြင်မှု ကြားမှုအစရှိသော ဥပါဒါ-နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုသိ၍

ပွားစေရသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင်များ အင်အားပြည့်သောအခါ အရိယမဂ္ဂင်ရွှစ်ပါး ဖြစ်ပေါ်လာပြီး “ရှုသိရတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဆင်းရဲတွေရော၊ ရှုသိတဲ့ နာမ်သင်္ခါရဆင်းရဲတွေရော အကုန် လုံးချုပ်ငြိမ်း”တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သဘောထဲ ပြေးဝင်သွားတယ်။ အဲဒါကို ရည်ပြီးတော့ “ငြိမ်းရာကိုပင်၊ ဆိုက်ရောက်မြင်၊ မဂ္ဂင် အကျင့်မှန်”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရှေ့က နိရောဓဆောင်ပုဒ်နဲ့ ဆက်စပ်ကြည့်မှ ပေါ်လွင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ နိရောဓဆောင်ပုဒ်ရော ဆိုကြရမယ်။

(၁) တဏှာချုပ်က၊ နိရောဓ၊ ဒုက္ခ အငြိမ်းမှန်၊

(၂) ငြိမ်းရာကိုပင်၊ ဆိုက်ရောက်မြင်၊ မဂ္ဂင် အကျင့်မှန်။

တဏှာငြိမ်းယင် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲဟူသမျှ အကုန်ငြိမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ရုပ် နာမ် သင်္ခါရ ဆင်းရဲ ဟူသမျှ အကုန်ငြိမ်းတဲ့သဘောကိုသာ အာရုံပြုတယ်။ အရိယ မဂ်က ပယ်တဲ့ တဏှာငြိမ်းတာကလေးသက်သက်ကိုသာ အာ ရုံပြုတာမဟုတ်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် တဏှာငြိမ်းတယ် ဆိုတာက ဒေသနာနည်းဖြင့် ပြတာပဲ။ အဲဒီ ဒေသနာနည်းအရ “တဏှာငြိမ်းယင် သင်္ခါရဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းတယ်”လို့ ယူရတယ်။ အဲဒီ သင်္ခါရဆင်းရဲတွေ အကုန်ငြိမ်းတာကမှ နိရော ဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်အစစ်ပဲ။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို “သဗ္ဗသင်္ခါရ- သမထော - သင်္ခါရအားလုံးငြိမ်းရာ”လို့ ဟောထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဖြစ်တဲ့အခါ ရုပ် နာမ် သင်္ခါရအားလုံး ဆိတ်သုဉ်းကင်းငြိမ်းတဲ့သဘောထဲကို ရောက်သွားတဲ့အနေဖြင့် သာ ထင်ရှားသိရတယ်။

ဝိပဿနာလဲ နိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါထဲ ပါဝင်တယ်

အဲဒီလို “သင်္ခါရဒုက္ခအားလုံး ငြိမ်းရာသို့ ဆိုက်ရောက်သွားသောကြောင့် အရိယမဂ်ကို (ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ) ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ-ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောသို့ ဆိုက်ရောက်တတ်သော အကျင့်လမ်း အရိယသစ္စာ”လို့ အပြည့်အစုံ အမည်ပေးထားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝိပဿနာမဂ်မပါပဲ သူသက်သက်နဲ့တော့ ဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ မသွားရောက်နိုင်ဘူး။ ဝိပဿနာမဂ်ကို ပါရမီဉာဏ်အရင့်အနုအားလျော်စွာ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပွားစေပြီးမှ၊ သို့မဟုတ် နာရီပေါင်းများစွာ၊ ရက်ပေါင်းများစွာ၊ လပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပွားစေပြီးမှ ဝိပဿနာမဂ်၏ အဟုန်ဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်မှပင် ထွက်ပေါ်လာသကဲ့သို့ အရိယမဂ်က ဖြစ်ပေါ်လာရတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာမဂ်ကို အရိယာမဂ်၏ ရွှေပိုင်း ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်လို့ ခေါ်ရတယ်။ အရိယမဂ်ကိုတော့ နောက်ဆုံးပိုင်း ပန်းတိုင်မဂ်လို့ ခေါ်သင့်တာပေါ့။ အဲဒီလို ရွှေပိုင်းမဂ်အဖြစ်နှင့် နောက်ဆုံးပိုင်းမဂ် အဖြစ်မျှသာ ကွဲပြားတယ်။ ဖြစ်ပွားစေရတာကတော့ တဆက်တည်း တစပ်တည်း ဖြစ်ပွားစေရတာပဲ။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါဆိုတဲ့ အကျင့်လမ်းမှန်ထဲမှာ ဝိပဿနာမဂ်ကိုလဲ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ထည့်သွင်းယူအပ်ကြောင်းကို သမ္မောဟင်္ဂနောဒနီ အဋ္ဌကထာ(နှာ ၁၁၄)မှာ ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

သေ-ဤဆိုခဲ့သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်၊ လောကုတ္တရေ-လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယော မဂ္ဂေါ-အရိယမဂ်ပေတည်း၊ ယော-ယင်း အရိယမဂ်သည်၊ သဟ လောကိယေန မဂ္ဂေန-လောကီ ဝိပဿနာ

ပိုင်း] ဝိပဿနာလဲ နိရောဓခဂါမိနီပဋိပဒါထဲ ပါဝင်တယ် ၃၇၁

မဂ်နှင့်တကွ၊ ဒုက္ခနိရောဓခဂါမိနီ ပဋိပဒါတိသခံ - ဒုက္ခနိရောဓခဂါမိနီ ပဋိပဒါ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်-တဲ့။

သစ္စာလေးပါးထဲက မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာ လောကုတ္တရာမဂ်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လဲ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ်နှင့် ကင်းပြီး သူသက်သက် မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အရိယမဂ်ကို စပြီး ပွားစေလို့ မဖြစ်ဘူး၊ ဝိပဿနာမဂ်ကိုပြီး ပွားစေလို့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ရင့်သန် ပြည့်စုံတဲ့အခါကျမှ အရိယမဂ်က ဖြစ်ပေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် ရှေးအဖို့က အခြေခံအဖြစ်နဲ့ ပွားစေရတဲ့ ဝိပဿနာ မဂ်နှင့်တကွ အရိယမဂ်ကို “ဒုက္ခနိရောဓခဂါမိနီ ပဋိပဒါ-ဒုက္ခ ချုပ်ရာသို့ ရောက်တတ်တဲ့ (ကျင့်သူကို ရောက်စေတတ်တဲ့) အကျင့်လမ်းမှန်”လို့ ခေါ်ရတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက “မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင်နိဗ္ဗာန်ဓာတ်”လို့ ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတာပဲ။ အဲဒါကို ထပ်ပြီး ဆိုကြရမယ်။

(၁) မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

(၂) ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဒီကနေ ဒီတွင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းကြစို့။

ဤ ဝဗ္ဗစကြာတရားတော်ကြီးကို ရှိသေစွာ နာယူမှတ် သားကြရသော ဓမ္မသဝနာကုသိုလ်ကံ စေတနာတို့၏ အစွမ်း အာနုဘော်ကြောင့် ယခု တရားနာပရိသတ်အပေါင်း သူတော် ကောင်းတို့သည် ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ်သော ဝိပဿနာမဂ်နှင့်တကွ

အရိယမဂ်ဟူသော မဂ္ဂသစ္စာတရားကို ပြည့်စုံအောင် ပွားများ
အားထုတ်နိုင်ကြသဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရာ နိရောဓသစ္စာ
မည်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ တရားတော်မြတ်ကို လျင်မြန်စွာ
ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု....၊ သာဓု....၊ သာဓု....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး ဆဋ္ဌမပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

သတ္တမပိုင်း

(၁၃၂၄-ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့ ဖွင့်ပြ ဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့က ဟောပြီးတဲ့နောက် တခြား
ဌာနများသို့ သွားပြီး ဟောနေရတာနဲ့ ဖလ်ယဉ်ဓမ္မာရုံမှာ
ဓမ္မစကြာတရား အဆက်ပြတ်သွားခဲ့တယ်။ ဒီကနေ့ ၁၃၂၄-ခု
နှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့မှာတော့ အဲဒီ ဓမ္မစကြာတရားတော်
ကြီးကို ဆက်ပြီး ဟောရမယ်။ ဆဋ္ဌမပိုင်းတုန်းက မဂ္ဂသစ္စာ
အထိ သရုပ်ပြတရား ပြီးသွားခဲ့ပြီ။ ဒီကနေ့တော့ သစ္စဉာဏ်
ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ်များကို ဟောဘို့ အလှည့်ကျ နေတယ်။
ဒါကြောင့် အဲဒီ အလှည့်ကျရာက စပြီး ဟောရမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်

ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ
ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊
ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊
အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ-ဤသည်ကား၊ ဒုက္ခံ အရိယ-
သစ္စန္တိ-ဒုက္ခအရိယသစ္စာဟူ၍၊ ဝါ-အရိယာတို့ သိအပ်သော
ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်တရားဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿု-

တေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏ် ဥဒပါဒိ-အသိ ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာ ဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် စပ်ပြီး သစ္စဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ပြတာပါပဲ။ ဒုက္ခသစ္စာတရား သရုပ်ကတော့ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ စသည်ဖြင့် ရှေ့ပိုင်းက အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟောကြားခဲ့ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ သာပြီး အသိရှင်းသွားအောင် နဲ့နဲ့တော့ ထပ်ပြောရဦးမယ်။ ဣဒံ-ဤသည်ကားလို့ ဆိုတာဟာ ရှေးက ပြခဲ့တဲ့ ဇာတိ-အစ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-အဆုံးရှိတဲ့ သဘောတရားတွေကို ဆိုတာပါပဲ။ အဲဒီမှာ လိုရင်းကတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဟာ လိုရင်းပါပဲ။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကိုလဲ ရှေ့ပိုင်းက အကျယ်ဖွင့်ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ တချို့က ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ကျမ်းဂန်ဝေါဟာရ အနေနဲ့သာ နားလည်နေကြတယ်။ ကိုယ်တိုင်းတရား အနေနဲ့ နားလည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က နဲ့တယ်။ လိုရင်းကတော့ ကိုယ်တိုင်း တရားအနေနဲ့ သိဘို့ပဲ။ ဒါကြောင့် ကိုယ်တိုင်း တရားအနေနဲ့ သဘောပေါက် နားလည်အောင် ဒီနေရာမှာ ထပ်ပြော ဦးမယ်။

ယခု မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နှံတိုင်း စားသိတိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ထင်ရှားတွေ့နေရတာ တွေဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတွေပဲ။ အဲဒါတွေကို အရိယာတို့အမြင်အားဖြင့် ကြောက် စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအနေနဲ့ မြင်ကြတယ်။ ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်

တို့ အမြင်အားဖြင့်တော့ အဲဒါတွေကို ဒုက္ခ-ဆင်းရဲလို့ မထင်ကြဘူး။ ချမ်းသာတွေ အကောင်းတွေလို့သာ ထင်နေကြတယ်။ လှပတင့်တယ်တာတွေကို မြင်ရတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ ကိုယ်ကြည့်ချင်တာ ကြည့်ရ မြင်ရတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ သာယာတဲ့ အသံ ချိုသာတဲ့ အသံကို ကြားရတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ ကိုယ် နားထောင်ချင်တာကို နားထောင်ရ ကြားရတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ ထို့အတူ အနံ့ကောင်းကို နမ်းရှုရတာ၊ အရသာကောင်းကို စားရတာ အတွေ့ကောင်းနဲ့ တွေ့ထိရတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တယ်။ ကာမဘုံသားတွေက အဲဒီအတွေ့ကောင်းကို အကောင်းဆုံးလို့ ထင်နေကြတယ်။ ဝမ်းမြောက်စရာတွေ ကြံ့ခည်နေရတာ၊ အလို့ရှိတိုင်း စိတ်ကူးနေရတာ အဲဒါတွေလဲ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တယ်။ စိတ်အကြံပါ အကုန်လုံး ပျောက်သွားမယ် ဆိုယင် မကြိုက်ကြဘူး။ အများကြီး ဆုံးရှုံး နစ်နာသွားမယ်လို့ ထင်တတ်ကြတယ်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့်တော့ အဲဒီ မြင်ရတာ ကြားရတာ စသည်တွေဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေချည်းပဲ။ ဆင်းရဲအစစ် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေချည်းပဲ။ အဲဒါတွေကို ဧကမစံ ဖြစ်ပျက်နေလို့ မမြဲဘူးစသည်ဖြင့် သိပြီး ကြောက်ဖွယ် ဆင်းရဲအနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်အောင်လို့ ဝိပဿနာရှုနေကြရတာပဲ။

မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို အပြည့်အစုံ ပွားစေပြီးတော့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို သိမြင်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီလို အကောင်း အမြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို သိမြင်တော်မူ

တဲ့အတွက် ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတရား
တွေကို ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲအစစ် အနေဖြင့်သာ
သိမြင်တော်မူတယ်။ အဲဒီလို သိမြင်တာကလဲ သူတပါးထံမှ
ကြားဘူးလို့လဲ မဟုတ်ဘူး၊ အာဠာရ ရသေ့ ဥဒကရသေ့တို့ထံ
မှ ရခဲ့တဲ့ နည်းဖြင့် သိတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေပြီး သိတော်မူခဲ့တာသာ ဖြစ်တယ်။
ဒါကြောင့် (ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥပါဒိ)
ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌ ပညာမျက်စိ ဖြစ်
ပေါ်ခဲ့ပြီစသည်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီလို မိန့်တော်မူတဲ့ စကားရပ်ဘို့ဖြင့် (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ)
သူတပါးအထံ နည်းမခံပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် အဟုန် အစွမ်းဖြင့်
စူးစမ်းရှာဖွေကာ မှန်ကန်စွာ သိတော်မူတဲ့ ဘုရားဖြစ်တော်မူ
ကြောင်းလဲ ဝန်ခံတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဝန်ခံတော်
မူဘို့ကလဲ အရေးကြီးပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ -
အဲဒီ ခေတ်အခါတုန်းက နိဂဏ္ဌတွေ ကျင့်လေ့ရှိတဲ့ အစာမစား
ပဲ နေခြင်း အစရှိတဲ့ ကိုယ်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်ခြင်းကိုပင်
အကျင့်ကောင်း အကျင့်မြတ် ထင်နေကြတယ်၊ ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေ
ကလဲ စောစောပိုင်းက အဲဒီလိုပဲ ထင်နေကြတယ်၊ ဒါကြောင့်
“ယခု ကျင့်လာတာ၊ သိလာတာဟာ သူများထံက ကြားဘူး
တဲ့ အဲဒီလို အကျင့်မျိုး မဟုတ်ဘူး၊ ကြားဘူးတဲ့ အတိုင်း
မှန်းဆ ဆင်ခြင်ပြီး သိတာ မဟုတ်ဘူး၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်
ကျင့်လာတာ၊ သိလာတာသာ ဖြစ်တယ်”လို့ ဝန်ခံလိုက်မှ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-ဘုရားအစစ် ဖြစ်ကြောင်း အဲဒီတုန်းက တရား

နာပရိသတ်တွေအား အထူးသဖြင့် ထင်ရှား သိစေနိုင်ပါတယ်။
ဒါကြောင့် အဲဒီအတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြီး မိန့်တော်မူတာပါပဲ။

အဲဒီလို မကြားဘူးပဲ အသိဉာဏ်ဖြစ်တယ် ဆိုတာကတော့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်များ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများနှင့်သာ ဆိုင်ပါတယ်။ ဘုရားတပည့် သာဝကတွေမှာတော့ ဘုရားဟောတဲ့ တရားကို ကြားနာရပြီးမှ အဲဒီကြားနာရတဲ့ တရားတော်အရ နှလုံးသွင်း အားထုတ်ပြီးမှသာ ဒီလို အသိဉာဏ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုနေအခါလဲ အဲဒီလို အသိဉာဏ်မျိုး ကို ရချင်ယင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်အစရှိသော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ ကျင့်ရမယ်။ အဲဒီလို ကျင့်ယင် မြင်မှု ကြားမှု စသည်နှင့် ဆိုင်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတရားတွေကို ဆင်ရဲ အစစ်အမှန် တရားတွေပဲလို့ သိမြင်ပါတယ်။ အဲဒီလို သိမြင်အောင် နှလုံးသွင်း အားထုတ်ဖို့ရာလဲ ရည်ရွယ်ပြီး မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ ထုတ်ဖော်ပြီး မိန့်တော်မူချက်ထဲမှာ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို (စက္ခု ဥပါဒါဒိ) မျက်စိဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ (ဉာဏံ ဥပါဒါဒိ) ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ (ပညာ ဥပါဒါဒိ) ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ (ဝိဇ္ဇာ ဥပါဒါဒိ) ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ (အာလောကော ဥပါဒါဒိ) အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ-လို့ အမည်ငါးခုနဲ့ ပြတော်မူတယ်။ အဲဒါဟာ အသိဉာဏ် တပါး တည်းကိုပင် အမည်ငါးခုနဲ့ ပြတော်မူတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် သံယုတ်အဋ္ဌကထာ(ဒု-နာ ၂၀) စသည်မှာ—

“စက္ခုန္တိအာဒိနိ-စက္ခုအစရှိသော အမည်တို့သည်၊ ဉာဏ-ဝေဝစနမေဝ-ဉာဏ်၏ အနက်ဘူ အမည်ကဲ့တို့သာတည်း။ ဟိ-မှန်၏၊ ဉာဏမေဝ-ဉာဏ်သည်ပင်လျှင်၊ ဧတ္ထ-ဤစက္ခု-စသည်တို့တွင်၊ ဒဿနဋ္ဌေန-မြင်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၊ စက္ခု-မျက်စိမည်၏၊ ဉာတဋ္ဌေန-သိတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်မည်၏၊ ပဇာနနဋ္ဌေန-အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော အနက် သဘောကြောင့်၊ ပညာ-ပညာမည်၏၊ ပဋိဝေဓနဋ္ဌေန-ထိုးထွင်း သိတတ်သော အနက် သဘောကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ-ဝိဇ္ဇာမည်၏၊ ဩဘာသနဋ္ဌေန-လင်းစေတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၊ အာလောကော-အလင်းရောင်မည်၏” လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

အဲဒီအမည်တွေကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်မှာ ဖွင့်ပြပုံကတော့-“စက္ခု-မျက်စိဟူသည်မှာ၊ ဓမ္မော-ပါဠိဝေါဟာရပေတည်း။ ဒဿနဋ္ဌော - မြင်ခြင်း အနက် သဘောသည်၊ အတ္ထော-သိစေလိုအပ်သော အနက်သဘောပေတည်း” စသည်ဖြင့် သိစေလိုရင်း အနက်ကို ရည်ရှယ်ပြီး တရားနာပရိသတ်အမျိုးမျိုး နားလည်အောင် စက္ခု-စသည်ဖြင့် ပါဠိအမည်များကို ဟောကြောင်း ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီအဖွင့်မှာလဲ ဆိုလိုတာကတော့ မျက်စိဖြင့် မြင်သလိုပင် ရှင်းလင်းစွာ သိတတ်သောကြောင့် ဉာဏ်ကို မျက်စိလို့ ဆိုပါတယ်တဲ့။ ဥပမာအားဖြင့် ပြရယင်-နှစ်ပေါင်းများစွာ မျက်စိကွယ်နေတဲ့သူဟာ မျက်စင်းဆေးကောင်း ခပ်ရလို့ ဖြစ်စေ၊ ဆရာဝန်က ခွဲစိတ်ကုသပေးလို့ ဖြစ်စေ မျက်စိ ကောင်းလာတယ်ဆိုပါတော့၊ အဲဒီ မျက်စိ ကွယ်နေတဲ့သူဟာ ဆေးမကုသရ

သေးမိက ဆိုယင် ဘာကိုမျှ မမြင်ဘူး၊ ဆေးကုသပြီးတဲ့အခါ ကျတော့ အလျင်က မမြင်ရဘာတော့ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်ရတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ် မဖြစ်ပေါ်မီက ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး ဆင်းရဲတရားတွေကို ချမ်းသာတွေ အကောင်းတွေလိုသာ ထင်နေခဲ့တယ်၊ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်၌ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ ဝိပဿနာ ဉာဏ် ထက်သန်စွာ ဖြစ်လာတဲ့အခါ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့ မြင်မှု ကြားမှု စသည်တွေကို “ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ ကြောက်စရာ ကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတွေပဲ”လို့ ရှင်းလင်းစွာ သဘောပေါက် သိမြင်လာတယ်၊ အဲဒါဟာ မျက်စိ မမြင် ရာမှ မြင်လာတာနဲ့ တူပါတယ်၊ အရိယ မဂ်ဉာဏ်ရောက်ပြီး ဆင်းရဲမှန်း သိမြင်ပုံကိုတော့ အထူး ပြောပြစရာတောင် မလို ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ရှင်းလင်းစွာသိတဲ့ ဉာဏ်ကိုပဲ မျက်စိဖြင့် မြင်တာနဲ့ တူလို့ စက္ခု-မျက်စိ-လို့ ဟောတော်မူပါတယ် - တဲ့။

ဉာဏံ ဥပါဒိ-ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ-လို့ ဆိုရာမှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိက(ဉာဏံ ဓမ္မော) ဉာဏ-ဉာဏ်ဆိုတာက ဝေါဟာရ စကားပဲ၊ (ဉာတဋ္ဌော အတ္ထော)သိသောသဘောက သိ စလို ရင်းအနက်ပဲ-လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ အဲဒီမှာလဲ ဉာဏ်ဖြစ်တယ် ဆိုတာ အသိဖြစ်တယ်၊ သိလာတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ၊ ဒါက တော့ ထင်ရှားပါတယ်။

ပညာ ဥပါဒိ-ပညာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ ဆိုရာမှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိက (ပညာ ဓမ္မော၊ ပဇာနနဋ္ဌော အတ္ထော) ပညာဆိုတာ

က ဝေါဟာရစကားပဲ။ အပြားအားဖြင့် သိသောသဘော ဆိုတာက သိစေလိုရင်းအနက်ပဲ-လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီမှာ တော့ ပါဠိလို ပညာဆိုတာကို မြန်မာလိုလဲ ပညာလို့ပဲ ပြော ဆိုနေကြတယ်။ ဒါကတော့ မြန်မာစကားလို ဖြစ်နေပါပြီ။ သူ့ အနက်ကတော့ ပဇာနည်-အပြားအားဖြင့် သိတတ်တယ်တဲ့။ အပြားအားဖြင့် သိ-ဆိုတာ သိစရာတွေကို ကွဲကွဲပြားပြား ခွဲစိတ်ပြီး သိတာကို ဆိုတာပါပဲ။ ဝိပဿနာအရာမှာတော့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်-စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တဲ့အခါ တောင့်တင်း လှုပ်ရှားတဲ့သဘောက တခြား + ရှုသိတဲ့စိတ်က တခြား စသည် ဖြင့် ရုပ်နဲ့ နာမ်ကို ခွဲခြားပြီး သိတယ်။ ပကတိလူတွေမှာ အဲဒီလို ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် ခွဲခြားပြီး မသိကြဘူး။ နောက်ပြီးတော့ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ခွဲခြားသိတယ်။ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာတာ ပျောက်ပျက်သွားတာကိုလဲ ကွဲပြားစွာ သိတယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျက်သွားလို့ မမြဲဘူး။ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲပဲ။ သူ့သဘောအတိုင်း ဖြစ် ပျက်နေလို့ အစိုးမရတဲ့ အတ္တကောင်မဟုတ်တဲ့ သဘောတရား မျှပဲ-လို့လဲ ကွဲပြားစွာ သိတယ်။ အဲဒါဟာ ရိုးတိုးရိပ်တိပ် ဝိုး တိုး ဝါးတား သိတာမဟုတ်ဘူး။ လက်ပေါ်မှာ တင်ပြီး ကြည့် ရသလိုပင် သေသေချာချာ ကွဲကွဲပြားပြား ရှင်းရှင်းလင်း လင်း သိသိသွားတာပဲ။ အဲဒီလို သိတာကို အပြားအားဖြင့် သိတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ ဒါကြောင့် ပညာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ-ဆိုတာ ဟာ ကွဲကွဲပြားပြား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိလာခဲ့ပြီလို့ ဆိုလို တာပါပဲ။

ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီဆိုရာမှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိက (ဝိဇ္ဇာ ဓမ္မော၊ ပဋိဝေဓဋ္ဌော အတ္ထော) ဝိဇ္ဇာဆိုတာ က ဝေါဟာရစကားပဲ။ ထိုးထွင်းသိသောသဘောက သိစေ လိုရင်းအနက်ပဲ-လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီမှာလဲ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ စကားဟာ မြန်မာစကားလို ဖြစ်နေပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ တချို့က ဝိဇ္ဇာဓရ-ဝိဇ္ဇာဓိုရ်ဆိုတဲ့စကားနဲ့ အတူတူလုပ်ပြီး ပြောဆိုနေ ကြတယ်။ ဝိဇ္ဇာဓိုရ်ဆိုတာက မန္တာန်ကို ဆောင်သူ-မန္တာန် တတ်သိသူလို့ အနက်ရှိတယ်။ အဲဒီ ဝိဇ္ဇာဓိုရ်က မန္တာန်ရှုတ်ဆို ပြီး ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသွားကြောင်း စသည်ကို ကျမ်းဂန် များ၌ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီမှာ ဝိဇ္ဇာကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ပါ ဘူး၊ အသိဉာဏ်ပါပဲ။ ဒါကြောင့် ထိုးထွင်းသိသောသဘောလို့ ဖွင့်ပြပါတယ်။ ထိုးထွင်းသိ-ဆိုတာလဲ အသိခက်တယ်။ ၁၃၀၀-ခုနှစ်လောက်က ဘုန်းကြီး၏ ဇာတိရွာက ဆရာတော် ကြီးတပါးနဲ့ ဆွေးနွေးဘူးတယ်။ ဘုန်းကြီးက မြင်သိမှု ကြား သိမှုစသည် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း လိုက်ပြီး မပြတ်ရှုနေယင် ရုပ် နာမ် ၂-ပါးကို အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ ပညာ ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားတယ်။ အဲဒီတော့ ဆရာတော်ကြီးက အဲဒီလို ရှုပြီးသိတာကို ပညာလို့ သဘောမကျဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဆရာတော်ကြီးက “ပညာဆိုတာ ထိုးထွင်းသိရတယ်။ ထိုး ထွင်း သိမှ ပညာခေါ်တယ်”လို့ ပြောတယ်။ ဘယ်လို ထိုး ထွင်းသိရမှာပဲလဲဘုရား-လို့ ဘုန်းကြီးက မေးလျှောက်တယ်။ ဆရာတော်ကြီးက အတော်ကြာအောင် စဉ်းစားပြီးတော့ “ထိုးထွင်း သိတယ်ဆိုတာ ထိုးထွင်း သိတာပါပဲ”လို့ ဖြေ ကြားတယ်။

ထိုးထွင်းသိတယ်ဆိုတဲ့ စကားဟာ “ပဋိဝေဓဆိုတဲ့ ပါဠိ မှ ပြန်ဆိုသားတဲ့ မြန်မာဘာသာပဲ။ ပဋိ-ရှေးရှု-တည့်တည့် မတ်မတ် + ဝေဓ-ဖောက်ထွင်းသည်” ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါနက်မှဖြစ်လာ တဲ့ စကားပါပဲ။ ဒုတိယပိုင်း(နာ ၁၃၄)တုန်းက “သမ္မောဓာ-ယ-ထိုးထွင်း၍သိရန်အလို့ငှါ” ဆိုတဲ့ပုဒ်၏ အဖွင့်မှာ ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်းပါပဲ။ ကန့်လန့်ကာ နံရံကွယ်နေလို့ မမြင်နိုင်တာတွေ ကို အဲဒီ ကန့်လန့်ကာကို ဖောက်လိုက်ယင်၊ နံရံက ပြုတ်တင်း ပေါက်ကို ဖွင့်လိုက်ယင် ဖောက်ထွင်းပြီး မြင်ရသလို မောဟ အကာအကွယ်ကို ဖောက်ထွင်းပြီး သိသွားတာကို ဆိုတာပါ ပဲ။ မူလက မြင်မှု ကြားမှု စသည်တွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အနေဖြင့် မသိမမြင်နိုင်ဘူး။ နိစ္စ သုခ အတ္တအနေဖြင့်သာ ထင်မြင်နေခဲ့တယ်။ အဝိဇ္ဇာမောဟက ဖုံးကွယ်နေလို့ပါပဲ။ ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီ မောဟ အကာ အကွယ် ပွင့်သွားသလိုပင် ထင်ရှားသိရတယ်။ အဲဒီလို သိတာ ကို ထိုးထွင်းသိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားမှာ အဲဒီလို ထိုးထွင်းသိတဲ့ဉာဏ်ထူးလဲ ဖြစ်လာပါပြီ တဲ့။

အာလောကော ဥဒပါဒိ-အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ လို့ ဆိုရာမှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိက (အာလောကော ဓမ္မော၊ ဩဘာသဋ္ဌော အတ္ထော) အာလောက-အလင်းရောင်ဆိုတာ က ဝေါဟာရစကားပဲ။ လင်းစေတဲ့သဘောက သိစေလိုရင်း အနက်ပဲ-လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် အလင်းရောင် ဆိုပေမဲ့ မျက်စိဖြင့်မြင်ရတဲ့ အလင်းရောင်ကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်လင်းလင်း သိစေ တတ်တဲ့ ဉာဏ်ကိုပဲ ဆိုလိုပါတယ်။ မူလက အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ

သဘောတွေကို အမှိုက်မှောင်ပုံးကွယ်နေသလိုပင် မသိရမမြင် ရပဲ ရှိနေရာမှာ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ အဲဒါတွေကို ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှားကြီး သိမြင်ရတယ်။ အဲဒီလို အထင်အရှား သိမြင်တာကိုပင် အာလောက-အလင်းရောင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီ-လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီပုဒ်ကို “အသိဉာဏ်ပညာ ဟူသော အလင်းရောင်”လို့ ဖော်ပြီး အနက်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ်တခုတည်းကို စက္ခု၊ ဉာဏ၊ ပညာ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ အာလောကဆိုတဲ့ အမည်ငါးခုဖြင့် ဘာကြောင့် ပြောဆိုရပါသလဲ ဆိုတော့၊ အဲဒီအခါတုန်းက တရားနာနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးအား ယင်ရှားသိစေရန်အတွက် ပြောဆိုရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကို ဝေနေယျဇ္ဈာသယ--ဝေနေယျတို့အလို အကြိုက်လိုက်ပြီး ဟောတယ်လို့လဲ ဆိုရပါတယ်။ ယခုတုန်းကြီးတို့ ဟောတဲ့အခါလဲ တချို့စကားလုံးကို အမည် ၂-ခု ၃-ခုနဲ့ ထပ်ဆင့်ပြီး ပြောရတဲ့အခါရှိပါတယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမတလုံးကို နားမလည်ယင် ဒုတိယ တတိယ စကားလုံးဖြင့် နားလည်စေရန် ထပ်ပြီးပြောရတယ်။ အဲဒါလိုပါပဲ။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ပါဠိ အနက် အဓိပ္ပါယ်တွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာကိုသိတဲ့ သစ္စဉာဏ်ကိုပြတဲ့ စကားတွေချည်းပါပဲ။ အဲဒီသစ္စဉာဏ်အကြောင်းကတော့ နားလည်လောက်ပါပြီ။ ယခုဒုက္ခသစ္စာနှင့် စပ်ပြီး ပြုသင့်တဲ့ ကိစ္စသိပ္ပံ ကိစ္စဉာဏ်ကို ဟောရမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညေယျန္တိ
မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု
ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ
ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ ပန ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ-
ထိုသို့သဘောရှိသော ဤဒုက္ခ အရိယသစ္စာကို၊ ပရိညေယျန္တိ-
ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော တရားဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊ ပုဗ္ဗေ
အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော
တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ
ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြား
အားဖြင့်သိသော ပညာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍
သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-
အသိဉာဏ်ပညာ ဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

အဲဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် စပ်ပြီး ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စ သိသော ကိစ္စ
ဉာဏ် ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုတဲ့ စကားပါပဲ။ အဲဒီ စကားရပ်ထဲမှာ
(တံ-ထိုသို့ သဘောရှိသော) ဆိုတာက ခုတင်က ပြဆိုခဲ့တဲ့
အတိုင်း ဆင်းရဲအစစ်အမှန်လို့ သိအပ်သော သဘောရှိတယ်၊
ဇာတိ-အစ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-အဆုံးရှိသော သဘောရှိတယ်လို့
ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်တဲ့
တရားပဲလို့ ထူးခြားတဲ့အသိဉာဏ်လဲ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါပြီ-တဲ့။ ဒုက္ခ
သစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်တဲ့ ပရိညေယျတရား ဆိုတာကို
အထူး သတ်ပြုကြရမယ်၊ အရိယမဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရချင်

ရောက်ချင်လို့ရှိယင် ဇာတိအစ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အဆုံးရှိတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ပိုင်းခြားပြီး သိရမယ်။ ပိုင်းခြားပြီး သိအောင် အားထုတ်ရမယ် ဆိုတာကို စွဲမြဲစွာ မှတ်ထားကြ ရမယ်။

အဲဒီဇာတိအစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေထဲမှာ လိုရင်း ကတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးပါပဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို အမှန်အတိုင်း သိယင် ဒုက္ခသစ္စာတရား အလုံးစုံကို သိခြင်း ကိစ္စ ပြီးတော့တာပါပဲ။ ဒါကြောင့် မဟာဝဂ္ဂ သစ္စ သံယုတ်ပါဠိ (နှာ-၃၇၃)၌—

ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊
ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာတိဿ ဝစနိယံ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ-ဒုက္ခ အရိယ သစ္စာသည်။ ကတမဉ္စ-အဘယ်ပါနည်းဟူမူ၊ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ-တိ-ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဟူ၍၊ ဝစနိယံ အသေ-ဖြေဆိုရာ၏-လို့ ဟောထားပါတယ်။

အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အကြောင်းကို စတုတ္ထပိုင်း(နှာ-၂၂၉-စသည်)မှာ အကျယ် ဖွင့်ပြခဲ့ပါပြီ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တရားတွေပါပဲ။ အဲဒီ တရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း လိုက်ရှု ပြီး ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိဘို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို ရှုရှုပြီး ပထဝီဓာတ်၏ ခက်မာကြမ်းတမ်းခြင်း နူးညံ့ ချောညက်ခြင်း သဘောကို ပိုင်းခြားသိရမယ်။ အာပေါဓာတ်၏ ယိုစီးခြင်း ဖွဲ့ စည်းခြင်း အရည်သဘော အစိုသဘောကို ပိုင်းခြားသိရမယ်။

တေဇောဓာတ်၏ ပူခြင်း အေးခြင်း နွေးခြင်း သဘောကို ပိုင်းခြားသိရမယ်၊ ဝါယောဓာတ်၏ တောင့်တင်း တွန်းကန်ခြင်း လှုပ်ရှားခြင်း သဘောကို ပိုင်းခြားသိရမယ်၊ သိနိုင်ပုံကတော့ ကိုယ်ထဲမှာ သတိဉာဏ်ဖြင့် စူးစိုက်ပြီး တနေရာရာက အတွေ့အထိကို ရှုနေယင် ဒီဓာတ် လေးပါးထဲက တပါးပါးကို သူပင်ကိုယ်ရင်း သဘောလက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားပြီး သိနိုင်ပါတယ်၊ ရှေးကလဲ အကျယ်ပြောခဲ့ပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီနေရာမှာတော့ အကျယ်မပြောတော့ပါဘူး။

အဲဒီ ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို သိပြီးတဲ့နောက် မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုတဲ့အခါ မြင်မှု၏တည်ရာ ကြားမှု၏တည်ရာ အစရှိသော တည်မှုရာ ရုပ်တွေကိုလဲ သိတယ်၊ အဆင်းအသံ စသော အာရုံရုပ်တွေကိုလဲ သိတယ်၊ မြင်သိမှု စသော စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားတွေကိုလဲ သိတယ်။ အဲဒီလို သိပြီးတဲ့ နောက်မှာ “ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် သိတယ် ညောင်းတယ် ပူတယ် နာတယ် ကြားတယ် မြင်တယ်” စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုသိရတဲ့အာရုံရော ရှုသိတဲ့စိတ်ရော အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျက်ပျက်သွားတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိရတယ်၊ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်နေယင်း (ဟုတ္တာ အဘာဝတော အနိစ္စာ) ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျက်သွားသောကြောင့် မမြဲဘူးလို့လဲ ပိုင်းခြားသိရတယ်၊ (ဥဒယဗ္ဗယပဋိပိဋနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ) ဖြစ်မှု ပျက်မှုက မပြတ် နှိပ်စက်နေသောကြောင့် ကြောက်ဖွယ်ဆင်းရဲလို့လဲ ပိုင်းခြားသိရတယ်၊ (အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ) ကိုယ်အလိုအတိုင်း မဖြစ်ပဲ သူသဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် အတ္တ

မဟုတ် အစိုးမရတဲ့ သဘောတရားမျှလို့လဲ ပိုင်းခြားသိရတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်ကို ရှုပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်း အရာတို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိတာဟာ ပရိညေယျဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိတာပါပဲ။ အဲဒီလို ပိုင်းခြားသိရမယ် ဆိုတာကို စွဲမြဲစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။

တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို အနိစ္စအစရှိသော အခြင်းအရာဖြင့် ပိုင်းခြား သိအပ်တယ်လို့ သိတဲ့ ဉာဏ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဘယ်သူ့ထံကမှ မကြားဘူး ပဲနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် အနန္တသုတေသ ဓမ္မေသု စက္ခု၊ ဥပါဒါဒိ-စသည်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။ အရှင်ကောဏ္ဍညအစရှိသော ဘုရားတပည့် သာဝကတွေမှာ တော့ ဘုရားထံမှ ဖြစ်စေ၊ ဘုရားတပည့်များထံမှ ဖြစ်စေ ကြားနာပြီးတော့မှ ဖြစ်တယ်။ တချို့မှာဆိုယင် ဒီဓမ္မစကြာ သုတ် တရားတော်မှာ (ပရိညေယျ-ပိုင်းခြား သိအပ်သော တရားလို့) အထင်အရှား ဟောထားပါလျက် တကယ်ဖြစ်ပျက် နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုပြီး ပိုင်းခြား သိရမယ် ဆိုတာ သဘောမပေါက်ပဲ ရှိနေကြတယ်။ ရုပ်တရား နာမ်တရား အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဆိုတာ ကြားဘူးရုံလောက်နဲ့ ကိစ္စပြီးတယ်လို့ အထင်မှားနေကြတယ်။ ဝမ်းနည်းစရာ သနား စရာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေပါပဲ။

“ဒုက္ခသစ္စာမည်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကို ရှုပြီး ပိုင်းခြား သိအပ်တယ်” လို့ သိတဲ့ဉာဏ်ကို ကိစ္စဉာဏ်ခေါ်တယ်။ ဒုက္ခသစ္စာ ၌ ပြုသင့် ပြုထိုက်တဲ့ကိစ္စကို သိတဲ့ ဉာဏ်ပေါ့။ ဒီဉာဏ်ကတော့ အရိယမဂ် မရောက်သေးမီကတည်းက ဖြစ်တဲ့ဉာဏ်ပဲ။ မြင်တာ

ကိုလဲ ရှုပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ပိုင်းခြား သိရမယ်၊
 ကြားတာ နံတာ စားသိတာ ထိသိတာ ကြံသိတာကိုလဲ ရှုပြီး
 အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ပိုင်းခြား သိရမယ်ဆိုတာ ဝိပဿနာ
 မရှုမီကတည်းက ကြားနာပြီး သိထားရမယ်၊ ရှုနေယင်းလဲ
 သဘောပေါက်ပြီး သိထားရမယ်၊ အဲဒီလို သိထားမှ ရှုသင့်တဲ့
 ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတရားတွေကို အပြည့်အစုံရှုပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်
 ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြစ်နိုင်တယ်။ ဘုန်းကြီးတို့၏ တပည့်ဖြစ်တဲ့ သတိ
 ပဋ္ဌာန်ယောဂီတွေမှာတော့ ရှုမှတ်ပုံ ရှုမှတ်နည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းကို
 ယူတဲ့အချိန်ကတည်းက မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်မှာ ထင်ရှား
 ဖြစ်ပေါ်တဲ့ သဘောတရားတွေကို ရှုမှတ်ရမယ်ဆိုတာ ကြားနာ
 ပြီးတော့ ဒီ ကိစ္စဉာဏ် ဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်၊ ရှုမှတ် နေယင်းလဲ
 ပဋ္ဌမကံ ‘ရှုရမယ်’ လို့ မသိခဲ့သေးပေမဲ့ “ဒါလဲ ရှုရမှာပဲ၊ ဒါလဲ ရှုရ
 မှာပဲ” လို့ ရှုသင့်တဲ့တရားတွေကို သဘောပေါက်ပြီး သိသိ လာ
 ကြပါတယ်၊ အဲဒီလို သိတာဟာ (ပရိညေယျ-ပိုင်းခြားသိအပ်
 သည် ဆိုတဲ့) ဒီ ကိစ္စသိတဲ့ ဉာဏ်ပါပဲ။ ဒီ ကိစ္စဉာဏ်က အရေး
 ကြီးလို့ ထပ်ကာ တပ်ကာ ပြောနေတာနဲ့ တော်တော်ကြာ
 သွားပြီ၊ ဒါလောက် ဆိုတော့ ဒီ ကိစ္စဉာဏ်ကို သဘောပေါက်
 လောက်ပါပြီ။ ယခု ကတဉာဏ်ကို ဟောရမယ်။

ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညာတန္တိ မေ
 ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဋ္ဌာယုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒ-
 ပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊
 အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ ပန ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ-
 ထိုသို့ သဘောရှိသော ဤဒုက္ခ အရိယသစ္စာကို၊ ပရိညာ-
 တန္တိ-ပိုင်းခြားသိအပ်ပေပြီ-ပိုင်းခြားသိမှု ကိစ္စပြီးပေပြီဟူ၍၊
 မေ-ငါ့အား၊ ပုဗ္ဗေ အနုဋ္ဌဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြား
 ဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်
 ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ
 ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊
 ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊
 အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ပညာဟူသော အလင်း
 ရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရား
 တို့ကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ သိသိ နေတာက
 ဝိပဿနာဉာဏ်ပဲ၊ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိရုံမျှနဲ့တော့ ပိုင်း
 ခြားသိခြင်း ဆိုတဲ့ ပရိညာကိစ္စ မပြီးဆုံးသေးဘူး၊ မရှုမှတ်
 အာရုံတွေမှာ နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်နိုင်သေးတာပဲ။ အဲဒီ
 ရှုသိမှု ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန် ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်
 ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်ကို တွေ့မြင်သွားတယ်၊ အဲဒီလို
 အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်ကို တွေ့မြင်
 သွားမှ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသိက ပြည့်စုံ ခိုင်မြဲသွားတယ်၊
 အဲဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိမှု ပြီးစီးသွားတာပါပဲ။
 ဒါတောင်မှ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်လောက်နဲ့တော့ အပြည့်
 အဝ မပြီးဆုံးသေးဘူး၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ပြီးမှ
 ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိမှု အကြွင်းမဲ့ အကုန်လုံး ပြီးဆုံးသွားတယ်။
 မြတ်စွာဘုရားမှာ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး

ဘုရားဖြစ်တော်မူတဲ့အချိန်ကတည်းက ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိမှု အကြွင်းမဲ့ အကုန်လုံး ပြီးဆုံးခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် (ပရိညာတန္တိ) ပိုင် ခြားသိအပ်ပြီ-ပိုင်းခြားသိမှုကိစ္စ လုံးဝ ပြီးစီးပြည့်စုံပြီလို့ သိတဲ့ ပညာမျက်စိ စသည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အကြောင်း ဝန်ခံပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။

ယခု တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေလဲ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိရအောင်၊ နောက်ဆုံးမှာ အရဟတ္တမဂ် ဖိုလ်ရောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ပိုင်းခြားသိမှု လုံးဝ ပြီးစီးသွားအောင် အားထုတ်နေကြရတာပဲ။ နောက်ဆုံး တချိန်ကျတော့ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီးတော့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် “ပိုင်းခြားသိမှု ပြီးစီးသွားပေပြီ”လို့ ဆင်ခြင်ပြီး သိကြရမှာပဲ။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် စပ်ပြီး သစ္စဉာဏ် ကိစ္စ ဉာဏ် ကတဉာဏ် ဆိုတဲ့ ဉာဏ်သုံးပါးလုံး ပြီးသွားပြီ။ အတိုချုပ်အားဖြင့် မြင်ခိုက်စသည်၌ မပြတ်ဖြစ်ပျက်နေသော သဘောတရားဟူသမျှကို ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအစစ်အမှန်ပဲလို့ သိတာက သစ္စဉာဏ်။ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ပြီး ပိုင်းခြားသိရမယ်လို့ သိတာက ကိစ္စဉာဏ်။ ပိုင်းခြားသိမှု ကိစ္စ ပြီးပြီလို့ ဆင်ခြင်ပြီးသိတာက ကတဉာဏ် တဲ့။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၁) မပြတ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ဟူသမျှကို ဒုက္ခသစ္စာဟု သိတာက သစ္စဉာဏ်။

(၂) ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ပိုင်းခြားသိရမယ်လို့ သိတာက ကိစ္စဉာဏ်။

(၃) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိမှု ကိစ္စ ပြီးသွားပြီလို့ သိတာက ကတဉာဏ်။

အဲဒီ ဉာဏ်သုံးပါးထဲက သစ္စာဉာဏ် ဆိုတာကတော့ ဝိပဿနာ ရှုနေဆဲမှာလဲ ဖြစ်ပျက်သွားတဲ့ တရားတွေကို ဆင်းရဲပဲလို့ သိပြီးတော့ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါက အရိယမဂ်ရဲ့ ရှေးအဖို့မှာ ဖြစ် တဲ့ဉာဏ်ပေါ့။ အရိယမဂ်ခဏမှာလဲ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်ကို သိမြင်ပြီးတော့ ဖြစ်ပျက်သမျှ သဘောတရားတွေကို ဆင်းရဲ ချည်းပဲလို့ သိခြင်း ကိစ္စပြီးသောအားဖြင့် ဖြစ်တယ်၊ အရိယ မဂ်မှ နောက်ကာလများ၌လဲ ဆင်ခြင်ပြီး သိလျက် ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “ရှေး၊ နောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စာဉာဏ်”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြ ရမယ်။

(၁) ရှေး၊ နောက် ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စာဉာဏ်။

သစ္စာဉာဏ်က မဂ်သို့မရောက်မီ ရှေးကာလမှာလဲ ဖြစ်တယ်၊ မဂ်ခဏမှ နောက်ကာလမှာလဲ ဖြစ်တယ်၊ မဂ်ခဏမှာလဲ ဖြစ် တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ မဂ်ခဏမှာ သိတယ်ဆိုတာကတော့ နိရောဓသစ္စာကိုသာ အာရုံပြုပြီး သိတယ်၊ ကျန်တဲ့ သစ္စာသုံး ပါးကို ပရိညာ၊ ပဟာနု၊ ဘာဝနာ ဆိုတဲ့ ပဋိပက္ခခေါ် သိခြင်း ကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် သိတယ်လို့ ဆိုရတာပါပဲ။ ဒုက္ခသစ္စာ နှင့် စပ်ပြီးပြောရယင် နိရောဓသစ္စာ အငြိမ်းဓာတ်ကို သိမြင် ရတာနဲ့ အဲဒီလို မငြိမ်းတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ ဆင်းရဲတွေပဲလို့ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဖိုလ်ရပြီးဖြစ်

တဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များဟာ (အထူးအားဖြင့် ရဟန္တာများဟာ) ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ ဆင်းရဲချည်းပဲလို့ သိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဂ်ဇဏမှာ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိခြင်းဆိုတဲ့ ပဋိဝေဓ (ထိုးထွင်းသိမှု) ကိစ္စ ပြီးတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ ဝိပဿနာရှုဆဲမှာတော့ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ပြီး တကယ် သိသိသွားတာပါပဲ။ အဲဒါကိုလဲ “ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိရသည်၊ ဤသို့ သိတာကို ပရိညာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိရသည်၊ ဤသို့ သိတာကို ပရိညာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိရမယ် စသည်ဖြင့် သိတဲ့ ကိစ္စဉာဏ်ကတော့ အရိယမဂ် ခဏရဲ့ ရှေးအဖို့ ကာလကတည်းက ဖြစ်နှင့်ရတယ်။ အဲဒီလို ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စကို စောစောကတည်းက သိထားပါမှ အဲဒီကိစ္စကို ပြုကျင့်သောအားဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တယ်။ ဒုက္ခသစ္စာနှင့်စပ်ပြီး ပြောရမယ်ဆိုယင် မြင်ခိုက် စသည်၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မပြတ်ရှုပြီး အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိရမယ်။ ပိုင်းခြားသိနိုင်အောင် မပြတ်ရှုမှတ်ရမယ်ဆိုတာကို စောစောကတည်းက သိထားပါမှ အဲဒီသိထားတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်လျက် ပိုင်းခြားသိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ် ဖြစ်ပေါ်တာပဲ။ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့နှင့် စပ်ပြီး ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စတွေကိုလဲ စောစောကတည်းက သိထားမှ အဲဒီကိစ္စတွေ ပြီးအောင် အား

ထုတ်ခြင်းဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိစ္စညဏ်အတွက် ဆောင်ပုဒ်ကို “သိသင့်၊ ပယ်သင့်၊ ဆိုက်၊ ပွားသင့်၊ သိနှင့် ကိစ္စညဏ်” လို့ စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) သိသင့်၊ ပယ်သင့်၊ ဆိုက်၊ ပွားသင့်၊ သိနှင့် ကိစ္စညဏ်။

ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိသင့်တယ်လို့ သိတဲ့ ကိစ္စညဏ်၊ သမုဒယကို ပယ်သင့်တယ်လို့ သိတဲ့ ကိစ္စညဏ်၊ နိရောဓကို ဆိုက်ရောက်သင့်-မျက်မှောက်ပြုသင့်တယ်လို့ သိတဲ့ ကိစ္စညဏ်၊ မဂ္ဂကို ဖြစ်ပွားစေသင့်တယ်လို့ သိတဲ့ ကိစ္စညဏ်-ဒီ ကိစ္စညဏ် လေးပါးကတော့ မဂ်ခဏမရောက်မီ ရှေးကာလကတည်းက ဖြစ်နှင့်ရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဆောင်ပုဒ်ထဲမှာ သိနှင့်ဆိုတာ က အဲဒီ ကိစ္စလေးပါးကို စောစောကတည်းက သိနှင့်ရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ ကိစ္စလေးပါး သိနှင့်တယ်ဆိုတာနဲ့ ကိစ္စညဏ် လေးပါး ဖြစ်နှင့်တယ်ဆိုတာ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါပဲ။

နောက်ပြီးတော့ ကိစ္စလေးပါး ပြီးစီးသွားပြီလို့ သိတဲ့ ကတညဏ်ကတော့ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီးတဲ့နောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဖြင့် ဆင်ခြင်တဲ့အခါကျမှ (ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊) အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ (ကတံ ကရဏိယံ) ပြုသင့်တဲ့ ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ” လို့ ဆင်ခြင်ပြီးဖြစ်တဲ့ ညဏ်ပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကတညဏ်အတွက် ဆောင်ပုဒ်ကို “ ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီး ကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတညဏ်” လို့ စီထားတယ်။ အဲဒါ ကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီးကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတဉာဏ်။

အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုလျက် ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိခြင်း၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်း၊ မဂ္ဂကိုပွားစေခြင်း ဆိုတဲ့ ကိစ္စသုံးပါးကိုလဲ ပြီးစေပါတယ်။ အဲဒီလို ကိစ္စ လေးပါးကို ပြုပြီးကြောင်း သိတဲ့ ကတဉာဏ်ကတော့ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိစ္စလေးပါးလုံး ပြီးတဲ့အခါကျမှ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ကိစ္စပြီးလျှင် ပြီးကြောင်းမြင်လို့ ဆိုထားတာပါပဲ။

ယခု ဆိုခဲ့ကြတဲ့ (၁) သစ္စဉာဏ်ဆောင်ပုဒ်၊ (၂) ကိစ္စဉာဏ်ဆောင်ပုဒ်၊ (၃) ကတဉာဏ် ဆောင်ပုဒ်များကို ကထာဝတ္ထုအဖွင့် မူလဋီကာ (နာ ၁၁၂) မှာ ပြဆိုထားတဲ့ စကားနှင့်အညီ ရေးစီထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် စပ်တဲ့ ဉာဏ်သုံးပါး အကြောင်းကတော့ နားလည်လောက်ပါပြီ။ ယခု သမုဒယသစ္စာနှင့် စပ်တဲ့ ဉာဏ်သုံးပါးကို ပြောရမယ်။

သမုဒယသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်

ဣဒံ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ-ဤသည်ကား၊ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စန္တိ-ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာဟူ၍၊ ဝါ-အရိယာတို့သိအပ်သော ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အစစ်အမှန်တရားဟူ၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသောတရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိဖြစ်

ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏ် ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသောပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒီ ပါဠိအနက်ထဲမှာ (ဣဒံ-ဤသည်ကား) ဆိုတဲ့စကားဖြင့် ရှေးကထုတ်ပြခဲ့တဲ့ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတဲ့ တဏှာသုံးပါးကို ဆိုတာပါပဲ။ ဒုက္ခဖြစ်ပွားစေပုံက တော-ကာမတဏှာက ကာမဂုဏ် အာရုံတွေ လိုချင်နှစ်သက် နေလို့ ရအောင် ရှာရလုပ်ကိုင်ရတယ်၊ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဲဒီလို ရချင်တာတွေကို ရအောင် ရှာနေယင်းနဲ့ သေသွား သည်အထိ ဒုက္ခရောက်သွားတာလဲ ရှိတယ်၊ တဏှာကလိုချင် နေမှဖြင့် မရှာပဲ အောင့်ချုပ်တည်းနေရတာလဲ ဆင်းရဲတာပဲ၊ ရခဲတာတွေကို ရှာကြံရလို့လဲ ဆင်းရဲတာပဲ၊ ရပြီးဥစ္စာတွေကို စောင့်ရှောက်ရလို့လဲ ဆင်းရဲတာပဲ။ ဆေးလိပ်တို့ ကုမ်းတို့ ကြိုက်တတ်တဲ့ သူမှာ ဆေးလိပ် ကုမ်း အသင့် မရှိတဲ့အခါ ဆင်းရဲရတယ်၊ အရက်တို့ ဘိန်းတို့ စွဲနေတဲ့သူတွေကမှ ပိုပြီး ဆင်းရဲမှာပဲ။

လူဟာ အမေက မွေးလိုက်တုန်းက တယောက်တည်း ပဲ၊ ငယ်ရွယ်စဉ်မှာတော့ တယောက်တည်း လွတ်လွတ် လပ် လပ် နေသာ ထိုင်သာ ချမ်းသာ နေတာပဲ၊ အရွယ်ရောက် လာတဲ့အခါကျတော့ အဖော်လိုချင်လာတယ်၊ ကာမတဏှာ ကြောင့်ပါပဲ၊ အဲဒီလို အဖော် လိုချင်တဲ့ တဏှာကြောင့် အဖော်ရှာရတယ်၊ မရနိုင်တာကို လိုချင်ယင် အလွန် ဆင်း

ရဲမှာပါပဲ၊ ရလာပြန်တော့ စိတ်ဆန္ဒချင်း မတူယင် ဒုက္ခရောက်
 ကြရတယ်၊ အဆင်ပြေလို့ ညီညွတ်နေပေမဲ့ တယောက်
 ယောက်က အကြီးအကျယ် မကျန်းမမာ ဖြစ်နေတာလဲ
 ရှိတတ်တယ်၊ အဲဒီလိုဆိုယင် လူမမာကြီးကို ပြုစုနေရတဲ့
 အတွက် အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲရတော့တာပဲ၊ အဲဒါထက်
 နောက်ဆုံး တချိန်မှာ တယောက်ယောက်က သေသွားယင်
 ကျန်တဲ့သူမှာ ငိုကြွေး မြည်တမ်းပြီး အလွန်ပင် ဆင်းရဲရတယ်၊
 အဲဒီလို ဆင်းရဲရတာတွေဟာ တဏှာကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း
 ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သတ္တဝါအများစုကတော့ ဒီတဏှာ
 ကို ချမ်းသာကြောင်းလို့ ထင်နေကြတယ်၊ ဒီတဏှာနဲ့ အာရုံ
 အမျိုးမျိုးတွေကို သာယာပြီး ခံစားနေရတာဟာ အကောင်း
 ဆုံးပဲလို့ ထင်နေကြတယ်၊ သာယာစရာမရှိလို့ နှစ်သက်သာယာ
 တဲ့ တဏှာ မဖြစ်ရယင် ခြောက်ကပ်ကပ်ကြီး ဖြစ်ပြီး ပျင်းစရာ
 လို့ ထင်နေကြတယ်၊ ကျောင်းတို့ ဘုရားတို့ သွားရတာ ပျင်း
 စရာလို့ ထင်နေကြတယ်၊ တရားနာရတာကိုလဲ ပျင်းစရာလို့
 ထင်နေကြတယ်၊ ဝိပဿနာတရားရိုးရိုးကို နာရယင် သာပြီး
 ပျင်းတတ်ကြသေးတယ်၊ ပဲ့လမ်းသဘင်တို့ ရုပ်ရှင်ပဲ့တို့ကျတော့
 အင်မတန် ပျော်ကြ ကြိုက်ကြတာပဲ၊ ဒါကြောင့် နှစ်သက်စရာ
 အာရုံတွေ ရနိုင်သမျှ ရှာကြံပြီး နှစ်သက်သာယာမှု တဏှာကို
 ပြုစု မွေးမြူနေကြတာပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ တဏှာကို ချမ်းသာ
 ကြောင်း ထင်နေကြလို့ပါပဲ။ အဲဒီလို ထင်နေကြတာလဲ တခြား
 အကြောင်းကြောင့် မဟုတ်ဘူး၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့်ပဲ၊ အဝိဇ္ဇာ
 က နှစ်သက်ဖွယ် သာယာဖွယ် ချမ်းသာအနေနဲ့ ထင်မြင်ပြီး
 ညွှန်ပြပေးနေလို့ပါပဲ။

အမှန်ကတော့ အဲဒီလို ကောင်းတယ် ထင်ရတာတွေဟာ ခဏမစဲ ပျက်နေလို့ ကြောက်စရာချည်းပါပဲ။ ဘယ်လောက် များများ ခံစားရပေမဲ့ အားရ ပြည့်စုံတယ်လို့ မရှိဘူး။ ရက်-လ-နှစ် ကြာမြင့်စွာ ခံစားပြီးတော့လဲ ဘာမှ အနှစ်သာရ မကျန်ရစ်ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို သာယာခံစားမှု မပြတ်ဖြစ် နေရအောင် အမြဲတမ်း ကြောင့်ကြစိုက်နေရတယ်။ နောက်ဆုံး မှာ သာယာဘွယ် ကင်းပြတ်သွားတဲ့အခါ အလွန် ပင်ပန်း ဆင်းရဲရတယ်။ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲကြောင်းမျှပါပဲ။ ဒါက မျက်မှောက်ဘဝတွင် ဆင်းရဲကြောင်း ဖြစ်ပုံ အမြဲတမ်းမျှပါပဲ။

ဘဝအသစ်အသစ်ကို အဖန်ဖန် ဖြစ်စေတာကမှ ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ်အမှန်ပဲ။ အဆင်း အသံ အစရှိသော ကာမဂုဏ် အာရုံကောင်းတွေကို နှစ်သက် လိုချင်တဲ့ တဏှာ ကြောင့် စွဲလမ်းတယ်။ စွဲလမ်းလို့ ကိုယ့်အလိုပြည့်အောင် အား ထုတ်တယ်။ အဲဒါဟာ သင်္ခါရ ကမ္မဘဝပဲ။ အဲဒီလို လိုချင် တောင့်တပြီး ပြုတဲ့ကံတွေကလဲ ရှိနေလို့ တဏှာမှ အရှိန်အထုံ ရခဲ့တဲ့ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် ခေါ်တဲ့ သေခါနီး ဇောစိတ်ကလဲ ထင်ပေါ်လာတဲ့ အာရုံကို စွဲမြဲစွာ အာရုံပြုနေလို့ စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝသစ်ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်ရတယ်။ အဲဒီ ဘဝ သစ်ဝိညာဏ် စပြီး ဖြစ်မီယင် အဲဒီ တဘဝလုံးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆင်းရဲတွေကို တွေ့ကြုံ ခံစားသွားရတော့တာပဲ။ အဲဒီလို ဘဝသစ် ဝိညာဏ်မှ စပြီး ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ပွားရတာဟာ နှစ်သက် တပ်မက်နေတဲ့တဏှာ ရှိနေလို့ပါပဲ။ တဏှာကင်းတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များမှာတော့ အဲဒီလို ဘဝသစ် ဆင်းရဲတွေ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ကာမတဏှာဟာ ဇာတိဒုက္ခ

အစရှိသော ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ်အမှန် သမုဒယ သစ္စာပဲ။

ရူပဘဝ အရူပဘဝကို အလိုရှိတဲ့သူတွေက ရူပါဝစရဈာန် အရူပါဝစရဈာန်ကို ရအောင် အားထုတ်တယ်။ အဲဒီ ဈာန် ကုသိုလ်ကြောင့် ရူပဗြဟ္မာဘဝ အရူပဗြဟ္မာဘဝမှာ ဖြစ်ရ တယ်။ အဲဒီ ဗြဟ္မာဘဝမှာတော့ နာကျင် အခံခက်တဲ့ ကိုယ် ဆင်းရဲလဲ မရှိဘူး။ နှလုံးမသာတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲလဲ မရှိဘူး။ အသက်ကလဲ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီး ရှည်တယ်။ လောကအမြင်နဲ့ ဆိုယင် ချမ်းသာနေတယ်လို့ပဲ ဆိုစရာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့၏ အသက်တမ်း ကုန်တဲ့ အခါကျတော့ သေရတာပဲ။ ဒါကြောင့် မရဏဒုက္ခ ဆိုတဲ့ သေခြင်း ဆင်းရဲလဲ ရှိတယ်။ မသေပဲ နေချင် တဲ့အလို မပြည့်ဝတဲ့ ဆင်းရဲလဲရှိတယ်။ သေပြီးတဲ့နောက် ကာမဘုံမှာ ဖြစ်ပြီး တွေ့ကြုံရမည့် ဆင်းရဲတွေကလဲ မကင်း သေးဘူး။ ဒါကြောင့် ဗြဟ္မာဘဝမှာ ဖြစ်စေတဲ့ ဘဝတဏှာ ဟာလဲ ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ်အမှန် သမုဒယသစ္စာပဲ။

သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ဘူးလို့ ထင်မြင်ပြီး နှစ်သက် သာယာတဲ့ တဏှာကြောင့် အကုသိုလ်အမှုကိုလဲ မရှောင်ပဲ ရနိုင်သမျှ ရှာကြံပြီး ခံစားတဲ့အတွက် အကုသိုလ်ကံ များစွာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ အကုသိုလ်ကံကြောင့် အပါယ်လေးပါးဘဝတွေ များစွာ ဖြစ်ရတယ်။ အပါယ်ဆင်းရဲတွေကို များစွာ တွေ့ကြုံ ခံစားရတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဝိဘဝတဏှာကတော့ ဆင်းရဲဖြစ် ပွားကြောင်း အစစ်အမှန် သမုဒယသစ္စာဖြစ်ကြောင်း အလွန် ထင်ရှားနေပါတယ်။

အဲဒီလို တဏှာ သုံးပါးလုံးပင် ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ်အမှန် ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ တဏှာ သုံးပါးကို ဆင်းရဲအစစ်အမှန် ဖြစ်ကြောင်း သိတော်မူခဲ့ပုံကို “ဤ သည်ကား ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ ပေတည်းလို့ သိမြင် တဲ့ပညာမျက်စိ ငါ့မှာ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီ” စသည်ဖြင့် ဝန်ခံ မိန့်ကြား တော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ်အမှန်ပဲ လို့ သိတာက သစ္စဉာဏ်ပဲ။ အဲဒီ သမုဒယသစ္စာကို သိတဲ့ သစ္စဉာဏ်က အရိယမဂ်၏ ရှေးကာလမှလဲ ဖြစ်တယ်၊ နောက် ကာလမှလဲ ဖြစ်တယ်၊ အရိယမဂ်ခဏမှလဲ ပဟာနုပဋိဝေဓ ခေါ်တဲ့ ပယ်ခြင်း ကင်းစေခြင်းဆိုတဲ့ သိခြင်းဖြင့် သိမှုကိစ္စ ပြီးလျက် ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “ရှေးနောက်ကာလ၊ မဂ် ခဏမှ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စဉာဏ်”လို့ ဆောင်ပုဒ်က ဆိုထားတယ်။

သမုဒယသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်

တံ ခေါ် ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ ပဟာ-
တဗ္ဗန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု
စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ
ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ် ပန လူဒံ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ-ထိုသို့သော ဤ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာကို၊ ပဟာတဗ္ဗန္တိ-ပယ်အပ်သည့် တရားဟူ၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏ်

ဥဒပါဒိ-အသိညဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြား
အားဖြင့် သိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-
ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာညဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော
ဥဒပါဒိ-အသိညဏ် ပညာဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်
ခဲ့ပြီ။

ဆင်းရဲ ကင်းငြိမ်းချင်ယင် ဆင်းရဲဖြစ်ပွားကြောင်း တရား
ကို ပယ်ရလိမ့်မယ်၊ ဥပမာအားဖြင့် ရောဂါဝေဒနာ ပျောက်
ချင်ယင် ရောဂါဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်ကို ဆေးဝါးဖြင့် ပယ်
ရှားရတယ်၊ ဗမာဆရာတွေ အလိုအားဖြင့် သွေးတို့ လေတို့
သည်းခြေ သလိပ်တို့ အပူ အအေးတို့ အစာအာဟာရတို့ ဒီလို
ဟာတွေပေါ့၊ အနောက်တိုင်း ဆရာဝန်တွေ အလိုအားဖြင့်
တော့ ရောဂါပိုးအမျိုးမျိုး စသည်တွေပေါ့၊ အဲဒီ ရောဂါဖြစ်
ကြောင်းတွေကို ဆေးအမျိုးမျိုးဖြင့် ပယ်ရှင်း ကုသလိုက်မှ
ရောဂါဝေဒနာ ကောင်းကောင်း ပျောက်ကင်း သွားတယ်၊
အဲဒါလိုပဲ ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း အစရှိသော သံသရာ ဆင်းရဲတွေ
ကို ကင်းငြိမ်းစေချင်ယင် အဲဒီ ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်းကို ပယ်ဘို့
လိုတယ်၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်းက သမုဒယသစ္စာဆိုတဲ့တဏှာပဲ၊
အဲဒီ တဏှာကို ပယ်ရမယ်၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို ပဟာတဗ္ဗ-
ပယ်သင့် ပယ်ထိုက်တဲ့ တရားလို့ ဆိုပါတယ်။

ဘယ်လို ပယ်ရမလဲ၊ အဲဒါက အရေးကြီးတယ်၊ အထူး
သတိပြုကြရမယ်၊ “တဏှာတွေ မလာကြနဲ့ မဖြစ်ကြနဲ့၊ တဏှာ
ကင်းတဲ့ စိတ်ချည်းထားမယ်၊ တဏှာကင်းတဲ့ စိတ်ချည်း ဖြစ်
စေမယ်” လို့ ဆိုပြီး စိတ်သက်သက်ထားလို့ ရပါမလား၊ ရတယ်
လို့ ယုံကြည်ထင်မြင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ထားကြည့်စမ်းပါ၊ ဘယ်

လောက်ကြာအောင် ထားနိုင်မလဲလို့ စမ်းကြည့်ပါ။ သား
မယား ရှိတဲ့သူဆိုယင် သားမယား ချစ်တဲ့စိတ် သာယာတဲ့စိတ်
မဖြစ်ပေဘူးလား၊ အသဒ္ဓမ္မဆိုတဲ့ မေထုန်အမှုကို ပြုလိုတဲ့တဏှာ
မဖြစ်ပေဘူးလား၊ ဆေးလိပ်သောက်ချင်တဲ့ တဏှာ ကွမ်းစား
ချင်တဲ့တဏှာ ဟင်းကောင်း မှု့ကောင်း စားချင်တဲ့တဏှာ မဖြစ်
ပေဘူးလား၊ စီးပွားဥစ္စာတွေကို ရချင်တဲ့ တဏှာ မဖြစ်ပေဘူး
လား။ “အဲဒါတွေက ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်တွေပဲ ကိစ္စမရှိပါဘူး” လို့
တော့ မငြင်းပယ်သင့်ပါဘူး၊ မစွမ်းနိုင်ယင်သာ ငဲ့ခံနေရတာ
ပဲ၊ စွမ်းနိုင်ယင်တော့ ပဟာတဗ္ဗတရားဆိုတာ ပယ်ရမှာချည်း
ပဲ၊ အဲဒါကို လေးလေးနက်နက် သတိပြုကြရမယ်။

အမှန်စင်စစ်ကတော့ ပယ်ရမည့်တဏှာက ၃-မျိုးရှိတယ်၊
(၁) ကာယကံမြောက် ဝစီကံမြောက် ကျူးလွန်တဲ့ တဏှာက
တမျိုး၊ (၂) စိတ်ကူးသက်သက်ဖြင့် သာယာနှစ်သက် တပ်
မက်လို့ချင်နေတဲ့ တဏှာက တမျိုး၊ (၃) တကယ် မဖြစ်သေး
ပေမဲ့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ တဏှာက တမျိုး ဒီ ၃-မျိုးပါပဲ။ အဲဒီ
၃-မျိုးထဲက ကာယကံမြောက် ဝစီကံမြောက် ကျူးလွန်တဲ့
တဏှာကို ဝိတိက္ကမကိလေသာ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီ ဝိတိက္ကမ
ကိလေသာကို သိလဖြင့် ပယ်ရတယ်၊ သိလကို ရှိရှိသေသေ
စောင့်ထိန်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူတပါးဥစ္စာကို လိုချင်ပေမဲ့
မခိုးဘူး၊ မပိုင်မဆိုင်ရာမှာ မေထုန်ကာမကို မကျူးလွန်ဘူး၊
(အဗြဟ္မစရိယသိက္ခာပုဒ်ကို စောင့်ထိန်းနေတဲ့သူ ဆိုယင် မေ
ထုန်အမှုကို မပြုဘူး၊) လိမ်မပြောဘူး၊ သေရည်အရက် ဘိန်း
စသော မူးယစ်စေတတ်တဲ့ ပစ္စည်းကို မသုံးဘူး၊ အဲဒီလို သိလကို
ရှိရှိသေသေစောင့်နေယင် ကာယကံမြောက် ဝစီကံမြောက်

ဝိတိက္ကမတဏှာ ကင်းငြိမ်းနေတာပဲ။ အဲဒါဟာ သီလဖြင့် ပယ်ပုံပါပဲ။

စိတ်ကူးသက်သက်ဖြင့် သာယာနှစ်သက် တပ်မက်လိုချင် နေတဲ့တဏှာကိုတော့ ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာကိုတော့ သမာဓိဖြင့် ပယ်ရတယ်။ အာနာပါနအစရှိသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတခုခုကို မပြတ်နှလုံး သွင်းနေယင် အဲဒီလို နှလုံးသွင်းနေခိုက်မှာ ကာမဂုဏ်အာရုံ တွေကို နှစ်သက်လိုချင်မှု ကြံစည်မှု မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်းနေ တယ်။ အဲဒီလို ဘာဝနာတခုခုကိုမျှ အားမထုတ်ပဲ အလွတ် နေယင်တော့ စိတ်ဟာ သူ့အလိုရှိရာအာရုံတွေ ကြံစည်ပြီး အများအားဖြင့် ကာမတဏှာတွေ ဖြစ်နေတာပဲ။ ကာမ တဏှာ မဖြစ်အောင် စိတ်သက်သက်ထားနိုင်တယ်လို့ ထင်နေ ယင် အဲဒါဟာ ကိုယ့်စိတ် ကိုယ်မသိလို့ပဲ။ အမှန်ကတော့ ဘာဝနာတခုခုကို မပြတ် အားထုတ် နေတာထဲကတောင် သမာဓိ အားမကောင်းသေးယင် ကာမဝိတက်စသည်တွေ ဖြစ် ဖြစ်နေသေးတာပဲ။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းအားထုတ် လို့ စျာန်သမာဓိကို ရယင်တော့ အဲဒီ စျာန်မပျက်မီအတွင်း မှာ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမတဏှာ အကြံတွေ မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်း နေတယ်။ အဲဒါဟာ သမာဓိက ကာမတဏှာကို ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်ဖြင့် ပယ်ထားလို့ ကင်းငြိမ်းနေတာပါပဲ။ ဘဝတဏှာနဲ့ ဝိဘဝတဏှာတွေကတော့ အချို့စျာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတောင် မကင်းပဲလဲ ရှိနိုင်တယ်။ တချို့ ပြဟွာတွေမှာလဲ မကင်းပဲ ရှိနေ တတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘဝတဏှာနဲ့ ဝိဘဝတဏှာများကို တော့ သမထသမာဓိဖြင့် မပယ်နိုင်ဘူး။ သမာဓိမရှိတဲ့ သာမန်

ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကိုယ့်ဘဝနဲ့ ကိုယ့်ကိုယ်နဲ့ သာယာနေတဲ့ တဏှာ မကင်းတာကိုတော့ ပြောစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို သာယာနေတာကို သုတနဲ့တဲ့ သူတွေက တဏှာမှန်း ကိလေသာမှန်း မသိပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ တချို့က အဲဒီလိုစိတ်ကို ကိလေသာကင်းနေတယ်။ အဲဒီလို ကိလေသာ ကင်းနေတာ နိဗ္ဗာန်ပဲလို့တောင် အလွန်အကျွံ မှားယွင်းစွာ ဟောနေတာ ရှိသေးတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားပါပဲ။

တကယ်မဖြစ်သေးပေမဲ့ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ် နိုင်တဲ့တဏှာကို အနုသယကိလေသာခေါ်တယ်။ အဲဒီ အနုသ- ယကိလေသာက အာရုံ၌ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယက တမျိုး၊ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ သန္တာနာနုသယကိလေ သာက တမျိုး - ဒီလို ၂-မျိုးရှိတယ်။ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်၌ ထင်ရှားပါလျက် မရှုမိ၍ အနိစ္စစသည်အနေဖြင့် မသိရတဲ့ သဘောတရားများ၌ ပြန်လည်စဉ်းစားပြီး ဖြစ်နိုင် ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယခေါ်တယ်။ အဲဒီ အာရမ္မဏာနုသယကိလေသာကို ဝိပဿနာပညာဖြင့် ပယ်ရ တယ်။ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ပယ်တာက ရှုမိတဲ့အာရုံမှာ ဖြစ် မည့် ကိလေသာကိုသာ ပယ်နိုင်တယ်။ မရှုမိတဲ့ အာရုံတွေမှာ တော့ မပယ်နိုင်ဘူး။ အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးလို့ ဖြစ်နိုင် ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာကို သန္တာနာနုသယကိလေသာ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာပဲ။ အဲဒီ သန္တာနာနုသယကိလေသာကို တော့ အရိယမဂ်ပညာဖြင့်သာ ပယ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်

အဲဒီ သန္တာနာနုသယကိလေသာကို အရိယမဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်
အောင်လို့ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားစေကြရတာပဲ။

အနုသယကိလေသာရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်

အနုသယကိလေသာ ရှိကြောင်း သုတ္တန် အဘိဓမ္မာပါဠိ
တော်တို့၌ အထင်အရှား ဟောထားပါလျက် တချို့က “အနု-
သယကိလေသာရယ်လို့ မရှိဘူး၊ စိတ်ကစွဲလမ်းလို့ ကိလေသာ
တွေ ဖြစ်တာ”လို့ ဟောပြောနေကြသတဲ့။ အဲဒါကတော့
ဘုရားစကားကို မရိုမသေ ပြောတာပါပဲ။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။
အရှယ်မရောက်သေးတဲ့ကလေးသူငယ်တွေမှာ အဖိုအမကမ
ကိစ္စနဲ့စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာတဲ့ ကာမတဏှာ ထင်ရှားမဖြစ်
သေးဘူး။ အဲဒါ အကြောင်းမညီညွတ်သေးလို့ မဖြစ်သေးတာ
ပဲ။ လုံးဝ ကင်းငြိမ်းနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ သူငယ်တွေ
ရဲ့ သန္တာန်မှာ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိနေတာ
ပဲ။ ဒါကြောင့် အရှယ်ရောက်လာတဲ့အခါကျတော့ မိန်းမ
ယောက်ျားအာရုံကို မြင်လျှင် မြင်ခြင်း၊ ကြားလျှင် ကြား
ခြင်း ရုတ်တရက် ကာမကိလေသာ ဖြစ်လာတာတွေ များစွာ
ပင် ရှိနေတာပဲ။ အဲဒါဟာ စောစောက မြင်ဘူး ကြားဘူးလို့
စွဲလမ်းထားလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။ ချက်ခြင်း ဖြစ်လာတာပဲ။
အဲဒီလို ဖြစ်တာဟာ အဲဒီ ကလေးသူငယ်များသန္တာန်၌ ဖြစ်
နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ အနုသယကိလေသာ ရှိနေလို့ပါပဲ။ နောက်ပြီး
တော့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရတနာသုံးပါးကို ယုံမှားမရှိ ကြည်ညို
နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘာသာခြား တရားဟောဆရာတွေရဲ့ ဟော
ပြောချက်ကို ကြားရတဲ့အခါ ရတနာသုံးပါးနဲ့စပ်ပြီး ယုံမှားမှု
ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်တယ်။ တချို့မှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတောင် ဖြစ်သွားသေး

ပိုင်း] အနုသယကိလေသာရှိကြောင်း ထင်ရှားသည် ၄၀၅

တယ်။ အဲဒီ ဝိစိကိစ္ဆာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဟာ စိတ်စွဲလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။
စောစောကတည်းက အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်များ သန္တာန်မှာ အရိယမဂ်
ဖြင့် မပယ်ရသေးတဲ့အတွက် ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိနေလို့ ဖြစ်တာပဲ။
မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဲဒီ
ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်ပြီးဖြစ်နေတဲ့
အတွက် ဘယ်ဆရာက ဟောလို့မှ ယုံမှားမဖြစ်ဘူး။ ဒိဋ္ဌိလဲ မဖြစ်
ဘူး။ သိကြားတို့ မာရ်နတ်တို့က ဟောတာတောင် ယုံမှားမဖြစ်
ဘူး။ ဒိဋ္ဌိလဲ မဖြစ်ဘူး။ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်ဖြင့် သန္တာနာနု-
သယကို ပယ်ပြီး ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။

ဒါကြောင့် ယခု ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို နာကြား
ကြရတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေဟာ “မိမိတို့သန္တာန်မှာ အ
ကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တဲ့ တဏှာ မကင်းသေးဘူး
ရှိနေတယ်” ဆိုတာကို သဘောပေါက်ပြီးတော့ “ဆင်းရဲ ဖြစ်
ပွားကြောင်း အစစ်အမှန်ဖြစ်တဲ့ အဲဒီ သမုဒယသစ္စာ တဏှာ
ကို အရိယမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်တဲ့ ပဟာတဗ္ဗတရားပဲ။ ဝိပဿနာ
ဘာဝနာကို ပွားစေပြီးတော့ အရိယမဂ်ဖြင့် ပယ်ရမယ်” ဆို
တာကို ကိန်းသေမှတ်ထားကြရမယ်။ အဲဒီလို “ပယ်အပ်တဲ့
တရားပဲ” လို့ သိတာဟာ သမုဒယသစ္စာအတွက် ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စ
ကို သိတဲ့ ကိစ္စဉာဏ်ပဲ။ ဒီ ကိစ္စဉာဏ်က အရိယမဂ်ခဏရဲ့ ရှေး
အဖို့ကတည်းက ဖြစ်နှင့်ရ ပြည့်စုံနှင့်ရတယ်။ ဒါကြောင့် “သိ
သင့်၊ ပယ်သင့်၊ ဆိုက်၊ ပွားသင့်၊ သိနှင့် ကိစ္စဉာဏ်” လို့ ဆောင်
ပုဒ်က ဆိုထားတာပဲ။

မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ ဒီ ကိစ္စဉာဏ်ဟာ ဘယ်သူထံကမှ
မကြားရဘူးပဲနဲ့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် “ထိုသို့သော

ဤ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာကို ပယ်အပ်သည့်တရားဟူ၍
 ရှေးက မကြားဘူးသေးသောတရားတို့၌ ငါ့အား ပညာမျက်စိ
 ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ” စသည်ဖြင့် ဝန်ခံ မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။
 အဲဒီလို မိန့်တော်မူပြီးတော့ အဲဒီ ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးကြောင်း
 ကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

သမုဒယသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ ပဟိ-
 နန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသု ဓမ္မေသု
 စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ
 ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ ပန ဣဒံ ဒုက္ခသမုဒယော
 အရိယသစ္စံ-ထိုသို့သော ဤ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာကို၊
 ပဟိနန္တိ-ပယ်အပ်ပြီ-ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီဟူ၍၊ မေ-ငါ့အား၊
 ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော
 တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ
 ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြား
 အားဖြင့်သိသော ပညာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း
 ၍သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-
 အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒါကတော့ ပယ်သင့်တဲ့ သမုဒယသစ္စာဆိုတဲ့ တဏှာကို အရ
 ဟတ္ထမဂ်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးသွားတဲ့အခါ အဲဒီကိစ္စ ပြီးစီး
 ကြောင်းကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်ပုံကို
 ဝန်ခံမိန့်ကြားတော်မူတာပါပဲ။ ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စကို ပြုပြီးကြောင်း
 သိတာဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီဉာဏ်ကို ကတဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

ဆောင်ပုဒ်မှာလဲ “ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီးကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတဉာဏ်”လို့ ဆိုထားတယ်။

ဒီ သမုဒယသစ္စာနှင့်စပ်ပြီး အထူးသိမှတ်ထားစရာကတော့ အရိယမဂ်လေးပါးက နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိတယ်။ အဲဒီလို သိလိုက်တာနဲ့ ပဌမအကြိမ်မှာ အပါယ်လားကြောင်း တဏှာကင်းသွားတယ်။ ဒုတိယအကြိမ်မှာ ကြမ်းတမ်းသော ကာမတဏှာကင်းသွားတယ်။ တတိယအကြိမ်မှာ သိမ်မွေ့သော ကာမတဏှာ ကင်းသွားတယ်။ စတုတ္ထအကြိမ်မှာ ကျန်တဲ့ တဏှာအားလုံး ကင်းသွားတယ်။ အဲဒီလို တဏှာကင်းအောင်ပယ်တာကိုပဲ အရိယမဂ်လေးပါးက သမုဒယသစ္စာကို သိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒါကို ပဟာနုပဋိဝေဓ-တဲ့၊ ပယ်ခြင်းဆိုတဲ့ သိခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီလို ပယ်တာကင်းစေတာကိုပင် အရိယမဂ်ဖြင့် သိသင့်တဲ့အတိုင်း သိတာလို့လဲ မှတ်ထားကြရမယ်။ ဒါကြောင့် “သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ရသည်၊ ဤသို့ ပယ်တာကိုပင် ပဟာနုပဋိဝေဓခေါ်သည်”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ရသည်၊ ဤသို့ ပယ်တာကိုပင် ပဟာနုပဋိဝေဓခေါ်သည်။

ဒီ ကတဉာဏ်ကလဲ အရေးကြီးပါတယ်။ တရားအားထုတ်ကြတယ် ဆိုတာ ဒီတဏှာနှင့်တကွ ကိလေသာတွေကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ကြရတာပဲ။ တရားထူးရတယ် သိတယ် ကိစ္စပြီးတယ်ဆိုတာ ဒီ တဏှာနှင့်တကွ ကိလေသာတွေကင်းမှ စိတ်ချရတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိမှာ တဏှာနှင့်တကွ ကိလေ

သာတွေ ကင်းရှဲလားဆိုတာ စိစစ်ကြည့်ဘို့ အရေးကြီးပါတယ်။ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပန်ဖြစ်တယ်ဆိုယင် အပါယ်ကျစေနိုင်တဲ့ အကုသိုလ်ကံကို ပြုနိုင်လောက်အောင် တပ်မက်လို့ချင်မှု ကင်းရမယ်။ ငါးပါးသီလ သိက္ခာပုဒ်များကို ကျူးလွန်နိုင်လောက်အောင် တပ်မက်လို့ချင်မှု ကင်းရမယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲဖြစ်တဲ့ သာယာနှစ်သက်မှု ကင်းရမယ်။ အဲဒီလို တဏှာကင်းမှ စိတ်ချရတယ်။ မကင်းသေးယင်တော့ ဘာတရားမှ မရသေးဘူးလို့သာ မှတ်ရမယ်။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ သမုဒယသစ္စာနှင့်စပ်ပြီး သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဉာဏ်သုံးပါးလုံး ပြီးသွားပါပြီ။ ဒါကြောင့် နိရောဓသစ္စာနှင့် စပ်ဆိုင်တဲ့ ဉာဏ်သုံးပါးကို ပြောရမယ်။

နိရောဓသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်

ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ-ဤသည်ကား၊ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စန္တိ-ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊ ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-

အပြားအားဖြင့် သိသောပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-
ထိုးထွင်း၍သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော
ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒီ ပါဠိအနက်ထဲမှာ (ဤသည်ကား) ဆိုတာက သမုဒယ
သစ္စာမည်သော တဏှာ၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းလို့ ရှေးက ပြခဲ့
တဲ့သဘောကို ဆိုတာပါပဲ၊ တဏှာချုပ်ငြိမ်းသဖြင့် ရုပ် နာမ်
သင်္ခါရ ဆင်းရဲအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်သဘောကို
နိရောဓသစ္စာပဲလို့ သိတဲ့ သစ္စဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီတဲ့။ အဲဒီ
သစ္စဉာဏ်က “ရှေး နောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊
သိတာ သစ္စဉာဏ်”လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း အရိယမဂ်၏ ရှေး
ကာလမှာလဲ ဖြစ်တယ်၊ နောက်ကာလမှာလဲ ဖြစ်တယ်၊ အရိယ
မဂ်ခဏမှာလဲ မျက်မှောက်အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တယ်။ အရိယမဂ်သို့
မရောက်မီက ဘယ်လိုသိသလဲ ဆိုတော့၊ သာဝကများမှာ သူ
တပါးထံမှ ကြားနာပြီး သုတမယဉာဏ်ဖြင့်သာ သိရတယ်၊
မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ မရောက်မီ ရှေး
ကာလကလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သက်ဝင်ပြီး သိခဲ့ပါတယ်၊
ဒါကြောင့် (ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု) ရှေးက မကြား
ဘူးသေးသော တရားတို့၌ ငါ့အား ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်
ခဲ့ပြီ စသည်ဖြင့် ဝန်ခံပြီး မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီ သစ္စဉာဏ်
က အရိယမဂ် ဖြစ်ခိုက်မှာ ဆိုယင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်
တွေ့ပြီး သိတဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ပါပဲ။

နိရောဓသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ
သစ္ဆိကာတဗ္ဗန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု

ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ
ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ် ပန ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓော
အရိယသစ္စံ-ထိုသို့သော ဤဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာကို၊
သစ္စိကာတဗ္ဗန္တိ-မျက်မှောက်ပြုအပ်သည့် တရားဟူ၍၊ ပုဗ္ဗေ
အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော
တရားတို့၌၊ မေ-ငါအား၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်
ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ
ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ
ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊
အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလင်း
ရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒါက “တဏှာချုပ်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာဟာ
အရိယမဂ်ဖြင့် မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိသင့်တဲ့ တရားပဲ”လို့
သိတဲ့ဉာဏ်ပဲ၊ အဲဒီဉာဏ်ဟာ နိရောဓသစ္စာနှင့် စပ်ပြီး ပြုသင့်-
ပြုထိုက်တဲ့ ကိစ္စကို သိသောဉာဏ် ဖြစ်တဲ့အတွက် သူ့ကို ကိစ္စ
ဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်၊ မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိပုံကတော့ သင်္ခါ
ရူပေက္ခာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ထိုခဏ၌ ဖြစ်ပျက်တဲ့
သဘောတရားတမျိုးမျိုးကို လျင်မြန်စွာ သိယင်း သိယင်းနဲ့
ရှုသိရတဲ့ သင်္ခါရအာရုံတွေရော ရှုသိမှုရော သင်္ခါရဒုက္ခအားလုံး
ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတယ်၊ အဲဒီလို
ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲ ကျရောက်ပြီး မျက်မှောက်တွေ့ သိ
သွားယင် တဏှာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတော့တာပဲ၊ ဒါကြောင့် တဏှာ
ချုပ်ခြင်းကို နိရောဓသစ္စာလို့ ဆိုပါတယ်၊ အဲဒီ နိရောဓသစ္စာ

ကိုတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်က မျက်မှောက် အာရုံပြုပြီး သိတယ်။ အဲဒီလို သိတာကို သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓ ခေါ်တယ်။ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း သိခြင်းတဲ့။ ဒီမျက်မှောက်ပြုသိတယ် ဆိုတာကတော့ မသွယ်မဝိုက်ပဲ တည့်တည့်ခေါ်ဆိုတဲ့ မုချ ဝေါဟာရပါပဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၃) နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုရသည်။ ဤသို့ မျက်မှောက်ပြုတာကို သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။

ယခု မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေကြရတာဟာ အဲဒီ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သိတဲ့ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓ ကိစ္စပြီးအောင်လို့ပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဗောဓိပင်ရင်း အပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး အဲဒီ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓကိစ္စကို ပြီးစေခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိစ္စပြီးပုံကို ဆင်ခြင်တဲ့ ကတဉာဏ် ဖြစ်ပုံကို ဒီလို မိန့်တော်မူပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ သစ္စိ-
ကတန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု
စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ
ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ ပန လူဒံ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ-ထိုသို့သော ဤဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာကို၊

သစ္ဆိကတန္တိ-မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီ-မျက်မှောက် ပြုသိခြင်း ကိစ္စပြီးပြီဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု- ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ- ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာ ဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒါကတော့ “ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီးကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတဉာဏ်”လို့ ဆိုထားတဲ့ ဆောင်ပုဒ် အတိုင်း နိရောဓသစ္စာ ကို အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု သိပြီးပြီလို့ ပြန်လည်ဆင်ခြင်တဲ့ ကတဉာဏ် ဖြစ်ပုံကို မိန့်ကြားတော်မူတာ ပါပဲ။ ဒါကတော့ ရှင်းနေပါပြီ။ ယခု မဂ္ဂသစ္စာ၌ ဉာဏ်သုံးပါးကို ပြောရမယ်။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်

ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စန္တိ မေ
ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊
ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊
အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံ-ဤသည်ကား၊ ဒုက္ခနိရောဓ- ဂါမိနီ ပဋိပဒါ-ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ဆိုက်ရောက်သည့် အ ကျင့်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ဆိုက်ရောက် ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော၊ အရိယသစ္စန္တိ-အရိယသစ္စာဟူ၍၊ ဝါ-အရိယာတို့သိအပ်သော အမှန်တရားဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊

ပုဗ္ဗေ အနုနုဿတေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ပညာဟူသော အလင်းရောင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒီ သစ္စာရဲ့အမည်က ရှည်တယ်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ-တဲ့၊ အဋ္ဌကထာ များမှာတော့ မဂ္ဂသစ္စာလို့ အတိုချုံးပြီး ပြဆိုထားတယ်၊ ဒီတရားတော်မှာလဲ အဲဒီ အတိုကောက်အမည်နဲ့ပဲ ပြောရမယ်။ အရိယ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို “ဆင်းရဲငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်သို့ ဆိုက်ရောက်တဲ့ အကျင့်လမ်းမှန် အရိယမဂ္ဂသစ္စာပဲ”လို့ သိတာကို သစ္စဉာဏ်ခေါ်တယ်၊ ဒီသစ္စဉာဏ်က အရိယမဂ်၏ ရှေးကာလမှာရော၊ နောက်ကာလမှာရော၊ အရိယမဂ်ခဏမှာရော ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် “ရှေးနောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စဉာဏ်”လို့ ဆောင်ပုဒ်က ဆိုထားတယ်။ အဲဒါကို ထပ်ပြီးဆိုကြရမယ်။

(၁) ရှေး၊ နောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စဉာဏ်။

ဘုရား တပည့် သာဝက များမှာ အရိယမဂ်သို့ မရောက်မီက ဒီ မဂ္ဂသစ္စာကို သုတမယ ဉာဏ်ဖြင့်သာ သိရတယ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရိယမဂ္ဂ သစ္စာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မသိရသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် (မဂ္ဂသစ္စံ - မဂ္ဂသစ္စာသည်၊

ဣဋ္ဌံ-အလို ရှိအပ်သော တရားပေတည်း။ ကန္တံ-နှစ်သက် အပ်သော တရားပေတည်း။ မနာပံ-နှလုံးကိုပွားစေတတ် သော မြတ်နိုးအပ်သော တရားပေတည်းလို့) ဒီလို သုတမ္ပဖြင့် စိတ်ညွတ်အပ်ကြောင်း၊ အဲဒီလို စိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာ ဌှို ရှေးအဖို့က ပြုသင့်သောကိစ္စ ပြီးကြောင်း အဋ္ဌကထာ များမှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ ထို့အတူပင် ပုထုဇဉ်တို့ မတွေ့မသိ နိုင်သော နိရောဓသစ္စာခေါ် နိဗ္ဗာန်၌လဲ (ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပံ- အလိုရှိအပ်-နှစ်သက်အပ်-မြတ်နိုးအပ်သော တရားပဲ-လို့) စိတ်ညွတ်ရုံမျှသာလို့ကြောင်း၊ ထိုသို့ စိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့် နိရောဓ သစ္စာ၌ ရှေးအဖို့က ပြုသင့်သောကိစ္စပြီးကြောင်း ပြဆိုထား ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေကို ဆင်ခြင် တွေးဆပြီး ရှုနေဘို့ မလိုသကဲ့သို့ပင် နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို လဲ ရှေးအဖို့က ဆင်ခြင်တွေးဆပြီး ရှုနေရန် မလိုကြောင်း သိနားလည်ထားကြရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ နိရောဓ သစ္စာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးအဖို့ စောစောကတည်းက သိခဲ့သလိုပင် ဒီမဂ္ဂသစ္စာကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူခဲ့ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် '(အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု) ရှေးက မကြားဘူးသေးသောတရားတို့၌ ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ- စသည်ဖြင့် ဝန်ခံမိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

အရိယမဂ် ဖြစ်ဆဲခဏမှာတော့ နိရောဓသစ္စာခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်ကိုသာ မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိတယ်။ အဲဒီ လို အာရုံပြုသိတဲ့ မဂ္ဂင်တရားတွေဟာ မိမိသန္တာန်၌ တကယ်ပင် ဖြစ်ပေါ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပေါ်သွားတော့ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဆိုတဲ့ ဘာဝနာကိစ္စပြီးတယ်။ အဲဒါကို ဘာဝနာ

ပဋိဝေဓခေါ်တာပဲ။ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဆိုတဲ့ သိခြင်း-တဲ့၊ ဒါကြောင့် ဆောင်ပုဒ်က “မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေရသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ပွားစေတာကိုပင် ဘာဝနာပဋိဝေဓခေါ်သည်”လို့ ဆိုထားတယ်။ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေရသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ပွားစေတာကိုပင် ဘာဝနာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။

ဆိုလိုရင်းကတော့ မိမိသန္တာန်မှာ အရိယမဂ်ဖြစ်ယင် အဲဒီ အရိယမဂ်ကို သိသည်မည်တယ်။ သိခြင်းကိစ္စပြီးတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့တရားဆိုတော့ ပြန်ဆင်ခြင်ကြည့်ယင်လဲ သေသေချာချာ သိနိုင်တော့တာပါပဲ။ သို့ပေမဲ့ အရိယမဂ်ကိုစပြီး ဖြစ်အောင်လုပ်လို့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ကစပြီး ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကိုလဲ နိရောဓသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းမှန်ထဲမှာ ထည့်သွင်းပြီး ယူရတယ်။ အဲဒီလိုယူရကြောင်းကို ဆဋ္ဌမပိုင်း (နှာ ၃၇၀)မှာ သမ္မောဟင်နောဒနိ အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြချက်နှင့်တကွ ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်

တံ ခေါ် ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တံ ခေါ် ပန ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ ထိုသို့သော ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စာကို၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ ပွားစေအပ်-

ပွားစေထိုက်သော တရားဟူ၍၊ မေ-ငါအား၊ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿု-
တေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရား
တို့၌၊ စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏ်
ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြား
အားဖြင့် သိသောပညာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုး
ထွင်း၍သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော
ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ်ပညာ ဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်
ခဲ့ပြီ။

မဂ္ဂသစ္စာဟာ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေရမည့်တရားပဲလို့
သိတာကို ကိစ္စဉာဏ်ခေါ်တယ်၊ မဂ္ဂသစ္စာနှင့်စပ်ပြီး ပြုသင့်-
ပြုထိုက်တဲ့ကိစ္စကို သိတဲ့ဉာဏ်ပါပဲ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိ
ရတယ်၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ဘာလုပ်ရသလဲ (ပိုင်းခြား သိရပါ
တယ်ဘုရား) မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေရတယ်၊
မဂ္ဂသစ္စာကို ဘာလုပ်ရသလဲ (မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေရပါ
တယ်ဘုရား) အဲဒါ ကိန်းသေ မှတ်ထားကြရမယ်။ မဂ္ဂသစ္စာ
ကို ဘာဝေတဗ္ဗ-ဖြစ်ပွားစေရတဲ့တရားလို့ ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်
က စပြီးဟောခဲ့တယ်၊ ဒီတော့ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေတာ
ဘုရားအလိုတော်နှင့်အညီ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့် မ
ဟုတ်ပါလား၊ (ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား) မဂ္ဂသစ္စာကို စေချင်း
ပွားစေလို့ ဖြစ်ပါ့မလား၊ (မဖြစ်ပါဘုရား) ဘယ်တရားကို စပြီး
ပွားစေရမလဲဆိုတော့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ်က
စပြီး ပွားစေရတယ်၊ အရိယမဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေလိုလျှင်
ဘယ်ကစပြီး ပွားစေရသလဲ၊ (ဝိပဿနာမဂ်က စပြီး ပွားစေရ
ပါတယ် ဘုရား)။

ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေလိုလျှင် ဘယ်
 တရားကို ရှုရသလဲ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုရတယ်၊ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့
 ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုလျှင် ဝိပဿနာ
 မဂ္ဂင်တရားတွေ ဖြစ်ပွားတယ်၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ
 စတုတ္ထပိုင်းတုန်းက အကျယ် ပြောခဲ့ပါပြီ၊ မြင်တိုင်း ကြား
 တိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ထင်ရှား
 ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေပါပဲ၊ အဲဒီ တရားတွေကို
 ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် ရှုသိစရာရုပ်နဲ့ ရှုသိတဲ့နာမ်-
 ဒီ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ရှေးဦးစွာ သိတယ်၊ အဲဒီလို သိပြီးတဲ့
 နောက် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားသိတယ်၊ အဲဒီ
 ကနောက် အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက် သွားတာကို
 လဲ သိတယ်၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားလို့ မမြဲဘူး၊ ဖြစ်ချည် ပျက်
 ချည်နဲ့ ဆင်းရဲပဲ၊ သုသဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အနတ္တပဲ
 လို့လဲ သိတယ်၊ အဲဒီလို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိကာဟာ သမ္မာ-
 ဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ပဲ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ယင် သမ္မာသင်္ကပ္ပစသော အခြားမဂ္ဂင်
 တွေလဲ ပါဝင်ကြောင်း ရှေးက ပြောခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီလို ဝိပဿနာ
 မဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ပွားအောင် ဘယ်လို ရှုရမလဲလို့ဆိုတော့ ရှုပုံတွေ
 ကိုလဲ ရှေ့ပိုင်းများက ပြောခဲ့ပါပြီ။

ကိုယ်အတွေ့ တခုခုကစပြီး ရှုရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုရာမှာ လွယ်
 ကူအောင်လို့ ဝမ်းဗိုက်ဖောင်းတာ ပိန်တာကစပြီး ရှုဘို့ ဘုန်း
 ကြီးတို့က ညွှန်ကြားနေပါတယ်၊ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို ရှုနေ
 ယင်း စိတ်ကူးဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒီ စိတ်ကူးကိုလဲ ရှုရတယ်၊
 ညောင်းတာ ပူတာ နာတာ ယားတာ အစရှိတဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ
 တွေ ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုရတယ်၊ လှုပ်ရှားပြုပြင်

တဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေ ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုရတယ်။ အထူး မြင်တာ ကြားတာ စသည်တွေ ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုရတယ်။ အဲဒီလို ရှုနေယင် ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း မှန်မှန်သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ပွားတယ်။ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်က ရင့်သန်ပြည့်စုံတော့ အရိယမဂ္ဂင် ရှစ်ပါး ဖြစ်ပေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ် နာမ်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာကို မပြတ်ရှုနေတာဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး (ဘာဝေတဗ္ဗ)တရားကို ပွားစေတာပါပဲ။ အဲဒါဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားစေပုံ အကျဉ်းချုပ်ပါပဲ။

အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားစေပုံကို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ မှတ်ထားရအောင် လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

(၁) ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ် ဝိပဿနာကို ပွားစေမှ အရိယမဂ်ကို ရနိုင်သည်။

(၂) ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်ပွားစေလိုလျှင် မြင်မှု ကြားမှု စသော ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုရသည်။

(၃) မြင်မှု ကြားမှု စသော ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုသိတိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

ဒါကြောင့် “မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတာပဲ။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရဦးမယ်။

(၁) မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

(၂) ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

တချို့က ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောတွေကို စာတွေ့မျှနဲ့ ကိစ္စပြီးတယ်လို့ စောစောက ထင် နေကြတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ ရှုမှတ်ကြည့်လို့ ထူးခြားတဲ့ အသိအမြင်များကို တွေ့ရတဲ့အခါကျမှ သဘောပေါက်လာကြ တယ်။ “မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်မှာ မရူမမှတ်ပဲနဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ပရိညာကိစ္စ မပြီးစီးနိုင်ဘူး။ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး ပွားစေမှုလဲ မပြီးစေနိုင်ဘူး” လို့ သူတို့ သဘောပေါက် လာတဲ့အကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြီး ပြောကြတယ်။ အဲဒါဟာ စာပေဗဟုသုတ ပြည့်ဝပြီး ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် တကယ် အားထုတ်ကြည့်တော့ လမ်းမှန်ကို သိမြင် သဘောပေါက် သွားကြတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် “မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဟာ ဖြစ်ခိုက် ရုပ် နာမ်ကို ရှုသိပြီး ပွားစေအပ်သည့် ဘာဝေတဗ္ဗ တရား ဖြစ် တယ်” လို့ ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်မှာ ဟောထားတဲ့ ဘုရားစကား တော်ကို လေးလေးနက်နက် သိမှတ်ထားကြရမယ်။ “အဲဒီလို သိတဲ့ဉာဏ်ဟာ မဂ္ဂသစ္စာနဲ့စပ်ပြီး ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ ကိစ္စကို သိ တဲ့ ကိစ္စဉာဏ်ပဲ။ ဒီကိစ္စ ဉာဏ်ကို အရိယမဂ် မရသေးမီကပင် သုတမယဖြင့် ပြည့်စုံသင့်တယ်။ အဲဒီလို ပြည့်စုံမှ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်မှာ တကယ် ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုသိပြီး ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေကို ဖြစ်ပွား စေနိုင်မယ်။ အဲဒီလို ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တွေကို ဖြစ်ပွားစေမှ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ ဘာဝေတဗ္ဗ မဂ္ဂသစ္စာတရားကို ဖြစ်ပွားစေပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မယ်” ဆိုတာကို အထူး သတိပြုပြီး မြဲမြံစွာ မှတ်သားထားကြရမယ်။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်

တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယ-
သစ္စံ ဘာဝိတန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု
ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊
ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့။ တံ ခေါ ပန လူဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ
ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ-ထိုသို့သော ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ
မည်သော ဤအရိယသစ္စာကို။ ဘာဝိတန္တိ-ပွားစေအပ်ပြီ-
ပွားစေခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီဟူ၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿု-
တေသု ဓမ္မေသု-ရှေးက မကြားဘူးသေးသော တရားတို့၌၊
စက္ခု ဥဒပါဒိ-ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ-အသိ
ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ-အပြားအားဖြင့် သိသော
ပညာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-ထိုးထွင်း၍ သိသော ဝိဇ္ဇာ
ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ-အသိဉာဏ် ပညာ
ဟူသော အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ။

ဒါကတော့ ပွားစေသင့်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာကို အရဟတ္တမဂ်တိုင်
အောင် ပွားစေပြီးဖြစ်၍ ပွားစေခြင်းကိစ္စ ပြီးကြောင်းကို
ဆင်ခြင်တဲ့ ကတဉာဏ် ဖြစ်ခဲ့ပုံကို ဝန်ခံပြီး မိန့်ကြားတော်
မူတာပါပဲ။ သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်ပြီး သစ္စာဉာဏ် ကိစ္စဉာဏ်
ကတဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဉာဏ်သုံးပါး လေးလီ အားလုံး ပြည့်စုံသွား
ပါပြီ။ အဲဒီ ဉာဏ် သုံးပါး လေးလီကို ထပ်ပြီး အကျဉ်းချုပ်
အားဖြင့် ရှင်းပြဦးမယ်။ ဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုပြီး ရှင်းရမယ်၊
ပဌမဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ရှေးနောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စဉာဏ်။

“ဒါက ဒုက္ခသစ္စာပဲ၊ ဒါက သမုဒယသစ္စာပဲ၊ ဒါက နိရောဓသစ္စာပဲ၊ ဒါက မဂ္ဂသစ္စာပဲ”လို့ ဒီလို သစ္စာလေးပါးကို သိတာဟာ သစ္စဉာဏ်ပဲ၊ ဒီ သစ္စဉာဏ်က မဂ်သို့ မရောက်မီ ရှေးအဖို့က လဲ ဖြစ်တယ်။ သာဝကများမှာတော့ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌ ရှေးအဖို့က သုတမယအလိုအားဖြင့်သာ ဖြစ်တယ်။ နိရောဓသစ္စာကို မဂ်ခဏမှာလဲ မျက်မှောက် အာရုံပြုလျက် သိတယ်။ ကျန်တဲ့ သစ္စာသုံးပါးကိုတော့ မဂ်ခဏမှာ ပိုင်းခြား သိခြင်းကိစ္စ၊ ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ ပွားစေခြင်းကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် သိမှုပြီးတယ်။ အဲဒီလို ပြီးပုံကို (တိသု ကိစ္စတော-လို့) အဋ္ဌကထာတို့မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ မဂ်ရောက်ပြီးတဲ့နောက်မှာ သိပုံကတော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး၊ ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှေး နောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာ သစ္စဉာဏ်လို့ ဆိုတာပါပဲ။ ဒုတိယဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) သိသင့်၊ ပယ်သင့်၊ ဆိုက်၊ ပွားသင့်၊ သိနှင့် ကိစ္စဉာဏ်။

“ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍ သိသင့်သည်၊ သမုဒယကို ပယ်သင့်သည်၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုလျက် ဆိုက် ရောက်သင့်သည်၊ မဂ္ဂကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေသင့်သည်”လို့ သိတာဟာ သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်ပြီး ပြုသင့် ပြုထိုက်တဲ့ကိစ္စကို သိတဲ့ ကိစ္စဉာဏ်ပဲ၊ အရိယမဂ်သို့ မရောက်သေးမီ ရှေးအဖို့ ဝိ သာနာရူပနာဆဲ ကာလမှာ ဖြစ်စေ၊ မဂ္ဂရသေးမီက ဖြစ်စေ ဖြစ်တဲ့ဉာဏ်ပဲ၊ ဒါကြောင့် သိနှင့်-လို့ ဆိုထားပါတယ်။ သိနှင့်နဲ့ ဖြစ်နှင့်ဟာ

သဘောအားဖြင့် အတူတူပါပဲ၊ ကိစ္စလေးပါးနှင့် စပ်ကြည့်ယင် သိနှင့်ရမယ်လို့ အနက်ရတယ်၊ ကိစ္စဉာဏ်လေးပါးနှင့် စပ်ကြည့် ယင် ဖြစ်နှင့်ရမယ်လို့ အနက်ရပါတယ်။ နောက်ဆုံး တတိယ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီးကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတဉာဏ်။

လောကီအလုပ်ကိစ္စတွေမှာ ပြုလုပ်ပြီးတဲ့ အခါ ပြီးပြီလို့ သိသလိုပဲ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စ၊ ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ မျက်မှောက် ပြုခြင်းကိစ္စ ဖြစ်ပွားစေခြင်းကိစ္စ ဆိုတဲ့ ဒီ ကိစ္စလေးပါး ပြီးသွား တဲ့အခါ ပြီးသွားကြောင်း ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်တယ်၊ အဲဒါ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပါပဲ၊ အဲဒီ ဉာဏ်ကို ကတဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါ တယ်။ ကတ-ပြုအပ်ပြီးသည်ကို + ဉာဏ-သိသည် = ကတ- ဉာဏ-ပြုအပ်ပြီးတာကို သိတဲ့ဉာဏ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်ပြီးဖြစ်တဲ့ သစ္စ ဉာဏ် ၄-ပါး၊ ကိစ္စဉာဏ် ၄-ပါး၊ ကတဉာဏ် ၄-ပါး၊ ပေါင်း ဉာဏ် ၁၂-ပါးပါပဲ။ အဲဒီ ၁၂-ပါးထဲမှာ သစ္စဉာဏ်ဖြစ်ပုံနဲ့ ပြုသင့်တဲ့ကိစ္စ ၄-ပါးကို စွဲမြဲစွာ သိထားဘို့က အလွန်အရေး ကြီးပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိစ္စ ၄-ပါးနဲ့ သစ္စဉာဏ် ၄-ပါး ပြီးပုံ ဆောင်ပုဒ် ၄-ခုကို ထပ်ပြီး ဆိုကြရဦးမယ်။

(၁) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိရသည်၊ ဤသို့ သိတာ ကို ပရိညာပဋိဝေဓခေါ်သည်။

(၂) သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ရသည်၊ ဤသို့ ပယ်တာကိုပင် ပဟာနုပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။

- (၃) နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုရသည်။ ဤသို့ မျက်မှောက်ပြုတာကို သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။
- (၄) မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်စေရသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်စေတာကိုပင် ဘာဝနာပဋိဝေဓ ခေါ်သည်။

အရိယမဂ်ခဏ၌ သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက်သိပုံ

အရိယမဂ်ခဏ၌ နိရောဓသစ္စာကိုသာ မျက်မှောက်အာရုံပြု၍ သိသည်။ ကျန်တဲ့သစ္စာသုံးပါးတို့၌ ပရိညာပဋိဝေဓ၊ ပဟာနပဋိဝေဓ၊ ဘာဝနာပဋိဝေဓ ဆိုတဲ့ သိခြင်းကိစ္စသုံးပါးပြီးသောအားဖြင့်သာ သိသည်။ ဒါကြောင့် (တိသု ကိစ္စတောပဋိဝေဓော ဟောတိ၊ နိရောဓေ အာရမ္မဏပဋိဝေဓော) သုံးပါးတို့၌ ကိစ္စပြီးသောအားဖြင့် သိသည်။ နိရောဓ၌ အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိသည်-လို့ အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတာပါပဲ။ အဲဒီလို သိပုံအတွက် ဆောင်ပုဒ် ၂-ခုကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

- (၅) လေးသစ္စာမှ၊ တပါးမျှ၊ မဂ်က သိမြင်လျှင်။
- (၆) ပဋိဝေဓ၊ လေးကိစ္စ၊ ပြီးကြ အားလုံးပင်။

အဲဒီ အရိယမဂ်ခဏမှာလိုပင် ဝိပဿနာရှုသိခိုက် ၁၈၈မှာလဲ ဒုက္ခသစ္စာတပါးကို အာရုံပြုလျက် သိတာနဲ့ ကျန်တဲ့သစ္စာသုံးပါးတို့၌လဲ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသွားတယ်။ ပြီးပုံကတော့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ သိရတဲ့အာရုံ၌ နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်မှတ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမည့် တဏှာဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂပဟာနပဋိဝေဓပဲ။ အဲဒီ ရှုသိရ

တဲ အာရုံ၌ နိစ္စ သုခ အတ္တလို့ ထင်မြင်သိမှားမည့် အဝိဇ္ဇာမှ စ၍ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်စသည်တို့လဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်း သွားတယ်။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနိရောဓကို ပြီးစေသောအားဖြင့် ဆိုက်ရောက်တာ မျက်မှောက်ပြုတာပဲ။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ သိတဲ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း မိမိသန္တာန် မှာ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒါဟာ ဘာဝနာပဋိဝေဓပဲ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာခဏမှလဲ ဒုက္ခသစ္စာကို အာရုံပြုလျက် သိရုံမျှဖြင့် ကျန်သစ္စာတို့၌လဲ ပဟာနု၊ သစ္စိကိရိယာ၊ ဘာဝနာဆိုတဲ ပဋိဝေဓ ကိစ္စပြီးသောအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိသည်လို့ပဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ယနေ့ သစ္စာလေးပါးသိတဲဉာဏ် သုံးပါးလေးလီ ကို ပြောလာတာ ပြည့်စုံသွားပါပြီ။ အချိန်လဲ တော်တော် ကြာသွားပြီ။ ဒီနေရာတွင်ပဲ ရပ်ပြီး တရားသိမ်းကြစို့။

ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီးကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ်သား ကြရသော ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ကံစေတနာတို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် ယခုတရားနာ ပရိသတ်အပေါင်း သူတော် ကောင်းတို့သည် မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာတရား တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်အောင် ရှုမှတ်နိုင်ကြသဖြင့် မိမိတို့ အလိုရှိအပ်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်သို့ လျင် မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်ကြပါစေ။

သာဓု....၊ သာဓု....၊ သာဓု....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး သတ္တမပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး

အဋ္ဌမပိုင်း

(၁၃၂၄-၂၅နှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့်နေ့ ဖွင့်ပြဟောကြားသည်။)

တရားအနုသန္ဓေ

တပေါင်းလပြည့်နေ့က သစ္စာလေးပါးမှာ သစ္စဉာဏ် ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ် ဆိုတဲ့ သုံးပါး လေးလံ ဉာဏ် ၁၂-ပါး ဖြစ်ပုံကို ဟောခဲ့ပြီ။ ကြားထဲမှာ မြစ်ကြီးနား ဗန်းမော်မြို့ များကို သွားပြီး တရားဟောနေရတာနဲ့ ဒီပလံယဉ်ဓမ္မာရုံမှာ ဓမ္မစကြာတရားကို မဟောရပဲ အဆက်ပြတ်သွားတယ်။ ဒီ ကနေ့တော့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ဝန်မခံတော်မူခဲ့သေးပုံ နှင့် ဝန်ခံတော်မူခဲ့ပုံမှ စပြီး အဆုံးတိုင်အောင် ဟောရမယ်။

ဘုရားအဖြစ် ဝန်မခံ တော်မူခဲ့သေးပုံ

ယာဝကီဝဉ္စ မေ ဘိက္ခုဝေ ဣမေသု စတုသု အရိယ- သစ္စေသု ဧဝံ တိပရိဝဋ္ဌံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏ- ဒဿနံ န သုဝိသုဒ္ဓိံ အဟောသိ၊ နေဝ တာဝါဟံ ဘိက္ခုဝေ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏ- ဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနုတ္တရံ သမ္မာ- သမ္ဗောဓိံ အဘိသပ္ပုဒ္ဓေါတိ ပစ္စညာသိ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ မေ-ငါ့အား၊ ဣမေသု စတုသု အရိယသစ္စေသု-ဤလေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့၌၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဝန်ခံဟောကြားခဲ့သည့်အတိုင်း၊ တိပရိဝဋ္ဌံ-အပြန်သုံးပါးရှိသော၊ ဒွါဒသာကာရံ-အခြင်းအရာ ၁၂-ပါးရှိသော၊ ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿနံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-အသိအမြင်သည်၊ ယာဝကီဝဉ္စ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ န သုဝိသုဒ္ဓိံ အဟောသိ-ကောင်းစွာ မစင်ကြယ်ခဲ့သေး။ တာဝ-ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ အဟံ-ငါသည်၊ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ-နတ်တွေလဲ ရှိ မာရ်နတ်လဲရှိ ဗြဟ္မာတွေလဲ ရှိနေသော လောကထဲ၌၊ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ-သမဏဗြာဟ္မဏဟု ဝန်ခံနေသူ ရသေ့ ရဟန်း သူမြတ်တို့လဲ ရှိသည်ပြင် သမ္မုတိနတ်ဟု ခေါ်သော မင်းတို့နှင့် လူတို့လဲ ရှိနေသော သတ္တဝါအပေါင်းထဲ၌၊ အနုတ္တရံ-သူထက် အလွန်အကဲ မရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ သမ္မာသမ္မောဓိံ-မှန်စွာ ကိုယ်တိုင် သိသော ဉာဏ်ကို၊ ဝါ-မှန်စွာ ကိုယ်တိုင်သိသည့် ဘုရားအဖြစ်ကို၊ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ-သိလာပြီ ရောက်လာပြီ ရလာပြီဟူ၍၊ နေဝ ပစ္စညာသိံ ဘိက္ခုဝေ-ဝန်ခံခဲ့သေးပါ ရဟန်းတို့။

သမ္မာသမ္မောဓိံ-ဆိုတာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားများမှာသာ ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ပါပဲ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားများမှာ ဒီ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို သူတပါးထံမှ နည်းမခံပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ကျင့်သုံးအားထုတ်ပြီး ရတယ်၊ မချွတ်မယှင်း မှန်ကန်စွာလဲ သိတယ်။ ဒီဉာဏ်ကို ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် တရားအလုံးစုံကို အကုန်သိနိုင်တဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုလဲ ရတော်မူ

တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို သမ္မာ-မှန်ကန်စွာ + သံ - ကိုယ်တော်တိုင် + ဗောဓိ - သိသောဉာဏ် = သမ္မာ သမ္ဗောဓိ-မှန်စွာကိုယ်တော်တိုင် သိသော ဉာဏ်လို့ ခေါ်ရတယ်။ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓါအရှင်များမှာ ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုတော့ သမ္ဗောဓိ-ကိုယ်တိုင်သိတဲ့ဉာဏ်-လို့ခေါ်တယ်။ (သမ္မာ-မှန်စွာသိတယ် ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်မပါဘူး) ဘုရားတပည့်သာဝကများမှာ ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုတော့ (သမ္မာ-မှန်စွာ + သံ-ကိုယ်တိုင် ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေ မပါဘဲ) ဗောဓိ-သိတဲ့ဉာဏ်လို့သာ ခေါ်ရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်များမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟာ ကိုယ်တော်တိုင်လဲ သိတော်မူတယ်။ မှန်ကန်စွာလဲ သိတော်မူတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ ဉာဏ်ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တရားအလုံးစုံကို အကုန်သိနိုင်တဲ့ သဗ္ဗညုဉာဏ်ကိုလဲ ရတော်မူတယ်။ အဲဒီလို တရားအလုံးစုံကို သိတော်မူနိုင်တဲ့အတွက် တရားအလုံးစုံကို အကုန်သိတော်မူတဲ့ ဗုဒ္ဓဘုရား အဖြစ်သို့လဲ ရောက်တော်မူတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ဟာ တရား အလုံးစုံကို အကုန်သိတော်မူတဲ့ ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့အတွက် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း ဉာဏ်လို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဘုရားအဖြစ်လို့လဲ ဆိုရတယ်။ အဲဒီဘုရားအဖြစ်-ဘုရားဖြစ်ကြောင်း သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကိုရပြီ သိပြီလို့ စောစောပိုင်းက ဝန်မခံခဲ့သေးကြောင်းကို မိန့်တော်မူပါတယ်။ ဘယ်အချိန်ထိအောင် ဝန်မခံခဲ့သလဲ ဆိုတော့ ရွှေနားပိုင်းက ဟောကြားတော်မူခဲ့တဲ့ သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်ပြီး ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိတဲ့ သစ္စာ

ဉာဏ် ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ် ဆိုတဲ့ ဉာဏ်အမြင် ကောင်း
 ကောင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ မဖြစ်သေးမီကာလကလို့ ဆိုပါ
 တယ်။ အဲဒါကို အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြားနှင့် ပြောရယ်
 အဲဒီ ဝါဆိုလပြည့်မတိုင်မီ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညဉ့်က နံနက်
 လင်းခါနီး အရုဏ်တက်ခါနီး အရဟတ္တမဂ်သို့ မရောက်သေး
 မီ အချိန်အထိလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီလို မိန့်တော်မူချက်ဖြင့် ထို့ထက်စောစော ဒုက္ကရစရိယာ
 အကျင့်ကို ကျင့်နေတုန်းက ဝန်မခံခဲ့သည်မှာ ဆိုဘွယ်ပင် မရှိ
 တော့ဘူး လို့လဲ သိစေပါတယ်။ အဲဒီမှာ အပြန်သုံးပါး ဆိုတာက
 သစ္စာတပါးပါး၌ သစ္စဉာဏ် ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ် ဆိုတဲ့ ဒီသုံး
 ပါးကို ဆိုတာပါပဲ။ အခြင်းအရာ ၁၂-ပါး ဆိုတာကတော့
 အဲဒီဉာဏ်သုံးပါးကို သစ္စာလေးပါးနှင့် မြှောက်ပွားပြီးရတဲ့ အဲဒီ
 ဉာဏ်သုံးပါးရဲ့ သိပုံအခြင်းအရာ ၁၂-ပါးပါပဲ။ အဲဒီလို သစ္စာ
 တပါးပါး၌ သိပုံအခြင်းအရာ သုံးပါးစီ ရှိတဲ့အတွက် သစ္စာ
 လေးပါးမှာ သိပုံအခြင်းအရာ ၁၂-ပါးရှိတယ်လို့ ဆိုရတဲ့ ရှေး
 အဖို့ နောက်အဖို့ ဉာဏ်များနှင့်တကွ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟာ
 ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်တဲ့ ယထာဘူတဉာဏ် အမြင်ပါပဲ။ အဲဒီ
 ဉာဏ်အမြင် ကောင်းကောင်း စင်ကြယ်စွာ မဖြစ်သေးသမျှ
 ကာလပတ်လုံး ဘုရားအဖြစ် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို ရပြီ
 သိပြီလို့ ဝန်မခံခဲ့သေးပါဘူးတဲ့။ ဘယ်မှာလဲ ဆိုတော့ ဒီ
 လောကထဲမှာ ပါပဲ။

ဒီလောကထဲမှာ တန်းခိုးကြီးတဲ့ အသိဉာဏ်ထက်တဲ့ နတ်
 တွေလဲ ရှိနေတယ်။ တရားတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မာရ်နတ်
 ဆိုတာလဲ ရှိနေတယ်။ အဲဒီ နတ်တွေထက် မာရ်နတ်ထက်

တန်းခိုးလဲကြီး ဉာဏ်ပညာလဲ ထက်မြက်တဲ့ ဗြဟ္မာတွေလဲ ရှိ
 နေတယ်။ မပြည့်စုံ မစင်ကြယ်သေးပဲနဲ့ ဘုရားအဖြစ်ကို ဝန်ခံ
 ယင် အဲဒီ နတ်တွေ မာရ်နတ်နှင့် တကွ ဗြဟ္မာတွေက စော
 ဒကတက်ခြင်း၊ မေးမြန်းစိစစ်ခြင်း၊ စုံစမ်းခြင်းကို ပြုတဲ့အခါ
 ပြေလည်အောင် မဖြေရှင်းနိုင်ပေဘူး။ အဲဒီ နတ်တွေ မာရ်နတ်
 နှင့် ဗြဟ္မာတွေ ဆိုတာက လူတွေနဲ့ မနီးစပ်လို့ ထားလိုက်ပါ
 ဦးတော့ ဒီကမ္ဘာ မြေပေါ်က လူ့ လောကမှာလဲ သမဏ အမည်
 ခံ ဗြာဟ္မဏ အမည်ခံတဲ့ ရသေ့ ရဟန်းတွေ သူမြတ်တွေလဲ
 ရှိနေတယ်။ လူတွေက သမ္မုတိနတ်လို့ ခေါ်တဲ့ မင်းတွေလဲ ရှိနေ
 တယ်။ အခြားလူတွေလဲ ရှိနေတယ်။ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလဲ မေး
 မြန်း စိစစ်ယင် ပြေလည်အောင် မဖြေရှင်းနိုင်ပေဘူး ။ အဲဒီ
 ခေတ်တုန်းက အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အကုန်လုံးကို သိတယ်
 လို့ ဝန်ခံနေကြတဲ့ ပူရဏကဿပ အစရှိတဲ့ ဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေ
 ရှိကြတယ်။ အဲဒီ ဆရာကြီးတွေကို ရဟန်း ပညာရှိတွေ လူပညာ
 ရှိတွေ မင်းတွေက မေးမြန်းစိစစ် ကြတဲ့အခါ ပြေလည်အောင်
 မဖြေ ရှင်းနိုင် ကြဘူး။ အဲဒီလိုလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ တချိန်
 က ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားကိုတောင် ပသေနဒီ ကောသလ
 မင်းကြီးက “ဘဝမှိ ဂေါတမော-အရှင်ဂေါတမသည်လည်း၊
 အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ-အလွန်အကဲမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်
 သော သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဘုရားအဖြစ်ကို၊ အဘိသမ္ဗု-
 ဒ္ဓေါတိ-တွေ့ပြီ သိပြီ ရပြီဟူ၍၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံပါသလား”
 လို့ မင်းအရှိုန်အဝါနဲ့ အပေါ်စီးအနေဖြင့် လွှမ်းမိုးပြီး မေးမြန်း
 စိစစ်ဘူးသေးတယ်။ အဲဒီခေတ်တုန်းက ပူရဏကဿပ အစရှိတဲ့
 ဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေဟာ သာမန်လူတွေရှေ့မှာတော့ ဘုရား
 အဖြစ်ကို ရဲရဲတင်းတင်း ဝန်ခံဝံ့ပေမဲ့ ပသေနဒီကောသလမင်း

ကြီးက မေးတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေက ဝန်
မခံရဲကြဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေတောင်
ဘုရားအဖြစ် ဝန်မခံရဲပဲနဲ့ အရှင်ဂေါတမဟာ အသက်လဲ ငယ်
သေးတယ်။ ရဟန်းပြုတဲ့ ဝါလဲ နုသေးတယ်။ ဒါတောင်မှ
ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံသေးသလားလို့ ထပ်ဆင့်ပြီးတော့တောင်
စိစစ်ပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကတော့ အစစ်
အမှန်ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းနိုင်ပါတယ်။
အဲဒီလို ဖြေရှင်းနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီအချိန်ကစပြီး ကောသလ
မင်းကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားထံ သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ပြီး
ဥပါသကာ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို စိစစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ
ရှိနေတာကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ “နတ်တွေလဲရှိ မာရ်နတ်လဲရှိ
ဗြဟ္မာတွေလဲရှိနေတဲ့ လောကထဲမှာ ရသေ့ရဟန်းတွေ သူမြတ်
တွေရှိသည့်ပြင် မင်းတွေနဲ့ လူတွေလဲရှိနေတဲ့ သတ္တဝါအပေါင်း
ထဲမှာ ဝန်မခံခဲ့သေးကြောင်း” မိန့်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီစကားဖြင့် အစစ်အမှန်မဟုတ်သေးသမျှ ကာလပတ်
လုံး ဝန်မခံသင့်တဲ့အတွက် ဝန်မခံခဲ့ကြောင်းကို သိစေပါတယ်။
အဲဒီလို ဝန်မခံခဲ့သေးပုံကို မိန့်တော်မူပြီးတော့ ဝန်ခံသင့်တဲ့
အချိန်ရောက်တဲ့အခါကျမှ ဝန်ခံတော်မူကြောင်းကိုလဲ ဒီလို
မိန့်တော်မူပါတယ်။

ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံတော်မူပုံ

ယတော စ ခေါ မေ ဘိက္ခဝေ ဣမေသု စတုသု အရိယ-
သစ္စေသု ဧဝံ တိပရိဝဋ္ဌံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏ-
ဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓိံ အဟောသိ၊ အထာဟံ ဘိက္ခဝေ သဒေဝ-
ကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိ-

ယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ပစ္စညာသိံ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ယထော စ ခေါ-အကြင်အခါ၌မူ၊
မေ-ငါအဘ၊ ဣမေသု စတုသု အရိယသစ္စေသု-ဤ လေးပါး
သော အရိယသစ္စာတို့၌၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဝန်ခံဟောကြားခဲ့သည့်
အတိုင်း၊ တိပရိဝေဒံ ဒွါဒသာကာရံ-အပြန်သုံးပါးနှင့် အခြင်း
အရာ ၁၂-ပါးရှိသော ယထာဘူတံ ဉာဏဗျူဟာ-ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ သိမြင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အသိအမြင်
သည်၊ သုဝေသနံ အဟောသိ-ကောင်းစွာ စင်ကြယ်ခဲ့လေပြီ၊
ဝါ-ကောင်းကောင်းစင်ကြယ်စွာ ပြင်ပေါ်ခဲ့လေပြီ၊ အထ-
ထိုသို့ အသိအမြင် စင်ကြယ်သောအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊
သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ နတ်တွေလဲ
ရှိ မာရ်နတ်လဲရှိ ဗြဟ္မာတွေလဲရှိနေသော လောကထဲ၌၊
သဿမဏ ဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ-သမဏ
ဗြာဟ္မဏဟု ဝန်ခံနေသူရသေ့ရဟန်းနှင့် သူမြတ်တို့လဲရှိသည့်ပြင်
သမ္ဗုတိနတ်ဟုခေါ်သော ငင်းတို့နှင့် လူတို့လဲရှိနေသော သတ္တ
ဝါအပေါင်းထဲ၌၊ အနုတ္တရံ-သူထက် အလွန်အကဲမရှိ အမြတ်
ဆုံးဖြစ်သော၊ သမ္ဗောဓိံ-မှန်စွာ ကိုယ်တိုင်သိသော
ဉာဏ်ကို၊ ဝါ-မှန်စွာကိုယ်တိုင် သိသည့်ဘုရားအဖြစ်ကို၊ အဘိ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါတိ-သိလာပြီ ရလာပြီ ရောက်လာပြီဟူ၍၊ ပစ္စညာ-
သိံ ဘိက္ခုဝေ-ရဲဝံ့စွာအမှန် ဝန်ခံခဲ့ပါသည် ရဟန်းတို့။

ဒီ မိန့်ခွန်းတော်ဖြင့် ဖော်ပြ ကြေငြာတော်မူတာကတော့
အရိယသစ္စာ လေးပါးတို့နှင့် စပ်ပြီး သိသင့် သိထိုက်တဲ့ သစ္စ
ဉာဏ်က လေးပါး၊ ကိစ္စဉာဏ်က လေးပါး၊ ကတဉာဏ်က လေး

ပါး အားဖြင့် သိပုံ အခြင်းအရာ ၁၂-ပါး ရှိတဲ့ ယထာဘူတ ဉာဏ် အမြင် ကောင်းကောင်း စင်ကြယ်စွာ ဖြစ်တဲ့ အခါကျမှ အမြတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်ကို သိလာပြီ ရလာပြီ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်လာပြီလို့ ဝန်ခံတော်မူတဲ့အကြောင်း ကြေငြာမိန့်ကြားတော်မူတာပါပဲ။ အဲဒီလို ဝန်ခံ ကြေငြာတော် မူတာကလဲ အရပ်ဒေသ တစိတ် တပိုင်းမျှမှသာ မဟုတ်ဘူး၊ တန်းခိုးလဲကြီး ဉာဏ်လဲ ထက်မြက်တဲ့ နတ်တွေလဲရှိ၊ တရားတော် ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ မာရ်နတ်လဲရှိ၊ အလွန် တန်းခိုးလဲကြီး ပြီး ဉာဏ်လဲ အလွန် ထက်မြက်တဲ့ ဗြဟ္မာတွေလဲ ရှိနေတဲ့ လောကဓာတ် တခုလုံးမှာ ရဲဝံ့စွာ ကြေငြာတော်မူပါတယ်။ ပညာရှိ ရသေ့ ရဟန်း သူမြတ်တွေ ရှိသည့်အပြင် တန်ခိုး အာဏာကြီးတဲ့ မင်းတွေလဲရှိ အခြားလူတွေလဲ ရှိနေတဲ့ လူ့ လောက တရပ်လုံးမှာလဲ ဝန်ခံ ကြေငြာတော်မူပါတယ်-တဲ့။

အဲဒီ စကားရပ်ဖြင့် မည်သည့်နတ် ဖြစ်စေ၊ မာရ်နတ် ဖြစ် စေ၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်စေ မယုံသင်္ကာရှိလျှင် မေးမြန်းစိစစ်နိုင်တယ်။ မည်သည့် ရသေ့ ရဟန်းဖြစ်စေ၊ မည်သည့် သူမြတ် ဖြစ်စေ၊ မည်သည့် မင်း ဖြစ်စေ၊ မည်သည့် ပညာရှိ လူ ဖြစ်စေ မယုံ သင်္ကာရှိလျှင် မေးမြန်း စိစစ်နိုင်တယ်။ မေးမြန်း စိစစ်သမျှကို ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းမယ် ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ရဲဝံ့စွာ ကြေငြာခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြပါတယ်။ အလွန် လေးနက်တဲ့ ကြေငြာချက်ပါဘဲ။ အဲဒီလို ကြေငြာဖော်ပြတာကလဲ မစိစစ် မဆင်ခြင်ပဲ ရုတ်တရက် ကြေငြာ ဖော်ပြတာ မဟုတ်ဘူး၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် စိစစ် ဆင်ခြင်ပြီးမှ ဝန်ခံကြေငြာတော် မူချက် ဖြစ်ကြောင်းကို ဒီလိုလဲ မိန့်တော်မူပြန်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ် စကားတော်

ဤဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ “အကုပ္ပိ မေ
ဝိမုတ္တိံ၊ အယ မန္တိမာ ဇာတိံ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ”တိ။

မေ-ငါ့အား၊ ဤဏဉ္စ ပန ဒဿနံ-အသိ အမြင် ဆင်ခြင်
ဉာဏ်သည်လည်း ၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီ၊ (ကိန္တိ-အဘယ်သို့
ဖြစ်သနည်းဟူမူ) မေ-ငါ၏၊ ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်း
သည်၊ အကုပ္ပိ-မပျက်နိုင်တော့ပြီ၊ (ငါ၏ ကိလေသာမှ လွတ်
မြောက်ခြင်းဟာ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဒိုလ်ဖြင့် လွတ်မြောက်
ခြင်း ဖြစ်တယ်၊ ရူပစျာန် အရူပစျာန် များဖြင့် လွတ်မြောက်
ခြင်းကဲ့သို့၊ ဝိက္ခမ္ဘန-ဝေးကွာရုံမျှ လွတ်မြောက်ခြင်း မဟုတ်၊
သမုစ္ဆေဒ-အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် လွတ်မြောက်ခြင်း ဖြစ်တဲ့
အပြင်၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-တဖန် ငြိမ်းစေတဲ့ လွတ်မြောက်ခြင်းလဲ
ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် မပျက်နိုင်တော့ဘူးလို့ ဒီလိုလဲ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး သိတော်မူပါတယ်-တဲ့။) အယံ၊
ယခု လက်ရှိ ဤဘဝသည်၊ ပစ္စိမာ ဇာတိ-နောက်ဆုံး ဘဝ
ပေတည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုနဗ္ဘဝေါ-တဖန် ဖြစ်မည့်
ဘဝသစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ မရှိတော့ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့သော အသိ
အမြင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်လဲ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါပြီ ပဉ္စဝဂ္ဂံ ရဟန်းတို့-လို့
နိဂုံးချုပ်အနေအားဖြင့် မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ နိဂုံးချုပ် စကားထဲမှာ “အကုပ္ပိ မေ ဝိမုတ္တိ-ငါ၏
လွတ်မြောက်ခြင်းဟာ မပျက်နိုင်တော့ဘူး” ဆိုတဲ့ စကားဖြင့်
ရူပစျာန် အရူပစျာန်တို့ဖြင့် လွတ်မြောက်တာလို တဖန် ပြန်
ပြီး ပျက်မသွားနိုင်တော့ဘူးလို့ဆိုလိုပါတယ်။ ရူပစျာန် အရူပ

စျာန် ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ ကာမစွန္ဒ ဗျာပါဒ စသော
 ကိလေသာများမှ လွတ်မြောက်နေပါတယ်။ အဲဒီ စျာန်ရနေတဲ့
 ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အဲဒီ ကာမစွန္ဒ စသော ကိလေသာတွေ မဖြစ်ပဲ
 ငြိမ်းနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ စျာန် ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးသွား
 တဲ့ အခါ ကာမစွန္ဒ စသည် ပြန်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်တာပဲ။
 အဲဒီ စျာန်က ကိလေသာဖြစ်မှု ဝေးကွာစေရုံမျှဖြင့်သာ လွတ်
 မြောက်တယ်။ အဲဒါကို ဝိက္ခမ္ဘဒိဋ္ဌိတို့ခေါ်တယ်။ မြတ်စွာ
 ဘုရားမှာ ပြည့်စုံတဲ့ ဝိမုတ္တိကတော့ ကိလေသာ ဟူသမျှတို့မှ
 အမြစ်ပြတ် လွတ်မြောက်ခြင်းဆိုတဲ့ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိနှင့် ကိ
 လေသာတို့၏ အရှိန်အဝါကို တဖန် ငြိမ်းစေလျက် လွတ်မြောက်
 ခြင်းဆိုတဲ့ ပဋိပ္ပဿဒိဋ္ဌိတို့များ ဖြစ်ပေတယ်။ သမုစ္ဆေဒ
 ဝိမုတ္တိဆိုတာ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာတွေ အမြစ်ပြတ်
 ကင်းငြိမ်းသောအားဖြင့် လွတ်မြောက်ခြင်းပဲ။ ပဋိပ္ပဿဒိဋ္ဌိ
 ဆိုတာ အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် ကိလေသာ အရှိန်အဝါတွေကို
 တဖန် ငြိမ်းစေလျက် လွတ်မြောက်ခြင်းပါပဲ။ အဲဒီ လွတ်
 မြောက်ခြင်းတွေကတော့ ပျက်စီးခြင်း မရှိတော့ဘူး။ ဒါ
 ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက “ငါ၏ လွတ်မြောက်ခြင်းဟာ မ
 ပျက်နိုင်တော့ဘူး”လို့ ဆင်ခြင်တော်မူပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားမှာ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် သမု
 ဒယသစ္စာ ဆိုတဲ့ တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီး ဖြစ်နေပြီ။
 တဏှာမရှိယင် ဘဝသစ်ဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။ တဏှာမကင်း
 သေးတဲ့ သတ္တဝါတွေမှာတော့ တခု တခုသော ဘဝဟောင်း
 က သေယင် သေခါနီးမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံ ကမ္မနိမိတ်
 ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ အာရုံတခုခုကို စွဲမှီအာရုံပြုပြီး ဘဝသစ်တခု

တခု ဖြစ်သွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် တဏှာမကင်းသေးတဲ့ သတ္တဝါတွေမှာ ဖြစ်ရမည့်ဘဝအသစ် ရှိနေတာချည်းပဲ။ ဘုရားအလောင်းတော်လဲ ရှေးရှေး ဘဝပေါင်းများစွာက တဘဝပြီးတဘဝ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ဖြစ်လာခဲ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးစက “ဘဝသစ် ခန္ဓာအိမ်ကို အကြိမ်ကြိမ် တီထွင်၍ စီရင်ပြုလုပ်တတ်တဲ့ တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို ရှာနေသောငါသည် ယင်းတဏှာကို မြင်နိုင်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော ပညာမျက်စိကောင်းကို မရသေးသောကြောင့် (အနေကဇာတိသံသာရံ သန္ဓာဝိဿံ) ဘဝပေါင်း များစွာရှိသော သံသရာကာလပတ်လုံး ပြေးသွား ကျင်လည်ခဲ့ရလေပြီ”လို့ ဆင်ခြင်တော် မူခဲ့ပါတယ်။ “သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့်တကွ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်ကိုရ၍ တဏှာလက်သမားကို တွေ့ပြီ၊ ယခုအခါ ငါ၏ခန္ဓာအိမ်ကို သင်တဏှာ မဆောက်လုပ်ရတော့ပြီ” စသည်ဖြင့်လဲ ထိုအခါကပင် ဆင်ခြင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ဆင်ခြင်တော်မူခဲ့ပုံကို ယခု ထုတ်ဖော်ပြီး မိန့်ကြားတော်မူတာပါပဲ။

တဏှာကင်းလို့ နောက်ထပ် ဘဝအသစ် ပဖြစ်ရပေမဲ့ တဏှာရှိစဉ်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ လက်ရှိဘဝကတော့ ရှိနေဆဲပဲ။ အဲဒီလက်ရှိ ဘဝဟာ နောက်ဆုံးဘဝ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “အယံ-ယခုလက်ရှိ ဤဘဝသည်၊ ပဏ္ဍိမာ ဇာတိ-နောက်ဆုံးဘဝပေတည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုနုဗ္ဗဝေါ-တဖန် ဖြစ်မည့် ဘဝသစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပြီ”လို့ ဒီလို ဆင်ခြင်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်လဲ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းကို ထုတ်

ဖော်ပြီး မိန့်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီ စကားတော်ဟာ ဓမ္မစကြာ သုတ် တရားတော်၏ နောက်ဆုံးစကားပါပဲ။

စဉ်းစားဘွယ်ရှိတယ်

ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်ကို စိစစ်ကြည့်မယ်ဆိုယင် “ဒေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ” ဆိုတဲ့ အစမှ စပြီး၊ “အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဗဝေါတိ” ဆိုတဲ့ နောက် ဆုံးစကားတိုင်အောင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ကျင့်သုံးခဲ့တဲ့ လမ်းစဉ်နှင့် ကိုယ်တော်တိုင် တွေ့သိလာခဲ့တဲ့ တရားများ၊ တွေ့ သိပုံများကို ဖော်ပြထားချက်ချည်း ဖြစ်တယ်။ မည်သို့ မည်ပုံ ကျင့်ရမယ်ဆိုတာကို တိုက်ရိုက် ဖော်ပြချက် မရှိသလောက် ပါပဲ။ ပဌမအစ၌ “အန္တနှစ်ပါးကို မမှီဝဲအပ်” ဆိုတဲ့ စကား တပိုဒ်လောက်ပဲ ကျင့်ဘို့ ညွှန်ကြားတဲ့အနေဖြင့် တွေ့ရတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအခါတုန်းက တရားနာပရိသတ်တွေဟာ ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရသွားကြပါသလဲဆိုတာ စဉ်းစားစရာ ရှိနေပါတယ်။ အဲဒါကို ယခု ရှင်းပြရမယ်။

တရားနာသူတို့ တရားထူးရနိုင်ပုံ

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတဲ့တရားတော်များမှာ “ဒီလို ကျင့်ရမယ်၊ ဒီလို နှလုံးသွင်းရမယ်” စသည်ဖြင့် ညွှန်ကြား တိုက်တွန်းပုံ တိုက်ရိုက် မပါရှိသော်လဲ “မှီဝဲသင့်တာကို မှီဝဲ ရန်၊ ရှောင်သင့်တာကို ရှောင်ရန် ညွှန်ကြားတိုက်တွန်းချက် ပါတယ်” လို့ပဲ ယူရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှေးဆရာမြတ်တို့က နေတ္တိနည်းအရ ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ် “ဘုရားဟောဟူက အာဏတ္တိပါမြဲ” တဲ့။ ပုံစံ ထုတ်ပြရလျှင်—

အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ။

ပူဇာ စ ပူဇနိယာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ-

ဆိုတဲ့ မင်္ဂလသုတ် ဂါထာ၌ လူမိုက်တို့ကို မမှီဝဲခြင်း၊
ပညာရှိတို့ကို မှီဝဲခြင်း၊ ပူဇော် ထိုက်သူ တို့ကို ပူဇော်
ခြင်း၊ ဤသုံးပါးသည် မြတ်သော မင်္ဂလာမည်၏-ဟူ၍
မင်္ဂလာသရုပ်မျှကိုသာ ပြတော်မူတယ်။ မမှီဝဲလင့်၊ မှီဝဲလော့၊
ပူဇော်လော့-ဟူ၍ တိုက်တွန်းချက်ကား မပါပေ။ သို့သော်လဲ
ထိုသို့ တိုက်တွန်းတော်မူသည်လို့ပဲ ယူရပါတယ်။

အဲဒီနည်းအတိုင်းပင် ဒီဓမ္မစကြာသုတ်မှာလဲ တိုက်ရိုက်
အားဖြင့် တိုက်တွန်းချက် မပါသော်လဲ အဖို့အစွန်း ၂-ပါးတို့ကို
မချဉ်းကပ်မူ၍ မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်လမ်းကို ငါဘုရား ထိုးထွင်း
သိလာပြီ-လို့ ဟောရာမှာ ငါဘုရားလိုပင် သင်တို့လဲ အဖို့
အစွန်း ၂-ပါးကို စွန့်ပယ်ကြရမယ်၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အကျင့်လမ်း
အတိုင်း ကျင့်ကြရမယ်-လို့ ညွှန်ကြားတိုက်တွန်းတော်မူတယ်
လို့ ယူရပါတယ်။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်က ပညာမျက်စိကို ဖြစ်စေတတ်သည်
စသည်ဖြင့် ဟောရာမှာလဲ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အကျင့်လမ်းကို ကျင့်
ယင် သင်တို့မှာလဲ ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပြီးလျှင် ထူးခြားတဲ့အသိ
ဉာဏ်များဖြစ်ပေါ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်အထိ
အကျိုးထူးများကို ရပါလိမ့်မယ် စသည်ဖြင့် ယူရပါတယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သရုပ်ထုတ်ပြရာမှာလဲ သိလ သမာဓိ ပညာ
မဂ္ဂင်များကို ဖြစ်ပွားစေရမယ်လို့ ညွှန်ကြားတယ်လို့ပဲ ယူရပါ
တယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဒုက္ခသစ္စာ၏ သရုပ်ကို ထုတ်ပြတော်မူတဲ့အခါ အဲဒီဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို သိအောင် အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူတယ်လို့ ယူရတယ်။ သမုဒယသစ္စာ၏ သရုပ်ကို ဟောရာမှာလဲ အဲဒီတရားကို ပယ်ရန် ညွှန်ကြားတယ်လို့ ယူရပါတယ်။ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို ဟောရာမှာလဲ မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားစေပြီးတော့ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ကိုယ်တွေ့ သိအောင် အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားတယ်လို့ ယူရပါတယ်။

အဲဒီက နောက် သစ္စဉာဏ်လေးပါးကို ဟောရာမှာ အဲဒီ သစ္စာလေးပါးကို သိတဲ့ သစ္စဉာဏ် ၄-ပါးဖြစ်အောင် အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားတယ်လို့ ယူရပါတယ်။ ကိစ္စဉာဏ်လေးပါးကို ဟောရာမှာလဲ ဒုက္ခသစ္စာကို အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာဖြင့် ပိုင်းခြားသိအောင် ရှုရန် ညွှန်ကြားတယ်လို့ ယူရပါတယ်။ ဒါကတော့ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ “ပရိ-ညေယျံ - ပိုင်းခြားသိရမည့် တရား” လို့ ဟောလိုက်တော့ “အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားကို ပိုင်းခြားသိအောင် အားထုတ်ရမယ်” ဆိုတာ အလွန်ထင်ရှားနေပါတယ်။ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာကလဲ ဇာတိ - အစ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ - အဆုံးရှိတဲ့ သဘောတရားတွေဖြစ်ကြောင်း ရှေ့ပိုင်းက ထုတ်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် မိမိတို့သန္တာန်မှာ မြင်မှု ကြားမှု စသည် အနေဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တရားများ ဖြစ်ကြောင်းလဲ သိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်မှု ကြားမှု စသည် ဖြစ်ပေါ်တိုင်း အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာဖြင့် ပိုင်းခြားသိအောင် ရှုရမယ်ဆိုတာလဲ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေအပ်သည့် တရား

လို့ ဟောရာမှာလဲ မြင်မှု ကြားမှုစသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုသိပြီး ဖြစ်ပွားစေရမယ်ဆိုတာ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်အပ်သည့်တရားလို့ ဟောရာမှာလဲ အမှန်သိ ဖြစ်အောင် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုခြင်းဖြင့် ယင်းတရားတို့၌ နှစ်သက်သာယာမှုကို ပယ်ရမယ်ဆိုတာ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက် ပြုအပ်သည့် တရားလို့ ဟောရာမှာလဲ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို အမှန်အတိုင်း သိအောင် ရှု၍ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေကို ပွားစေပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက် တွေ့ရမယ်ဆိုတာကို နားလည် နိုင်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော်တိုင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေပြီး ဒီလို ဒီလို သိလာတယ် ဆိုတာကို ဟောလိုက်တော့ တရားနာပရိသတ်တွေကလဲ မြတ်စွာဘုရားလိုပင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတွေကို ငါတို့ပွားစေလျှင် ငါတို့လဲ မြတ်စွာဘုရားလိုပင် သိသင့် သမျှကို သိရလိမ့်မယ်လို့ နားလည်နိုင်ကြ ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် လူတယောက်က ဆေးကောင်းကို မှီဝဲရလို့ ရောဂါပျောက်ကြောင်း ပြောလျှင် အလားတူ ရောဂါရှိနေသူတွေက ငါတို့လဲ အဲဒီဆေးကို မှီဝဲလျှင် ရောဂါ ပျောက်မယ်ဆိုတာ နားလည်ကြသလိုပေါ့။

အဲဒီ တုန်းက တရားနာ ပရိသတ်တွေဟာ တရားဦးနာပြီးတော့ တရားထူးရသင့် ရထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတွေဖြစ်တဲ့အတွက် ယခု ဘုန်းကြီးပြောတဲ့အတိုင်း နားလည်နိုင်ကြပါတယ်။ နားလည်တဲ့အတိုင်းလဲ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုပြီးတော့ ဝိပဿနာဉာဏ် အစဉ်အတိုင်းတက်ပြီး ထိုက်သည်

အားလျော်စွာ အရိယမဂ်လေးပါးဖြင့် နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်
တရားထူးကို မျက်မှောက် ပြုသွားကြတယ်လို့ မှတ်ယူနိုင်
ပါတယ်။

ယခု ဘုန်းကြီးဟောတဲ့ တရားကို သဘောပေါက်နား
လည်ကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေလဲ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ဆိုတဲ့
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ပိုင်းခြားသိနိုင်အောင်
ရှုမှတ် ပွားများသော အားဖြင့် အရိယသစ္စာလေးပါးကို
သိသင့်သည့်အတိုင်း သိလျက် အရိယမဂ်ဖိုလ် တရားထူးများ
ကို ရသွားကြမှာ ယုံမှားမရှိ သေချာပါတယ်။

ယခု ဘုန်းကြီး ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း သဘောပေါက်နား
လည်ကြတဲ့ အတွက် ဓမ္မစကြာ တရားဦးကို နာနေကြတဲ့
ပရိသတ်ထဲမှ အရှင်ကောဏ္ဍညဟာ သူသန္တာန်၌ ထင်ရှားဖြစ်
ပေါ်နေဆဲ ဖြစ်တဲ့ ကြားမှု သိမှု ကြည်ညိုမှု ဝမ်းမြောက်မှု
တွေထိမှု မြင်မှု စသည်ကို ရှုလျက် ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်များကို
ဖြစ်ပွားစေပြီး သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့ပါ
တယ်။ အဲဒီလိုရောက်ပုံကိုတော့ တော်တော်ကြာမှ ထပ်ပြော
ပါဦးမယ်။

၁၈-ကုဋေသော ဗြဟ္မာတွေလဲ နည်းတူပင် ရှုပွားပြီး
အရိယမဂ်ဖိုလ် တရားထူးများကို ရသွားကြတယ်။ “အပရိမာ-
ဏာ စ ဒေဝတာယော အဘိသမိံ သု” လို့ ပြဆိုထားတဲ့
မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိနှင့်အညီ အတိုင်းမသိ များစွာသော ကာမာ-
ဝစရနတ်တွေလဲ နည်းတူပင် ရှုပွားပြီး အရိယမဂ်ဖိုလ် တရား
ထူးများကို ရသွားကြတယ်။ အဲဒီလို တရားထူး ရသင့်ရထိုက်
တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တရားထူးများကို ရသွားကြပြီ ဖြစ်တာကလဲ

တကြောင်း၊ ဟောသင့်တဲ့ တရားက ပြည့်စုံ သွားတာကလဲ တကြောင်း-ဒီအကြောင်း နှစ်ပါးကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန သုတ္တန်တရားတော်ကို ခုတင်က ဘုန်းကြီး ရွတ် ပြခဲ့တဲ့ နိဂုံးချုပ်စကားဖြင့် အဆုံးသတ်တော် မူလိုက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နိဂုံးကမ္ပတ် အဆုံးသတ်တော်မူကြောင်းနှင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတော်တို့က နှစ်သက်အားရ သဘောကျတော်မူ ကြောင်းများကို ပဌမ သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်များက ဒီလို မှတ်တမ်းတင်တော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

သံဂါယနာ မှတ်တမ်း

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ၊ အတ္တမနာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။
ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒန္တိ။

ဣဒံ-ဤ ပြဆိုခဲ့သော “ဒွေ မေ ဘိက္ခုဝေ အန္တော ပဗ္ဗ-
ဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ”-မှ စ၍ “နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဗဝေါ”တိုင်
အောင် ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန သုတ္တန်တရားတော်ကို၊ ဘဂဝါ-မြတ်
စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-တရားဦးအနေအားဖြင့် ဟောကြား
တော်မူခဲ့ပါသည်။ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု-ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်း
တော်တို့သည်၊ အတ္တမနာ-ဝမ်းမြောက်သောစိတ် ရှိကြကုန်
လျက်၊ ဘဂဝတော ဘာသိတံ-မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား
သည့် စကားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒ-နှစ်သိမ့်အားရ သဘောကျ
သမှု သာဓုခေါ်ကာ လက်ခံတော်မူကြပါသည်။ ဣတိ
ဤတွင် တရပ် အပြီးသတ်ပါသည်။

အဲဒီကနောက် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် တရားထူး ရပုံကို
လဲ သံဂါယနာတင်မထေရ်မြတ်တို့က ဒီလို မှတ်တမ်းတင်ပြီး
ဖော်ပြတော်မူခဲ့ကြပြန်ပါတယ်။

ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘညမာနေ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ ဝိရဇံ ဝိတမလံ ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ “ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ။

စ ပန-မှတ်သားဘွယ်အထူးကား၊ ဣမသ္မိံ ဝေယျာကရဏသ္မိံ-ဤဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ကို၊ ဘညမာနေ-ဟောနေစဉ်၊ ဝါ-ဟောပြီးခါစဉ်၊ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ-အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်အား၊ ဝိရဇံ-မြူကင်းသော၊ ဝိတမလံ-အညစ်အကြေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခု-သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟူသော တရားမျက်စိသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပေါ်လေပြီ၊ (ကိန္တိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်းဟူမူ) သမုဒယဓမ္မ-ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော တရားသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ သဗ္ဗံ - ထိုအလုံးစုံသည်၊ နိရောဓဓမ္မ-ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လေပြီ။

ဒီ မှတ်တမ်းစကားမှ ဆိုလိုရင်း အတိုချုပ်ကတော့ အရှင် ကောဏ္ဍည သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ် ဆိုတာပါပဲ၊ ဘယ်အချိန်အခါ ရောက်ပါသလဲ ဆိုတော့ ဘညမာနေ-ဘဏိယမာနေ-ဟောနေစဉ် ဟောနေတုန်းမှာ-တဲ့၊ ဒီ ဓမ္မစကြာတရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောနေစဉ် ဟောနေတုန်းမှာပဲ သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒါက သူပါဠိရင်းအတိုင်း သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် တိတိကျကျ ပြန်တဲ့အနက်ပါပဲ၊ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာမှာ ဒီအတိုင်းပဲ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာမှာတော့ ဒီပုဒ်ကို ပစ္စုပ္ပန်၏အနီး အတိတ်ကာလဟော ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုပြီး

ပိုင်း] တရားနာယင်း အရှင်ကောဏ္ဍည တရားထူးရပုံ ၄၄၃

တော့(ဘဏိတေ-ဟောအပ်ပြီးလတ်သော်)ဆိုတဲ့ အနက်ကို ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးကလဲ (ဝါ-ဟောပြီး ခါစဉ်-လို့)တနည်း အနက်ပြန်လိုက်ပါတယ်။

တရားနာယင်း အရှင်ကောဏ္ဍည တရားထူးရပုံ

အရှင် ကောဏ္ဍညဟာ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတဲ့ တရား ထဲက မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သရုပ်ထုတ်ဖော်ပြစဉ် ကလဲ အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေပြီး သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရနိုင်ပါတယ်။ သစ္စာလေးပါး သရုပ်ကို ကြားနာ ရတဲ့အခါလဲ အဲဒီ သစ္စာလေးပါးကို သိသင့်တဲ့ အတိုင်း သိအောင် ရှုပြီး မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရနိုင်ပါတယ်။ အထူး အားဖြင့် ဆိုယင်တော့ “ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိအပ်သည့်တရား၊ မဂ္ဂကို ပွားစေအပ်သည့်တရား” ဆိုတာကို ကြားနာရတဲ့အခါမှာ ဒုက္ခသစ္စာ ဆိုတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေကို ရှုသိပြီး ဝိပဿနာမဂ္ဂင် တွေကို ပွားစေသောအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက် ရန် အလွန်နီးစပ်ပါတယ်။

ဒုက္ခကို ရှုသိပြီး ပွားစေပုံကဟော့ ဟုတ်သံကို ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ကြားမှုကို ရှုသိပြီးဟော့လဲ တကယ်ဖြစ်ပျက်တဲ့ သဘော၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမျိုးကို သိလျက် မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကို ပွားစေနိုင်ပါတယ်။ ဟောတဲ့ တရား၏ အနက်ကို သိမြင်သဘောကျတာကို ရှုသိပြီးဟော့လဲ ပွားစေနိုင်ပါတယ်။ ကြည်ညိုဘွယ် အသံတော်နှင့် ကြည်ညိုဘွယ် တရားတော်ကို ကြားရသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ကြည်ညိုတာကို ရှုသိပြီးဟော့လဲ ပွားစေနိုင်ပါတယ်။ ကြည်ညိုပြီး ဝမ်းမြောက်မှုဟော့လဲ ပွားစေ

ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နေတဲ့အခါ ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိကို ရှုသိပြီးတော့လဲ ပွားစေနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီ ပီတိရှုသိပြီး ပွားစေ ပုံကတော့ အလွန်ပဲ နီးစပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပါဠိတော်များ မှာ တရားနာပရိသတ်တို့ သန္တာန်၌ (ကလ္လစိတ္တ-ခံကျန်းတဲ့ စိတ်ဖြစ်နေတဲ့အခါ၊ မုဒ္ဓစိတ္တ-နူးညံ့တဲ့စိတ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ၊ ဝိနိဝရဏစိတ္တ-နိဝရဏကင်းတဲ့စိတ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ၊ ဥဒဂ္ဂစိတ္တ- ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့စိတ် ဖြစ်နေတဲ့ အခါ၊ ပသန္နစိတ္တ-ယုံ ကြည်တဲ့စိတ်-ကြည်ညိုတဲ့စိတ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ) မြတ်စွာဘုရားက သစ္စာလေးပါးကို ဟောပြသဖြင့် တရားထူး ရသွားကြကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မိမိ ကိုယ်တိုင်းက တွေ့ထိ မှု၊ အဆိုးအကောင်း ခံစားမှု၊ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်မှု စသည် တွေကိုလဲ ရှုသိပြီးတော့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေနိုင်ပါတယ်။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့ ကြားမှုအစရှိသော ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်တွေဟာ အမည်ပညတ်မျှ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်ဖြစ် တကယ်ရှိနေတဲ့ ပရမတ်တရားအစစ်တွေပဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ အဲဒီ ပရမတ်တရားတွေပဲ။ ပိုင်းခြားသိအပ်တဲ့ ပရိညေယျ-ဒုက္ခ သစ္စာ ဆိုတာလဲ ဒီ ပရမတ်တရားတွေပဲ။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ ကို ပိုင်းခြား၍ သိရမည်လို့ ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်နှင့် အညီ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း အဲဒီ ဒုက္ခတရားတွေကို အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသိတယ်။ အဲဒီလို သိတိုင်း သိတိုင်း နိစ္စ သုခ အတ္တအနေဖြင့် ထင်မှားပြီး နှစ် သက်မည့်တဏှာဟာ ဖြစ်ခွင့် မရှိပဲ ကင်းကင်း သွားတယ်။ အဲဒါဟာ သမုဒယကို ပယ်အပ်သည်လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း တဒင်္ဂ ပဟာန်ဖြင့် ပယ်ပယ်သွားတာပဲ။ အဲဒီလို သိရတဲ့ အာရုံမှာ

မသိမှု သိမှားမှု အဝိဇ္ဇာမှ စ၍ ကိလေသာကံ ဝိပါက် ဖြစ်ခွင့် မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်း ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနီရောစ ပဲ။ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း အဲဒီတဒင်္ဂနီရောစကို ပြီးစေလျက် ဆိုက်ရောက်တယ်။ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တရား တွေ ပွားနေပုံကိုတော့ အထူး ပြောစရာမလိုပါဘူး။ အဲဒီလို ကြားမှု စသည်ကို ရှုသိပြီး သစ္စာလေးပါးကို သိသင့်သည့် အတိုင်း သိသော ဝိပဿနာကို ပွားစေလျက် အရှင်ကောဏ္ဍည ဟာ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ကြားနာနေစဉ်မှာပင် သောတာ ပတ္တိမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွား တယ်။ သို့မဟုတ်၊ တရားပြီးဆုံးသွားခါစ၌ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်-လို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

မင်္ဂလာ၌ မြူအညစ်အကြေး ကင်းပုံ

အဲဒီလို ဖြစ်ရာမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို (ဝိရဇံ) မြူ ကင်းတယ်။ (ဝီတမလံ) အညစ်အကြေးကင်းတယ်လို့ ချီးမွမ်း ဂုဏ်ပြုထားပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဘယ်လို မြူကင်းတာလဲ၊ ဘယ်လို အညစ်အကြေး ကင်းတာလဲလို့ စဉ်းစားစရာရှိတယ်။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာမှာ ဖွင့်ပြထားတာကတော့ အပါယ်လား ကြောင်းဖြစ်တဲ့ ရာဂစသော မြူကင်းတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပီစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ အညစ်အကြေး လုံးဝ ကင်းတယ်လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်အပ်တဲ့ ကိလေသာကို မြူ အညစ်အကြေး အဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုတာပါပဲ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတာကတော့ မြူဆိုတာလဲ ရာဂစသည် ပဲ။ အညစ်အကြေးဆိုတာလဲ ရာဂစသည်ပဲ ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ ဖွင့် ပြပြီးတော့ ရာဂစသည်ဟာ လွှမ်းမိုးတတ်သောကြောင့် မြူမည်

တယ်။ ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် အညစ်အကြေးမည်တယ် လို့လဲ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ စဉ်းစားစရာ ရှိလာပြန် တယ်။ ဒီ မြူအညစ်အကြေးတွေက ဓမ္မစက္ခုခေါ်တဲ့ မဂ်ဉာဏ်နဲ့ မယှဉ်တာကို ကင်းတယ်လို့ ဆိုလိုတာလား။ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မသိမမြင်နိုင်အောင် မနှောင့်ယှက်နိုင်တာကို ဆိုလိုတာလားလို့ စဉ်းစားစရာ ရှိလာပြန်တယ်။ မဂ်ဉာဏ်ဆိုတာ ကိလေသာတို့နှင့် ယှဉ်စပ်ခြင်း လုံးဝမရှိသောကြောင့် မယှဉ် တာကိုတော့ မဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မသိမမြင်နိုင်အောင် မနှောင့်ယှက်နိုင်တာကိုပင် “ကိလေသာ မြူကင်းတယ်၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးကင်း တယ်” လို့ ယူဘိရှိပါတယ်။

မနှောင့်ယှက်နိုင်ပုံကတော့ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ် သည့် ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့နှင့် အပါယ်လားကြောင်း ရာဂစသည် တို့ အားရှိနေသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဝိပဿနာရှုနေသော် လဲ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်နိုင်သေးဘူး။ မျက်စိမှာ တိမ်သလာက ဖုံးကွယ်နှောင့်ယှက်နေလို့ အဆင်း ကို မမြင်နိုင်သလိုပေါ့။ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါ မှာ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် အပါယ်လားကြောင်း ရာဂစသည် တွေဟာ အားနည်းသွားတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မမြင် နိုင်အောင် မနှောင့်ယှက်နိုင်တော့ဘူး။ မျက်စိမှာ တိမ်သလာ ပါးသွားတဲ့အခါ မမြင်နိုင်အောင် မဖုံးကွယ် မနှောင့်ယှက်နိုင် သလိုပေါ့။ အဲဒီလို အခါမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်က နိဗ္ဗာန် ကို မျက်မှောက်တွေ့မြင်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန် ကို မြင်ပြီး ဖြစ်ပေါ်နိုင်လောက်အောင် အစွမ်းသတ္တိရှိတာကို

ပင် (ဝိရဇ) မြူကင်းတယ်၊ (ဝီတမလ) အညစ်အကြေးကင်း
တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်လို့ ယူသင့်ပါတယ်။

ဝိပဿနာဖြင့် အစွမ်းကုန်ပယ်ပြီးမှ မဂ်ဉာဏ်က ပယ်သည်

ဒီလို ယူခြင်းဖြင့် မဗ္ဗစက္ခု-တရားမျက်စိ ဆိုတာနှင့်လဲ သင့်
လျော်ညီညွတ်ပါတယ်၊ (တဿ တံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဝိနာသယမာနံ
ယဿ တံ တံ လောကီယလောကုတ္တရဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) လို့
ဆိုတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်(ဒု-၃၃၀) (ပဌမံ လောကီယဉာဏေန ယထာ-
ဗလံ ပဟိနမေဝ လောကုတ္တရဉာဏံ ပဇဟတိ) ရှေးဦးစွာ
လောကီဝိပဿနာဉာဏ်က အစွမ်းအားရှိသမျှ ပယ်ထားပြီး
သာဖြစ်တဲ့ ကိလေသာကို လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ်က အမြစ်
ပြတ်ပယ်သည်-လို့ ဆိုတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာတို့နှင့်လဲ ညီပါ
တယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်ကပဲ မဂ်ဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်

ဒီနေရာမှာ အထူးသတိပြုစရာကတော့ လောကုတ္တရာမဂ်
ဉာဏ် ဆိုတာလဲ တခြားက လာပြီး ဖြစ်ပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး၊
ရှေးရှေးစိတ်မှ ဆက်ခံပြီး နောက်နောက်စိတ်များ ဖြစ်လာ
သလို ဝိပဿနာဉာဏ်မှ ဆက်ခံပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ကေတ္တု
နည်းအရအားဖြင့် ဆိုရင် ဝိပဿနာဉာဏ်ကပဲ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်
လာတယ်လို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါကို အထူးသတိပြုရမယ်။
ဒါကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့် အင်အားနည်း
နေတဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာအစရှိသော ကိလေသာမြို့ အညစ်
အကြေးတွေဟာ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်အောင် မဖုံးကွယ် မနေ့နှင့်

ယှက်နိုင်တာကိုပင် မြို့ အညစ်အကြေး ကင်းတယ်လို့ ဆိုလိုကြောင်း မှတ်ယူသွားပါ။

မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဗြဟ္မာယုသုတ် (၃၄၆)မှာ အောက်မဂ်သုံးပါးကို ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိလို့ ဆိုတယ်။ ဥပရိပဏ္ဏာသ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ် (၃၂၇)မှာ အရိယမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် လေးပါးကို ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိလို့ ဆိုပါတယ် တဲ့။ အဲဒီအထက်မဂ်ဉာဏ်များကို “မြို့ အညစ်အကြေး ကင်းတယ်” လို့ ဆိုရာတွေမှာလဲ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမရာဂ ဗျာပါဒ စသည်တို့ အင်အားနည်း၍ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်အောင် မနှောင့်ယှက်နိုင်တာကိုပင် (ဝိရဇ ဝိတမလ) ဆိုတယ်လို့ ယူသင့်ပါတယ်။ ယခုလို နက်နက်နဲနဲ စိစစ် ပြောဆိုနေရတာကလဲ တခြားကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတာ တခြားမှ လာပြီးဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်မှပင် ပကတူပနိဿယအစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ဆိုတာ နားလည်စေချင်လို့ပါ။

အဲဒီ ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိခေါ်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်က ဘယ်လိုဖြစ်သလဲလို့ ဆိုတော့-ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ-ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိတဲ့ တရားဟူသမျှဟာ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိတာချည်းပဲလို့ သိမြင်လျက် ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ အဲဒီလို သိမြင်တာက နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည် ဖြစ်ခိုက်မှာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ဖြစ်ဖြစ်ပြီးချက်ခြင်းပင် ပျက်ပျက်သွားတာကိုချည်း တွေ့နေရတဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသမျှဟာ ချုပ်ပျက်သွားတာချည်းပဲလို့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်တာကတမျိုးပဲ။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်

စုံတဲ့အခါမှာ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ (ပဝတ္တခေါ်) ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ခဏမစဲ ပျက်ပျက်သွားတာကို သိသိနေယင်း ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောထဲကို သက်ဝင်သွားသလို သိမြင် သွားတယ်။ အဲဒီလို သိမြင်သွားတာဟာ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ် သဘောကို မျက်မှောက်တွေ့ပြီး သိမြင်သွားတာပဲ။ အဲဒီ အခါ မှာ ဖြစ်ဖြစ်သမျှတွေဟာ အကုန်လုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ် သွားတဲ့အနေဖြင့်ပဲ သိမြင်ရတယ်။ ဒါက အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ပုံတမျိုးပဲ။ ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိခေါ်တဲ့ သောတာ ပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံဟာ ယခုပြောခဲ့တဲ့ သိမြင်ပုံနှင့်မျိုးထဲမှာ ဒုတိယသိမြင်ပုံအတိုင်း သိမြင်ပြီး ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ဒါ ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်တဲ့အခါမှာ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတွေ အကုန်လုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သဘောထဲသို့ ရောက်သွားတဲ့အနေဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီလို သောတာ ပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်သွားယင် ဖြစ်ပေါ်သမျှဟာ ချုပ်ပျက် တာချည်းပဲလို့ သိတဲ့ ဉာဏ်အမြင်လဲ ခိုင်မြဲသွားတာပဲ။ အ ထက်မဂ်ဉာဏ်များဖြင့် သိပုံလဲ နည်းတူပါပဲ။ ဒါကြောင့် စူဠ ရာဟုလောဝါဒသုတ်မှာ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးလုံး ဖြစ်ပုံကို (ဝိရဇံ ဝိတမလံ ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ)လို့ထပ်တူပဲ ပြဆိုထားပါတယ်။

မဂ်ဉာဏ်၏ အာရုံနိဗ္ဗာန်မှာ ရုပ်နာမ်အားလုံး ချုပ်ကြောင်း

ဒီနေရာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးက စူဠနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ၌ “သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုနှင့် ဝိစိ- ကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခုဆိုတဲ့ ဒီ အကုသိုလ်စိတ် ၅-ခု ချုပ် တဲ့အကြောင်း” ပြဆိုထားတာကို အကိုးအကား သာဓကပြု

ပြီးတော့ “သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ခဏ၌ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ အားလုံး ချုပ်ငြိမ်းနေတာကို တွေ့ရတယ်” ဆိုတာကို ပစ်ပယ်ပြီး ပြောဟော ရေးသားထားတယ်။ သူ့အယူအဆက “သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၅-ခု၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်က အာရုံပြု သိမြင်ရမယ်” လို့ ယူဆထားဟန် တူပါရဲ့။ အဲဒါကတော့ အလွန်လွဲမှားနေတဲ့ အယူအဆပါပဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်-နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အကုသိုလ် တစိတ် တပိုင်းမျှ ချုပ်ခြင်းကိုလဲ ဆိုတာမဟုတ်ဘူး။ ရုပ်တရား နာမ်တရား တစိတ်တပိုင်းမျှ ချုပ်ခြင်းကိုလဲ ဆိုတာမဟုတ်ဘူး။ အမှန်မှာတော့ ကိလေသာ ကံ ဝိပါက်ဆိုတဲ့ ဝဋ်သုံးပါးလုံး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သဘောကိုသာ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုတာပဲ။ အဲဒီတော့ အရိယမဂ်ဖိုလ်က ဘာကို အာရုံပြုသလဲလို့ မေးယင်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတယ်လို့ ဖြေရမှာပဲ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာကလဲ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့သဘောပဲ။ ဒီတော့ “သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဖြစ်ခိုက်မှာ သိစရာရော သိတာရော ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်နေတာကိုသာ တွေ့နေရတယ်” ဆိုတာဟာ သဘာဝကျတဲ့ အစစ်အမှန် တွေ့သိပုံပဲ။

သေသေချာချာ သတိပြုပြီး ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ယင် အဲဒီစူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ အဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ခံ ပါရာယဏဝဂ် အဇိတသုတ်မှာပဲ “ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ-ဤနိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်၌ ထို နာမ်ရုပ် အားလုံးချုပ်တယ်” လို့ ဆိုထားတာကို ထင်ရှား တွေ့နိုင်ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ “သောတာပတ္တိမဂ်၏ အာရုံနိဗ္ဗာန်နှင့် အထက်မဂ်များ၏ အာရုံနိဗ္ဗာန်ဟာ အတူတူ

ပဲလား၊ ကဲ့ပြားပါသလား”လို့ မေးယင်လဲ “အတူတူပါပဲ၊ မကဲ့ပြားပါဘူး”လို့ ဖြေရမှာပဲ။ အကယ်၍ သောတာပတ္တိမဂ်က အကုသိုလ်စိတ် ၅-ခု ချုပ်တာကိုသာ အာရုံပြုတယ်၊ အခြားမဂ်များကလဲ သူတို့ပယ်တဲ့ ဇိတ်များချုပ်တာကို အာရုံပြုတယ်ဆိုယင် မဂ်လေးပါး၏ အ ရုံနိဗ္ဗာန်တွေဟာ ၄-ပါး ကဲ့နေမှာပေါ့၊ အဲဒီလို မကဲ့ပြားပါဘူး၊ တပါးတည်းသော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုကြောင်း အလွန်အလွန် ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် “သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်က အကုသိုလ်စိတ် ၅-ခု ချုပ်ခြင်းကိုသာ အာရုံပြုသ်မြင်ရမယ်”လို့ ယူဆချက်ကို အလွန်လွဲမှားတယ်လို့ ဆိုခဲ့တာပါပဲ။ မိစင်ချက်တွေ များနေတာနဲ့ မူလအကြောင်းရင်း အဆက်ပြတ်သွားတယ်၊ ဒါကြောင့် မူလအကြောင်းရင်း ပါဠိအနက်ကို ပြန်ပြီး ပော်လိုက်ကြဦးဦး။

ဣမသ္မိံ ဝေယျာကရဏသ္မိံ-ဤ ဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်ကို၊ ဘညမာနေ-ဟောနေစဉ်၊ ဝါ-ဟောပြီးခါစဉ်၊ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ-အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်အား၊ ဝိရဇံ-မြူကင်းသော၊ ဝိတမလံ-အညစ်အကြေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခုံ-သောတာပတ္တိဉာဏ်ဟူသော တရားပျက်စိသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပေါ်လေပြီ၊ (ကန္တိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်းဟူမူ) သမုဒယဓမ္မ-ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော တရားသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသည်၊ နိရောဓဓမ္မန္တိ-ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်ဟု ဖြစ်ပေါ်လေပြီ။

ဟောတဲ့တရားကို သဘောကျရုံနဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်တာ
မဟုတ်ပါလား

ဒီနေရာမှာ စောဒကတက်စရာ ရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့-ယခုရှုတ်ပြတဲ့ ပါဠိအနက်ထဲမှာ အရှင် ကောဏ္ဍည ဝိပဿနာရှုကြောင်းမပါဘူး မဟုတ်ပါလား။ ဓမ္မစကြာသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားဟောနေတုန်း (သို့မဟုတ်) ဟောပြီ ခါစမှာ ဓမ္မစက္ခုခေါ်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်းသာ ပါတယ်မဟုတ်ပါလား။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတဲ့ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို သဘောကျပြီး သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တာမဟုတ်ပေဘူးလား။ အဲဒီလိုဆိုတော့ အရှင်ကောဏ္ဍည ဝိပဿနာရှုပုံတွေကို ပြတာဟာ ပိုမနေပေဘူးလားလို့ စောဒကတက်စရာ ရှိပါတယ်။ မပိုပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်-ဒီ ဓမ္မစကြာသုတ်ထဲမှာပဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပူးစေအပ်တယ်လို့လဲ ဟောထားတယ်။ ဒုက္ခေ ဉာဏံ-စသော သမ္မာဒိဋ္ဌိအဖွင့် ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာတို့ကို ရှုပြီး သိရမယ်လို့လဲ ပြဆိုထားတယ်။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေက ပြည့်စုံမှ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တယ်လို့ ပြဆိုသားချက်တွေလဲရှိတယ်။ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မဆိုတဲ့ တရားလေးပါးထဲက တပါးပါးကိုမျှ မရှုယင် ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ အတိအလင်း ပြဆိုထားတာလဲ ရှိတယ်(တတိယပိုင်း နှာ ၁၆၈-မှာ သာဓကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါပြီ)။ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ဖြစ်ပွားစေမှ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ဖြစ်ကြောင်းလဲ ပါဠိအထင်အရှားရှိတယ် (နှာ ၁၆၀-၌ပြခဲ့ပြီ)။ အဲဒီလို အကြောင်းများစွာတို့ အရအားဖြင့် ဝိပဿ

နာမဂွင်ကို မပွါးစေပဲ အရိယမဂွင် ဖြစ်ရိုးမရှိသောကြောင့် တရားနာယင်း ဝိပဿနာမဂွင်ပွါးစေပုံကို သိနားလည်ကြစေရန် တကယ်လိုနေတဲ့အတွက် ထုတ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ထုတ်ဖော်ပြတဲ့နည်းများထဲက တနည်းနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုလျက် တခဏအတွင်းမှာပင် သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူတယ်လို့ မှတ်ကြရမယ်။

အရှင်ကောဏ္ဍည ' သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ရပုံကို ပြပြီးတဲ့နောက် ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်အား ကောင်းချီးပေးပုံ စသည်များကို သံဂါယနာတင်မသေရံမြတ်တို့က ဒီလို ပြထားကြပါတယ်။

နတ်ဗြဟ္မာတို့ ကောင်းချီးပေးပုံ

ပဝတ္တိတေ စ ပန ဘဂဝတာ ဓမ္မစက္ကေ ဘုဗ္ဗာ ဒေဝါ သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ “တေ ဘဂဝတာ ဗာရာဏသီယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋ္ဌိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ” ဟိ။

စ ပန-အထူးမှတ်ဖွယ်ကား၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဓမ္မစက္ကေ-တရားစက်ဘီးကို၊ ပဝတ္တိတေ-လည်စေအပ်ပြီးလတ်သော်၊ (တရားစက်ဘီးဆိုတာ တရားကို ထိုးထွင်းသိတော်မူတဲ့ ပဋိဝေဓဉာဏ်နှင့် ဟောသင့်တဲ့ အခြင်းအရာ စသည်ကို သိတော်မူတဲ့ ဒေသနာဉာဏ်-ဒီဉာဏ် ၂-ပါး ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားကို ဟောတော်မူခြင်းဖြင့် ထိုတရားစက်ဘီးကို လည်စေ

သည် မည်ပါသတဲ့။ တနည်း အနက်ပြန်ရလျှင်) ဓမ္မစက္ကေ-
ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို၊ ပဝတ္ထိတေ-ဟောအပ်ပြီး လတ်
သော်၊ ဘုမ္မာ ဒေဝါ-မြေပြင်၌ တည်သော နတ်တို့သည်၊
သဒ္ဓိ-ကောင်းချီး ပေးသံကို၊ အနုဿာဝေသုံ-တပြိုင်နက်
ကြွေးကြော်ကြလေကုန်ပြီ၊ (ကိန္တိ-အဘယ်သို့နည်းဟူမူ)

လောကသ္မိံ -လောက၌၊ အပ္ပဋ္ဌိငတ္ထိယံ သမဏေန ဝါ
ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မနာ ဝါ
ကေနစိ ဝါ-သမဏအမည်ခံသဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏအမည်ခံသ
ဖြစ်စေ နတ်ဖြစ်စေ မာရ်နတ်ဖြစ်စေ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ အခြား
တစုံတယောက်ဖြစ်စေ မပြန်နစ်စေနိုင်-မတားမြစ်နိုင်သော၊
အနုတ္တရံ-သူထက်အလွန်အမြတ်မရှိသော၊ ဧတံ ဓမ္မစက္ကံ-ဤ
တရားစက်ကို၊ ဝါ-ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို၊ ဘဂဝတာ-
မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗာရာဏသီယံ-ဗာရာဏသီ မြို့နယ်ဖြစ်
သော၊ ဣသိပတန မိဂဒါယေ-ဣသိပတနမည်သော မိဂဒါ
ဝုန်တော၌၊ ပဝတ္ထိတံ-လည်စေအပ်-ဟောတော်မူအပ်လေပြီ၊
ဣတိ-ဤသို့ ကြွေးကြော်ကြလေကုန်ပြီ။

ဘုမ္မာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓိံ သုတံ စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝါ
သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ။ပ။စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓိံ
သုတံ တာဝတိံ သာ ဒေဝါ။ပ။ယာမာ ဒေဝါ။ပ။တုသိတာ
ဒေဝါ။ပ။ နိမ္မာနရတီ ဒေဝါ။ပ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိ ဒေဝါ။ပ။
ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါ သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ “ဧတံ ဘဂဝတာ
ဗာရာဏသီယံ ဣသိပတန မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ
ပဝတ္ထိတံ အပ္ပဋ္ဌိငတ္ထိယံ သမဏေန ဝါ။ပ။ကေနစိ ဝါ
လောကသ္မိံ”န္တိ။

ဘုမ္မာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓံ သုတံ-မြေတည်နတ်တို့၏ ကောင်းချီးပေး ကြွေးကြော်သံကို ကြားကုန်၍၊ စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝါ-စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည်၊ သဒ္ဓံ-ကောင်းချီးပေးသံကို၊ အနုဿာဝေသုံ-တပြိုင်နက် ကြွေးကြော်ကြလေကုန်ပြီ။ပ။ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓံ သုတံ-စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ ကောင်းချီးပေး ကြွေးကြော်သံကို ကြားကုန်၍၊တဝတိံ ဒေဝါ-တဝတိံသာ နတ်တို့သည်။ပ။ ယာမာ ဒေဝါ-ယာမာ နတ်တို့သည်။ပ။တုသိတာ ဒေဝါ-တုသိတာ နတ်တို့သည်။ပ။နိမ္မာနရတိ ဒေဝါ-နိမ္မာနရတိ နတ်တို့သည်။ပ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ ဒေဝါ-ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ နတ်တို့သည်။ပ။ ဗြဟ္မကာယိက ဒေဝါ-ဗြဟ္မာ နတ်တို့သည်၊ သဒ္ဓံ-ကောင်းချီးပေးသံကို၊ အနုဿာဝေသုံ-တပြိုင်တည်း ကြွေးကြော်ကြလေကုန်ပြီ။ (ကိန္တိ-ဗဒ္ဓာယ်သို့နည်းဟူမူ)

လောကသ္မိံ - လောက၌၊ အပုဋ္ဌိဝတ္တိယံ။ပ။ကေနစိ ဝါ-သမဏ အပည်ခံယူ ဖြစ်စေ။ပ။ အခြားတစုံတယောက် ဖြစ်စေ မပြန်နစ်ခေအိုင် မတားမြစ်နိုင်သော၊ အနုတ္တရံ-သူထက်အလွန် အမြတ်မရှိသော၊ တေ ဓဇ္ဇာက္ခိ - ဤတရားစက်ကို၊ ဝါ - ဤဓမ္မစကြာဘုရားတော်ကို၊ ဘဝတံ - မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗာရာဏသီယံ ဣဒံပတနေ မိဂဒါယေ - ဗာရာဏသီပြို့နယ်ဣဒံပတန မည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌၊ ပဝတ္တိတံ လည်စေအပ် ဟောတော်မူအပ်လေပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြွေးကြော်ကြလေကုန်ပြီ။

ဣတိဟ တေန ခဏေန တေန မဟုတ္တေန ယာဝ
ဗြဟ္မလောကာ သဒ္ဓေါ အဗ္ဗဂ္ဂစ္ဆိ။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဣဟ-ဤလောက၌၊ တေန ခဏေန-
ထိုခဏဖြင့်၊ တေန မဟုတ္တေန-ထိုမဟုတ်ဖြင့်၊ သဒ္ဓေါ-
ကောင်းချီး နှမော် ကြွေးကြော်သံသည်၊ ယာဝ ဗြဟ္မ-
လောကာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်၊ အဗ္ဗဂ္ဂစ္ဆိ-ပြန်နဲ့ တက်
လေပြီ။

တေန လယေန ပဋိသံ-အဋ္ဌကထာ၌ မရှိ

[အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ လက်ဖျစ် ဆယ်တွက် ကာလကို ခဏ
၁-ခုဟု ဆို၏၊ ၁၀-ခဏကို လယ ၁-ခု၊ ၁၀-လယကို ခဏ
လယ ၁-ခု၊ ထို ခဏလယ ၁၀-ကို ၁-မဟုတ် ဟူ၍လည်း
ဆို၏၊ ထိုအဆို အရ အားဖြင့် တစ်မဟုတ် ကာလသည် ခဏ
ပေါင်း တထောင်မျှ ရှိနေရာတွင် အဘယ်သို့ ယူသင့်ပါသနည်း
ဟူမူ-ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ “တေန ခဏေနာတိ ၀စနံ-
ထိုခဏဖြင့်-ဟူသော စကားကို၊ ဝိသေသေတွာ-အထူးပြု၍၊
တေန မဟုတ္တေနာတိ-ထိုမဟုတ်ဖြင့် ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပေ
သည်၊ မဟုတ္တသင်္ခါ တေန-မဟုတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ခဏေန-
ခဏဖြင့်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဤသို့ ဆိုလို၏၊ န ပရမတ္ထ-
ခဏေန-အစစ်အမှန် ခဏဖြင့် မဟုတ်ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုလို
ပေ၏”ဟု ဖွင့်ပြထားသည်။ ထိုခဏဖြင့် ဟူရာ၌ လက်ဖျစ်
ဆယ်တွက် ခဏကို မဆိုလို၊ မဟုတ်ခဏကိုသာ ဆိုလိုပါသတဲ့၊
ဤပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် တေန လယေန-
ဟူသော ပါဌ် မရှိသော သီဟိုဠ်မှ ယိုးဒယားမှ ကမ္ဘောဒီးယား

မူတို့က သာ၍ သင့်ပေသည်။ ထိုသာ၍ သင့်သော မူကို ဤ၌ ပြဆိုလိုက်ပါသည်။ အမှာစကား။]

မြေလျင်လှုပ်ခြင်းနှင့် အရောင်အလင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

အယဉ္ဇ ဒသသဟဿိ လောကဓာတု သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ သမ္ပဝေဓိ၊ အပ္ပမာဏော စ ဥဠာရော ဩဘာသော လောကေ ပါတုရဟောသိ အတိက္ကမ္ပ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝန္တိ။

အယဉ္ဇ ဒသသဟဿိ လောကဓာတု-ဤတသောင်းသော လောကဓာတ်သည်လည်း၊ သင်္ကမ္ပိ-တက်၍ တက်၍လှုပ်၏၊ (ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ-အထက်သို့တက်လျက်၊ သုဠကမ္ပိ-ကောင်းစွာ လှုပ်၏-ဤ ပဋိသံ-ဌနှင့်အညီပင်) သမ္ပကမ္ပိ-တက်၍ သက်၍ လှုပ်၏၊ (ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ အစော ဩက္ကမန္တိ သုဠ ပကမ္ပိ-ယင်း ဌပင်) သမ္ပဝေဓိ-အရပ်လေးမျက်နှာသို့ ခါရမ်းလျက် လှုပ်၏၊ (စတုဒ္ဓိသာ ဂစ္ဆန္တိ-အရပ် လေးမျက်နှာသို့ သွား လျက်၊ သုဠ ပဝေဓိ-ကောင်းစွာ တုန်လှုပ်၏-ယင်းဌပင်)။ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော-အတိုင်းမသိ ပြန့်ပြောသော၊ ဩဘာ သော စ-ဒေသနာဉာဏ်တော်ကြောင့် ဖြစ်သော အရောင် အလင်းသည်လည်း၊ အတိက္ကမ္ပ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ-နတ် ဗြဟ္မာတို့၏ အရောင်အလင်း အာနုဘော်ကို ကျော်လွန်၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ် လေ ပြီ။ ဣတိ-ဤတွင် စကားတရပ်ပြီးသည်။

မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်းကျူးတော်မူပုံ

အထ ခေါ် ဘဂဝါ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ “အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော”

တိ။ ဣတိ ဟိဒံ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ “အညာသိ-
ကောဏ္ဍညော” တေဝ နာမံ အဟောသိတိ။

အထ ခေါ-ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောပြီးခါစ၊ အရှင်
ကောဏ္ဍညအား သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ် ဟူသော တရား
မျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ပြီးခါစ ထိုအခါကာလ၌၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာ
ဘုရားသည်၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော အညာသိ
ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညောတိ-အချင်းတို့ ကောဏ္ဍည သိသွား
ပေပြီတကား၊ အချင်းတို့ ကောဏ္ဍည သိသွားပေပြီတကား
ဟူ၍၊ ဣမံ ဥဒါနံ-ဝမ်းမြောက်ရှင်လန်း ဤဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေ-
သိ-ဝမ်းမြောက်သဖြင့် ကျူးရင့် မြက်ဆိုင်တော်မူလေသည်။
ဣတိ ဟိ-ဤသို့ ဥဒါန်းစကား မြက်ကြား ကျူးရင့်သော
ကြောင့်ပင်လျှင်၊ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ-အရှင်
ကောဏ္ဍညအား၊ အညာသိကောဏ္ဍညော တေဝ-အညာသိ
ကောဏ္ဍည ဟူ၍ သာလျှင်၊ ဣဒံ နာမံ-ဤအမည်သည်၊
အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့လေသည်၊ ဣတိ-ဤတွင် ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန
သုတ် အပြီးသတ်ပါသတည်း။

ယခု နိဂုံးချုပ် အနေနဲ့ ရှုတ်ပြတဲ့ ပါဠိ အနက်ကတော့
မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ် ပါဠိတော်ရှင်းမှာ ရှိတဲ့ ဓမ္မစကြာသုတ်
အဆုံးသတ် စကားပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီ ဓမ္မစကြာတရား
ဟောပြီးတဲ့အခါ ဆင်ခြင် ကြည့်လိုက်တော့ အရှင်ကောဏ္ဍည
သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ် တရားထူး သိသွားတာကို မြင်တော်မူ
တယ်။ အဲဒီအခါ ဝမ်းမြောက်တော်မူတဲ့အတွက် “ကောဏ္ဍည
သိသွားပြီဟေ့၊ ကောဏ္ဍည သိသွားပြီဟေ့” လို့ ဝမ်းမြောက်
စကား မြက်ကြားတော်မူလိုက်ပါသတဲ့။ အဲဒီလို မြက်ကြား

ပိုင်း] အရှင်ကောဏ္ဍည ရဟန်းအဖြစ်လျှောက်တောင်းပုံ ၄၅၉

တာကိုပဲ အစွဲပြုပြီး အရှင်ကောဏ္ဍညကို အများက အညာသိ
ကောဏ္ဍည လို့ ခေါ်ကြပါတယ်-တဲ့။ အဲဒီ သံယုတ်ပါဠိတော်
အရ ဆိုယင်တော့ ဓမ္မစကြာ တရားတော်က ဒီတိုင်ပဲ ပြီးဆုံးပါ
ပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဝိနည်းပါဠိတော် အရ အားဖြင့် ဘိက္ခု သံဃာ
ဖြစ်ထွန်းလာပုံကို ဆက်လက်ပြီး ပြောစရာ ရှိနေပါသေးတယ်။
အဲဒီ ဝိနည်းပါဠိတော် စသည်မှာ ပြဆိုထားတဲ့ တရားစကား
များကိုလဲ ဆက်ပြီး ပြောရဦးမယ်။

အရှင် အညာသိကောဏ္ဍည ရဟန်းအဖြစ် လျှောက်တောင်းပုံ

အထ ခေါ် အာယသွာ အညာသိ ကောဏ္ဍညော ဒိဋ္ဌဓမ္မော
ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠဓမ္မော တိဏ္ဏဝိစိကိန္ဓော
ဝိဂတကသံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အာရပ္ပဗ္ဗယော သတ္ထု
သာသနေ ဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ “လဘေယျာဟံ ဘန္တေ
ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ” ဟိ။

အထ ခေါ်-မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်းကျ။ ပြီးသော ထိုအခါ
၌၊ အာယသွာ အညာသိ ကောဏ္ဍညော-အရှင် အညာသိ
ကောဏ္ဍညသည်၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရား ကို၊ တေ အဝေါစ-
ဤသို့သော စကားကို လျှောက် ဆားလေသည်-တဲ့။ ဘယ်လို
လျှောက်သလဲဆိုတော့၊ ဘန္တေ မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ၊ တပည့်
တော်သည်၊ ဘဂဝတော သန္တိကေ မြတ်စွာဘုရား၏ ထံတော်
၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘေယျံ- ရလိုပါသည်၊ ဥပသမ္ပဒံ -
ရဟန်းပဉ္စင်း အဖြစ်ကို၊ လဘေယျံ-ရလိုပါသည် ဟူသော၊
တေ -ဤတောင်းပန် စကားကို၊ အဝေါစ လျှောက်လေ လေ
သည်-တဲ့။

မိရိုးဖလာဘာသာကို စွန့်ရန် မလွယ်

အရှင်ကောဏ္ဍညမှာ မိရိုးဖလာ ဘာသာတော့ ရှိမှာပဲ။ အဲဒီ ဘာသာကို စွန့်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားထံမှာ ရဟန်းပြု လိုတယ်ဆိုတာ သာမန် ယုံကြည်မှုနဲ့တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ယခု ခေတ်ကာလမှာ အခြား ဘာသာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်က ဗုဒ္ဓသာသနာ တော်မှာ ဝင်ပြီး ရဟန်းပြုဘို့ ဆိုတာ မလွယ်ကူဘူး။ တချို့လူ ဆိုယင် သင်္ကန်း ဝတ်ဖို့တောင် မဟုတ်သေးဘူး။ တရား အားထုတ်ရန် အတွက် သရဏဂုံ သီလ ဆောက်တည်ရမယ် ဆိုတာတောင် မလွယ်ကူပဲ ရှိနေသေးတာပဲ။ အရှင်ကောဏ္ဍည မှ တပါးသော ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်း လေးပါးဟာလဲ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားထံ ရဟန်း ပြုဘို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြဟန် မတူသေးဘူး။ အရှင်ကောဏ္ဍညကတော့ ဘာကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားထံမှာ ရဟန်းပြုဘို့ လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါသလဲလို့ ဆိုတော့ အဲဒီလို လျှောက်ထား တောင်းပန်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတွေ ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မော-အစရှိတဲ့ ဝိသေသန ဂုဏ်ပုဒ်တွေဖြင့် ပြထား ပါတယ်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပုံ

ဒိဋ္ဌဓမ္မော--သိမြင် အပ်ပြီးသော တရားရှိသောကြောင့်လဲ တောင်းပန်ပါတယ်-တဲ့။ သစ္စာ လေးပါးထဲက နိရောဓသစ္စာ ဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားကိုလဲ မျက်မှောက်တွေ့လျက် သိမြင်ပြီး ဖြစ် နေတယ်။ အဲဒီ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်ကို သိမြင်ရတော့ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေကိုလဲ ကြောက်စရာ ဆင်းရဲ အနေနဲ့ မြင်တယ်။ အဲဒီ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကိုပင် နှစ်သက်

သာယာနေတဲ့ တဏှာကိုလဲ ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားကြောင်း အစစ် အနေနဲ့ မြင်တယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-အမြင်မှန် အစရှိသော မဂ္ဂသစ္စာ တရားကိုလဲ အငြိမ်းဓာတ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်း အကျင့် လမ်းကောင်း အစစ်အမှန် အနေနဲ့ မြင်တယ်။ အဲဒီလို သစ္စာ လေးပါး တရားမှန်တွေကို ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်တော့ ဒီတရား တွေကို မြတ်စွာဘုရားဟာ အပြည့်အစုံ တွေ့မြင်ပြီး ဖြစ်တယ် ဆိုတာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲကြီး ယုံကြည် သက်ဝင်တယ်။ အဲဒီလို သက်ဝင် ယုံကြည်ဘာကို အဝေစွပုဿာဒ-ဉာဏ်ဖြင့် တရားကို သိပြီးတော့ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရား ခေါ်တယ်။ ဥပမာအား ဖြင့် ဆေးကောင်းကို မှီဝဲရလို့ ရောဂါပျောက်တဲ့ လူက ဆေး ပေးတဲ့ ဆရာကြီးကို ဆရာကောင်းပဲလို့ သိပြီး ယုံကြည်တာလို ပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မော-သစ္စာ လေးပါးတရားကို ဘုရား ဟောတဲ့ အတိုင်း တွေ့မြင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လဲ ရဟန်း အဖြစ် လျှောက်တောင်းပါတယ်-တဲ့။

ဒိဋ္ဌိ-တွေ့မြင်တယ် ဆိုဘာကလဲ ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်တာ မဟုတ်ပဲ မျက်စိ စသည်ဖြင့် တွေ့မြင်တာလဲ ရှိတဲ့အတွက် ပတ္တ-ဓမ္မော-ရောက်အပ်ပြီးသော တရားရှိသောကြောင့်လို့လဲ ထပ် ပြီးဖော်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ ရောက်ဆိုတာကလဲ ဉာဏ်ဖြင့် ရောက်တာ မဟုတ်ပဲ အခြား ရောက်ခြင်းလဲ ရှိတဲ့ အတွက် ဝိဒိတဓမ္မော-ထင်ရှား သိအပ်ပြီးသော တရားရှိသောကြောင့် လို့လဲ ထပ်ပြီး ဖော်ပြပြန်ပါတယ်။ အဲဒီ ထင်ရှားသိတာကလဲ တစိတ်တပိုင်းမျှ သိတာလဲ ရှိတဲ့အတွက် အကြွင်းမဲ့ ထင်ရှား သိတယ်လို့ သိစေရန် ပရိယောဂါဠဓမ္မော-ထက်ဝန်းကျင် သက်ဝင်၍ သိအပ်ပြီးသော တရားရှိတယ်လို့လဲ ထပ်ပြီး ဖော်

ပြပါသတဲ့၊ အဲဒါတွေဟာ ဟိုခေတ်က ပါဠိဘာသာ စကားအရ စကားပရိယာယ် ကြွယ်ကြွယ်ဝဝနဲ့ ဖော်ပြတာတွေပါပဲ။

အဲဒီလို အရိယသစ္စာ လေးပါးကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ဘို့ သိဘို့ရာ အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ တရားမှန်ကို ကိုယ်တိုင် မသိရသေးယင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်နေတယ် ဆိုပေမဲ့ ယုံမှားမှုက မကင်းသေးပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ယုံမှား ဖြစ်လောက်တဲ့အကြောင်းနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ ဘုရား တရား သံဃာ နဲ့ စပ်ပြီးတော့လဲ ယုံမှားဖြစ်တတ်တယ်။ မိမိ ကျင့်နေတဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာ အကျင့် သိက္ခာနဲ့ စပ်ပြီးတော့လဲ ယုံမှားဖြစ် တတ်တယ်။ တွေ့သင့်သမျှကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ပြီး သိရယင် တော့ ယုံမှားမှုဟာ ကင်းတန်သမျှ ကင်းပါတယ်။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီ ဟာ သမာဓိဉာဏ် အားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ မှတ်သိရတဲ့ရုပ် နဲ့ မှတ်သိတဲ့ စိတ်နာမ်ကို ခွဲခြားပြီးသိတယ်။ အဲဒီကနောက် မျက်စိနဲ့ အဆင်းရှိလို့ မြင်သိမှုဖြစ်တယ် စသည်ဖြင့်လဲ ကိုယ် တိုင် တွေ့ပြီးသိရတယ်။ သွားချင်လို့ သွားမှုဖြစ်တယ် စသည် ဖြင့်လဲ သိရတယ်။ ရှုမှတ်ပြီး မသိလို့ ကောင်းတယ် ထင်တယ်။ ကောင်းတယ်ထင်လို့ သာယာနှစ်သက်တယ်၊ နှစ်သက်လို့ စွဲလမ်း တယ်။ စွဲလမ်းလို့ မိမိအလိုပြည့်အောင် အားထုတ်ပြုလုပ်တယ် စသည်ဖြင့်လဲ ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိရတယ်။ ကံမကောင်းလို့ မကောင်းတာတွေကို တွေ့ရ ခံစားရတယ်။ ကံကောင်းလို့ ကောင်းတာကို ခံစားရတယ် စသည်ဖြင့်လဲ သိရတယ်။ အဲဒီ လောက် ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သဘောကျယင် အတ္တကောင်

ရှိလေသလား၊ ဖန်ဆင်းသူ ရှိလေသလား စသည်ဖြင့် ယုံမှား မဖြစ်ပဲ ကင်းကွာနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ရှုမှတ်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ ရှုဆဲ ရှုဆဲ မှာပင် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာကို တွေ့ရတော့ မမြဲ တာတွေချည်းပဲ၊ ကြောက်စရာ ဆင်းရဲတွေချည်းပဲ၊ အစိုးမရတဲ့ အတ္တကောင်မဟုတ်တဲ့ သဘောတရားမျှချည်းဘဲလို့ ရှုနေယင်း ပင် သိမြင်သဘောကျလာတယ်။ အဲဒီလို ထူးထူးခြားခြား သိလာတဲ့အခါ “ဒီတရားကို ဟောခဲ့တဲ့ဘုရားဟာ ကိုယ်တော် တိုင် တွေ့သိပြီး ဟောခဲ့တာပဲ၊ ဘုရားစစ် ဘုရားမှန်ပဲ၊ ဟော ထားတဲ့ တရားဟာလဲ တရားစစ်တရားမှန်ပဲ၊ ဒီ တရားကျင့်နေ တဲ့ သံဃာကလဲ ကောင်းစွာကျင့်နေတဲ့ သံဃာမှန်ပဲ” လို့ ယုံကြည်မှု အားကောင်းလာတယ်။ အဲဒီကနောက် ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ လုံးဝချုပ်ငြိမ်း ဆိတ်သုဉ်းတဲ့သဘောထဲသို့ ဆိုက်ရောက် သက်ဝင်သွားတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် တွေ့သိရတော့တာပဲ၊ အဲဒီအခါ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိခြင်း၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်း၊ မဂ္ဂကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဆိုတဲ့ ကိစ္စပြီးသောအား ဖြင့် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂဆိုတဲ့ ကျန် သစ္စာသုံးပါးကိုလဲ သိရ တယ်။ အဲဒီလို သစ္စာလေးပါးကို သိသင့်တဲ့အတိုင်း သိရတဲ့ အတွက် ဘုရား တရား သံဃာနှင့်စပ်သော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ ဟာ မပျက်နိုင်လောက်အောင် ခိုင်မြဲသွားတယ်။ သီလ သမာဓိ ပညာ အကျင့်သိက္ခာနှင့်စပ်သော ယုံကြည်မှုဟာလဲ မပျက်နိုင်လောက်အောင် ခိုင်မြဲသွားတယ်။ အဲဒီလို ကိုယ်တိုင် တွေ့သိပြီး ယုံကြည်မှု ခိုင်မြဲနေတဲ့အတွက် ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာကို

ကောင်းကောင်း လွန်မြောက်သွားတယ်။ အရှင်ကောဏ္ဍညလဲ သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင် တွေ့သိပြီး ယုံမှားကို လွန်မြောက် သွားပါပြီတဲ့။ ဒါကြောင့် တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော-ယုံမှားကို ကျော် လွန်ခဲ့ပြီးသောကြောင့်လဲ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားထံမှာ တပည့် ရဟန်းအဖြစ်ကို လျှောက်တောင်းပါတယ်တဲ့။

ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာကင်းယင် “ကထံ ကထံ-ဘယ်လိုပါ လိမ့်မလဲ ဘယ်လိုပါလိမ့်မလဲ-ဘုရားအစစ် ဟုတ်လေသလား၊ မဟုတ်လေသလား” စသည်ဖြင့် တွေးတောမှုလဲ ကင်းတော့ တာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဝိဂတကထံကထော-သို့လော သို့လော တွေးတောမှုကင်းသောကြောင့်လဲ လျှောက်ထားတောင်းပန် ပါတယ်တဲ့။ ဒီ ၂-ပုဒ်ကလဲ အနက်တူ စကားပရိယာယ်ပါပဲ။

နောက်ပြီးတော့ သတ္ထု သာသနေး-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်၌၊ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော-ကော်ဟုတ် မှန်တယ်ဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်ဖြင့် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်သော ကြောင့်လဲ တောင်းပန်ပါတယ်တဲ့။ နောက်ပြီးတော့ အပရပ္ပစ္စ-ယော-သုတပါးကို ပုံ၍ ယုံရတာမဟုတ်ပဲ ကိုယ်တိုင်ပင် သိနေ သောကြောင့်လဲ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားထံ၌ ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းပန်ပါတယ်တဲ့။

လောကမှာ ဘာသာတရား ကိုးကွယ်နေကြတာဟာ ကိုယ် တိုင်မသိပဲ သုတပါးကို ယုံကြည်အားကိုးပြီး ကိုးကွယ်နေကြ တာပဲ များပါတယ်။ တချို့က သစ်ပင် တော တောင်က နတ် ကို ကိုးကွယ်နေကြတယ်။ မိဘဘိုးဘွား ဆရာသွားအဆက်ဆက် ဆက်က သူပြော လူပြောနဲ့ ကိုးကွယ်လာကြတယ်။ ဘယ်သူမှ

အဲဒီနတ်နဲ့ တွေ့ရတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ တချို့က သိကြား ဗြဟ္မာ ကောင်းကင်ဘုံက ဘုရားဆိုတာတွေကို ကိုးကွယ်ကြတယ်၊ ဘယ် သူမှ ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြရတာ မဟုတ်ဘူး၊ မိဘဆရာတွေ ပြော တာကို ယုံကြည်ပြီး ကိုးကွယ်ကြရတာပဲ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တွေ ထဲမှာလဲ သိသင့်သိထိုက်တဲ့တရားကို မသိရသေးယင်တော့ မိဘဆရာများကို အားကိုးပြီး ယုံကြည်ကိုးကွယ်နေကြရတာ ပါပဲ၊ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ်လို့ အတော်အတန် ကိုယ်တွေ့ရှိလာယင်တော့ ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် လဲ ယုံကြည်အားကိုးရပါတယ်။ ဈာန် မဂ်ဖိုလ်တရားတွေကို ရနေယင်တော့ အဲဒီ ဈာန် မဂ်ဖိုလ်အရာမှာ သူတပါးအားကိုး ပြီး ယုံရတာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ ကိုယ်တိုင်သိ ဖြစ်နေပါတယ်။

စိတ္တသုကြယ်နှင့် နာဠပုတ္တ

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်ကလတုန်းက စိတ္တဆိုတဲ့ အနာဂါမ် သုကြယ်ကြီးတယောက် ရှိတယ်၊ တနေ့သောအခါ မှာ အဲဒီ စိတ္တသုကြယ်က နာဠပုတ္တဆိုတဲ့ နိဂဏ္ဌဂိုဏ်းဆရာကြီး ထံ ရောက်သွားတယ်၊ နာဠပုတ္တ ဂိုဏ်းဆရာကြီးဆိုတာ ဂျိန်း ဘာသာဝင်တွေ အထွတ်အမြတ် ဘုရားအဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ်နေ ကြတဲ့ မဟာဝီရဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပါပဲ၊ သူက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရား မပွင့်ခင်ကတည်းက ထင်ရှားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ နာဠပုတ္တဆရာကြီးက “ဘယ်နှယ်လဲ စိတ္တသုကြယ် သင်တို့ ၏ဆရာ ဂေါတမ-က ဝိတက် ဝိစာရကင်းတဲ့ ဈာန် သမာဓိ ရှိတယ်ဆိုတာ ယုံလဲလား” လို့ မေးတယ်။ ဒီကော့ စိတ္တသုကြယ် က “ဝိတက် ဝိစာရကင်းတဲ့ ဈာန် သမာဓိ ရှိတယ်ဆိုတဲ့ ဒီ အရာမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကို ယုံကြည်လို့ အသိအမှတ်ပြုရ

တာ မဟုတ်ပါဘူး”လို့ ပြန်ကြားလိုက်တယ်။ ဒီတော့ နာဠပုတ္တ
ဆရာကြီးက “စိတ္တသုက္ကယ်ဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကို မယုံ
ကြည်ဘူးလို့ ပြောတယ်” ထင်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် သူက
“ဟေ့ တပည့်တို့ ကြည့်ကြစမ်း၊ ဒီ စိတ္တသုက္ကယ်ဟာ အလွန်
ရိုးသားဖြောင့်မတ်တယ်။ သူ မယုံတာကို မယုံဘူးလို့ပဲ ပြော
တယ်။ ယုံစရာလဲ မကောင်းဘူး၊ လေကို ပိုက်နဲ့ ထောင်ဖမ်း
ယင် မဖြစ်နိုင်တာလို ဂင်္ဂါမြစ်ရေကို လက်သီး လက်ဝါးနဲ့ တား
ယင် မဖြစ်နိုင်တာလို ဝိတက် ဝိစာရတို့ကို ချုပ်ကင်းအောင်
မလုပ်နိုင်ပါဘူး”လို့ သူတပည့် ပရိသတ်တွေကို ပြောကြား
လိုက်တယ်။

ဒီတော့ စိတ္တသုက္ကယ်က “အရှင် နာဠပုတ္တဆရာကြီး၊ သိ
တာနဲ့ ယုံတာ ဘယ်ဟာက သာပြီး မြင့်မြတ်ပါသလဲ”လို့ မေး
လိုက်တယ်။ သိတာက ယုံတာထက် သာပြီး မြင့်မြတ်တယ်လို့
ဆရာကြီးက ဖြေတယ်။ ဒီတော့ စိတ္တသုက္ကယ်က “အရှင် ဆရာ
ကြီး၊ ကျနုပ်ဟာ ဘယ်အချိန်မဆို အလိုရှိတဲ့အခါမှာ ဝိတက်
ဝိစာရရှိတဲ့ ပဌမဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ ဝိတက်ဝိစာရ
ကင်းတဲ့ ဒုတိယဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ ပီတိကင်းတဲ့
တတိယဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ သုခကင်းတဲ့ စတုတ္ထ
ဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို ဝိတက် ဝိစာရကင်းတဲ့
ဈာန်သမာဓိကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိမြင်နေပါလျက် ‘ဝိတက်
ဝိစာရကင်းတဲ့ ဈာန်သမာဓိ ရှိတယ်’ဆိုတဲ့ ဒီအရာမှာ တခြား
ရဟန်းသူမြတ်ကို အားကိုးပြီး ယုံကြည်ဘို့ လိုပါဦးမလား”လို့
ပြန်လည်ချေပလိုက်ပါတယ်။

ဒီဝတ္ထုထဲမှာ ဝိတက် ဝိစာရကင်းတဲ့ စျာန်သမာဓိကိုကိုယ် တိုင်တွေ့ သိနေတဲ့ စိတ္တသုကြွယ်မှာ သူတပါးကိုပုံ၍ ယုံကြည် စရာမလိုဘူး။ ကိုယ်တိုင်ပဲ သိနေပါတယ် ဆိုတာလိုပဲ သစ္စာ လေးပါးတရားကို ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိနေတဲ့ အရှင် ကောဏ္ဍညဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ အဆုံးအမ သာသနာတော်နှင့် စပ်ပြီးတော့ သူတ ပါးကို အားကိုးပြီး ယုံကြည်ရတာ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဒါကြောင့် အပရပုစ္ဆယော-အားကိုးယုံကြည်စရာ သူတပါးမရှိ သူတပါးကို ပုံ၍ ယုံကြည်ရတာမဟုတ်ပဲ ကိုယ်တိုင်ပင် သိနေ ပြီ ဖြစ်သောကြောင့်လဲ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားထံ၌ တပည့်ရဟန်း အဖြစ်ကို လျှောက်တောင်းပါတယ်တဲ့။ အလွန် ကြည်ညိုစရာ ကောင်းတာပဲ။ အဲဒီပါဠိ၏ အနက်ကို အပြည့်အစုံ ရှုတ်ပြ ဦးမယ်။

အင်မတန် ကြည်ညိုစရာကောင်းတယ်

အထ ခေါ်-မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်းကျူးပြီးသော ထိုအခါ ၌၊ အာယသ္မာ အညာသိကောဏ္ဍညော-အရှင် အညာသိ ကောဏ္ဍညသည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မော-သိမြင်အပ်ပြီးသောတရားရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ပတ္တဓမ္မော-ရောက်အပ်-ရအပ်ပြီးသောတရား ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-သစ္စာလေးပါးတရားကို ရောက်ပြီး ရပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဒိ- တဓမ္မော-ထင်ရှားသိအပ်ပြီးသော တရားရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ- သစ္စာလေးပါးတရားကို ထင်ရှားသိပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ပရိယော- ဂါဠဓမ္မော-ထက်ဝန်းကျင် အပြည့်အစုံသက်ဝင်၍ သိအပ်ပြီး သောတရားရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-သစ္စာလေးပါးတရားကို အပြည့်

အစုံ သက်ဝင် သိမြင်ပြီးသည် ဖြစ်၍၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော-
ကျော်လွန်ပြီးသော ယုံမှားရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ယုံမှားကို
ကျော်လွန်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဂတကထံကထော-သို့လော သို့
လော၊ တွေးတောမှုကင်းပြီးသည်ဖြစ်၍၊ သတ္တု သာသနေး-
မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်၌၊ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပ-
တ္တော-ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ (ဘဒ္ဒကောင့် ဘာ
သာပြောင်းရသလဲ စသည်ဖြင့် သူတပါးက မေးမြန်းမှ
စသည်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း မရှိပဲ ရဲရဲရင့်ရင့် ဖြစ်နေသော
ကြောင့်-လို့ ဆိုလိုပါတယ်) အပရပ္ပစ္စယော-သူတပါးကို
အားကိုး၍ ယုံရသည်မဟုတ်ပဲ ကိုယ်တိုင်ပင် သိနေပြီဖြစ်၍၊
ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ လဘေယျာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝ-
တော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒန္တံ-မြတ်စွာ
ဘုရား၏ အထံတော်၌ ရှင်အဖြစ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရလိုပါ
သည် အရှင်ဘုရား-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ လျှောက်တောင်း
သော စကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ထားလေသည်-တဲ့။

အဲဒီမှာ သံဂါယနာတင်မထေရ်မြတ်တို့က အရှင်ကောဏ္ဍည
၏ ရဟန်းအဖြစ် လျှောက်ရာမှာ အကြောင်းလဲဖြစ်တဲ့ ဂုဏ်တွေ
ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားတာ အင်မ
တန် ကြည်ညိုစရာ ကောင်းတယ်၊ တရားသဘော သိလေလေ
ကြည်ညိုစရာ ကောင်းလေလေပဲ။ အဲဒီလို အရှင်ကောဏ္ဍည-က
လျှောက်ထားတောင်းပန်တဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို မိန့်
ခေါ်တော်မူ၍ ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါတယ်။

ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ပုံ

“ဧဟိ ဘိက္ခု”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ “သွာက္ခာတော ဓမ္မော၊ စရ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ”တိ။ သာဝ တဿ အာယသ္မတော ဥပသမ္ပဒါ အဟောသိတိ။

ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဟိ-ငါ၏ သာသနာသို့ လာခဲ့လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ ရှေးဦးစွာ မိန့်ခေါ်တော်မူပြီးလျှင်၊ ဓမ္မော-တရားကို၊ သွာက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောထားအပ်ပြီ၊ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ-ဆင်းရဲ၏မှန်စွာ ကုန်ဆုံးခြင်းကို ပြုရန်အလို့ငှါ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော သီလ သမာဓိ ပညာအကျင့်ကို၊ စရ-ကျင့်လှည့်ပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ-မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တော်မူလေသည်။ သာဝေ-ထိုသို့ ဧဟိ ဘိက္ခု-ဟု မိန့်ခေါ်တော်မူခြင်းသည်သာ လျှင်၊ တဿ အာယသ္မတော-ထို အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည ၏၊ ဥပသမ္ပဒါ-ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်လေပြီ၊ ဣတိ-ဤတိုင်တရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညဟာ မူလကလဲ ရသေ့ ရဟန်း ပါပဲ၊ ဒါပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် သာသနာဝင် ရဟန်း တော့ မဟုတ်သေးဘူး၊ ဒါကြောင့် သာသနာဝင် ရဟန်း အဖြစ်ကို လျှောက်တောင်းတာပါပဲ။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာ ဘုရားက ဧဟိဘိက္ခု-လို့ ခေါ်တော်မူပြီး ရဟန်းပြုပေးတော် မူတယ်၊ သာသနာဝင်ရဟန်းအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုတော်မူ တာပါပဲ၊ အဲဒီလို ဧဟိဘိက္ခု-ခေါ်တော်မူပြီး သာသနာဝင် ရဟန်းအဖြစ်ကို အသိအမှတ် ပြုတော်မူလိုက်တာနဲ့ အရှင်

အညာသိကောဏ္ဍညဟာ ဘုရားတပည့် သာသနာဝင် ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပါတယ်။

တရားဦးနာရ၍ တရားထူးရသူများ

အဲဒီ ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောတော်မူစဉ်တုန်းက လူ သားထဲမှ တရားဦးနာရတာ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးပါးသာရှိတယ်။ တရား ထူးရတာကတော့ အဲဒီငါးပါးထဲက အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည တပါးတည်းပဲ။ ဗြဟ္မာတွေကတော့ ၁၈-ကုဋေ တရားထူးကို ရသွားကြတယ်။ ကာမာဝရ နတ်တွေကတော့ အရေအတွက် အပိုင်းအခြားမရှိ များစွာပင် တရားထူး ရသွားကြပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် မိလိန္ဒပညာပါဠိမှာ ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

အဋ္ဌာရသ ဗြဟ္မကောဋိယော- ၁၈-ကုဋေသော ဗြဟ္မာ တို့သည်၎င်း၊ အပရိမာဏာ စ ဒေဝတာယော- အတိုင်းမသိ များစွာသော နတ်တို့သည်၎င်း၊ အဘိသမိ*သု-တရားထူးကို တွေ့သိကြလေကုန်ပြီ။ (မိလိန္ဒ နှာ-၃၃၁)

အဲဒီတုန်းက အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည တပါးတည်းသာ ဘုရားတပည့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့တယ်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးပါးထဲမှ ကျန်တဲ့ အရှင်ဝပ္ပ အရှင်ဘဒ္ဒိယ အရှင်မဟာနာမ် အရှင်အဿဇိဆိုတဲ့ လေးပါးကတော့ ဘုရားတပည့်သာသနာ ဝင် ရဟန်းအဖြစ်ကို မလျှောက်တောင်းကြသေးဘူး။ ဘာ ကြောင့်လဲဆိုတော့ သူတို့မှာ အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညလို ဒိဋ္ဌဓမ္မအစရှိတဲ့ ကိုယ်တိုင်တွေ့အသိဉာဏ် မပြည့်စုံသေးလို့ ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်နှင့်စပ်ပြီး ရဲရင့်ခြင်း တထစ်ချ ယုံကြည်ခြင်း ဆိုတဲ့ ဂုဏ်များ လိုနေသေးလို့ပါပဲ။ သို့သော် ဓမ္မစကြာတရား

တော်ကို ကြားနာရလို့ သုတမယအနေအားဖြင့် ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါကတော့ ဖြစ်နေပါပြီ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ လေးပါးဟာလဲ အဲဒီ တရားနာပြီးတဲ့အချိန်ကစပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ကျင့်သုံးအားထုတ် နေကြပါတယ်။ အဲဒီလို အားထုတ်ပုံနှင့် တရားသိမြင်ပုံ စသည်ကို ဝိနည်းမဟာ ၀ဂ္ဂ ပါဠိစသည်မှာ ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

အားထုတ်ပြီးမှ တရားထူးရကြပုံ

အထ ခေါ်-အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညကို ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်း ပြုပေးပြီးသော ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တဒ-ဝသေသေ ဘိက္ခု-ထိုအရှင်အညာသိကောဏ္ဍညမှ ကြွင်းသော လေးပါးသောရဟန်းတို့ကို၊ ဓမ္မိယာ ကထာယ-တရားစကား ဖြင့်၊ ဩဝဒိ အနုသာသိ-ဆုံးမညွှန်ကြားတော် မူလေသည်။ အထ ခေါ်-ထိုသို့ ဆုံးမညွှန်ကြားသောအခါ၌၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဩဝဒိယမာနာနံ အနုသာသိယမာနာနံ-ဆုံးမညွှန်ကြားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝါ-ဆုံးမညွှန်ကြားအပ် ကုန်သောကြောင့် ကျင့်သုံးအားထုတ်ကြသော၊ အာယသ္မု-တော စ ဝပ္ပဿ၊ အရှင်ဝပ္ပအား၎င်း၊ အာယသ္မုတော စ ဘဒ္ဒိ-ယဿ-အရှင်ဘဒ္ဒိယအား၎င်း၊ ဝိရဇံ-မြူကင်းသော၊ ဝီတမလံ-အညစ်အညေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခု- သောတာပတ္တိဉာဏ် ဟူသော တရားမျက်စိသည်၊ “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တံ-ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသမျှ ထိုတရားအားလုံးသည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိသည်ချည်းသာ”ဟု သိမြင်လျက်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေပြီ။

အဲဒီလို တရားမျက်စိပွင့်ပြီး သောတာပန်ဖြစ်ကြပြီးတဲ့ အခါ အဲဒီ အရှင်ဝပ္ပနှင့် အရှင်ဘဒ္ဒိယတို့က မြတ်စွာဘုရားထံ ရဟန်းအဖြစ် တောင်းပန်ကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိ-ဘိက္ခု ရဟန်းပြုပေးတော်မူတယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းများကိုလဲ ပြပြီးတော့ ငိနည်းမဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်မှာ ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီး ပြတော်မူပါတယ်။

သာသနာအဦးအစက အချိုးတကျ အားထုတ်ပုံနှင့်
စောင့်ရှောက်ပုံ

အထ ခေါ်-အရှင်ဝပ္ပနှင့် အရှင်ဘဒ္ဒိယတို့ကို ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းပြုပေးပြီးသော ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တဒဝသေသေ ဘိက္ခု-ထိုမှကြွင်းသော အရှင်မဟာနာမ်နှင့် အရှင် အဿဇီရဟန်းတို့ကို၊ နိဟာရဘတ္တော-ကိုယ်တော်တိုင် ဆွမ်းခံမကြွတော့ပဲ ဆောင်လာသည့်ဆွမ်းကို သုံးဆောင်လျက်၊ ဓမ္မိယာ ကထာယ-တရားစကားဖြင့်၊ ဩဝဒိ အနုသာသိ-ဆုံးမညွှန်ကြားတော်မူလေသည်။ တယော ဘိက္ခု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ-သုံးပါးသောရဟန်းတို့သည် ဆွမ်းခံသွားကုန်၍၊ ယံ အာဟရန္တိ-အကြင်ဆွမ်းကို ဆောင်ယူလာကုန်၏။ တေန-ထို ဆွမ်းဖြင့်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂေါ-ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ၆-ပါးအစုသည်၊ ယာ-ပေတိ-မှီဝဲလျက် မျှတနေ၏။ အထ ခေါ်-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတာ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဩဝဒိယမာနာနံ အနုသာသိယမာနာနံ-မြတ်စွာဘုရားက တရားစကားဖြင့် ဆုံးမညွှန်ကြားအပ်ကုန် သည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဆုံးမညွှန်ကြားအပ်ကုန်သောကြောင့် ကျင့် သုံး အားထုတ်ကြသော၊ အာယသ္မတော စ မဟာနာမဿ-အရှင်မဟာနာမ်အား၎င်း၊ အာယသ္မတော စ အဿဇီယ-

အရှင်အဿဇိအား၎င်း၊ ဝိရဇံ-မြူကင်းသော၊ ဝိတမလံ-
အညစ်အကြေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခု-ပညာမျက်စိသည်။ “ယံ
ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ-ဖြစ်ခြင်းသဘော
ရှိသမျှ ထို တရားအလုံးစုံသည် ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်
ချည်းသာ” ဟု သိမြင်လျက်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပေါ် ခဲ့လေပြီ။ တေ-
ထိုအရှင်မဟာနာမံနှင့် အရှင်အဿဇိတို့သည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မာ ပတ္တ-
ဓမ္မာ ဝိဒိတဓမ္မာ-မြင်အပ်-ရောက်အပ်-ထင်ရှားသိအပ်ပြီး
သောတရား ရှိကြသည်ဖြစ်၍၊ ပရိယောဂါဠဓမ္မာ-အပြည့်အစုံ
သက်ဝင်ကြပြီးသော တရားရှိကြသည်ဖြစ်၍၊ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆာ-
ကျော်လွန် အပ်ပြီးသော ယုံမှားရှိကြသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဂတ-
ကထံကထာ-သို့လော သို့လော တွေးတောမှု ကင်းကြပြီး
သည်ဖြစ်၍၊ ဝေသာရဇ္ဇပုတ္တာ အပရပုစ္စယာ သတ္ထု သာ-
သနေ-မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ သူတပါးကို အားမကိုးပဲ
ကိုယ်တိုင်ပင် သိမြင်ကြပြီးသည်ဖြစ်၍ ရဲရင့်ခြင်းသို့ရောက်ကြ
လျက်၊ ဘဂဝန္တံ - မြတ်စွာဘုရားကို “လဘေယျာမ မယံ
ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျာမ ဥပသမ္ပု-
ဒန္တိ-မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ရှင်အဖြစ် ရဟန်းအဖြစ်ကို တပည့်
တော်တို့ ရလိုကြပါသည်” ဟူသော၊ ဧတံ - ဤတောင်းပန်
စကားကို၊ အဝေါစုံ-လျှောက်ထားကြလေကုန်ပြီ။ ဘဂဝါ-
မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧထ ဘိက္ခုဒဝါတိ - ရဟန်းတို့ ငါ
သာသနာသို့ လာခဲ့ကြဟု မိန့်ခေါ်တော်မူပြီးလျှင်၊ သုာ-
က္ခာတော ဓမ္မော-တရားကို ကောင်းစွာ ဟောထားအပ်ပြီ၊
သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ-ဆင်းရဲ၏ မှန်စွာကုန်ခြင်းကို
ပြုရန်အလို့ငှါ၊ စရထ-ကျင့်လှည့်ကြလော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊
အဝေါစ-မိန့်တော်မူလေသည်။ သာဝ သာဇေ-ထိုသို့ မိန့်

ခေါ်တော်မူခြင်းသည်သာလျှင်၊ တေသံ အာယသ္မန္တာနံ-ထို အရှင်မဟာနာမ် အရှင်အဿဇိတို့၏၊ ဥပသမ္ပဒါ-ရဟန်းအဖြစ် သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပါသတည်း။

ဒါက ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်မှာ ပြဆိုထားတဲ့စကား ပါပဲ။ ဒီ ပါဠိမှာ ၂-ပါးတစုံ ၂-ပါးတစုံ တရားအားထုတ်ပြီး ပေါက်ရောက်ပုံကို ပြထားတယ်၊ သူ့အဖွင့် အဋ္ဌကထာမှာတော့ တပါးချင်း တရားထူးရပုံကို ဒီလိုပြထားပါတယ်။

ဝပ္ပဇတ္ထရဿ-ဝပ္ပထေရ်အား၊ ပါဠိပဒဒိဝသေ-ဝါဆိုလဆုတ် တရက်နေ့၌၊ ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိသည်၊ ဥပပါဒိ-ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပေသည်။ ဘဒ္ဒိယတ္ထရဿ - ဘဒ္ဒိယထေရ်အား၊ ဒုတိယ ဒိဝသေ-၂-ရက်နေ့၌၊ မဟာနာမတ္ထရဿ-မဟာနာမ်ထေရ် အား၊ တတိယဒိဝသေ-၃-ရက်နေ့၌၊ အဿဇိတ္ထရဿ-အဿဇိ ထေရ်အား၊ စတုတ္ထိယံ- ၄-ရက်နေ့၌ တရားမျက်စိ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပေသည်။ ဣတိ-ဤသို့ သိအပ်၏။ စ ပန-ထို့ပြင်မှတ်ဖွယ် အထူးကား၊ ဣမေသံ ဘိက္ခုနံ-ဤ လေးပါးသော ရဟန်း တို့၏၊ ကမ္မဋ္ဌာနေသု-ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌၊ ဥပ္ပန္နမလဝိသောဓနတ္ထံ- ဖြစ်ပေါ်သည့် အညစ်အကြေး အရှုပ်အထွေးကို သုတ်သင် ရန်အတွက်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အန္တော ဝိဟာ- ရေယေဝ-ဆွမ်းခံမကြပဲ ကျောင်းတိုက် အတွင်း၌သာလျှင်၊ အဟောသိ-အသင်ရှိနေပေသည်။ ဥပ္ပန္နေ ဥပ္ပန္နေ ကမ္မဋ္ဌာန- မလေ-ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အညစ်အညေး ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း၊ အာ- ကာသေန ဂန္ဓာ-ကျောင်းကံဖြင့် ကြွသွား၍၊ မလံ ဝိနော- ဒေတိ - အညစ်အကြေး အပြစ်ကို ပယ်ဖျောက်တော်မူ၏။ ပက္ခဿ ပန ပဉ္စမိယံ-လဆုတ် ၅-ရက်နေ့၌မူကား၊ သဗ္ဗေ

တေ-ထိုင်းပါးလုံးတို့ကို၊ သန္တိပါဘေတော-စုဝေးစေ၍၊ အနတ္တ-
သုတ္တေန-အနတ္တလက္ခဏသုတ်ဖြင့်၊ သြဝဒိ-ဆုံးမတော်မူလေ
သည်-တဲ့။

အဲဒါက ဝိနည်းအဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတဲ့ စကားပါပဲ။
အဲဒီမှာ ကျောင်းတိုက်ထဲ၌ အသင့် ရှိနေတယ် ဆိုတာဟာ
နိဟာရဘတ္တော-ဆိုတဲ့ ပါဠိအရ ပြတဲ့စကားပါပဲ။ အထူးသတိ
ပြုစရာကတော့ ကောင်းကင်ဖြင့် ကြွသွားပြီး အညစ်အကြေး
ကို ပယ်ဖျောက်ပြုပြင်ပေးတယ် ဆိုတာပါပဲ။ အရေးကြီးလို့
အမြန်ကြွတဲ့သဘောပါပဲ။ အဲဒါကို ထောက်ဆကြည့်ယင် ယခု
အခါလဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက တပည့်ယောဂီတို့အား အမြဲစောင့်
ကြပ်ပြီး ပြုပြင်ပေးနိုင်ယင် သာပြီးကောင်းတယ်ဆိုတာ သတိ
ပြုဖို့ပါပဲ။

မူလပဏ္ဏာသ ပါသရာသိသုတ် (နာ ၂၂၉)မှာလဲ ဒီလို
ပြထားပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဒွေပိ ဘိက္ခူ- ၂-ပါးသောရဟန်း
တို့ကိုလည်း၊ သြဝဒါမိ-ဆုံးမညွှန်ကြား၏။ တယော ဘိက္ခူ-
သုံးပါးသောရဟန်းတို့သည်၊ ပိဏ္ဏာယ စရန္တိ-ဆွမ်းခံသွား
ကုန်၏။ တယော ဘိက္ခူ ပိဏ္ဏာယ စရိတွာ-သုံးပါးသော
ရဟန်းတို့ ဆွမ်းခံသွားကြပြီးလျှင်၊ ယံ အာဟရန္တိ-အကြင်
ဆွမ်းကို ဆောင်ယူလာကုန်၏။ တေန-ထိုဆွမ်းဖြင့်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိ-
ယာ- ၆-ပါးအစုရှိသော ငါတို့သည်၊ ယာပေမ-မျှတနေ
ကြ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တယောပိ ဘိက္ခူ-သုံးပါးသော
ရဟန်းတို့ကိုလည်း၊ သြဝဒါမိ-ဆုံးမညွှန်ကြား၏။ ဒွေ ဘိက္ခူ
ပိဏ္ဏာယ စရန္တိ-၂-ပါးသောရဟန်းတို့ ဆွမ်းခံသွားကြကုန်၏။

ဒေ ဘိက္ခု။ ပိဏ္ဏာယ စရိတွာ-၂-ပါးသော ရဟန်းတို့ ဆွမ်းခံ သွားကြပြီးလျှင်၊ ယံ အာဟရန္တိ-အကြင်ဆွမ်းကို ဆောင်ယူ လာကုန်၏။ တေန-ထိုဆွမ်းဖြင့်၊ ဆပ္ပဂ္ဂိယာ- ၆-ပါးအစရှိ သော ငါတို့သည်၊ ယာပေမ-မျှတနေကြ၏။ ဘိက္ခဝေ- ရဟန်းတို့၊ အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ မယာ ဧဝံ သြဝဒိယမာနာ ဧဝံ အနုသာသိယမာနာ၊ ယခုပြောခဲ့သည့် အတိုင်း ငါ ဘုရားက ဆုံးမညွှန်ကြားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဝါ၊ ငါဘုရား၏ ဆုံးမညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ကျင့်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိ- ယာ ဘိက္ခု-ပဉ္စဝဂ္ဂိ ရဟန်းတို့သည်၊ အတ္တနာ ဇာတိဓမ္မာ သမာနာ- မိမိကိုယ်တိုင် ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိကြ ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဇာတိဓမ္မေ အာဒိနဝံ ဝိဒိတွာ-ဘဝအသစ် ဖြစ်ခြင်း၌ အပြစ်မြင်ကုန်၍၊ အဇာတံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ-ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းကင်းသော ယောဂကုန်ရာ အမြတ် ဆုံးနိဗ္ဗာန်ကို။ ပရိယေသမာနာ-ရှာမှီးကြိုးကုတ် အားထုတ် ကြကုန်လျက်၊ အဇာတံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ အဇ္ဈဂမံသု-ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း ကင်းသော ယောဂကုန်ရာ အမြတ်ဆုံးနိဗ္ဗာန်ကို ရကြလေပြီ-စသည်ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက်ရောက်ကြကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက ဖော်ပြထားတော် မူပါတယ်။

အဲဒီ သုတ်၏ အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြ ထားပုံကတော့-ဒေပိ သုဒံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု။ သြဝဒါမိတိအာဒိ-သြဝဒါမိ အစရှိသော စကားသည်၊ ပါဠိပဒဒိဝသတော ပဌာယ-ဝါဆိုလဆုတ် ၁-ရက် နေ့မှ စ၍၊ ပိဏ္ဏပါတတ္ထာယပိ-ဆွမ်းအကျိုးငှါ သော်လည်း၊ ဂါမံ အပ္ပဝိသနတ္ထံ-ရှာသို့ မဝင်ရန်အတွက်၊ ဝုတ္တံ-မိန့်ဆို ဟောကြားအပ်သည့် စကားပေတည်း။ ဟိ-ခဲ့၍ ပြရလျှင်၊

တေသံ ဘိက္ခုနံ-အရှင်ဝပ္ပ စသော ထိုရဟန်းတို့၏၊ ကမ္မဋ္ဌာနေ-
သု-ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌၊ ဥပ္ပန္နမလဝိသောဓနတ္ထံ - ဖြစ်ပေါ်သည့်
အညစ်အကြေး အပြစ်ကို သုတ်သင် ပြုပြင်ပေးရန် အလို့ငှါ၊
ဘဂဝါ - မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အန္တောဝိဟာရေ ယေဝ-
ကျောင်းတိုက် အတွင်း၌သာလျှင်၊ အဟောသိ-အသင့် ရှိနေ
ပေသည်။ ဥပ္ပန္နေ ဥပ္ပန္နေ ကမ္မဋ္ဌာနမလေ-ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အညစ်
အကြေး အရှုပ်အထွေး ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း၊ တေပိ ဘိက္ခု-
ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဘဂဝတော သန္တကံ ဂန္ဓာ-ဘုရား
ထံသို့ သွားကြ၍၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးလျှောက်ကုန်၏၊ ဘဂဝါပိ-
မြတ်စွာဘုရား သည်လည်း၊ တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ- ထို
ရဟန်းတို့၏ ထိုင်နေရာဌာနသို့ ကြွသွားတော်မူ၍၊ မလံ-အညစ်
အကြေး အရှုပ်အထွေးကို၊ ဝိနောဒေတိ-ပယ်ရှင်း ပေးတော်
မူ၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတာ ဧဝံ နိဟဋ္ဌဘတ္တေန ဩဝ-
ဒိယမာနာနံ-ဆွမ်းခံမသွားရပဲ ဆောင်ယူလာခဲ့သော ဆွမ်း
ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆုံးမ ညွှန်
ကြားအပ်ကုန်သော၊ နေသံ-ထို ရဟန်းတို့တွင်၊ ဝပ္ပတ္ထေရေ-
ဝပ္ပထေရ်သည်၊ ပါဠိပဒေဒိဝသေ- ဝါဆိုလဆုတ် ၁-ရက်နေ့၌၊
သောတာပန္နော အဟောသိ- သောတာပန် ဖြစ်တော်မူလေ
သည်။ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရေ- ဘဒ္ဒိယထေရ်သည်၊ ဒုတိယာယံ-
၂-ရက်နေ့၌၊ မဟာနာမတ္ထေရေ - မဟာနာမ် ထေရ်သည်၊
တတိယာယံ- ၃-ရက်နေ့၌၊ အဿဇိတ္ထေရေ- အဿဇိထေရ်
သည်၊ စတုတ္ထိယံ- ၄-ရက်နေ့၌ သောတာပန် ဖြစ်တော်မူလေ
သည်။ ပက္ခဿ ပန ပဉ္စမိယံ-လဆုတ် ၅-ရက်နေ့၌မူကား၊
သဗ္ဗေဝ တေ-ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်း ၅-ပါးလုံးတို့ကိုပင်လျှင်၊ ဧက-
တော သန္တိပါတေတွာ- တပေါင်းတည်း စုဝေးစေ၍၊ အနတ္တ

လက္ခဏာ သုတ္တံ- အနတ္တလက္ခဏသုတ် တရားကို၊ ကထေသိ-
ဟောကြားတော် မူလေသည်။ သုတ္တပရိယောဿာနေ- သုတ်
တရား၏ အဆုံး၌၊ သဗ္ဗေပိ-အားလုံးတို့ပင်၊ အရဟတ္တဖလေ-
အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ သု-တည်ကြလေကုန်ပြီ။

နာရုံနဲ့ မဖြစ် အားထုတ်မှ ဖြစ်သည်

ဒါက ပါသရာသိသုတ်၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတဲ့
စကားပါပဲ။ ဝိနည်းပါဠိနဲ့ သုတ် ပါဠိများမှာတော့ ၂-ပါးတစု
၂-ပါးတစု ပေါင်းပြီး အကျဉ်းပြတယ်။ အဋ္ဌကထာများမှာ
တော့ တပါးချင်း တရက်စီ သောတာပန် ဖြစ်ပုံကို အသေး
စိတ် ခွဲပြတယ်။ ဒါလောက်ပဲ ကွဲပြားချက် ရှိပါတယ်။ တရား
နာရုံမျှတောင် မဟုတ်ပဲ တရားအားထုတ်ပြီးမှ သောတာပန် ဖြစ်
ပုံ၊ ဆွမ်းခံတောင် မသွားပဲ နေရော ညဉ့်ပါ မပြတ် အားထုတ်
ပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားကလဲ ဟောကြား ပြုပြင်ပေးရန် ကျောင်း
တိုက်ထဲမှာပင် အမြဲရှိနေပုံ-ဒီအချက်တွေကတော့ အားလုံး
တညီတည်း တထပ်တည်းပါပဲ။ ဒါကြောင့် အရှင်ဝပ္ပဟာ
လပြည့်နေ့ ညဉ့်ဦးမှစ၍ အားထုတ်တယ်။ လဆုတ် ၁-ရက်နေ့
ကျမှ သောတာပန် ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမ
ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း အားထုတ်လို့ သောတာပန် ဖြစ်တာပဲ။
တရားနာရုံနဲ့ ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ အရှင်ဘဒ္ဒိယက ၂-ရက်
လောက် အားထုတ်ပြီး လဆုတ် ၂-ရက်နေ့ကျမှ သောတာပန်
ဖြစ်တယ်။ အရှင်မဟာနာမ်က ၃-ရက်လောက် အားထုတ်ပြီး
လဆုတ် ၃-ရက်နေ့ကျမှ သောတာပန်ဖြစ်တယ်။ အရှင်အဿဇီ
ကတော့ ၄ ရက်လောက် အားထုတ်ပြီး လဆုတ် ၄-ရက်နေ့
ကျမှ သောတာပန် ဖြစ်တယ်။ တရားနာရုံနဲ့ ဖြစ်တာ မဟုတ်

ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက ကြပ်ကြပ်မမ ဆုံးမ ပြုပြင် ပေးတဲ့ အတိုင်း ကြိုးကြိုးစားစား မပြတ် ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ် ကြလို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြတယ်ဆိုတာ အလွန်ပင် ထင်ရှား နေပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ အရှင်ဝပ္ပ အစရှိတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်း တွေဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်ကြပါဘူး၊ ဘုရား အလောင်းတော် ဖွားမြင်တော်မူစက နိမိတ်လက္ခဏာ ဖတ်တဲ့ မင်းဆရာ ပုဏ္ဏားတော်တွေလို့လဲ ဆိုပါတယ်၊ အချို့ အဋ္ဌကထာ အရအားဖြင့် အဲဒီ ပုဏ္ဏားတော်တွေရဲ့ သားတွေလို့လဲ ဆိုပါ တယ်။ ဘုရားအလောင်း ငယ်ရွယ်စဉ်ကပဲ သူတို့က တောထွက် ပြီး ရဟန်းပြုနေနှင့်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတွေလဲ ဖြစ်ကြပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောတဲ့တရားကို သုတမယ အနေအားဖြင့် ဆိုယင်တော့ အလွယ်တကူနဲ့ သိနားလည်နိုင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ တရားနာရုံ သဘောကျရုံနဲ့သာ သောတာပန် ဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုယင် အဲဒီ အရှင်ဝပ္ပ စသည်တို့ဟာ ၁-ရက် ၂-ရက်စသည် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း အားထုတ်ဖို့ လိုမယ်မဟုတ်ပါဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားကလဲ သူတို့ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်ခိုင်း မှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ တကြိမ်ဟောရုံနဲ့ သောတာပန် မဖြစ်သေး ယင် ၂-ကြိမ်ထပ်ပြီး ဟောဖွယ်ရှိပါတယ်၊ ၂-ကြိမ်နဲ့ မဖြစ် သေးယင်လဲ ၃-ကြိမ် စသည်ဖြင့် ထပ်ထပ်ပြီး ဟောဖွယ် ရှိပါတယ်၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် အဲဒီလို မဟောပဲ ဘာကြောင့် တရားအားထုတ် ခိုင်းရသလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်သင့် ပါတယ်။ စဉ်းစားကြည့်ယင် အားထုတ်မှု သောတာပန် ဖြစ်မည့် နေယျပုဂ္ဂိုလ် များ ဖြစ်တဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက

အားထုတ်ရန် ဆုံးမ ညွှန်ကြားတယ် ဆိုတာ ထင်ရှား ပေါ်လာ ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ယခုနေ အခါမှာ “သောတာပန် ဖြစ်ရန် လောက်တော့ သမထဝိပဿနာကို အားထုတ်ဖို့ မလိုဘူး၊ ဆရာ ပြောတဲ့အတိုင်း သဘောကျယင် သိနာ လည်ယင် ကိစ္စပြီး တယ်” စသည်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အလုပ်ကို အားမထုတ်ချင်အောင် ပိတ်ပင် ဟောပြောနေတဲ့ ဝါဒဟာ အခြေအမြစ်မရှိတဲ့ ဝါဒ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာဖျက် ဝါဒပဲ ဆိုတာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ မှတ်သားကြရမယ်။ “အဲဒီလို ဝါဒကို ယုံကြည် လိုက်နာနေယင်လဲ နိဗ္ဗာန်လမ်း ပိတ်သွားမယ်” ဆိုတာကို စွဲစွဲမြဲမြဲ မှတ်သားကြရမယ်။

အရှင်ဝပ္ပ စသည်တို့ အားထုတ်ပုံ

အရှင်ဝပ္ပ အစရှိတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂ ၄-ပါးတို့ဟာ ဘယ်လို အားထုတ် ကြပါသလဲ ဆိုယင်၊ ဒီ ဓမ္မစကြာ တရားထဲမှာ ဟောပြထားတဲ့ အတိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို မိမိတို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားစေပြီး အားထုတ်ကြတာပေါ့၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားစေချင်ယင် မိမိ သန္တာန်မှာ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ပိုင်းခြား သိနိုင် အောင် မပြတ်ရှုနေရတယ် စသည်ဖြင့် ရှေးက အကျယ် ပြဆို ခဲ့တဲ့အတိုင်း ရှုမှတ် ပွားများ အားထုတ်ကြကြောင်း ထင်ရှား ပါတယ်။

ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို မပြတ်ရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာ ရှုခါစဆိုယင် ကာမဝိတက် အစရှိတဲ့ စိတ်ကူး ကြံစည်မှု အချုပ်တွေလဲ

ဖြစ်တတ်သေးတာပဲ။ အထူးအားဖြင့် သုတများတဲ့ သူတွေမှာ ဟုတ်-မဟုတ် ဝေဘန် စဉ်းစားပြီး ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာတွေလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ ကိုယ်ထဲက အခံခက်တဲ့ ဒုက္ခ ဝေဒနာတွေလဲ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အလွန်အကဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ ထူးခြားတဲ့ အာရုံ နိမိတ်တွေကို မြင်ပြီး အထင်ကြီးတာတွေလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ တစုံတယောက်က နားနားမှာ လာပြောနေသလို အထင် ရောက်နေတာလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ ထိုင်းမှိုင်း ပျင်းရိပြီး စိတ်ဓာတ်ကျနေတာလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ သဒ္ဓါနှင့်ပညာ၊ သမာဓိ နှင့် ဝီရိယ စသည်တို့ မညီမျှတဲ့အတွက် တရား မတက်နိုင်ပဲ ဖြစ်နေတာလဲ တွေ့ရတတ်တယ်။ စူးစူးစိုက်စိုက် မရှုလို့ သမာဓိ ဉာဏ်မဖြစ်ပဲ ရှိနေတာလဲ တွေ့ရတတ်တယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တဲ့ အခါကျတော့ အရောင်အလင်း ပီတိ သုခ သတိ ဉာဏ်အထူး စသည်ကို တွေ့ရပြီး အထင်ကြီးတာကတော့ အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်တာပဲ။ အဲဒီလို ကမ္မဋ္ဌာန်း အညစ် အကြေး အရှုပ်အထွေး တွေကို တွေ့ရတဲ့အခါ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာက ရှင်းလင်းပြုပြင်ပေးဘို့ လိုပါတယ်။ ပြုပြင်ပေးမည့် ဆရာမရှိယင် အကျိုးမဲ့ ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အရှင် ဝပ္ပ-စသည်တို့ တရားအားထုတ် နေတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက ဆွမ်းခံတောင် မကြံပဲ အသင့်စောင့်ပြီး ရှင်းလင်း ပြုပြင်ပေး နေတာပါပဲ။

အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားက ပြုပြင်ပေးတဲ့အတွက် အရှင်ဝပ္ပ ဟာ တရက်လောက် အားထုတ်ရုံနဲ့ သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ် ဉာဏ်များကို ရသွားတယ်။ အဲဒီအခါ သစ္စာလေးပါး တရားကို ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိမြင်ရတဲ့အတွက် ဒိဋ္ဌဓမ္မ အစရှိသော

ဂုဏ်ထူးများနဲ့ ပြည့်စုံသွားတယ်။ ဒီလို တရားမှန်ကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ သိမြင်ရတော့ ဘုရား အဆုံးအမ သာသနာတော် နှင့် စပ်ပြီး ယုံမှားဘယ် ကင်းသွားတယ်။ သာသနာနဲ့ စပ်ပြီး ဘယ်သူက ဘယ်လိုပဲ မေးမေး ဖြေရှင်းဘို့ရန် ကြောက်စရာ မရှိတော့ဘူး။ ရဲရင့်တယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားထံ ရဟန်း အဖြစ်ကို လျှောက်တောင်းတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်ပြီး ရဟန်းပြုပေးတော်မူတယ်။

အရှင်ဘဒ္ဒိယ အရှင်မဟာနာမ် အရှင်အဿဇိ တို့လဲ သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ် ဉာဏ်များကို ရပြီးတော့ ယုံမှား ကင်း လျက် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်တဲ့အတွက် လဆုတ် ၂-ရက်၊ ၃-ရက်၊ ၄-ရက်နေ့များမှာ အသီးအသီး ရဟန်း အဖြစ်ကို လျှောက် တောင်းကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိဘိက္ခု ခေါ် တော်မူပြီး ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါတယ်။

ဝါဆိုလဆုတ် ၅-ရက်နေ့မှာတော့ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတော် ၅-ပါးလုံးအား စုဝေးစေပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက အနတ္တ လက္ခဏသုတ် တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူတယ်။ အဲဒီ အခါမှာ တရားနာနေကြယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို ရှုလျက် ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တရားတွေကို ပွားစေသဖြင့် ငါးပါး လုံးပင် အရဟတ္တ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကြပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူကြပါတယ်-တဲ့။ ဒါကြောင့်—

ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ရဟန္တာမြတ် ၆-ပါး

တေန ခေါ် ပန သမယေန ဆ လောကေ အရဟန္တာ ဟောန္တိ-လို့ သံဂါယနာတင် အရှင်မြတ်များက ဝိနည်း မဟာ ဝဂ္ဂ ပါဠိတော်မှာ မှတ်တမ်း တင်ထားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

တေန ခေါ် ပန သမယေန-အနတ္တလက္ခဏသုတ် တရား
တော်ကို ဟောကြားတော်မူပြီးသော ထိုအခါ၌၊ လောကေ-
လူ့ ပြည်လောက၌၊ ဆ-မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ၆-ပါးကုန်
သော၊ အရဟန္တာ-ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-
မဖြစ်စဖူး အထူး ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိကြပါသတည်း-တဲ့။ အဲဒီ
ရဟန္တာ အရှင်မြတ်ကြီးများကို အာရုံပြု ပူဇော်ပြီးတော့ ဒီ
ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကြီးကို အပြီးသတ်ကြရအောင် လိုက်
ဆိုကြ။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၅၁-ခုနှစ် ဝါဆိုလဆုတ် ၅-ရက်
နေ့က ဗာရာဏသီမြို့ အနီး မိဂဒါဝုန် တောအရပ်၌ ကိလေသာ
ကုန်ခန်း၍ ရဟန္တာဖြစ်လျက် သီတင်းသုံး စံနေတော်မူခဲ့
ကြသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားနှင့်တကွ ပဉ္စဝဂ္ဂို ငါးပါး ရဟန္တာ
အရှင်မြတ်များကို ဘုရားတပည့်တော်တို့သည် ရိုသေ မြတ်နိုး
လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုး ပူဇော်ကြပါ၏ အရှင်ဘုရား။

မဟာနိဂုံးချုပ် တရားသိမ်းပတ္ထနာ

၁၃၂၄-ခုနှစ် တော်သလင်းလကွယ်နေ့မှ စ၍ နှောင်း
တန်ခူးလပြည့်နေ့အထိ ရှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟော
ကြားခဲ့သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္ထနသုတ္တန်ခေါ် ဓမ္မစကြာတရား
တော်ကြီးကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ်သားကြရသော ဓမ္မသဝန
ကုကိုလ်ကံ စေတနာတို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် တရားနာ
ပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည် ကာမသုခလို့
ကာနုယောဂဟူသော လျော့လွန်းသော အဖို့ အစွန်းနှင့်
အတ္တကိလမထာနုယောဂဟူသော တင်းလွန်းသော အဖို့

အစွန်းတို့ကို ကြဉ်ရှောင် စွန့်ပယ်ကြပြီးလျှင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်
 အလယ်လမ်းအကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတို့ကို
 ဖြစ်ပွားစေသဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော
 ပရိညာပဋိဝေဓ ပရိညာဘိသမယကို၎င်း၊ သမုဒယသစ္စာကို
 ပယ်ခြင်းဟူသော ပဟာနုပဋိဝေဓ ပဟာနုဘိသမယကို၎င်း၊
 နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော သစ္စိကိရိယာ-
 ပဋိဝေဓ သစ္စိကိရိယာဘိသမယကို၎င်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိ
 သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဟူသော ဘာဝနာပဋိဝေဓ ဘာဝ-
 နာဘိသမယကို၎င်း ပြီးစေနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲ ခပ်သိမ်း
 ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်ကြပါစေ။

သာဓု....၊သာဓု....သာဓု....။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး အဋ္ဌမပိုင်း ပြီးပြီ။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး ဤတွင် ပြီးပြီ။

ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထန ခေါ်
ဓမ္မစကြာသုတ် ပါဠိတော်
(ဆဋ္ဌသံဂါယနာမူ)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(နိဒါန်း)×

ဧဝံ မေ သုတံ။ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသီယံ
ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ
ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခု။ အာမန္တေသိ—(၁)

(မမှီဝဲသင့်သော အဖို့အစွန်း ၂-ပါး)×

ဒွေ' မေ ဘိက္ခုဝေ အန္တော ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗျာ။
ကတမေ ဒွေ၊

ယော စာယံ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ
ဟိနော ဂမ္မော ပေါထုဇ္ဇနိကော အနရိယော အနတ္ထ-
သံဟိတော၊

× — ဤသို့သော လက်သည်းကွင်း အတွင်းရှိ စာခေါင်းများ
သည် ယခုမှ ထည့်ပြသော စာခေါင်းများ ဖြစ်သည်။
(၁) — ဤ စာပိုဒ်၏ အနက်ကို ဤတရားတော်ကြီး စာအုပ်
စာမျက်နှာ ၄-၌ ကြည့်ပါ။

ယော စာ'ယံ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ဒုက္ခော
အနရိယော အနတ္ထသံဟိတော။ (၂)

(မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါနှင့် ယင်း၏အကျိုး)

ဧတေ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမာ
ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ
ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။
(၃)

ကတမာ စ သာ ဘိက္ခဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပသမာယ အဘိ-
ညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော
သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။

အယံ ခေါ သာ ဘိက္ခဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပသမာယ အဘိ-
ညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။ (၄)

(၂)—အနက်ကို နှာ-၆၈၊ ၆၉၊ ၇၀-စသည်၌ ကြည့်ပါ။

(၃)—အနက်ကို နှာ-၇၃၊ ၁၀၈-စသည်၌ ကြည့်ပါ။

(၄)—အနက်ကို နှာ-၁၃၈၊ ၁၃၉-စသည်၌ ကြည့်ပါ။

(ဒုက္ခသစ္စာ)

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊

ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ (ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော)*
မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ ()† အပ္ပိယေတိ သမ္ပယောဂေါ
ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ
တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခော။ (၅)

(သမုဒယသစ္စာ)

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခသမုဒယံ‡ အရိယသစ္စံ၊

ယာ' ယံ တဏှာ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ× နန္ဒိရာဂသဟဂတာ
တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ။ သေယျထိဒံ၊ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ
ဝိဘဝတဏှာ။ (၆)

(နိရောဓသစ္စာ)

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓံ* အရိယသစ္စံ၊

*—ဤလက်သည်းကွင်း အတွင်းရှိ ပါဌသည် သစ္စနိဒ္ဒေသပါဌတို့၌
မရှိ။ အဋ္ဌကထာအဖွင့်လဲ မရှိ။

†—ဤလက်သည်းကွင်း အရာတွင် သစ္စနိဒ္ဒေသပါဌတို့၌ သောက
ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ—ဟူသောပါဌ
ရှိ၏။

(၅)—အနက်ကို နှာ ၂၀၃-၌ ကြည့်ပါ။

+—ယိုးဒယားမှ ကမ္မောဒီးယားမှတို့၌ ဒုက္ခသမုဒယော—ဟုရှိ၏။

x—သီဟိုဠ်မှ၌ ပေါနောဘဝိကာ—ဟု ရှိ၏။

(၆)—အနက်ကို နှာ ၂၅၇-၌ ကြည့်ပါ။

*—ယိုးဒယားမှ ကမ္မောဒီးယားမှတို့၌ ဒုက္ခနိရောဓော—ဟု ရှိ၏။

ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော
စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။ (၇)

(မဂ္ဂသစ္စာ)

ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ
အရိယသစ္စံ၊

အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ၊

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော
သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။
(၈)

(ဒုက္ခသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်)

“ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ” န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အန-
နုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ
ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၉)

(ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညေယျ” န္တိ မေ
ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊

(၇)—အနက်ကို နှာ ၃၃၁-၌ ကြည့်ပါ။

(၈)—အနက်ကို နှာ ၃၄၀—တို့၌ ကြည့်ပါ။

(၉)—အနက်ကို နှာ ၃၇၃—၃၇၄—၌ ကြည့်ပါ။

ဉာဏ် ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၀)

(ဒုက္ခသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညာတ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၁)

(သမုဒယသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်)

ဣဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ+ အရိယသစ္စံ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၂)

(သမုဒယသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ+အရိယသစ္စံ ပဟာတဗ္ဗ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၃)

(၁၀)—အနက်ကို နှာ ၃၈၄—၌ ကြည့်ပါ။

(၁၁)—အနက်ကို နှာ ၃၈၉—၌ ကြည့်ပါ။

+—ယိုးဒယားမှ ကမ္ဘောဒီးယားမှတို့၌ ဒုက္ခသမုဒယော-ဟုရှိ၏။

(၁၂)—အနက်ကို နှာ ၃၉၄—၌ ကြည့်ပါ။

(၁၃)—အနက်ကို နှာ ၃၉၉—၌ ကြည့်ပါ။

(သမုဒယသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ⁺ အရိယသစ္စံ ပဟိနံ”^၀န္တိ
မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဋ္ဌာယုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊
ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလော-
ကော ဥဒပါဒိ။ (၁၄)

(နိရောသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်)

“ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ^{*} အရိယသစ္စံ”^၀န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ
အနုဋ္ဌာယုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ
ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၅)

(နိရောဓသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ^{*} အရိယသစ္စံ သစ္စိကာ-
တဗ္ဗ”^၀န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဋ္ဌာယုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု
ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊
အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၆)

(နိရောဓသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ^{*} အရိယသစ္စံ သစ္စိကတ”^၀န္တိ
မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုဋ္ဌာယုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊

+ —ယိုးဒယားမူ ကမ္မောဒီးယားမူတို့၌ ဒုက္ခသမုဒယော-ဟုရှိ၏။

(၁၄) — အနက်ကို နှာ ၄၀၆၌ ကြည့်ပါ။

* —ယိုးဒယားမူ ကမ္မောဒီးယားမူတို့၌ ဒုက္ခနိရောဓော-ဟုရှိ၏။

(၁၅) — အနက်ကို နှာ ၄၀၈-၌ ကြည့်ပါ။

(၁၆) — အနက်ကို နှာ ၄၁၀-၌ ကြည့်ပါ။

ဉာဏ် ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၇)

(မဂ္ဂသစ္စာ၌ သစ္စဉာဏ်)

“ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၈)

(မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကိစ္စဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ ဘာဝေတဗ္ဗ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၁၉)

(မဂ္ဂသစ္စာ၌ ကတဉာဏ်)

“တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ ဘာဝိတ”န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ (၂၀)

(၁၇) အနက်ကို နှာ ၄၁၁-၌ ကြည့်ပါ။

(၁၈) အနက်ကို နှာ ၄၁၂-၌ ကြည့်ပါ။

(၁၉) အနက်ကို နှာ ၄၁၅-၌ ကြည့်ပါ။

(၂၀) အနက်ကို နှာ ၄၂၀-၌ ကြည့်ပါ။

(ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံတော်မူခဲ့သေးပုံ)

ယာဝကီဝဉ္စ မေ ဘိက္ခုဝေ ဣမေသု စတုသု အရိယသစ္စေ-
သု ဧဝံ တိပရိဝဋ္ဌံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿနံ
န သုဝိသုဒ္ဓိံ အဟောသိ။

နေဝ တာဝါဟံ ဘိက္ခုဝေ သဒေဝကေ လောကေ သမာ-
ရကေ သဗြဟ္မကေ၊ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝ-
မနုဿာယ “အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ” တိ
ပစ္စညာသိ။ (၂၁)

(ဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံတော်မူပုံ)

ယတော စ ခေါ မေ ဘိက္ခုဝေ ဣမေသု စတုသု အရိယ-
သစ္စေသု ဧဝံ တိပရိဝဋ္ဌံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏ-
ဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓိံ အဟောသိ။

အထာဟံ ဘိက္ခုဝေ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ
သဗြဟ္မကေ၊ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနု-
ဿာယ “အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ” တိ
ပစ္စညာသိ။ (၂၂)

(နိဂုံးချုပ်စကားတော်)

ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ၊ အကုပ္ပိ မေ ဝိမုတ္တိ၊
အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါတိ။ (၂၃)

(၂၁)—အနက်ကို နှာ ၄၂၆-၌ ကြည့်ပါ။

(၂၂)—အနက်ကို နှာ ၄၃၁-၌ ကြည့်ပါ။

(၂၃)—အနက်ကို နှာ ၄၃၃-၌ ကြည့်ပါ။

(သံဂါယနာ မှတ်တမ်း)

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ၊ အတ္တမနာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။
ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒန္တိ။ (၂၄)

(အရှင်ကောဏ္ဍည တရားထူးရပုံ)

ဣမသ္မိံ စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘညမာနေ အာယသ္မု-
တော ကောဏ္ဍညဿ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ “ယံ
ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ။ (၂၅)

(နတ်ဗြဟ္မာတို့ ကောင်းချီးပေးပုံ)

ပဝတ္တိတေ စ ပန ဘဂဝတာ ဓမ္မစက္ကေ ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဓု-
မနုဿာဝေသုံ “တေ ဘဂဝတာ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ
မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋ္ဌိဝတ္တိယံ သမ-
ဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မနာ
ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ”န္တိ။

ဘုမ္မာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓု သုတံ စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝါ
သဒ္ဓုမနုဿာဝေသုံ “တေ ဘဂဝတာ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပ-
တနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋ္ဌိဝတ္တိယံ
သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ
ဗြဟ္မနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ”န္တိ။

(၂၄)—အနက်ကို နှာ ၄၄၁-၌ ကြည့်ပါ။

(၂၅)—အနက်ကို နှာ ၄၄၂-၌ ကြည့်ပါ။

စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဓံ သုတံ တာဝတိံသာ
 ဒေဝါ။ပ။ယာမာ ဒေဝါ။ပ။ တုသိတာ ဒေဝါ။ပ။ နိမ္မာနရတီ
 ဒေဝါ။ပ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ ဒေဝါ။ပ။ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါ
 သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ “တေ ဘဂဝတာ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတ-
 နေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋ္ဌိဝတ္တိယံ
 သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ
 ဗြဟ္မနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ”န္တိ။

ဣတိဟ တေန ခဏေန (တေန လယေန) + တေန
 မဟုတ္တေန ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သဒ္ဓေါ အဗ္ဘဂန္တိ။ (၂၆)

(မြေလျင်လှုပ်ခြင်း၊ အရောင်အလင်းဖြစ်ပေါ်ခြင်း)

အယဉ္ဇ ဒသသဟသိလောကဓာတု သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ
 သမ္ပဝေဓိ၊

အပ္ပမာဏော စ ဥဠာရော ဩဘာသော လောကေ
 ပါတုရဟောသိ အတိက္ကမ္မ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝန္တိ။ (၂၇)

(မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်းကျူးတော်မူပုံ)

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ “အညာသိ ဝတ
 ဘော ကောဏ္ဍညော၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော”
 တိ။

+—ဤလက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိပါ၍သည် နိုင်ငံခြားမှတို့၌ မရှိ။

(၂၆)—ဤစာပိုဒ် အနက်ကို နှာ ၄၅၃-၌ ကြည့်ပါ။

(၂၇)—အနက်ကို နှာ ၄၅၃-၌ ကြည့်ပါ။

ဣတိ ဟိဒံ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ “အညာသိ
ကောဏ္ဍညော” တေဝ နာမံ အဟောသိတိ။ (၂၈)

(အရှင်ကောဏ္ဍည ရဟန်းအဖြစ် လျှောက်တောင်းပုံ)

အထ ခေါ အာယသ္မာ အညာသိကောဏ္ဍညော ဒိဋ္ဌဓမ္မော
ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠဓမ္မော တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော
ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္တု-
သာသနေ ဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ-

“လဘေယျာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊
လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ”န္တိ။ (၂၉)

(ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ပုံ)

“ဧဟိ ဘိက္ခု”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ “သ္မာက္ခာတော
ဓမ္မော၊ စရ ဗြဟ္မစရယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ”
တိ။

သာဝ တဿ အာယသ္မတော ဥပသမ္ပဒါ အဟော-
သိတိ။ (၃၀)

ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

(၂၈)—အနက်ကို နှာ ၄၅၈-၌ကြည့်ပါ။ မဟာဝဂ္ဂသယုတ်အလို
ဤတွင် ဓမ္မစကြာသုတ်ပြီးဆုံးသည်။

(၂၉)—အနက်ကို နှာ ၄၅၉-၌ ကြည့်ပါ။ ဤအပိုဒ်နှင့် နောက်
တပိုဒ်မှာ ဝိနည်းမဟာဝါ၌ပြဆိုထားသောစကားဖြစ်သည်။

(၃၀)—ဤစာပိုဒ်၏ အနက်ကို နှာ ၄၆၉-၌ ကြည့်ပါ။

ပ-မ-သ-စ-၆၇၀-၁၀-၁၀-၇၅-၃၀၀၀-အုပ်။ (၂)

